॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯೇ

ನಿದಾನವಗ್ಗಟೀಕಾ

೧. ನಿದಾನಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಬುದ್ಧವಗ್ಗೋ

೧. ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧. ದುತಿಯಸುತ್ತಾದೀನಿಪಿ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದವಸೇನೇವ ದೇಸಿತಾನೀತಿ ಆಹ **"ಪಠಮಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸುತ್ತ"**ನ್ತಿ। **ತತ್ರಾತಿ** ಪದಂ ಯೇ ದೇಸಕಾಲಾ ಇಧ ವಿಹರಣಕಿರಿಯಾಯ ವಿಸೇಸನಭಾವೇನ ವುತ್ತಾ, ತೇಸಂ ಪರಿದೀಪನನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಯಂ ಸಮಯಂ…ಪೇ॰… ದೀಪೇತೀ"**ತಿ ಆಹ। ತಂ-ಸದ್ದೋ ಹಿ ವುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಪಟಿನಿದ್ದೇಸೋ, ತಸ್ಮಾ ಇಧ ದೇಸಸ್ಸ ಕಾಲಸ್ಸ ವಾ ಪಟಿನಿದ್ದೇಸೋ ಭವಿತುಂ ಅರಹತಿ, ನ ಅಞ್ಞಸ್ಸ। ಅಯಂ ತಾವ ತತ್ರಸದ್ದಸ್ಸ ಪಟಿನಿದ್ದೇಸಭಾವೇ ಅತ್ಥವಿಭಾವನಾ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಈದಿಸೇಸು ಠಾನೇಸು ತತ್ರಸದ್ದೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾವಿಸಿಟ್ಠಂ ದೇಸಂ ಕಾಲಞ್ಚ ವಿಭಾವೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಭಾಸಿತಬ್ಬಯುತ್ತೇ ವಾ ದೇಸಕಾಲೇ"**ತಿ । ತೇನ **ತತ್ರಾತಿ** ಯತ್ಥ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮದೇಸನತ್ಥಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಲಪಿ ಅಭಾಸಿ, ತಾದಿಸೇ ದೇಸೇ, ಕಾಲೇ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನ ಹೀ**ತಿಆದಿನಾ ತಮೇವತ್ಥಂ ಸಮತ್ಥೇತಿ।

ನನು ಚ ಯತ್ಥ ಠಿತೋ ಭಗವಾ "ಅಕಾಲೋ ಖೋ ತಾವಾ"ತಿಆದಿನಾ ಬಾಹಿಯಸ್ಸ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿ, ತತ್ಥೇವ ಅನ್ತರವೀಥಿಯಂ ಠಿತೋವ ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸೀತಿ? ಸಚ್ಚಮೇತಂ। ಅದೇಸೇತಬ್ಬಕಾಲೇ ಅದೇಸನಾಯ ಹಿ ಇದಂ ಉದಾಹರಣಂ। ತೇನಾಹ **"ಅಕಾಲೋ ಖೋ ತಾವಾ"**ತಿ। ಯಂ ಪನ ತತ್ಥ ವುತ್ತಂ "ಅನ್ತರಘರಂ ಪವಿಟ್ಠಮ್ಹಾ"ತಿ, ತಮ್ಪಿ ತಸ್ಸ ಅಕಾಲಭಾವಸ್ಸೇವ ಪರಿಯಾಯೇನ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸ ಹಿ ತದಾ ಅದ್ಧಾನಪರಿಸ್ಸಮೇನ ರೂಪಕಾಯೇ ಅಕಮ್ಮಞ್ಞತಾ ಅಹೋಸಿ, ಬಲವಪೀತಿವೇಗೇನ ನಾಮಕಾಯೇ। ತದುಭಯಸ್ಸ ವೂಪಸಮಂ ಆಗಮೇನ್ತೋ ಪಪಞ್ಚಪರಿಹಾರತ್ಥಂ ಭಗವಾ "ಅಕಾಲೋ ಖೋ"ತಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿ। ಅದೇಸೇತಬ್ಬದೇಸೇ ಅದೇಸನಾಯ ಪನ ಉದಾಹರಣಂ "ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಮಗ್ಗಾ ಓಕ್ಕಮ್ಮ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ನಿಸೀದಿ, ವಿಹಾರತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ವಿಹಾರಪಚ್ಛಾಯಾಯಂ ಪಞ್ಞತ್ತೇ ಆಸನೇ ನಿಸೀದೀ"ತಿ ಏವಮಾದಿಕಂ ಇಧ **ಆದಿ**ಸದ್ದೇನ ಸಙ್ಗಹಿತಂ। "ಸ ಖೋ ಸೋ ಭಿಕ್ಖವೇ ಬಾಲೋ ಇಧ ಪಾಪಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ಕರಿತ್ವಾ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೪೮) ಪದಪೂರಣಮತ್ತೇ **ಖೋ**-ಸದ್ದೋ, "ದುಕ್ಖಂ ಖೋ ಅಗಾರವೋ ವಿಹರತಿ ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ"ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೨೧) ಅವಧಾರಣೇ, "ಕಿತ್ತಾವತಾ ನು ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಸತ್ಥು ಪವಿವಿತ್ತಸ್ಸ ವಿಹರತೋ ಸಾವಕಾ ವಿವೇಕಂ ನಾನುಸಿಕ್ಖನ್ತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೩೧) ಆದಿಕಾಲತ್ಥೇ, ವಾಕ್ಯಾರಮ್ಭೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಪದಪೂರಣೇನ ವಚನಾಲಙ್ಕಾರಮತ್ತಂ ಕತಂ ಹೋತಿ, ಆದಿಕಾಲತ್ಥೇನ ವಾಕ್ಯಸ್ಸ ಉಪಞ್ಞಾಸಮತ್ತಂ, ಅವಧಾರಣತ್ಥೇನ ಪನ ನಿಯಮದಸ್ಸನಂ। "ತಸ್ಮಾ ಆಮನ್ತೇಸಿ ಏವಾ"ತಿ ಆಮನ್ತನೇ ನಿಯಮೋ ದಸ್ಸಿತೋ ಹೋತೀತಿ।

"ಭಗವಾತಿ ಲೋಕಗರುದೀಪನ"ನ್ತಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ, ನನು ಪುಬ್ಬೇ "ಭಗವಾ"ತಿ ಪದಂ ವುತ್ತನ್ತಿ? ಯದಿಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಪನ ಯಥಾವುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ವಿಹರಣಕಿರಿಯಾಯ ಕತ್ತುವಿಸೇಸದಸ್ಸನಪರಂ, ನ ಆಮನ್ತನಕಿರಿಯಾಯ, ಇಧ ಪನ ಆಮನ್ತನಕಿರಿಯಾಯ,

ತಸ್ಮಾ ತದತ್ಥಂ ಪುನ ಭಗವಾತಿ ಪಾಳಿಯಂ ವುತ್ತನ್ತಿ। ತಸ್ಸತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಭಗವಾತಿ ಲೋಕಗರುದೀಪನ**”ನ್ತಿ ಆಹ। **ಕಥಾಸವನಯುತ್ತಪುಗ್ಗಲವಚನ**ನ್ತಿ ವಕ್ಖಮಾನಾಯ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದದೇಸನಾಯ ಸವನಯೋಗ್ಯಪುಗ್ಗಲವಚನಂ। ಚತೂಸುಪಿ ಪರಿಸಾಸು ಭಿಕ್ಖೂ ಏವ ಏದಿಸಾನಂ ದೇಸನಾನಂ ವಿಸೇಸೇನ ಭಾಜನಭೂತಾತಿ ಸಾತಿಸಯೇನ ಸಾಸನಸಮ್ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಇಧ ಭಿಕ್ಖುಗಹಣನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಸದ್ದತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಅಪಿಚಾ**”ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ **ಭಿಕ್ಖಕೋತಿ ಭಿಕ್ಖೂತಿ** ಭಿಕ್ಖನಸೀಲತಾ ಭಿಕ್ಖನಧಮ್ಮತಾ ಭಿಕ್ಖೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭಿಕ್ಖಾಚರಿಯಂ ಅಜ್ಝುಪಗತೋತಿ** ಬುದ್ಧಾದೀಹಿಪಿ ಅಜ್ಝುಪಗತಂ ಭಿಕ್ಖಾಚರಿಯಂ ಉಞ್ಛಾಚರಿಯಂ ಅಜ್ಝುಪಗತತ್ತಾ ಅನುಟ್ಠಿತತ್ತಾ ಭಿಕ್ಖು। ಯೋ ಹಿ ಕೋಚಿ ಅಪ್ಪಂ ವಾ ಮಹನ್ತಂ ವಾ ಭೋಗಕ್ಖನ್ಧಂ ಪಹಾಯ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ಸೋ ಕಸಿಗೋರಕ್ಖಾದೀಹಿ ಜೀವಿಕಕಪ್ಪನಂ ಹಿತ್ವಾ ಲಿಙ್ಗಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನೇನೇವ ಭಿಕ್ಖಾಚರಿಯಂ ಅಜ್ಝುಪಗತತ್ತಾ ಭಿಕ್ಖು। ಪರಪಟಿಬದ್ಧಜೀವಿಕತ್ತಾ ವಾ ವಿಹಾರಮಜ್ಝೇ ಕಾಜಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜಮಾನೋಪಿ ಭಿಕ್ಖಾಚರಿಯಂ ಅಜ್ಝುಪಗತೋತಿ ಭಿಕ್ಖು ಪಿಣ್ಡಿಯಾಲೋಪಭೋಜನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಉಸ್ಸಾಹಜಾತತ್ತಾ ವಾ ಭಿಕ್ಖಾಚರಿಯಂ ಅಜ್ಝುಪಗತೋತಿ ಭಿಕ್ಖೂತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಆದಿನಾ ನಯೇನಾತಿ “ಭಿನ್ನಪಟಧರೋತಿ ಭಿಕ್ಖು, ಭಿನ್ದತಿ ಪಾಪಕೇ ಅಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇತಿ ಭಿಕ್ಖು, ಭಿನ್ನತ್ತಾ ಪಾಪಕಾನಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂ”ತಿಆದಿನಾ **ವಿಭಙ್ಗೇ** (ವಿಭಂ ೫೧೦) ಆಗತನಯೇನ। **ಞಾಪನೇತಿ** ಅವಬೋಧನೇ, ಪಟಿವೇದನೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭಿಕ್ಖನಸೀಲತಾ,** ನ ಕಸಿವಾಣಿಜ್ಜಾದೀಹಿ ಜೀವನಸೀಲತಾ। **ಭಿಕ್ಖನಧಮ್ಮತಾ** “ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಅರಿಯಾ ತಿಟ್ಠನ್ತೀ”ತಿ (ಜಾಂ ೧.೭.೫೯) ಏವಂ ವುತ್ತಭಿಕ್ಖನಸಭಾವತಾ, ನ ಯಾಚನಾಕೋಹಞ್ಞಸಭಾವತಾ। **ಭಿಕ್ಖನೇ ಸಾಧುಕಾರಿತಾ** “ಉತ್ತಿಟ್ಠೇ ನಪ್ಪಮಜ್ಜೇಯ್ಯಾ”ತಿ (ಧಂ ಪಂ ೧೬೮) ವಚನಂ ಅನುಸ್ಸರಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಅಪ್ಪಮಜ್ಜತಾ। ಅಥ ವಾ **ಸೀಲಂ** ನಾಮ ಪಕತಿಸಭಾವೋ। ಇಧ ಪನ ತಥಾಧಿಟ್ಠಾನಂ। **ಧಮ್ಮೋತಿ** ವತಂ। ಅಪರೇ ಪನ “**ಸೀಲಂ** ನಾಮ ವತವಸೇನ ಸಮಾದಾನಂ। **ಧಮ್ಮೋ** ನಾಮ ಪವೇಣಿ-ಆಗತಂ ಚಾರಿತ್ತಂ। **ಸಾಧುಕಾರಿತಾ** ಸಕ್ಕಚ್ಚಕಾರಿತಾ ಆದರಕಿರಿಯಾ”ತಿ ವಣ್ಣೇನ್ತಿ।

ಹೀನಾಧಿಕಜನಸೇವಿತವುತ್ತಿನ್ತಿ ಯೇ ಭಿಕ್ಖುಭಾವೇ ಠಿತಾಪಿ ಜಾತಿಮದಾದಿವಸೇನ ಉದ್ಧತಾ ಉನ್ನಳಾ, ಯೇ ಚ ಗಿಹಿಭಾವೇ ಪರೇಸು ಅತ್ಥಿಕಭಾವಮ್ಪಿ ಅನುಪಗತತಾಯ ಭಿಕ್ಖಾಚರಿಯಂ ಪರಮಕಾಪಞ್ಞಂ ಮಞ್ಞನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಉಭಯೇಸಮ್ಪಿ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ “ಭಿಕ್ಖವೋ”ತಿ ವಚನೇನ ಹೀನಜನೇಹಿ ದಲಿದ್ದೇಹಿ ಪರಮಕಾಪಞ್ಞತಂ ಪತ್ತೇಹಿ ಪರಕುಲೇಸು ಭಿಕ್ಖಾಚರಿಯಾಯ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತೇಹಿ ಸೇವಿತಂ ವುತ್ತಿಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ಉದ್ಧತಭಾವನಿಗ್ಗಹಂ ಕರೋತಿ, ಅಧಿಕಜನೇಹಿ ಉಳಾರಭೋಗಖತ್ತಿಯಕುಲಾದಿತೋ ಪಬ್ಬಜಿತೇಹಿ ಬುದ್ಧಾದೀಹಿ ಆಜೀವಸೋಧನತ್ಥಂ ಸೇವಿತಂ ವುತ್ತಿಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ ದೀನಭಾವನಿಗ್ಗಹಂ ಕರೋತೀತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ಯಸ್ಮಾ “ಭಿಕ್ಖವೋ”ತಿ ವಚನಂ ಆಮನ್ತನಭಾವತೋ ಅಭಿಮುಖೀಕರಣಂ, ಪಕರಣತೋ ಸಾಮತ್ಥಿಯತೋ ಚ ಸುಸ್ಸೂಸಾಜನನಂ, ಸಕ್ಕಚ್ಚಸವನಮನಸಿಕಾರನಿಯೋಜನಞ್ಚ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “**ಭಿಕ್ಖವೋತಿ ಇಮಿನಾ**”ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿಕಾರೇಪೀತಿ** ಸಾಧುಕಂ ಸವನೇ ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿಕಾರೇ ಚ। ಕಥಂ ಪವತ್ತಿತಾ ಸವನಾದಯೋ ಸಾಧುಕಂ ಪವತ್ತಿತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ? “ಅದ್ಧಾ ಇಮಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಸಕಲಸಾಸನಸಮ್ಪತ್ತಿ ಹತ್ಥಗತಾ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಆದರಗಾರವಯೋಗೇನ ಕಥಾದೀಸು ಅಪರಿಭವಾದಿನಾ ಚ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ “ಪಞ್ಚಹಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸುಣನ್ತೋ ಸದ್ಧಮ್ಮಂ ಭಬ್ಬೋ ನಿಯಾಮಂ ಓಕ್ಕಮಿತುಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಮ್ಮತ್ತಂ। ಕತಮೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ? ನ ಕಥಂ ಪರಿಭೋತಿ, ನ ಕಥಿಕಂ ಪರಿಭೋತಿ, ನ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಭೋತಿ , ಅವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತೋ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣಾತಿ ಏಕಗ್ಗಚಿತ್ತೋ, ಯೋನಿಸೋ ಚ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। ಇಮೇಹಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಞ್ಚಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸುಣನ್ತೋ ಸದ್ಧಮ್ಮಂ ಭಬ್ಬೋ ನಿಯಾಮಂ ಓಕ್ಕಮಿತುಂ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಮ್ಮತ್ತ”ನ್ತಿ (ಅಂ ನಿಂ ೫.೧೫೧)। ತೇನಾಹ “**ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿಕಾರಾಯತ್ತಾ ಹಿ ಸಾಸನಸಮ್ಪತ್ತೀ**”ತಿ। **ಸಾಸನಸಮ್ಪತ್ತಿ** ನಾಮ ಸೀಲಾದಿನಿಪ್ಫತ್ತಿ। **ಪಠಮಂ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ** ಅಧಿಗಮವಸೇನ। **ಸತ್ಥುಚರಿಯಾನುವಿಧಾಯಕತ್ತಾ** ಸೀಲಾದಿಗುಣಾನುಟ್ಠಾನೇನ। ತಿಣ್ಣಂ ಯಾನಾನಂ ವಸೇನ ಅನುಧಮ್ಮಪಟಿಪತ್ತಿಸಮ್ಭವತೋ **ಸಕಲಸಾಸನಪಟಿಗ್ಗಾಹಕತ್ತಾ।**

ಸನ್ತಿಕತ್ತಾತಿ ಸಮೀಪಭಾವತೋ। **ಸನ್ತಿಕಾವಚರತ್ತಾತಿ** ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಸಂವುತ್ತಿಭಾವತೋ। **ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠನ್ತಿ** ಅನುಸಾಸನಿಯಾನುರೂಪಂ, ಅನುಸಾಸನಿಂ ಅನವಸೇಸತೋ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏಕಚ್ಚೇ ಭಿಕ್ಖೂತಿ** ಯೇ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮೇ ದೇಸನಾಪಸುತಾ, ತೇ। ಪುಬ್ಬೇ "ಸಬ್ಬಪರಿಸಸಾಧಾರಣಾ ಹಿ ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ"ತಿಆದಿನಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಏವ ಆಮನ್ತನಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಪಯೋಜನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಕಿಮತ್ಥಂ ಪನ ಭಗವಾತಿ** ಚೋದನಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ। ತತ್ಥ **ಅಞ್ಞಂ ಚಿನ್ತೇನ್ತಾತಿ** ಅಞ್ಞವಿಹಿತಾ। **ವಿಕ್ಖಿತ್ತಚಿತ್ತಾತಿ** ಅಸಮಾಹಿತಚಿತ್ತಾ। **ಧಮ್ಮಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಾತಿ** ಹಿಯ್ಯೋ ತತೋ ಪರದಿವಸೇಸು ವಾ ಸುತಧಮ್ಮಂ ಪತಿ ಮನಸಾ ಅವೇಕ್ಖನ್ತಾ। ಭಿಕ್ಖೂ ಆಮನ್ತೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮೇ ದೇಸಿಯಮಾನೇ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ದೇಸನಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ ಇಮಮೇವತ್ಥಂ ಬ್ಯತಿರೇಕಮುಖೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ತೇ ಅನಾಮನ್ತೇತ್ವಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಭಿಕ್ಖವೋತಿ ಚ ಸನ್ಧಿವಸೇನ ಇ-ಕಾರಲೋಪೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ "ಭಿಕ್ಖವೋ ಇತೀ"ತಿ, ಅಯಞ್ಚ ಇತಿಸದ್ದೋ ಹೇತುಪರಿಸಮಾಪನಾದಿಪದತ್ಥವಿಪರಿಯಾಯಪಕಾರಾವಧಾರಣನಿದಸ್ಸನಾದಿಅನೇಕತ್ಥಪಭೇದೋ। ತಥಾ ಹೇಸ "ರುಪ್ಪತೀತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಸ್ಮಾ 'ರೂಪ'ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೭೯) ಹೇತುಮ್ಹಿ ದಿಸ್ಸತಿ, "ತಸ್ಮಾತಿಹ ಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮದಾಯಾದಾ ಭವಥ, ಮಾ ಆಮಿಸದಾಯಾದಾ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೯) ಪರಿಸಮಾಪನೇ, "ಇತಿ ವಾ ಏವರೂಪಾ ವಿಸೂಕದಸ್ಸನಾ ಪಟಿವಿರತೋ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೩) ಆದಿಅತ್ಥೇ "ಮಾಗಣ್ಡಿಯೋತಿ ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಸಙ್ಖಾ ಸಮಞ್ಞಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ವೋಹಾರೋ ನಾಮಂ ನಾಮಕಮ್ಮಂ ನಾಮಧೇಯ್ಯಂ ನಿರುತ್ತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಅಭಿಲಾಪೋ"ತಿಆದೀಸು (ಮಹಾನಿ॰ ೭೩, ೭೫) ಪದತ್ಥವಿಪರಿಯಾಯೇ, "ಇತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಪ್ಪಟಿಭಯೋ ಬಾಲೋ, ಅಪ್ಪಟಿಭಯೋ ಪಣ್ಡಿತೋ। ಸಉಪದ್ದವೋ ಬಾಲೋ, ಅನುಪದ್ದವೋ ಪಣ್ಡಿತೋ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೨೪) ಪಕಾರೇ, "ಅತ್ಥಿ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಜರಾಮರಣನ್ತಿ ಇತಿ ಪುಟ್ಠೇನ ಸತಾ, ಆನನ್ದ, ಅತ್ಥೀತಿಸ್ಸ ವಚನೀಯಂ। ಕಿಂ ಪಚ್ಚಯಾ ಜರಾಮರಣನ್ತಿ ಇತಿ ಚೇ ವದೇಯ್ಯ, ಜಾತಿಪಚ್ಚಯಾ ಜರಾಮರಣನ್ತಿ ಇಚ್ಚಸ್ಸ ವಚನೀಯ"ನ್ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೯೬) ಅವಧಾರಣೇ, "ಸಬ್ಬಮತ್ಥೀತಿ ಖೋ, ಕಚ್ಚಾನ, ಅಯಮೇಕೋ ಅನ್ತೋ, ಸಬ್ಬಂ ನತ್ಥೀತಿ ಅಯಂ ದುತಿಯೋ ಅನ್ತೋ"ತಿಆದೀಸು (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೫; ೩.೯೦) ನಿದಸ್ಸನೇ । ಇಧಾಪಿ ನಿದಸ್ಸನೇ ಏವ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಭಿಕ್ಖವೋತಿ** ಆಮನ್ತನಾಕಾರೋ ತಮೇಸ ಇತಿ-ಸದ್ದೋ ನಿದಸ್ಸೇತಿ "ಭಿಕ್ಖವೋತಿ ಆಮನ್ತೇಸೀ"ತಿ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ **ಭದ್ದನ್ತೇತಿ**ಆದೀಸುಪಿ ಯಥಾರಹಂ ಇತಿಸದ್ದಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಪುಬ್ಬೇ "ಭಗವಾ ಆಮನ್ತೇಸೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಭಗವತೋ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸುನ್ತಿ ಇಧ ಭಗವತೋತಿ ಸಾಮಿವಚನಂ ಆಮನ್ತನಮೇವ ಸಮ್ಬನ್ಧೀಅನ್ತರಂ ಅಪೇಕ್ಖತೀತಿ ಇಮಿನಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ "**ಭಗವತೋ ಆಮನ್ತನಂ ಪಟಿಅಸ್ಸೋಸು**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಭಗವತೋತಿ** ಇದಂ ಪನ ಪಟಿಸ್ಸವಸಮ್ಬನ್ಧೇನ ಸಮ್ಪದಾನವಚನಂ। ಏತ್ತಾವತಾ ಯಂ ಕಾಲದೇಸದೇಸಕಪರಿಸಾಪದೇಸಪಟಿಮಣ್ಡಿತಂ ನಿದಾನಂ ಭಾಸಿತನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಏತ್ಥಾಹ - ಕಿಮತ್ಥಂ ಪನ ಧಮ್ಮವಿನಯಸಙ್ಗಹೇ ಕರಿಯಮಾನೇ ನಿದಾನವಚನಂ, ನನು ಭಗವತಾ ಭಾಸಿತವಚನಸ್ಸೇವ ಸಙ್ಗಹೋ ಕಾತಬ್ಬೋತಿ? ವುಚ್ಚತೇ - ದೇಸನಾಯ ಠಿತಿಅಸಮ್ಮೋಸಸದ್ಧೇಯ್ಯಭಾವಸಮ್ಪಾದನತ್ಥಂ। ಕಾಲದೇಸದೇಸಕನಿಮಿತ್ತಪರಿಸಾಪದೇಸೇಹಿ ಉಪನಿಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಠಪಿತಾ ಹಿ ದೇಸನಾ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕಾ ಹೋತಿ ಅಸಮ್ಮೋಸಧಮ್ಮಾ ಸದ್ಧೇಯ್ಯಾ ಚ, ದೇಸಕಾಲಕತ್ತುಸೋತುನಿಮಿತ್ತೇಹಿ ಉಪನಿಬನ್ಧೋ ವಿಯ ವೋಹಾರವಿನಿಚ್ಛಯೋ। ತೇನೇವ ಚಾಯಸ್ಮತಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೇನ "ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸುತ್ತಂ, ಆವುಸೋ ಆನನ್ದ, ಕತ್ಥ ಭಾಸಿತ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ದೇಸಾದಿಪುಚ್ಛಾಸು ಕತಾಸು ತಾಸಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ ಕರೋನ್ತೇನ ಧಮ್ಮಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕೇನ "ಏವಂ ಮೇ ಸುತ"ನ್ತಿ ಆಯಸ್ಮತಾ ಆನನ್ದೇನ ಇಮಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ನಿದಾನಂ ಭಾಸಿತಂ।

ಅಪಿಚ ಸತ್ಥು ಸಮ್ಪತ್ತಿಪಕಾಸನತ್ಥಂ ನಿದಾನವಚನಂ। ತಥಾಗತಸ್ಸ ಹಿ ಭಗವತೋ ಪುಬ್ಬರಚನಾನುಮಾನಾಗಮತಕ್ಕಾಭಾವತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಭಾವಸಿದ್ಧಿ। ನ ಹಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪುಬ್ಬರಚನಾದೀಹಿ ಅತ್ಥೋ ಅತ್ಥಿ, ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅಪ್ಪಟಿಹತಞಾಣಚಾರತಾಯ ಏಕಪ್ಪಮಾಣತ್ತಾ ಚ ಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮೇಸು। ತಥಾ ಆಚರಿಯಮುಟ್ಠಿಧಮ್ಮಮಚ್ಛರಿಯಸತ್ಥುಸಾವಕಾನುರೋಧಾಭಾವತೋ ಖೀಣಾಸವತ್ತಸಿದ್ಧಿ। ನ ಹಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ತೇ

ಸಮ್ಭವನ್ತೀತಿ ಸುವಿಸುದ್ಧಾ ಚಸ್ಸ ಪರಾನುಗ್ಗಹಪ್ಪವತ್ತಿ, ಏವಂ ದೇಸಕಸಂಕಿಲೇಸಭೂತಾನಂ ದಿಟ್ಠಿಸೀಲಸಮ್ಪದಾದೂಸಕಾನಂ ಅವಿಜ್ಜಾತಣ್ಹಾನಂ ಅಚ್ಚನ್ತಾಭಾವಸಂಸೂಚಕೇಹಿ ಞಾಣಸಮ್ಪದಾಪಹಾನಸಮ್ಪದಾಭಿಬ್ಯಞ್ಜನಕೇಹಿ ಚ ಸಂಬುದ್ಧವಿಸುದ್ಧಭಾವೇಹಿ ಪುರಿಮವೇಸಾರಜ್ಜದ್ವಯಸಿದ್ಧಿ, ತತೋ ಏವ ಚ ಅನ್ತರಾಯಿಕನಿಯ್ಯಾನಿಕಧಮ್ಮೇಸು ಸಮ್ಮೋಹಾಭಾವಸಿದ್ಧಿತೋ ಪಚ್ಛಿಮವೇಸಾರಜ್ಜದ್ವಯಸಿದ್ಧೀತಿ ಭಗವತೋ ಚತುವೇಸಾರಜ್ಜಸಮನ್ನಾಗಮೋ ಅತ್ತಹಿತಪರಹಿತಪಟಿಪತ್ತಿ ಚ ನಿದಾನವಚನೇನ ಪಕಾಸಿತಾ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಸಮ್ಪತ್ತಪರಿಸಾಯ ಅಜ್ಝಾಸಯಾನುರೂಪಂ ಠಾನುಪ್ಪತ್ತಿಕಪಟಿಭಾನೇನ ಧಮ್ಮದೇಸನಾದೀಪನತೋ, ಇಧ ಪನ ಮೂಲದ್ವಯವಸೇನ ಅನ್ತದ್ವಯರಹಿತಸ್ಸ ತಿಸನ್ಧಿಕಾಲಬನ್ಧಸ್ಸ ಚತುಬ್ಬಿಧನಯಸಙ್ಖೇಪಗಮ್ಭೀರಭಾವಯುತ್ತಸ್ಸ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ಬೋಧಿಯಾ ನಿದಸ್ಸನತೋ ಚಾತಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸತ್ಥು ಸಮ್ಪತ್ತಿಪಕಾಸನತ್ಥಂ ನಿದಾನವಚನ"ನ್ತಿ।

ತಥಾ ಸಾಸನಸಮ್ಪತ್ತಿಪಕಾಸನತ್ಥಂ ನಿದಾನವಚನಂ। ಞಾಣಕರುಣಾಪರಿಗ್ಗಹಿತಸಬ್ಬಕಿರಿಯಸ್ಸ ಹಿ ಭಗವತೋ ನತ್ಥಿ ನಿರತ್ಥಿಕಾ ಪವತ್ತಿ, ಅತ್ತಹಿತತ್ಥಾ ವಾ, ತಸ್ಮಾ ಪರೇಸಂ ಏವ ಅತ್ಥಾಯ ಪವತ್ತಸಬ್ಬಕಿರಿಯಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸಕಲಮ್ಪಿ ಕಾಯವಚೀಮನೋಕಮ್ಮಂ ಯಥಾಪವತ್ತಂ ವುಚ್ಚಮಾನಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಪರಮತ್ಥೇಹಿ ಯಥಾರಹಂ ಸತ್ತಾನಂ ಅನುಸಾಸನಟ್ಠೇನ ಸಾಸನಂ, ನ ಕಬ್ಬರಚನಾ। ತಯಿದಂ ಸತ್ಥುಚರಿತಂ ಕಾಲದೇಸದೇಸಕಪರಿಸಾಪದೇಸೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ನಿದಾನವಚನೇಹಿ ಯಥಾರಹಂ ಪಕಾಸೀಯತಿ, ಇಧ ಪನ ದ್ವಾದಸಪದಿಕಪಚ್ಚಯಾಕಾರವಿಭಾವನೇನ ತೇನ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಸಾಸನಸಮ್ಪತ್ತಿಪಕಾಸನತ್ಥಂ ನಿದಾನವಚನ"ನ್ತಿ।

ಅಪಿಚ ಸತ್ಥು ಪಮಾಣಭಾವಪ್ಪಕಾಸನೇನ ಸಾಸನಸ್ಸ ಪಮಾಣಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ನಿದಾನವಚನಂ, ತಞ್ಚಸ್ಸ ಪಮಾಣಭಾವದಸ್ಸನಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ "ಭಗವಾ"ತಿ ಚ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ವಿಭಾವಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। "ಭಗವಾ"ತಿ ಚ ಇಮಿನಾ ತಥಾಗತಸ್ಸ ರಾಗದೋಸಮೋಹಾದಿ-ಸಬ್ಬಸಂಕಿಲೇಸಮಲದುಚ್ಚರಿತಾದಿದೋಸಪ್ಪಹಾನದೀಪನೇನ ವಚನೇನ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣಸುಪರಿಸುದ್ಧಞಾಣಕರುಣಾದಿಗುಣವಿಸೇಸಯೋಗಪರಿದೀಪನೇನ ತತೋ ಏವ ಸಬ್ಬಸತ್ತುತ್ತಮಭಾವದೀಪನೇನ ಅಯಮತ್ಥೋ ಸಬ್ಬಥಾ ಪಕಾಸಿತೋ ಹೋತೀತಿ। ಇದಮೇತ್ಥ ನಿದಾನವಚನೇ ಪಯೋಜನನಿದಸ್ಸನಂ।

ನಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸಾತಿ ದೇಸಿತಸ್ಸ। ದೇಸನಾಪಿ ಹಿ ದೇಸೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಸೀಲಾದಿಅತ್ಥಸ್ಸ ವಿನೇಯ್ಯಸನ್ತಾನೇಸು ನಿಕ್ಖಿಪನತೋ "ನಿಕ್ಖೇಪೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ "ಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪಂ ತಾವ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ವುಚ್ಚಮಾನಾ ಪಾಕಟಾ ಹೋತೀ"ತಿ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ಭಗವತೋ ದೇಸನಾಯ ಸಮುಟ್ಠಾನಸ್ಸ ವಿಭಾಗಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ "ಏತ್ಥಾಯಂ ದೇಸನಾ ಏವಂಸಮುಟ್ಠಾನಾ"ತಿ ದೇಸನಾಯ ಸಮುಟ್ಠಾನೇ ದಸ್ಸಿತೇ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಸಮ್ಮದೇವ ನಿದಾನಪರಿಜಾನನೇನ ವಣ್ಣನಾಯ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ತತೋ ಹೇಟ್ಠಾ "ಕಸ್ಮಾ ಭಗವತಾ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದವಸೇನೇವ ದೇಸನಾ ಆರದ್ಧಾ"ತಿ ಕೇನಚಿ ಚೋದನಾಯ ಕತಾಯ "ಪರಜ್ಝಾಸಯೋಯಂ ಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪೋ"ತಿ ಪರಿಹಾರೋ ಸುಕಥಿತೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಯಥಾ ಅನೇಕಸತಅನೇಕಸಹಸ್ಸಭೇದಾನಿಪಿ ಸುತ್ತನ್ತಾನಿ ಸಂಕಿಲೇಸಭಾಗಿಯಾದಿಪಧಾನನಯೇನ ಸೋಳಸವಿಧತಂ ನಾತಿವತ್ತನ್ತಿ, ಏವಂ ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯಾದಿಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪವಸೇನ ಚತುಬ್ಬಿಧಭಾವನ್ತಿ ಆಹ **"ಚತ್ತಾರೋ ಹಿ ಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪಾ"**ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಯಥಾ ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯಸ್ಸ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಪರಜ್ಝಾಸಯಪುಚ್ಛಾಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂಸಗ್ಗಭೇದೋ ಸಮ್ಭವತಿ "ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯೋ ಚ ಪರಜ್ಝಾಸಯೋ ಚ, ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯೋ ಚ ಪುಚ್ಛಾವಸಿಕೋ ಚ, ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯೋ ಚ ಪರಜ್ಝಾಸಯೋ ಚ ಪುಚ್ಛಾವಸಿಕೋ ಚ, ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಕೋ ಚ ಪರಜ್ಝಾಸಯೋ ಚ, ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಕೋ ಚ ಪುಚ್ಛಾವಸಿಕೋ ಚ, ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಕೋ ಚ ಪರಜ್ಝಾಸಯೋ ಚ ಪುಚ್ಛಾವಸಿಕೋ ಚಾ"ತಿ ಅಜ್ಝಾಸಯಪುಚ್ಛಾನುಸನ್ಧಿಸಮ್ಭವತೋ, ಏವಂ ಯದಿಪಿ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನಪಿ ಸಂಸಗ್ಗಭೇದೋ ಸಮ್ಭವತಿ, ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯಾದೀಹಿ ಪನ ಪುರತೋ ಠಿತೇಹಿ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಂಸಗ್ಗೋ ನತ್ಥೀತಿ। ನಯಿಧ ನಿರವಸೇಸೋ ವಿತ್ಥಾರನಯೋ ಸಮ್ಭವತೀತಿ "ಚತ್ತಾರೋ ಹಿ ಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತದನ್ತೋಗಧತ್ತಾ ವಾ ಸಮ್ಭವನ್ತಾನಂ ಸೇಸನಿಕ್ಖೇಪಾನಂ ಮೂಲನಿಕ್ಖೇಪವಸೇನ ಚತ್ತಾರೋವ ದಸ್ಸಿತಾ, ತಥಾದಸ್ಸನಞ್ಚೇತ್ಥ ಅಯಂ ಸಂಸಗ್ಗಭೇದೋ ಗಹೇತಬ್ಬೋತಿ।

ತತ್ರಾಯಂ ವಚನತ್ಥೋ - ನಿಕ್ಖಿಪೀಯತೀತಿ ನಿಕ್ಖೇಪೋ, ಸುತ್ತಂ ಏವ ನಿಕ್ಖೇಪೋ **ಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪೋ**। ಅಥ ವಾ ನಿಕ್ಖಿಪನಂ ನಿಕ್ಖೇಪೋ, ಸುತ್ತಸ್ಸ ನಿಕ್ಖೇಪೋ **ಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪೋ,** ಸುತ್ತದೇಸನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅತ್ತನೋ ಅಜ್ಝಾಸಯೋ ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯೋ, ಸೋ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ ಕಾರಣಭೂತೋತಿ **ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯೋ**। ಅತ್ತನೋ ಅಜ್ಝಾಸಯೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ ವಾ **ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯೋ**। **ಪರಜ್ಝಾಸಯೇಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ। ಪುಚ್ಛಾಯ ವಸೇನ ಪವತ್ತಧಮ್ಮೋ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ, **ಪುಚ್ಛಾವಸಿಕೋ**। ಸುತ್ತದೇಸನಾಯ ವತ್ಥುಭೂತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಅತ್ಥುಪ್ಪತ್ತಿ, ಅತ್ಥುಪ್ಪತ್ತಿಯೇವ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿ, ಸಾ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಕೋ**। ಅಥ ವಾ ನಿಕ್ಖಿಪೀಯತಿ ಸುತ್ತಂ ಏತೇನಾತಿ ಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪೋ, ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯಾದಿ ಏವ। ಏತಸ್ಮಿಂ ಪನ ಅತ್ಥವಿಕಪ್ಪೇ ಅತ್ತನೋ ಅಜ್ಝಾಸಯೋ ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯೋ। ಪರೇಸಂ ಅಜ್ಝಾಸಯೋ ಪರಜ್ಝಾಸಯೋ। ಪುಚ್ಛೀಯತೀತಿ ಪುಚ್ಛಾ, ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ ಞಾತಬ್ಬೋ ಅತ್ಥೋ। ತಸ್ಸ ಪುಚ್ಛಾವಸೇನ ಪವತ್ತಂ ಧಮ್ಮಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಾನಂ ವಚನಂ ಪುಚ್ಛಾವಸಿಕಂ, ತದೇವ ನಿಕ್ಖೇಪಸದ್ದಾಪೇಕ್ಖಾಯ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗವಸೇನ "ಪುಚ್ಛಾವಸಿಕೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿ ಏವ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಕೋತಿ ಏವಮ್ಪೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಪರೇಸಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಪರಿಪಾಕಾದಿಕಾರಣನಿರಪೇಕ್ಖತ್ತಾ ಅತ್ತಜ್ಝಾಸಯಸ್ಸ ವಿಸುಂ ಸುತ್ತನಿಕ್ಖೇಪಭಾವೋ ಯುತ್ತೋ ಕೇವಲಂ ಅತ್ತನೋ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನೇವ ಧಮ್ಮತನ್ತಿಠಪನತ್ಥಂ ಪವತ್ತಿತದೇಸನತ್ತಾ। ಪರಜ್ಝಾಸಯಪುಚ್ಛಾವಸಿಕಾನಂ ಪನ ಪರೇಸಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಪುಚ್ಛಾನಂ ದೇಸನಾಪವತ್ತಿಹೇತುಭೂತಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಂ ಪವತ್ತಿತಾನಂ ಕಥಂ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಂ ಅನವರೋಧೋ, ಪುಚ್ಛಾವಸಿಕಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಕಾನಂ ವಾ ಪರಜ್ಝಾಸಯಾನುರೋಧೇನ ಪವತ್ತಿತಾನಂ ಕಥಂ ಪರಜ್ಝಾಸಯೇ ಅನವರೋಧೋತಿ? ನ ಚೋದೇತಬ್ಬಮೇತಂ। ಪರೇಸಞ್ಹಿ ಅಭಿನೀಹಾರಪರಿಪುಚ್ಛಾದಿವಿನಿಮುತ್ತಸ್ಸೇವ ಸುತ್ತದೇಸನಾಕಾರಣುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಭಾವೇನ ಗಹಿತತ್ತಾ ಪರಜ್ಝಾಸಯಪುಚ್ಛಾವಸಿಕಾನಂ ವಿಸುಂ ಗಹಣಂ। ತಥಾ ಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲಧಮ್ಮದಾಯಾದಸುತ್ತಾದೀನಂ ವಣ್ಣಾವಣ್ಣಆಮಿಸುಪ್ಪಾದಾದಿದೇಸನಾನಿಮಿತ್ತಂ "ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಪರೇಸಂ ಪುಚ್ಛಂ ವಿನಾ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಏವ ನಿಮಿತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ದೇಸಿತೋ ಪರಜ್ಝಾಸಯೋ, ಪುಚ್ಛಾವಸೇನ ಏವ ದೇಸಿತೋ ಪುಚ್ಛಾವಸಿಕೋತಿ ಪಾಕಟೋವಾಯಮತ್ಥೋತಿ। **ಅತ್ತನೋ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನೇವ ಕಥೇತಿ** ಧಮ್ಮತನ್ತಿಠಪನತ್ಥನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ದಸಬಲಸುತ್ತನ್ತಹಾರಕೋ**ತಿ ದಸಬಲವಗ್ಗೇ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಾನಂ ಸುತ್ತಾನಂ ಆವಲಿ, ತಥಾ **ಚನ್ದೋಪಮಹಾರಕಾ**ದಯೋ।

ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನೀಯಾ ಧಮ್ಮಾ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಾದಯೋ। **ಅಜ್ಝಾಸಯ**ನ್ತಿ ಅಧಿಮುತ್ತಿಂ। **ಖನ್ತಿ**ನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಿನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿಂ। **ಮನ**ನ್ತಿ ಚಿತ್ತಂ। **ಅಭಿನೀಹಾರ**ನ್ತಿ ಪಣಿಧಾನಂ। **ಬುಜ್ಝನಭಾವ**ನ್ತಿ ಬುಜ್ಝನಸಭಾವಂ, ಪಟಿವಿಜ್ಝನಾಕಾರಂ ವಾ।

ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂತಿ ಉಗ್ಘಟನಂ ನಾಮ ಞಾಣುಗ್ಘಟನಂ, ಞಾಣೇನ ಉಗ್ಘಟಿತಮತ್ತೇ ಏವ ಧಮ್ಮಂ ಜಾನಾತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ವಿಪಞ್ಚಿತಂ ವಿತ್ಥಾರಿತಮೇವ ಅತ್ಥಂ ಜಾನಾತೀತಿ **ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂ**। ಉದ್ದೇಸಾದೀಹಿ ನೇತಬ್ಬೋತಿ **ನೇಯ್ಯೋ**। ಬ್ಯಞ್ಜನಪದಂ ಪರಮಂ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಪದಪರಮೋ**। **ಸಹ ಉದಾಹಟವೇಲಾಯಾ**ತಿ ಉದಾಹಾರಧಮ್ಮಸ್ಸ ಉದ್ದೇಸೇ ಉದಾಹಟಮತ್ತೇ ಏವ। **ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ**ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಸ್ಸ ಞಾಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅಭಿಸಮಾಯೋಗೋ। **ಅಯಂ ವುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಅಯಂ "ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಸಂಖಿತ್ತೇನ ಮಾತಿಕಾಯ ಠಪಿಯಮಾನಾಯ ದೇಸನಾನುಸಾರೇನ ಞಾಣಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಗಣ್ಹಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ಪುಗ್ಗಲೋ "ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಅಯಂ ವುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಅಯಂ ಸಂಖಿತ್ತೇನ ಮಾತಿಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಅತ್ಥೇ ವಿಭಜಿಯಮಾನೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ಪುಗ್ಗಲೋ "ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಉದ್ದೇಸತೋ**ತಿ ಉದ್ದೇಸಹೇತು, ಉದ್ದಿಸನ್ತಸ್ಸ ಉದ್ದಿಸಾಪೇನ್ತಸ್ಸ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ, "ಉದ್ದಿಸತೋ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಅಯಮೇವತ್ಥೋ। **ಪರಿಪುಚ್ಛತೋ**ತಿ ಪರಿಪುಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ। **ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿ ಹೋತಿ। **ನ ತಾಯ ಜಾತಿಯಾ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಹೋತೀ**ತಿ ತೇನ ಅತ್ತಭಾವೇನ ಮಗ್ಗಂ ವಾ ಫಲಂ ವಾ ಅನ್ತಮಸೋ ಝಾನಂ ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। **ಅಯಂ ವುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಬ್ಯಞ್ಜನಪದಮೇವ ಪರಮಂ ಕತ್ವಾ ಠಿತತ್ತಾ "ಪದಪರಮೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಏಕಚರಾತಿ ವಿವೇಕಾಭಿರತಿಯಾ ಏಕವಿಹಾರಿನೋ। **ದ್ವಿಚರಾ**ತಿ ದ್ವೇ ಏಕಜ್ಝಾಸಯಾ ಹುತ್ವಾ ಇಞಾಣಚರಿಯಾದಿವಸೇನ ವಿಚರನ್ತಾ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸು। ಸತ್ತಸುಞ್ಞತಾಪಕಾಸನೇನ **ಸುಞ್ಞತಂ**। ತತೋ ಏವ **ಸಣ್ಹಂ ಸುಖುಮಂ**। "ಪರೇಸಂ ಅಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ಭಗವಾ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ಆರಭೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ತೇ ಪನ "ಪರೇ"ತಿ ವುತ್ತಪುಗ್ಗಲಾ ಅಪರಿಕಮ್ಮಿಕಾ ಸುಪರಿಸೋಧಿತಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾ ಚಾತಿ ದುವಿಧಾ, ತದುಭಯೇಸು ಸತ್ಥು ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಉಪಮಾಮುಖೇನ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ **ಯಥಾ ಹೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ರೂಪಂ ನ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ** ಲಿಖನವಸೇನ ನ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ। **ಅಕತಾಭಿನಿವೇಸ**ನ್ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಭಾವನಾಯ ಅಕತಾನುಯೋಗಂ। **ಸೀಲ...ಪೇ॰... ಸಮ್ಪದಾಯಾ**ತಿ ಅಸಮಾದಿನ್ನಸೀಲಂ ಸೀಲಸಮ್ಪದಾಯ, ಸುಪರಿಸುದ್ಧಸೀಲಂ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಪದಾಯ, ಅನುಜುಕತದಿಟ್ಠಿಜುಕಮ್ಮಂ ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪದಾಯ ಯೋಜೇನ್ತೋತಿ ಯೋಜನಾ।

ಯನ್ತಿ ಯಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಂ ಸನ್ಧಾಯ। **ಸೀಲ**ನ್ತಿ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಂ। **ದಿಟ್ಠಿ** ಚಾತಿ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾದಿಟ್ಠಿ ಚೇವ ಕಮ್ಮಪಥಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಚ। **ತಿವಿಧೇನಾ**ತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಬಹಿದ್ಧಾ ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾತಿ ಏವಂ ವಿಸಯಭಾವತೋ ತಿಪ್ಪಕಾರೇನ। ಯಥಾವುತ್ತದಿಟ್ಠಿವಿಸುದ್ಧಿಯಾ ವಿಸೇಸಪಚ್ಚಯಂ ಸೀಲಂಯೇವ ಭಾವನಾಯ ಅಧಿಟ್ಠಾನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ **"ಸೀಲಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯಾ"**ತಿ।

ಸುಧನ್ತಸುವಣ್ಣಂ ಅಪಗತಸಬ್ಬಕಾಳಕಂ। ಚತುರಸ್ಸಾದಿಧೋತೋ **ಸುಪರಿಮಜ್ಜಿತಮಣಿಕ್ಖನ್ಧೋ**। ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಾನಂ ಅವಿಜ್ಜಾದೀನಂ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಹೇತುಪಚ್ಚಯಾದಿಭಾವೋ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೋ। ಸೋ ಪನ ಅತ್ಥತೋ ಅವಿಜ್ಜಾ ಏವಾತಿ ಆಹ **"ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದನ್ತಿ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರ"**ನ್ತಿ। ತೇನಾಹ **"ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೋ ಹೀ"**ತಿಆದಿ।

ಕಾಮಂ ವೋ-ಸದ್ದೋ ಪದಪರಟ್ಠಿತೋ ಪಟಿಯೋಗೀಅತ್ಥವಿಸೇಸವಾಚಕೋ, ನಾಮಪರಭೂತೋ ಪನ ತಂ ತಂ ಕತ್ತುಕಮ್ಮಕರಣಾದಿಸಾಧನವಿಸಿಟ್ಠಮೇವ ಪಬೋಧೇತಿ, ಹಿ-ನಿಪಾತಪರಭೂತೋ ಪನ ವಚನಾಲಙ್ಕಾರಮತ್ತಮೇವಾತಿ ಆಹ **"ವೋತಿ...ಪೇ॰... ದಿಸ್ಸತೀ"**ತಿ। **ತಂದೇಸನ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ದೇಸನಂ। ಸಾ ಹಿ ಇಧ ತ-ಸದ್ದೇನ ಪಚ್ಚಾಮಸೀಯತಿ। "ಸುಣಾಥಾ"ತಿ ಸೋತವಿಞ್ಞೇಯ್ಯತಾವಚನತೋ ನ ಕೇವಲಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ।

ಏಕತ್ಥಮೇತಂ ಪದಂ ಕ-ಸದ್ದೇನ ಪದವಡ್ಢನಮತ್ತಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ಸಾಧುಸದ್ದಸ್ಸ ಕತೋ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರೋ ಸಾಧುಕಸದ್ದಸ್ಸಪಿ ಕತೋ ಏವ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸಾಧು ಭನ್ತೇ**ತಿ ಯಾಚಾಮಹಂ ಭನ್ತೇತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋತಿ ಆಹ **"ಆಯಾಚನೇ"**ತಿ। ಪುನ **ಸಾಧು ಭನ್ತೇ**ತಿ ಏವಂ ಭನ್ತೇತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋತಿ ಆಹ **"ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನೇ"**ತಿ। **ಸಾಧು ಸಾಧೂ**ತಿ ಅಹೋ ಅಹೋತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋತಿ ವುತ್ತಂ **"ಸಮ್ಪಹಂಸನೇ"**ತಿ। **ಸಾಧು ಧಮ್ಮರುಚೀ**ತಿ ಪುಞ್ಞಕಾಮೋ ಸುನ್ದರೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಞ್ಞಾಣವಾ**ತಿ ಪಞ್ಞವಾ। **ಅದ್ದುಬ್ಭೋ**ತಿ ಅದೂಸಕೋ। **ದಳ್ಹೀಕಮ್ಮೇ**ತಿ ಥಿರೀಕರಣೇ ಸಕ್ಕಚ್ಚಕಿರಿಯಾಯಂ। **ಆಣತ್ತಿಯ**ನ್ತಿ ಆಣಾಪನೇ। "ಸುಣಾಥ ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿ ಕರೋಥಾ"ತಿ ಹಿ ವುತ್ತೇ ಸಾಧುಕಸದ್ದೇನ ಸವನಮನಸಿಕಾರಾನಂ ಸಕ್ಕಚ್ಚಕಿರಿಯಾ ವಿಯ ತದಾಣಾಪನಮ್ಪಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಆಯಾಚನತ್ಥತಾ ವಿಯ ಚಸ್ಸ ಆಣಾಪನತ್ಥತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಇದಾನೇತ್ಥ ಏವಂ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಸೋತಿನ್ದ್ರಿಯವಿಕ್ಖೇಪನಿವಾರಣಂ** ಸವನೇ ನಿಯೋಜನವಸೇನ ಕಿರಿಯನ್ತರಪಟಿಸೇಧನಭಾವತೋ, ಸೋತಂ ಓದಹಥಾತಿ ಹಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮನಿನ್ದ್ರಿಯವಿಕ್ಖೇಪನಿವಾರಣಂ** ಅಞ್ಞಚಿನ್ತಾಪಟಿಸೇಧನತೋ। **ಪುರಿಮ**ನ್ತಿ "ಸುಣಾಥಾ"ತಿ ಪದಂ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ "ಸುಣಾಥ, ಮನಸಿ ಕರೋಥಾ"ತಿ ಪದದ್ವಯೇ, ಏತಸ್ಮಿಂ ವಾ ಅಧಿಕಾರೇ। **ಬ್ಯಞ್ಜನವಿಪಲ್ಲಾಸಗ್ಗಾಹನಿವಾರಣಂ** ಸೋತದ್ವಾರೇ ವಿಕ್ಖೇಪಪಟಿಬಾಹಕತ್ತಾ। ನ ಹಿ ಯಾಥಾವತೋ ಸುಣನ್ತಸ್ಸ ಸದ್ದತೋ ವಿಪಲ್ಲಾಸಗ್ಗಾಹೋ ಹೋತಿ। **ಅತ್ಥವಿಪಲ್ಲಾಸಗ್ಗಾಹನಿವಾರಣಂ** ಮನಿನ್ದ್ರಿಯವಿಕ್ಖೇಪಪಟಿಬಾಹಕತ್ತಾ। ನ ಹಿ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಧಮ್ಮಂ ಉಪಧಾರೇನ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥವಿಪಲ್ಲಾಸಗ್ಗಾಹೋ ಹೋತಿ। **ಧಮ್ಮಸ್ಸವನೇ ನಿಯೋಜೇತಿ** "ಸುಣಾಥಾ"ತಿ ವಿದಹನತೋ। **ಧಾರಣೂಪಪರಿಕ್ಖಾಸೂತಿ** ಏತ್ಥ ಉಪಪರಿಕ್ಖಗ್ಗಹಣೇನೇವ ತುಲನತೀರಣಾದಿಕೇ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಚ ಸುಪ್ಪಟಿವೇಧಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

ಸಬ್ಯಞ್ಜನೋತಿ ಏತ್ಥ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತಮತ್ಥಂ ಬ್ಯಞ್ಜಯತೀತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ, ಸಭಾವನಿರುತ್ತಿ। ಸಹ ಬ್ಯಞ್ಜನೇಹೀತಿ ಸಬ್ಯಞ್ಜನೋ, ಬ್ಯಞ್ಜನಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅರಣೀಯತೋ ಉಪಗನ್ತಬ್ಬತೋ ಅತ್ಥೋ, ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲಾದಿಕೋ। ಸಹ ಅತ್ಥೇನಾತಿ **ಸಾತ್ಥೋ,** ಅತ್ಥಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಧಮ್ಮಗಮ್ಭೀರೋ**ತಿಆದೀಸು **ಧಮ್ಮೋ** ನಾಮ ತನ್ತಿ। **ದೇಸನಾ** ನಾಮ ತಸ್ಸಾ ಮನಸಾ ವವತ್ಥಪಿತಾಯ ತನ್ತಿಯಾ ದೇಸನಾ ಕಥನಂ। **ಅತ್ಥೋ** ನಾಮ ತನ್ತಿಯಾ ಅತ್ಥೋ। **ಪಟಿವೇಧೋ** ನಾಮ ತನ್ತಿಯಾ ತನ್ತಿಅತ್ಥಸ್ಸ ಚ ಯಥಾಭೂತಾವಬೋಧೋ। ಯಸ್ಮಾ ಚೇತೇ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಅತ್ಥಪಟಿವೇಧಾ ಸಸಾದೀಹಿ ವಿಯ ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ ಮನ್ದಬುದ್ಧೀಹಿ ದುಕ್ಖೋಗಾಳ್ಹಾ ಅಲಬ್ಭನೇಯ್ಯಪತಿಟ್ಠಾ ಚ, ತಸ್ಮಾ ಗಮ್ಭೀರಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **"ಯಸ್ಮಾ ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ...ಪೇ॰... ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿ ಕರೋಥಾ**"ತಿ।

ಏತ್ಥ ಚ ಪಟಿವೇಧಸ್ಸ ದುಕ್ಕರಭಾವತೋ ಧಮ್ಮತ್ಥಾನಂ ದೇಸನಾಞಾಣಸ್ಸ ದುಕ್ಕರಭಾವತೋ ದೇಸನಾಯ ದುಕ್ಖೋಗಾಹತಾ, ಪಟಿವೇಧಸ್ಸ ಪನ ಉಪ್ಪಾದೇತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತ್ತಾ ತಬ್ಬಿಸಯಞಾಣುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಚ ದುಕ್ಕರಭಾವತೋ ದುಕ್ಖೋಗಾಹತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ದೇಸನಂ** ನಾಮ ಉದ್ದಿಸನಂ ಸಙ್ಖೇಪದಸ್ಸನಸದಿಸಂ। ತಥಾ ಹಿ **ವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತೇ** "ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಪುನ "ಭಾಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸ ನಿದ್ದಿಸನಂ ಭಾಸನನ್ತಿ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ಆಹ **"ವಿತ್ಥಾರತೋಪಿ ನಂ ಭಾಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತೀ**"ತಿ। ಪರಿಬ್ಯತ್ತಂ ಕಥನಂ ವಾ **ಭಾಸನಂ**।

ಸಾಳಿಕಾಯಿವ ನಿಗ್ಘೋಸೋತಿ ಸಾಳಿಕಾಯ ಆಲಾಪೋ ವಿಯ ಮಧುರೋ ಕಣ್ಣಸುಖೋ ಪೇಮನೀಯೋ। **ಪಟಿಭಾನಂ** ಸದ್ದೋ। **ಉದೀರಯೀ**ತಿ ಉಚ್ಚಾರೀಯತಿ, ವುಚ್ಚತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಉಸ್ಸಾಹಜಾತಾ**ತಿ ಏವಂ "ಸುಣಾಥ ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿ ಕರೋಥ, ಭಾಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ನ ಕಿರ ಸತ್ಥಾ ಸಙ್ಖೇಪೇನೇವ ದೇಸೇಸ್ಸತಿ, ವಿತ್ಥಾರೇನಪಿ ಭಾಸಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಸಞ್ಜಾತುಸ್ಸಾಹಾ ಹಟ್ಠತುಟ್ಠಾ ಹುತ್ವಾ।

ಕತಮೋತಿ ತಸ್ಸ ಪದಸ್ಸ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ಪುಚ್ಛಾಭಾವೋ ಞಾಯತಿ, ನ ವಿಸೇಸತೋತಿ ತಸ್ಸ ಪುಚ್ಛಾವಿಸೇಸಭಾವಂ ಕಥೇನ್ತೋ **"ಕಥೇತುಕಮ್ಯತಾಪುಚ್ಛಾ**"ತಿ ವತ್ವಾ ತೇನೇವ ಪಸಙ್ಗೇನ ಮಹಾನಿದ್ದೇಸೇ ಆಗತಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಪುಚ್ಛಾ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರನಯೇನ ದಸ್ಸೇತಿ **"ಪಞ್ಚವಿಧಾ ಹಿ ಪುಚ್ಛಾ**"ತಿಆದಿನಾ। ತತ್ಥ ಅದಿಟ್ಠಂ ಜೋತೇತೀತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ಅದಿಟ್ಠಜೋತನಾ**। ದಿಟ್ಠಂ ಸಂಸನ್ದೀಯತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ದಿಟ್ಠಸಂಸನ್ದನಾ**। ಸಂಸನ್ದನಞ್ಚೇತ್ಥ ಸಾಕಚ್ಛಾವಸೇನ ವಿನಿಚ್ಛಯಕರಣಂ। ವಿಮತಿಂ ಛಿನ್ದತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ವಿಮತಿಚ್ಛೇದನಾ**। ಅನುಮತಿಯಾ ಪುಚ್ಛನಂ **ಅನುಮತಿಪುಚ್ಛಾ**। "ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿಆದಿಪುಚ್ಛಾಯ ಹಿ "ಕಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಅನುಮತೀ"ತಿ ಅನುಮತಿ ಪುಚ್ಛಿತಾ ಹೋತಿ। **ಕಥೇತುಕಮ್ಯತಾ** ಕಥೇತುಕಮ್ಯತಾಯ।

ಲಕ್ಖಣನ್ತಿ ಞಾತುಂ ಪುಚ್ಛಿತೋ ಯೋ ಕೋಚಿ ಸಭಾವೋ। **ಅಞ್ಞಾತ**ನ್ತಿ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಞಾಣೇನ ಅಞ್ಞಾತಭಾವಮಾಹ। **ಅದಿಟ್ಠ**ನ್ತಿ ದಸ್ಸನಭೂತೇನ ಞಾಣೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ವಿಯ ನ ದಿಟ್ಠತಂ। **ಅತುಲಿತ**ನ್ತಿ "ಏತ್ತಕಂ ಇದ"ನ್ತಿ ತುಲನಭೂತೇನ ಞಾಣೇನ ನ ತುಲಿತತಂ। **ಅತೀರಿತ**ನ್ತಿ ತೀರಣಭೂತೇನ ಞಾಣೇನ ಅಕತಞಾಣಕಿರಿಯಾಸಮಾಪನತಂ। **ಅವಿಭೂತ**ನ್ತಿ ಞಾಣಸ್ಸ ಅಪಾಕಟಭಾವಂ। **ಅವಿಭಾವಿತ**ನ್ತಿ ಞಾಣೇನ ಅಪಾಕಟೀಕತಭಾವಂ।

ಪಞ್ಚಸು ಪುಚ್ಛಾಸು ಯಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಬ್ಬತೋ ನ ಸನ್ತಿ, ತಾ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಪುಚ್ಛಂ ನಿಗಮೇತುಂ **"ತತ್ಥಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ। ಯದಿ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೋ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಭಗವತಾ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದದೇಸನಾಯ ಸಙ್ಖಾರಾದಯೋ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಾ ಕಥಿತಾತಿ ಆಹ **"ಏತ್ಥ ಚಾ**"ತಿಆದಿ। **ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಮ್ಪಿ ಕಥೇತಿ** ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನದಸ್ಸನೇನ ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಾನಂ ಪಚ್ಚಯಭಾವಸ್ಸ ಕಥಿತಭಾವತೋ। **ಆಹಾರವಗ್ಗಸ್ಸಾ**ತಿಆದಿ "ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೋ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ"ತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। "ಸಮ್ಭವನ್ತೀ"ತಿ ಪಾಳಿಯಂ ಪರತೋ ವುತ್ತಂ ಕಿರಿಯಾಪದಂ ಆನೇತ್ವಾ ಯೋಜೇತಿ,

ಅಞ್ಞಥಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ಕಿಂ ಕತಾತಿ ವಾ ಕರೋನ್ತೀತಿ ವಾ ನ ಞಾಯೇಯ್ಯು। ಪವತ್ತಿಯಾ ಅನುಲೋಮತೋ "ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ"ತಿಆದಿಕಾ **ಅನುಲೋಮಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಕಥಾ।**

"ಅವಿಜ್ಜಾಯ ತ್ವೇವಾ"ತಿಆದಿಕಾ ಪನ ತಸ್ಸ ವಿಲೋಮತೋ **ಪಟಿಲೋಮಕಥಾ।** ಅಚ್ಚನ್ತಮೇವ ಸಙ್ಖಾರೇ ವಿರಜ್ಜತಿ ಏತೇನಾತಿ **ವಿರಾಗೋ,** ಮಗ್ಗೋ। **ಅಸೇಸನಿರೋಧಾ**ತಿ ಅಸೇಸೇತ್ವಾ ನಿರೋಧಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನಾ। **ಏವಂ ನಿರೋಧಾನ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧೇನ ನಿರುದ್ಧಾನಂ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ನಿರೋಧಾ। ಇತಿ ಅವಿಜ್ಜಾದೀನಂ ನಿರೋಧವಚನೇನ ಅರಹತ್ತಂ ವದತಿ। **ಸಕಲಸ್ಸಾ**ತಿ ಅನವಸೇಸಸ್ಸ। **ಸತ್ತವಿರಹಿತಸ್ಸಾ**ತಿ ಪರಪರಿಕಪ್ಪಿತಜೀವರಹಿತಸ್ಸ। **ವಿನಿವತ್ತೇತ್ವಾ**ತಿ ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧದಸ್ಸನವಸೇನ ವಿಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ।

ಅತ್ತಮನಾತಿ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸೇನ ಗಹಿತಚಿತ್ತಾ। ತಥಾಭೂತಾ ಚ ಹಟ್ಠಚಿತ್ತಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತೀತಿ ಆಹ **"ತುಟ್ಠಚಿತ್ತಾ"**ತಿ। "ತಸ್ಸ ವಚನಂ ಅಭಿನನ್ದಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಅಭಿನನ್ದನಸದ್ದೋ ಅನುಮೋದನತ್ಥೋ। "ಅಭಿನನ್ದಿತ್ವಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನತ್ಥೋ। ಇಧ ಪನ ಉಭಯತ್ಥೋಪಿ ವಟ್ಟತೀತಿ ಆಹ **"ಅನುಮೋದಿಂಸು ಚೇವ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿಂಸು ಚಾ"**ತಿ।

ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨. **ದುತಿಯೇಪೀ**ತಿ ದುತಿಯಸುತ್ತೇಪಿ। ಪಿ-ಸದ್ದೇನ ತದಞ್ಞೇಸು ಸುತ್ತೇಸುಪೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **"ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವುತ್ತಾ ಏವಾ"**ತಿ ವತ್ವಾಪಿ ತದೇಕದೇಸಂ ಇಧ ವಿನಿಯೋಗಕ್ಖಮಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಥಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತನ್ತಿ** ಮೂಲಂ। **ವಿತ್ಥಾರದೇಸನ**ನ್ತಿ "ವಿಭಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪದಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ದಸ್ಸನವಸೇನ ಪವತ್ತಂ ವಿಭಙ್ಗದೇಸನಂ। ಉದ್ದೇಸದೇಸನಾ ಪಠಮಸುತ್ತೇ ಅನುಲೋಮದೇಸನಾಸದಿಸಾವ। **ಪುನ ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ**ತಿ "ಇತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿಆದಿನಾ ಪವತ್ತಿಂ ನಿವತ್ತಿಞ್ಚ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ। ಪಠಮಂ ಉದ್ದೇಸವಸೇನ ವಿಭಜನವಸೇನ ವಿವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸಿತಂ, ತತೋ ಏವ ಬ್ಯತಿರೇಕನಯೇನ ವಿವಟ್ಟಮ್ಪಿ ದಸ್ಸಿತಮೇವ ಹೋತೀತಿ ಪುನಗ್ಗಹಣಂ।

ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನನ್ತಿ ಇದಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಕಾರತೋ ಅನಾಮಸಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಸತ್ತೇ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ಬ್ಯಾಪೇತ್ವಾ ಗಹಣನ್ತಿ ಆಹ **"ಸಙ್ಖೇಪತೋ...ಪೇ॰... ನಿದ್ದೇಸೋ"**ತಿ। **ಗತಿಜಾತಿವಸೇನಾ**ತಿ ಪಞ್ಚಗತಿವಸೇನ, ತತ್ಥಾಪಿ ಏಕೇಕಾಯ ಗತಿಯಾ ಖತ್ತಿಯಾದಿಭುಮ್ಮದೇವಾದಿಹತ್ಥಿಆದಿಜಾತಿವಸೇನ ಚ। "ಚಿತ್ತಂ ಮನೋ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಕಿಚ್ಚವಿಸೇಸಂ, "ಮಾನಸ"ನ್ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಸಮಾನೇ ಅತ್ಥೇ ಸದ್ದವಿಸೇಸಂ, "ಪಣ್ಡರ"ನ್ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಗುಣವಿಸೇಸಂ, "ಚೇತಸಿಕಂ ಹದಯ"ನ್ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ನಿಸ್ಸಯವಿಸೇಸಂ, "ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಠಿತೀ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅವತ್ಥಾಭಾವವಿಸೇಸಂ, "ಅಲುಬ್ಭನಾ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಕಿರಿಯಾಭಾವವಿಸೇಸಂ, "ಅಲುಬ್ಭಿತತ್ತ"ನ್ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅಭಾವತಾವಿಸೇಸನ್ತಿ ಏವಮಾದಿಕಂ ಅನಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಮತ್ತಂ ವಾ ದೀಪನಾ ಸಭಾವನಿದ್ದೇಸೋ। ಜಿಣ್ಣಸ್ಸ ಜೀರಣವಸೇನ ಪವತ್ತನಾಕಾರೋ **ಜೀರಣತಾ**ತಿ ಆಹ **"ಆಕಾರನಿದ್ದೇಸೋ"**ತಿ।

ಕಾಲಾತಿಕ್ಕಮೇ ಕಿಚ್ಚನಿದ್ದೇಸಾತಿ ಕಲಲಕಾಲತೋ ಪಭುತಿ ಪುರಿಮರೂಪಾನಂ ಜರಾಪತ್ತಕ್ಖಣೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾನಿ ಪಚ್ಛಿಮರೂಪಾನಿ ಪರಿಪಕ್ಕರೂಪಾನುರೂಪಾನಿ ಪರಿಣತಪರಿಣತಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಸುಪರಿಣತರೂಪಾನಂ ಪರಿಪಾಕಕಾಲೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾನಿ ಖಣ್ಡಿಚ್ಚಾದಿಸಭಾವಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ "ಖಣ್ಡಿಚ್ಚ"ನ್ತಿಆದಯೋ ಕಾಲಾತಿಕ್ಕಮೇ ಜರಾಯ ಕಿಚ್ಚನಿದ್ದೇಸಾ। **ಪಕತಿನಿದ್ದೇಸಾ**ತಿ ಫಲವಿಪಚ್ಚನಪಕತಿಯಾ ನಿದ್ದೇಸಾ, ಜರಾಯ ವಾ ಪಾಪುಣಿತಬ್ಬಫಲಮೇವ ಪಕತಿ, ತಸ್ಸಾ ನಿದ್ದೇಸಾ, **ನ ಚ ಖಣ್ಡಿಚ್ಚಾದೀನೇವ ಜರಾ**ತಿ ಉದಕಾದಿಗತಮಗ್ಗೇಸು ತಿಣರುಕ್ಖಸಂಭಗ್ಗತಾದಯೋ ವಿಯ ಪರಿಪಾಕಗತಮಗ್ಗಸಙ್ಖಾತೇಸು ಪರಿಪುಣ್ಣರೂಪೇಸು ಲಬ್ಭಮಾನಾ ಖಣ್ಡಿಚ್ಚಾದಯೋ ಜರಾಯ ಗತಮಗ್ಗಾಇಚ್ಚೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ನ ಜರಾತಿ।

ಯಸ್ಮಾ ಜರಂ ಪತ್ತಸ್ಸ ಆಯು ಹಾಯತಿ, ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಜಜ್ಜರಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ಆಯುಹಾನಾದಯೋ ಪಕತಿನಿದ್ದೇಸಾ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ "**ಪಚ್ಛಿಮಾ ದ್ವೇ ಪಕತಿನಿದ್ದೇಸಾ**"ತಿ। ತೇನಾಹ "**ಇಮೇಹಿ ಪನಾ**"ತಿಆದಿ।

ಅವಿಞ್ಞಾಯಮಾನನ್ತರತ್ತಾ **ಅವೀಚಿಜರಾ** ಮಣಿಆದೀಸು ಮನ್ದದಸಕಾದೀಸು ಏಕೇಕದಸಕೇಸು ಚ ಖಣೇ ಖಣೇ ಜಿಣ್ಣವಿಕಾರಾದೀನಂ **ದುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯತ್ತಾ। ತತೋ ಅಞ್ಞೇಸೂ**ತಿ ಮಣಿಆದಿತೋ ಅಞ್ಞೇಸು ಅಹಿಚ್ಛತ್ತಕಾದೀಸು, ಪಾಣೀನಂ ಏಕಭವಪರಿಯಾಪನ್ನೇ ಸಕಲಆಯುಸ್ಮಿಂ ಗಹಿತತರುಣಯುವಾಜರಾಕಾಲೇಸು, ಏಕದ್ವಿತ್ತಿದಿವಸಾತಿಕ್ಕಮೇಸು ಪುಪ್ಫಾದೀಸು ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಹಿ ಜರಾವಿಸೇಸಸ್ಸ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯತ್ತಾ **ಸವೀಚಿಜರಾ ನಾಮ**।

ಚವನಕವಸೇನಾತಿ ಚವನಕಾನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ವಸೇನ। ಏಕಚತುಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾಯ ಚುತಿಯಾ ಚವನಮೇವ ಚವನತಾತಿ ಆಹ "**ಭಾವವಚನೇನ ಲಕ್ಖಣನಿದಸ್ಸನ**"ನ್ತಿ, ಪಾಳಿಯಂ "ಚುತೀ"ತಿ ವುತ್ತಸ್ಸ ಮರಣಸ್ಸ ಸಭಾವದಸ್ಸನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭಙ್ಗುಪ್ಪತ್ತಿ** ಭಿಜ್ಜಮಾನತಾ। ತೇನ "ಭೇದೋ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಖನ್ಧಾನಂ ಭಿಜ್ಜಮಾನತಾ ಭೇದಸಮಙ್ಗಿತಾ ವುತ್ತಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಠಾನಾಭಾವಪರಿದೀಪನ**ನ್ತಿ ಕೇನಚಿಪಿ ಆಕಾರೇನ ಅವಟ್ಠಾನಾಭಾವದೀಪನಂ। **ಘಟಸ್ಸೇವಾ**ತಿ ಹಿ ವಿಸದಿಸೂದಾಹರಣಂ। ಯಥಾ ಘಟೇ ಭಿನ್ನೇ ಕಪಾಲಾದಿಅವಯವಸೇಸೋ ಲಬ್ಭತಿ, ನ ಏವಂ ಚುತಿಕ್ಖನ್ಧೇಸು ಭಗ್ಗೇಸು, ನ ಕೋಚಿ ವಿಸೇಸೋ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಅನ್ತರಧಾನ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಮಚ್ಚುಸಙ್ಖಾತಂ ಮರಣ**ನ್ತಿ ಮಚ್ಚುಸಞ್ಞಿತಂ ಮರಣಂ। "ಕಾಲಮರಣ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಅಚ್ಚನ್ತಸಮುಚ್ಛೇದಭೂತಂ ಖೀಣಾಸವಾನಂ ಮರಣಂ **ಸಮುಚ್ಛೇದಮರಣಂ। ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಖಣಿಕಮರಣಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ತಸ್ಸ ಕಿರಿಯಾ**ತಿ ಅನ್ತಕಸ್ಸ ಕಿರಿಯಾ, ಯಾ ಲೋಕೇ ವುಚ್ಚತಿ "ಮಚ್ಚೂ"ತಿ, ಮರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಚವನಕಾಲೋ ಏವ ವಾ ಅನತಿಕ್ಕಮನೀಯತ್ತಾ ವಿಸೇಸೇನ ಕಾಲೋತಿ ವುತ್ತೋತಿ ತಸ್ಸ ಕಿರಿಯಾ ಅತ್ಥತೋ ಚುತಿಕ್ಖನ್ಧಾನಂ ಭೇದಪವತ್ತಿಯೇವ। "ಮಚ್ಚು ಮರಣ"ನ್ತಿ ವಾ ಏತ್ಥ ಸಮಾಸಂ ಅಕತ್ವಾ ಯೋ "ಮಚ್ಚೂ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಭೇದೋ, ತಮೇವ ಮರಣಂ "ಪಾಣಚಾಗೋ"ತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಚತುವೋಕಾರವಸೇನಾತಿ ಚತುವೋಕಾರಭವವಸೇನ। ತತ್ಥ ಹಿ ರೂಪಕಾಯಸಞ್ಞಿತೋ ಕಳೇವರೋ ನತ್ಥಿ, ಯಂ ನಿಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಏಕವೋಕಾರಭವೇಪಿ ಕಳೇವರನಿಕ್ಖೇಪೋ ನತ್ಥಿ, ರೂಪಕಾಯಸ್ಸ ಪನ ತತ್ಥ ಅತ್ಥಿತಾಮತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ "**ಏಕವೋಕಾರವಸೇನ ಕಳೇವರಸ್ಸ ನಿಕ್ಖೇಪೋ**"ತಿ ವುತ್ತೋ। **ಚತುವೋಕಾರವಸೇನ ಚಾ**ತಿ **ಚ**-ಸದ್ದೇನ "ಸೇಸದ್ವಯವಸೇನ ಖನ್ಧಾನಂ ಭೇದೋ"ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತಿ ಸಬ್ಬತ್ಥೇವ ಖನ್ಧಭೇದಸಬ್ಭಾವತೋ। **ಸೇಸದ್ವಯವಸೇನಾ**ತಿ ಸೇಸಭವದ್ವಯವಸೇನೇವ ಕಳೇವರಸ್ಸ ನಿಕ್ಖೇಪೋ। ಯದಿಪಿ ಏಕವೋಕಾರಭವೇ ರೂಪಕಾಯೋ ವಿಜ್ಜತಿ, ಕಳೇವರನಿಕ್ಖೇಪೋ ಪನ ನತ್ಥೀತಿ "**ಕಳೇವರಸ್ಸ ಸಬ್ಭಾವತೋ**"ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಮನುಸ್ಸಾದೀಸು ಕಳೇವರನಿಕ್ಖೇಪೋ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಮನುಸ್ಸಾದೀಸು ಕಳೇವರಸ್ಸ ನಿಕ್ಖೇಪೋತಿ ಯೋಜನಾ। ಕಳೇವರಂ ನಿಕ್ಖಿಪೀಯತಿ ಏತೇನಾತಿ ಮರಣಂ **ಕಳೇವರಸ್ಸ ನಿಕ್ಖೇಪೋ। ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ**ತಿ ಏಕಜ್ಝಂ ಕತ್ವಾ, ಏಕಜ್ಝಂ ಗಹಣಮತ್ತೇನ।

ಜಾಯನಟ್ಠೇನಾತಿಆದಿ ಆಯತನವಸೇನ ಯೋನಿವಸೇನ ಚ ದ್ವೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಸಬ್ಬಸತ್ತೇ ಪರಿಯಾದಿಯಿತ್ವಾ ಪರಿಯಾದಿಯಿತ್ವಾ ಜಾತಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ವುತ್ತಂ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಕತ್ತುಭಾವವಸೇನ ಪದದ್ವಯಂ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। "**ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ಜಾತಿ ಸಞ್ಜಾತೀ**"ತಿ ಪನ ಕತ್ತರಿ ಸಾಮಿನಿದ್ದೇಸಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ ಉಭಯತ್ಥಾಪಿ ಭಾವನಿದ್ದೇಸೋ। ಸಮ್ಪುಣ್ಣಾ ಜಾತಿ **ಸಞ್ಜಾತಿ**। ಪಾಕಟಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ **ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ...ಪೇ॰... ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೀ**ತಿ ಸತ್ತವಸೇನ ಪವತ್ತತ್ತಾ ವೋಹಾರದೇಸನಾ।

ತತ್ರ ತತ್ರಾತಿ ಏಕಚತುವೋಕಾರಭವೇಸು ದ್ವಿನ್ನಂ ಸೇಸರೂಪಧಾತುಯಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಣೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ, ಕಾಮಧಾತುಯಂ ವಿಕಲಾವಿಕಲಿನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ವಸೇನ ಸತ್ತನ್ನಂ ನವನ್ನಂ ದಸನ್ನಂ ಪುನ ದಸನ್ನಂ ಏಕಾದಸನ್ನಞ್ಚ ಆಯತನಾನಂ ವಸೇನ ಸಙ್ಗಹೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಸನ್ತತಿಯ**ನ್ತಿ ಯೇನ ಕಮ್ಮುನಾ ಖನ್ಧಾನಂ ಪಾತುಭಾವೋ, ತೇನ ಅಭಿಸಙ್ಖತಸನ್ತತಿಯಂ। ತಞ್ಚ ಖೋ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಣವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಕಮ್ಮಂಯೇವ **ಕಮ್ಮಭವೋ** "ಭವತಿ ಏತಸ್ಮಾ ಉಪಪತ್ತಿಭವೋ"ತಿ ಕತ್ವಾ। ಕಮ್ಮೇನ ನಿಯ್ಯಾದಿತಅತ್ತಭಾವುಪಪತ್ತಿವಸೇನ ಭವತೀತಿ ಭವೋ, ತಥಾ ತಥಾ ನಿಬ್ಬತ್ತವಿಪಾಕೋ ಕಟತ್ತಾರೂಪಞ್ಚ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ "ಭವತೀತಿ ಕತ್ವಾ ಭವೋ"ತಿ ಉಪಪತ್ತಿಭವಸ್ಸ ವಕ್ಖಮಾನತ್ತಾ **"ಕಮ್ಮಂ ಫಲವೋಹಾರೇನ ಭವೋತಿ ವುತ್ತ"**ನ್ತಿ ಕಥಿತಂ।

ಉಪಾದಿಯನ್ತಿ ಸತ್ತಾ ದಳ್ಹಗ್ಗಾಹಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ **ಏತೇನ** ಕಿಲೇಸಕಾಮೇನ। ನ ಕೇವಲಂ ಇಧ ಕರಣಸಾಧನಮೇವ, ಅಥ ಖೋ ಕತ್ತುಸಾಧನಮ್ಪಿ ಲಬ್ಭತೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ಸಯಂ ವಾ"**ತಿ। **ತನ್ತಿ** ವತ್ಥುಕಾಮಂ। ಕಾಮೋ ಚ ಸೋ ಕಾಮನಟ್ಠೇನ, ಉಪಾದಾನಞ್ಚ ಭುಸಮಾದಾನಟ್ಠೇನಾತಿ **ಕಾಮುಪಾದಾನಂ। ಏತನ್ತಿ** ಕಾಮುಪಾದಾನಪದಂ। ಪುನ **ಏತನ್ತಿ** ಕಾಮುಪಾದಾನಸಞ್ಞಿತಂ।

ಸಸ್ಸತೋ ಅತ್ತಾತಿ ಇದಂ ಪುರಿಮದಿಟ್ಠಿಂ ಉಪಾದಿಯಮಾನಂ ಉತ್ತರದಿಟ್ಠಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾ ಏಸಾ ದಿಟ್ಠಿ ದಳ್ಹೀಕರಣವಸೇನ ಪುರಿಮಂ ಉತ್ತರಾ ಉಪಾದಿಯತಿ, ಏವಂ "ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿಆದಿಕಾಪೀತಿ। ಅತ್ತಗ್ಗಹಣಂ ಪನ "ಅತ್ತವಾದುಪಾದಾನ"ನ್ತಿ ಇದಂ ನ ದಿಟ್ಠುಪಾದಾನದಸ್ಸನನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಲೋಕೋ ಚಾತಿ** ಅತ್ತಗ್ಗಹಣವಿನಿಮುತ್ತಗ್ಗಹಣಂ ದಿಟ್ಠುಪಾದಾನಭೂತಂ ಇಧ ಪುರಿಮದಿಟ್ಠಿಉತ್ತರದಿಟ್ಠಿವಚನೇಹಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಯೇನ ಮಿಚ್ಛಾಭಿನಿವೇಸೇನ ಗೋಸೀಲಗೋವತಾದಿಂ ಸಮಾದಿಯತಿ ಚೇವ ಅನುತಿಟ್ಠತಿ ಚ, ಸೋ ಗೋಸೀಲಗೋವತಾದೀನೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾನಿ। ತೇನಾಹ **"ಗೋಸೀಲ...ಪೇ॰... ಸಯಮೇವ ಉಪಾದಾನಾನೀ"**ತಿ। **ಅಭಿನಿವೇಸತೋತಿ** ಅಭಿನಿವೇಸನತೋ।

ಅತ್ತವಾದುಪಾದಾನನ್ತಿ "ಅತ್ತಾ"ತಿ ವಾದಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಪನಸ್ಸ ಗಹಣಸ್ಸ ಕಾರಣಭೂತಾ ದಿಟ್ಠೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅತ್ತವಾದಮತ್ತಮೇವಾತಿ** ಅತ್ತಸ್ಸ ಅಭಾವಾ "ಅತ್ತಾ"ತಿ ಇದಂ ವಚನಮತ್ತಮೇವ। **ಉಪಾದಿಯನ್ತಿ** ದಳ್ಹಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ।

ಚಕ್ಖುದ್ವಾರಾದೀಸು ಪವತ್ತಾಯಾತಿ ಇದಂ ತಣ್ಹಾಯ ರೂಪತಣ್ಹಾದಿಭಾವಸ್ಸ ಕಾರಣವಚನಂ ಛದ್ವಾರಾರಮ್ಮಣಿಕಧಮ್ಮಾನಂ ಪಟಿನಿಯತಾರಮ್ಮಣತ್ತಾ। **ಜವನವೀಥಿಯಾ ಪವತ್ತಾಯಾತಿ** ಇದಂ ತಸ್ಸಾ ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನದಸ್ಸನಂ। ಸಭಾವೇನೇವ ಉಟ್ಠಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಸ್ಸ ವೇಳು ವಿಯ ನಿಸ್ಸಯೋ ಅಹುತ್ವಾ ಓಲುಮ್ಬಕಭಾವೇನ ಭಾವೋ ಉಪಾದಾನಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭಾವತೋ ಆರಮ್ಮಣಮ್ಪಿ ತಂಸದಿಸಂ ವುತ್ತಂ। **ರೂಪೇತಿ** ವಿಸಯೇ ಭುಮ್ಮಂ। ಸಾ ತಿವಿಧಾ ಹೋತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಕಾಮತಣ್ಹಾ** ಕಾಮಸ್ಸಾದಭಾವೇನ ಪವತ್ತಿಯಾ। **ಏವಂ ಅಸ್ಸಾದೇನ್ತೀತಿ** ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಹಜಾತನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪಯುತ್ತಅತ್ಥಿಅವಿಗತಾದಿಪಚ್ಚಯಭೂತಾಯ ಸಂಸಟ್ಠತ್ತಾ ನಿಚ್ಚಧುವಸಸ್ಸತಾಭಿನಿವೇಸಮುಖೇನ ಅಸ್ಸಾದೇನ್ತೀ। ಭವಸಹಗತಾ ತಣ್ಹಾ **ಭವತಣ್ಹಾ**। ಭವತಿ ತಿಟ್ಠತಿ ಸಬ್ಬಕಾಲನ್ತಿ ಹಿ ಭವದಿಟ್ಠಿ ಭವೋ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ, ಭವಸ್ಸಾದವಸೇನ ಪವತ್ತಿಯಾ ಚ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ **ವಿಭವತಣ್ಹಾತಿ** ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ವಿಭವತಿ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ ವಿನಸ್ಸತೀತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಾ ದಿಟ್ಠಿ ವಿಭವೋ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ। **ಏವಂ ತಾನಿ ಅಟ್ಠಾರಸಾತಿ** ಯಾ ಛ ಕಾಮತಣ್ಹಾ, ಛ ಭವತಣ್ಹಾ, ಛ ವಿಭವತಣ್ಹಾ ವುತ್ತಾ, ಏತಾನಿ ಅಟ್ಠಾರಸ ತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಾನಿ ತಣ್ಹಾಪಚ್ಚಯೋ। **ಅಜ್ಝತ್ತನ್ತಿ** ಸಕಸನ್ತತಿಯಂ। **ಬಹಿದ್ಧಾತಿ** ತತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ। ಅತೀತಾರಮ್ಮಣಾನಿ ವಾ ಹೋನ್ತು ಇತರಾರಮ್ಮಣಾನಿ ವಾ, ಸಯಂ ಪನ **ಅತೀತಾನಿ ಛತ್ತಿಂಸ ತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಾನಿ**। ಸೇಸಪದದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। "ಅಟ್ಠಸತಂ ತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಾನೀ"ತಿಆದಿನಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಇದಾನಿ ಅಪರೇನಪಿ ಪಕಾರೇನ ಅಟ್ಠಸತಂ ತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಾನಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಸ್ಸಾತಿ** ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ। ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಹಿ ಇದಂ ಸಾಮಿವಚನಂ। **ಉಪಾದಾಯಾತಿ** ಗಹೇತ್ವಾ। **ಅಸ್ಮೀತಿ ಹೋತೀತಿ** ಯದೇತಂ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಂ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ ಉಪಾದಾಯ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಸಮುದಾಯಗ್ಗಾಹತೋ ಅಸ್ಮೀತಿ ಗಾಹೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಧ ಪನ ರೂಪಾದಿಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಇತ್ಥಮಸ್ಮೀತಿ ಹೋತೀತಿ** ಖತ್ತಿಯಾದೀಸು "ಇದಂಪಕಾರೋ ಅಹ"ನ್ತಿ ಏವಂ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಂ ತಾವ ಅನುಪನಿಧಾಯ ಗಹಣಂ।

ಏವಮಾದೀನೀತಿ ಆದಿ-ಸದ್ದೇನ "ಏವಮಸ್ಮಿ, ಅಞ್ಞಥಾಸ್ಮಿ, ಅಹಂ ಭವಿಸ್ಸಂ, ಇತ್ಥಂ ಭವಿಸ್ಸಂ, ಏವಂ ಭವಿಸ್ಸಂ, ಅಞ್ಞಥಾ ಭವಿಸ್ಸಂ, ಅಸಸ್ಮಿ, ಸತಸ್ಮಿ, ಅಹಂ ಸಿಯಂ, ಇತ್ಥಂ ಸಿಯಂ, ಏವಂ ಸಿಯಂ, ಅಞ್ಞಥಾ ಸಿಯಂ, ಅಪಾಹಂ ಸಿಯಂ, ಅಪಾಹಂ ಇತ್ಥಂ ಸಿಯಂ, ಅಪಾಹಂ ಏವಂ ಸಿಯಂ, ಅಪಾಹಂ ಅಞ್ಞಥಾ ಸಿಯ"ನ್ತಿ ಏತೇಸಂ ಸಙ್ಗಹೋ। ಉಪನಿಧಾಯ ಗಹಣಮ್ಪಿ ದುವಿಧಂ ಸಮತೋ ಅಸಮತೋ ವಾತಿ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಏವಮಸ್ಮಿ, ಅಞ್ಞಥಾಸ್ಮೀ"ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಏವಮಸ್ಮೀತಿ** ಇದಂ ಸಮತೋ ಉಪನಿಧಾಯ ಗಹಣಂ, ಯಥಾ ಅಯಂ ಖತ್ತಿಯೋ, ಏವಂ ಅಹಮಸ್ಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಞ್ಞಥಾಸ್ಮೀತಿ** ಇದಂ ಪನ ಅಸಮತೋ ಗಹಣಂ, ಯಥಾಯಂ ಖತ್ತಿಯೋ ತತೋ ಅಞ್ಞಥಾ ಅಹಂ ಹೀನೋ ವಾ ಅಧಿಕೋ ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಾನಿ ತಾವ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನವಸೇನ ಚತ್ತಾರಿ ತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಾನಿ। **ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ**ಆದೀನಿ ಪನ ಚತ್ತಾರಿ ಅನಾಗತವಸೇನ ವುತ್ತಾನಿ, ತೇಸಂ ಪುರಿಮಚತುಕ್ಕೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅಸಸ್ಮೀತಿ** ಸಸ್ಸತೋ ಅಸ್ಮಿ, ನಿಚ್ಚಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಸತಸ್ಮೀತಿ** ಅಸಸ್ಸತೋ ಅಸ್ಮಿ, ಅನಿಚ್ಚಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಇತಿ ಇಮಾನಿ ದ್ವೇ ಸಸ್ಸತುಚ್ಛೇದವಸೇನ ವುತ್ತಾನಿ। ಇತೋ ಪರಾನಿ **ಸಿಯನ್ತಿ**ಆದೀನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸಂಸಯಪರಿವಿತಕ್ಕವಸೇನ ವುತ್ತಾನಿ, ತಾನಿ ಪುರಿಮಚತುಕ್ಕೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಅತ್ಥತೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। **ಅಪಾಹಂ ಸಿಯನ್ತಿ**ಆದೀನಿ ಪನ ಚತ್ತಾರಿ "ಅಪಿ ನಾಮಾಹಂ ಭವೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಪತ್ಥನಾಕಪ್ಪನವಸೇನ ವುತ್ತಾನಿ, ತಾನಿಪಿ ಪುರಿಮಚತುಕ್ಕೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ಏವಮೇತೇಸು -

> ದ್ವೇ ದಿಟ್ಠಿಸೀಸಾ ಚತ್ತಾರೋ, ಸುದ್ಧಸೀಸಾ ಸೀಸಮೂಲಕಾ।
> ತಯೋ ತಯೋತಿ ಏತಾನಿ, ಅಟ್ಠಾರಸ ವಿಭಾವಯೇ॥

ಏತೇ ಹಿ ಸಸ್ಸತುಚ್ಛೇದವಸೇನ ವುತ್ತಾ ದ್ವೇ **ದಿಟ್ಠಿಸೀಸಾ** ನಾಮ, "ಅಸ್ಮಿ, ಭವಿಸ್ಸಂ ಸಿಯಂ, ಅಪಾಹಂ ಸಿಯ"ನ್ತಿ ಏತೇ ಚತ್ತಾರೋ **ಸುದ್ಧಸೀಸಾ** ನಾಮ, "ಇತ್ಥಮಸ್ಮೀ"ತಿಆದಯೋ ತಯೋ ತಯೋತಿ ದ್ವಾದಸ **ಸೀಸಮೂಲಕಾ** ನಾಮಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇಧ ಪಾಳಿಯಂ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಾದಿವಸೇನ ತಣ್ಹಾ ಆಗತಾತಿ ಆಹ **"ಅಜ್ಝತ್ತಿಕರೂಪಾದಿನಿಸ್ಸಿತಾನೀ"**ತಿ। ಅಟ್ಠಾರಸ ತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಾನೀತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಇಮಿನಾ ಅಸ್ಮೀತಿ** ಇಮಿನಾ ಅಭಿಸೇಕಸೇನಾಪಚ್ಚಾದಿನಾ "ಖತ್ತಿಯೋ ಅಹ"ನ್ತಿ ಮೂಲಭಾವತೋ "ಅಸ್ಮೀ"ತಿ ಹೋತಿ। ಸೇಸಂ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಸಙ್ಗಹೇತಿ** ತಣ್ಹಾಯ ಯಥಾವುತ್ತವಿಭಾಗಸ್ಸ ಸಂಖಿಪನವಸೇನ ಸಙ್ಗಣ್ಹನೇ ಕರಿಯಮಾನೇ। "ಛಯಿಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಣ್ಹಾಕಾಯಾ"ತಿಆದಿ **ನಿದ್ದೇಸೋ**। "ರೂಪೇ ತಣ್ಹಾ ರೂಪತಣ್ಹಾ"ತಿಆದಿ **ನಿದ್ದೇಸತ್ಥೋ**। "ಕಾಮರಾಗಭಾವೇನಾ"ತಿಆದಿಕೋ, "ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಸ್ಸುಪಾದಾಯಾ"ತಿಆದಿಕೋ ಚ **ನಿದ್ದೇಸವಿತ್ಥಾರೋ**। "ರೂಪಾದೀಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಛಳೇವಾ"ತಿಆದಿಕೋ **ಸಙ್ಗಹೋ**।

ಯಸ್ಮಾ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರಾದೀಸು ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ದ್ವಾರೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕವಿಞ್ಞಾಣಾನಿ ವಿಯ ಅನೇಕಾ ಏವ ವೇದನಾ, ತಸ್ಮಾ ತಾ ರಾಸಿವಸೇನ ಏಕಜ್ಝಂ ಗಹೇತ್ವಾ "ಛ ವೇದನಾಕಾಯಾ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ವೇದನಾಸಮೂಹಾ"**ತಿ। ನಿಸ್ಸಯಭಾವೇನ ಉಪ್ಪತ್ತಿದ್ವಾರಭಾವೇನ ನಾನಾಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ ಚಕ್ಖುಧಾತುಆದಯೋ, ತಾ ಕುಚ್ಛಿನಾ ಧಾರೇನ್ತಿಯೋ ವಿಯ ಪೋಸೇನ್ತಿಯೋ ವಿಯ ಚ ಹೋನ್ತೀತಿ ತಾಸಂ ಮಾತುಸದಿಸತಾ ವುತ್ತಾ। **ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಹೇತೂತಿ** ನಿಸ್ಸಯಾದಿಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ। **ಅಯನ್ತಿ** ಅಯಂ ವೇದನಾ "ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಜಾ ವೇದನಾ"ತಿಆದಿನಾ ಸಾಧಾರಣತೋ ವುತ್ತಾ। **ಏತ್ಥಾತಿ** ಏತಸ್ಮಿಂ ವೇದನಾಪದೇ। **ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕಾತಿ** ಕುಸಲಾಕುಸಲವಿಪಾಕಕಿರಿಯಾನಂ ವಸೇನ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕಾ। ಏವಂ ವಿಭಙ್ಗೇ ಆಗತನಯೇನ ಸಾಧಾರಣತೋ ವತ್ವಾಪಿ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತವೇದನಮೇವ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ವಿಪಾಕವಸೇನ ಪನಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಚಕ್ಖುಮ್ಹಿ ಸಮ್ಫಸ್ಸೋತಿ** ಚಕ್ಖುಮ್ಹಿ ನಿಸ್ಸಯಭೂತೇ ಉಪ್ಪನ್ನಫಸ್ಸೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸು। ಯಸ್ಮಾ ಚಕ್ಖಾದೀನಿ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ಖನ್ಧನಿದ್ದೇಸೇ ಲಕ್ಖಣಾದಿವಿಭಾಗತೋ, ಆಯತನನಿದ್ದೇಸೇ ವಿಸೇಸತೋ, ಸಾಮಞ್ಞತೋ ಚ ಸದ್ದತ್ಥದಸ್ಸನಾದಿವಸೇನ ವಿಭಾವಿತಾನಿ, ತಸ್ಮಾ **"ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ…ಪೇ॰… ವುತ್ತಮೇವಾ"**ತಿ ಆಹ।

ನಮನಲಕ್ಖಣನ್ತಿ ಆರಮ್ಮಣಾಭಿಮುಖಂ ಹುತ್ವಾ ನಮನಸಭಾವಂ ತೇನ ವಿನಾ ಅಪ್ಪವತ್ತನತೋ। **ರುಪ್ಪನಲಕ್ಖಣಂ** ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಮೇವ। **ವೇದನಾಕ್ಖನ್ಧೋ** ಪನ ಏಕಾವ ವೇದನಾ। **ಸಬ್ಬದುಬ್ಬಲಚಿತ್ತಾನಿ** ನಾಮ ಪಞ್ಚವಿಞ್ಞಾಣಾನಿ । ನನು ತತ್ಥ

ಜೀವಿತಚಿತ್ತಟ್ಠಿತಿಯೋ ಚ ಸನ್ತೀತಿ? ಸಚ್ಚಂ, ತಾಸಂ ಪನ ಕಿಚ್ಚಂ ನ ತಥಾ ಪಾಕಟಂ, ಯಥಾ ಚೇತನಾದೀನನ್ತಿ ತೇ ಏವೇತ್ಥ ಪಾಳಿಯಂ ಉದ್ಧಟಾ। **ಯೇನ** ಮಹನ್ತಪಾತುಭಾವಾದಿನಾ **ಕಾರಣೇನ। ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಮಹಾಭೂತನಿದ್ದೇಸೇ। **ಅಞ್ಞೋ ವಿನಿಚ್ಛಯನಯೋ**ತಿ "ವಚನತ್ಥತೋ ಕಲಾಪತೋ"ತಿಆದಿನಾ ಲಕ್ಖಣಾದಿನಿಚ್ಛಯತೋ ಅಞ್ಞೋ ವಿನಿಚ್ಛಯನಯೋ। ನನು ಸೋ ಚತುಧಾತುವವತ್ಥಾನೇ ವುತ್ತೋ, ನ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧನಿದ್ದೇಸೇತಿ? ತತ್ಥ ವುತ್ತೇಪಿ "ಚತುಧಾತುವವತ್ಥಾನೇ ವುತ್ತಾನೀ"ತಿ ಅತಿದೇಸವಸೇನ ವುತ್ತತ್ತಾ **"ರೂಪಕ್ಖನ್ಧನಿದ್ದೇಸೇ ವುತ್ತೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಉಪಾದಾಯಾ**ತಿ ಪಟಿಚ್ಚ। ಭೂತಾನಿ ಹಿ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಂ ಉಪಾದಾರೂಪಂ "ತಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನತೋ। **ನಿಸ್ಸಾಯಾತಿಪಿ ಏಕೇ** ತೇಸಂ ನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯಭಾವತೋ। ಪುಬ್ಬಕಾಲಕಿರಿಯಾ ನಾಮ ಏಕಂಸತೋ ಅಪರಕಾಲಕಿರಿಯಾಪೇಕ್ಖಾತಿ ಪಾರಸೇಸೇನ ಅತ್ಥಂ ವದತಿ। ವಿಭತ್ತಿವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ ವಿನಾ ಏವ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸಮೂಹತ್ಥೇ ವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಸಮೂಹಸಮ್ಬನ್ಧೇ ಸಾಮಿನಿದ್ದೇಸೇನ ಸಮೂಹತ್ಥೋ ದೀಪಿತೋತಿ ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **"ಸಮೂಹಂ ಉಪಾದಾಯಾ"**ತಿ। ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಣಿಯಂ (ಧ॰ ಸ॰ ೫೮೪) ಆಗತನಯೇನ **"ತೇವೀಸತಿವಿಧ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಹಿ ಹದಯವತ್ಥು ನ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಂ, "ಯಂ ರೂಪಂ ನಿಸ್ಸಾಯಾ"ತಿ ವಾ ಪಟ್ಠಾನೇ (ಪಟ್ಠಾ॰ ೧.೧.೮) ಆಗತತ್ತಾ ಹದಯವತ್ಥುಮ್ಪಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಜಾತಿರೂಪಭಾವೇನ ಉಪಚಯಸನ್ತತಿಯೋ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ **"ತೇವೀಸತಿವಿಧ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ವಾ **ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ।** ಅಸಾಧಾರಣಕಾರಣೇನ ಚಾಯಂ ನಿದ್ದೇಸೋ। "ಸಙ್ಖಾರಪಚ್ಚಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸಬ್ಬಲೋಕಿಯವಿಪಾಕವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಗಹೇತಬ್ಬತ್ತಾ **"ತೇಭೂಮಕವಿಪಾಕಚಿತ್ತಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಅಭಿಸಙ್ಖರಣಲಕ್ಖಣೋತಿ ಆಯೂಹನಸಭಾವೋ। **ಚೋಪನವಸೇನಾ**ತಿ ವಿಞ್ಞತ್ತಿಸಂಚೋಪನವಸೇನ, ಕಾಯವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಸಮುಟ್ಠಾಪನವಸೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಚನಭೇದವಸೇನಾ**ತಿ ವಚೀಭೇದುಪ್ಪಾದವಸೇನ, ವಚೀವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಸಮುಟ್ಠಾಪನವಸೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ಚೋಪನಂ ನ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ರಹೋ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇನ್ತಸ್ಸಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಏಕೂನತಿಂಸಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅಭಿಞ್ಞಾಚೇತನಾವಿನಿಮುತ್ತಾ ಏವ ಏಕೂನತಿಂಸ ಚೇತನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ ತಸ್ಸಾ ವಿಪಾಕವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯತ್ತಾಭಾವತೋ।

ದುಕ್ಖೇತಿ ಏಕಮ್ಪಿ ಇದಂ ಭುಮ್ಮವಚನಂ ಸಂಸಿಲೇಸನನಿಸ್ಸಯವಿಸಯಬ್ಯಾಪನವಸೇನ ಅತ್ತಾನಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ವಿನಿಯೋಗಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ **"ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಏಕೋಪಿ ಹಿ ವಿಭತ್ತಿನಿದ್ದೇಸೋ ಅನೇಕಧಾ ವಿನಿಯೋಗಂ ಗಚ್ಛತಿ ಯಥಾ ತದ್ಧಿತತ್ಥೇ ಉತ್ತರಪದಸಮಾಹಾರೇತಿ। **ತ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞಾಣಂ। **ದುಕ್ಖಸಚ್ಚ**ನ್ತಿ ಹದಯವತ್ಥುಲಕ್ಖಣಂ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಅಞ್ಞಾಣಸ್ಸ। **ನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯಭಾವೇನಾ**ತಿ ಪುರೇಜಾತನಿಸ್ಸಯಭಾವೇನ। ಸಹಜಾತನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ ಪನ ತಂಸಹಜಾತಾ ಫಸ್ಸಾದಯೋ ವತ್ತಬ್ಬಾ। ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ ಅಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣನ್ತಿ ಯೋಜನಾ। **ದುಕ್ಖಸಚ್ಚ**ನ್ತಿ ಉಪಯೋಗಏಕವಚನಂ । **ಏತ**ನ್ತಿ ಅಞ್ಞಾಣಂ। **ತಸ್ಸಾ**ತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಸ್ಸ। **"ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತೀ"**ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದನಾಕಾರಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಾಥಾವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಞಾಣವಿಪ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತೇನಪಿ ಏಕದೇಸೇನ ಯಾಥಾವತೋ ಲಕ್ಖಣಪಟಿವೇಧೋ ಹೋತಿಯೇವಾತಿ **"ಯಾಥಾವಲಕ್ಖಣಪಟಿವೇಧನಿವಾರಣೇನಾ"**ತಿ ವತ್ವಾ **"ಞಾಣಪವತ್ತಿಯಾ ಚೇತ್ಥ ಅಪ್ಪದಾನೇನಾ"**ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ಪುರಿಮಂ ಪನ ಪಟಿವೇಧಞಾಣುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ನಿಸೇಧಕಥಾದಸ್ಸನಂ, ಪಚ್ಛಿಮಂ ಅನುಬೋಧಞಾಣುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ। ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚೇ।

ಸಹಜಾತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ ವತ್ಥು ಹೋತಿ ನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯಭಾವತೋತಿ ವುತ್ತಂ **"ವತ್ಥುತೋ"**ತಿ। **ಆರಮ್ಮಣತೋ**ತಿ ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ। ಯಸ್ಮಾ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ ಅಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ **"ದುಕ್ಖಸಮುದಯೇ ಅಞ್ಞಾಣ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಟಿಚ್ಛಾದನಂ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚೇ ವುತ್ತನಯಮೇವ ಏಕೇನೇವ ಕಾರಣೇನ ಇತರೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ಅಸಮ್ಭವತೋ, ಕಿಂ ಪನ ಏತಂ ಏಕಂ ಕಾರಣನ್ತಿ ಆಹ **"ಪಟಿಚ್ಛಾದನತೋ"**ತಿ। ಇದಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಿಭಾವೇತುಂ **"ನಿರೋಧಪಟಿಪದಾನಂ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತದಾರಬ್ಭಾ**ತಿ ತಂ ಆರಬ್ಭ ತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ। **ಪಚ್ಛಿಮಞ್ಹಿ ಸಚ್ಚದ್ವಯ**ನ್ತಿ ನಿರೋಧೋ ಮಗ್ಗೋ। ತಞ್ಹಿ ನಯಗಮ್ಭೀರತ್ತಾ। **ದುದ್ದಸ**ನ್ತಿ ಸಣ್ಹಸುಖುಮಧಮ್ಮತ್ತಾ ಸಭಾವೇನೇವ ಗಮ್ಭೀರತಾಯ ದುದ್ದಸಂ

ದುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ದುರವಗ್ಗಾಹಂ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ಪುರಿಮೇ ಸಚ್ಚದ್ವಯೇ। **ಅನ್ಧಭೂತ**ನ್ತಿ ಅನ್ಧಕಾರಭೂತಂ। **ನ ಪವತ್ತತಿ** ಆರಮ್ಮಣಂ ಕಾತುಂ ನ ವಿಸಹತಿ। **ವಚನೀಯತ್ತೇನಾ**ತಿ ವಾಚಕಭಾವೇನ ತಥಾ ಉಪಟ್ಠಾನತೋ। **ಸಭಾವಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ದುದ್ದಸತ್ತಾ**ತಿ ಪೀಳನಾದಿಆಯೂಹನಾದಿವಸೇನ "ಇದಂ ದುಕ್ಖಂ, ಅಯಂ ಸಮುದಯೋ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೪೮೪; ೩.೧೦೪) ಯಾಥಾವತೋ ಸಭಾವಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ದುದ್ದಸತ್ತಾ ದುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯತ್ತಾ ಪುರಿಮದ್ವಯಂ **ಗಮ್ಭೀರಂ। ತತ್ಥಾ**ತಿ ಪುರಿಮಸ್ಮಿಂ ಸಚ್ಚದ್ವಯೇ। **ವಿಪಲ್ಲಾಸಗ್ಗಾಹವಸೇನ ಪವತ್ತತೀ**ತಿ ಸುಭಾದಿವಿಪರೀತಗ್ಗಾಹಾನಂ ಪಚ್ಚಯಭಾವವಸೇನ ಅಞ್ಞಾಣಂ ಪವತ್ತತಿ।

ಇದಾನಿ "ದುಕ್ಖೇ ಅಞ್ಞಾಣ"ನ್ತಿಆದೀಸು ಪಕಾರನ್ತರೇನಪಿ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅಪಿಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ದುಕ್ಖೇತಿ ಏತ್ತಾವತಾ**ತಿ "ಅಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನಾಯ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ದುಕ್ಖೇ"ತಿ ಏತ್ತಕೇನ। **ಸಙ್ಗಹತೋ**ತಿ ಸಮೋಧಾನತೋ। **ಕಿಚ್ಚತೋ**ತಿ ಅಸಮ್ಪಟಿವೇಧಕಿಚ್ಚತೋ। **ಅಞ್ಞಾಣಮಿವಾ**ತಿ ವಿಸಯಸಭಾವಂ ಯಾಥಾವತೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ಅಪ್ಪದಾನಕಿಚ್ಚಮಿವ। "ದುಕ್ಖೇ"ತಿಆದಿನಾ ತತ್ಥ ಅವಿಜ್ಜಾ ಪವತ್ತತಿ, ವಿಸೇಸತೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಂ ಹೋತೀತಿ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬತ್ಥೇವ ತಥಾ ಅವಿಸಿಟ್ಠಸಭಾವದಸ್ಸನಂ ಇದನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅವಿಸೇಸತೋ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಖಣಿಕನಿರೋಧಸ್ಸ ಇಧ ಅನಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ ಅಯುಜ್ಜಮಾನತ್ತಾ ವಿರಾಗಗ್ಗಹಣತೋ ಚ ಅವಿಜ್ಜಾದೀನಂ ಪಟಿಪಕ್ಖವಸೇನ ಪಟಿಬಾಹನಂ ಇಧ "ನಿರೋಧೋ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ಸೋ ಚ ನೇಸಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜನಮೇವಾತಿ ಆಹ **"ನಿರೋಧೋ ಹೋತೀತಿ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹೋತೀ"**ತಿ। "ಅವಿಜ್ಜಾ ನಿರುಜ್ಝತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಅವಿಜ್ಜಾನಿರೋಧೋ, ಸಙ್ಖಾರಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧೋ"ತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬೇಹಿ ಏತೇಹಿ ನಿರೋಧಪದೇಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ದೇಸಿತತ್ತಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ತೇನಾಹ **"ನಿಬ್ಬಾನಂ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। **ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟ**ನ್ತಿ ವಟ್ಟಞ್ಚ ವಿವಟ್ಟಞ್ಚ। **"ದ್ವಾದಸಹೀ"**ತಿ ಇದಂ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ "ಅನುಲೋಮತೋ ದ್ವಾದಸಹಿ ಪದೇಹಿ ವಟ್ಟಂ, ಪಟಿಲೋಮತೋ ದ್ವಾದಸಹಿ ವಿವಟ್ಟಂ ಇಧ ದಸ್ಸಿತ"ನ್ತಿ।

ವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಪಟಿಪದಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩. ಮಿಚ್ಛಾ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ ಏತಾಯಾತಿ ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪದಾ, ವಟ್ಟಗಾಮಿಮಗ್ಗೋ ದುಕ್ಖಾವಹತ್ತಾ। ತಂ **ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪದಂ**। ತೇನಾಹ **"ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಪಟಿಪದಾ"**ತಿ। **ಸೋ** ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ **ಕಥಂ ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪದಾ ಹೋತೀ**ತಿ? ಸಮ್ಪತ್ತಿಭವೇ ಸುಖಾವಹೋವ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ವಟ್ಟಸೀಸತ್ತಾ**ತಿ ವಟ್ಟಪಕ್ಖಿಯಾನಂ ಉತ್ತಮಙ್ಗಭಾವತೋ। **ಅನ್ತಮಸೋ**ತಿ ಉಕ್ಕಂಸಪರಿಯನ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ ಅವಕಂಸಪರಿಯನ್ತತೋ। "ಇದಂ ಮೇ ಪುಞ್ಞಂ ನಿಬ್ಬಾನಾಧಿಗಮಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತೂ"ತಿ ಏವಂ **ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪತ್ಥೇತ್ವಾ ಪವತ್ತಿತಂ। ಪಣ್ಣಮುಟ್ಠಿದಾನಮತ್ತ**ನ್ತಿ ಸಾಕಪಣ್ಣಮುಟ್ಠಿದಾನಮತ್ತಂ। **ಅಪ್ಪತ್ವಾ**ತಿ ಅನ್ತೋಗಧಹೇತು ಏಸ ನಿದ್ದೇಸೋ, ಅಪಾಪೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯದಗ್ಗೇನ ವಾ ಪಟಿಪಜ್ಜನತೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತದಗ್ಗೇನ ತದಾವಹಾ ಪಟಿಪದಾಪಿ ಪತ್ತಾತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ **"ಅಪ್ಪತ್ವಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅನುಲೋಮವಸೇನಾ**ತಿ ಅನುಲೋಮಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದವಸೇನ। **ಪಟಿಲೋಮವಸೇನಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಪಟಿಪದಾ ಪುಚ್ಛಿತಾ**ತಿ ಏತೇನ ಪಟಿಪದಾ ದೇಸೇತುಂ ಆರದ್ಧಾತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ಅತ್ಥೋ ಸಙ್ಗಹಿತೋ ಯಥಾರದ್ಧಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಕಥೇತುಕಮ್ಯತಾಪುಚ್ಛಾಯ ಇಧಾಗತತ್ತಾ। ಅನುಲೋಮಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದದೇಸನಾಯಮ್ಪೇತ್ಥ ಬ್ಯತಿರೇಕಮುಖೇನ ಅವಿಜ್ಜಾದಿನಿರೋಧಾ ಪನ ವಿಜ್ಜಾಯ ಸತಿ ಹೋತಿ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಅಸಮ್ಭವೋತಿ ವುತ್ತಂ **"ನಿಬ್ಬಾನಂ ಭಾಜಿತ"**ನ್ತಿ। ಸರೂಪೇನ ಪನ ತಾಯ ವಟ್ಟಮೇವ ಪಕಾಸಿತಂ। ವಕ್ಖತಿ ಹಿ ಪರಿಯೋಸಾನೇ "ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಮೇವ ಕಥಿತ"ನ್ತಿ। **ನಿಯ್ಯಾತನೇ**ತಿ ನಿಗಮನೇ। **ಫಲೇನಾ**ತಿ ಪತ್ತಬ್ಬಫಲೇನ **ಪಟಿಪದಾಯ** ಸಮ್ಪಾಪಕಹೇತುನೋ **ದಸ್ಸಿತತ್ತಾ**। ಯಥಾ ಹಿ ತಿವಿಧೋ ಹೇತು ಞಾಪಕೋ, ನಿಬ್ಬತ್ತಕೋ, ಸಮ್ಪಾಪಕೋತಿ, ಏವಂ ತಿವಿಧಂ ಫಲಂ ಞಾಪೇತಬ್ಬಂ, ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಬ್ಬಂ, ಸಮ್ಪಾಪೇತಬ್ಬನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಪತ್ತಬ್ಬಫಲೇನ ನಿಬ್ಬಾನೇನ ತಂಸಮ್ಪಾಪಕಹೇತುಭೂತಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ದಸ್ಸಿತತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಫಲೇನ ಹೇತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿ। **ಅಯಂ ವುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಏವಂ

ನಿಬ್ಬಾನಫಲಾ ಅಯಂ “ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪದಾ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಅಸೇಸವಿರಾಗಾ ಅಸೇಸನಿರೋಧಾತಿ** ಸಮುಚ್ಛೇದಪ್ಪಹಾನವಸೇನ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಅಸೇಸವಿರಜ್ಜನತೋ ಅಸೇಸನಿರುಜ್ಝನತೋ ಚ। ಪದದ್ವಯೇನಪಿ ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧಮೇವ ವದತಿ। ತಞ್ಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ದುತಿಯವಿಕಪ್ಪೇ ಅಯಂ ಏತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಯೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಕರಣಭೂತೇನ ಅಸೇಸನಿರೋಧೋ ಹೋತಿ, ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಅಸೇಸನಿರೋಧೋ ಯಂ ಆಗಮ್ಮ ಹೋತಿ, ತಂ ಮಗ್ಗಂ ದಸ್ಸೇತುನ್ತಿ। **ಏವಞ್ಹಿ ಸತೀತಿ** ಏವಂ ಪದಭಾಜನಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಪದತ್ಥೇ ಸತಿ। **ಸಾನುಭಾವಾ ಪಟಿಪದಾ ವಿಭತ್ತಾ ಹೋತೀತಿ** ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಅಸೇಸನಿರೋಧಹೇತುಪಟಿಪದಾ ತತ್ಥ ಸಾತಿಸಯಸಾಮತ್ಥಿಯಸಮಾಯೋಗತೋ ಸಾನುಭಾವಾ ವಿಭತ್ತಾ ಹೋತಿ। ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪದಾಗಹಣೇನೇತ್ಥ ವಟ್ಟಸ್ಸಪಿ ವಿಭತ್ತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ **“ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಮೇವ ಕಥಿತ”**ನ್ತಿ।

ಪಟಿಪದಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ವಿಪಸ್ಸೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪. ವಿಪ್ಫನ್ದನ್ತೀತಿ ನಿಮಿಸನವಸೇನ। **ಅನಿಮಿಸೇಹೀತಿ** ವಿಗತನಿಮಿಸೇಹಿ ಉಮ್ಮೀಲನ್ತೇಹೇವ। **ತೇನ ವುತ್ತಂ** ಮಹಾಪದಾನೇ। **ಏತ್ಥಾತಿ** ಏತಸ್ಮಿಂ “ವಿಪಸ್ಸೀ”ತಿ ಪದೇ, ಏತಸ್ಮಿಂ ವಾ “ಅನಿಮಿಸೇಹೀ”ತಿಆದಿಕೇ ಯಥಾಗತೇ ಸುತ್ತನ್ತೇ।

ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಅನಿಮಿಸಲೋಚನತೋ “ವಿಪಸ್ಸೀ”ತಿ ಸಮಞ್ಞಾಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಕಾರಣಂ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಅಕಾರಣಂ ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ಮಹಾಸತ್ತಾನಂ ಚರಿಮಭವೇ ಅನಿಮಿಸಲೋಚನತ್ತಾತಿ ಚೋದನಂ ಸನ್ಧಾಯ **“ಏತ್ಥ ಚಾ”**ತಿಆದಿಂ ವತ್ವಾ ತತೋ ಪನ ಅಞ್ಞಮೇವ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಅಪಿಚಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಪಲಾಳಯಮಾನಸ್ಸಾತಿ** ತೋಸೇನ್ತಸ್ಸ। ಅನಾದರೇ ಚೇತಂ ಸಾಮಿವಚನಂ। **ಅಟ್ಟಸ್ಸಾತಿ** ಅತ್ಥಸ್ಸ।

ಪುಞ್ಞಸ್ಸಯಸಞ್ಞಾತೋ ಭಗೋ ಅಸ್ಸ ಅತಿಸಯೇನ ಅತ್ಥೀತಿ ಭಗವಾತಿ **“ಭಾಗ್ಯಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಮ್ಮಾತಿ** ಸಮ್ಮದೇವ ಯಾಥಾವತೋ, ಞಾಯೇನ ಕಾರಣೇನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **“ನಯೇನ ಹೇತುನಾ”**ತಿ। ಸಂ-ಸದ್ದೋ “ಸಾಮ”ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮಾನತ್ಥೋತಿ ಆಹ **“ಸಾಮಂ ಪಚ್ಚತ್ತಪುರಿಸಕಾರೇನಾ”**ತಿ, ಸಯಮ್ಭುಞಾಣೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಮ್ಮಾ, ಸಾಮಂ ಬುಜ್ಝಿ ಏತೇನಾತಿ **ಸಮ್ಬೋಧೋ** ವುಚ್ಚತಿ ಮಗ್ಗಞಾಣಂ, “ಬುಜ್ಝತಿ ಏತೇನಾ”ತಿ ಕತ್ವಾ ಇಧ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸ್ಸಪಿ ಸಙ್ಗಹೋ। **ಬೋಧಿಮಾ ಸತ್ತೋ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ,** ಪುರಿಮಪದೇ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೋ ಯಥಾ “ಸಾಕಪತ್ಥವೋ”ತಿ। **ಬುಜ್ಝನಕಸತ್ತೋತಿ** ಏತ್ಥ ಮಹಾಬೋಧಿಯಾನಪಟಿಪದಾಯ ಬುಜ್ಝತೀತಿ ಬೋಧಿ ಚ ಸೋ ಸತ್ತವಿಸೇಸಯೋಗತೋ ಸತ್ತೋ ಚಾತಿ **ಬೋಧಿಸತ್ತೋ।** **ಪತ್ಥಯಮಾನೋ ಪವತ್ತತೀತಿ** “ಕುದಾಸ್ಸು ನಾಮ ಮಹನ್ತಂ ಬೋಧಿಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಸಞ್ಜಾತಚ್ಛನ್ದೋ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ। **ದುಕ್ಖನ್ತಿ** ಜಾತಿಆದಿಮೂಲಕಂ ದುಕ್ಖಂ। ಕಾಮಂ ಚುತುಪಪಾತಾಪಿ ಮರಣಜಾತಿಯೋ, “ಜಾಯತಿ ಮೀಯತೀ”ತಿ ಪನ ವತ್ವಾ “ಚವತಿ ಉಪಪಜ್ಜತೀ”ತಿ ವಚನಂ ನ ಏಕಭವಪರಿಯಾಪನ್ನಾನಂ ತೇಸಂ ಗಹಣಂ, ಅಥ ಖೋ ನಾನಾಭವಪರಿಯಾಪನ್ನಾನಂ ಏಕಜ್ಝಂ ಗಹಣನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ **“ಇದಂ…ಪೇ… ವುತ್ತ”**ನ್ತಿ। **ತಸ್ಸ ನಿಸ್ಸರಣನ್ತಿ** ತಸ್ಸ ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ನಿಸ್ಸರಣನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಸತ್ತೋ ಜಿಣ್ಣಬ್ಯಾಧಿಮತೇ ದಿಸ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ತಸ್ಮಾಸ್ಸ ಜರಾಮರಣಮೇವ ಆದಿತೋ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ।

ಉಪಾಯಮನಸಿಕಾರೇನಾತಿ ಉಪಾಯೇನ ವಿಧಿನಾ ಞಾಯೇನ ಮನಸಿಕಾರೇನ ಪಥೇನ ಮನಸಿಕಾರಸ್ಸ ಪವತ್ತನತೋ। **ಸಮಾಯೋಗೋ ಅಹೋಸೀತಿ** ಯಾಥಾವತೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝನವಸೇನ ಸಮಾಗಮೋ ಅಹೋಸಿ। **ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರಾತಿ** ಹೇತುಮ್ಹಿ ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನನ್ತಿ ತಸ್ಸ “ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರೇನಾ”ತಿ ಹೇತುಮ್ಹಿ ಕರಣವಚನೇನ ಆಹ। **ಜಾತಿಯಾ ಖೋ ಸತಿ ಜರಾಮರಣನ್ತಿ** “ಕಿಮ್ಹಿ ನು ಖೋ ಸತಿ ಜರಾಮರಣಂ ಹೋತಿ, ಕಿಂ ಪಚ್ಚಯಾ ಜರಾಮರಣ”ನ್ತಿ ಜರಾಮರಣೇ ಕಾರಣಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ “ಯಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಯಂ ಹೋತಿ, ಅಸತಿ ಚ ನ ಹೋತಿ, ತಂ ತಸ್ಸ ಕಾರಣ”ನ್ತಿ ಏವಂ ಅಬ್ಯಭಿಚಾರಜಾತಿಕಾರಣಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನೇನ “ಜಾತಿಯಾ ಖೋ ಸತಿ ಜರಾಮರಣಂ ಹೋತಿ, ಜಾತಿಪಚ್ಚಯಾ ಜರಾಮರಣ”ನ್ತಿ ಯಾ

ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಕಾರಣಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾ ಪಞ್ಞಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ, ತಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿಯಾ ಚಸ್ಸ ಅಭಿಸಮಯೋ ಪಟಿವೇಧೋ ಅಹೋಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇತೀತಿ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಪರಾಮಸನಂ। **ಹೀತಿ** ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। **ಇದನ್ತಿ** ಯಥಾವುತ್ತಸ್ಸ ವಟ್ಟಸ್ಸ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಗಹಣಂ। ತೇನಾಹ **"ಏವಮಿದ"**ನ್ತಿ। ಇಧ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಸಮುದಯಸ್ಸ ಆಗತತ್ತಾ **"ಏಕಾದಸಸು ಠಾನೇಸೂ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಮುದಯಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾತಿ** ಸಙ್ಖಾರಾದೀನಂ ಸಮುದಯಂ ಏಕಜ್ಝಂ ಗಹೇತ್ವಾ। ಅನೇಕವಾರಞ್ಹಿ ಸಮುದಯದಸ್ಸನವಸೇನ ಞಾಣಸ್ಸ ಪವತ್ತತ್ತಾ "ಸಮುದಯೋ ಸಮುದಯೋ"ತಿ ಆಮೇಡಿತವಚನಂ। ಅಥ ವಾ "ಏವಂ ಸಮುದಯೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಇದಂ ನ ಕೇವಲಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿದಸ್ಸನಪರಂ, ಅಥ ಖೋ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸದ್ದೋ ವಿಯ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಮುಖೇನ ಇಧ ಸಮುದಯಸದ್ದೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಮುಖೇನ ಪಚ್ಚಯತ್ತಂ ವದತಿ। ವಿಞ್ಞಾಣಾದಯೋ ಚ ಯಾವನ್ತೋ ಇಧ ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಾ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ, ತೇ ಸಾಮಞ್ಞರೂಪೇನ ಬ್ಯಾಪನಿಚ್ಛಾವಸೇನ ಗಣ್ಹನ್ತೋ "ಸಮುದಯೋ ಸಮುದಯೋ"ತಿ ಅವೋಚ। ತೇನಾಹ **"ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಸಮುದಯೋ ಹೋತೀ"**ತಿ। **ದಸ್ಸನಟ್ಠೇನ ಚಕ್ಖೂತಿ** ಸಮುದಯಸ್ಸ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ದಸ್ಸನಭಾವೋ ಚಕ್ಖು। **ಞಾತಟ್ಠೇನಾತಿ** ಞಾತಭಾವೇನ। **ಪಜಾನನಟ್ಠೇನಾತಿ** "ಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾರಾದಿತಂತಂಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಪವತ್ತಿಯಾ ಏತಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ"ತಿ ಪಕಾರತೋ ವಾ ಜಾನನಟ್ಠೇನ। **ಪಟಿವೇಧನಟ್ಠೇನಾತಿ** "ಅಯಂ ಅವಿಜ್ಜಾದಿ ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮೋ ಇಮಸ್ಸ ಸಙ್ಖಾರಾದಿಕಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭಾವತೋ ಸಮುದಯೋ"ತಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝನಟ್ಠೇನ। **ಓಭಾಸನಟ್ಠೇನಾತಿ** ಸಮುದಯಭಾವಪಟಿಚ್ಛಾದಕಸ್ಸ ಮೋಹನ್ಧಕಾರಸ್ಸ ಕಿಲೇಸನ್ಧಕಾರಸ್ಸ ವಿಧಮನವಸೇನ ಅವಭಾಸನವಸೇನ। **ತಂ ಪನೇತಂ** "ಚಕ್ಖು"ನ್ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಂ ಞಾಣಂ। **ನಿರೋಧವಾರೇತಿ** ಪಟಿಲೋಮವಾರೇ। ಸೋ ಹಿ "ಕಿಸ್ಸ ನಿರೋಧಾ ಜರಾಮರಣನಿರೋಧೋ"ತಿ ನಿರೋಧಕಿತ್ತನವಸೇನ ಆಗತೋ।

ವಿಪಸ್ಸೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫-೧೦. ಸಿಖೀಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೫-೧೦. ನ ಏವಂ ಯೋಜೇತ್ವಾತಿ "ಸಿಖಿಸ್ಸಪೀ"ತಿಆದಿನಾ ಸಮುಚ್ಚಯವಸೇನ ಏವಂ ನ ಯೋಜೇತ್ವಾ। **ಕಸ್ಮಾತಿ**ಆದಿನಾ ತತ್ಥ ಕಾರಣಂ ವದತಿ। **ಏಕಾಸನೇ ಅದೇಸಿತತ್ತಾತಿ** ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ ಪಾಕಟಂ ಕಾತುಂ **"ನಾನಾಠಾನೇಸು ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯದಿಪಿ ತಾನಿ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ವುತ್ತಭಾವೇನ ದೇಸಿತಾನಿ, ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾ ಪನ ಏಕಸದಿಸಾ ತದತ್ಥಸ್ಸ ಅಭಿನ್ನತ್ತಾ। "ಬುದ್ಧಾ ಜಾತಾ"ತಿ ನ ಅಞ್ಞೋ ಆಚಿಕ್ಖತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ನ ಹಿ ಮಹಾಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಪಚ್ಛಿಮಭವೇ ಪರೋಪದೇಸೇನ ಪಯೋಜನಂ ಅತ್ಥಿ। **ಗತಮಗ್ಗೇನೇವಾತಿ** ಪಟಿಪತ್ತಿಗಮನೇನ ಗತಮಗ್ಗೇನೇವ ಪಚ್ಛಿಮಮಹಾಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಅಯಮೇತ್ಥ ಧಮ್ಮತಾ। **ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ** ಚತೂಸು ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇಸು ಪತಿಟ್ಠಿತಚಿತ್ತಾ ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಯಾಥಾವತೋ ಭಾವೇತ್ವಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಯಾ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝನವಸೇನ ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಥಾ ಪನ ತೇಸಂ ಪಠಮವಿಪಸ್ಸನಾಭಿನಿವೇಸೋ ಹೋತಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸಬ್ಬಬೋಧಿಸತ್ತಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಬುದ್ಧಭಾವಾನಂ ವಿಪಸ್ಸನಾ, ಬುದ್ಧತ್ಥಾಯ ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ **ಬುದ್ಧವಿಪಸ್ಸನಾ**।

ಸಿಖೀಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಬುದ್ಧವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಆಹಾರವಗ್ಗೋ

೧. ಆಹಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧. **ಆಹರನ್ತೀತಿ** ಆನೇನ್ತಿ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಿ, ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿಬ್ಬತ್ತಾತಿ** ಪಸುತಾ। **ಭೂತಾ ನಾಮ** ಯಸ್ಮಾ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಲೋಕೇ ಜಾತವೋಹಾರೋ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣತೋ ಪನ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ, ತಾವ ಸಮ್ಭವೇಸಿನೋ, ಏಸ ತಾವ ಗಬ್ಭಸೇಯ್ಯಕೇಸು ಭೂತಸಮ್ಭವೇಸಿವಿಭಾಗೋ, ಇತರೇಸು ಪನ ಪಠಮಚಿತ್ತಾದಿವಸೇನ ವುತ್ತೋ। **ಸಮ್ಭವ**-ಸದ್ದೋ ಚೇತ್ಥ ಗಬ್ಭಸೇಯ್ಯಕಾನಂ ವಸೇನ ಪಸೂತಿಪರಿಯಾಯೋ, ಇತರೇಸಂ ವಸೇನ ಉಪ್ಪತ್ತಿಪರಿಯಾಯೋ। ಪಠಮಚಿತ್ತಪಠಮಇರಿಯಾಪಥಕ್ಖಣೇಸು ಹಿ ತೇ ಸಮ್ಭವಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಂ ಏಸನ್ತಿ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಿ ನಾಮ, ನ ತಾವ ಭೂತಾ ಉಪಪತ್ತಿಯಾ ನ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತತ್ತಾ, ಭೂತಾ ಏವ ಸಬ್ಬಸೋ ಭವೇಸನಾಯ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ। **ನ ಪುನ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ** ಅವಧಾರಣೇನ ನಿವತ್ತಿತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಯೋ ಚ "ಕಾಲಘಸೋ ಭೂತೋ"ತಿಆದೀಸು ಭೂತ-ಸದ್ದಸ್ಸ ಖೀಣಾಸವವಾಚಿತಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। **ವಾ-ಸದ್ದೋ ಚೇತ್ಥ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡನತ್ಥೋ** "ಅಗ್ಗಿನಾ ವಾ ಉದಕೇನ ವಾ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ।

ಯಥಾಸಕಂ ಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸ ಪಠಪನಮೇವೇತ್ಥ ಆಹಾರೇಹಿ ಕಾತಬ್ಬಅನುಗ್ಗಹೋ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನಾಹ **"ವಚನಭೇದೋ...ಪೇ॰... ಏಕೋ ಯೇವಾ"**ತಿ। **ಸತ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಧಮ್ಮಾನನ್ತಿ** ಸತ್ತಸ್ಸ ಸನ್ತಾನೇ ಉಪ್ಪನ್ನಧಮ್ಮಾನಂ। ಯಥಾ "ವಸ್ಸಸತಂ ತಿಟ್ಠತೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಅನುಪ್ಪಬನ್ಧವಸೇನ ಪವತ್ತತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಠಿತಿಯಾತಿ ಅನುಪ್ಪಬನ್ಧವಸೇನ ಪವತ್ತಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ಸಾ ಪನ ಅವಿಚ್ಛೇದೋತಿ ಆಹ **"ಅವಿಚ್ಛೇದಾಯಾ"**ತಿ। ಅನುಪ್ಪಬನ್ಧಧಮ್ಮುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸತ್ತಸನ್ತಾನೋ ಅನುಗ್ಗಹಿತೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಉಪ್ಪಾದಾಯಾ"**ತಿ। **ಏತಾನೀತಿ** ಠಿತಿಅನುಗ್ಗಹಪದಾನಿ। **ಉಭಯತ್ಥ ದಟ್ಠಬ್ಬಾನಿ** ನ ಯಥಾಸಮ್ಬನ್ಧತೋ।

ವತ್ಥುಗತಾ ಓಜಾ ವತ್ಥು ವಿಯ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅಜ್ಝೋಹರಿತಬ್ಬತಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ಅಜ್ಝೋಹರಿತಬ್ಬಕೋ ಆಹಾರೋ"**ತಿ, ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಓಜಂ ಪನ ಸನ್ಧಾಯ "ಕಬಳೀಕಾರೋ ಆಹಾರೋ ಓಜಟ್ಠಮಕರೂಪಾನಿ ಆಹರತೀ"ತಿ ವಕ್ಖತಿ। **ಓಳಾರಿಕತಾ** ಅಪ್ಪೋಜತಾಯ ನ ವತ್ಥುನೋ ಥೂಲತಾಯ ಕಥಿನತಾಯ ವಾ, ತಸ್ಮಾ ಯಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಪರಿತ್ತಾ ಓಜಾ ಹೋತಿ, ತಂ ಓಳಾರಿಕಂ। ಸಪ್ಪಾದಯೋ ದುಕ್ಖುಪ್ಪಾದಕತಾಯ **ಓಳಾರಿಕಾ** ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ವಿಸಾಣಾದೀನಂ ತಿವಸ್ಸಛಡ್ಡಿತಾನಂ ಪೂತಿಭೂತತ್ತಾ ಮುದುಕತಾತಿ ವದನ್ತಿ। ತರಚ್ಛಖೇಳತೇಮಿತತಾಯ ಪನ ತಥಾಭೂತಾನಂ ತೇಸಂ ಮುದುಕತಾ। ಧಮ್ಮಸಭಾವೋ ಹೇಸ। **ಸಸಾನಂ ಆಹಾರೋ ಸುಖುಮೋ** ತರುಣತಿಣಸಸ್ಸಖಾದನತೋ। **ಸಕುಣಾನಂ ಆಹಾರೋ ಸುಖುಮೋ** ತಿಣಬೀಜಾದಿಖಾದನತೋ। **ಪಚ್ಚನ್ತವಾಸೀನಂ ಆಹಾರೋ ಸುಖುಮೋ** ಮಾಸಮುಗ್ಗಕುರಾದಿಭೋಜನತ್ತಾ। **ತೇಸನ್ತಿ** ಪರನಿಮ್ಮಿತವಸವತ್ತೀನಂ। **ಸುಖುಮೋತ್ವೇವಾತಿ** ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಉಪಾದಾಯ, ಅಥ ಖೋ ಸುಖುಮೋಇಚ್ಚೇವ ನಿಟ್ಠಂ ಪತ್ತೋ ತತೋ ಪರಮಸುಖುಮಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ।

ವತ್ಥುವಸೇನ ಪನೇತ್ಥ ಆಹಾರಸ್ಸ ಓಳಾರಿಕಸುಖುಮತಾ ವುತ್ತಾ, ಸಾ ಚಸ್ಸ ಅಪ್ಪೋಜಮಹೋಜತಾಹಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಏತ್ಥ ಚಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಪರಿಸ್ಸಯನ್ತಿ** ಖುದಾವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ವಿಹಿಂಸಂ ಸರೀರದರಥಂ। **ವಿನೋದೇತೀತಿ** ವತ್ಥು ತಸ್ಸ ವಿನೋದನಮತ್ತಂ ಕರೋತಿ। **ನ ಪನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಪಾಲೇತುನ್ತಿ** ಸರೀರಂ ಯಾಪೇತುಂ ನಪ್ಪಹೋತಿ ನಿರೋಜತ್ತಾ। **ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಪರಿಸ್ಸಯಂ ವಿನೋದೇತುಂ** ಆಮಾಸಯಸ್ಸ ಅಪೂರಣತೋ।

ಛಬ್ಬಿಧೋಪೀತಿ ಇಮಿನಾ ಕಸ್ಸಚಿ ಫಸ್ಸಸ್ಸ ಅನವಸೇಸಿತಬ್ಬತಮಾಹ। ದೇಸನಕ್ಕಮೇನೇವೇತ್ಥ ಫಸ್ಸಾದೀನಂ ದುತಿಯಾದಿತಾ, ನ ಅಞ್ಞೇನ ಕಾರಣೇನಾತಿ ಆಹ **"ದೇಸನಾನಯೋ ಏವ ಚೇಸಾ"**ತಿಆದಿ। ಮನಸೋ ಸಞ್ಚೇತನಾ ನ ಸತ್ತಸ್ಸಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಮನೋಗಹಣಂ ಯಥಾ "ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಠಿತಿ, ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ ಚಾ"ತಿ ಆಹ **"ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾತಿ ಚೇತನಾವಾ"**ತಿ। **ಚಿತ್ತನ್ತಿ** ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಚಿತ್ತಮೇವ। **ಏಕರಾಸಿಂ ಕತ್ವಾತಿ** ಏಕಜ್ಝಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಭಾಗಂ ಅಕತ್ವಾ, ಸಾಮಞ್ಞೇನ ಗಹಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತತ್ಥ ಲಬ್ಭಮಾನಂ ಉಪಾದಿಣ್ಣಕಾದಿವಿಭಾಗಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಕಬಳೀಕಾರೋ ಆಹಾರೋ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಆಹಾರತ್ಥಂ ನ ಸಾಧೇನ್ತೀತಿ** ತಾದಿಸಸ್ಸ ಆಹಾರಸ್ಸ ಅನಾಹರಣತೋ। **ತದಾಪೀತಿ** ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ವಿಗತಕಾಲೇಪಿ। **ಉಪಾದಿಣ್ಣಕಾಹಾರೋತಿ ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ** ಕೇಚಿ। **ಇದಂ ಪನ ಆಚರಿಯಾನಂ ನ**

ರುಚ್ಚತಿ ತದಾ ಉಪಾದಿಣ್ಣಕರೂಪಸ್ಸೇವ ಅಭಾವತೋ। **ಪಟಿಸನ್ಧಿಚಿತ್ತೇನೇವ ಸಹಜಾತಾ**ತಿ ಲಕ್ಖಣವಚನಮೇತಂ, ಸಬ್ಬಾಯಪಿ ಕಮ್ಮಜರೂಪಪರಿಯಾಪನ್ನಾಯ ಓಜಾಯ ಅತ್ಥಿಭಾವಸ್ಸ ಅವಿಚ್ಛೇದಪ್ಪವತ್ತಿಸಮ್ಭವದಸ್ಸನತ್ಥೋ। **ಸತ್ತಮಾ**ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಸತ್ತಮದಿವಸಾಪಿ। ರೂಪಸನ್ತತಿಂ **ಪಾಲೇತಿ** ಪವೇಣಿಘಟನವಸೇನ। **ಅಯಮೇವಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಜಓಜಾ। ಕಮ್ಮಜಓಜಂ ಪನ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪನ್ನಓಜಾ ಅಕಮ್ಮಜತ್ತಾ ಅನುಪಾದಿಣ್ಣಆಹಾರೋತ್ವೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅನುಪಾದಿಣ್ಣಕಾ ಫಸ್ಸಾದಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಲೋಕುತ್ತರಾ ಫಸ್ಸಾದಯೋ ಕಥನ್ತಿ ಆಹ **"ಲೋಕುತ್ತರಾ ಪನ ರುಳ್ಹೀವಸೇನ ಕಥಿತಾ**"ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ತೇಸಂ ಕುಸಲಾನಂ ಉಪೇತಪರಿಯಾಯೋ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ವಿಪಾಕಾನಂ ಉಪಾದಿಣ್ಣಪರಿಯಾಯೋ ನತ್ಥೇವಾತಿ ಅನುಪಾದಿಣ್ಣಪರಿಯಾಯೋಪಿ ರುಳ್ಹೀವಸೇನ ವುತ್ತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಪುಬ್ಬೇ "ಆಹಾರಾತಿ ಪಚ್ಚಯಾ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ ಯದಿ ಪಚ್ಚಯಟ್ಠೋ ಆಹಾರಟ್ಠೋತಿಆದಿನಾ ಚೋದೇತಿ, **ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಇಮೇ ಏವ ಚತ್ತಾರೋ ವುತ್ತಾ**ತಿ ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಚತ್ತಾರೋವ ವುತ್ತಾ। ಇಮೇ ಏವ ಚ ವುತ್ತಾತಿ ಯೋಜನಾ। **ವಿಸೇಸಪ್ಪಚ್ಚಯತ್ತಾ**ತಿ ಏತೇನ ಯಥಾ ಅಞ್ಞೇ ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಾ ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಾವ ಹೋನ್ತಿ, ಇಮೇ ಪನ ತಥಾ ಚ ಹೋತಿ ಅಞ್ಞಥಾ ಚಾತಿ ಸಮಾನೇಪಿ ಪಚ್ಚಯತ್ತೇ ಅತಿರೇಕಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಆಹಾರಾತಿ ವುತ್ತಾ"ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಇದಾನಿ ತಂ ಅತಿರೇಕಪಚ್ಚಯತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ವಿಸೇಸಪಚ್ಚಯೋ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ವಿಸೇಸಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ರೂಪಕಾಯಸ್ಸ ಕಬಳೀಕಾರೋ ಆಹಾರೋ ಉಪಥಮ್ಭಕಭಾವತೋ। ತೇನಾಹ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ "ರೂಪಾರೂಪಾನಂ ಉಪಥಮ್ಭಕತ್ತೇನ ಉಪಕಾರಕಾ ಚತ್ತಾರೋ ಆಹಾರಾ ಆಹಾರಪಚ್ಚಯೋ"ತಿ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೨.೬೦೮; ಪಟ್ಠಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ಪಚ್ಚಯುದ್ದೇಸವಣ್ಣನಾ)। ಉಪಥಮ್ಭಕತ್ತಞ್ಹಿ ಸತೀಪಿ ಜನಕತ್ತೇ ಅರೂಪೀನಂ ಆಹಾರಾನಂ ಆಹಾರಜರೂಪಸಮುಟ್ಠಾನಕರೂಪಾಹಾರಸ್ಸ ಚ ಹೋತಿ, ಅಸತಿ ಪನ ಉಪಥಮ್ಭಕತ್ತೇ ಆಹಾರಾನಂ ಜನಕತ್ತಂ ನತ್ಥೀತಿ ಉಪಥಮ್ಭಕತ್ತಂ ಪಧಾನಂ। ಜನಯಮಾನೋಪಿ ಹಿ ಆಹಾರೋ ಅವಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ಉಪಥಮ್ಭಯಮಾನೋ ಏವ ಜನೇತೀತಿ ಉಪಥಮ್ಭಕಭಾವೋ ಏವ ಆಹಾರಭಾವೋ। **ವೇದನಾಯ ಫಸ್ಸೋ** ವಿಸೇಸಪಚ್ಚಯೋ। "ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ವೇದನಾ"ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ। "ಸಙ್ಖಾರಪಚ್ಚಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣ"ನ್ತಿ ವಚನತೋ **ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾ**। "ಚೇತನಾ ತಿವಿಧಂ ಭವಂ ಜನೇತೀ"ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ। "ವಿಞ್ಞಾಣಪಚ್ಚಯಾ ನಾಮರೂಪ"ನ್ತಿ ಪನ ವಚನತೋ **ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಣಂ** ವಿಸೇಸಪಚ್ಚಯೋ। ನ ಹಿ ಓಕ್ಕನ್ತವಿಞ್ಞಾಣಾಭಾವೇ ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ ಸಮ್ಭವೋ। ಯಥಾಹ "ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚ ಹಿ, ಆನನ್ದ, ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ನ ಓಕ್ಕಮಿಸ್ಸಥ, ಅಪಿ ನು ಖೋ ನಾಮರೂಪಂ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಸಮುಚ್ಚಿಸ್ಸಥಾ"ತಿಆದಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೧೧೫)। ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ ಸುತ್ತೇನ ಸಾಧೇತುಂ **"ಯಥಾಹಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಏವಂ ಯದಿಪಿ ಪಚ್ಚಯತ್ಥೋ ಆಹಾರತ್ಥೋ, ವಿಸೇಸಪಚ್ಚಯತ್ತಾ ಪನ ಇಮೇವ ಆಹಾರಾತಿ ವುತ್ತಾತಿ ತಂ ನೇಸಂ ವಿಸೇಸಪಚ್ಚಯತಂ ಅವಿಭಾಗತೋ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ವಿಭಾಗತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಕೋ ಪನೇತ್ಥಾ"**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। **ಮುಖೇ ಠಪಿತಮತ್ತೋ ಏವ** ಅಸಙ್ಖಾದಿತೋ, ತತ್ತಕೇನಾಪಿ ಅಬ್ಭನ್ತರಸ್ಸ ಆಹಾರಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ ಏವ। ತೇನಾಹ **"ಅಟ್ಠ ರೂಪಾನಿ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತೀ"**ತಿ। ಸುಖವೇದನಾಯ ಹಿತೋ **ಸುಖವೇದನೀಯೋ। ಸಬ್ಬಥಾಪೀ**ತಿ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಾದಿವಸೇನ। ಯತ್ತಕಾ ಫಸ್ಸಸ್ಸ ಪಕಾರಭೇದಾ, ತೇಸಂ ವಸೇನ ಸಬ್ಬಪ್ಪಕಾರೋಪಿ **ಫಸ್ಸಾಹಾರೋ** ಯಥಾರಹಂ **ತಿಸ್ಸೋ ವೇದನಾ ಆಹರತಿ,** ಅನಾಹಾರಕೋ ನತ್ಥಿ।

ಸಬ್ಬಥಾಪೀತಿ ಇಧಾಪಿ ಫಸ್ಸಾಹಾರೇ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ತಿಸನ್ತತಿವಸೇನಾ**ತಿ ಕಾಯದಸಕಂ ಭಾವದಸಕಂ ವತ್ಥುದಸಕನ್ತಿ ತಿವಿಧಸನ್ತತಿವಸೇನ। **ಸಹಜಾತಾದಿಪಚ್ಚಯನಯೇನಾ**ತಿ ಸಹಜಾತಾದಿಪಚ್ಚಯವಿಧಿನಾ। ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಹಿ ಅತ್ತನಾ ಸಹಜಾತನಾಮಸ್ಸ ಸಹಜಾತಅಞ್ಞಮಞ್ಞವಿಪಾಕಿನ್ದ್ರಿಯಸಮ್ಪಯುತ್ತಅತ್ಥಿಅವಿಗತಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋನ್ತೋಯೇವ ಆಹಾರಪಚ್ಚಯತಾಯ ತಂ ಆಹಾರೇತಿ ವುತ್ತಂ, ಸಹಜಾತರೂಪೇಸು ಪನ ವತ್ಥುನೋ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಪಚ್ಚಯಂ ಠಪೇತ್ವಾ ವಿಪ್ಪಯುತ್ತಪಚ್ಚಯೇನ, ಸೇಸರೂಪಾನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಪಚ್ಚಯಞ್ಚ ಠಪೇತ್ವಾ ಇತರೇಸಂ ಪಚ್ಚಯಾನಂ ವಸೇನ ಯೋಜನಾ ಕಾತಬ್ಬಾ। **ತಾನೀ**ತಿ ನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸೋ ಅನಪುಂಸಕಾನಮ್ಪಿ ನಪುಂಸಕೇಹಿ ಸಹ ವಚನತೋ। **ಸಾಸವಕುಸಲಾಕುಸಲಚೇತನಾವ ವುತ್ತಾ** ವಿಸೇಸಪಚ್ಚಯಭಾವದಸ್ಸನಂ ಹೇತನ್ತಿ, ತೇನಾಹ **"ಅವಿಸೇಸೇನ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। **ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಮೇವ ವುತ್ತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ

ಏಸೇವ ನಯೋ। ಯಥಾ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಫಲಸ್ಸ ವಿಸೇಸತೋ ಪಚ್ಚಯತಾಯ ಏತೇಸಂ ಆಹಾರತ್ಥೋ, ಏವಂ ಅವಿಸೇಸತೋಪೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಅವಿಸೇಸೇನಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತತಂಸಮುಟ್ಠಾನಧಮ್ಮಾನ**ನ್ತಿ ತೇಹಿ ಫಸ್ಸಾದೀಹಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾನಞ್ಚೇವ ತಂಸಮುಟ್ಠಾನರೂಪಧಮ್ಮಾನಞ್ಚ। ತತ್ಥ **ಸಮ್ಪಯುತ್ತ**ಗ್ಗಹಣಂ ಯಥಾರಹತೋ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, **ಸಮುಟ್ಠಾನ**ಗ್ಗಹಣಂ ಪನ ಅವಿಸೇಸತೋ।

ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇನ್ತೋ ಆಹಾರಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತೀತಿ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇನ್ತೋ ಏವ ರೂಪಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ, ಓಜಟ್ಠಮಕಸಮುಟ್ಠಾಪನೇನೇವ ಪನಸ್ಸ ಉಪಥಮ್ಭನಕಿಚ್ಚಸಿದ್ಧಿ। **ಫುಸನ್ತೋಯೇವಾ**ತಿ ಫುಸನಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋನ್ತೋ ಏವ। **ಆಯೂಹಮಾನಾವಾ**ತಿ ಚೇತಯಮಾನಾ ಏವ ಅಭಿಸನ್ದಹನ್ತೀ ಏವ। **ವಿಜಾನನ್ತಮೇವಾ**ತಿ ಉಪಪತ್ತಿಪರಿಕಪ್ಪನವಸೇನ ವಿಜಾನನ್ತಮೇವ ಆಹಾರಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಸಬ್ಬತ್ಥ ಆಹಾರಕಿಚ್ಚಸಾಧನಞ್ಚ ತೇಸಂ ವೇದನಾದಿಉಪ್ಪತ್ತಿಹೇತುತಾಯ ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸ ಪವತ್ತನಮೇವ। **ಕಾಯಟ್ಠಪನೇನಾ**ತಿ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ, ನನು ಕಮ್ಮಜಾದಿರೂಪಂ ಕಮ್ಮಾದಿನಾವ ಪವತ್ತತೀತಿ ಚೋದನಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ "**ಕಮ್ಮಜನಿತೋಪೀ**"ತಿಆದಿ।

ಉಪಾದಿಣ್ಣರೂಪಸನ್ತತಿಯಾ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನೇನೇವ ಉತುಚಿತ್ತಜರೂಪಸನ್ತತೀನಮ್ಪಿ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನಸಿದ್ಧಿ ಹೋತೀತಿ "**ದ್ವಿನ್ನಂ ರೂಪಸನ್ತತೀನ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಉಪತ್ಥಮ್ಭನಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ "**ಅನುಪಾಲಕೋ ಹುತ್ವಾ**"ತಿ ಚ ವುತ್ತಂ। ರೂಪಕಾಯಸ್ಸ ಠಿತಿಹೇತುತಾ ಹಿ ಯಾಪನಾ ಅನುಪಾಲನಾ। **ಸುಖಾದಿವತ್ಥುಭೂತ**ನ್ತಿ ಸುಖಾದೀನಂ ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನಭೂತಂ। ಆರಮ್ಮಣಮ್ಪಿ ಹಿ ವಸತಿ ಏತ್ಥ ಆರಮ್ಮಣಕರಣವಸೇನ ತದಾರಮ್ಮಣಾ ಧಮ್ಮಾತಿ ವತ್ಥೂತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಫುಸನ್ತೋಯೇವಾ**ತಿ ಇದಂ ಫಸ್ಸಸ್ಸ ಫುಸನಸಭಾವತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। ನ ಹಿ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಭಾವೇನ ವಿನಾ ಪವತ್ತಿ ಅತ್ಥಿ, ವೇದನಾಪವತ್ತಿಯಾ ವಿನಾ ಸತ್ತಾನಂ ಸನ್ಧಾವನತಾ ನತ್ಥೀತಿ ಆಹ "**ಸುಖಾದಿ... ಪೇ॰... ಹೋತೀ**"ತಿ। ನ ಚೇತ್ಥ ಸಞ್ಞೀಭವಕಥಾಯಂ ಅಸಞ್ಞೀಭವೋ ದಸ್ಸೇತಬ್ಬೋ, ತಸ್ಸಾಪಿ ವಾ ಕಾರಣಭೂತವೇದನಾಪವತ್ತಿವಸೇನೇವ ಠಿತಿಯಾ ಹೇತುನೋ ಅಬ್ಯಾಪಿತತ್ತಾ, ತಥಾ ಹಿ "**ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾ...ಪೇ॰... ಭವಮೂಲನಿಪ್ಫಾದನತೋ ಸತ್ತಾನಂ ಠಿತಿಯಾ ಹೋತೀ**"ತಿ ವುತ್ತಾ। ತತೋ ಏವ **ವಿಞ್ಞಾಣಂ ವಿಜಾನನ್ತಮೇವಾ**ತಿ ಉಪಪತ್ತಿಪರಿಕಪ್ಪನವಸೇನ ವಿಜಾನನ್ತಮೇವಾತಿ ವುತ್ತೋವಾಯಮತ್ಥೋ।

ಚತ್ತಾರಿ ಭಯಾನಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾನಿ ಆದೀನವವಿಭಾವನತೋ। **ನಿಕನ್ತೀ**ತಿ ನಿಕಾಮನಾ, ರಸತಣ್ಹಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। ಸಾ ಹಿ ಕಬಳೀಕಾರೇ ಆಹಾರೇ ಬಲವತೀ, ತೇನೇವೇತ್ಥ ಅವಧಾರಣಂ ಕತಂ। ಭಾಯತಿ ಏತಸ್ಮಾತಿ ಭಯಂ, **ನಿಕನ್ತಿಯೇವ ಭಯಂ** ಮಹಾನತ್ಥಹೇತುತೋ। ಉಪಗಮನಂ ವಿಸಯಿನ್ದ್ರಿಯವಿಞ್ಞಾಣೇಸು ವಿಸಯವಿಞ್ಞಾಣೇಸು ಚ ಸಙ್ಗತಿವಸೇನ ಪವತ್ತಿ, ತಂ ವೇದನಾದಿಉಪ್ಪತ್ತಿಹೇತುತಾಯ "ಭಯ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅವಧಾರಣೇ ಪಯೋಜನಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಸೇಸದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಆಯೂಹನಂ** ಅಭಿಸನ್ದಹನಂ, ಸಂವಿಧಾನನ್ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ। ತಂ ಭವೂಪಪತ್ತಿಹೇತುತಾಯ "**ಭಯ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಭಿನಿಪಾತೋ** ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಭವೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣವಸೇನ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ಸೋ ಭವೂಪಪತ್ತಿಹೇತುಕಾನಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಅನತ್ಥಾನಂ ಮೂಲಕಾರಣತಾಯ "**ಭಯ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇದಾನಿ ನಿಕನ್ತಿಆದೀನಂ ಸಪ್ಪಟಿಭಯತಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಕಿಂ ಕಾರಣಾ**"ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ **ನಿಕನ್ತಿಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ ಆಲಯಂ ಜನೇತ್ವಾ, ತಣ್ಹಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೀತಾದೀನಂ ಪುರಕ್ಖತಾ**ತಿ ಸೀತಾದೀನಂ ಪುರತೋ ಠಿತಾ, ಸೀತಾದೀಹಿ ಬಾಧಿಯಮಾನಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಫಸ್ಸಂ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಾತಿ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಾದಿಭೇದಂ ಫಸ್ಸಂ ಪವತ್ತೇನ್ತಾ। **ಫಸ್ಸಸ್ಸಾದಿನೋ**ತಿ ಕಾಯಸಮ್ಫಸ್ಸವಸೇನ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಅಸ್ಸಾದನಸೀಲಾ। ಕಾಯಸಮ್ಫಸ್ಸವಸೇನ ಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬತಣ್ಹಾ ಪವತ್ತತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಫಸ್ಸಾಹಾರಾದೀನವದಸ್ಸನೇ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾರಮ್ಮಣಂ ಉದ್ಧಟಂ "**ಪರೇಸಂ ರಕ್ಖಿತಗೋಪಿತೇಸೂ**"ತಿಆದಿನಾ। **ಫಸ್ಸಸ್ಸಾದಿನೋ**ತಿ ವಾ ಫಸ್ಸಾಹಾರಸ್ಸಾದಿನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸತಿ ಹಿ ಫಸ್ಸಾಹಾರೇ ಸತ್ತಾನಂ ಫಸ್ಸಾರಮ್ಮಣೇ ಅಸ್ಸಾದೋ, ನಾಸತಿ, ತೇನಾಹ "**ಫಸ್ಸಸ್ಸಾದಮೂಲಕ**"ನ್ತಿಆದಿ।

ಜಾತಿನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಭಯಸ್ಸ ಅಭಿನಿಪಾತಸಭಾವೇನ ಗಹಿತತ್ತಾ **“ತಮ್ಮೂಲಕ”**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಮ್ಮಾಯೂಹನನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಭಯಂ ಸಬ್ಬನ್ತಿ** ಪಞ್ಚವೀಸತಿ, ತಿವಿಧಮಹಾಭಯಂ, ಅಞ್ಞಞ್ಚ ಸಬ್ಬಭಯಂ **ಆಗತಮೇವ ಹೋತಿ** ಭಯಾಧಿಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸ ನಿಪ್ಫಾದನತೋ।

ಅಭಿನಿಪತತೀತಿ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। ಪಠಮಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಅಙ್ಗಾರಕಾಸುಸದಿಸೇ ಭವೇ ಅಭಿನಿಪಾತಸದಿಸೀ। **ತಮ್ಮೂಲಕತ್ತಾತಿ** ನಾಮರೂಪನಿಬ್ಬತ್ತಿಮೂಲಕತ್ತಾ। ಸಬ್ಬಭಯಾನಂ **ಅಭಿನಿಪಾತೋಯೇವ ಭಯಂ** ಭಾಯತಿ ಏತಸ್ಮಾತಿ ಕತ್ವಾ।

ಅಪ್ಪೇತಿ ವಿಯಾತಿ ಫಲಸ್ಸ ಅತ್ತಲಾಭಹೇತುಭಾವತೋ ಕಾರಣಂ, ತಂ ನಿಯ್ಯಾದೇತಿ ವಿಯ। **ತನ್ತಿ** ಫಲಂ। **ತತೋತಿ** ಕಾರಣತೋ। **ಏತೇಸನ್ತಿ** ಆಹಾರಾನಂ । **ಯಥಾವುತ್ತೇನಾತಿ** “ಫಲಂ ನಿದೇತೀ”ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ **ಅತ್ಥೇನ**। **ಸಬ್ಬಪದೇಸೂತಿ** “ವೇದನಾನಿರೋಧೇನಾ”ತಿಆದೀಸು ಸಬ್ಬೇಸು ಪದೇಸು।

ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಣಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ। ಉಪಾದಿಣ್ಣಕಆಹಾರೇ ಸನ್ಧಾಯ **“ಅತ್ತಭಾವಸಙ್ಖಾತಾನಂ ಆಹಾರಾನ”**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇ ಹಿ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ ತಣ್ಹಾನಿದಾನಾ। **ಪರಿಪುಣ್ಣಾಯತನಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಸತ್ತಸನ್ತತಿವಸೇನಾತಿ** ಪರಿಪುಣ್ಣಾಯತನಾನಂ ಸಭಾವಕಾನಂ ಚಕ್ಖು ಸೋತಂ ಘಾನಂ ಜಿವ್ಹಾ ಕಾಯೋ ಭಾವೋ ವತ್ಥೂತಿ ಇಮೇಸಂ ಸತ್ತನ್ನಂ ಸನ್ತತೀನಂ ವಸೇನ। **ಸೇಸಾನಂ** ಅಪರಿಪುಣ್ಣಾಯತನಾನಂ ಅನ್ಧಬಧಿರಅಭಾವಕಾನಂ। **ಊನಊನಸನ್ತತಿವಸೇನಾತಿ** ಚಕ್ಖುನಾ, ಸೋತೇನ, ತದುಭಯೇನ, ಭಾವೇನ ಚ ಊನಊನಸನ್ತತಿವಸೇನ। ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಂ ಜಾತಾ **ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾ**। **ಪಠಮಭವಙ್ಗಚಿತ್ತಕ್ಖಣಾದೀತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ತದಾರಮ್ಮಣಚಿತ್ತಸ್ಸ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ತಣ್ಹಾಯಪಿ ನಿದಾನಂ ಜಾನಾತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ತಣ್ಹಾನಿದಾನನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। **ವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾತಿ** ಸರೂಪತೋ ನಯತೋ ಚ ಸಕಲಮೇವ ವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ। ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಿಭಾವೇತುಂ **“ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಪನ ಠಾನೇ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಅತೀತಾಭಿಮುಖಂ ದೇಸನಂ ಕತ್ವಾತಿ** ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಭವತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅತೀತಧಮ್ಮಾಭಿಮುಖಂ ತಬ್ಬಿಸಯಂ ದೇಸನಂ ಕತ್ವಾ ತಥಾಕಾರಣೇನ। **ಅತೀತೇನ ವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇತೀತಿ** ಅತೀತಭವೇನ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸವಿಪಾಕವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅತ್ತಭಾವೋತಿ** ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೋ ಅತ್ತಭಾವೋ। ಯದಿ ಏವಂ ಕಸ್ಮಾ “ಅತೀತೇನ ವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇತೀ”ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ? ನಾಯಂ ದೋಸೋ “ಅತೀತೇನೇವಾ”ತಿ ಅನವಧಾರಣತೋ, ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ಅತೀತಾಭಿಮುಖಗ್ಗಹಣಂ ಜನಕಕಮ್ಮಂ ಗಹಿತಂ, ತಣ್ಹಾಸೀಸೇನ ನಾನನ್ತರಿಯಭಾವತೋ। ನ ಹಿ ಕಮ್ಮುನಾ ವಿನಾ ತಣ್ಹಾ ಭವನೇತ್ತಿ ಯುಜ್ಜತಿ।

ತಂ ಕಮ್ಮನ್ತಿ ತಣ್ಹಾಸೀಸೇನ ವುತ್ತಕಮ್ಮಂ। **ದಸ್ಸೇತುನ್ತಿ** ತಂ ಅತೀತಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ। **ತಸ್ಸತ್ತಭಾವಸ್ಸ ಜನಕಂ ಕಮ್ಮನ್ತಿ** ತಸ್ಸ ಯಥಾವುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸ ಜನಕಂ। ತತೋ ಪರಮ್ಪಿ ಅತ್ತಭಾವಂ ಆಯೂಹಿತಂ ಕಮ್ಮಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ವುತ್ತಂ। ಅವಿಜ್ಜಾ ಚ ನಾಮ ತಣ್ಹಾ ವಿಯ ಕಮ್ಮತ್ತಾತಿ ಕಮ್ಮಸ್ಸೇವ ಗಹಣಂ। **ದ್ವೀಸು ಠಾನೇಸೂತಿ** ಆಹಾರಗ್ಗಹಣೇನ ವೇದನಾದಿಗ್ಗಹಣೇನಾತಿ ದ್ವೀಸು ಠಾನೇಸು। **ಅತ್ತಭಾವೋತಿ** ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಕಾಲಿಕೋ ಅತೀತಕಾಲಿಕೋ ಚ ಅತ್ತಭಾವೋ। ಪುನ **ದ್ವೀಸೂತಿ** ತಣ್ಹಾಗ್ಗಹಣೇ ಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾರಗ್ಗಹಣೇತಿ ದ್ವೀಸು ಠಾನೇಸು। **ತಸ್ಸ ಜನಕನ್ತಿ** ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಚೇವ ಅತೀತಸ್ಸ ಚ ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸ ಜನಕಂ ಕಮ್ಮಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಯೋಜನಾ । ಕಮ್ಮಗ್ಗಹಣೇನ ಚೇತ್ಥ ಯತ್ಥ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಆಯೂಹಿತಂ, ಸಾ ಅತೀತಾ ಜಾತಿ ಅತ್ಥತೋ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋತಿ। ತೇನ ಸಂಸಾರವಟ್ಟಸ್ಸ ಅನಮತಗ್ಗತಂ ದೀಪೇತಿ। **ಸಙ್ಖೇಪೇನಾತಿ** ಸಙ್ಖೇಪೇನ ಹೇತುಪಞ್ಚಕಫಲಪಞ್ಚಕಗ್ಗಹಣಮ್ಪಿ ಹಿ ಸಙ್ಖೇಪೋ ಏವ ಹೇತುಫಲಭಾವೇನ ಸಙ್ಗಹೇತಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ಅನೇಕವಿಧತ್ತಾ।

ಯದಿ ಅತೀತೇನ ವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸಿತಂ, ಏವಂ ಸತಿ ಸಪ್ಪದೇಸಾ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ತತ್ರಾಯ”**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತೇನ ಹಿ ಯದಿಪಿ ಸರೂಪತೋ ಅನಾಗತೇನ ವಟ್ಟಂ ಇಧ ನ ದಸ್ಸಿತಂ, ನಯತೋ ಪನ ತಸ್ಸಪಿ ದಸ್ಸಿತತ್ತಾ ನಿಪ್ಪದೇಸಾ ಏವ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದದೇಸನಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ಉಪಮಾಯ ವಿಭಾವೇತುಂ **“ಯಥಾ**

ಹೀ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಉದಕಪಿಟ್ಠೇ ನಿಪನ್ನನ್ತಿ** ಉದಕಂ ಪರಿಪ್ಲವವಸೇನ ನಿಪನ್ನಂ। **ಪರಭಾಗನ್ತಿ** ಪರಉತ್ತಮಙ್ಗಭಾಗಂ। **ಓರತೋತಿ** ತತೋ ಅಪರಭಾಗತೋ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ। **ಅಪರಿಪುಣ್ಣೋತಿ** ವಿಕಲಾವಯವೋ। **ಏವಂಸಮ್ಪದನ್ತಿ**ಆದಿ ಉಪಮಾಯ ಸಂಸನ್ದನಂ।

ಯಥಾ ಹಿ ಗೀವಾ ಸರೀರಸನ್ಧಾರಕಕಣ್ಡರಾನಂ ಮೂಲಟ್ಠಾನಭೂತಾ, ಏವಂ ಅತ್ತಭಾವಸನ್ಧಾರಕಾನಂ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಮೂಲಭೂತಾ ತಣ್ಹಾತಿ ವುತ್ತಂ **"ಗೀವಾಯ ದಿಟ್ಠಕಾಲೋ"**ತಿ। ಯಥಾ ವೇದನಾದಿಅನೇಕಾವಯವಸಮುದಾಯಭೂತೋ ಅತ್ತಭಾವೋ, ಏವಂ ಫಾಸುಕಪಿಟ್ಠಿಕಣ್ಡಕಾದಿಅನೇಕಾವಯವಸಮುದಾಯಭೂತಾ ಪಿಟ್ಠೀತಿ **"ಪಿಟ್ಠಿಯಾ…ಪೇ॰… ತಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಕಾಲೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಾತನ್ತಿ** ತಣ್ಹಾಯ ಕಥಿತಂ। ಇಧ ದೇಸನಾಯ ಪಚ್ಚಯಾ ಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾರಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ "ನಙ್ಗುಟ್ಠಮೂಲಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಕಾಲೋ ವಿಯಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ಹಿ ಪರಿಯೋಸಾನೇ "ನಙ್ಗುಟ್ಠಮೂಲಂ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಉಪಮಾದಸ್ಸನಂ ಕತಂ। ನಯತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣಭಾವಗ್ಗಹಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಪಾಳಿಯಂ ಅನಾಗತಸ್ಸಾಪಿ ಪಚ್ಚಯವಟ್ಟಸ್ಸ ಹೇತುವಸೇನ ಫಲವಸೇನ ವಾ ಪರಿಪುಣ್ಣಭಾವಸ್ಸ ಮುಖಮತ್ತದಸ್ಸನೀಯತ್ತಾ ಆದಿತೋ ಫಲಹೇತುಸನ್ಧಿ, ಮಜ್ಝೇ ಹೇತುಫಲಸನ್ಧಿ, ಅನ್ತೇಪಿ ಫಲಹೇತುಸನ್ಧೀತಿ ಏವಂ ತಿಸನ್ಧಿಕತ್ತಾ **ಚತುಸಙ್ಖೇಪಮೇವ ವಟ್ಟಂ** ದಸ್ಸಿತನ್ತಿ।

ಆಹಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಮೋಳಿಯಫಗ್ಗುನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨. **ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಠಾನೇತಿ** "ಚತ್ತಾರೋಮೇ ಭಿಕ್ಖು…ಪೇ॰… ಆಹಾರಾ"ತಿ ಏವಂ ಚತ್ತಾರೋ ಆಹಾರೇ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ "ಇಮೇ ಖೋ ಭಿಕ್ಖವೇ…ಪೇ॰… ಅನುಗ್ಗಹಾಯಾ"ತಿ ನಿಗಮನವಸೇನ ದಸ್ಸಿತೇ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಠಾನೇ। **ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ** ಚತುಆಹಾರವಿಭಾಗದೀಪಕಂ ದೇಸನಂ ಉದ್ದೇಸವಸೇನೇವ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ, ಉಪರಿ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ ತುಣ್ಹೀ ನಿಸೀದಿ। **ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೋತಿ** ಅತ್ತದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೋ। **ವರಗನ್ಧವಾಸಿತನ್ತಿ** ಸಭಾವಸಿದ್ಧೇನ ಚನ್ದನಗನ್ಧೇನ ಚೇವ ತದಞ್ಞನಾನಾಗನ್ಧೇನ ಚ ಪರಿಭಾವಿತತ್ತಾ ವರಗನ್ಧವಾಸಿತಂ । **ರತನಚಙ್ಕೋಟವರೇನಾತಿ** ರತನಮಯೇನ ಉತ್ತಮಚಙ್ಕೋಟಕೇನ। **ದೇಸನಾನುಸನ್ಧಿಂ ಘಟೇನ್ತೋತಿ** ಯಥಾದೇಸಿತಾಯ ದೇಸನಾಯ ಅನುಸನ್ಧಿಂ ಘಟೇನ್ತೋ, ಯಥಾ ಉಪರಿದೇಸನಾ ವಡ್ಢೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಕರೋನ್ತೋ। **ವಿಞ್ಞಾಣಾಹಾರಂ ಆಹಾರೇತೀತಿ** ತಸ್ಸ ಆಹಾರಣಕಿರಿಯಾಯ ವುತ್ತಪುಚ್ಛಾಯ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಗತಂ ಉಪ್ಪಾಟೇನ್ತೋ **"ಯೋ ಏತಂ…ಪೇ॰… ಭುಞ್ಜತಿ ವಾ"**ತಿ ಆಹ।

ವಿಞ್ಞಾಣಾಹಾರೇ ನಾಮ ಇಚ್ಛಿತೇ ತಸ್ಸ ಉಪಭುಞ್ಜಕೇನಪಿ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ಸೋ "ಕೋ ನು ಖೋ"ತಿ ಅಯಂ ಪುಚ್ಛಾಯ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಉತುಸಮಯೇತಿ** ಗಬ್ಭವುಟ್ಠಾನಸಮಯೇ। ಸೋ ಹಿ ಉತುಸಮಯಸ್ಸ ಮತ್ತಕಸಮಯತ್ತಾ ತಥಾ ವುತ್ತೋ। "ಉದಕೇನ ಅಣ್ಡಾನಿ ಮಾ ನಸ್ಸನ್ತೂ"ತಿ **ಮಹಾಸಮುದ್ದತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ**। ಗಿಜ್ಝಪೋತಕಾ ವಿಯ ಆಹಾರಸಞ್ಚೇತನಾಯ ತಾನಿ ಕಚ್ಛಪಣ್ಡಾನಿ ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಹಾರೇನ ಯಾಪೇನ್ತೀತಿ ಅಯಂ ತಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ಲದ್ಧಿ। **ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅಯಂ ಲದ್ಧೀತಿ** ಫಸ್ಸಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಹಾರೇಸು ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಥೇರಸ್ಸ ಯುತ್ತಾ ಅಯುತ್ತಾ ವಾ ಅಯಂ ಲದ್ಧಿ। **ಇಮಂ ಪಞ್ಹನ್ತಿ** "ಕೋ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ವಿಞ್ಞಾಣಾಹಾರಂ ಆಹಾರೇತೀ"ತಿ ಇಮಂ ಪಞ್ಹಂ ಏತಾಯ ಯಥಾವುತ್ತಾಯ ಲದ್ಧಿಯಾ ನ ಪನ ಪುಚ್ಛತಿ, ಅಥ ಖೋ ಸತ್ತುಪಲದ್ಧಿಯಾ ಪುಚ್ಛತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸೋತಿ** ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೋ। **ನ ನಿಗ್ಗಹೇತಬ್ಬೋ** ಉಮ್ಮತ್ತಕಸದಿಸತ್ತಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಅಜಾನಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಾಯ ಕತತ್ತಾ। ತೇನಾಹ "ಆಹಾರೇತೀತಿ ನಾಹಂ ವದಾಮೀ"ತಿಆದಿ।

ತಸ್ಮಿಂ ಮಯಾ ಏವಂ ವುತ್ತೇತಿ ತಸ್ಮಿಂ ವಚನೇ ಮಯಾ "ಆಹಾರೇತೀ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಸತಿ। **ಅಯಂ ಪಞ್ಹೋತಿ** "ಕೋ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ವಿಞ್ಞಾಣಾಹಾರಂ ಆಹಾರೇತೀ"ತಿ ಅಯಂ ಪಞ್ಹೋ ಯುತ್ತೋ ಭವೇಯ್ಯ। **ಏವಂ ಪುಚ್ಛಿತೇ ಪಞ್ಹೇತಿ** ಸತ್ತುಪಲದ್ಧಿಂ ಅನಾದಾಯ "ಕತಮಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ"ತಿ ಏವಂ ಧಮ್ಮಪವತ್ತವಸೇನೇವ ಪಞ್ಹೇ ಪುಚ್ಛಿತೇ। **ತೇನೇವ ವಿಞ್ಞಾಣೇನಾತಿ** ತೇನೇವ

ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣೇನ ಸಹ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ನಾಮಞ್ಚ ರೂಪಞ್ಚ ಅತೀತಭವೇ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಸ್ಸ ವಸೇನ ಆಯತಿಂ ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೀತಿ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ನಾಮರೂಪೇ ಜಾತೇ ಸತೀತಿ** ನಾಮರೂಪೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೇ ತಪ್ಪಚ್ಚಯಭೂತಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಸಳಾಯತನಂ ಹೋತಿ।

ತತ್ರಾಯಂ ಪಚ್ಚಯವಿಭಾಗೋ - ನಾಮನ್ತಿ ವೇದನಾದಿಖನ್ಧತ್ತಯಂ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಂ, ರೂಪಂ ಪನ ಸತ್ತಸನ್ತತಿಪರಿಯಾಪನ್ನಂ, ನಿಯಮತೋ ಚತ್ತಾರಿ ಭೂತಾನಿ ಛ ವತ್ಥೂನಿ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಆಹಾರೋ ಚ। ತತ್ಥ ವಿಪಾಕನಾಮಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಣೇ ಹದಯವತ್ಥುನೋ ಸಹಾಯೋ ಹುತ್ವಾ ಛಟ್ಠಸ್ಸ ಮನಾಯತನಸ್ಸ ಸಹಜಾತಅಞ್ಞಮಞ್ಞನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪಯುತ್ತವಿಪಾಕಅತ್ಥಿಅವಿಗತಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಸತ್ತಧಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ಕಿಞ್ಚಿ ಪನೇತ್ಥ ಹೇತುಪಚ್ಚಯೇನ ಕಿಞ್ಚಿ ಆಹಾರಪಚ್ಚಯೇನಾತಿ ಏವಂ ಉಕ್ಕಂಸಾವಕಂಸೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇತರೇಸಂ ಪನ ಪಞ್ಚಾಯತನಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಸಹಾಯೋ ಹುತ್ವಾ ಸಹಜಾತನಿಸ್ಸಯವಿಪಾಕವಿಪ್ಪಯುತ್ತಅತ್ಥಿಅವಿಗತವಸೇನ ಛಧಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ಕಿಞ್ಚಿ ಪನೇತ್ಥ ಹೇತುಪಚ್ಚಯೇನ ಕಿಞ್ಚಿ ಆಹಾರಪಚ್ಚಯೇನಾತಿ ಸಬ್ಬಂ ಪುರಿಮಸದಿಸಂ। ಪವತ್ತೇ ವಿಪಾಕನಾಮಂ ವಿಪಾಕಸ್ಸ ಛಟ್ಠಾಯತನಸ್ಸ ವುತ್ತನಯೇನ ಸತ್ತಧಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, ಅವಿಪಾಕಂ ಪನ ಅವಿಪಾಕಸ್ಸ ಛಟ್ಠಸ್ಸ ತತೋ ವಿಪಾಕಪಚ್ಚಯಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ಚಕ್ಖಾಯತನಾದೀನಂ ಪನ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಚಕ್ಖುಪಸಾದಾದಿವತ್ಥುಕಮ್ಪಿ ಇತರಮ್ಪಿ ವಿಪಾಕನಾಮಂ ಪಚ್ಛಾಜಾತವಿಪ್ಪಯುತ್ತಅತ್ಥಿಅವಿಗತಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಚತುಧಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, ತಥಾ ಅವಿಪಾಕಮ್ಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ರೂಪತೋ ಪನ ವತ್ಥುರೂಪಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಂ ಛಟ್ಠಸ್ಸ ಸಹಜಾತಅಞ್ಞಮಞ್ಞನಿಸ್ಸಯವಿಪ್ಪಯುತ್ತಅತ್ಥಿಅವಿಗತಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಛಧಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ಚತ್ತಾರಿ ಪನ ಭೂತಾನಿ ಚಕ್ಖಾಯತನಾದೀನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಸಹಜಾತನಿಸ್ಸಯಅತ್ಥಿಅವಿಗತಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಚತುಧಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। ರೂಪಜೀವಿತಂ ಅತ್ಥಿಅವಿಗತಿನ್ದ್ರಿಯವಸೇನ ತಿಧಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತೀತಿ ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗತೋ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೨.೫೯೪) ಗಹೇತಬ್ಬೋ।

ಪಞ್ಹಸ್ಸ ಓಕಾಸಂ ದೇನ್ತೋತಿ "ಕೋ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಫುಸತೀ"ತಿ ಇಮಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಪಞ್ಹಸ್ಸ ಓಕಾಸಂ ದೇನ್ತೋ। ತತೋ ವಿವೇಚೇತುಕಾಮೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸಬ್ಬಪದೇಸೂತಿ** ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೇನ ಭಗವತಾ ಚ ವುತ್ತಪದೇಸು। **ಸತ್ತೋತಿ** ಅತ್ತಾ। ಸೋ ಪನ ಉಚ್ಛೇದವಾದಿನೋಪಿ ಯಾವ ನ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ, ತಾವ ಅತ್ಥೇವಾತಿ ಲದ್ಧಿ, ಪಗೇವ ಸಸ್ಸತವಾದಿನೋ। **ಭೂತೋತಿ** ವಿಜ್ಜಮಾನೋ। **ನಿಪ್ಫತ್ತೋತಿ** ನಿಪ್ಫನ್ನೋ। ನ ತಸ್ಸ ದಾನಿ ನಿಪ್ಫಾದೇತಬ್ಬಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅತ್ಥೀತಿ ಲದ್ಧಿ। **ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಇದ**ನ್ತಿ ಇಮಸ್ಮಾ ವಿಞ್ಞಾಣಾಹಾರಪಚ್ಚಯಾ ಇದಂ ನಾಮರೂಪಂ। ಪುನ **ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಇದ**ನ್ತಿ ಇಮಸ್ಮಾ ನಾಮರೂಪಪಚ್ಚಯಾ ಇದಂ ಸಳಾಯತನನ್ತಿ ಏವಂ ಬಹೂಸು ಠಾನೇಸು ಭಗವತಾ ಕಥಿತತ್ತಾ ಯಥಾ ಪಚ್ಚಯತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಸಙ್ಖಾರಮತ್ತಮಿದನ್ತಿ ಸಞ್ಞತ್ತಿಂ ಉಪಗತೋ। **ತೇನಾಪೀತಿ** ಸಞ್ಞತ್ತುಪಗತೇನಾಪಿ। **ಏಕಾಬದ್ಧಂ ಕತ್ವಾತಿ** ಯಥಾ ಪುಚ್ಛಾಯ ಅವಸರೋ ನ ಹೋತಿ, ತಥಾ ಏಕಾಬದ್ಧಂ ಕತ್ವಾ। **ದೇಸನಾರುಳ್ಹ**ನ್ತಿ ಯತೋ ಸಳಾಯತನಪದತೋ ಪಟ್ಠಾಯ "ಸಳಾಯತನಪಚ್ಚಯಾ ಫಸ್ಸೋ"ತಿಆದಿನಾ ದೇಸನಾ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದವೀಥಿಂ ಆರುಳ್ಹಮೇವ। **ತಮೇವಾತಿ** ಸಳಾಯತನಪದಮೇವ ಗಹೇತ್ವಾ। **ವಿವಜ್ಜೇನ್ತೋತಿ** ವಿವಟ್ಟೇನ್ತೋ। **ಏವಮಾಹಾತಿ** "ಛನ್ನಂತ್ವೇವಾ"ತಿಆದಿಆಕಾರೇನ ಏವಂ ದೇಸಿತೇ, "ವಿನೇಯ್ಯಜನೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝತೀ"ತಿ ಏವಮಾಹ। ವಿಞ್ಞಾಣಾಹಾರೋ ಆಯತಿಂ ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಾತಿ ಏವಂ ಪುರಿಮಭವತೋ ಆಯತಿಭವಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯವಸೇನ ಮೂಲಕಾರಣವಸೇನ ಚ ದೇಸಿತತ್ತಾ **"ವಿಞ್ಞಾಣನಾಮರೂಪಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಏಕೋ ಸನ್ಧೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತದಮಿನಾ ವಿಞ್ಞಾಣಗ್ಗಹಣೇನ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸಾಪಿ ಗಹಣಂ ಕತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಮೋಳಿಯಫಗ್ಗುನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩. ಯೇ ಪಚ್ಚಯಸಮವಾಯೇ ತೇನತ್ತಭಾವೇನ ಸಚ್ಚಾನಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ಸಮತ್ಥಾ, ತೇ ಬಾಹಿರಕಲಿಙ್ಗೇ ಠಿತಾಪಿ ತೇನೇವ ತತ್ಥ ಸಮತ್ಥತಾಯೋಗೇನ ಭಾವಿನಂ ಸಮಿತಬಾಹಿತಪಾಪತಂ ಅಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಸಮಣಸಮ್ಮತಾಯೇವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಮ್ಮತಾಯೇವಾತಿ ತೇ ನಿವತ್ತೇತುಂ **"ಸಚ್ಚಾನಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ಅಸಮತ್ಥಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ದುಕ್ಖಸಚ್ಚವಸೇನಾತಿ** ದುಕ್ಖಅರಿಯಸಚ್ಚವಸೇನ। ಅಞ್ಞಥಾ ಕಥಂ ಬಾಹಿರಕಾಪಿ ಜರಾಮರಣಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ನ ಜಾನನ್ತಿ। ಸಚ್ಚದೇಸನಾಭಾವತೋ "ಸಹ ತಣ್ಹಾಯಾ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಕೇಚಿ। ತಂ ನ ಸುಟ್ಠು। ಯಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಭವೇ ಪಠಮಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ, ಇಧ ಜಾತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ಸಾ ಚ ತಣ್ಹಾ ಏವ ಸನ್ತಾನೇನ, ತಣ್ಹೇವ ಸಾ ಜಾತಿ। ಜರಾಮರಣಞ್ಚೇತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ನ ಖಣಿಕಂ, ತಸ್ಮಾ ಸತಣ್ಹಾ ಏವ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಸಮುದಯೋತಿ ಭೂತಕಥನಮೇತಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಸಮುದಯಸಚ್ಚವಸೇನ ನ ಜಾನನ್ತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ। **ಸಬ್ಬಪದೇಸೂತಿ** ಯತ್ಥ ತಣ್ಹಾ ವಿಸೇಸನಭಾವೇನ ವತ್ತಬ್ಬಾ, ತೇಸು ಸಬ್ಬಪದೇಸು। ಯೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪರಮತ್ಥತೋ ಸಮಣೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತಂ ಸಾಮಞ್ಞಂ ಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞಞ್ಚಾತಿ ಆಹ **"ಅರಿಯ...ಪೇ॰... ಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞಞ್ಚಾ"**ತಿ। ಯೇನ ಹಿ ಪವತ್ತಿನಿಮಿತ್ತೇನ ಸಮಣ-ಸದ್ದೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಸದ್ದೋ ಚ ಸಕೇ ಅತ್ಥೇ ನಿರುಳ್ಹೋ, ತಸ್ಸ ವಸೇನ ಅಭಿನ್ನೋಪಿ ವೇನೇಯ್ಯಜ್ಝಾಸಯತೋ ದ್ವಿಧಾ ಕತ್ವಾ ವತ್ತುಂ ಅರಹತೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ಉಭಯತ್ಥಾಪೀ"**ತಿ। **ಏಕಾದಸಸು ಠಾನೇಸು ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಕಥೇಸಿ** ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುದಯಸ್ಸ ಅನುದ್ಧಟತ್ತಾ।

ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ದುತಿಯಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪. **ಇಮೇ ಧಮ್ಮೇ ಕತಮೇ ಧಮ್ಮೇ**ತಿ ಚ ಏತ್ಥ **ಇತಿ**-ಸದ್ದೋ ಆದಿಅತ್ಥೋ। ತೇನ "ಇಮೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಕತಮೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನ"ನ್ತಿ ಇಮೇಸಂ ಪದಾನಂ ಸಙ್ಗಹೋ। ಏತಾನಿ ಹಿ ಪದಾನಿ ಜರಾಮರಣಾದೀನಂ ಸಾಧಾರಣಭಾವೇನ ವುತ್ತಾನಿ ಇಮಿಸ್ಸಾ ದೇಸನಾಯ ಪಪಞ್ಚಭೂತಾನೀತಿ ಆಹ **"ಏತ್ತಕಂ ಪಪಞ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಕಥಿತಂ, ದೇಸನಂ...ಪೇ॰... ಅಜ್ಝಾಸಯೇನಾ"**ತಿ। ಇಮಿನಾ ತಾನೇವ ಜರಾಮರಣಾದೀನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಪುಗ್ಗಲಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ಆದಿತೋ "ಇಮೇ ಧಮ್ಮೇ"ತಿಆದಿನಾ ಸಬ್ಬಪದಸಾಧಾರಣತೋ ದೇಸನಾ ಆರದ್ಧಾ। ಯಥಾನುಲೋಮಸಾಸನಞ್ಹಿ ಸುತ್ತನ್ತದೇಸನಾ, ನ ಯಥಾಧಮ್ಮಸಾಸನನ್ತಿ।

ದುತಿಯಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಕಚ್ಚಾನಗೋತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫. ಯಸ್ಮಾ ಇಧ ಜಾನನ್ತಾಪಿ "ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ ಅಜಾನನ್ತಾಪಿ ಬಾಹಿರಕಾಪಿ ಸಾಸನಿಕಾಪಿ ಅನುಸ್ಸವಾದಿವಸೇನಪಿ ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖೇನಪಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಬಹೂನಂ ವಚನಂ ಉಪಾದಾಯ ಆಮೇಡಿತವಸೇನ **"ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀತಿ, ಭನ್ತೇ, ವುಚ್ಚತೀ"**ತಿ ಆಹ। ತಥಾನಿದ್ದಿಟ್ಠತಾದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಹಿಸ್ಸ ಅಯಂ ಆಮೇಡಿತಪಯೋಗೋ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ – "ಅಪರೇಹಿಪಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಸಾ ಪನಾಯಂ ಏವಂ ವುಚ್ಚಮಾನಾ ಅತ್ಥಞ್ಚ ಲಕ್ಖಣಞ್ಚ ಉಪಾದಾಯ ಕಿತ್ತಾವತಾ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಹೋತೀ"ತಿ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ "ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀ"ತಿ ವಚನೇ ಯಸ್ಮಾ ವಿಞ್ಞೂ ಏವ ಪಮಾಣಂ, ನ ಅವಿಞ್ಞೂ, ತಸ್ಮಾ **"ಯಂ ಪಣ್ಡಿತಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ದ್ವೇ ಅವಯವಾ ಅಸ್ಸಾತಿ ದ್ವಯಂ, ದುವಿಧಂ ದಿಟ್ಠಿಗಾಹವತ್ಥು, ದ್ವಯಂ ದಿಟ್ಠಿಗಾಹವಸೇನ ನಿಸ್ಸಿತೋ ಅಪಸ್ಸಿತೋತಿ **ದ್ವಯನಿಸ್ಸಿತೋ**। ತೇನಾಹ **"ದ್ವೇ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ನಿಸ್ಸಿತೋ"**ತಿ। ಯಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ "ಸಬ್ಬೋಯಂ ಲೋಕೋ ಅತ್ಥಿ ವಿಜ್ಜತಿ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಉಪಲಬ್ಭತೀ"ತಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೋ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಸಾ ದಿಟ್ಠಿ ಅತ್ಥಿತಾ, ಸಾ ಏವ ಸದಾ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಲೋಕೋ ಅತ್ಥೀತಿ ಪವತ್ತಗಾಹತಾಯ ಸಸ್ಸತೋ, ತಂ **ಸಸ್ಸತಂ**। ಯಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ "ಸಬ್ಬೋಯಂ ಲೋಕೋ ನತ್ಥಿ ನ ಹೋತಿ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜತೀ"ತಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೋ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಸಾ ದಿಟ್ಠಿ ನತ್ಥಿತಾ, ಸಾ ಏವ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜತೀತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಗಾಹತಾಯ ಉಚ್ಛೇದೋ, ತಂ **ಉಚ್ಛೇದಂ**। **ಲೋಕೋ ನಾಮ ಸಙ್ಖಾರಲೋಕೋ** ತಮ್ಹಿ ಗಹೇತಬ್ಬತೋ। **ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯಾತಿ** ಅವಿಪರೀತಪಞ್ಞಾಯ ಯಥಾಭೂತಪಞ್ಞಾಯ। ತೇನಾಹ

“ಸವಿಪಸ್ಸನಾ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾ”ತಿ। **ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂತಿ** ಯಥಾ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನೇಸು ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮೇಸು। **ಪಞ್ಞಾಯನ್ತೇ ಸ್ವೇವಾತಿ** ಸನ್ತಾನನಿಬನ್ಧನವಸೇನ ಪಞ್ಞಾಯಮಾನೇಸು ಏವ। **ಯಾ ನತ್ಥೀತಿ** ಯಾ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಸತ್ತಾನಂ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜನತೋ ವಿನಸ್ಸನತೋ ಕೋಚಿ ರಿತೋ ನಾಮ ಸತ್ತೋ ಧಮ್ಮೋ ವಾ ನತ್ಥೀತಿ ಸಙ್ಖಾರಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। “ನತ್ಥಿ ಸತ್ತಾ ಓಪಪಾತಿಕಾ”ತಿ ಪವತ್ತಮಾನಾಪಿ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ತಥಾಪವತ್ತಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣಾವ। **ಸಾ ನ ಹೋತೀತಿ** ಕಮ್ಮಾವಿಜ್ಜಾತಣ್ಹಾದಿಭೇದಂ ಪಚ್ಚಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಸಙ್ಖಾರಲೋಕಸ್ಸ ಸಮುದಯನಿಬ್ಬತ್ತಿಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸತೋ, ಸಾ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿ, ನ ಹೋತಿ, ನಪ್ಪವತ್ತತಿ ಅವಿಚ್ಛೇದೇನ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿದಸ್ಸನತೋ। **ಲೋಕನಿರೋಧನ್ತಿ** ಸಙ್ಖಾರಲೋಕಸ್ಸ ಖಣಿಕನಿರೋಧಂ। ತೇನಾಹ **“ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಭಙ್ಗ”**ನ್ತಿ। **ಯಾ ಅತ್ಥೀತಿ** ಹೇತುಫಲಸಮ್ಬನ್ಧೇನ ಪವತ್ತಮಾನಸ್ಸ ಸನ್ತಾನಾನುಪಚ್ಛೇದಸ್ಸ ಏಕತ್ತಗ್ಗಹಣೇನ ಸಙ್ಖಾರಲೋಕೇ ಯಾ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಲೋಕೋ ಅತ್ಥೀತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। **ಸಾ ನ ಹೋತೀತಿ** ಉಪ್ಪನ್ನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ನಿರೋಧಸ್ಸ ನವನವಾನಞ್ಚ ಉಪ್ಪಾದಸ್ಸ ದಸ್ಸನತೋ, ಸಾ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿ ನ ಹೋತಿ।

ಲೋಕೋ ಸಮುದೇತಿ ಏತಸ್ಮಾತಿ ಲೋಕಸಮುದಯೋತಿ ಆಹ **“ಅನುಲೋಮಪಚ್ಚಯಾಕಾರ”**ನ್ತಿ। ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಾನಞ್ಹಿ ಅತ್ತನೋ ಫಲಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭಾವೋ ಅನುಲೋಮಪಚ್ಚಯಾಕಾರೋ। ಪಟಿಲೋಮಂ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರನ್ತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತಂತಂಹೇತುನಿರೋಧತೋ ತಂತಂಫಲನಿರೋಧೋ ಹಿ ಪಟಿಲೋಮಪಚ್ಚಯಾಕಾರೋ। ಯೋ ಹಿ ಅವಿಜ್ಜಾದೀನಂ ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಾನಂ ಹೇತುಆದಿಪಚ್ಚಯಭಾವೋ, ಸೋ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ ಲೋಕಸಮುದಯೋ। **ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ** ಸಙ್ಖಾರಾದಿಕಸ್ಸ। **ಅನುಚ್ಛೇದಂ ಪಸ್ಸತೋತಿ** ಅನುಚ್ಛೇದದಸ್ಸನಸ್ಸ ಹೇತು। **ಅಯಮ್ಪೀತಿ** ನ ಕೇವಲಂ ಖಣತೋ ಉದಯವಯನೀಹರಣನಯೋ, ಅಥ ಖೋ ಪಚ್ಚಯತೋ ಉದಯವಯನೀಹರಣನಯೋಪಿ।

ಉಪಗಮನಟ್ಠೇನ ತಣ್ಹಾವ **ಉಪಯೋ**। ತಥಾ **ದಿಟ್ಠುಪಯೋ**। **ಏಸೇವ ನಯೋತಿ** ಇಮಿನಾ ಉಪಯೇಹಿ ಉಪಾದಾನಾದೀನಂ ಅನತ್ಥನ್ತರತಂ ಅತಿದಿಸತಿ। ತಥಾ ಚ ಪನ ತೇಸು ದುವಿಧತಾ ಉಪಾದೀಯತಿ। ನನು ಚ ಚತ್ತಾರಿ ಉಪಾದಾನಾನಿ ಅಞ್ಞತ್ಥ ವುತ್ತಾನೀತಿ? ಸಚ್ಚಂ ವುತ್ತಾನಿ, ತಾನಿ ಚ ಖೋ ಅತ್ಥತೋ ದ್ವೇ ಏವಾತಿ ಇಧ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। ಕಾಮಂ **“ಅಹಂ ಮಮ”**ನ್ತಿ ಅಯಥಾನುಕ್ಕಮೇನ ವುತ್ತಂ, ಯಥಾನುಕ್ಕಮಂಯೇವ ಪನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಪರೋಪರಸ್ಸ ಸುಭಂ ಅಸುಭನ್ತಿಆದೀನಞ್ಚ ಸಙ್ಗಹೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ತೇ ಧಮ್ಮೇತಿ** ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮೇ। **ವಿನಿವಿಸನ್ತೀತಿ** ವಿರೂಪಂ ನಿವಿಸನ್ತಿ, ಅಭಿನಿವಿಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಾಹೀತಿ** ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠೀಹಿ। **ವಿನಿಬದ್ಧೋತಿ** ವಿರೂಪಂ ವಿಮುಚ್ಚಿತುಂ ವಾ ಅಪ್ಪದಾನವಸೇನ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ಬದ್ಧೋ।

“ಅಭಿನಿವೇಸೋ”ತಿ ಉಪಯುಪಾದಾನಾನಂ ಪವತ್ತಿಆಕಾರವಿಸೇಸೋ ವುತ್ತೋತಿ ಆಹ **“ತಞ್ಚುಪಾಯನ್ತಿ ತಞ್ಚ ಉಪಯುಪಾದಾನ”**ನ್ತಿ। **ಚಿತ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಅಕುಸಲಚಿತ್ತಸ್ಸ। **ಪತಿಟ್ಠಾನಭೂತನ್ತಿ** ಆಧಾರಭೂತಂ। ದೋಸಮೋಹವಸೇನಪಿ ಅಕುಸಲಚಿತ್ತಪ್ಪವತ್ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಾಭಿನಿವೇಸೂಪನಿಸ್ಸಯಾ ಏವಾತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಯೋ ಅಕುಸಲಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಧಿಟ್ಠಾನನ್ತಿ ವುತ್ತಾ। **ತಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಅಕುಸಲಚಿತ್ತೇ। **ಅಭಿನಿವಿಸನ್ತೀತಿ** “ಏತಂ ಮಮ, ಏಸೋ ಮೇ ಅತ್ತಾ”ತಿಆದಿನಾ ಅಭಿನಿವೇಸನಂ ಪವತ್ತೇನ್ತಿ। **ಅನುಸೇನ್ತೀತಿ** ಥಾಮಗತಾ ಹುತ್ವಾ ಅಪ್ಪಹಾನಭಾವೇನ ಅನುಸೇನ್ತಿ। **ತದುಭಯನ್ತಿ** ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿದ್ವಯಂ। **ನ ಉಪಗಚ್ಛತೀತಿ** “ಏತಂ ಮಮಾ”ತಿಆದಿನಾ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಗತಿಯಾ ನ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ ನ ಅಲ್ಲೀಯತಿ। **ನ ಉಪಾದಿಯತೀತಿ** ನ ದಳ್ಹಗ್ಗಾಹಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। **ನ ಅಧಿಟ್ಠಾತೀತಿ** ನ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಗಾಹೇನ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಪವತ್ತತಿ। ಅತ್ತನಿಯಗಾಹೋ ನಾಮ ಸತಿ ಅತ್ತಗಾಹೇ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ **“ಅತ್ತಾ ಮೇ”**ತಿ। ಇದಂ ದುಕ್ಖಗ್ಗಹಣಂ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾಪಸ್ಸಯಂ ತಬ್ಬಿನಿಮುತ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅಭಾವಾತಿ ವುತ್ತಂ **“ದುಕ್ಖಮೇವಾತಿ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಮತ್ತಮೇವಾ”**ತಿ। “ಸಂಖಿತ್ತೇನ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ ದುಕ್ಖಾ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೩೮೭; ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೨೦; ೩.೩೭೩; ವಿಭ॰ ೧೯೦) ಹಿ ವುತ್ತಂ। **ಕಙ್ಖಂ ನ ಕರೋತೀತಿ** ಸಂಸಯಂ ನ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ ಸಬ್ಬಸೋ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ।

ನ ಪರಪ್ಪಚ್ಚಯೇನಾತಿ ಪರಸ್ಸ ಅಸದ್ದಹನೇನ। **ಮಿಸ್ಸಕಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಂ ಆಹಾತಿ** ನಾಮರೂಪಪರಿಚ್ಛೇದತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ವುತ್ತತ್ತಾ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕಂ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಂ ಅವೋಚ। **ನಿಕೂಟನ್ತೋತಿ** ನಿಹೀನನ್ತೋ।

ನಿಹೀನಪರಿಯಾಯೋ ಹಿ ಅಯಂ ನಿಕೂಟ-ಸದ್ದೋ। ತೇನಾಹ **“ಲಾಮಕನ್ತೋ”**ತಿ। **ಪಠಮಕನ್ತಿ** ಚ ಗರಹಾಯಂ ಕ-ಸದ್ದೋ। **ಸಬ್ಬಂ ನತ್ಥೀತಿ** ಯಥಾಸಭ್ಭುತಂ ಭಙ್ಗುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ನತ್ಥಿ ಏವ, ಸಬ್ಬಂ ನತ್ಥಿ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ ವಿನಸ್ಸತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಸಬ್ಬಮತ್ಥೀತಿ ಚ ಯಥಾ ಅಸಭ್ಭುತಂ ಅತ್ಥಿ ವಿಜ್ಜತಿ, ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಉಪಲಬ್ಭತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸಬ್ಬನ್ತಿ** ಚೇತ್ಥ ಸಕ್ಕಾಯಸಬ್ಬಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ “ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಮೂಲಪರಿಯಾಯ”ನ್ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧) ವಿಯ। ತಞ್ಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಞಾಣಾನಂ ಪಚ್ಚಯಭೂತಂ। **ಇತಿ-ಸದ್ದೋ** ನಿದಸ್ಸನೇ। ಕಿಂ ನಿದಸ್ಸೇತಿ? ಅತ್ಥಿ-ಸದ್ದೇನ ವುತ್ತಂ। “ಅತ್ಥಿತ”ನ್ತಿ ನಿಚ್ಚತಂ। ಸಸ್ಸತಗ್ಗಾಹೋ ಹಿ ಇಧ ಪಠಮೋ ಅನ್ತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಉಚ್ಛೇದಗ್ಗಾಹೋ ದುತಿಯೋತಿ ತದುಭಯವಿನಿಮುತ್ತಾ ಚ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾ। ಏತ್ಥ ಚ ಉಪ್ಪನ್ನನಿರೋಧಕಥನತೋ ಸಸ್ಸತತಂ, ನಿರುಜ್ಝನ್ತಾನಂ ಅಸತಿ ನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತಿಯಂ ಯಥಾಪಚ್ಚಯಂ ಪುನೂಪಗಮನಕಥನತೋ ಉಚ್ಛೇದತಞ್ಚ ಅನುಪಗಮ್ಮ ಮಜ್ಝಿಮೇನ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾನಯೇನ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಏತೇ…ಪೇ॰… ಅನ್ತೇ”ತಿಆದಿ।

ಕಚ್ಚಾನಗೋತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಧಮ್ಮಕಥಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬. **ನಿಬ್ಬಿನ್ದನತ್ಥಾಯಾತಿ** ನಿಬ್ಬಿದಾನುಪಸ್ಸನಾಪಟಿಲಾಭಾಯ। ಸಾ ಹಿ ಜರಾಮರಣಸೀಸೇನ ವುತ್ತೇಸು ಸಙ್ಖತಧಮ್ಮೇಸು ನಿಬ್ಬಿನ್ದನಾಕಾರೇನ ಪವತ್ತತಿ। **ವಿರಜ್ಜನತ್ಥಾಯಾತಿ** ವಿರಾಗಾನುಪಸ್ಸನಾಪಟಿಲಾಭಾಯ। **ಸೀಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ** ವಿವಟ್ಟಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಸೀಲಸಮಾದಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ। ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಙ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ವಿವಟ್ಟಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ಉಪಾಸಕೋಪಿ ಪಗೇವ ಚತುಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನೋ ನಾಮ। ತೇನಾಹ **“ಯಾವ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಾ ಪಟಿಪನ್ನೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ”**ತಿ। **ನಿಬ್ಬಾನಧಮ್ಮಸ್ಸಾತಿ** ನಿಬ್ಬಾನಾವಹಸ್ಸ ಅರಿಯಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ। **ಅನುರೂಪಸಭಾವಭೂತನ್ತಿ** ನಿಬ್ಬಾನಾಧಿಗಮಸ್ಸ ಅನುಚ್ಛವಿಕಸಭಾವಭೂತಂ। **ನಿಬ್ಬಿದಾತಿ** ಇಮಿನಾ ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನಿಪರಿಯೋಸಾನಂ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವದತಿ। **ವಿರಾಗಾ ನಿರೋಧಾತಿ** ಪದದ್ವಯೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ, ಇತರೇನ ಫಲಂ। **ಏತ್ಥಾತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ। **ಏಕೇನ ನಯೇನಾತಿ** ಪಠಮೇನ ನಯೇನ। ತತ್ಥ ಹಿ ಭಗವಾ ತೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಲಕ್ಖಣಂ ಪುಚ್ಛಿತೋ ತಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ। ಯೋ ಹಿ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಮಗ್ಗಂ ಅನುಪಾದಾವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಕಥೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಸೋ ಏಕನ್ತಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ। ತೇನಾಹ **“ಧಮ್ಮಕಥಿಕಸ್ಸ ಪುಚ್ಛಾ ಕಥಿತಾ”**ತಿ। **ದ್ವೀಹೀತಿ** ದುತಿಯತತಿಯನಯೇಹಿ। **ತನ್ತಿ** ಪುಚ್ಛಂ। **ವಿಸೇಸೇತ್ವಾತಿ** ವಿಸಿಟ್ಠಂ ಕತ್ವಾ। ಯಥಾಪುಚ್ಛಿತಮತ್ತಮೇವ ಅಕಥೇತ್ವಾ ಅಪುಚ್ಛಿತಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಅನುಪಾದಾಯ ವಿಮುತ್ತಿಸಙ್ಖಾತಂ ವಿಸೇಸಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ। ಭಗವಾ ಹಿ ಅಪ್ಪಂ ಯಾಚಿತೋ ಬಹುಂ ದೇನ್ತೋ ಉಳಾರಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಲಕ್ಖಣಂ ಪುಚ್ಛಿತೋ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಮುಖೇನ ತಞ್ಚೇವ ತತೋ ಚ ಉತ್ತರಿಂ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಅನುಪಾದಾವಿಮುತ್ತಞ್ಚ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ। ತತ್ಥ “ನಿಬ್ಬಿದಾಯ…ಪೇ॰… ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತೀ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ವಾಸನಾಭಾಗಿಯಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸಿ। “ನಿರೋಧಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತೀ”ತಿ ಇಮಿನಾ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಂ, “ಅನುಪಾದಾವಿಮುತ್ತೋ ಹೋತೀ”ತಿ ಇಮಿನಾ ದೇಸನಂ ಅಸೇಕ್ಖಭಾಗಿಯಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸಿ। ತೇನಾಹ **“ಸೇಕ್ಖಾಸೇಕ್ಖಭೂಮಿಯೋ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ”**ತಿ।

ಧಮ್ಮಕಥಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಅಚೇಲಕಸ್ಸಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭. **ಲಿಙ್ಗೇನ ಅಚೇಲಕೋತಿ** ಪಬ್ಬಜಿತಲಿಙ್ಗೇನ ಅಚೇಲಕೋ। ತೇನ ಅಚೇಲಕಚರಣೇನ ಅಚೇಲೋ, ನ ನಿಚ್ಚೇಲತಾಮತ್ತೇನಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ನಾಮೇನಾತಿ** ಗೋತ್ತನಾಮೇನ **ಕಸ್ಸಪೋತಿ**। ದೇಸೇತಿ ಪವೇದೇತಿ ಸಂಸಯವಿಗಮನಂ ಏತೇನಾತಿ ದೇಸೋ, ನಿಚ್ಛಯಹೇತೂತಿ ಆಹ **“ಕಿಞ್ಚಿದೇವ ದೇಸ”**ನ್ತಿಆದಿ। ಸೋ ಹಿ ಸಂಸಯವಿಗಮನಂ ಕರೋತೀತಿ **ಕಾರಣಂ**। **ಓಕಾಸನ್ತಿ** ಅವಸಂಸನ್ದನಪದೇಸಂ। ತೇನಾಹ **“ಖಣಂ ಕಾಲ”**ನ್ತಿ। **ಅನ್ತರಘರಂ** ಅನ್ತೋನಿವೇಸನಂ। ಅನ್ತರೇ ಘರಾನಿ ಏತಸ್ಸಾತಿ

ಅನ್ತರಘರಂ, ಅನ್ತೋಗಾಮೋ। **ಯದಾಕಙ್ಖಸೀತಿ** ಯಂ ಆಕಙ್ಖಸಿ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಪವಾರಣಾಯ ಪವಾರೇತಿ। ತೇನಾಹ **"ಯಂ ಇಚ್ಛಸೀ"**ತಿ। **ಯದಾಕಙ್ಖಸೀತಿ** ಯಂ ಆಕಙ್ಖಸಿ, ಕಸ್ಸಪ, ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋಪಿ ಪುಚ್ಛಸಿ, ಯಂ ಆಕಙ್ಖಸಿ, ತಮೇವ ಪುಚ್ಛಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

"ಯಾವತತಿಯಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ "ತತಿಯಮ್ಪಿ ಖೋ"ತಿಆದಿನಾ ಪಾಠೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಸೋ ಪನ ನಯವಸೇನ ಸಂಖಿತ್ತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ಭಗವಾ ಅಚೇಲಕಸ್ಸ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಯಾಚಾಪೇತ್ವಾ ಚಸ್ಸ ಪಞ್ಹಂ ಕಥೇಸಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಕಸ್ಮಾ ಪನಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಗಾರವಜನನತ್ಥಂ ಯಾವತತಿಯಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿ** ತಞ್ಚ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಸುಸ್ಸೂಸಾಯ। ಧಮ್ಮಗರುಕಾ ಹಿ ಬುದ್ಧಾ ಭಗವನ್ತೋ। ಸತ್ತಾನಂ ಞಾಣಪರಿಪಾಕಂ ಆಗಮಯಮಾನೋ ಯಾವತತಿಯಂ ಯಾಚಾಪೇತೀತಿ ವಿಭತ್ತಿವಿಪರಿಣಾಮವಸೇನ ಸಾಧಾರಣತೋ ಪದಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಪುನ "ಏತ್ತಕೇನ ಕಾಲೇನಾ"ತಿ ಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ವಸೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ಮಾತಿ ಪಟಿಸೇಧೇ ನಿಪಾತೋ। **ಭಣೀತಿ** ಪುನವಚನವಸೇನ ಕಿರಿಯಾಪದಂ ವದತಿ। **ಮಾ ಏವಂ ಭಣಿ,** ಕಥೇಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಇತಿ ಭಗವಾ ಅವೋಚಾ"ತಿ ಪನ ಸಙ್ಗೀತಿಕಾರವಚನಂ। **ಸಯಂಕತಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ** ಪುರಿಸಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನದುಕ್ಖಂ, ತೇನ ಕತಂ ನಾಮ ತಸ್ಸ ಕಾರಣಸ್ಸ ಪುಬ್ಬೇ ತೇನೇವ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಉಪಚಿತತ್ತಾತಿ ಅಯಂ ನಯೋ ಅನವಜ್ಜೋ। ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೋ ಪನ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧವಿನಿಮುತ್ತಂ ನಿಚ್ಚಂ ಕಾರಕವೇದಕಲಕ್ಖಣಂ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ವಸೇನ "ಸಯಂಕತಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛತೀತಿ ಭಗವಾ "ಮಾ ಹೇವ"ನ್ತಿ ಅವೋಚ, ತೇನಾಹ **"ಸಯಂಕತಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ವತ್ತುಂ ನ ವಟ್ಟತೀ"**ತಿಆದಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಯದಿ ಬಾಹಿರಕೇಹಿ ಪರಿಕಪ್ಪಿತೋ ಅತ್ತಾ ನಾಮ ಕೋಚಿ ಅತ್ಥಿ, ಸೋ ಚ ನಿಚ್ಚೋ, ತಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಿಕಾರತಾಯ, ಪುರಿಮರೂಪಾವಿಜಹನತೋ ಕಸ್ಸಚಿ ವಿಸೇಸಾಧಾನಸ್ಸ ಕಾತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತಾಯ ಅಹಿತತೋ ನಿವತ್ತನತ್ಥಂ, ಹಿತೇ ಚ ವತ್ತನತ್ಥಂ ಉಪದೇಸೋ ಚ ನಿಪ್ಪಯೋಜನೋ ಸಿಯಾ ಅತ್ತವಾದಿನೋ। ಕಥಂ ವಾ ಸೋ ಉಪದೇಸೋ ಪವತ್ತೀಯತಿ? ವಿಕಾರಾಭಾವತೋ। ಏವಞ್ಚ ಅತ್ತನೋ ಅಜಟಾಕಾಸಸ್ಸ ವಿಯ ದಾನಾದಿಕಿರಿಯಾ ಹಿಂಸಾದಿಕಿರಿಯಾ ಚ ನ ಸಮ್ಭವತಿ, ತಥಾ ಸುಖಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಅನುಭವನಬನ್ಧೋ ಏವ ಅತ್ತವಾದಿನೋ ನ ಯುಜ್ಜತಿ ಕಮ್ಮಬನ್ಧಾಭಾವತೋ। ಜಾತಿಆದೀನಞ್ಚ ಅಸಮ್ಭವತೋ ಕುತೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ। ಅಥ ಪನ "ಧಮ್ಮಮತ್ತಂ ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಚೇವ ವಿನಸ್ಸತಿ ಚ। ಯಸ್ಸ ವಸೇನಾಯಂ ಕಿರಿಯಾವೋಹಾರೋ"ತಿ ವದೇಯ್ಯ, ಏವಮ್ಪಿ ಪುರಿಮರೂಪಾವಿಜಹನೇನ ಅವಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮಮತ್ತನ್ತಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ಸಮ್ಭಾವೇತುಂ। ತೇ ವಾ ಪನಸ್ಸ ಧಮ್ಮಾ ಅವತ್ಥಾಭೂತಾ, ತತೋ ಅಞ್ಞೇ ವಾ ಸಿಯುಂ ಅನಞ್ಞೇ ವಾ। ಯದಿ ಅಞ್ಞೇ, ನ ತಾಹಿ ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಾಹಿಪಿ ಕೋಚಿ ವಿಸೇಸೋ ಅತ್ಥಿ। ಯೋ ಹಿ ಕರೋತಿ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ ಚವತಿ ಉಪಪಜ್ಜತಿ ಚಾತಿ ಇಚ್ಛಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ತದತ್ಥೋ ಏವ ಯಥಾವುತ್ತದೋಸೋ। ಕಿಞ್ಚ ಧಮ್ಮಕಪ್ಪನಾಪಿ ನಿರತ್ಥಿಕಾ ಸಿಯಾ। ಅಥ ಅನಞ್ಞೇ, ಉಪ್ಪಾದವಿನಾಸವನ್ತೀಹಿ ಅವತ್ಥಾಹಿ ಅನಞ್ಞಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ತಾಸಂ ವಿಯ ಉಪ್ಪಾದವಿನಾಸಸಮ್ಭವತೋ ಕುತೋ ನಿಚ್ಚತಾವಕಾಸೋ। ತಾಸಮ್ಪಿ ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಿಯ ನಿಚ್ಚತಾಪತ್ತೀತಿ ಬನ್ಧವಿಮೋಕ್ಖಾನಂ ಅಸಮ್ಭವೋ ಏವಾತಿ ನ ಯುಜ್ಜತೇವಾಯಂ ಅತ್ತವಾದೋ। ತೇನಾಹ **"ಅತ್ತಾ ನಾಮ ಕೋಚಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಕಾರಕೋ ನತ್ಥೀತಿ ದೀಪೇತೀ"**ತಿ। **ಪರತೋತಿ** "ಪರಂಕತಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿಆದಿಕೇ ಪರಸ್ಮಿಂ ತಿವಿಧೇಪಿ ನಯೇ। **ಅಧಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನನ್ತಿ** ಅಧಿಚ್ಚ ಯದಿಚ್ಛಾಯ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಾರಣಂ ಕಸ್ಸಚಿ ವಾ ಪುಬ್ಬಂ ವಿನಾ ಸಮುಪ್ಪನ್ನಂ। ತೇನಾಹ **"ಅಕಾರಣೇನ ಯದಿಚ್ಛಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನ"**ನ್ತಿ। **ಕಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹಾತಿ** ಏವಂ ವಕ್ಖಮಾನೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಅಸ್ಸಾತಿ** ಅಚೇಲಸ್ಸ। **ಅಯನ್ತಿ** ಭಗವನ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ಸೋಧೇನ್ತೋತಿ** ಸಯಂ ವಿಸುದ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿತಮತ್ಥಂ ಏವ ಅತ್ತನೋ ಪುಚ್ಛಾಯ ಸುದ್ಧಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ। ಲದ್ಧಿಯಾ "ಸಯಂಕತಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಮಿಚ್ಛಾಗಹಣಸ್ಸ ಪಟಿಸೇಧನತ್ಥಾಯ।

ಸೋ ಕರೋತೀತಿ ಸೋ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ। **ಸೋ ಪಟಿಸಂವೇದಯತೀತಿ** ಕಾರಕವೇದಕಾನಂ ಅನಞ್ಞತ್ತದಸ್ಸನಪರಂ ಏತಂ, ನ ಪನ ಕಮ್ಮಕಿರಿಯಾಫಲಾನಂ ಪಟಿಸಂವೇದನಾನಂ ಸಮಾನಕಾಲತಾದಸ್ಸನಪರಂ। **ಇತೀತಿ** ನಿದಸ್ಸನತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। **ಖೋತಿ** ಅವಧಾರಣೇ। "ಸೋ ಏವಾ"ತಿ ದಸ್ಸಿತೋ। ಅನಿಯತಾದೇಸಾ ಹಿ ಏತೇ ನಿಪಾತಾ। **ಆದಿತೋತಿ** ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನನ್ತಿ ಆಹ **"ಆದಿಮ್ಹಿಯೇವಾ"**ತಿ। "ಸಯಂಕತಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಲದ್ಧಿಯಾ ಪಗೇವ "ಸೋ ಕರೋತಿ, ಸೋ ಪಟಿಸಂವೇದಯತೀ"ತಿ ಸಞ್ಞಾಚಿತ್ತವಿಪಲ್ಲಾಸಾ ಭವನ್ತಿ। ಸಞ್ಞಾವಿಪಲ್ಲಾಸತೋ ಹಿ ಚಿತ್ತವಿಪಲ್ಲಾಸೋ, ಚಿತ್ತವಿಪಲ್ಲಾಸತೋ ದಿಟ್ಠಿವಿಪಲ್ಲಾಸೋ, ತೇನಾಹ **"ಏವಂ**

ಸತಿ ಪಚ್ಛಾ ಸಯಂಕತಂ ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಅಯಂ ಲದ್ಧಿ ಹೋತೀ"ತಿ। ಏವಂ ಸತಿ ಸಞ್ಞಾಚಿತ್ತವಿಪಲ್ಲಾಸಾನಂ ಬ್ರೂಹಿತೋ ಮಿಚ್ಛಾಭಿನಿವೇಸೋ, ಯದಿದಂ "ಸಯಂಕತಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಲದ್ಧಿ। ತಸ್ಮಾ ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜೇತುಂ ಪಾಪಕಂ ದಿಟ್ಠಿಗತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ "ಸಯಂಕತಂ... ಪೇ॰... ಏತಂ ಪರೇತೀ"ತಿ। **ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ** ಅವಿಸೇಸತೋ ಅತ್ಥೀತಿ ಚ ವುತ್ತತ್ತಾ। **ಸಸ್ಸತಂ** ಸಸ್ಸತಗಾಹಂ **ದೀಪೇತಿ** ಪರೇಸಂ ಪಕಾಸೇತಿ, ತಥಾಭೂತೋ ಚ **ಸಸ್ಸತಂ** ದಳ್ಹಗ್ಗಾಹಂ **ಗಣ್ಹಾತೀ**ತಿ। **ತಸ್ಸಾ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಸ್ಸ। **ತಂ** "ಸಯಂಕತಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಂ ವಿಪರೀತದಸ್ಸನಂ। **ಏತಂ** ಸಸ್ಸತಗ್ಗಹಣಂ। **ಪರೇತಿ** ಉಪೇತಿ। ತೇನಾಹ **"ಕಾರಕಞ್ಚ...ಪೇ॰... ಅತ್ಥೋ"**ತಿ। **ಏಕಮೇವ ಗಣ್ಹನ್ತ**ನ್ತಿ ಸತಿಪಿ ವತ್ಥುಭೇದೇ ಅಯೋನಿಸೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನೇನ ಏಕಮೇವ ಕತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತಂ।

ಇಧ "ಆದಿಮ್ಹಿಯೇವಾ"ತಿ ಪದೇ। "ಪರಂಕತಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಲದ್ಧಿಯಾ ಪಗೇವಾತಿಆದಿನಾ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಯೋಜನಾ - "ಪರಂಕತಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಲದ್ಧಿಯಾ ಪಗೇವ ಅಞ್ಞೋ ಕರೋತಿ, ಅಞ್ಞೋ ಪಟಿಸಂವೇದಯತೀತಿ ಸಞ್ಞಾಚಿತ್ತವಿಪಲ್ಲಾಸಾ ಭವನ್ತೀತಿ ಸಬ್ಬಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ಏವಂ ಸತೀ**ತಿ ಏವಂ ಮುದುಕೇ ಉಚ್ಛೇದವಿಪಲ್ಲಾಸೇ ಪಠಮುಪ್ಪನ್ನೇ ಸತಿ ಪಚ್ಛಾ "ಪರಂಕತಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಅಯಂ ಲದ್ಧಿ ಹೋತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಕಾರಕೋ**ತಿ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಾರಕೋ। **ತೇನ ಕತ**ನ್ತಿ ಕಮ್ಮಕಾರಕೇನ ಕತಂ। ಕಮ್ಮುನಾ ಹಿ ಫಲಸ್ಸ ವೋಹಾರೋ ಅಭೇದೋಪಚಾರಕತ್ತಾ। **ಏವ**ನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಿಸಹಗತಾ ವೇದನಾ ಸಾತಸಭಾವಾ ಕಿಲೇಸಪರಿಳಾಹಾದಿನಾ ಸಪರಿಸ್ಸಯಾ ಸಉಪಾಯಾಸಾ, ಏವಂ। "ಪಗೇವ ಇತರೇ"ತಿ ವುತ್ತವೇದನಾಯ **ಅಭಿತುನ್ನಸ್ಸ ವಿದ್ಧಸ್ಸ**। "ವುತ್ತನಯೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ತಂ ಯೋಜನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ತತ್ರಾಯ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಉಚ್ಛೇದ**ನ್ತಿ ಸತೋ ಸತ್ತಸ್ಸ ಉಚ್ಛೇದಂ ವಿನಾಸಂ, ವಿಭವನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಸತೋ ಹಿ ವಿನಾಸಾಸಮ್ಭವತೋ ಅತ್ಥಿಭಾವನಿಬನ್ಧನೋ ಉಚ್ಛೇದೋ। ಯಥಾ ಹೇತುಫಲಭಾವೇನ ಪವತ್ತಮಾನಾನಂ ಸಭಾವಧಮ್ಮಾನಂ ಸತಿಪಿ ಏಕಸನ್ತಾನಪರಿಯಾಪನ್ನಾನಂ ಭಿನ್ನಸನ್ತತಿಪತಿತೇಹಿ ವಿಸೇಸೇ ಹೇತುಫಲಾನಂ ಪರಮತ್ಥತೋ ಅವಿನಾಭಾವತ್ತಾ ಭಿನ್ನಸನ್ತಾನಪತಿತಾನಂ ವಿಯ ಅಚ್ಚನ್ತಭೇದಸನ್ನಿಟ್ಠಾನೇನ ನಾನತ್ತನಯಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾಗಹಣಂ ಉಚ್ಛೇದಾಭಿನಿವೇಸಸ್ಸ ಕಾರಣಂ। ಏವಂ ಹೇತುಫಲಭೂತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ವಿಜ್ಜಮಾನೇಪಿ ಸಭಾವಭೇದೇ ಏಕಸನ್ತತಿಪರಿಯಾಪನ್ನತಾಯ ಏಕತ್ತನಯೇನ ಅಚ್ಚನ್ತಾಭೇದಗಹಣಮ್ಪಿ ಕಾರಣಮೇವಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಸತ್ತಸ್ಸಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ ಪಾಳಿಯಂ। ಸನ್ತಾನವಸೇನ ಹಿ ವತ್ತಮಾನೇಸು ಖನ್ಧೇಸು ಘನವಿನಿಬ್ಭೋಗಾಭಾವೇನ ಏಕತ್ತಗಹಣನಿಬನ್ಧನೋ ಸತ್ತಗ್ಗಾಹೋ, ಸತ್ತಸ್ಸ ಚ ಅತ್ಥಿಭಾವಗ್ಗಾಹನಿಬನ್ಧನೋ ಉಚ್ಛೇದಗ್ಗಾಹೋ, ಯಾವಾಯಂ ಅತ್ತಾ ನ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ, ತಾವಾಯಂ ವಿಜ್ಜತಿಯೇವಾತಿ ಗಹಣತೋ ನಿರುದಯವಿನಾಸೋ ಇಧ ಉಚ್ಛೇದೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ "ಉಚ್ಛೇದ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ವಿಸೇಸೇನ ನಾಸೋ ವಿನಾಸೋ, ಅಭಾವೋ। ಸೋ ಪನ ಮಂಸಚಕ್ಖುಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖೂನಂ ದಸ್ಸನಪಥಾತಿಕ್ಕಮೋಯೇವ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ "ಅದಸ್ಸನ"ನ್ತಿ। ಅದಸ್ಸನೇ ಹಿ ನಾಸಸದ್ದೋ ಲೋಕೇ ನಿರುಳ್ಹೋತಿ। ಸಭಾವವಿಗಮೋ ಸಭಾವಾಪಗಮೋ ವಿಭವೋ। ಯೋ ಹಿ ನಿರುದಯವಿನಾಸೇನ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ, ನ ಸೋ ಅತ್ತನೋ ಸಭಾವೇನ ತಿಟ್ಠತಿ।

ಏತೇ ತೇತಿ ವಾ ಯೇ ಇಮೇ ತಯಾ "ಸಯಂಕತಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಚ ಪುಟ್ಠೇನ ಮಯಾ "ಸೋ ಕರೋತಿ, ಸೋ ಪಟಿಸಂವೇದಯತೀ"ತಿಆದಿನಾ, "ಅಞ್ಞೋ ಕರೋತಿ, ಅಞ್ಞೋ ಪಟಿಸಂವೇದಯತೀ"ತಿಆದಿನಾ ಚ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾ ಸಸ್ಸತುಚ್ಛೇದಸಙ್ಖಾತಾ ಅನ್ತಾ, ತೇ ಉಭೋ ಅನ್ತೇತಿ ಯೋಜನಾ। ಅಥ ವಾ **ಏತೇ ತೇ**ತಿ ಯತ್ಥ ಪುಥೂ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾ ಅನುಪಚಿತಞಾಣಸಮ್ಭಾರತಾಯ ಪರಮಗಮ್ಭೀರಂ ಸಣ್ಹಂ ಸುಖುಮಂ ಸುಞ್ಞತಂ ಅಪ್ಪಜಾನನ್ತಾ ಸಸ್ಸತುಚ್ಛೇದೇ ನಿಮುಗ್ಗಾ ಸೀಸಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತುಂ ನ ವಿಸಹನ್ತಿ, ಏತೇ ತೇ ಉಭೋ ಅನ್ತೇ ಅನುಪಗಮ್ಮಾತಿ ಯೋಜನಾ। **ದೇಸೇತೀ**ತಿ ಪಠಮಂ ತಾವ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣೇ ಪಟಿಪತ್ತಿಧಮ್ಮೇ ಞಾಣಾನುಭಾವೇನ ಮಜ್ಝಿಮಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಠಿತೋ, ಕರುಣಾನುಭಾವೇನ ದೇಸನಾಧಮ್ಮೇ ಮಜ್ಝಿಮಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಠಿತೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ। **ಏತ್ಥ ಹೀತಿ ಹಿ**-ಸದ್ದೋ ಹೇತುಅತ್ಥೋ। ಯಸ್ಮಾ ಕಾರಣತೋ...ಪೇ॰... ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ, ತಸ್ಮಾ ಮಜ್ಝಿಮಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಠಿತೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಕಾರಣತೋ ಫಲಂ ದೀಪಿತನ್ತಿ ಯೋಜನಾ, ಅಭಿಧೇಯ್ಯಾನುರೂಪಞ್ಹಿ ಲಿಙ್ಗವಚನಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಫಲಸ್ಸ। **ನ ಕೋಚಿ ಕಾರಕೋ ವಾ ವೇದಕೋ ವಾ ನಿದ್ದಿಟ್ಠೋ,** ಅಞ್ಞದತ್ಥು ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ಹೇತುಫಲಮತ್ತತಾದಸ್ಸನತೋ ಕೇವಲಂ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಗಹಣತೋತಿ। **ಏತ್ತಾವತಾ**ತಿ "ಏತೇ ತೇ, ಕಸ್ಸಪ...ಪೇ॰... ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ನಿರೋಧೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಏತ್ತಕೇನ ತಾವ ಪದೇನ।

ಸೇಸಪಞ್ಹಾತಿ "ಸಯಂಕತಞ್ಚ ಪರಂಕತಞ್ಚ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿಆದಿಕಾ ಸೇಸಾ ಚತ್ತಾರೋ ಪಞ್ಹಾ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ "ಕಿಂ ನು ಖೋ, ಭೋ ಗೋತಮ, ನತ್ಥಿ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಪಞ್ಹೋ ಪಾಳಿಯಂ ಸರೂಪೇನೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋತಿ ನ ಉದ್ಧತೋ। **ಪಟಿಸೇಧಿತಾ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ತತಿಯಪಞ್ಹೋ, ತಾವ ಪಠಮದುತಿಯಪಞ್ಹಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ, ಸೋ ಹಿ ಪಞ್ಹೋ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ ಏಕಜ್ಝಂ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ ಚ। ತೇನಾಹ **"ಉಭೋ…ಪೇ॰… ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ"**ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ಯಸ್ಸ ಅತ್ತಾ ಕಾರಕೋ ವೇದಕೋ ವಾ ಇಚ್ಛಿತೋ, ತೇನ ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮೋ ಅತ್ತಾ ಅನುಞ್ಞಾತೋ ಹೋತಿ। ತಥಾ ಚ ಸತಿ ಅನುಪುಬ್ಬಧಮ್ಮಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ರೂಪಾದಿಧಮ್ಮಾನಂ ವಿಯ , ಸುಖಾದಿಧಮ್ಮಾನಂ ವಿಯ ಚಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಾಯತ್ತವುತ್ತಿತಾಯ ಉಪ್ಪಾದವನ್ತತಾ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಉಪ್ಪಾದೇ ಚ ಸತಿ ಅವಸ್ಸಂಭಾವೀ ನಿರೋಧೋತಿ ಅನವಕಾಸಾ ನಿಚ್ಚತಾತಿ। ತಸ್ಸ "ಸಯಂಕತ"ನ್ತಿ ಪಠಮಪಞ್ಹಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ಪಚ್ಛಾ ಚೇ ಅತ್ತನೋ ನಿರುಳ್ಹಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ ಹೋತೀತಿ ಪುಬ್ಬೇ ವಿಯ ಅನೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ಪುಬ್ಬೇ ವಿಯ ವಾ ಪಚ್ಛಾಪಿ। **ಸೇಸಪಞ್ಹಾ**ತಿ ತತಿಯಪಞ್ಹಾದಯೋ। **ತತಿಯಪಞ್ಹೋ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ**ತಿ ಏವಞ್ಚ ತತಿಯಪಞ್ಹೋ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ - "ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ"ತಿಆದಿನಾ ಸತತಂ ಸಮಿತಂ ಪಚ್ಚಯಾಯತ್ತಸ್ಸ ದೀಪನೇನ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅಧಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನತಾ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾ, ತತೋ ಏವ ತಸ್ಸ ಅಜಾನನಞ್ಚ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ "ಏವಮೇತಸ್ಸ ಕೇವಲಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ ಹೋತೀ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೨೬; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೩೯-೪೦; ಮಹಾವ॰ ೧; ಉದಾ॰ ೧)।

ಯಂ ಪರಿವಾಸಂ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ಪರಿವಸತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ವಚನಸಿಲಿಟ್ಠತಾವಸೇನಾ**ತಿ "ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಲಭೇಯ್ಯಂ ಉಪಸಮ್ಪದ"ನ್ತಿ ಯಾಚನ್ತೇನ ತೇನ ವುತ್ತವಚನಸಿಲಿಟ್ಠತಾವಸೇನ। **ಗಾಮಪ್ಪವೇಸನಾದೀನೀ**ತಿ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ನಾತಿದಿವಾಪಟಿಕ್ಕಮನಂ, ನವೇಸಿಯಾದಿಗೋಚರತಾ, ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಕಿಚ್ಚೇಸು ದಕ್ಖತಾದಿ, ಉದ್ದೇಸಾದೀಸು ತಿಬ್ಬಚ್ಛನ್ದತಾ, ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಅವಣ್ಣಭಣನೇ ಅತ್ತಮನತಾ, ಬುದ್ಧಾದೀನಂ ಅವಣ್ಣಭಣನೇ ಅನತ್ತಮನತಾ, ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ವಣ್ಣಭಣನೇ ಅನತ್ತಮನತಾ, ಬುದ್ಧಾದೀನಂ ವಣ್ಣಭಣನೇ ಅತ್ತಮನತಾತಿ (ಮಹಾವ॰ ೮೬) ಇಮೇಸಂ ಸಙ್ಗಹೋ। **ಅಟ್ಠ ವತ್ತಾನೀ**ತಿ ಇಮಾನಿ ಅಟ್ಠ ತಿತ್ಥಿಯವತ್ತಾನಿ ಪೂರೇನ್ತೇನ। ಏತ್ಥ ಚ ನಾತಿಕಾಲೇನ ಗಾಮಪ್ಪವೇಸನಾ ತತ್ಥ ವಿಸುದ್ಧಕಾಯವಚೀಸಮಾಚಾರೇನ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ನಾತಿದಿವಾಪಟಿಕ್ಕಮನನ್ತಿ ಇದಮೇಕಂ ವತ್ತಂ।

ಅಯಮೇತ್ಥ ಪಾಠೋತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಕಸ್ಸಪಸುತ್ತೇ ಅಯಂ ಪಾಠೋ। **ಅಞ್ಞತ್ಥಾ**ತಿ ಸೀಹನಾದಸುತ್ತಾದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೪೦೨-೪೦೩)। **ಘಂಸಿತ್ವಾ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ**ತಿ ಯಥಾ ಸುವಣ್ಣಂ ನಿಘಂಸಿತ್ವಾ ಅಧಿಕರಣಿಯಾ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ನಿದ್ದೋಸಮೇವ ಗಯ್ಹತಿ, ಏವಂ ಪರಿವಾಸವತ್ತಚರಣೇನ ಘಂಸಿತ್ವಾ ಸುದ್ಧಭಾವವೀಮಂಸನೇನ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ಸುದ್ಧೋ ಏವ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಪುಬ್ಬೋ ಇಧ ಗಯ್ಹತಿ। **ತಿಬ್ಬಚ್ಛನ್ದತ**ನ್ತಿ ಸಾಸನಂ ಅನುಪವಿಸಿತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸೇ ತಿಬ್ಬಚ್ಛನ್ದತಂ ದಳ್ಹತರಾಭಿರುಚಿತಂ। **ಅಞ್ಞತರಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಆಮನ್ತೇಸೀ**ತಿ ನಾಮಗೋತ್ತೇನ ಅಪಾಕಟಂ ಏಕಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಆಣಾಪೇಸಿ ಏಹಿಭಿಕ್ಖುಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ಉಪನಿಸ್ಸಯಾಭಾವತೋ। **ಗಣೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ**ತಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಪತ್ತಾಸನವಸೇನ ಗಣೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ।

ಅಚೇಲಕಸ್ಸಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ತಿಮ್ಬರುಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮. ಯಸ್ಮಾ ತಿಮ್ಬರುಕೋ "ವೇದನಾ ಅತ್ತಾ। ಅತ್ತಾವ ವೇದಯತೀ"ತಿ ಏವಂಲದ್ಧಿಕೋ, ತಸ್ಮಾ ತಾಯ ಲದ್ಧಿಯಾ "ಸಯಂಕತಂ ಸುಖದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ವದತಿ, ತಂ ಪಟಿಸಂಹರಿತುಂ ಭಗವಾ "ಸಾ ವೇದನಾ"ತಿಆದಿಂ ಅವೋಚ। ತೇನಾಹ **"ಸಾ ವೇದನಾತಿಆದಿ ಸಯಂಕತಂ ಸುಖದುಕ್ಖನ್ತಿ ಲದ್ಧಿಯಾ ನಿಸೇಧನತ್ಥಂ ವುತ್ತ"**ನ್ತಿ। **ಏತ್ಥಾಪೀ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಸುತ್ತೇ। **ತತ್ರಾ**ತಿ ಯಂ ವುತ್ತಂ "ಸಾ ವೇದನಾ…ಪೇ॰… ಸುಖದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಪಾಠೇ। **ಆದಿಮ್ಹಿಯೇವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಭುಮ್ಮವಚನೇನ "ಆದಿತೋ"ತಿ ತೋ-ಸದ್ದೋ ನ ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನೇ। **ಏವ**-ಕಾರೇನ ಖೋ-ಸದ್ದೋ ಅವಧಾರಣೇತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಅನನ್ತರಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಮೇವ।

ತತ್ಥ ಪನ "ವೇದನಾತೋ ಅಞ್ಞೋ ಅತ್ತಾ, ವೇದನಾಯ ಕಾರಕೋ"ತಿ ಲದ್ಧಿಕಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಸ್ಸ ವಾದೋ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ, ಇಧ "ವೇದನಾ ಅತ್ತಾ"ತಿ ಏವಂಲದ್ಧಿಕಸ್ಸಾತಿ ಅಯಮೇವ ವಿಸೇಸೋ। ತೇನಾಹ **"ಏವಞ್ಚ ಸತಿ ವೇದನಾಯ ಏವ ವೇದನಾ ಕತಾ ಹೋತೀ"**ತಿಆದಿ। **ಇಮಿಸ್ಸಾತಿ** ಯಾಯ ವೇದನಾಯ ಸುಖದುಕ್ಖಂ ಕತಂ, ಇಮಿಸ್ಸಾ। **ಪುಬ್ಬೇಪೀತಿ** ಸಸ್ಸತಾಕಾರತೋ ಪುಬ್ಬೇಪಿ। **ಪುರಿಮಞ್ಚ ಅತ್ಥನ್ತಿ** ಅನನ್ತರಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಂ ಅತ್ಥಂ। **ಅಟ್ಠಕಥಾಯನ್ತಿ** ಪೋರಾಣಟ್ಠಕಥಾಯಂ। **ತನ್ತಿ** ಪುರಿಮಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ। **ಅಸ್ಸಾತಿ** ಇಮಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ। ಯಸ್ಮಾ ತಿಮ್ಬರುಕೋ "ವೇದನಾವ ಅತ್ತಾ"ತಿ ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಅಹಂ ಸಾ ವೇದನಾ…ಪೇ॰… ನ ವದಾಮೀ"**ತಿ।

ಅಞ್ಞಾ ವೇದನಾತಿಆದೀಸುಪಿ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಅನನ್ತರಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯಮೇವ। **ಕಾರಕವೇದನಾತಿ** ಕತ್ತುಭೂತವೇದನಾ। **ವೇದನಾಸುಖದುಕ್ಖನ್ತಿ** ವೇದನಾಭೂತಸುಖದುಕ್ಖಂ ಕಥಿತಂ, ನ ವಟ್ಟಸುಖದುಕ್ಖಂ। **"ವಿಪಾಕಸುಖದುಕ್ಖಮೇವ ವಟ್ಟತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ "ಸಯಂಕತಂ ಸುಖಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿಆದಿವಚನತೋ।

ತಿಮ್ಬರುಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಬಾಲಪಣ್ಡಿತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯. ಅವಿಜ್ಜಾ ನೀವರಣಾ ಭವಾದಿ-ಆದೀನವಸ್ಸ ನಿವಾರಿತಪಟಿಚ್ಛಾದಿಕಾ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಅವಿಜ್ಜಾನೀವರಣೋ,** ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನಿವುತೋತಿ ಆಹ **"ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನಿವಾರಿತಸ್ಸಾ"**ತಿ। **ಅಯಂ ಕಾಯೋತಿ** ಬಾಲಸ್ಸ ಅಪ್ಪಹೀನಕಿಲೇಸಸ್ಸ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ರಕ್ಖಂ ಕತ್ವಾ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪಟಿಚ್ಛಾದಿತಾದೀನವೇ ಅಯಾಥಾವದಸ್ಸನವಸೇನ ತಣ್ಹಾಯ ಪಟಿಲದ್ಧಚಿತ್ತಸ್ಸ ತಂತಂಭವೂಪಗಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ಸಙ್ಖರೀಯನ್ತಿ। ತೇಹಿ ಚ ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಯಞ್ಚ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಕಾಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೋತಿ। **ಅಸ್ಸಾತಿ** ಬಾಲಸ್ಸ। **ಅಯಂ ಅತ್ಥೋತಿ** "ಅಯಂ ಕಾಯೋ ನಾಮರೂಪನ್ತಿ ಚ ವುತ್ತೋ"ತಿ ಅತ್ಥೋ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಸಳಾಯತನಸಙ್ಗಹತೋ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ। **ಏವಮೇತಂ ದ್ವಯನ್ತಿ** ಏವಂ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನಿವಾರಿತತ್ತಾ, ತಣ್ಹಾಯ ಚ ಸಂಯುತ್ತತ್ತಾ ಏವಂ ಸಪರಸನ್ತಾನಗತಸವಿಞ್ಞಾಣಕಕಾಯಸಙ್ಖಾತಂ ದ್ವಯಂ ಹೋತಿ। **ಅಞ್ಞತ್ಥಾತಿ** ಸುತ್ತನ್ತರೇಸು। "ಚಕ್ಖುಞ್ಚ ಪಟಿಚ್ಚ ರೂಪೇ ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ, ತಿಣ್ಣಂ ಸಙ್ಗತಿ ಫಸ್ಸೋ"ತಿಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೦೪, ೪೦೦; ೩.೪೨೧, ೪೨೫-೪೨೬; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೪೩-೪೫; ೪.೬೦-೬೧; ಕಥಾ॰ ೪೬೫, ೪೬೭) ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರಾಯತನಾನಿ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಚಕ್ಖುರೂಪಾದಿದ್ವಯಾನಿ ಪಟಿಚ್ಚ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಾದಯೋ ವುತ್ತಾ, ಇಧ ಪನ ಅಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಛ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರಾಯತನಾನಿ ಪಟಿಚ್ಚ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಾದಯೋ ವುತ್ತಾ **"ದ್ವಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಫಸ್ಸೋ"**ತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಮಹಾದ್ವಯಂ ನಾಮ ಕಿರೇತಂ** ಅನವಸೇಸತೋ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರಾಯತನಾನಂ ಗಹಿತತ್ತಾ। **ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರಾನಿ ಆಯತನಾನೀತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ಹಿ ಸಳಾಯತನಾನಿ ಸಙ್ಗಹಿತಾನೇವ। **ಫಸ್ಸಕಾರಣಾನೀತಿ** ಫಸ್ಸಪವತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯಾನಿ। **ಯೇಹೀತಿ** ಹೇತುದಸ್ಸನಮತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಯೇಹಿ ಕಾರಣಭೂತೇಹೀ"**ತಿ। ಫಸ್ಸೋ ಏವ ಪುಸನಕಿಚ್ಚೋ, ನ ಫಸ್ಸಾಯತನಾನೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ಫಸ್ಸೇನ ಫುಟ್ಠೋ"**ತಿ। **ಪರಿಪುಣ್ಣವಸೇನಾತಿ** ಅವೇಕಲ್ಲವಸೇನ। ಅಪರಿಪುಣ್ಣಾಯತನಾನಂ ಹೀನಾನಿ ಫಸ್ಸಸ್ಸ ಕಾರಣಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಸಂ ವಿಯಾತಿ "ಏತೇಸಂ ವಾ ಅಞ್ಞತರೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಕಾಯನಿಬ್ಬತ್ತನಾದಿಮ್ಹೀತಿ** ಸವಿಞ್ಞಾಣಕಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತನಂ ಕಾಯನಿಬ್ಬತ್ತನಂ, ಕಾಯೋ ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ ಏತೇನಾತಿ ಕಾಯನಿಬ್ಬತ್ತನಂ, ಕಿಲೇಸಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾ। **ಆದಿಸದ್ದೇನ** ಫಸ್ಸಸಳಾಯತನಾದಿಸಙ್ಗಹೋ। ಅಧಿಕಂ ಪಯಸತಿ ಪಯುಞ್ಜತಿ ಏತೇನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಯಾಸೋ, ವಿಸೇಸಕಾರಣನ್ತಿ ಆಹ **"ಅಧಿಕಪಯೋಗೋ"**ತಿ।

ಭಗವಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಉಪ್ಪಾದಕಭಾವೇನ ಮೂಲಭಾವೇನ **ಭಗವಂಮೂಲಕಾ। ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾತಿ** ಇಮೇ ಕಾರಣಧಮ್ಮಾ। ಯೇಹಿ ಮಯಂ ಬಾಲಪಣ್ಡಿತಾನಂ ಸಮಾನೇಪಿ ಕಾಯನಿಬ್ಬತ್ತನಾದಿಮ್ಹಿ ವಿಸೇಸಂ ಜಾನೇಯ್ಯಾಮ, ತೇನಾಹ **"ಪುಬ್ಬೇ ಕಸ್ಸಪಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಉಪ್ಪಾದಿತಾ"**ತಿಆದಿ। **ಆಜಾನಾಮಾತಿ** ಅಭಿಮುಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಜಾನಾಮ। **ಪಟಿವಿಜ್ಝಾಮಾತಿ** ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ, ಅಧಿಗಚ್ಛಾಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನೇತಾತಿ** ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸನ್ತಾನೇ ಪಾಪೇತಾ। **ವಿನೇತಾತಿ** ಯಥಾ

ಅಲಮರಿಯಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸೇಸೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ವಿಸೇಸತೋ ನೇತಾ, ತದಙ್ಗವಿನಯಾದಿವಸೇನ ವಾ ವಿನೇತಾ। **ಅನುನೇತಾತಿ** ಅನುರೂಪಂ ನೇತಾ। ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಯಥಾಧಮ್ಮಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಪಿತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅನುರೂಪತೋ ದಸ್ಸನಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಯಥಾಸಭಾವತೋ ...ಪೇ॰... ದಸ್ಸೇತಾ"**ತಿ। ಆಪಾಥಂ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಾನಂ ಭಗವಾ ಪಟಿಸರಣಂ ಸಮೋಸರಣಟ್ಠಾನನ್ತಿ **ಭಗವಂಪಟಿಸರಣಾ** ಧಮ್ಮಾ। ತೇನಾಹ **"ಚತುಭೂಮಕಧಮ್ಮಾ"**ತಿಆದಿ। ಪಟಿಸರತಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝತೀತಿ ಪಟಿಸರಣಂ, ತಸ್ಮಾ ಪಟಿವಿಜ್ಝನವಸೇನ ಭಗವಾ ಪಟಿಸರಣಂ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಭಗವಂಪಟಿಸರಣಾ**। ತೇನಾಹ **"ಅಪಿ ಚಾ"**ತಿಆದಿ। **ಫಸ್ಸೋ ಆಗಚ್ಛತೀತಿ** ಪಟಿವಿಜ್ಝನಕವಸೇನ ಫಸ್ಸೋ ಞಾಣಸ್ಸ ಆಪಾಥಂ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಆಪಾಥಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋಯೇವ ಸೋ ಅತ್ಥತೋ "ಅಹಂ ಕಿನ್ನಾಮೋ"ತಿ ನಾಮಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ವಿಯ, ಭಗವಾ ಚಸ್ಸ ನಾಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ವಿಯ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ಅಹಂ ಭಗವಾ"**ತಿಆದಿ। **ಉಪಟ್ಠಾತೂತಿ** ಞಾಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾತು। **ಭಗವನ್ತಂಯೇವ ಪಟಿಭಾತೂತಿ** ಭಗವತೋ ಏವ ಭಾಗೋ ಹೋತು, ಭಗವಾವ ನಂ ಅತ್ತನೋ ಭಾಗಂ ಕತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತೂತಿ ಅತ್ಥೋ, ಭಗವತೋ ಭಾಗೋ ಯದಿದಂ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಕ್ಖಾನಂ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪನ ಸವನಂ ಭಾಗೋತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಏವಞ್ಹಿ ಸದ್ದಲಕ್ಖಣೇನ ಸಮೇತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ ಪಟಿಭಾತೂತಿ ಅತ್ಥಂ ವದನ್ತಿ ಞಾಣೇನ ದಿಸ್ಸತು ದೇಸೀಯತೂತಿ ವಾ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ತುಮ್ಹೇಯೇವ ನೋ ಕಥೇತ್ವಾ ದೇಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ।

ಬಾಲಸ್ಸ ಪಣ್ಡಿತಸ್ಸ ಚ ಕಾಯಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯಭೂತಾ **ಅವಿಜ್ಜಾ ಚ ತಣ್ಹಾ ಚ**। ತೇನಾಹ **"ಕಮ್ಮಂ...ಪೇ॰... ನಿರುದ್ಧಾ"**ತಿ। **ಜವಾಪೇತ್ವಾತಿ** ಗಹಿತಜವನಂ ಕತ್ವಾ, ಯಥಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಆಕಡ್ಢಿತುಂ ಸಮತ್ಥಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಕತ್ವಾ। ಯದಿ ನಿರುದ್ಧಾ, ಕಥಂ ಅಪ್ಪಹೀನಾತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಯಥಾ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। ಭವತಿ ಹಿ ತಂಸದಿಸೇಪಿ ತಬ್ಬೋಹಾರೋ ಯಥಾ "ಸಾ ಏವ ತಿತ್ತಿರೀ, ತಾನೇವ ಓಸಧಾನಿ, ತಸ್ಸೇವ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕಾವಸೇಸೇನಾ"ತಿ ಚ। **ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಾಯಾತಿ** ತದತ್ಥವಿಸೇಸನತ್ಥನ್ತಿ ಆಹ **"ಖಯತ್ಥಾಯಾ"**ತಿ। **ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾಯನ್ತಿ** ಪಟಿಸನ್ಧಿಗಹಣಪುಬ್ಬಕಂ ಕಾಯಂ। ಪಾಳಿಯಂ "ಬಾಲೇನಾ"ತಿ ಕರಣವಚನಂ ನಿಸ್ಸಕ್ಕೇತಿ ಆಹ **"ಬಾಲತೋ"**ತಿ। ಭಾವಿನಾ ಸಹ ಪಟಿಸನ್ಧಿನಾ **ಸಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕೋ**। ಯೋ ಪನ ಏಕನ್ತತೋ ತೇನತ್ತಭಾವೇನ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತುಂ ಭಬ್ಬೋ, ಸೋ ಭಾವಿನಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿನಾ "ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕೋ"ತಿ, ತತೋ ವಿಸೇಸನತ್ಥಂ **"ಸಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ವುತ್ತಂ, ಸೋ ಚ ಯಾವ ಅರಿಯಭೂಮಿಂ ನ ಓಕ್ಕಮತಿ, ತಾವ ಬಾಲಧಮ್ಮಸಮಙ್ಗೀ ಏವಾತಿ ಕತ್ವಾ **"ಸಬ್ಬೋಪಿ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಬಾಲೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ತಥಾ ಹಿ "ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕೋ ಖೀಣಾಸವೋ ಪಣ್ಡಿತೋ"ತಿ ಖೀಣಾಸವ-ಸದ್ದೇನ ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕೋ ವಿಸೇಸಿತೋ। ಯದಿ ಏವಂ ಸೇಕ್ಖಾ ಕಥನ್ತಿ ಆಹ **"ಸೋತಾಪನ್ನಾ"**ತಿಆದಿ। ತೇ ಹಿ ಸಿಖಾಪತ್ತಪಣ್ಡಿಚ್ಚಭಾವಲಕ್ಖಣಾಭಾವತೋ ಪಣ್ಡಿತಾತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ ಖೀಣಾಸವಾ ವಿಯ, ಬಲವತರಾನಂ ಪನ ಬಾಲಧಮ್ಮಾನಂ ಪಹೀನತ್ತಾ ಬಾಲಾತಿಪಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಾ ಪುಥುಜ್ಜನಾ ವಿಯ। ಭಜಿಯಮಾನಾ ಪನ ಚತುಸಚ್ಚಸಮ್ಪಟಿವೇಧಂ ಉಪಾದಾಯ **ಪಣ್ಡಿತಪಕ್ಖಂ ಭಜನ್ತಿ,** ನ ಬಾಲಪಕ್ಖಂ ವುತ್ತಕಾರಣೇನಾತಿ।

ಬಾಲಪಣ್ಡಿತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಪಚ್ಚಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೦. ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಸಙ್ಖತಂ ಅಪ್ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮೋಪಿ ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಂ ಉಪಾದಾಯ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನೋ, ತಥಾ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಧಮ್ಮೋಪಿ ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಂ ಉಪಾದಾಯ ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮೋತಿ ಯಥಾರಹಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಚ್ಚಯಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನತಾ। ಯೇಸಂ ವಿನೇಯ್ಯಾನಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದದೇಸನಾಯೇವ ಸುಬೋಧತೋ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ತೇಸಂ ವಸೇನ ಸುಟ್ಠು ವಿಭಾಗಂ ಕತ್ವಾ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ದೇಸಿತೋ। ಯೇಸಂ ಪನ ವಿನೇಯ್ಯಾನಂ ತದುಭಯಸ್ಮಿಂ ವಿಭಜ್ಜ ಸುತೇ ಏವ ಧಮ್ಮಾಭಿಸಮಯೋ ಹೋತಿ, ತೇ ಸನ್ಧಾಯ ಭಗವಾ ತದುಭಯಂ ವಿಭಜ್ಜ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಞ್ಚ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನೇ ಚ ಧಮ್ಮೇ"ತಿ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭೀತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ವಿಭಾವೇನ್ತೋ **"ಸತ್ಥಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಭಾವೋ ಪಚ್ಚಯತ್ತಂ, ಪಚ್ಚಯನಿಬ್ಬತ್ತತಾ। ಅಸಭಾವಧಮ್ಮೋ ನ ಲಬ್ಭತೀತಿ **"ಸಭಾವಧಮ್ಮೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ನನು ಚ ಜಾತಿ ಜರಾ ಮರಣಞ್ಚ ಸಭಾವಧಮ್ಮೋ ನ ಹೋತಿ, ಯೇಸಂ ಪನ ಖನ್ಧಾನಂ ಜಾತಿ ಜರಾ ಮರಣಞ್ಚ, ತೇ ಏವ

ಸಭಾವಧಮ್ಮಾ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ದೇಸನಾಯ ತೇ ಗಹಿತಾತಿ? ನಾಯಂ ದೋಸೋ, ಜಾತಿ ಜರಾ ಮರಣಙ್ಗಿ ಪಚ್ಚಯನಿಬ್ಬತ್ತಾನಂ ಸಭಾವಧಮ್ಮಾನಂ ವಿಕಾರಮತ್ತಂ, ನಙ್ಞೇಸಂ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ಗಹಿತಾತಿ। **ಉಪ್ಪಾದಾ ವಾ ತಥಾಗತಾನನ್ತಿ** ನ ವಿನೇಯ್ಯಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಮಗ್ಗಫಲುಪ್ಪತ್ತಿ ವಿಯ ಜಾತಿಪಚ್ಚಯಾ ಜರಾಮರಣುಪ್ಪತ್ತಿ ತಥಾಗತುಪ್ಪಾದಾಯತ್ತಾ, ಅಥ ಖೋ ಸಾ ತಥಾಗತಾನಂ ಉಪ್ಪಾದೇಪಿ ಅನುಪ್ಪಾದೇಪಿ ಹೋತಿಯೇವ। ತಸ್ಮಾ ಸಾ ಕಾಮಂ ಅಸಙ್ಖತಾ ವಿಯ ಧಾತು ನ ನಿಚ್ಚಾ, ತಥಾಪಿ "ಸಬ್ಬಕಾಲಿಕಾ"ತಿ ಏತೇನ ಜಾತಿಪಚ್ಚಯತೋ ಜರಾಮರಣುಪ್ಪತ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇನಾಹ **"ಜಾತಿಯೇವ ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ"**ತಿ। **ಜಾತಿಪಚ್ಚಯಾತಿ** ಚ ಜಾತಿಸಙ್ಖಾತಪಚ್ಚಯಾ। ಹೇತುಮ್ಹಿ ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನಂ। ಠಿತಾವ ಸಾ ಧಾತು, ಯಾಯಂ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾ ಜಾತಿಯಾ ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯತಾ ತಸ್ಸ ಬ್ಯಭಿಚಾರಾಭಾವತೋ। ಇದಾನಿ **ನ ಕದಾಚಿ ಜಾತಿ ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ನ ಹೋತಿ** **ಹೋತಿಯೇವಾತಿ** ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭಾವೇ ನಿಯಮೇತಿ। ಉಭಯೇನಪಿ ಯಥಾವುತ್ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭಾವೋ ಯತ್ಥ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ಅವಸ್ಸಂಭಾವಿತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ "ಠಿತಾವ ಸಾ ಧಾತೂ"ತಿ। **ದ್ವೀಹಿ** ಪದೇಹಿ। **ತಿಟ್ಠನ್ತೀತಿ** ಯಸ್ಸ ವಸೇನ ಧಮ್ಮಾನಂ ಠಿತಿ, ಸಾ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾ **ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತತಾ। ಧಮ್ಮೇತಿ** ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನೇ ಧಮ್ಮೇ। **ನಿಯಮೇತಿ** ವಿಸೇಸೇತಿ। ಹೇತುಗತವಿಸೇಸಸಮಾಯೋಗೋ ಹಿ ಹೇತುಫಲಸ್ಸ ಏವಂ ಧಮ್ಮತಾನಿಯಾಮೋ ಏವಾತಿ।

ಅಪರೋ ನಯೋ - **ಠಿತಾವ ಸಾ ಧಾತೂತಿ** ಯಾಯಂ ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾ "ಜಾತಿಪಚ್ಚಯಾ ಜರಾಮರಣ"ನ್ತಿ, ಏಸಾ ಧಾತು ಏಸ ಸಭಾವೋ। ತಥಾಗತಾನಂ ಉಪ್ಪಾದತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಉದ್ಧಙ್ಚ ಅಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಯಮಾನೋ, ಮಜ್ಝೇ ಚ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಯಮಾನೋ ನ ತಥಾಗತೇಹಿ ಉಪ್ಪಾದಿತೋ, ಅಥ ಖೋ ಸಮ್ಭವನ್ತಸ್ಸ ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಜಾತಿಪಚ್ಚಯತೋ ಸಮ್ಭವೋತಿ ಠಿತಾವ ಸಾ ಧಾತು, ಕೇವಲಂ ಪನ ಸಯಮ್ಭುಞಾಣೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝನತೋ "ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ ತಥಾಗತೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋ"ತಿ ಪವೇದನತೋ ಚ ತಥಾಗತೋ "ಧಮ್ಮಸಾಮೀ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ನ ಅಪುಬ್ಬಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದನತೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಠಿತಾವ ಸಾ ಧಾತೂ"ತಿ। ಸಾ ಏವ "ಜಾತಿಪಚ್ಚಯಾ ಜರಾಮರಣ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ವಿಪಲ್ಲಾಸಾಭಾವತೋ ಏವಂ ಅವಬುಜ್ಝಮಾನಸ್ಸ ಏತಸ್ಸ ಸಭಾವಸ್ಸ, ಹೇತುನೋ ವಾ ತಥೇವ ಭಾವತೋ ಠಿತತಾತಿ **ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತತಾ,** ಜಾತಿ ವಾ ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಟ್ಠಿತಿ ಪವತ್ತಆಯೂಹನ-ಸಂಯೋಗ-ಪಲಿಬೋಧ-ಸಮುದಯ-ಹೇತುಪಚ್ಚಯಟ್ಠಿತೀತಿ ತದುಪ್ಪಾದಾದಿಭಾವೇನಸ್ಸಾ ಠಿತತಾ "ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತತಾ"ತಿ ಫಲಂ ಪತಿ ಸಾಮತ್ಥಿಯತೋ ಹೇತುಮೇವ ವದತಿ। ಧಾರೀಯತಿ ಪಚ್ಚಯೇಹೀತಿ ವಾ ಧಮ್ಮೋ, ತಿಟ್ಠತಿ ತತ್ಥ ತದಾಯತ್ತವುತ್ತಿತಾಯ ಫಲನ್ತಿ ಠಿತಿ, ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಠಿತಿ **ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿ।** ಧಮ್ಮೋತಿ ವಾ ಕಾರಣಂ ಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ ಫಲಸ್ಸ ಧಾರಣತೋ, ತಸ್ಸ ಠಿತಿ ಸಭಾವೋ, ಧಮ್ಮತೋ ಚ ಅಞ್ಞೋ ಸಭಾವೋ ನತ್ಥೀತಿ ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿ, ಪಚ್ಚಯೋ। ತೇನಾಹ "ಪಚ್ಚಯಪರಿಗ್ಗಹೇ ಪಞ್ಞಾ ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿಞಾಣ"ನ್ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ಮಾತಿಕಾ ೪)। ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿ ಏವ **ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತತಾ।** ಸಾ ಏವ ಧಾತು "ಜಾತಿಪಚ್ಚಯಾ ಜರಾಮರಣ"ನ್ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಸಭಾವಸ್ಸ, ಹೇತುನೋ ವಾ ಅಞ್ಞಥತ್ತಾಭಾವತೋ, "ನ ಜಾತಿಪಚ್ಚಯಾ ಜರಾಮರಣ"ನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಯಮಾನಸ್ಸ ಚ ತಬ್ಭಾವಾಭಾವತೋ ನಿಯಾಮತಾ ವವತ್ಥಿತಭಾವೋತಿ **ಧಮ್ಮನಿಯಾಮತಾ।** ಫಲಸ್ಸ ವಾ ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಜಾತಿಯಾ ಸತಿ ಸಮ್ಭವೋ ಧಮ್ಮೇ ಹೇತುಮ್ಹಿ ಠಿತತಾತಿ **ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತತಾ,** ಅಸತಿ ಅಸಮ್ಭವೋ **ಧಮ್ಮನಿಯಾಮತಾತಿ** ಏವಂ ಫಲೇನ ಹೇತುಂ ವಿಭಾವೇತಿ, ತಂ "ಠಿತಾವ ಸಾ ಧಾತೂ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಂ। ಇಮೇಸಂ ಜರಾಮರಣಾದೀನಂ ಪಚ್ಚಯತಾಸಙ್ಖಾತಂ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಂ **ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝತಿ** ಪಚ್ಚಕ್ಖಕರಣೇನ ಅಭಿಮುಖಂ ಬುಜ್ಝತಿ ಯಾಥಾವತೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ, ತತೋ ಏವ **ಅಭಿಸಮೇತಿ** ಅಭಿಮುಖಂ ಸಮಾಗಚ್ಛತಿ, ಆದಿತೋ ಕಥೇನ್ತೋ ಆಚಿಕ್ಖತಿ, ಉದ್ದಿಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಮೇವ ಉದ್ದೇಸಂ ಪರಿಯೋಸಾಪೇನ್ತೋ **ದೇಸೇತಿ।** ಯಥಾಉದ್ದಿಟ್ಠಮತ್ತಂ ನಿದ್ದಿಸನವಸೇನ ಪಕಾರೇಹಿ ಞಾಪೇನ್ತೋ **ಪಞ್ಞಾಪೇತಿ।** ಪಕಾರೇಹಿ ಏವ ಪತಿಟ್ಠಪೇನ್ತೋ **ಪಟ್ಠಪೇತಿ।** ಯಥಾನಿದ್ದಿಟ್ಠಂ ಪಟಿನಿದ್ದೇಸವಸೇನ **ವಿವರತಿ ವಿಭಜತಿ।** ವಿವಟಞ್ಚ ವಿಭತ್ತಞ್ಚ ಅತ್ಥಂ ಹೇತೂದಾಹರಣದಸ್ಸನೇಹಿ ಪಾಕಟಂ ಕರೋನ್ತೋ **ಉತ್ತಾನೀಕರೋತಿ।** ಉತ್ತಾನೀಕರೋನ್ತೋ ತಥಾ ಪಚ್ಚಕ್ಖಭೂತಂ ಕತ್ವಾ ನಿಗಮನವಸೇನ **ಪಸ್ಸಥಾತಿ ಚಾಹ।**

ಜಾತಿಪಚ್ಚಯಾ ಜರಾಮರಣನ್ತಿಆದೀಸೂತಿ ಜಾತಿಆದೀನಂ ಜರಾಮರಣಪಚ್ಚಯಭಾವೇಸು। **ತೇಹಿ ತೇಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹೀತಿ** ಯಾವತಕೇಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಯಂ ಫಲಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾರಹಂ, ಅವಿಕಲೇಹಿ ತೇಹೇವ ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿ, ನ ಊನಾಧಿಕೇಹೀತಿ।

ತೇನಾಹ "**ಅನೂನಾಧಿಕೇಹೇವಾ**"ತಿ। ಯಥಾ ತಂ ಚಕ್ಖುರೂಪಾಲೋಕಮನಸಿಕಾರೇಹಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಸಮ್ಭವೋತಿ। ತೇನ ತಂತಂಫಲನಿಪ್ಫಾದನೇ ತಸ್ಸಾ ಪಚ್ಚಯಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ ತಪ್ಪಕಾರತಾ **ತಥತಾ**ತಿ ವುತ್ತಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸಾಮಗ್ಗಿ**ನ್ತಿ ಸಮೋಧಾನಂ, ಸಮವಾಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಸಮ್ಭವಾಭಾವತೋ**ತಿ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜನಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। ತಥಾವಿಧಪಚ್ಚಯಸಾಮಗ್ಗಿಯಞ್ಹಿ ಸತಿಪಿ ಫಲಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜನೇ ತಸ್ಸಾವಿತಥತಾ ಸಿಯಾ। **ಅಞ್ಞಧಮ್ಮಪಚ್ಚಯೇಹೀ**ತಿ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಫಲಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ। **ಅಞ್ಞಧಮ್ಮಾನುಪ್ಪತ್ತಿತೋ**ತಿ ತತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಫಲಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜನತೋ। ನ ಹಿ ಕದಾಚಿ ಚಕ್ಖುರೂಪಾಲೋಕಮನಸಿಕಾರೇಹಿ ಸೋತವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಸಮ್ಭವೋ ಅತ್ಥಿ। ಯದಿ ಸಿಯಾ, ತಸ್ಸಾ ಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ ಅಞ್ಞಥತಾ ನಾಮ ಸಿಯಾ, ನ ಚೇತಂ ಅತ್ಥೀತಿ "**ಅನಞ್ಞಥತಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪಚ್ಚಯತೋ**ತಿ ಪಚ್ಚಯಭಾವತೋ। **ಪಚ್ಚಯಸಮೂಹತೋ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಏವ **ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾ**ತಿ **ತಾ**-ಸದ್ದೇನ ಪದಂ ವಡ್ಢಿತಂ ಯಥಾ "ದೇವೋಯೇವ ದೇವತಾ"ತಿ, ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಸಮೂಹೋ **ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾ**ತಿ ಸಮೂಹತ್ಥೋ **ತಾ**ಸದ್ದೋ ಯಥಾ "ಜನಾನಂ ಸಮೂಹೋ ಜನತಾ"ತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ "**ಲಕ್ಖಣಂ ಪನೇತ್ಥ ಸದ್ದಸತ್ಥತೋ ವೇದಿತಬ್ಬ**"ನ್ತಿ।

ನ ನಿಚ್ಚಂ ಸಸ್ಸತನ್ತಿ **ಅನಿಚ್ಚಂ**। **ಜರಾಮರಣಂ ನ ಅನಿಚ್ಚಂ** ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ವಿಕಾರಭಾವತೋ ಅನಿಪ್ಫನ್ನತ್ತಾ, ತಥಾಪಿ "ಅನಿಚ್ಚ"ನ್ತಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ವುತ್ತಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸಙ್ಖತಾದೀಸುಪಿ। **ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ ಕತಂ** ಸಹಿತೇಹೇವ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಬ್ಬತೋ ಯಥಾಸಭಾವಂ ಸಮೇಚ್ಚ ಸಮ್ಭುಯ್ಯ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಕತನ್ತಿ **ಸಙ್ಖತಂ** । ಪಚ್ಚಯಾರಹಂ ಪಚ್ಚಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ ನ ವಿನಾ ತೇನ ಸಹಿತಸಮೇತಮೇವ ಉಪ್ಪನ್ನನ್ತಿ **ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನಂ**। ತೇನಾಹ "**ಪಚ್ಚಯೇ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನ**"ನ್ತಿ। **ಖಯಸಭಾವ**ನ್ತಿ ಭಿಜ್ಜನಸಭಾವಂ। **ವಿಗಚ್ಛನಕಸಭಾವ**ನ್ತಿ ಸಕಭಾವತೋ ಅಪಗಚ್ಛನಕಸಭಾವಂ। **ವಿರಜ್ಜನಕಸಭಾವ**ನ್ತಿ ಪಲುಜ್ಜನಕಸಭಾವಂ। **ನಿರುಜ್ಝನಕಸಭಾವ**ನ್ತಿ ಖಣಭಙ್ಗವಸೇನ ಪಭಙ್ಗುಸಭಾವಂ। **ವುತ್ತನಯೇನಾ**ತಿ ಜರಾಯ ವುತ್ತನಯೇನ। **ಜನಕಪ್ಪಚ್ಚಯಾನಂ** ಕಮ್ಮಾದೀನಂ। **ಕಿಚ್ಚಾನುಭಾವಕ್ಖಣೇ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಕಿಚ್ಚಾನುಭಾವೋ** ನಾಮ ಯಥಾ ಪವತ್ತಮಾನೇ ಪಚ್ಚಯೇ ತಸ್ಸ ಫಲಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಥಾ ಪವತ್ತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತಸ್ಸ ಪವತ್ತನಕ್ಖಣೇ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಪಚ್ಚಯೋ ಅತ್ತನೋ ಫಲುಪ್ಪಾದನಂ ಪತಿ ಬ್ಯಾವಟೋ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ರೂಪಾದಯೋ ಉಪಲಬ್ಭನ್ತಿ ತತೋ ಪುಬ್ಬೇ, ಪಚ್ಛಾ ಚ ಅನುಪಲಬ್ಭಮಾನಾ, ತೇಸಂ ತತೋ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ನಿದ್ಧಾರೀಯತಿ, ಏವಂ ಜಾತಿಯಾಪಿ ಸಾ ನಿದ್ಧಾರೇತಬ್ಬಾ ತಂಖಣೂಪಲದ್ಧತೋತಿ। ಯದಿ ಏವಂ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋವ ಜಾತಿಯಾ ಕುತೋಚಿ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಸಿದ್ಧಿ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ "ಏಕೇನ ಪರಿಯಾಯೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ? ಜಾಯಮಾನಧಮ್ಮಾನಂ ವಿಕಾರಭಾವೇನ ಉಪಲದ್ಧಬ್ಬತ್ತಾ। ಯದಿ ನಿಪ್ಫನ್ನಧಮ್ಮಾ ವಿಯ ಜಾತಿ ಉಪಲಬ್ಭೇಯ್ಯ, ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋವ ತಸ್ಸಾ ಕುತೋಚಿ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ಸಿಯಾ, ನ ಚೇವಂ ಉಪಲಬ್ಭತಿ, ಅಥ ಖೋ ಅನಿಪ್ಫನ್ನತ್ತಾ ವಿಕಾರಭಾವೇನ ಉಪಲಬ್ಭತಿ। ತಸ್ಮಾ "**ಏಕೇನ ಪರಿಯಾಯೇನೇತ್ಥ ಅನಿಚ್ಚಾತಿಆದೀನಿ ಯುಜ್ಜನ್ತೀ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ನ ಪನ ಜರಾಮರಣೇ, ಜನಕಪ್ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಕಿಚ್ಚಾನುಭಾವಕ್ಖಣೇ ತಸ್ಸ ಅಲಬ್ಭನತೋ। ತೇನೇವ "ಏತ್ಥ ಚ ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿ...ಪೇ॰... ಅನಿಚ್ಚಂ ನಾಮ ಜಾತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಸವಿಪಸ್ಸನಾಯಾತಿ ಏತ್ಥ **ಸಹ**-ಸದ್ದೋ ಅಪ್ಪಧಾನಭಾವದೀಪನೋ "ಸಮಕ್ಖಿಕಂ, ಸಮಕಸ"ನ್ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। ಅಪ್ಪಧಾನಭೂತಾ ಹಿ ವಿಪಸ್ಸನಾ, ಯಥಾಭೂತದಸ್ಸನಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನಾತಿ। "ಪುರಿಮಂ ಅನ್ತ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚಮಾನೇ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಭಾವಸ್ಸಪಿ ಗಹಣಂ ಸಿಯಾತಿ "**ಪುರಿಮಂ ಅನ್ತಂ ಅತೀತ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ವಿಜ್ಜಮಾನತಞ್ಚ ಅವಿಜ್ಜಮಾನತಞ್ಚಾ**ತಿ ಸಸ್ಸತಾಸಙ್ಕಂ ನಿಸ್ಸಾಯ "ಅಹೋಸಿಂ ನು ಖೋ ಅಹಮತೀತಮದ್ಧಾನ"ನ್ತಿ ಅತೀತೇ ಅತ್ತನೋ ವಿಜ್ಜಮಾನತಂ, ಅಧಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪತ್ತಿಆಸಙ್ಕಂ ನಿಸ್ಸಾಯ "ಯತೋ ಪಭುತಿ ಅಹಂ, ತತೋ ಪುಬ್ಬೇ ನ ನು ಖೋ ಅಹೋಸಿ"ನ್ತಿ ಅತೀತೇ ಅತ್ತನೋ ಅವಿಜ್ಜಮಾನತಞ್ಚ ಕಙ್ಖತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಆಕಾರದ್ವಯಾವಲಮ್ಬನತೋ। ತಸ್ಸಾ ಪನ ಅತೀತವತ್ಥುತಾಯ ಗಹಿತತ್ತಾ ಸಸ್ಸತಾಧಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪತ್ತಿಆಕಾರನಿಸ್ಸಿತತಾ ದಸ್ಸಿತಾ ಏವ। ಆಸಪ್ಪನಪರಿಸಪ್ಪನಪವತ್ತಿಕಂ ಕತ್ಥಚಿಪಿ ಅಪ್ಪಟಿವತ್ತಿಹೇತುಭೂತಂ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಂ ಕಸ್ಮಾ ಉಪ್ಪಾದೇತೀತಿ ನ ವಿಚಾರೇತಬ್ಬಮೇತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹ "**ಕಿಂಕಾರಣನ್ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬ**"ನ್ತಿ । **ಕಾರಣಂ** ವಾ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರೋ, ತಸ್ಸ ಅನ್ಧಬಾಲಪುಥುಜ್ಜನಭಾವೋ, ಅರಿಯಾನಂ ಅದಸ್ಸಾವಿತಾ ಚಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಜಾತಿಲಿಙ್ಗುಪಪತ್ತಿಯೋತಿ ಖತ್ತಿಯಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿಜಾತಿಂ, ಗಹಟ್ಠಪಬ್ಬಜಿತಾದಿಲಿಙ್ಗಂ, ದೇವಮನುಸ್ಸಾದಿಉಪಪತ್ತಿಞ್ಚ। **ನಿಸ್ಸಾಯಾ**ತಿ ಉಪಾದಾಯ। ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಯಂ ಸನ್ತಾನಂ ಮಜ್ಝಿಮಂ ಪಮಾಣಂ, ತೇನ ಯುತ್ತೋ ಪಮಾಣಿಕೋ, ತದಭಾವತೋ ಅಧಿಕಭಾವತೋ ವಾ "ಅಪ್ಪಮಾಣಿಕೋ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಕೇಚೀ**ತಿ ಸಾರಸಮಾಸಾಚರಿಯಾ। ತೇ ಹಿ "ಕಥಂ ನು ಖೋ"ತಿ ಇಸ್ಸರೇನ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮುನಾ ವಾ ಪುಬ್ಬಕತೇನ ವಾ ಅಹೇತುತೋ ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೋತಿ ಚಿನ್ತೇತೀತಿ ವದನ್ತಿ। ಅಹೇತುತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಕಙ್ಖಾಪಿ ಹಿ ಹೇತುಪರಾಮಸನಮೇವಾತಿ। **ಪರಮ್ಪರ**ನ್ತಿ ಪುಬ್ಬಾಪರಪ್ಪವತ್ತಿಂ। **ಅದ್ಧಾನ**ನ್ತಿ ಕಾಲಾಧಿವಚನಂ, ತಞ್ಚ ಭುಮ್ಮತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ವಿಜ್ಜಮಾನತಞ್ಚ ಅವಿಜ್ಜಮಾನತಞ್ಚಾ**ತಿ ಸಸ್ಸತಾಸಙ್ಕಂ ನಿಸ್ಸಾಯ "ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಅನಾಗತಮದ್ಧಾನ"ನ್ತಿ ಅನಾಗತೇ ಅತ್ತನೋ ವಿಜ್ಜಮಾನತಂ, ಉಚ್ಛೇದಾಸಙ್ಕಂ ನಿಸ್ಸಾಯ "ಯಸ್ಮಿಞ್ಚ ಅತ್ತಭಾವೇ ಉಚ್ಛೇದನಕಙ್ಖಾ, ತತೋ ಪರಂ ನು ಖೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅನಾಗತೇ ಅತ್ತನೋ ಅವಿಜ್ಜಮಾನತಞ್ಚ ಕಙ್ಖತೀತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಅದ್ಧಾನನ್ತಿ ಅದ್ಧಾಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ **"ಪಟಿಸನ್ಧಿಮಾದಿಂ ಕತ್ವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಇದಂ ಕಥಂ, ಇದಂ ಕಥ"ನ್ತಿ ಪವತ್ತನತೋ ಕಥಂಕಥಾ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ, ಸಾ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಕಥಂಕಥೀ**। ತೇನಾಹ **"ವಿಚಿಕಿಚ್ಛೀ"**ತಿ। ಕಾ ಏತ್ಥ ಚಿನ್ತಾ? ಉಮ್ಮತ್ತಕೋ ವಿಯ ಬಾಲಪುಥುಜ್ಜನೋತಿ ಪಟಿಕಚ್ಚೇವ ವುತ್ತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ತಂ** ಮಹಾಮಾತಾಯ ಪುತ್ತಂ। **ಮುಣ್ಡೇಸು**ನ್ತಿ ಮುಣ್ಡೇನ ಅನಿಚ್ಛನ್ತಂ ಜಾಗರಣಕಾಲೇ ನ ಸಕ್ಕಾತಿ ಸುತ್ತಂ ಮುಣ್ಡೇಸುಂ ಕುಲಧಮ್ಮವಸೇನ ಯಥಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಕುಲತಾಪಸಾ। ರಾಜಭಯೇನಾತಿ ಚ ವದನ್ತಿ। **ಸೀತಿಭೂತ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಮಧುರಕಭಾವಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಕಾರಣವಚನಂ। "ಸೇತಭೂತ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಉದಕೇ ಚಿರಟ್ಠಾನೇನ ಸೇತಭಾವಂ ಪತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅತ್ತನೋ ಖತ್ತಿಯಭಾವಂ ಕಙ್ಖತಿ ಕಣ್ಣೋ ವಿಯ ಸೂತಪುತ್ತಸಞ್ಞೀ, ಸೂತಪುತ್ತಸಞ್ಞೀತಿ ಸೂರಿಯದೇವಪುತ್ತಸ್ಸ ಪುತ್ತಸಞ್ಞೀ। ಜಾತಿಯಾ ವಿಭಾವಿಯಮಾನಾಯ "ಅಹ"ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಪರಾಮಸನಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ "ಏವಮ್ಪಿ ಸಿಯಾ ಕಙ್ಖಾ"ತಿ। **ಮನುಸ್ಸಾಪಿ ಚ ರಾಜಾನೋ ವಿಯಾ**ತಿ ಮನುಸ್ಸಾಪಿ ಚ ಕೇಚಿ ಏಕಚ್ಚೇ ರಾಜಾನೋ ವಿಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ವುತ್ತನಯಮೇವ** "ಸಣ್ಠಾನಾಕಾರಂ ನಿಸ್ಸಾಯಾ"ತಿಆದಿನಾ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ "ಕಥಂ ನು ಖೋಸ್ಮೀ"ತಿ ಪದೇ। **ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಜೀವೋ**ತಿ ಪರಪರಿಕಪ್ಪಿತಂ ಅನ್ತರತ್ತಾನಂ ವದತಿ। **ಸೋಳಸಂಸಾದೀನ**ನ್ತಿ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಸರೀರಪರಿಮಾಣಅಙ್ಗುಟ್ಠ-ಯವಪರಮಾಣುಪರಿಮಾಣತಾದಿಕೇ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಸತ್ತಪಣ್ಣತ್ತಿ ಜೀವವಿಸಯಾತಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾನಂ ಮತಿಮತ್ತಂ, ಪರಮತ್ಥತೋ ಪನ ಸಾ ಅತ್ತಭಾವವಿಸಯಾವಾತಿ ಆಹ **"ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸ ಆಗತಿಗತಿಟ್ಠಾನ"**ನ್ತಿ। ಯತಾಯಂ ಆಗತೋ, ಯತ್ಥ ಚ ಗಮಿಸ್ಸತಿ, ತಂ ಠಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ** ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಪಹಾನಸ್ಸ ದಿಟ್ಠತ್ತಾ। **ಇತರೇಪಿ ತಯೋ**ತಿ ಸಕದಾಗಾಮೀಆದಯೋ ಅವಾರಿತಾ ಏವ। "ಅಯಞ್ಚ...ಪೇ॰... ಸುದಿಟ್ಠಾ"ತಿ ನಿಪ್ಪದೇಸತೋ ಸಚ್ಚಸಂಪಟಿವೇಧಸ್ಸ ಜೋತಿತತ್ತಾ।

ಪಚ್ಚಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಆಹಾರವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ದಸಬಲವಗ್ಗೋ

೧. ದಸಬಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೧. **ಪಠಮಂ ದುತಿಯಸ್ಸೇವ ಸಙ್ಖೇಪೋ** ಪಠಮಸುತ್ತೇ ಸಙ್ಖೇಪವುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರವಸೇನ ದುತಿಯಸುತ್ತಸ್ಸ ದೇಸಿತತ್ತಾ, ತಞ್ಚ ಪನ ಭಗವಾ ಪಠಮಸುತ್ತಂ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ದೇಸೇಸಿ, ದುತಿಯಂ ತತೋ ವಿತ್ಥಾರತೋ। ಪಠಮಂ ವಾ ಸಂಖಿತ್ತರುಚೀನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ದೇಸೇಸಿ, ದುತಿಯಂ ಪನ ಅತ್ತನೋ ರುಚಿಯಾ ತತೋ ವಿತ್ಥಾರತೋ।

ಸೀಹಸಮಾನವುತ್ತಿಕಾ ಹಿ ಬುದ್ಧಾ ಭಗವನ್ತೋ, ತೇ ಅತ್ತನೋ ರುಚಿಯಾ ಕಥೇನ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ಥಾಮಂ ದಸ್ಸೇನ್ತಾವ ಕಥೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ದುತಿಯಸುತ್ತವಸೇನ ಚೇತ್ಥ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಂವಣ್ಣಿತೇ ಪಠಮಂ ಸಂವಣ್ಣಿತಮೇವ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ದಸಬಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯದಸಬಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೨. **ತತ್ಥಾ**ತಿ ದುತಿಯಸುತ್ತೇ। **ದಸಹಿ ಬಲೇಹೀ**ತಿ ದಸಹಿ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣೇಹಿ ಞಾಣಬಲೇಹಿ, ತಾನಿ ತಥಾಗತಸ್ಸೇವ ಬಲಾನೀತಿ ತಥಾಗತಬಲಾನೀತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಕಾಮಞ್ಚ ತಾನಿ ಏಕಚ್ಚಾನಂ ಸಾವಕಾನಮ್ಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಯಾದಿಸಾನಿ ಪನ ಬುದ್ಧಾನಂ ಠಾನಾಟ್ಠಾನಞಾಣಾದೀನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ನ ತಾದಿಸಾನಿ ತದಞ್ಞೇಸಂ ಕದಾಚಿಪಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ। **ಹತ್ಥಿಕುಲಾನುಸಾರೇನಾ**ತಿ ವಕ್ಖಮಾನಹತ್ಥಿಕುಲಾನುಸಾರೇನ। **ಕಾಳಾವಕ**ನ್ತಿ ಕುಲಸದ್ದಾಪೇಕ್ಖಾಯ ನಪುಂಸಕನಿದ್ದೇಸೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। **ಪಕತಿಹತ್ಥಿಕುಲ**ನ್ತಿ ಗಿರಿಚರನದಿಚರವನಚರಾದಿಪ್ಪಭೇದಾ ಗೋಚರಿಯಕಾಳಾವಕನಾಮಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಬಲೇನ ಪಾಕತಿಕಾ ಹತ್ಥಿಜಾತಿ। **ದಸನ್ನಂ ಪುರಿಸಾನ**ನ್ತಿ ಥಾಮಮಜ್ಝಿಮಾನಂ ದಸನ್ನಂ ಪುರಿಸಾನಂ। ಏಕಸ್ಸ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಕಾಯಬಲನ್ತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಏಕಸ್ಸಾ**ತಿ ಚ ತಥಾ ಹೇಟ್ಠಾಕಥಾಯಂ ಆಗತತ್ತಾ ದೇಸನಾಸೋತೇನ ವುತ್ತಂ। **ನಾರಾಯನಸಙ್ಘಾತಬಲ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ನಾರಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ರಸ್ಮಿಯೋ, ತಾ ಬಹೂ ನಾನಾವಿಧಾ ಇತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ **ನಾರಾಯನಂ,** ವಜಿರಂ, ತಸ್ಮಾ ನಾರಾಯನಸಙ್ಘಾತಬಲನ್ತಿ ವಜಿರಸಙ್ಘಾತಬಲನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಥಾಗತಸ್ಸ ಕಾಯಬಲ**ನ್ತಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪಾಕತಿಕಕಾಯಬಲಂ। **ಸಙ್ಖಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ** ಅತ್ತನೋ ಬಲಾಭಾವತೋ, ತತೋ ಏವಸ್ಸ **ಬಾಹಿರಕತಾ ಲಾಮಕತಾ ಚ**। ತದುಭಯಂ ಪನಸ್ಸ ಕಾರಣೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಏತಞ್ಹಿ ನಿಸ್ಸಾಯಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಞ್ಞ**ನ್ತಿ ಕಾಯಬಲತೋ ಅಞ್ಞಂ ತತೋ ವಿಸುಂಯೇವ। **ದಸಸು ಠಾನೇಸು** ದಸಸು ಞಾತಬ್ಬಟ್ಠಾನೇಸು। ಯಾಥಾವಪಟಿವೇಧತೋ ಸಯಞ್ಚ ಅಕಮ್ಪಿಯಂ, ಪುಗ್ಗಲಞ್ಚ ತಂಸಮಙ್ಗಿಂ ನೇಯ್ಯೇಸು ಅಧಿಬಲಂ ಕರೋತೀತಿ ಆಹ **"ಅಕಮ್ಪನಟ್ಠೇನ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನಟ್ಠೇನ ಚಾ"**ತಿ।

ಠಾನಞ್ಚ ಠಾನತೋತಿ ಕಾರಣಞ್ಚ ಕಾರಣತೋ। ಕಾರಣಞ್ಹಿ ಯಸ್ಮಾ ಫಲಂ ತಿಟ್ಠತಿ ತದಾಯತ್ತವುತ್ತಿತಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಚೇವ ಪವತ್ತತಿ ಚ, ತಸ್ಮಾ "ಠಾನ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ವಿಪರಿಯಾಯೇನ **ಅಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಅಕಾರಣಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತದುಭಯಂ ಭಗವಾ ಯೇನ ಞಾಣೇನ ಯೇ ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಯೇಸಂ ಯೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಹೇತೂ ಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪಾದಾಯ, ತಂ ತಂ ಠಾನಂ, ಯೇ ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಯೇಸಂ ಯೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ನ ಹೇತೂ ನ ಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪಾದಾಯ, ತಂ ತಂ ಅಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಪಜಾನಾತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **"ಠಾನಞ್ಚ...ಪೇ॰... ಜಾನನಂ ಏಕ"**ನ್ತಿ। **ಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಾನ**ನ್ತಿ ಕಮ್ಮಂ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ ಕತಾನಂ ಕುಸಲಾಕುಸಲಕಮ್ಮಾನಂ, ಕಮ್ಮಞ್ಞೇವ ವಾ ಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಂ। **ಠಾನಸೋ ಹೇತುಸೋ**ತಿ ಪಚ್ಚಯತೋ ಚ ಹೇತುತೋ ಚ। ತತ್ಥ ಗತಿಉಪಧಿಕಾಲಪಯೋಗಾ ವಿಪಾಕಸ್ಸ ಠಾನಂ, ಕಮ್ಮಂ ಹೇತು। **ಸಬ್ಬತ್ಥಗಾಮಿನೀಪಟಿಪದಾಜಾನನ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಗತಿಗಾಮಿನಿಯಾ ಅಗತಿಗಾಮಿನಿಯಾ ಚ ಪಟಿಪದಾಯ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಜಾನನಂ, ಬಹೂಸುಪಿ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಏಕಮೇವ ಪಾಣಂ ಹನನ್ತೇಸು "ಇಮಸ್ಸ ಚೇತನಾ ನಿರಯಗಾಮಿನೀ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಇಮಸ್ಸ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಗಾಮಿನೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಏಕವತ್ಥುಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಕುಸಲಾಕುಸಲಚೇತನಾಸಙ್ಖಾತಾನಂ ಪಟಿಪತ್ತೀನಂ ಅವಿಪರೀತತೋ ಸಭಾವಜಾನನಂ । **ಅನೇಕಧಾತುನಾನಾಧಾತುಲೋಕಜಾನನ**ನ್ತಿ ಚಕ್ಖುಧಾತುಆದೀಹಿ ಕಾಮಧಾತುಆದೀಹಿ ವಾ ಬಹುಧಾತುನೋ, ತಾಸಂಯೇವ ಧಾತೂನಂ ವಿಪರೀತತಾಯ ನಾನಪ್ಪಕಾರಧಾತುನೋ ಖನ್ಧಾಯತನಧಾತುಲೋಕಸ್ಸ ಜಾನನಂ। **ಪರಸತ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಪರೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ। **ನಾನಾಧಿಮುತ್ತಿಕತಾಜಾನನ**ನ್ತಿ ಹೀನಾದೀಹಿ ಅಧಿಮುತ್ತೀಹಿ ನಾನಾಧಿಮುತ್ತಿಕಭಾವಸ್ಸ ಜಾನನಂ। **ತೇಸಂಯೇವಾ**ತಿ ಪರಸತ್ತಾನಂಯೇವ। **ಇನ್ದ್ರಿಯಪರೋಪರಿಯತ್ತಜಾನನ**ನ್ತಿ ಸದ್ಧಾದೀನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಪರಭಾವಸ್ಸ ಅಪರಭಾವಸ್ಸ ವುಡ್ಢಿಯಾ ಚೇವ ಹಾನಿಯಾ ಚ ಜಾನನಂ। **ಝಾನವಿಮೋಕ್ಖಸಮಾಧಿಸಮಾಪತ್ತೀನ**ನ್ತಿ ಪಠಮಾದೀನಂ ಚತುನ್ನಂ ಝಾನಾನಂ, "ರೂಪೀ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿಆದೀನಂ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ವಿಮೋಕ್ಖಾನಂ, ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರಾದೀನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಸಮಾಧೀನಂ, ಪಠಮಜ್ಝಾನಸಮಾಪತ್ತಿಆದೀನಞ್ಚ ನವನ್ನಂ

ಅನುಪುಬ್ಬಸಮಾಪತ್ತೀನಂ। **ಸಂಕಿಲೇಸವೋದಾನವುಟ್ಠಾನಜಾನನ**ನ್ತಿ ಹಾನಭಾಗಿಯಸ್ಸ, ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯಸ್ಸ "ವೋದಾನಮ್ಪಿ ವುಟ್ಠಾನಂ, ತಮ್ಹಾ ತಮ್ಹಾ ಸಮಾಧಿಮ್ಹಾ ವುಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ವುಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ (ವಿಭ॰ ೮೨೮) ಏವಂ ವುತ್ತಪಗುಣಜ್ಝಾನಸ್ಸ ಚೇವ ಭವಙ್ಗಫಲಸಮಾಪತ್ತೀನಞ್ಚ ಜಾನನಂ। ಹೇಟ್ಠಿಮಂ ಹೇಟ್ಠಿಮಞ್ಹಿ ಪಗುಣಜ್ಝಾನಂ ಉಪರಿಮಸ್ಸ ಉಪರಿಮಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ವೋದಾನಮ್ಪಿ "ವುಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಭವಙ್ಗೇನ ಪನ ಸಬ್ಬಝಾನೇಹಿ ವುಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ। ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾನಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ "ತಮ್ಹಾ ತಮ್ಹಾ ಸಮಾಧಿಮ್ಹಾ ವುಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಜಾನನ**ನ್ತಿ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಾನುಸ್ಸತಿಞಾಣೇನ ನಿವುಟ್ಠಕ್ಖನ್ಧಾನಂ ಜಾನನಂ। **ಚುತೂಪಪಾತಜಾನನ**ನ್ತಿ ಸತ್ತಾನಂ ಚುತಿಯಾ ಉಪಪತ್ತಿಯಾ ಚ ಯಾಥಾವತೋ ಜಾನನಂ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಆಸವಕ್ಖಯಜಾನನಂ** ಆಸವಕ್ಖಯಞಾಣಂ, ಮಗ್ಗಞಾಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯತ್ಥ ಪನೇತಾನಿ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಆಗತಾನಿ ಸಂವಣ್ಣಿತಾನಿ, ತಾನಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಪನಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಬ್ಯಾಮೋಹಭಯವಸೇನ ಸರಣಪರಿಯೇಸನಂ ಸಾರಜ್ಜನಂ ಸಾರದೋ, ಬ್ಯಾಮೋಹಭಯಂ। ವಿಗತೋ ಸಾರದೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ ವಿಸಾರದೋ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ವೇಸಾರಜ್ಜಂ**। ತಂ ಪನ ಞಾಣಸಮ್ಪದಂ ಪಹಾನಸಮ್ಪದಂ ದೇಸನಾವಿಸೇಸಸಮ್ಪದಂ ಖೇಮಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪವತ್ತಂ ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಞಾಣಂ। ತೇನಾಹ **"ಚತೂಸು ಠಾನೇಸೂ"**ತಿಆದಿ। **ಚತೂಸೂ**ತಿ ಪರಪರಿಕಪ್ಪಿತೇಸು ವತ್ಥೂಸು। ಪರಪರಿಕಪ್ಪಿತೇಸು ವಾ ವತ್ಥುಮತ್ತೇಸು ಚೋದನಾಕಾರಣೇಸು। **ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ತೇ ಪಟಿಜಾನತೋ**ತಿ "ಅಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ"ತಿ ಏವಂ ಪಟಿಜಾನನ್ತೇನ ತಯಾ। **ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ**ತಿ "ಇದಂ ಪಞ್ಚಮಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಂ, ಅಯಂ ಛಟ್ಠೋ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧೋ, ಇದಂ ತೇರಸಮಂ ಆಯತನ"ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ। **ಅನಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಾ** ಅಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧತ್ತಾತಿ।

ತತ್ರಾತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಅನಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಸಞ್ಞಾತೇ ಚೋದನಾವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ। **ಕೋಚೀ**ತಿ ಸಮಣಾದೀಹಿ ಅಞ್ಞೋ ವಾ ಯೋ ಕೋಚಿ। **ಸಹ ಧಮ್ಮೇನಾ**ತಿ ಸಹ ಹೇತುನಾ। "ಧಮ್ಮಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಹೇತುಪರಿಯಾಯೋ ಇಧ **ಧಮ್ಮ**-ಸದ್ದೋ। **ಹೇತೂ**ತಿ ಚ ಉಪ್ಪತ್ತಿಸಾಧನಹೇತು ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ನ ಕಾರಕೋ ಸಮ್ಪಾಪಕೋ ವಾ। **ನಿಮಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಕಾರಣಂ, ತಂ ಪನೇತ್ಥ ಚೋದನಾವತ್ಥುಮೇವ। **ನ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮಿ** ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಭಾವತೋ। **ಖೇಮಪ್ಪತ್ತೋ**ತಿ ಅಖೇಮಪ್ಪತ್ತರೂಪಾಯ ಚೋದನಾಯ ಅನುಪದ್ದವಂ ಪತ್ತೋ ನಿಚ್ಚಲಭಾವಪ್ಪತ್ತೋ। **ವೇಸಾರಜ್ಜಪ್ಪತ್ತೋ**ತಿ ವಿಸಾರದಭಾವಪ್ಪತ್ತೋ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ - **ಇಮೇ ಆಸವಾ**ತಿ ಕಾಮಾಸವಾದೀಸು ಇಮೇ ನಾಮ ಆಸವಾ ನ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾತಿ ಆಸವಕ್ಖಯವಚನೇನೇತ್ಥ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಪ್ಪಹಾನಂ ವುತ್ತಂ। ನ ಹಿ ಸೋ ಕಿಲೇಸೋ ಅತ್ಥಿ, ಯೋ ಸಬ್ಬಸೋ ಆಸವೇಸು ಖೀಣೇಸು ನಪ್ಪಹೀಯೇಯ್ಯ। **ಅನ್ತರಾಯಿಕಾ**ತಿ ಅನ್ತರಾಯಕರಾ, ಸಗ್ಗವಿಮೋಕ್ಖಾಧಿಗಮಸ್ಸ ಅನ್ತರಾಯಕರಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಧಮ್ಮೋ ಹಿ ಯೋ ಸಂಕಿಲೇಸತೋ ನಿಯ್ಯಾತಿ, ಸೋ "ನಿಯ್ಯಾನಿಕೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ। ಧಮ್ಮೇ ನಿಯ್ಯನ್ತೇ ತಂಸಮಙ್ಗೀಪುಗ್ಗಲೋ ನಿಯ್ಯಾನಿಕೋತಿ ವೋಹರಿತೋ ಹೋತೀತಿ ತಸ್ಸ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ **"ಸೋ ನ ನಿಯ್ಯಾತೀ"**ತಿ ಆಹ। ಕಥಂ ಪನ ದೇಸನಾಧಮ್ಮೋ ನಿಯ್ಯಾತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ? ನಿಯ್ಯಾನತ್ಥಸಮಾಧಾನತೋ, ಸೋ ಅಭೇದೋಪಚಾರೇನ "ನಿಯ್ಯಾತೀ"ತಿ ವುತ್ತೋ। ಅಥ ವಾ "ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ"ತಿ ಅರಿಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ ನ ಕೋಚಿ ವಿರೋಧೋ।

ಉಸಭಸ್ಸ ಇದನ್ತಿ **ಆಸಭಂ,** ಅಸನ್ತಸನಟ್ಠೇನ ಆಸಭಂ ವಿಯಾತಿ **ಆಸಭಂ,** ಸೇಟ್ಠಟ್ಠಾನಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ। ಆಸಭಟ್ಠಾನಟ್ಠಾಯಿತಾಯ **ಆಸಭಾ** ನಾಮ **ಪುಬ್ಬಬುದ್ಧಾ**। ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಪಟಿಜಾನನವಸೇನ ಅಭಿಮುಖಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಚತಸ್ಸೋ ವಾ ಪರಿಸಾ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತೀತಿ **ಆಸಭಾ**। ಚತಸ್ಸೋಪಿ ಹಿ ಪರಿಸಾ ಬುದ್ಧಾಭಿಮುಖಾ ಏವಂ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ನ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ ಪರಮ್ಮುಖಾ। **ಇದಮ್ಪೀ**ತಿ "ಉಸಭೋ"ತಿ ಇದಮ್ಪಿ ಪದಂ। **ತಸ್ಸಾ**ತಿ ನಿಸಭಸ್ಸ। ಯೇಸಂ ಬಲುಪ್ಪಾದಾವಟ್ಠಾನಾನಂ ವಸೇನ ಉಸಭಸ್ಸ ಆಸಭಣ್ಠಾನಂ ಇಚ್ಛಿತಂ, ತತೋ ಸಾತಿಸಯಾನಂ ಏವ ತೇಸಂ ವಸೇನ ಆಸಭಣ್ಠಾನಂ ಹೋತೀತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಲೋಕೇ ಉಪಮಂ ನಾಮ ಬುದ್ಧಗುಣಾನಂ ನಿದಸ್ಸನಭಾವೇನ ವುಚ್ಚತಿ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನಿಹೀನಮೇವ। **ತಿಟ್ಠಮಾನೋ ಚಾ**ತಿ ಅತಿಟ್ಠನ್ತೋಪಿ ತಿಟ್ಠಮಾನೋ ಏವ ಪಟಿಜಾನಾತಿ ನಾಮ। **ಉಪಗಚ್ಛತೀ**ತಿ ಅನುಜಾನಾತಿ।

ಅಟ್ಠ ಖೋ ಇಮಾತಿ ಇದಂ ವೇಸಾರಜ್ಜಞಾಣಸ್ಸ ಬಲದಸ್ಸನಂ। ಯಥಾ ಹಿ ಬ್ಯತ್ತಂ ಪರಿಸಂ ಅಜ್ಝೋಗಾಹೇತ್ವಾ ವಿಞ್ಞಾನಂ ಚಿತ್ತಂ ಆರಾಧನಸಮತ್ಥಾಯ ಕಥಾಯ ಧಮ್ಮಕಥಿಕಸ್ಸ ಛೇಕಭಾವೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಏವಂ ಇಮಾ ಅಟ್ಠ ಪರಿಸಾ ಪತ್ವಾ ಸತ್ಥು ವೇಸಾರಜ್ಜಞಾಣಸ್ಸ ಬಲಂ ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "**ಪರಿಸಾಸೂ**"ತಿ। **ಖತ್ತಿಯಪರಿಸಾತಿ** ಖತ್ತಿಯಾನಂ ಸನ್ನಿಪತಿತಾನಂ ಸಮೂಹೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಮಾರಪರಿಸಾತಿ** ಮಾರಕಾಯಿಕಾನಂ ಸನ್ನಿಪತಿತಾನಂ ಸಮೂಹೋ। ಮಾರಸದಿಸಾನಂ ಮಾರಾನಂ ಪರಿಸಾತಿ ಮಾರಪರಿಸಾ। ಸಬ್ಬಾ ಚೇತಾ ಪರಿಸಾ ಉಗ್ಗಟ್ಠಾನದಸ್ಸನವಸೇನ ಗಹಿತಾ। ಮನುಸ್ಸಾ ಹಿ "ಏತ್ಥ ರಾಜಾ ನಿಸಿನ್ನೋ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಪಕತಿವಚನಮ್ಪಿ ವತ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಕಚ್ಛೇಹಿ ಸೇದಾ ಮುಚ್ಚನ್ತಿ, ಏವಂ ಉಗ್ಗಾ ಖತ್ತಿಯಪರಿಸಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ತೀಸು ವೇದೇಸು ಕುಸಲಾ ಹೋನ್ತಿ, ಗಹಪತಯೋ ನಾನಾವೋಹಾರೇಸು ಚ ಅಕ್ಖರಚಿನ್ತಾಯ ಚ ಕುಸಲಾ, ಸಮಣಾ ಸಕವಾದಪರವಾದೇಸು ಕುಸಲಾ, ತೇಸಂ ಮಜ್ಝೇ ಧಮ್ಮಕಥಾಕಥನಂ ನಾಮ ಅತಿವಿಯ ಭಾರಿಯಂ। ದೇವಾನಂ ಉಗ್ಗಭಾವೇ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ। ಅಮನುಸ್ಸೋತಿ ಹಿ ವುತ್ತಮತ್ತೇ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಸಕಲಸರೀರಂ ಕಮ್ಪತಿ, ತೇಸಂ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾಪಿ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾಪಿ ಸತ್ತಾ ವಿಸಞ್ಞಿತಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ। ಏವಂ ಅಮನುಸ್ಸಪರಿಸಾ ಉಗ್ಗಾ। ಇತಿ ಚೇತಾ ಪರಿಸಾ ಉಗ್ಗಟ್ಠಾನದಸ್ಸನವಸೇನ ವುತ್ತಾ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಯಾಮಾದಿಪರಿಸಾ ನ ಗಹಿತಾತಿ? ಭುಸಂ ಕಾಮಾಭಿಗಿದ್ಧತಾಯ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರವಿರಹತೋ। ಯಾಮಾದಯೋ ಹಿ ಉಳಾರುಳಾರೇ ಕಾಮೇ ಪಟಿಸೇವನ್ತಾ ತತ್ಥಾಭಿಗಿದ್ಧತಾಯ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಾಯ ಸಭಾವೇನ ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಿ, ಮಹಾಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಪನ ಬುದ್ಧಾನಞ್ಚ ಆನುಭಾವೇನ ಆಕಡ್ಢಿಯಮಾನಾ ಕದಾಚಿ ನೇಸಂ ಪಯಿರುಪಾಸನಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತಿ ತಾದಿಸೇ ಮಹಾಸಮಯೇ। ತೇನೇವ ಹಿ ವಿಮಾನವತ್ಥುದೇಸನಾಪಿ ತಂನಿಮಿತ್ತಾ ಬಹುಲಾ ನಾಹೋಸಿ। **ಸೇಟ್ಠನಾದ**ನ್ತಿ ಕೇನಚಿ ಅಪ್ಪಟಿಹತಭಾವೇನ ಉತ್ತಮನಾದಂ। **ಅಭೀತನಾದ**ನ್ತಿ ವೇಸಾರಜ್ಜಯೋಗತೋ ಕುತೋಚಿ ನಿಬ್ಭಯನಾದಂ। **ಸೀಹನಾದಸುತ್ತೇನಾತಿ** ಖನ್ಧಿಯವಗ್ಗೇ ಆಗತೇನ ಸೀಹನಾದಸುತ್ತೇನ। **ಸಹನತೋತಿ** ಖಮನತೋ। **ಹನನತೋತಿ** ವಿಧಮನತೋ ವಿದ್ಧಂಸನತೋ। **ಯಥಾ ವಾತಿ**ಆದಿ "ಸೀಹನಾದಸದಿಸಂ ವಾ ನಾದಂ ನದತೀ"ತಿ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ವುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಪನಂ।

ಏತನ್ತಿ "ಬ್ರಹ್ಮಚಕ್ಕ"ನ್ತಿ ಏತಂ ಪದಂ। **ಪಞ್ಞಾಪಭಾವಿತ**ನ್ತಿ ಚಿರಕಾಲಪರಿಭಾವಿತಾಯ ಪಾರಮಿತಾಪಞ್ಞಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ ಚ ಉಪ್ಪಾದಿತಂ। **ಕರುಣಾಪಭಾವಿತ**ನ್ತಿ "ಕಿಚ್ಛಂ ವತಾಯಂ ಲೋಕೋ ಆಪನ್ನೋ"ತಿಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತಾಯ ಮಹಾಕರುಣಾಯ ಉಪ್ಪಾದಿತಂ। ಯಥಾ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮನತೋ ಪಭುತಿ ಮಹಾಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾಧಿಗಮನವಿರೋಧಿನೀ ಪಟಿಪತ್ತಿ ನತ್ಥಿ, ಏವಂ ತುಸಿತಭವನತೋ ನಿಯತಭಾವಾಪತ್ತಿತೋ ಚ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ ದುತಿಯತತಿಯನಯಾ ಚ ಗಹಿತಾ। **ಫಲಕ್ಖಣೇತಿ** ಅಗ್ಗಫಲಕ್ಖಣೇ। ಪಟಿವೇಧನಿಟ್ಠತ್ತಾ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣಂ ವಜಿರೂಪಮತಾಯೇವ ಸಾತಿಸಯೋ ಪಟಿವೇಧೋತಿ "**ಫಲಕ್ಖಣೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ನಾಮಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತೇನ ಪಟಿಲದ್ಧಸ್ಸಪಿ ದೇಸನಾಞಾಣಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚನಿಪ್ಫತ್ತಿ ಪರಸ್ಸ ಬುಜ್ಝನಮತ್ತೇನ ಹೋತೀತಿ "**ಅಞ್ಞಾಸಿಕೋಣ್ಡಞ್ಞಸ್ಸ ಸೋತಾಪತ್ತಿ...ಪೇ॰... ಫಲಕ್ಖಣೇ ಪವತ್ತನಂ ನಾಮಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ತತೋ ಪರಂ ಪನ ಯಾವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಾ ದೇಸನಾಞಾಣಪ್ಪವತ್ತಿ, ತಸ್ಸೇವ ಪವತ್ತಿತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಸ್ಸ ಠಾನನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ ಪವತ್ತಿತಚಕ್ಕಸ್ಸ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಚಕ್ಕರತನಸ್ಸ ಠಾನಂ ವಿಯ। **ಉಭಯಮ್ಪೀತಿ ಪಿ**-ಸದ್ದೇನ ಲೋಕಿಯದೇಸನಾಞಾಣಸ್ಸ ಇತರೇನ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣತಾವಸೇನ ಸಮಾನತಂ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತಿ। ಉರಸಿ ಜಾತತಾಯ ಉರಸೋ ಸಮ್ಭೂತನ್ತಿ **ಓರಸಂ** ಞಾಣಂ।

ಇತಿ ರೂಪನ್ತಿ ಏತ್ಥ **ಇತಿ**-ಸದ್ದೋ ಅನವಸೇಸತೋ ರೂಪಸ್ಸ ಸರೂಪನಿದಸ್ಸನತ್ಥೋತಿ ತಸ್ಸ "**ಇದಂ ರೂಪ**"ನ್ತಿ ಏತೇನ ಸಾಧಾರಣತೋ ಚ ಸರೂಪನಿದಸ್ಸನಮಾಹ। **ಏತ್ತಕಂ ರೂಪ**ನ್ತಿ ಏತೇನ ಅನವಸೇಸತೋ "ಇತೋ ಉದ್ಧಂ ರೂಪಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ ನಿಮಿತ್ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅಭಾವಂ। ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ "ರುಪ್ಪನಸಭಾವಞ್ಚೇವಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ರುಪ್ಪನಂ** ಸೀತಾದಿವಿರೋಧಿಪಚ್ಚಯಸಮವಾಯೇ ವಿಸದಿಸುಪ್ಪತ್ತಿ। **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರಾದಿಭೇದಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಲಕ್ಖಣ...ಪೇ॰... ವಸೇನಾತಿ** ಕಕ್ಖಳತ್ತಾದಿಲಕ್ಖಣವಸೇನ ಸನ್ಧಾರಣಾದಿರಸವಸೇನ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಾದಿಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನವಸೇನ ಭೂತತ್ತಯಾದಿಪದಟ್ಠಾನವಸೇನ ಚ। **ಏವಂ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಸ್ಸಾತಿ** ಏವಂ ಸಾಧಾರಣತೋ ಚ ಲಕ್ಖಣಾದಿತೋ ಚ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಸ್ಸ। **ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುದಯಾತಿ** ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಉಪ್ಪಾದಾ, ಅತ್ಥಿಭಾವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ನಿರೋಧವಿರೋಧೀ ಹಿ ಅತ್ಥಿಭಾವೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ

ನಿರೋಧೇ ಅಸತಿ ಅತ್ಥಿಭಾವೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪುರಿಮಭವೇ ಸಿದ್ಧಾಯ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಸತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಭವೇ ರೂಪಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ ರೂಪಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತಣ್ಹಾಸಮುದಯಾ ಕಮ್ಮಸಮುದಯಾತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅವಿಜ್ಜಾದೀಹಿ ಚ ತೀಹಿ ಅತೀತಕಾಲಿಕತ್ತಾ ತೇಸಂ ಸಹಕಾರೀಕಾರಣಭೂತಂ ಉಪಾದಾನಮ್ಪಿ ಗಹಿತಮೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಪವತ್ತಿಪಚ್ಚಯೇಸು ಕಬಳೀಕಾರಆಹಾರಸ್ಸ ಬಲವತಾಯ, ಸೋ ಏವ ಗಹಿತೋ, "ಆಹಾರಸಮುದಯಾ"ತಿ ಪನ ಗಹಿತೇನ ಪವತ್ತಿಪಚ್ಚಯತಾಮತ್ತೇನ ಉತುಚಿತ್ತಾನಿಪಿ ಗಹಿತಾನೇವ ಹೋನ್ತೀತಿ ದ್ವಾದಸಸಮುಟ್ಠಾನಿಕಂ ರೂಪಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯತೋ ದಸ್ಸನಮ್ಪಿ ಭವಿತಬ್ಬಮೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ನಿಬ್ಬತ್ತಿಲಕ್ಖಣ**ನ್ತಿಆದಿನಾ ಕಾಲವಸೇನ ಉದಯದಸ್ಸನಮಾಹ। ತತ್ಥ ಭೂತವಸೇನ ಮಗ್ಗೇ ಉದಯಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಠಿತೋ ಇಧ ಸನ್ತತಿವಸೇನ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಖಣವಸೇನ ಪಸ್ಸತಿ। **ಅವಿಜ್ಜಾನಿರೋಧಾ ರೂಪನಿರೋಧೋ**ತಿ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧತೋ ಅನಾಗತಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧೋ ಹೋತಿ ಪಚ್ಚಯಾಭಾವೇ ಅಭಾವತೋ। **ಪಚ್ಚಯನಿರೋಧೇನಾ**ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ನಿರೋಧಭಾವೇನ। **ತಣ್ಹಾನಿರೋಧಾ**ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಆಹಾರನಿರೋಧಾ**ತಿ ಪವತ್ತಿಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರಸ್ಸ ಅಭಾವಾ। **ರೂಪನಿರೋಧಾ**ತಿ ತಂಸಮುಟ್ಠಾನರೂಪಸ್ಸ ಅಭಾವೋ ಹೋತಿ। ಸೇಸಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ವಿಪರಿಣಾಮಲಕ್ಖಣ**ನ್ತಿ ಭವಕಾಲವಸೇನ ಹೇತುದ್ವಯದಸ್ಸನಂ। ತಸ್ಮಾ ತಂ ಪದಟ್ಠಾನವಸೇನ ಪಗೇವ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಠಿತೋ ಇಧ ಸನ್ತತಿವಸೇನ ದಿಸ್ವಾ ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಖಣವಸೇನ ಪಸ್ಸತಿ।

ಇತಿ **ವೇದನಾ**ತಿಆದೀಸುಪಿ ವುತ್ತನಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಸುಖಾದಿಭೇದ**ನ್ತಿ ಸುಖದುಕ್ಖಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾದಿವಿಭಾಗಂ। **ರೂಪಸಞ್ಞಾದಿಭೇದ**ನ್ತಿ ರೂಪಸಞ್ಞಾ, ಸದ್ದ... ಗನ್ಧ... ರಸ... ಫೋಟ್ಠಬ್ಬ ... ಧಮ್ಮಸಞ್ಞಾದಿವಿಭಾಗಂ। **ಫಸ್ಸಾದಿಭೇದ**ನ್ತಿ ಫಸ್ಸಚೇತನಾಮನಸಿಕಾರಾದಿವಿಭಾಗಂ। **ಲಕ್ಖಣ...ಪೇ॰... ವಸೇನಾ**ತಿ ಇಟ್ಠಾನುಭವನಲಕ್ಖಣಾದಿಲಕ್ಖಣವಸೇನ ಇಟ್ಠಾಕಾರಸಮ್ಭೋಗರಸಾದಿರಸವಸೇನ ಕಾಯಿಕಅಸ್ಸಾದಾದಿಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನವಸೇನ ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಾದಿಪದಟ್ಠಾನವಸೇನ। "ಫುಟ್ಠೋ ವೇದೇತಿ, ಫುಟ್ಠೋ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ, ಫುಟ್ಠೋ ಚೇತೇತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೯೩) ವಚನತೋ ತೀಸು ವೇದನಾದೀಸು ಖನ್ಧೇಸು **ಫಸ್ಸಸಮುದಯಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ**। ವಿಞ್ಞಾಣಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ನಾಮರೂಪ"ನ್ತಿ ವಚನತೋ **ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧೇ ನಾಮರೂಪಸಮುದಯಾ**ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। **ತೇಸಂಯೇವ ವಸೇನಾ**ತಿ "ಅವಿಜ್ಜಾನಿರೋಧೋ ವೇದನಾನಿರೋಧೋ"ತಿಆದಿನಾ ತೇಸಂಯೇವ ಅವಿಜ್ಜಾದೀನಂ ವಸೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾನಂ ಸಮುದಯತ್ಥಙ್ಗಮವಸೇನ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಅವಿಸಯೋಪಿ ಸಪ್ಪದೇಸೋ ಸೀಹನಾದೋ ದಸ್ಸಿತೋ। ಇದಾನಿ ನಿಪ್ಪದೇಸೋ ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮವಸೇನ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರವಿಸಯೋ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣೋ ದಸ್ಸೀಯತೀತಿ ಆಹ, **"ಅಯಮ್ಪಿ ಅಪರೋ ಸೀಹನಾದೋ"**ತಿ। **ತಸ್ಸಾ**ತಿ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತೀ"ತಿಆದಿನಾ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ವುತ್ತಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಪಾಳಿಯಾ। ಏತ್ಥ ಚ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಇದಂ ಹೋತಿ, ಇಮಸ್ಸ ನಿರೋಧಾ ಇದಂ ನಿರುಜ್ಝತೀ"ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾದೀನಂ ಭಾವೇ ಸಙ್ಖಾರಾದೀನಂ ಭಾವಸ್ಸ, ಅವಿಜ್ಜಾದೀನಂ ನಿರೋಧೇ ಸಙ್ಖಾರಾದೀನಂ ನಿರೋಧಸ್ಸ ಕಥನೇನ ಪುರಿಮಸ್ಮಿಂ ಪಚ್ಚಯಲಕ್ಖಣೇ ನಿಯಮೋ ದಸ್ಸಿತೋ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಏವ, ನಾಸತಿ, ಇಮಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾ ಏವ, ನಾನುಪ್ಪಾದಾ, ನಿರೋಧಾ ಏವ, ನಾನಿರೋಧಾ"ತಿ। ತೇನೇದಂ ಲಕ್ಖಣಂ ಅನ್ತೋಗಧನಿಯಮಂ ಇಧ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ನಿರೋಧೋತಿ ಚ ಅವಿಜ್ಜಾದೀನಂ ವಿರಾಗಾ ವಿಗಮೇನ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಅಪ್ಪವತ್ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ "ಅವಿಜ್ಜಾಯ ತ್ವೇವ ಅಸೇಸವಿರಾಗನಿರೋಧಾ"ತಿಆದಿ। ನಿರೋಧವಿರೋಧೀ ಚ ಉಪ್ಪಾದೋ, ಯೇನ ಸೋ ಉಪ್ಪಾದನಿರೋಧವಿಭಾಗೇನ ವುತ್ತೋ "ಇಮಸ್ಸ ನಿರೋಧಾ ಇದಂ ನಿರುಜ್ಝತೀ"ತಿ। ತೇನೇತಂ ದಸ್ಸೇತಿ "ಅಸತಿ ನಿರೋಧೇ ಉಪ್ಪಾದೋ ನಾಮ, ಸೋ ಚೇತ್ಥ ಅತ್ಥಿಭಾವೋತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ। "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಇದಂ ಹೋತೀ"ತಿ ಇದಮೇವ ಹಿ ಲಕ್ಖಣಂ। ಪರಿಯಾಯನ್ತರೇನ "ಇಮಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾ ಇದಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ವದನ್ತೇನ ಪರೇನ ಪುರಿಮಂ ವಿಸೇಸಿತಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ನ ವತ್ತಮಾನಂಯೇವ ಸನ್ಧಾಯ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಅಥ ಖೋ ಮಗ್ಗೇನ ಅನಿರುಜ್ಝನಸಭಾವಞ್ಚಾತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚ "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅಸತಿ ಇದಂ ನ ಹೋತಿ, ಇಮಸ್ಸ ನಿರೋಧಾ ಇದಂ ನಿರುಜ್ಝತೀ"ತಿ ದ್ವಿಧಾಪಿ ಉದ್ದಿಟ್ಠಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ನಿದ್ದೇಸಂ ವದನ್ತೇನ ಭಗವತಾ "ಅವಿಜ್ಜಾಯ ತ್ವೇವ

ಅಸೇಸವಿರಾಗನಿರೋಧಾ ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧೋ"ತಿಆದಿನಾ ನಿರೋಧೋವ ವುತ್ತೋ, ತಸ್ಮಾ ನತ್ಥಿಭಾವೋಪಿ ನಿರೋಧೋ ಏವಾತಿ ನತ್ಥಿಭಾವವಿರುದ್ಧೋ ಅತ್ಥಿಭಾವೋ ಅನಿರೋಧೋತಿ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ। ತೇನ ಅನಿರೋಧಸಙ್ಖಾತೇನ ಅತ್ಥಿಭಾವೇನ ಉಪ್ಪಾದಂ ವಿಸೇಸೇತಿ। ತತೋ ಇಧ ನ ಕೇವಲಂ ಅತ್ಥಿಭಾವಮತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೋತಿ ಅತ್ಥೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ಅಥ ಖೋ ಅನಿರೋಧಸಙ್ಖಾತೋ ಅತ್ಥಿಭಾವೋ ಚಾತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ವಿಭಾವಿತೋ ಹೋತಿ। ಏವಮೇತಂ ಲಕ್ಖಣದ್ವಯವಚನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಿಸೇಸನವಿಸೇಸಿತಬ್ಬಭಾವೇನ ಸಾತ್ಥಕನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಕೋ ಪನಾಯಂ ಅನಿರೋಧೋ ನಾಮ, ಯೋ "ಅತ್ಥಿಭಾವೋ, ಉಪ್ಪಾದೋ"ತಿ ಚ ವುತ್ತೋತಿ? ಅಪ್ಪಹೀನಭಾವೋ ಚ ಅನಿಬ್ಬತ್ತಿತಫಲಭಾವೇನ ಫಲುಪ್ಪಾದನಾರಹತಾ ಚಾತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ। ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ಪರಮತ್ಥದೀಪನಿಯಂ **ಉದಾನಟ್ಠಕಥಾಯಂ** (ಉದಾ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧)। ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧವಿಭಜನಾದಿವಸೇನಾತಿ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾನಂ ದ್ವಾದಸಪದಿಕಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಸ್ಸ ವಿಭಜನವಸೇನ। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ದಸಬಲಸುತ್ತೇ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ದೇಸಿತಾಕಾರೋ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಪಚ್ಚಯಾಕಾರಮತ್ತೋ। ತೇನಾಹ **"ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಪಚ್ಚಯಾಕಾರಧಮ್ಮೋ"**ತಿ। ಆಚರಿಯಮುಟ್ಠಿಯಾ ಅಕರಣೇನ ವಿಭೂತೋ, ಸೋ ಪನ ಅತ್ಥತೋ ಚ ಸದ್ದತೋ ಚ ಪಿಹಿತೋ ಹೇಟ್ಠಾಮುಖಜಾತೋ ವಾ ನ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಅನಿಕುಜ್ಜಿತೋ"**ತಿ। **ವಿವಟೋತಿ** ವಿಭಾವಿತೋ। ತೇನಾಹ **"ವಿವರಿತ್ವಾ ಠಪಿತೋ"**ತಿ । **ಪಕಾಸಿತೋತಿ** ಞಾಣೋಭಾಸೇನ ಓಭಾಸಿತೋ ಆದೀಪಿತೋತಿ ಆಹ **"ದೀಪಿತೋ ಜೋತಿತೋ"**ತಿ। **ತತ್ಥ ತತ್ಥ** ಛಿನ್ನಭಿನ್ನಟ್ಠಾನೇ। **ಸಿಬ್ಬಿತಗಣ್ಠಿತನ್ತಿ** ವಾಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಿಬ್ಬಿತಂ, ಸಿಬ್ಬಿತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಟ್ಠಾನೇ ವಾಕೇನ ಗಣ್ಠಿತಞ್ಚ। ಛಿನ್ನಪಿಲೋತಿಕಾಭಾವೇನ ವಿಗತಪಿಲೋತಿಕೋ ಧಮ್ಮೋ, ತಸ್ಸ ಛಿನ್ನಪಿಲೋತಿಕಸ್ಸ ಪಟಿಲೋಮತಾ ಛಿನ್ನಭಿನ್ನತಾಭಾವೇನಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ನ ಹೇತ್ಥ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ನಿವಾಸನಪಾರುಪನಂ **ಪರಿಗ್ಗಹಣಂ**। ಸಯಂ ಪಟಿಭಾನಂ **ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ**। **ವಡ್ಢೇನ್ತಾ** ಅತ್ತನೋ ಸಮಯಂ। **ಸಮಣಕಚವರನ್ತಿ** ಸಮಣವೇಸಧಾರಣವಸೇನ ಸಮಣಪಟಿರೂಪತಾಯ ಸಮಣಾನಂ ಕಚವರಭೂತಂ। ಅತ್ತನೋ ರೂಪಪವತ್ತಿಯಾ ಕರಣ್ಡಂ ಕುಚ್ಛಿತಂ ಧುತ್ತಂ ವಾತಿ ಪವತ್ತೇತೀತಿ ಕಾರಣ್ಡವೋ, ದುಸ್ಸೀಲೋ। ತಂ **ಕಾರಣ್ಡವಂ**। **ನಿದ್ಧಮಥಾತಿ** ನೀಹರಥ। **ಕಸಮ್ಬುನ್ತಿ** ಸಮಣಕಸಟಂ। **ಅಪಕಸ್ಸಥಾತಿ** ಅಪಕಡ್ಢಥ ನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಲಾಪೇತಿ** ಪಲಾಪಸದಿಸೇ। ತಥಾ ಹಿ ತಣ್ಡುಲಸಾರರಹಿತೋ ಧಞ್ಞಪಟಿರೂಪಕೋ ಥುಸಮತ್ತಕೋ ಪಲಾಪೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ ಸೀಲಾದಿಸಾರರಹಿತೋ ಸಮಣಪಟಿರೂಪಕೋ ಪಲಾಪೋ ವಿಯಾತಿ ಪಲಾಪೋ, ದುಸ್ಸೀಲೋ। ತೇ **ಪಲಾಪೇ**। **ವಾಹೇಥಾತಿ** ಅಪನೇಥ। **ಪತಿಸ್ಸತಾತಿ** ಬಾಳ್ಹಸತಿತಾಯ ಪತಿಸ್ಸತಾ ಹೋಥಾತಿ।

ಸದ್ಧಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತೇನಾತಿ ರಾಜೂಪದ್ದವಾದೀಹಿ ಅನುಪದ್ದುತೇನ "ಏವಞ್ಹಿ ತಂ ಓತಿಣ್ಣಂ ಜಾತಿಆದಿಸಂಸಾರಭಯಂ ವಿಜಿನಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವಟ್ಟನಿಸ್ಸರಣತ್ಥಂ ಆಗತಾಯ ಸದ್ಧಾಯ ವಸೇನ ಪಬ್ಬಜಿತೇನ। **ಆಚಾರಕುಲಪುತ್ತೋತಿ** ಆಚಾರೇನ ಅಭಿಜಾತೋ। ತೇನಾಹ **"ಯತೋ ಕುತೋಚೀ"**ತಿಆದಿ। **ಜಾತಿಕುಲಪುತ್ತೋತಿ** ಜಾತಿಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅಭಿಜಾತೋ। ವಿಞ್ಞುಪ್ಪಸತ್ಥಾನಿ ಅಙ್ಗಾನಿ ಸಮ್ಮಾಪಧಾನಿಯಙ್ಗಭಾವೇನ, ಕಾಯೇ ಚ ಜೀವಿತೇ ಚ ನಿರಪೇಕ್ಖಭಾವೇನ ವೀರಿಯಂ ಆರಭನ್ತಸ್ಸ ತಥಾಪವತ್ತವೀರಿಯವಸೇನ **"ತಚೋ ಏಕಂ ಅಙ್ಗ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। **ನವಸು ಠಾನೇಸು ಸಮಾಧಾತಬ್ಬನ್ತಿ** "ಕಾಲವಸೇನ ಪಞ್ಚಸು, ಇರಿಯಾಪಥವಸೇನ ಚತೂಸೂ"ತಿ ಏವಂ ನವಸು ಠಾನೇಸು ವೀರಿಯಂ ಸಮಾಧಾತಬ್ಬಂ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬಂ।

ಸೋ ದುಕ್ಖಂ ವಿಹರತೀತಿ ಕುಸೀತಪುಗ್ಗಲೋ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಸಾಸನೇ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭಸ್ಸ ಅಕರಣೇನ ಸಾಮಞ್ಞತ್ಥಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ದುಕ್ಖಂ ವಿಹರತಿ। ಸಕಂ ವಾ ಅತ್ಥಂ **ಸದತ್ಥಂ** ಕ-ಕಾರಸ್ಸ ದ-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ । ಕುಸೀತಸ್ಸ ಅತ್ಥಪರಿಹಾಯನಂ ಮೂಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಛ ದ್ವಾರಾನೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ನಿಸಜ್ಜಾವಸೇನ ಪೀಠಮದ್ದನತೋ **ಪೀಠಮದ್ದನೋ,** ನಿರಸ್ಸನವಚನಂ ತಸ್ಸ, ಕಸ್ಸಚಿಪತ್ಥಸ್ಸ ಅಧಾರಣತೋ ಕೇವಲಂ ಪೀಠಭಾರಭೂತೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅಞ್ಞತ್ಥ ಪನ "ಮುಖಮದ್ದನೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತತ್ಥ ದಾನಮಿಚ್ಛಾಯ ಪರೇಸಂ ಮುಖಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಲಣ್ಡಪೂರಕೋತಿ** ಕುಚ್ಛಿಪೂರಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ವಚ್ಚಕುಟಿಪೂರಕೋ।

“ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ”ತಿಆದೀಸು “ಕುಸೀತೋ ಪುಗ್ಗಲೋ”ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಆಸೀಸಾಯ ವಸೇನ ಥೋಮಿತೋ। **ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ**ತಿ ಪಗ್ಗಹಿತವೀರಿಯೋ। **ಪಹಿತತ್ತೋ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪತಿಪೇಸಿತಚಿತ್ತೋ। ಏತೇನ ಸಾವಕಾನಂ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಸತ್ಥುವನ್ದನಾನಿಸಂಸಞ್ಚ ದಸ್ಸೇಸಿ।

ಹೀನೇನಾತಿ ವಟ್ಟನಿಸ್ಸಿತೇನ ಧಮ್ಮೇನ। ತೇನಾಹ **“ಹೀನಾಯ ಸದ್ಧಾಯಾ”**ತಿಆದಿ। **ಅಗ್ಗೇನಾ**ತಿ ಸೇಟ್ಠೇನ ವಿವಟ್ಟನಿಸ್ಸಿತೇನ ಧಮ್ಮೇನ, ಈಸಕಮ್ಪಿ ಕತಕಾಲುಸಿಯವಿಗತಟ್ಠೇನ ಮಣ್ಡಟ್ಠೇನ ಚ ಪಸನ್ನಮ್ಪಿ ಸುರಾದಿ ನ ಪಾತಬ್ಬಂ। **ಸಾಸನ**ನ್ತಿ ಪರಿಯತ್ತಿಪಟಿಪತ್ತಿಪಟಿವೇಧಲಕ್ಖಣಂ ಸಾಸನಂ। **ಪಸನ್ನಂ** ವಿಗತದೋಸಮಲತ್ತಾ ಪಸಾದನಿಯತ್ತಾ ಚ। **ಪಾತಬ್ಬಞ್ಚ** ಪತ್ತೇನ ವಿಯ ಸುಖೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬತೋ ದುಚ್ಚರಿತಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಕಸಾವಮಲಪಙ್ಕದೋಸರಹಿತತ್ತಾ ಚ।

ಮಣ್ಡಭೂತಾ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮದೇಸನಾಪಿ **ದೇಸನಾಮಣ್ಡೋ**। ತಸ್ಸ ಏಕಸ್ಸೇವ ಪನ ದೇಸನಾಮಣ್ಡಸ್ಸ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಾ ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನಾ ದೋಸರಹಿತಾ ಚತಸ್ಸೋ ಪರಿಸಾ **ಪಟಿಗ್ಗಹಮಣ್ಡೋ**। ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ತಗ್ಗತಿಕತ್ತಾ ಸಕಲೋಪಿ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮರಾಸಿ **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಮಣ್ಡೋ**। ತೇನಾಹ **“ಕತಮೋ ದೇಸನಾಮಣ್ಡೋ”**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ವಿಞ್ಞಾತಾರೋ**ತಿ ಸಚ್ಚಾನಂ ಅಭಿಸಮೇತಾವಿನೋ। ತಥಾ ಹಿ ಆದಿತೋ “ಚತುನ್ನಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಂ ಆಚಿಕ್ಖಣಾ”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ “ಅತ್ಥಿ ಅಯಂ ಲೋಕೋ”ತಿಆದಿನಾ ಇಧಲೋಕಪರಲೋಕಗತಸಮ್ಮೋಸವಿಗಮೇನ ಪವತ್ತೋ ಅಧಿಮೋಕ್ಖೋವ **ಅಧಿಮೋಕ್ಖಮಣ್ಡೋ**। **ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ** ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ವಿಜಹಿತ್ವಾ। ಚತುಭೂಮಕಸ್ಸ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಅಧಿಮೋಕ್ಖಮಣ್ಡೇನ ಮಣ್ಡಭೂತಂ ಅಧಿಮೋಕ್ಖಂ। **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ “ಪಗ್ಗಹಮಣ್ಡೋ ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಕೋಸಜ್ಜಕಸಟ”ನ್ತಿಆದಿಂ ಪಾಳಿಸೇಸಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ, “ಮಣ್ಡಸ್ಮಿ”ನ್ತಿ ವಾ ವಚನೇ। **ಕಾರಣವಚನಂ,** ತೇನ “ಸತ್ಥಾ ಸಮ್ಮುಖೀಭೂತೋ”ತಿ ಸಮ್ಮುಖಭಾವನಾಯೋಗೋ ನಿರಾಸಙ್ಕಫಲಾವಹೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇನಾಹ **“ಅಸಮ್ಮುಖಾ”**ತಿಆದಿ। **ಪಮಾಣ**ನ್ತಿ ಅನುರೂಪಂ ಭೇಸಜ್ಜಸ್ಸ ಪಮಾಣಂ। **ಉಗ್ಗಮನ**ನ್ತಿ ಭೇಸಜ್ಜಸ್ಸ ವಮನಂ ವಿರೇಚನಂ, ತಸ್ಸ ವಾ ವಸೇನ ದೋಸಧಾತೂನಂ ವಮನಂ ವಿರೇಚನಂ। **ಏವಮೇವಾ**ತಿ ಯಥಾ ಭೇಸಜ್ಜಮಣ್ಡಂ ವೇಜ್ಜಸಮ್ಮುಖಾ ನಿರಾಸಙ್ಕಾ ಪಿವನ್ತಿ, ಏವಮೇವ “ಸತ್ಥಾ ಸಮ್ಮುಖೀಭೂತೋ”ತಿ ನಿರಾಸಙ್ಕಾ ವೀರಿಯಂ ಕತ್ವಾ, ಮಣ್ಡಪೇಯ್ಯ ಸಾಸನಂ ಪಿವಥಾತಿ ಯೋಜನಾ। ಅಭಿಞ್ಞಾಸಮಾಪತ್ತಿಪಟಿಲಾಭೇನ **ಸಾನಿಸಂಸಾ**। ಮಗ್ಗಫಲಾಧಿಗಮನೇನ **ಸವಡ್ಢಿ** । **ಪರತ್ಥ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ದಿಟ್ಠಾನುಗತಿಆಪತ್ತಿಯಾ, ತಥಾ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಾನಂ ಪರೇಸಂ ಅತ್ಥನ್ತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ದುತಿಯದಸಬಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಉಪನಿಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩. **ಜಾನತೋ ಪಸ್ಸತೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ದಸ್ಸನಂ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುನಾವ ದಸ್ಸನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ನ ಮಂಸಚಕ್ಖುನಾತಿ ಆಹ **“ದ್ವೇಪಿ ಪದಾನಿ ಏಕತ್ಥಾನೀ”**ತಿ। **ಏವಂ ಸನ್ತೇಪೀ**ತಿ ಪದದ್ವಯಸ್ಸ ಏಕತ್ಥತ್ತೇಪಿ ಞಾಣಲಕ್ಖಣಞಾಣಪ್ಪಭಾವವಿಸಯಸ್ಸ ತಥಾದಸ್ಸನಭಾವಾವಿರೋಧನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **“ಜಾನನಲಕ್ಖಣಞ್ಹಿ ಞಾಣ”**ನ್ತಿಆದಿ। **ಞಾಣಪ್ಪಭಾವ**ನ್ತಿ ಞಾಣಾನುಭಾವೇನ ಞಾಣಕಿಚ್ಚವಿಸಯೋಭಾಸನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **“ಞಾಣೇನ ವಿವಟ್ಟೇ ಧಮ್ಮೇ ಪಸ್ಸತೀ”**ತಿ। **ಜಾನತೋ ಪಸ್ಸತೋ**ತಿ ಚ ಜಾನನದಸ್ಸನಮುಖೇನ ಪುಗ್ಗಲಾಧಿಟ್ಠಾನಾ ದೇಸನಾ ಪವತ್ತಾತಿ ಆಹ - **“ಞಾಣಲಕ್ಖಣಂ ಉಪಾದಾಯಾ”**ತಿಆದಿ। **ಜಾನತೋ**ತಿ ವಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗಞಾಣೇನ ಜಾನತೋ, ಅಪರಭಾಗೇನ ಞಾಣೇನ **ಪಸ್ಸತೋ**। **ಜಾನತೋ**ತಿ ವಾ ವತ್ವಾ ನ ಜಾನನಂ ಅನುಸ್ಸವಾಕಾರಪರಿವಿತಕ್ಕಮತ್ತವಸೇನ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಂ, ಅಥ ಖೋ ರೂಪಾನಿ ವಿಯ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣೇನ ರೂಪಾದೀನಿ ತೇಸಞ್ಚ ಸಮುದಯಾದಿಕೇ ಪಚ್ಚಕ್ಖೇ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸನನ್ತಿ ವಿಭಾವೇತುಂ **“ಪಸ್ಸತೋ”**ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಏವಂ ವಾ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೋ।

ಆಸವಾನಂ ಖಯನ್ತಿ ಆಸವಾನಂ ಅಚ್ಚನ್ತಪ್ಪಹಾನಂ। ಸೋ ಪನ ತೇಸಂ ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧೋ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಅಭಾವೋ ಏವಾತಿ ಆಹ **“ಅಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಖೀಣಾಕಾರೋ ನತ್ಥಿಭಾವೋ”**ತಿ। ಆಸವಕ್ಖಯಸದ್ದಸ್ಸ ಖೀಣಾಕಾರಾದೀಸು ಆಗತಟ್ಠಾನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ

“ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಉಜುಮಗ್ಗಾನುಸಾರಿನೋ**ತಿ ಕಿಲೇಸವಙ್ಕಕಾಯವಙ್ಕಾದೀನಂ ಪಹಾನೇನ ಉಜುಭೂತೇ ಸವಿಪಸ್ಸನಾಹೇಟ್ಠಿಮಮಗ್ಗಧಮ್ಮೇ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಸ್ಸ। ಯದೇವ ಹಿಸ್ಸ ಪರಿಕ್ಖೀಣಂ। **ಖಯಸ್ಮಿಂ ಪಠಮಂ ಞಾಣಂ** “ತತೋ ಅಞ್ಞಾ ಅನನ್ತರಾ”ತಿ ಖಯಸಙ್ಖಾತೇ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೇ ತಪ್ಪರಿಯಾಪನ್ನಮೇವ ಞಾಣಂ ಪಠಮಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತದನನ್ತರಂ ಪನ ಅಞ್ಞಾ ಅರಹತ್ತನ್ತಿ। ಯದಿಪಿ ಗಾಥಾಯ “ಖಯಸ್ಮಿಂ”ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ, ಸಮುಚ್ಛೇದವಸೇನ ಪನ “ಆಸವೇ ಖೀಣೇ ಮಗ್ಗೋ ಖಯೋ”ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ “ಮಗ್ಗೋ ಆಸವಕ್ಖಯೋತಿ ವುತ್ತೋ”ತಿ। **ಸಮಣೋ**ತಿ ಸಮಿತಪಾಪೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ, ಸೋ ಪನ ಖೀಣಾಸವೋ ಹೋತೀತಿ। **“ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ”**ತಿ ಇಧ ಫಲಂ, ಪರಿಯಾಯೇನ ಪನ ಆಸವಕ್ಖಯೋ ಮಗ್ಗೋ, ತೇನ ಪತ್ತಬ್ಬತೋ ಫಲಂ। ಏತೇನೇವ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸಪಿ ಆಸವಕ್ಖಯಭಾವೋ ವುತ್ತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಜಾನತೋ ಏವ ಪಸ್ಸತೋ ಏವಾತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ನಿಯಮೋ ಇಚ್ಛಿತೋ, ನ ಅಞ್ಞಥಾ ವಿಸೇಸಾಭಾವತೋ ಅನಿಟ್ಠಾಪನ್ನೋವಾತಿ ತಸ್ಸ ನಿಯಮಸ್ಸ ಫಲಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ನೋ ಅಜಾನತೋ ನೋ ಅಪಸ್ಸತೋ”ತಿ ವುತ್ತ**ನ್ತಿ ಆಹ **“ಯೋ ಪನ ನ ಜಾನಾತಿ, ನ ಪಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಸ ನೋ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ”**ತಿ। ಇಮಿನಾ ಖನ್ಧಾನಂ ಪರಿಞ್ಞಾ ಆಸವಕ್ಖಯಸ್ಸ ಏಕನ್ತಿಕಕಾರಣನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಏತೇನಾ**ತಿ “ನೋ ಅಜಾನತೋ, ನೋ ಅಪಸ್ಸತೋ”ತಿ ಏತೇನ ವಚನೇನ। **ತೇ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಾ**ತಿ ಕೇ ಪನ ತೇತಿ? “ಬಾಲೇ ಚ ಪಣ್ಡಿತೇ ಚ ಸನ್ಧಾವಿತ್ವಾ ಸಂಸರಿತ್ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸನ್ತಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೬೮; ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೨೮) ಅಹೇತೂ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಸತ್ತಾ ವಿಸುಜ್ಝನ್ತೀ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೬೮; ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೦೦, ೨೨೭) ಏವಮಾದಿವಾದಾ। ತೇಸು ಕೇಚಿ ಅಭಿಜಾತಿಸಙ್ಕನ್ತಿಮತ್ತೇನ ಸಂಸಾರಸುದ್ಧಿಂ ಪಟಿಜಾನನ್ತಿ, ಅಞ್ಞೇ ಇಸ್ಸರಪಜಾಪತಿಕಾರಣಾದಿವಸೇನ। ತಯಿದಂ ಸಬ್ಬಂ ಸಂಸಾರಾದೀಹೀತಿ ಏತ್ಥೇವ ಸಙ್ಗಹಿತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಪುರಿಮೇನ ಪದದ್ವಯೇನಾ**ತಿ “ಜಾನತೋ ಪಸ್ಸತೋ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದದ್ವಯೇನ। **ಉಪಾಯೋ ವುತ್ತೋ** “ಆಸವಕ್ಖಯಾ”ತಿ ಅಧಿಕಾರತೋ। **ಇಮಿನಾ**ತಿ “ನೋ ಅಜಾನತೋ, ನೋ ಅಪಸ್ಸತೋ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದದ್ವಯೇನ। ಅನುಪಾಯೋ ಹೋತಿ ಏಸ ಆಸವಾನಂ ಖಯಸ್ಸ, ಯದಿದಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಅಪರಿಞ್ಞಾತಿ “ಜಾನತೋ ಪಸ್ಸತೋ”ತಿ ಇಮಿನಾವ ಅನಿಯಮವಚನೇನ ಅನುಪಾಯಪಟಿಸೇಧೋಪಿ ಅತ್ಥತೋ ಬೋಧಿತೋ ಹೋತೀತಿ। ತಮೇವ ಹಿ ಅತ್ಥತೋ ಬೋಧಿತಭಾವಂ ವಿಭಾವೇತುಂ ಏವಂ ಸಂವಣ್ಣನಾ ಕತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ದಬ್ಬಜಾತಿಕೋತಿ ದಬ್ಬರೂಪೋ। ಸೋ ಹಿ **“ದ್ರಬ್ಯೋ”**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ “ದ್ರಬ್ಯಂ ವಿನಸ್ಸತಿ ನಾದ್ರಬ್ಯ”ನ್ತಿಆದೀಸು। **ದಬ್ಬಜಾತಿಕೋ** ವಾ ಸಾರಸಭಾವೋ, ಸಾರುಪ್ಪಸೀಲಾಚಾರೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯಥಾಹ “ನ ಖೋ ದಬ್ಬ ದಬ್ಬಾ ಏವಂ ನಿಬ್ಬೇಠೇನ್ತೀ”ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೩೮೪)। **ವತ್ತಸೀಸೇ ಠತ್ವಾ**ತಿ ವತ್ತಂ ಉತ್ತಮಂ ಧುರಂ ಕತ್ವಾ। ಯೋ ಹಿ ಪರಿಸುದ್ಧಾಜೀವೋ ಕಾತುಂ ಅಜಾನನ್ತಾನಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಅತ್ತನೋ ವಾ ವಸ್ಸವಾತಾದಿಪಟಿಬಾಹನತ್ಥಂ ಛತ್ತಾದೀನಿ ಕರೋತಿ, ಸೋ ವತ್ತಸೀಸೇ ಠತ್ವಾ ಕರೋತಿ ನಾಮ। **ಪದಟ್ಠಾನಂ ನ ಹೋತೀ**ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ ನಾಥಕರಣಧಮ್ಮಭಾವೇನ ಮಗ್ಗಫಲಾಧಿಗಮಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯಭಾವತೋ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ “ಯಾನಿ ತಾನಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಉಚ್ಚಾವಚಾನಿ ಕಿಚ್ಚಕರಣೀಯಾನಿ, ತತ್ಥ ದಕ್ಖೋ ಹೋತೀ”ತಿಆದಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೪೫)। **ಏವಂ ಜಾನತೋ**ತಿ ಏವಂ ವೇಜ್ಜಕಮ್ಮಾದೀನಂ ಜಾನನಹೇತು ಮಿಚ್ಛಾಜೀವಪಚ್ಚಯಾ ಕಾಮಾಸವಾದಯೋ ಆಸವಾ ವಡ್ಢನ್ತಿಯೇವ, ನ ಪಹೀಯನ್ತಿ। “ಏವಂ ಖೋ…ಪೇ॰… ಆಸವಾನಂ ಖಯೋ ಹೋತೀ”ತಿ ಇಮಾಯ ಪಾಳಿಯಾ ಅರಹತ್ತಸ್ಸೇವ ಗಹಣಂ ಯುತ್ತಂ ಫಲಗ್ಗಹಣೇನ ಹೇತುನೋ ಅವುತ್ತಸಿದ್ಧತ್ತಾ। ತೇನಾಹ **“ಆಸವಾನಂ ಖಯನ್ತೇ ಜಾತತ್ತಾ”**ತಿ।

ಆಗಮನಂ ಆಗಮೋ, ತಂ ಆವಹತೀತಿ **ಆಗಮನೀಯಾ,** ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾ। **ಖಯಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಭಾವೇನಭಾವಲಕ್ಖಣೇ ಭುಮ್ಮಂ, **ಖಯೇ**ತಿ ಪನ ವಿಸಯೇ। ತೇನಾಹ **“ಆಸವಕ್ಖಯಸಙ್ಖಾತೇ”**ತಿ। ಉಪನಿಸೀದತಿ ಫಲಂ ಏತ್ಥಾತಿ ಕಾರಣಂ **ಉಪನಿಸಾ**। **ಅರಹತ್ತಫಲವಿಮುತ್ತಿ** ಉಕ್ಕಟ್ಠನಿದ್ದೇಸತೋ। **ಸಾ**ತಿ ವಿಮುತ್ತಿ। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಸ್ಸ। ಮನಸ್ಮಿಂ ವಿವಟ್ಟನಿಸ್ಸಿತೇ ಪನ ಅನನ್ತರೂಪನಿಸ್ಸಯಾಪಿ ಪಚ್ಚಯಾ ಸಮ್ಭವನ್ತೀತಿ **“ಲಬ್ಭಮಾನವಸೇನ ಪಚ್ಚಯಭಾವೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ”**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ವಿರಜ್ಜತಿ ಅಸೇಸಸಙ್ಖಾರತೋ ಏತೇನಾತಿ **ವಿರಾಗೋ,** ಮಗ್ಗೋ। ನಿಬ್ಬಿನ್ದತಿ ಏತಾಯಾತಿ **ನಿಬ್ಬಿದಾ,** ಬಲವವಿಪಸ್ಸನಾ। ತೇನಾಹ **“ಏತೇನಾ”**ತಿಆದಿ। ಪಟಿಸಙ್ಖಾನುಪಸ್ಸನಾಪಿ ಮುಚ್ಚಿತುಕಮ್ಯತಾಪಕ್ಖಿಕಾ ಏವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ **“ಚತುನ್ನಂ ಞಾಣಾನಂ**

ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಯಾವ ಮಗ್ಗಾಮಗ್ಗಞಾಣದಸ್ಸನವಿಸುದ್ಧಿ, ತಾವ ತರುಣವಿಪಸ್ಸನಾ"ತಿ ಹಿ ವಚನತೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸವಿಮುತ್ತಉದಯಬ್ಬಯಞಾಣತೋ ಪರಂ ಬಲವವಿಪಸ್ಸನಾ। ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ವಿಸೇಸಭೂತೋ ಸಾಮಞ್ಞಭೂತೋ ಚ ಯೋ ಯೋ ಸಭಾವೋ ಯಥಾಸಭಾವೋ, ತಸ್ಸ ಜಾನನಂ **ಯಥಾಸಭಾವಜಾನನಂ**। ತದೇವ **ದಸ್ಸನಂ**। ಪಚ್ಚಕ್ಖಕರಣತ್ಥೇನ ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾ ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾ ಚ ಗಹಿತಾ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ "**ತರುಣವಿಪಸ್ಸನ**"ನ್ತಿಆದಿ। **ಸಙ್ಖಾರಪರಿಚ್ಛೇದೇಞಾಣ**ನ್ತಿ ನಾಮರೂಪಪರಿಗ್ಗಹಞಾಣಂ ವದತಿ। **ಕಙ್ಖಾವಿತರಣಂ** ಪಚ್ಚಯಪರಿಗ್ಗಹೋ ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿಞಾಣನ್ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। ನಯವಿಪಸ್ಸನಾದಿಕಂ ಅನುಪಸ್ಸನಾಞಾಣಂ **ಸಮ್ಮಸನಂ**। **ಮಗ್ಗಾಮಗ್ಗೇಞಾಣ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗಾಮಗ್ಗಂ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ ಠಿತಂ ಞಾಣಂ। ಸೋ ಹಿ ಪಾದಕಜ್ಝಾನಸಮಾಧಿ ತರುಣವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ। "ಸಮಾಹಿತೋ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೫.; ೪.೯೯; ೫.೧೦೭೧) ಹಿ ವುತ್ತಂ।

ಪುಬ್ಬಭಾಗಸುಖನ್ತಿ ಉಪಚಾರಜ್ಝಾನಸಹಿತಸುಖಂ। **ದರಥ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧೀ**ತಿ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಾದಿಕಿಲೇಸದರಥಸ್ಸ ಪಟಿಪಸ್ಸಮ್ಭನಂ। "ಸುಖಂಪಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಉಪನಿಸಂ ವದಾಮೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪೇತಸುಖಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಅಪ್ಪನಾಪುಬ್ಬಭಾಗಸ್ಸ ಸುಖಸ್ಸಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। "ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯೋ ಸುಖಂ ವೇದೇತೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೪೬೬;೩.೩೫೯; ಅ॰ನಿ॰ ೧.೩.೯೬) ವುತ್ತಅಪ್ಪನಾಸುಖಸ್ಸ ಪಸ್ಸದ್ಧಿಯಾ ಪಚ್ಚಯತ್ತೇ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ। **ಸುಖ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಬಲವಪೀತೀ**ತಿ ಫರಣಲಕ್ಖಣಪ್ಪತ್ತಾ ಪೀತಿ। ತಾದಿಸಾ ಹಿ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಸುಖಸಮಾಧೀಹಿ ಲದ್ಧಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ನೀವರಣಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನ್ತೀ ತಂನಿಮಿತ್ತಂ ದರಥಂ ಪರಿಳಾಹಂ ಪಟಿಪಸ್ಸಮ್ಭೇತಿ। ತೇನಾಹ "**ಸಾ ಹಿ ದರಥಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಯಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತೀ**"ತಿ। **ದುಬ್ಬಲಪೀತೀ**ತಿ ತರುಣಪೀತಿ। ತೇನಾಹ "**ಸಾ ಹಿ ಬಲವಪೀತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತೀ**"ತಿ। **ಸದ್ಧಾ**ತಿ ರತನತ್ತಯಗುಣಾನಂ ಕಮ್ಮಫಲಸ್ಸ ಚ ಸದ್ದಹನವಸೇನ ಪವತ್ತೋ ಅಧಿಮೋಕ್ಖೋ, ಸಾ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಅತ್ತನೋ ವಿಸಯೇ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ನ ಏಕವಾರಮೇವ, ತಸ್ಮಾ ಆಹ "**ಅಪರಾಪರಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಸದ್ಧಾ**"ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಸದ್ದಹನ್ತೋ ಸದ್ಧೇಯ್ಯವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಪಮುದಿತೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಆಹ "**ಸಾ ಹಿ ದುಬ್ಬಲಪೀತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತೀ**"ತಿ। ದುಕ್ಖದುಕ್ಖಾದಿಭೇದಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸ್ಸಪಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ವಟ್ಟದುಕ್ಖನ್ತೋಗಧತ್ತಾ ತಸ್ಸ ಚ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ "**ದುಕ್ಖನ್ತಿ ವಟ್ಟದುಕ್ಖ**"ನ್ತಿ। ಜರಾಮರಣದುಕ್ಖನ್ತಿ ಕೇಚಿ, ಸೋಕಾದಯೋ ಚಾತಿ ಅಪರೇ। ತದುಭಯಸ್ಸಪಿ ಸಙ್ಗಣ್ಹನತೋ ಪಠಮೋ ಏವತ್ಥೋ ಯುತ್ತೋ। ಯಸ್ಮಾ ದುಕ್ಖಪ್ಪತ್ತೋ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಫಲಾನಿ ಸದ್ದಹತಿ, ರತನತ್ತಯೇ ಚ ಪಸಾದಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ "**ತಞ್ಹಿ ಅಪರಾಪರಸದ್ಧಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತೀ**"ತಿ। ಯಸ್ಮಾ "ಆಚರಿಯಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಪವತ್ತಿದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತಯತೋ "ಏಕನ್ತತೋ ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ ಇಮಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾಯ ಹೋತೀ"ತಿ ಸದ್ಧಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತೇನಾಹ "ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ತಥಾಗತೇ ಸದ್ಧಂ ಪಟಿಲಭತೀ"ತಿಆದಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೯೧)। **ಸವಿಕಾರಾ**ತಿ ಉಪ್ಪಾದವಿಕಾರೇನ ಸವಿಕಾರಾ **ಖನ್ಧಜಾತಿ** ಜಾಯನಟ್ಠೇನ। ಜಾತಿಯಾ ಪನ ಅಸತಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಭವೇ ನತ್ಥಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಮ್ಭವೋತಿ ಆಹ "**ಸಾ ಹಿ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ**"ತಿ। **ಕಮ್ಮಭವೋ**ತಿ ಕಮ್ಮಭವಾದಿಕೋ ತಿವಿಧೋಪಿ ಕಮ್ಮಭವೋ। ಸೋ ಹಿ ಉಪಪತ್ತಿಭವಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ। ಏವಮಾದಿಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ "**ಏತೇನುಪಾಯೇನಾ**"ತಿ। **ಸೇಸಪದಾನೀ**ತಿ ಉಪಾದಾನಾದಿಪದಾನಿ। ಅನುಲೋಮಞಾಣಂ ಸಙ್ಖಾರುಪೇಕ್ಖಾಪಕ್ಖಿಕತ್ತಾ ನಿಬ್ಬಾನಗ್ಗಹಣೇನ ಗಹಿತಂ, ಗೋತ್ರಭುಞಾಣಂ ಪಠಮಮಗ್ಗಸ್ಸ ಆವಜ್ಜನಂ। ಸೋ ಹಿ ತೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಿಞ್ಚಿ ವಿಸೇಸಟ್ಠಾನಂ ಕಯಿರತೀತಿ ತಂ ಅನಾಮಸಿತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಿದೂಪನಿಸೋ ವಿರಾಗೋತಿ "ವಿರಾಗೋ"ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ।

ಕೇನ ಉದಕೇನ ವಿದಾರಯಿತ್ವಾ ಗತಪದೇಸೋತಿ ಕತ್ವಾ **ಕನ್ದರೋ**। **ನಿತಮ್ಬೋ**ತಿಪಿ ಉದಕಸ್ಸ। ಯಥಾ ನಿನ್ನಂ ಉದಕಂ ಪವತ್ತತಿ, ತಥಾ ನಿವತ್ತನಭಾವೇನ **ನದೀಕುಞ್ಜೋತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ**। ಹೇಮನ್ತಗಿಮ್ಹಉತುವಸೇನ ಅಟ್ಠ ಮಾಸೇ ಪವತ್ತೋ ಪಥವೀವಿವರೋತಿ ಕತ್ವಾ **ಪದರೋ**। ಖುದ್ದಿಕಾ ಉದಕವಾಹಿನಿಯೋ ಸಾಖಾ ವಿಯಾತಿ **ಸಾಖಾ** , ಖುದ್ದಕಾ ಸೋಬ್ಭಾ ಕುಸುಬ್ಭಾ ಓ-ಕಾರಸ್ಸ ಉ-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ। **ಏವಮೇವ ಖೋ**ತಿಆದಿ "ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿಆದಿನಾ ಉಪನೀತಾಯ ಉಪಮಾಯ ಉಪಮೇಯ್ಯೇನ ಸಂಸನ್ದನನ್ತಿ, ತಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಅವಿಜ್ಜಾ ಪಬ್ಬತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಅವಿಜ್ಜಾ ಚ ಸನ್ತಾನವಸೇನ ಚಿರಂತನಕಾಲಪ್ಪವತ್ತನತೋ ಪಚುರಜನೇಹಿ ದುಪ್ಪಜಹನತೋ "ಪಬ್ಬತೋ"ತಿ ವುತ್ತಾ।

ಲೋಕತ್ತಯಾಭಿಬ್ಯಾಪನತೋ ಅಭಿಸನ್ದನತೋ ಚ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಾ ಮೇಘಸದಿಸಾ। ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಾ ಮೇಘೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ತಥಾ ಸೇಸಪದದ್ವಯೇಪಿ। ವಿಞ್ಞಾಣಾದಿವಟ್ಟಂ ಅನುಪವತ್ತಿತೋ ಪರಮ್ಪರಪಚ್ಚಯತೋ ಚ ಕನ್ದರಾದಿಸದಿಸಾ। ವಿಮುತ್ತಿ ಏಕರಸತ್ತಾ, ಹಾನಿವುದ್ಧಿಅಭಾವತೋ ಚ ಸಾಗರಸದಿಸಾತಿ ಉಪಮಾಸಂಸನ್ದನಂ।

ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಪುರಿಮಸಿದ್ಧಾಯ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಸತಿ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಾ, ನಾಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ಉಪರಿಪಬ್ಬತೇ ಪವತ್ತಾ ವಿಯ ಹೋನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ಅವಿಜ್ಜಾ...ಪೇ॰... ವಸ್ಸನಂ ವೇದಿತಬ್ಬ"**ನ್ತಿ। **ಅಸ್ಸುತವಾ ಹೀ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಸ್ಸೇವ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಸಮತ್ಥನಂ। **ತಣ್ಹಾಯ ಅಭಿಲಾಸಂ ಕತ್ವಾ**ತಿ ಏತೇನ ಸಬ್ಬಸ್ಸಪಿ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವುಟ್ಠಿತೇಮನತ್ಥಂ ದೀಪೇತಿ। ತಣ್ಹಾ ಹಿ "ಸ್ನೇಹೋ"ತಿ ವುತ್ತಾ। ಅನ್ತಿಮಭವಿಕಸ್ಸ ಅನ್ತಭವನಿಬ್ಬತ್ತಕೋ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ ನ ಪತ್ತೋ, ತದನ್ತಸ್ಸ ಭಾಗಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆಹಚ್ಚ ಠಿತೋ ವಿಯ ಹೋತೀತಿ **"ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಆಹಚ್ಚ ಠಿತಕಾಲೋ ವಿಯಾ"**ತಿ ಉಪಮಾನಿದಸ್ಸನಂ ಕತಂ। **ವಿಞ್ಞಾಣಾದಿವಟ್ಟಂ ಪೂರೇತ್ವಾ**ಪಿ ಇಮಿನಾಪಿ ಹಿ ಅನ್ತಿಮಭವಿಕಸ್ಸೇವ ವಿಞ್ಞಾಣಪ್ಪವತ್ತಿ ದಸ್ಸಿತಾ। ಸಾ ಹಿ ಪೂರಿತಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬಾ ತತೋ ಪರಂ ವಿಞ್ಞಾಣಾದಿವಟ್ಟಸ್ಸೇವ ಅಭಾವತೋ। ಜಾತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಜಾತಿಪಚ್ಚಯವಟ್ಟದುಕ್ಖವೇದನಾಯ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಂ, ತಂ ಪನ ಯದಿಪಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ನ ಆಗತಂ, ಸುತ್ತನ್ತರೇಸು ಪನ ಆಗತಮೇವಾತಿ ತತೋ ಆಹರಿತ್ವಾ ತಂ ವತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಬುದ್ಧವಚನಂ ಪನಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತಯಿದಂ ಸಾವಕಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ವಸೇನಾಯಂ ದೇಸನಾತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। ಇತರೇಸಂ ಪನ ವಸೇನ ವುಚ್ಚಮಾನಂ ಸುತ್ತನ್ತರಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ ಪಯೋಜನಂ ನತ್ಥೀತಿ **"ಯಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಪಾಳಿಯಾ ವಸೇನ ಗಹಿತಮೇವಾ**ತಿ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ವುತ್ತಅತ್ಥಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರತೋ ದಸ್ಸನಂ। **ನಿಬ್ಬತ್ತೀ**ತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಮಾನಾ ಖನ್ಧಾ ಗಹಿತಾತಿ ಆಹ **"ಸವಿಕಾರಾ"**ತಿ। ಅನಿಚ್ಚತಾಲಕ್ಖಣಾದಿದೀಪನತೋ **ಲಕ್ಖಣಾಹಟಂ। ಕಮ್ಮಾಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ವಿನಿಚ್ಛಯಂ। **ನಿಜ್ಜಟ**ನ್ತಿ ನಿಗ್ಗುಮ್ಬಂ, ಸುದ್ಧನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಥವೀಕಸಿಣಾದೀಸು ಕಮ್ಮಂ ಆರಭತೀ**ತಿಆದಿ ಪಾಳಿಯಂ ಸಮಥಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ ದಸ್ಸಿತಾತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ । ಏವಞ್ಹಿ ಪಾಮೋಜ್ಜಾದಿದಸ್ಸನಂ ಸಮ್ಭವತೀತಿ। **ದೇವಸ್ಸಾ**ತಿ ಮೇಘಸ್ಸ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ "ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಠಿತಕಾಲೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ನನು ಪುಬ್ಬೇ ದೇವಟ್ಠಾನಿಯೋ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರೋ ವುತ್ತೋ, ನ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರೋ ಖೀಣಾಸವೋತಿ? ನಾಯಂ ದೋಸೋ, ಕಾರಣೂಪಚಾರೇನ ಫಲಸ್ಸ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಮೂಲಕೋ ಹಿ ಖನ್ಧಸನ್ತಾನೋ ಖನ್ಧಸನ್ತಾನೇ ಚ ಉಚ್ಛಿನ್ನಸಂಯೋಗೇ ಖೀಣಾಸವಸಮಞ್ಞಾತಿ।

ಉಪನಿಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪. **ಸೋ**ತಿ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ। ಯದಿ ನ ತಾವ ಪವಿಟ್ಠೋ, ಕಸ್ಮಾ "ಪಾವಿಸೀ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಪವಿಸಿಸ್ಸಾಮೀ"**ತಿಆದಿ। ತೇನ ಅವಸ್ಸಮ್ಭಾವಿನಿ ಭೂತೇ ವಿಯ ಉಪಚಾರೋ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಇದಾನಿ ತಮತ್ಥಂ ಉಪಮಾಯ ವಿಭಾವೇನ್ತೋ **"ಯಥಾ ಕಿ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಅತಿಪ್ಪಗೋಯೇವ ನಿಕ್ಖನ್ತದಿವಸೋ**ತಿ ಪಕತಿಯಾ ಭಿಕ್ಖಾಚರಣವೇಲಾಯ ಅತಿವಿಯ ಪಾತೋ ಏವ ವಿಹಾರತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತದಿವಸಭಾಗೋ। **ಏತದಹೋಸೀ**ತಿ ಏತಂ "ಅತಿಪ್ಪಗೋ ಖೋ"ತಿಆದಿಕಂ ಚಿನ್ತನಂ ಅಹೋಸಿ। **ದಕ್ಖಿಣದ್ವಾರಸ್ಸಾ**ತಿ ರಾಜಗಹನಗರೇ ದಕ್ಖಿಣದ್ವಾರಸ್ಸ ವೇಳುವನಸ್ಸ ಚ ಅನ್ತರಾ ಅಹೋಸಿ, ತಸ್ಮಾ "ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿಸ್ಸ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತನಾ ಅಹೋಸೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಕಿಂ ವಾದೀ**ತಿ ಚತೂಸು ವಾದೇಸು ಕತರಂ ವಾದಂ ವದಸಿ। **ಕಿಮಕ್ಖಾಯೀ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। ಕಿಂ ವದತೀತಿ ಪನ ಚತ್ತಾರೋ ವಾದೇ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ಗಹೇತ್ವಾ ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗೇನ ವದತಿ ಯಥಾ ಕಿಂ ತೇ ಜಾತಲಿಙ್ಗಂ। ಸಬ್ಬನಾಮಞ್ಹೇತಂ, ಯದಿದಂ ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗಂ। ವದತಿ ಏತೇನಾತಿ **ವಾದೋ,** ದಸ್ಸನಂ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ "ಕಿಂ ಏತ್ಥ...ಪೇ॰... ದಸ್ಸನನ್ತಿ ಪುಚ್ಛನ್ತೀ"ತಿ। "ಧಮ್ಮಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ **ಧಮ್ಮ**-ಸದ್ದೋ ಹೇತುಅತ್ಥೋತಿ ಆಹ **"ಯಂ ವುತ್ತಂ ಕಾರಣಂ, ತಸ್ಸ ಅನುಕಾರಣ"**ನ್ತಿ। ವಾದಸ್ಸ ವಚನಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿ **ವಾದಪ್ಪವತ್ತಿ।**

ಇದಂ ವಚನನ್ತಿ “ಏಕಮಿದಾಹ”ನ್ತಿಆದಿವಚನಂ। **ಸಾತಿ** “ಏಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಕಮ್ಮವಾದಾ”ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಕಥಾ। ಅಚ್ಛರಂ ಅಙ್ಗುಲಿಫೋಟನಂ ಅರಹತೀತಿ **ಅಚ್ಛರಿಯಂ। ಅಬ್ಭುತನ್ತಿ** ನಿರುತ್ತಿನಯೇನ ಪದಸಿದ್ಧಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। **ಸಬ್ಬವಾದಾನನ್ತಿ** ಸಬ್ಬೇಸಂ ಚತುಬ್ಬಿಧವಾದಾನಂ। ಪಠಮೋ ಹೇತ್ಥ ಸಸ್ಸತವಾದೋ, ದುತಿಯೋ ಉಚ್ಛೇದವಾದೋ, ತತಿಯೋ ಏಕಚ್ಚಸಸ್ಸತವಾದೋ, ಚತುತ್ಥೋ ಅಧಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನವಾದೋ, ತೇಸಂ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಪಟಿಕ್ಖೇಪತೋ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಕಾರಣಂ ವುತ್ತಂ। ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಕಿತ್ತನಂ ವಾ ಪಚುರಜನಞಾಣಸ್ಸ ಅಲಬ್ಭನೇಯ್ಯಪತಿಟ್ಠತಾಯ **ಗಮ್ಭೀರಞ್ಚೇವ,** ತಥಾ ಅವಭಾಸನತೋ ಚೇತಸಿ ಉಪಟ್ಠಾನತೋ **ಗಮ್ಭೀರಾವಭಾಸಞ್ಚ ಕರೋನ್ತೋ। ತದೇವ ಪದನ್ತಿ** ಫಸ್ಸಪದಂಯೇವ ಆದಿಭೂತಂ ಗಹೇತ್ವಾ।

ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಭೂಮಿಜಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೫. **ಪುರಿಮಸುತ್ತೇತಿ** ಅನನ್ತರೇ ಪುರಿಮೇ ಸುತ್ತೇ। **ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬನ್ತಿ** ಪದತ್ಥೇ ತತೋ ವಿಸಿಟ್ಠಂ ಅನಿದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಇತರಂ ಅತ್ಥತೋ ವಿಭಾವೇತುಂ **“ಅಯಂ ಪನ ವಿಸೇಸೋ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ನ ಕೇವಲಂ ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ,** ಅಥ ಖೋ ಫಸ್ಸಸ್ಸ ಸಹಕಾರೀಕಾರಣಭೂತಅಞ್ಞಪಚ್ಚಯಾ ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ। **ಕಾಯೇನಾತಿ** ಚೋಪನಕಾಯೇನ, ಕಾಯವಿಞ್ಞತ್ತಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಾ ಹಿ ಕಾಮಂ ಪಟ್ಠಾನೇ ಆಗತೇಸು ಚತುವೀಸತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯೇಸು ಕೇನಚಿ ಪಚ್ಚಯೇನ ಚೇತನಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ ನ ಹೋತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಕಾಯೇ ಸತಿ ಏವ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ನಾಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಾ ತಸ್ಸಾ ಸಾಮಗ್ಗಿಯಭಾವೇನ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾತಿ ವುತ್ತಂ **“ಕಾಯೇನಪಿ ಕರಿಯಮಾನಂ ಕರೀಯತೀ”**ತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ “ಕಾಯೇ ವಾ, ಹಾನನ್ದ, ಸತಿ ಕಾಯಸಞ್ಚೇತನಾಹೇತು ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸುಖಂ ದುಕ್ಖ”ನ್ತಿ। **ವಾಚಾಯಪೀತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಮನಸಾತಿ** ಪಾತುಭೂತೇನ ಮನಸಾ, ನ ಮನಮತ್ತೇನಾತಿ। **ಅತ್ತನಾ** ಪರೇಹಿ ಅನುಸ್ಸಾಹಿತೇನ। **ಪರೇನಾತಿ** ಪರೇನ ಅನುಸ್ಸಾಹೇನ। **ಸಮ್ಪಜಾನೇನಾತಿ** ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತವಸೇನ ಪಜಾನನ್ತೇನ। **ಅಸಮ್ಪಜಾನೇನಾತಿ** ತಥಾ ನ ಸಮ್ಪಜಾನನ್ತೇನ। **ತಸ್ಸಾತಿ** ಸುಖದುಕ್ಖಸ್ಸ। **ಕಾಯಸಞ್ಚೇತನಾಹೇತೂತಿ** ಕಾಯಕಮ್ಮನಿಮಿತ್ತಂ, ಕಾಯಿಕಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ ಉಪಚಿತತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸಸಞ್ಚೇತನಾಸುಪಿ। ಉದ್ಧಚ್ಚಸಹಗತಚೇತನಾ ಪವತ್ತಿಯಂ ವಿಪಾಕಂ ದೇತಿಯೇವಾತಿ **“ವೀಸತಿ ಚೇತನಾ ಲಬ್ಭನ್ತೀ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತಥಾ ವಚೀದ್ವಾರೇತಿ** ಏತ್ಥ “ಕಾಮಾವಚರಕುಸಲಾಕುಸಲವಸೇನ ವೀಸತಿ ಚೇತನಾ ಲಬ್ಭನ್ತೀ”ತಿ ಇದಂ ತಥಾ-ಸದ್ದೇನ ಉಪಸಂಹರತಿ। **ರೂಪಾರೂಪಚೇತನಾಹೀತಿ** ರೂಪಾವಚರಾರೂಪಾವಚರಕುಸಲಚೇತನಾಹಿ। **ತಪ್ಪಚ್ಚಯಂ** ಯಥಾರಹನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ತಾಪಿ ಚೇತನಾತಿ** ಯಥಾವುತ್ತಾ ಏಕೂನವೀಸತಿ ಚೇತನಾ ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿ ಕುಸಲಾನಮ್ಪಿ ಪಗೇವ ಇತರಾಧಿಟ್ಠಹಿತಾವಿಜ್ಜಸ್ಸೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ, ಅಞ್ಞಥಾ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜನತೋ। **ಯಥಾವುತ್ತಚೇತನಾಭೇದನ್ತಿ** ಯಥಾವುತ್ತಂ ಕಾಯಚೇತನಾದಿವಿಭಾಗಂ। **ಪರೇಹಿ ಅನುಸ್ಸಾಹಿತೋ** ಸರಸೇನೇವ ಪವತ್ತಮಾನೋ। **ಪರೇಹಿ ಕಾರಿಯಮಾನೋತಿ** ಪರೇಹಿ ಉಸ್ಸಾಹಿತೋ ಹುತ್ವಾ ಕಯಿರಮಾನೋ। **ಜಾನನ್ತೋಪೀತಿ** ಅನುಸ್ಸವಾದಿವಸೇನ ಜಾನನ್ತೋಪಿ। **ಕಮ್ಮಮೇವ ಜಾನನ್ತೋತಿ** ತದಾ ಅತ್ತನಾ ಕರಿಯಮಾನಕಮ್ಮಮೇವ ಜಾನನ್ತೋ।

ಚತೂಸೂತಿ “ಸಾಮಂ ವಾ ಪರೇ ವಾ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ವಾ ಅಸಮ್ಪಜಾನೋ ವಾ”ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತೇಸು ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು। ಯಥಾವುತ್ತೇ ಏಕೂನವೀಸತಿಚೇತನಾಧಮ್ಮೇ ಅಸಙ್ಖಾರಿಕಸಸಙ್ಖಾರಿಕಭಾವೇನ ಸಮ್ಪಜಾನಕತಾಸಮ್ಪಜಾನಕತಭಾವೇನ ಚತುಗುಣೇ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ **“ಛಸತ್ತತಿ ದ್ವೇಸತಾ ಚೇತನಾಧಮ್ಮಾ”**ತಿ। ಯೇಸಂ ಸಹಜಾತಕೋಟಿ ಲಬ್ಭತಿ, ತೇಸಮ್ಪಿ ಉಪನಿಸ್ಸಯಕೋಟಿ ಲಬ್ಭತೇವಾತಿ **“ಉಪನಿಸ್ಸಯಕೋಟಿಯಾ ಅನುಪತಿತಾ”**ತಿಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಾ। **ತೇತಿ** ಯಥಾವುತ್ತಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಧಮ್ಮಾ। **ಸೋ ಕಾಯೋ ನ ಹೋತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಪಸಾದಕಾಯೋಪಿ ಗಹೇತಬ್ಬೋ। ತೇನಾಹ **“ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಯೇ ಸತೀ”**ತಿಆದಿ। **ಸೋ ಕಾಯೋ ನ ಹೋತೀತಿ** ಸೋ ಕಾಯೋ ಪಚ್ಚಯನಿರೋಧೇನ ನ ಹೋತಿ। **ವಾಚಾತಿ** ಸದ್ದವಾಚಾ। **ಮನೋತಿ** ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ವಿಞ್ಞಾಣಂ। ಇದಾನಿ ಕಮ್ಮವಸೇನೇವ ಯೋಜೇತುಂ **“ಅಪಿಚಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಏಸೇವ ನಯೋ** “ವಾಚಾಪಿ ದ್ವಾರಭೂತಾ ಮನೋಪಿ

ದ್ವಾರಭೂತೋ"ತಿ। ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಕಥಂ ಕಾಯೋ ನ ಹೋತಿ, ನ ತಸ್ಸ ಕಾಯಕಮ್ಮಾಧಿಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಅವಿಪಾಕತ್ತಾತಿ** ಅವಿಪಾಕಧಮ್ಮತ್ತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಾಯೋ ನ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಅಕಮ್ಮಕರಣಭಾವತೋ।

ತನ್ತಿ ಕಮ್ಮಂ। **ಖೇತ್ತಂ ನ ಹೋತೀತಿ** ತಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅವಿರುಹನಟ್ಠಾನತ್ತಾ। ವಿರುಹನಟ್ಠಾನಾದಯೋ ಬ್ಯತಿರೇಕವಸೇನ ವುತ್ತಾ। ತೇನಾಹ **"ನ ಹೋತೀ"**ತಿ। **ಕಾರಣಟ್ಠೇನಾತಿ** ಆಧಾರಭೂತಕಾರಣಭಾವೇನ। **ಸಞ್ಚೇತನಾಮೂಲಕನ್ತಿ** ಸಞ್ಚೇತನಾನಿಮಿತ್ತಂ। **ವಿರುಹನಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾನನ್ತಿ** "ವಿರುಹನಟ್ಠೇನಾ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಾನಂ ಅತ್ಥಾನಂ। ಇಮಿನಾ ವಿರುಹನಾದಿಭಾವೇನ ವೇದನಾ "ಸುಖದುಕ್ಖವೇದನಾ"ತಿ ಕಥಿತಾ, ನಯಿಧ ಜೇಟ್ಠಲಕ್ಖಣಂ ಸುಖದುಕ್ಖಂ ನಿಪ್ಪಯೋಜಕಸ್ಸ ಸುಖಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ। ಉಪೇಕ್ಖಾವೇದನಾಪೇತ್ಥ ಸುಖಸಣ್ಹಸಭಾವವಿಪಾಕಭೂತಾ ವೇದನಾವ।

ಭೂಮಿಜಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಉಪವಾಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೬. **ವಟ್ಟದುಕ್ಖಮೇವ ಕಥಿತಂ** ಇತರದುಕ್ಖಸ್ಸಪಿ ವಿಪಾಕಸ್ಸ ಸಙ್ಗಣ್ಹನತೋ।

ಉಪವಾಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಪಚ್ಚಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೭. **ಪಟಿಪಾಟಿಯಾತಿ** ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಠಪನೇನ। ಚತುಸಚ್ಚಯೋಜನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಪರಿಯೋಸಾನ...ಪೇ॰... ಆದಿ ವುತ್ತಂ**। **ದುಕ್ಖಸಚ್ಚವಸೇನಾತಿ** ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಭಾವವಸೇನ। ಜರಾಮರಣಾಪದೇಸೇನ ಹಿ ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ ವುತ್ತಾ, ತೇ ಚಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಫಲಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಾ ನ ಹೋನ್ತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ **"ಪಚ್ಚಯಂ ಜಾನಾತೀ"**ತಿ। ವಿನೇಯ್ಯಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ಹೇತ್ಥ ದೇಸನಾ ಪವತ್ತಾ। **ಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ** ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಆಗತೋತಿ** ಉಪಗತೋ, ಅಧಿಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಸ್ಸತೀತಿ** ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣೇನ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ಪಸ್ಸತಿ, ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಏವಂ ಅಸಮ್ಮೋಹಪಟಿವೇಧವಸೇನ ಪಸ್ಸತಿ। **ಮಗ್ಗಞಾಣೇನೇವ,** ನ ಫಲಞಾಣೇನ। **ಧಮ್ಮಸೋತಂ ಸಮಾಪನ್ನೋತಿ** ಅರಿಯಧಮ್ಮಸೋತಂ ಸಮ್ಮದೇವ ಆಪನ್ನೋ ಪತ್ತೋ। ಅನಯೇ ನಇರಿಯನತೋ, ಅಯೇ ಚ ಇರಿಯನತೋ, ಸದೇವಕೇನ ಚ ಲೋಕೇನ "ಸರಣ"ನ್ತಿ ಅಕರಣೀಯತೋ ಅರಿಯಪಕ್ಖಂ ಭಜನ್ತೋ **ಪುಥುಜ್ಜನಭೂಮಿಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ**। **ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಪಞ್ಞಾಯಾತಿ** ಚತುನ್ನಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಂ ನಿಬ್ಬಿಜ್ಝನಕಪಞ್ಞಾಯ। **ಆಹಚ್ಚ ತಿಟ್ಠತಿ** ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ, ಫಲಕ್ಖಣೇ ಪನ ಆಹಚ್ಚ ಠಿತೋ ನಾಮ।

ಪಚ್ಚಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಭಿಕ್ಖುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೮. **ಉತ್ತಾನಮೇವ** ಸಬ್ಬಸೋವ ಸತ್ತಮೇ ಆಗತನಯತ್ತಾ, ವಿನೇಯ್ಯಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ಹಿ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ಸತ್ಥಾರಾ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಆಸನೇ ದೇಸಿತಂ, ಪರಿಸಾಯ ವಿವಟ್ಟೇನ ಸಾತ್ಥಿಕಾತಿ ಸತ್ಥು ದೇಸನಾ ಆಗತಾತಿ ಅಯಂ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಾಧೀನಾ ಹೋತೀತಿ ಧಮ್ಮಗಾರವೇನ ಸಙ್ಗಹಂ ಆರೋಪೇನ್ತಿಯೇವ।

ಭಿಕ್ಖುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೯. **ಅಕ್ಖರಭಾಣಕಾನನ್ತಿ** ಅಕ್ಖರರುಚೀನಂ। ಉಪಸಗ್ಗೇನ ಪದವಡ್ಢನಮ್ಪಿ ರುಚ್ಚನ್ತಿ। ತೇನಾಹ **“ತೇ ಹೀ”**ತಿಆದಿ।

ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ದುತಿಯಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೦. **ದ್ವೀಸು ಸುತ್ತೇಸೂತಿ** ನವಮದಸಮಸುತ್ತೇಸು।

ದುತಿಯಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದಸಬಲವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಕಳಾರಖತ್ತಿಯವಗ್ಗೋ

೧. ಭೂತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೧. **ಅಜಿತಮಾಣವೇನಾತಿ** ಸೋಳಸಸು ಬಾವರಿಯಬ್ರಾಹ್ಮಣಪರಿಚಾರಕೇಸು “ಅಜಿತೋ”ತಿ ಲದ್ಧನಾಮೇನ ಮಾಣವೇನ। ಸಙ್ಖಾ ವುಚ್ಚತಿ ಪಞ್ಞಾ, ಸಙ್ಖಾತಾ ಪರಿಞ್ಞಾತಾ ಧಮ್ಮಾ ಯೇಸಂ ತೇ **ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮಾ,** ಪಟಿವಿದ್ಧಸಚ್ಚಾ ಖೀಣಾಸವಾ। ಸೇಕ್ಖಾ ಪನ ವಿಪಾಕಸ್ಸ ಅಪರಿಞ್ಞಾತತ್ತಾ “ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮಾ”ತಿ ನ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಸೇಕ್ಖಧಮ್ಮಸಮನ್ನಾಗಮೇನ ತೇ **ಸೇಕ್ಖಾ।** ತೇ ಪನ ಕಾಮಂ ಪುಗ್ಗಲಪಟಿಲಾಭವಸೇನ ಅನೇಕಸಹಸ್ಸಾವ ಹೋನ್ತಿ, ಚತುಮಗ್ಗಹೇಟ್ಠಿಮಫಲತ್ತಯಸ್ಸ ಪನ ವಸೇನ ತಂಸಮಙ್ಗಿತಾಸಾಮಞ್ಞೇನ ನ ಸತ್ತಜನತೋ ಉದ್ಧನ್ತಿ ಆಹ **“ಸತ್ತ ಜನೇ”**ತಿ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ವಿಸೇಸೇತಿ। ಸಂಕಿಲೇಸವಜ್ಜಂ, ತತೋ ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ವಿಯ ವಿನೇಯ್ಯಲೋಕಂ ನಿಪಾತಿ ರಕ್ಖತೀತಿ ನಿಪಕೋ, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ನೇಪಕ್ಕಂ,** ಞಾಣನ್ತಿ ಆಹ **“ನೇಪಕ್ಕಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪಞ್ಞಾ, ತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ನಿಪಕೋ”**ತಿ।

“ಕೋ ನು ಖೋ ಇಮಸ್ಸ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ”ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ಪಞ್ಹಾಯ ಕಙ್ಖತಿ ನಾಮ। “ಕಥಂ ಬ್ಯಾಕರಮಾನೋ ನು ಖೋ ಸತ್ಥು ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ನ ವಿರೋಧೇಮೀ”ತಿ ಚಿನ್ತೇನ್ತೋ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಕಙ್ಖತಿ ನಾಮ। ಸುಜಾನನೀಯತ್ಥಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಕತ್ವಾ ಚಿನ್ತನಾ ಹೇತ್ಥ “ಕಙ್ಖಾ”ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ, ನ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾತಿ। ಪಹೀನವಿಚಿಕಿಚ್ಛೋ ಹಿ ಮಹಾಥೇರೋ ಆಯಸ್ಮತೋ ಅಸ್ಸಜಿಮಹಾಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇಯೇವ, ವಿಚಿನನಭೂತಂ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಸದಿಸಂ ಪನೇತಂ ವೀಮಂಸನಮತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಪತ್ತಂ ಆದಾಯ ಚರನ್ತೋತಿ** ಪಬ್ಬಜಿತಭಾವಲಕ್ಖಣಂ। ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಭಾವೇನ ವಾ ಮಮ ಪತ್ತಧಮ್ಮದೇಸನಾವಾರಂ ಆದಾಯ ಚರನ್ತೋತಿ ಏವಂ ವಾ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಜಾತನ್ತಿ ಯಥಾರಹಂ ಪಚ್ಚಯತೋ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ಸಞ್ಜಾತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಞ್ಹಬ್ಯಾಕರಣಂ ಉಪಟ್ಠಾಸೀತಿ** ಪಞ್ಹಸ್ಸ ಬ್ಯಾಕರಣತಾ ಪಟಿಭಾಸಿ। “ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸತೀ”ತಿ ಪಾಠೋ, ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ “ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸತೋ”ತಿ ಪದಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ “ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸಾ”ತಿ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ। ತಂ “ಭೂತನ್ತಿ…ಪೇ॰… ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತೀ”ತಿ ಇಮಾಯ ಪಾಳಿಯಾ ನ ಸಮೇತಿ, ತಸ್ಮಾ ಯಥಾದಸ್ಸಿತಪಾಠೋ ಏವ ಯುತ್ತೋ। **ಯಾವ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಾ ನಿಬ್ಬಿದಾದೀನಂ ಅತ್ಥಾಯಾತಿ** ಸಮಿತಾಪೇಕ್ಖಧಮ್ಮವಸಾ ಪದಂ ವದನ್ತಿ। **ಆಹಾರಸಮ್ಭವ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಚಯಹೇತುಕಂ। **ಸೇಕ್ಖಪಟಿಪದಾ ಕಥಿತಾ** “ನಿಬ್ಬಿದಾಯ ವಿರಾಗಾಯ ನಿರೋಧಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತೀ”ತಿ ವಚನತೋ। ಏಸ ನಯೋ ನಿರೋಧವಾರೇಪಿ। **ನಿಬ್ಬಿದಾತಿ** ಕರಣೇ ಪಚ್ಚತ್ತವಚನಂ, **ವಿರಾಗಾ ನಿರೋಧಾತಿ** ಕರಣೇ ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನನ್ತಿ ಆಹ **“ಸಬ್ಬಾನಿ ಕಾರಣವಚನಾನೀ”**ತಿ। **ಅನುಪಾದಾತಿ** ಅನುಪಾದಾಯ। **ಭೂತಮಿದನ್ತಿಆದಿಮಾಹ** ಸಬ್ಬಸುತ್ತಂ ಆಹಚ್ಚಭಾಸಿತಂ ಜಿನವಚನಮೇವ ಕರೋನ್ತೋ।

ಭೂತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಕಳಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೨. **ತಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ನಾಮಂ** ಜಾತಿಸಮುದಾಗತಂ। **ನಿವತ್ತೋ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ವಟ್ಟಸೋತಸ್ಸ ಪಟಿಸೋತಂ ಗನ್ತುಂ ಆರದ್ಧೋ, ತಂ ಅವಿಸಹನ್ತೋ ಅನುಸೋತಮೇವ ಗಚ್ಛನ್ತೋ, ತತೋ ನಿವತ್ತೋ ಪರಿಕ್ಲೇಸವಿಧಮೇ ಅಸಂಸಟ್ಠೋ ವಿಯುತ್ತೋ ಹೋತಿ। ಏತ್ಥ ಚೇತನಾತಿ ವಾ ಅಸ್ಸಾಸೋ। ಹೀನಾಯಾವತ್ತನಂ ನಾಮ ಕಾಮೇಸು ಸಾಪೇಕ್ಖತಾಯ, ತತ್ಥ ಚ ನಿರಪೇಕ್ಖತಾ ತತಿಯಮಗ್ಗಾಧಿಗಮೇನಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ತಯೋ ಮಗ್ಗೇ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಂ** ಥೇರಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಾಧಿಗಮೇನ ನಿಪ್ಫನ್ನಂ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ತಂ ಉಪರಿಮಕೋಟಿಯಾ ಅಸ್ಸಾಸೋ ವುತ್ತೋ। **ಉಗ್ಘಾಟಿತಾ**ತಿ ವಿವಟಾ, ವೂಪಸಮಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿಯಂ। **ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಭಾವ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬೇಮತಿಕತಂ।

ನ ಏವಂ ಬ್ಯಾಕತಾತಿ "ಖೀಣಾ ಜಾತೀ"ತಿಆದಿಕಾ ಏವಂ ಉತ್ತಾನಕಂ ನ ಬ್ಯಾಕತಾ, ಪರಿಯಾಯೇನ ಪನ ಬ್ಯಾಕತಾ। **ಕೇನಚೀ**ತಿ ಕೇನಚಿಪಿ ಕಾರಣೇನ। **ಏವಂ** ಉತ್ತಾನಕಂ **ಬ್ಯಾಕರಿಸ್ಸತಿ**।

ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಖಯಾತಿ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಭವಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಸ್ಸ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಸಹಕಾರಿತಾಯಂ ಸಙ್ಗಹಿತಸ್ಸ ಖಯಾ ಅನುಪ್ಪಾದಾ ನಿರೋಧಾ। **ಖೀಣಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಖೀಣೇ। ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧೇನ ನಿರುದ್ಧೇ **ಜಾತಿಯಾ** ಯಥಾವುತ್ತೇ **ಪಚ್ಚಯೇ**। **ಜಾತಿಸಙ್ಖಾತಂ ಫಲಂ ಖೀಣಂ** ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಧಮ್ಮತಂ ಆಪಾದಿತನ್ತಿ। **ವಿದಿತಂ** ಞಾತಂ। ಆಜಾನಾತಿ ಚತುಸಚ್ಚಂ ಹೇಟ್ಠಿಮಮಗ್ಗೇಹಿ ಞಾತಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾವ ಪಟಿವಿಜ್ಝತೀತಿ **ಅಞ್ಞಾ** ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೋ। ತದುಪಚಾರೇನ ಅಗ್ಗಫಲಂ ಇಧ "ಅಞ್ಞಾ" ನಾಮ। **ಪಚ್ಚಯೋ**ತಿ ಭವೂಪಪತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ।

ಮೇತಿ ಮಯಾ। **ಅಞ್ಞಾಸಿ** ಆಕಾರಗ್ಗಹಣೇನ ಚಿತ್ತಾಚಾರಂ ಜಾನಾತಿ। **ತೇನಾ**ತಿ ಭಗವತಾ। **ಬ್ಯಾಕರಣಂ ಅನುಮೋದಿತಂ** ಪಞ್ಹಬ್ಯಾಕರಣಸ್ಸ ವಿಸಯಕತಭಾವತೋ।

ಅಯಮಸ್ಸ ವಿಸಯೋತಿ ಅಯಂ ವೇದನಾ ಅಸ್ಸ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸವಿಸಯೋ ತತ್ಥ ವಿಸಯಭಾವೇನ ಪವತ್ತತ್ತಾ। **ಕಿಞ್ಚಾಪೀ**ತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸುಖಾ ವೇದನಾ ಠಿತಿಸುಖಾ ದುಕ್ಖಾ ವೇದನಾ ವಿಪರಿಣಾಮಸುಖಾ, ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ ವೇದನಾ ಞಾಣಸುಖಾ। **ವಿಪರಿಣಾಮಕೋಟಿಯಾ**ತಿ ಅನಿಚ್ಚಭಾವೇನ **ಸಬ್ಬಾವ** ವೇದನಾ **ದುಕ್ಖಾ ನಾಮ** । ಸುಖಪಟಿಕ್ಖೇಪತೋಪಿ ಹಿ ಸುಖಪೀತಿಯಾ ಫರಣತಾಯ ಸುಖಾತಿ ತಿಕ್ಖಮತ್ತೇನ ವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖಾತಿ ವಿಪರಿಣಾಮತೋ ಅಭಾವಾಧಿಗಮೇನ ಸುಖನಿರೋಧಕ್ಖಣಮತ್ತೇನ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ **ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಂ** "ಸುಖಾಯ ವೇದನಾಯ ಅತ್ಥಿಭಾವೋ ಸುಖ"ನ್ತಿ। ಸುಖಕಾಮೋ ದುಕ್ಖಂ ತಿತಿಕ್ಖತಿ। ಅಪರಿಞ್ಞಾತವತ್ಥುಕಾನಞ್ಹಿ ಸುಖವೇದನುಪರಮೋ ದುಕ್ಖತೋ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ತಸ್ಮಾಯಮತ್ಥೋ ವಿಯೋಗೇನ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ। "ದುಕ್ಖಾ ವಿಪರಿಣಾಮಸುಖಾ"ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತಥಾಚಾಹ **ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಂ** "ದುಕ್ಖಾಯ ವೇದನಾಯ ನತ್ಥಿಭಾವೋ ಸುಖ"ನ್ತಿ। ದುಕ್ಖವೇದನುಪರಮೋ ಹಿ ವುತ್ತಾನಂ ಸುಖತೋ ಉಪಟ್ಠಾತಿ ಏವಾತಿ ವದನ್ತಿ। ತಸ್ಸ ಯೋಗಸ್ಸ ವೂಪಸಮೇನ "ಅಹೋ ಸುಖಂ ಜಾತ"ನ್ತಿ ಮಜ್ಝತ್ತವೇದನಾಯ ಜಾನನಭಾವೋ ಯಾಥಾವತೋ ಅವಬುಜ್ಝನಂ ಸುಖಂ। ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾಪಿ ವೇದನಾ ವಿಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಸುಖಂ ಹೋತಿ ತಸ್ಸ ಸುಖುಮತಾಯ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಭಾವತೋ। ಯಥಾ ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ಸಲಕ್ಖಣತೋ ಸಾಮಞ್ಞಲಕ್ಖಣತೋ ಚ ಸಮ್ಮದೇವ ಅವಬೋಧೋ ಪರಮಂ ಸುಖಂ। ತೇನಾಹ -

"ಯತೋ ಯತೋ ಸಮ್ಮಸತಿ, ಖನ್ಧಾನಂ ಉದಯಬ್ಬಯಂ।
ಲಭತೀ ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಂ, ಅಮತಂ ತಂ ವಿಜಾನತ"ನ್ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೩೭೪)।

ಅಞ್ಞಾಣದುಕ್ಖಾತಿ ಅಜಾನನಭಾವೋ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾವೇದನಾಯ ದುಕ್ಖಂ। ಸಮ್ಮಾ ವಿಭಾಗಜಾನನಸಭಾವೋ ಞಾಣಸ್ಸ ಸಮ್ಭವೋ। ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಹಿ ಞಾಣೂಪನಿಸ್ಸಯಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ ವೇದನಾ ಪಸತ್ಥಾಕಾರಾ, ಯತೋ ಸಾ ಇಟ್ಠಾ ಚೇವ ಇಟ್ಠಫಲಾ ಚಾತಿ। ಅಜಾನನಭಾವೋತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। "ದುಕ್ಖನ್ತಿ ವಿದಿತೋ"ತಿ ಪಾಳಿ, ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ವಿದಿತನ್ತಿ ಪದುದ್ಧಾರೋ ಕತೋ, ತಂ ಅತ್ಥದಸ್ಸನಮತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ವೇದನಾಪರಿಚ್ಛೇದಜಾನನೇತಿ "ತಿಸ್ಸೋ ಇಮಾ ವೇದನಾ"ತಿ ಏವಂ ಪರಿಚ್ಛೇದತೋ ಜಾನನೇ। **ಅಞ್ಞಾಸೀ**ತಿ ಕದಾ ಅಞ್ಞಾಸಿ? ಇಮಸ್ಮಿಂ ದೇಸನಾಕಾಲೇತಿ ವದನ್ತಿ, ಪಟಿವೇಧಕಾಲೇತಿ ಪನ ಯುತ್ತಂ। ಯಥಾಪಟಿವಿದ್ಧಾ ಹಿ ವೇದನಾ ಇಧ ಥೇರೇನ ದೇಸಿತಾತಿ। **ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನಾ**ತಿ "ಯದನಿಚ್ಚಂ ತಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ವೇದನಾನಂ ಅನಿಚ್ಚತಾಯ ದುಕ್ಖಭಾವಜಾನನಸಙ್ಖಾತೇನ ಕಾರಣೇನ। ತಂನಿಮಿತ್ತಂ ಹಿಸ್ಸ ವೇದನಾಸು ತಣ್ಹಾ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ಅತಿಪ್ಪಞ್ಞೋ**ತಿ ಅತಿವಿತ್ಥಾರೋ। **ದುಕ್ಖಸ್ಮಿಂ** ಅನ್ತೋಗಧಂ ದುಕ್ಖಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ। **ದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಂ ವೇದಯಿತಂ ದುಕ್ಖಂ ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖಭಾವತೋ। **ಞಾತಮತ್ತೇ**ತಿ ಯಾಥಾವತೋ ಅವಬುಜ್ಝನಮತ್ತೇ। **ತಣ್ಹಾ ನ ತಿಟ್ಠತೀ**ತಿ ನ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ ನಪ್ಪವತ್ತತಿ।

ಕಥಂ ವಿಮೋಕ್ಖಾತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾಭೇದೇಸು ವಿಮುತ್ತಾ। ಹೇತುಮ್ಹಿ ಚೇತಂ ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನನ್ತಿ ಹೇತುಅತ್ಥೇನ ಕರಣವಚನೇನ ಅತ್ಥಮಾಹ **"ಕತರೇನ ವಿಮೋಕ್ಖೇನಾ"**ತಿ। ಕರಣತ್ಥೇಪಿ ವಾ ಏತಂ ನಿಸ್ಸಕ್ಕವಚನನ್ತಿ ತಥಾ ವುತ್ತಂ। **ಅಭಿನಿವೇಸೋ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾರಮ್ಭೋ। **ಬಹಿದ್ಧಾಧಮ್ಮಾಪಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾಯೇವ** ಸಬ್ಬಸ್ಸಪಿ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಸ್ಸ ಪರಿಜಾನಿತಬ್ಬತೋ। **ಞಾಣಂ** ಪವತ್ತೇತ್ವಾ। **ತೇ**ತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಸಙ್ಖಾರೇ। **ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾ**ತಿ ಸಲಕ್ಖಣತೋ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ। **ಬಹಿದ್ಧಾ ಓತಾರೇತೀ**ತಿ ಬಹಿದ್ಧಾಸಙ್ಖಾರೇಸು ಞಾಣಂ ಓತಾರೇತಿ। **ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಓತಾರೇತೀ**ತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸತಿ। **ತತ್ರ** ತಸ್ಮಿಂ ಚತುಕ್ಕೇ। **ತೇಸಂ ವವತ್ಥಾನಕಾಲೇ**ತಿ ತೇಸಂ ಅಜ್ಝತ್ತಸಙ್ಖಾರಾನಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಕಾಲೇ।

ಸಬ್ಬುಪಾದಾನಕ್ಖಯಾತಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಉಪಾದಾನಾನಂ ಖಯಾ। ಕಾಮಂ ದಿಟ್ಠಿಸೀಲಬ್ಬತಅತ್ತವಾದುಪಾದಾನಾನಿ ಪಠಮಮಗ್ಗೇನೇವ ಖೀಯನ್ತಿ, ಕಾಮುಪಾದಾನಂ ಪನ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗೇನಾತಿ ತಸ್ಸ ವಸೇನ "ಸಬ್ಬುಪಾದಾನಕ್ಖಯಾ"ತಿ ವದನ್ತೋ ಥೇರೋ ಅತ್ತನೋ ಅರಹತ್ತಪತ್ತಿಂ ಬ್ಯಾಕರೋತಿ। ತೇನಾಹ **"ಆಸವಾ ನಾನುಸ್ಸವನ್ತೀ"**ತಿ। **ಸತೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಸತಿವೇಪುಲ್ಲಪ್ಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಚಕ್ಖುತೋ ರೂಪೇ ಸವನ್ತೀ**ತಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣವೀಥಿಯಂ ತದನುಗತಮನೋವಿಞ್ಞಾಣವೀಥಿಯಞ್ಚ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಾ ಆಸವಾ ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ತತ್ಥ ಕುಸಲಾದೀನಮ್ಪಿ ಪವತ್ತಿ ಅತ್ಥಿ, ಕಾಮಾಸವಾದಯೋ ಏವ ವಣತೋ ಯೂಸಂ ವಿಯ ಪಗ್ಘರಣಕಅಸುಚಿಭಾವೇನ ಸನ್ದನ್ತಿ, ತಥಾ ಸೇಸವಾರೇಸು। ತೇನಾಹ **"ಏವ"**ನ್ತಿಆದಿ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ಏವ "ಆಸವಾ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಹಿ ಪಗ್ಘರಣಕಅಸುಚಿಮ್ಹಿ ನಿರುಳ್ಹೋ ಆಸವಸದ್ದೋ। "ಅತ್ತಾನಂ ನಾವಜಾನಾಮೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ **"ಓಮಾನಪಹಾನಂ ಕಥಿತ"**ನ್ತಿ ಆಹ। ತೇನ ಆಸವೇಸು ಸಮುದಾಯುಪಲಕ್ಖಣಂ ಕಥಿತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ನ ಹಿ ಸೇಯ್ಯಮಾನಾದಿಪ್ಪಹಾನೇನ ವಿನಾ ಹೀನಮಾನಂಯೇವ ಪಜಹತಿ। **ಪಜಾನನಾ**ತಿ "ನಾಪರಂ ಇತ್ಥತ್ತಾಯಾ"ತಿ ವುತ್ತಪಜಾನನಸಮ್ಬನ್ಧೋ ಹೋತೀತಿ।

ಸರೂಪಭೇದತೋಪೀತಿ "ಚತ್ತಾರೋ"ತಿ ಏವಂ ಪರಿಮಾಣಪರಿಚ್ಛೇದತೋಪಿ। ಇದಂ ಭಗವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಆಹಾತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಇದ**ನ್ತಿ ಚ "ಅಯಮ್ಪಿ ಖೋ"ತಿಆದಿವಚನಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ।

ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಾಯ ಏವಾತಿ ಯಥಾನಿಸಿನ್ನಾಯ ಏವ, ಅವುಟ್ಠಿತಾಯ ಏವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪುಗ್ಗಲಥೋಮನತ್ಥ**ನ್ತಿ ದೇಸನಾಕುಸಲಾನಂ ಆನನ್ದತ್ಥೇರಾದೀನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಪಸಂಸನತ್ಥಂ ಉಕ್ಕಂಸನತ್ಥಂ। **ಧಮ್ಮಥೋಮನತ್ಥ**ನ್ತಿ ಪಟಿಪತ್ತಿಧಮ್ಮಸ್ಸ ಪಸಂಸನತ್ಥಂ। **ತೇಪೀ**ತಿ ಆನನ್ದತ್ಥೇರಾದಯೋ ಭಿಕ್ಖೂಪಿ। **ಧಮ್ಮಪಟಿಗ್ಗಾಹಕಾ** ಭಿಕ್ಖೂ। **ಅತ್ಥೇ**ತಿ ಸೀಲಾದಿಅತ್ಥೇ। **ಧಮ್ಮೇ**ತಿ ಪಾಳಿಧಮ್ಮೇ।

ಅಸ್ಸಾತಿ ಭಗವತೋ। **ಆನುಭಾವಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ** "ದಿವಸಞ್ಚೇಪಿ ಭಗವಾ"ತಿಆದಿನಾ। ನನ್ತಿ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಂ। **ಅಹಮ್ಪಿ ತಥೇವ ಥೋಮೇಸ್ಸಾಮಿ** "ಸಾ ಹಿ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿಆದಿನಾ। **ಏವಂ ಚಿನ್ತೇಸೀ**ತಿ ಏವಂ ವಕ್ಖಮಾನೇನ ಧಮ್ಮದಾಯಾದದೇಸನಾಯ ಚಿನ್ತಿತಾಕಾರೇನ

ಚಿನ್ತೇಸಿ। ತೇನಾಹ “**ಯಥಾ**”ತಿಆದಿ। **ಏಕಜ್ಝಾಸಯಾಯಾ**ತಿ ಸಮಾನಾಧಿಪ್ಪಾಯಾಯ। **ಮತಿಯಾ**ತಿ ಪಞ್ಞಾಯ। **ಅಯಂ ದೇಸನಾ ಅಗ್ಗಾ**ತಿ ಭಗವಾ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಂ ಗುಣತೋ ಏವಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ।

ಪಕಾಸೇತ್ವಾತಿ ಗುಣತೋ ಪಾಕಟಂ ಪಞ್ಞಾತಂ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬಸಾವಕೇಹಿ ಸೇಟ್ಠಭಾವೇ **ಠಪೇತುಕಾಮೋ। ಚಿತ್ತಗತಿಯಾ** ಚಿತ್ತವಸೇನ ಕಾಯಸ್ಸ ಪರಿಣಾಮನೇನ “ಅಯಂ ಕಾಯೋ ಇದಂ ಚಿತ್ತಂ ವಿಯ ಹೋತೂ”ತಿ ಕಾಯಸಮಾನಗತಿಕತ್ತಾಧಿಟ್ಠಾನೇನ। ಕಥಂ ಪನ ಕಾಯೋ ದನ್ಧಪ್ಪವತ್ತಿಕೋ ಲಹುಪರಿವತ್ತೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಸಮಾನಗತಿಕೋ ಹೋತೀತಿ? ನ ಸಬ್ಬಥಾ ಸಮಾನಗತಿಕೋ। ಯಥೇವ ಹಿ ಕಾಯವಸೇನ ಚಿತ್ತವಿಪರಿಣಾಮನೇ ಚಿತ್ತಂ ಸಬ್ಬಥಾ ಕಾಯೇನ ಸಮಾನಗತಿಕಂ ಹೋತಿ। ನ ಹಿ ತದಾ ಚಿತ್ತಂ ಸಭಾವಸಿದ್ಧೇನ ಅತ್ತನೋ ಖಣೇನ ಅವತ್ತಿತ್ವಾ ದನ್ಧವುತ್ತಿಕಸ್ಸ ರೂಪಧಮ್ಮಸ್ಸ ಖಣೇನ ವತ್ತಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, “ಇದಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಯಂ ಕಾಯೋ ವಿಯ ಹೋತೂ”ತಿ ಪನಾಧಿಟ್ಠಾನೇನ ದನ್ಧಗತಿಕಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸ ಅನುವತ್ತನತೋ ಯಾವ ಇಚ್ಛಿತಟ್ಠಾನಪ್ಪತ್ತಿ ಹೋತಿ, ತಾವ ಕಾಯಗತಿಅನುಲೋಮೇನೇವ ಹುತ್ವಾ ಸನ್ತಾನವಸೇನ ಪವತ್ತಮಾನಂ ಚಿತ್ತಂ ಕಾಯಗತಿಯಾ ಪರಿಣಾಮಿತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಏವಂ “ಅಯಂ ಕಾಯೋ ಇದಂ ಚಿತ್ತಂ ವಿಯ ಹೋತೂ”ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನೇನ ಪಗೇವ ಸುಖಲಹುಸಞ್ಞಾಯ ಸಮ್ಪಾದಿತತ್ತಾ ಅಭಾವಿತಿದ್ಧಿಪಾದಾನಂ ವಿಯ ದನ್ಧಂ ಅವತ್ತಿತ್ವಾ ಯಥಾ ಲಹುಕತಿಪಯಚಿತ್ತವಾರೇಹೇವ ಇಚ್ಛಿತಟ್ಠಾನಪ್ಪತಿ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಪವತ್ತರೂಪತಾ ವಿಞ್ಞಾಯತೀತಿ।

ಅಧಿಪ್ಪಾಯಾನುರೂಪಮೇವ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಥೋಮನಾಯ ಕತತ್ತಾ। **ಇದಂ ನಾಮ** ಅತ್ಥಜಾತಂ ಭಗವಾ **ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಮಯಾ **ಅವಿದಿತಂ** ಅಪಸ್ಸಂ। **ಆಸಯಜಾನನತ್ಥ**ನ್ತಿ “ಏವಂ ಬ್ಯಾಕರೋನ್ತೇನ ಸತ್ಥು ಅಜ್ಝಾಸಯೋ ಗಹಿತೋ ಹೋತೀ”ತಿ ಏವಂ ಸತ್ಥು ಅಜ್ಝಾಸಯಜಾನನತ್ಥಂ। **ದುತಿಯಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ** ಭಗವಾ **ಪಠಮಂ ಪಞ್ಹಂ ಅನುಮೋದಿ** ದುತಿಯಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೇನೇವ ಪಠಮಪಞ್ಹವಿಸ್ಸಜ್ಜನಸ್ಸ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಭಾವತೋ।

ಏತಂ ಅಹೋಸೀತಿ ಏತಂ ಪರಿವಿತಕ್ಕನಂ ಅಹೋಸಿ। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಕಳಾರಖತ್ತಿಯಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ। ಧಮ್ಮೇ ದಹತೀತಿ **ಧಮ್ಮಧಾತು,** ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಂ, ಸಾವಕವಿಸಯೇ ಧಮ್ಮೇ ದಹತಿ ಯಾಥಾವತೋ ಅಜಿತೇ ಕತ್ವಾ ಠಪೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **“ಧಮ್ಮಧಾತೂ”**ತಿಆದಿ। **ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಗತಿಕಮೇವ** ವಿಸಯೇ। **ಗೋಚರಧಮ್ಮೇ**ತಿ ಗೋಚರಭೂತೇ ಞೇಯ್ಯಧಮ್ಮೇ।

ಕಳಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಞಾಣವತ್ಥುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೩. ಞಾಣಮೇವ ಞಾಣವತ್ಥು ಸಮ್ಪತ್ತೀನಂ ಕಾರಣಭಾವತೋ। **ಚತೂಸೂ**ತಿ ಚತುಸಚ್ಚಸ್ಸ ಬೋಧನವಸೇನ ವುತ್ತೇಸು ಚತೂಸು ಞಾಣೇಸು। **ಪಠಮ**ನ್ತಿ “ಜರಾಮರಣೇ ಞಾಣ”ನ್ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಂ ಞಾಣಂ, ಯೇನ ಧಾರಣಪರಿಚಯಮನಸಿಕಾರವಸೇನ ಪವತ್ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಗಣ್ಹಿ। ಸನ್ನಿಚಯಞಾಣಮಯಂ **ಸವನಮಯಂ** ನಾಮತ್ವೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸಭಾವತೋ ಪಚ್ಚಯತೋ ಚಸ್ಸ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನಞಾಣಂ **ಸಮ್ಮಸನಞಾಣಂ**ತ್ವೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಜರಾಮರಣಸೀಸೇನ ಚೇತ್ಥ ಜರಾಮರಣವನ್ತೋವ ಧಮ್ಮಾ ಗಹಿತಾ। **ಪಟಿವೇಧಞಾಣ**ನ್ತಿ ಅಸಮ್ಮೋಹತೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝನಞಾಣಂ। **ಇಮಿನಾ ಧಮ್ಮೇನಾ**ತಿ ಹೇತುಮ್ಹಿ ಕರಣವಚನಂ। ಇಮಸ್ಸ ಹಿ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಹೇತು ಅಯಂ ಅರಿಯೋ ಅತೀತಾನಾಗತೇ ನಯೇನಪಿ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೇ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝತಿ। ಮಗ್ಗಞಾಣಮೇವ ಪನ ಅತೀತಾನಾಗತೇ ನಯನಸದಿಸಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ಮಗ್ಗಞಾಣಧಮ್ಮೇನ ವಾ”**ತಿ ದುತಿಯವಿಕಪ್ಪೋ ವುತ್ತೋ। ಏವಞ್ಹಿ “ಅಕಾಲಿಕ”ನ್ತಿ ಸಮತ್ಥಿತಂ ಹೋತಿ।

ಞಾಣಚಕ್ಖುನಾ ದಿಟ್ಠೇನಾತಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುಭೂತೇನ ಞಾಣಚಕ್ಖುನಾ ಅಸಮ್ಮೋಹಪಟಿವೇಧವಸೇನ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ದಿಟ್ಠೇನ। **ಪಞ್ಞಾಯ ವಿದಿತೇನಾ**ತಿ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ತಥೇವ ವಿದಿತೇನ। ಯಸ್ಮಾ ತಥಾ ದಿಟ್ಠಂ ವಿದಿತಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಪತ್ತಂ ಮಹಾಉಪಾಯೋ

ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ “**ಪರಿಯೋಗಾಳ್ಹೇನಾ**”ತಿ। **ದಿಟ್ಠೇನಾತಿ** ವಾ ದಸ್ಸನೇನ, ಧಮ್ಮಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಠಿತೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿದಿತೇನಾತಿ** ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ವಿದಿತ್ವಾ ಪಾಕಟಾನಿ ಕತ್ವಾ ಠಿತೇನ। **ಅಕಾಲಿಕೇನಾತಿ** ನ ಕಾಲನ್ತರವಿಪಾಕದಾಯಿನಾ। **ಪತ್ತೇನಾತಿ** ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಪತ್ವಾ ಠಿತತ್ತಾ ಧಮ್ಮಂ ಪತ್ತೇನ। **ಪರಿಯೋಗಾಳ್ಹೇನಾತಿ** ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೇ ಪರಿಯೋಗಾಹಿತ್ವಾ ಠಿತೇನ। **ಅತೀತಾನಾಗತೇ ನಯಂ ನೇತೀತಿ** ಅತೀತೇ ಚ ಅನಾಗತೇ ಚ ನಯಂ ನೇತಿ ಹರತಿ ಪೇಸೇತಿ। ಇದಂ ಪನ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚಂ, ಸತ್ಥಾರಾ ಪನ ಮಗ್ಗಞಾಣಂ ಅತೀತಾನಾಗತೇ ನಯನಸದಿಸಂ ಕತಂ ತಂಮೂಲಕತ್ತಾ। ಅತೀತಮಗ್ಗಸ್ಸ ಹಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಮಗ್ಗಞಾಣಂ ನಯನಸದಿಸಂ ಕತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣೇನ ಪನ ನಯಂ ನೇತಿ। ತೇನಾಹ “**ಏತ್ಥ ಚಾ**”ತಿಆದಿ। ಯಥಾ ಪನ ತೇನ ನಯಂ ನೇತಿ। ತಂ ಆಕಾರಂ ದಸ್ಸೇತುಂ “**ಯೇ ಖೋ ಕೇಚೀ**”ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಏತ್ಥ ಚ ನಯನುಪ್ಪಾದನಂ ನಯಞಾಣಸ್ಸೇವ ಪವತ್ತಿವಿಸೇಸೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚ”ನ್ತಿ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ “ಇಮಿನಾತಿ ಮಗ್ಗಞಾಣಧಮ್ಮೇನ ವಾ”ತಿ ವುತ್ತಂ, ದುವಿಧಂ ಪನ ಮಗ್ಗಫಲಞಾಣಂ ಸಮ್ಮಸನಞಾಣಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಯ ಮೂಲಕಾರಣಂ, ನ ನಯನಸ್ಸಾತಿ ದುವಿಧೇನ ಞಾಣಧಮ್ಮೇನಾತಿ ನ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। ತಥಾ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಸ್ಸ ಞಾತತ್ತಾ ಮಗ್ಗಫಲಸಞ್ಞಾತಸ್ಸ ವಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಸಚ್ಚಪಟಿವೇಧಸಮ್ಪಯೋಗಂ ಗತತ್ತಾ “ನಯನಂ ಹೋತೂ”ತಿ ತೇನ “ಇಮಿನಾ ಧಮ್ಮೇನಾ”ತಿ ಞಾಣಸ್ಸ ವಿಸಯಭಾವೇನ ಞಾಣಸಮ್ಪಯೋಗೇನ ತದಞಾತೇನಾತಿ ಚ ಅತ್ಥೋ ನ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। **ಅನುಅಯೇತಿ** ಧಮ್ಮಞಾಣಸ್ಸ ಅನುರೂಪವಸೇನ ಅಯೇ ಬುಜ್ಝನಞಾಣೇ ದಿಟ್ಠಾನಂ ಅದಿಟ್ಠಾನಯನತೋ ಅದಿಟ್ಠಸ್ಸ ದಿಟ್ಠತಾಯ ಞಾಪನತೋ ಚ। ತೇನಾಹ “**ಧಮ್ಮಞಾಣಸ್ಸ ಅನುಗಮನೇ ಞಾಣ**”ನ್ತಿ। **ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಸೇಕ್ಖಭೂಮಿ** ನಾಮ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಕ್ಖಣೋ । ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತಂ ಏವಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಚೇ? “ಏವಂ ಜರಾಮರಣಂ ಪಜಾನಾತೀ”ತಿಆದಿನಾ ವತ್ತಮಾನವಸೇನ ದೇಸನಾಯ ಪವತ್ತತ್ತಾ।

ಞಾಣವತ್ಥುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ದುತಿಯಞಾಣವತ್ಥುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೪. **ಸತ್ತರೀತಿ** ತ-ಕಾರಸ್ಸ ರ-ಕಾರಾದೇಸಂ ವುತ್ತಂ। ಸತ್ತತಿಸದ್ದೇನ ವಾ ಸಮಾನತ್ಥೋ ಸತ್ತರಿಸದ್ದೋ। ಬ್ಯಞ್ಜನರುಚಿವಸೇನ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಭಣನ್ತೀತಿ **ಬ್ಯಞ್ಜನಭಾಣಕಾ**। ತೇನಾಹ “ಬಹುಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಕತ್ವಾ”ತಿಆದಿ। ತಿಟ್ಠತಿ ತತ್ಥ ಫಲಂ ತದಾಯತ್ತವುತ್ತಿತಾಯಾತಿ ಠಿತಿ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಲಕ್ಖಣಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಠಿತಿ ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿ। ಅಥ ವಾ ಧಮ್ಮೋತಿ ಕಾರಣಂ, ಪಚ್ಚಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಯೋ ಠಿತಿಸಭಾವೋ, ಸೋವ ಧಮ್ಮತೋ ಅಞ್ಞೋ ನತ್ಥೀತಿ ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿ, ಪಚ್ಚಯೋ। ತತ್ಥ ಞಾಣಂ **ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿಞಾಣಂ**। ತೇನಾಹ ಆಯಸ್ಮಾ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ - “ಪಚ್ಚಯಪರಿಗ್ಗಹೇ ಪಞ್ಞಾ ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿಞಾಣ”ನ್ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ಮಾತಿಕಾ ೪)। ತಥಾ ಚಾಹ “**ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೇ ಞಾಣ**”ನ್ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಧಮ್ಮಾನನ್ತಿ** ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಧಮ್ಮಾನಂ। **ಪವತ್ತಿಟ್ಠಿತಿಕಾರಣತ್ತಾತಿ** ಪವತ್ತಿಸಞ್ಞಾತಾಯ ಠಿತಿಯಾ ಕಾರಣತ್ತಾ। “ಜಾತಿಪಚ್ಚಯಾ ಜರಾಮರಣ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ಅದ್ಧತ್ತಯೇ ಅನ್ವಯಬ್ಯತಿರೇಕವಸೇನ ಪವತ್ತಿಯಾ **ಛಬ್ಬಿಧಸ್ಸ ಞಾಣಸ್ಸ**। **ಖಯೋ** ನಾಮ ವಿನಾಸೋ, ಸೋವ ಭೇದೋತಿ। **ವಿರಜ್ಜನಂ** ಪಲುಜ್ಜನಂ। **ನಿರುಜ್ಝನಂ** ಅನ್ತರಧಾನಂ। **ಏಕೇಕಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಜರಾಮರಣಾದೀಸು ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ। ಪುಬ್ಬೇ “ಯಥಾಭೂತಞಾಣ”ನ್ತಿ ತರುಣವಿಪಸ್ಸನಂ ಆಹ। ತಸ್ಮಾ ಇಧಾಪಿ ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿಞಾಣಂ ವಿಪಸ್ಸನಾತಿ ಗಹೇತ್ವಾ “**ವಿಪಸ್ಸನಾಪಟಿವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಥಿತಾ**”ತಿ ವುತ್ತಂ।

ದುತಿಯಞಾಣವತ್ಥುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೫. **ದೇಸನಂ ಓಸಾಪೇಸೀತಿ** ಯಥಾರದ್ಧಕಥಂ ಠಪೇಸಿ। ತತ್ಥ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಸ್ಸ ಲದ್ಧಿಯಾ ಭಿನ್ದನವಸೇನ ಉಪರಿ ಕಥೇತುಕಾಮೋ। ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ದೇಸನಾವಾರಂ ಪಚ್ಛಿನ್ದಾಪೇತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನಾಮ ಕೋಚಿ ನತ್ಥಿ। ತೇನಾಹ “**ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಸ್ಸ ಓಕಾಸದಾನತ್ಥ**”ನ್ತಿ। **ದುಪ್ಪಞ್ಹೋ ಏಸೋ** ಸತ್ತೂಪಲದ್ಧಿಯಾ ಪುಚ್ಛಿತತ್ತಾ । **ಸತ್ತೂಪಲದ್ಧಿವಾದಪದೇನಾತಿ** “ಸತ್ತೋ ಜೀವೋ

ಉಪಲಬ್ಭತೀ"ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತದಿಟ್ಠಿದೀಪಕಪದವಸೇನ। ವದನ್ತಿ ಏತೇನಾತಿ **ವಾದೋ**। ದಿಟ್ಠಿ-ಸದ್ದೋ ಪನ ದ್ವಯಸಙ್ಗಹಿತೋ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾಸೋ ಪನ ಪರಮತ್ಥತೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಭಾವನಾತಿ ಆಹ **"ಅರಿಯಮಗ್ಗವಾಸೋ"**ತಿ। **ಅಯಂ ದಿಟ್ಠೀ**ತಿ ಅನಞ್ಞೇ ಸರೀರಜೀವಾತಿ ದಿಟ್ಠಿ। "ಜೀವೋ"ತಿ ಚ ಜೀವಿತಮೇವ ವದನ್ತಿ। **ವಟ್ಟ**ನ್ತಿ ದುವಿಧಂ ವಟ್ಟಂ। **ನಿರೋಧೇನ್ತೋ**ತಿ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಧಮ್ಮತಂ ಆಪಾದೇನ್ತೋ। **ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನ್ತೋ**ತಿ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಯಂ ಪಾಪನೇನ ಉಪಚ್ಛಿನ್ದನ್ತೋ। ತದೇತಂ ಮಗ್ಗೇನ ನಿರೋಧೇತಬ್ಬಂ ವಟ್ಟಂ ನಿರುಜ್ಝತೀತಿ ಯೋಜನಾ। "ಅಯಂ ಸತ್ತೋ ವಿನಾಸಂ ಅಭಾವಂ ಪತ್ವಾ ಸಬ್ಬಸೋ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜತೀ"ತಿ ಏವಂ ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಯಾ ಗಹಿತಾಕಾರಸ್ಸ **ಸಮ್ಭವೇ** ಸಚ್ಚಭಾವೇ **ಸತಿ**। **ನ ಹೋತೀ**ತಿ ಸಾತ್ಥಕೋ ನ ಹೋತಿ।

ಗಚ್ಛತೀತಿ ಸರೀರತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ। **ವಿವಟ್ಟೇನ್ತೋ**ತಿ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಂ ಕರೋನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ವಿವಟ್ಟೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ** ನಿಚ್ಚಸ್ಸ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಂ ಪಾಪೇತುಂ ಅಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯತ್ತಾ। ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಂ ವಿಜ್ಝತಿ ಅಸಮಾಹಿತಪುಗ್ಗಲಸೇವನವಸೇನ ತಥಾ ಪವತ್ತಿತುಂ ಅಪ್ಪದಾನವಸೇನ ಚ ಪಜಹಿತಬ್ಬಾಪಜಹನವಸೇನ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಂ ವಿಜ್ಝತಿ। **ವಿಸೂಕಮಿವಾ**ತಿ ಕಣ್ಡಕೋ ವಿಯ। ನ ಕೇವಲಂ ಅನನುವತ್ತಕೋವ, ಅಥ ಖೋ ವಿರೋಧೋಪಿ "ನಿಚ್ಚ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಪವತ್ತನಧಮ್ಮತಾಯ ವಿಞ್ಞಾಪನತೋ। ವಿರೂಪಂ ಬೀಭಚ್ಛಂ ಫನ್ದಿತಂ **ವಿಪ್ಫನ್ದಿತಂ**। ಪಣ್ಣಪುಪ್ಫಫಲಪಲ್ಲವಾನಂ ಅವತ್ಥುಭೂತೋ ತಾಲೋ ಏವ ತಾಲಾವತ್ಥು "ಅಸಿವೇ ಸಿವಾ"ತಿ ವೋಹಾರೋ ವಿಯ। ಕೇಚಿ ಪನ "ತಾಲವತ್ಥುಕತಾನೀ"ತಿ ಪಠನ್ತಿ, ಅವತ್ಥುಭೂತತಾಯ ತಾಲೋ ವಿಯ ಕತಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಮತ್ಥಕಚ್ಛಿನ್ನತಾಲೋ ವಿಯಾ"**ತಿ। **ಅನುಅಭಾವ**ನ್ತಿ ವಿನಾಸಂ।

ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ದುತಿಯಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೬. **ಇತಿ ವಾ**ತಿ ಏವಂ ವಾ। ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಚೇವ ಜರಾಮರಣಸಾಮಿಕಸ್ಸ ಚ ಖಣವಸೇನ **ಯೋ ವದೇಯ್ಯ**। **ಅವಿಸಾರದಧಾತುಕೋ** ಪುಚ್ಛಿತುಂ ಅಚ್ಛೇಕತಾಯ ಮಙ್ಕುಭಾವೇನ ಜಾತೋ। ತೇನಾಹ **"ಪುಚ್ಛಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತೀ"**ತಿ।

ದುತಿಯಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ನತುಮ್ಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೭. **ನ ತುಮ್ಹಾ**ಕನ್ತಿ ಕಾಯಸ್ಸ ಅನತ್ತನಿಯಭಾವದಸ್ಸನಮೇವ ಪನೇತನ್ತಿ ಯಾ ತಸ್ಸ ಅನತ್ತನಿಯತಾ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅತ್ತನಿ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಯದಿ ನ ಅತ್ತನಿಯಂ, ಪರಕಿಯಂ ನಾಮ ಸಿಯಾತಿ, ತಮ್ಪಿ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ನಾಪಿ ಅಞ್ಞೇಸ"**ನ್ತಿ ಆಹ। **ನಯಿದಂ ಪುರಾಣಕಮ್ಮಮೇವಾ**ತಿ "ಇದಂ ಕಾಯೋ"ತಿ ವುತ್ತಸರೀರಂ ಪುರಾಣಕಮ್ಮಮೇವ ನ ಹೋತಿ। ನ ಹಿ ಕಾಯೋ ವೇದನಾಸಭಾವೋ। **ಪಚ್ಚಯವೋಹಾರೇನಾ**ತಿ ಕಾರಣೋಪಚಾರೇನ। **ಅಭಿಸಙ್ಖತ**ನ್ತಿಆದಿ ನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗವಚನಂ। **ಪುರಿಮಲಿಙ್ಗಸಭಾಗತಾಯಾ**ತಿ "ಪುರಾಣಮಿದಂ ಕಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಪುರಿಮನಪುಂಸಕಲಿಙ್ಗಸಭಾಗತಾಯ। ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಾಭಿಮುಖೇಹಿ ಸಮೇಚ್ಚ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಕತೋ ಅಭಿಸಙ್ಖತೋತಿ ಆಹ **"ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಕತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ"**ತಿ। **ಅಭಿಸಞ್ಚೇತಯಿತ**ನ್ತಿ ತಥಾ ಅಭಿಸಙ್ಖತತ್ತಸಙ್ಖಾತೇನ ಅಭಿಮುಖಭಾವೇನ ಚೇತಯಿತಂ ಪಕಪ್ಪಿತಂ, ಪವತ್ತಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಚೇತನಾವತ್ಥುಕೋ**ತಿ ಚೇತನಾಹೇತುಕೋ। **ವೇದನಿಯ**ನ್ತಿ ವೇದನಾಯ ಹಿತಂ ವತ್ಥಾರಮ್ಮಣಭಾವೇನ ವೇದನಾಯ ಪಚ್ಚಯಭಾವತೋ। ತೇನಾಹ **"ವೇದನಿಯವತ್ಥೂ"**ತಿ।

ನತುಮ್ಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಚೇತನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೮. **ಯಞ್ಚಾತಿ** ಏತ್ಥ **ಚ**-ಸದ್ದೋ ಅಟ್ಠಾನೇ। ತೇನ ಚೇತನಾಯ ವಿಯ ಪಕಪ್ಪಾನಾನುಸಯಾನಮ್ಪಿ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಠಿತಿಯಾ ವಕ್ಖಮಾನಂಯೇವ ಅವಿಸಿಟ್ಠಂ ಆರಮ್ಮಣಭಾವಂ ಜೋತೇತೀತಿ। ಕಾಮಂ ತೀಸುಪಿ ಪದೇಸು "ಪವತ್ತೇತಿ"ಇಚ್ಚೇವ ಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ, ವತ್ತನತ್ಥೋ ಪನ ಚೇತನಾದೀನಂ ಯಥಾಕ್ಕಮಂ ಚೇತಯನಪಕಪ್ಪನಾನುಸಯನರೂಪೋ ವಿಸಿಟ್ಠಟ್ಠೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ತೇಭೂಮಕಕುಸಲಾಕುಸಲಚೇತನಾ ಗಹಿತಾ** ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯನಿದ್ಧಾರಣಮೇತನ್ತಿ। **ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಕಪ್ಪಾ ಗಹಿತಾ** ಯಥಾರಹನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅಟ್ಠಸುಪಿ ಹಿ ಲೋಭಸಹಗತಚಿತ್ತೇಸು ತಣ್ಹಾಕಪ್ಪೋ, ತತ್ಥ ಚತೂಸ್ವೇವ ದಿಟ್ಠಿಕಪ್ಪೋತಿ। ಕಾಮಂ ಅನುಸಯಾ ಲೋಕಿಯಕುಸಲಚೇತನಾಸುಪಿ ಅನುಸೇನ್ತಿಯೇವ, ಅಕುಸಲೇಸು ಪನ ಪವತ್ತಿ ಪಾಕಟಾತಿ **"ದ್ವಾದಸನ್ನಂ ಚೇತನಾನ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಹಜಾತಕೋಟಿಯಾತಿ** ಇದಂ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾಪಿ ಕಾಮರಾಗಾದಯೋ ಅನುಸಯಾವ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ತಂಸದಿಸತಾಯಾತಿ ವುತ್ತಂ। ನ ಹಿ ಕಾಲಭೇದೇನ ಲಕ್ಖಣಪ್ಪಭೇದೋ ಅತ್ಥೀತಿ। ಅನಾಗತಾ ಏವ ಹಿ ಕಾಮರಾಗಾದಯೋ ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯತೋ "ಅನುಸಯಾ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಅರಹನ್ತಿ। ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನೋ ವಟ್ಟತೀತಿ ಆಹ "ಆರಮ್ಮಣಂ ಪಚ್ಚಯೋ"ತಿ। **ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಠಿತತ್ಥನ್ತಿ** ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸೇವ ಪವತ್ತಿಯಾ। **ತಸ್ಮಿಂ ಪಚ್ಚಯೇ ಸತೀತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಚೇತನಾಪಕಪ್ಪನಾನುಸಯಸಞ್ಞಿತೇ ಪಚ್ಚಯೇ ಸತಿ **ಪತಿಟ್ಠಾ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಹೋತಿ।** ಸನ್ತಾನೇ ಫಲದಾನಸಮತ್ಥತಾಯೇವ ಹೋತೀತಿ **"ಪತಿಟ್ಠಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಪತಿಟ್ಠಿತೇ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸನ್ನಿಟ್ಠಾಪಕಚೇತನಾವಸೇನ **ವಿರುಳ್ಹೇತಿ।** ಪತಿಟ್ಠಿತೇತಿ ಹಿ ಇಮಿನಾ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕತಭಾವೋ ವುತ್ತೋ, "ವಿರುಳ್ಹೇ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಉಪಚಿತಭಾವೋ। ತೇನಾಹ **"ಕಮ್ಮಂ ಜವಾಪೇತ್ವಾ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ ಪುರೇತರಂ ಉಪ್ಪನ್ನಾಹಿ ಕಮ್ಮಚೇತನಾಹಿ ಲದ್ಧಪಚ್ಚಯತ್ತಾ ಬಲಪ್ಪತ್ತಾಯ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾಪಕಚೇತನಾಯ ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಂ ಲದ್ಧಪತಿಟ್ಠಂ ವಿರುಳ್ಹಮೂಲಞ್ಚ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ನಿಬ್ಬತ್ತಮೂಲೇ ಜಾತೇ"**ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ಸನ್ನಿಟ್ಠಾಪಕಚೇತನಾ ವಿಪಾಕಂ ದೇನ್ತಂ ಅನನ್ತರೇ ಜಾತಿವಸೇನ ದೇತಿ ಉಪಪಜ್ಜವೇದನೀಯಕಮ್ಮನ್ತಿ।

ತೇಭೂಮಕಚೇತನಾಯಾತಿ ತೇಭೂಮಕಕುಸಲಾಕುಸಲಚೇತನಾಯ। **ಅಪ್ಪವತ್ತನಕ್ಖಣೋತಿ** ಇಧ ಪವತ್ತನಕ್ಖಣೋ ಜಾಯಮಾನಕ್ಖಣೋ। ನ ಜಾಯಮಾನಕ್ಖಣೋ **ಅಪ್ಪವತ್ತನಕ್ಖಣೋ** ನ ಕೇವಲಂ ಭಙ್ಗಕ್ಖಣೋ ಅಪ್ಪಹೀನಾನುಸಯಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ। **ಅಪ್ಪಹೀನಕೋಟಿಯಾತಿ** ಅಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಭಾವೇನ। ತದಿದಂ ತೇಭೂಮಕಕುಸಲಾಕುಸಲಚೇತನಾಸು ಅಪ್ಪವತ್ತಮಾನಾಸು ಅನುಸಯಾನಂ ಸಹಜಾತಕೋಟಿಆದಿನಾ ಪವತ್ತಿ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ವಿಪಾಕಾದೀಸು ಅಪ್ಪಹೀನಕೋಟಿಯಾ ಪವತ್ತತಿ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಅಭಾವತೋತಿ ಇಮಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಅವಾರಿತತ್ತಾತಿ** ಪಟಿಪಕ್ಖೇತಿ ಅವಾರಿತಬ್ಬತ್ತಾ। **ಪಚ್ಚಯೋವ ಹೋತಿ** ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಠಿತಿಯಾ।

ಪಠಮದುತಿಯವಾರೇಹಿ ವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತತಿಯವಾರೇ **"ನೋ ಚೇ"**ತಿಆದಿನಾ ವಿವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸಿತನ್ತಿ **"ಪಠಮಪದೇ ತೇಭೂಮಕಕುಸಲಾಕುಸಲಚೇತನಾ ನಿವತ್ತಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ನಿವತ್ತಾತಿ** ಅಕರಣತೋ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಅಪಗತಾ। ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಯೋ ನಿವತ್ತಾತಿ ಯೋಜನಾ। **ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇಸೂತಿ** "ತೇಭೂಮಕವಿಪಾಕೇಸೂ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇಸು।

ಏತ್ಥಾತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ। ಏತ್ಥ ಚೇತನಾಪಕಪ್ಪನಾನಂ ಪವತ್ತನವಸೇನ ಧಮ್ಮಪರಿಚ್ಛೇದೋ ದಸ್ಸಿತೋತಿ "ಚೇತೇತೀತಿ ತೇಭೂಮಕಕುಸಲಾಕುಸಲಚೇತನಾ ಗಹಿತಾ"ತಿಆದಿನಯೋ ಇಧೇವ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸಿತೋ। **ಚತಸ್ಸೋತಿ** ಪಟಿಘದ್ವಯಮೋಹಮೂಲಸಮಾಗತಾ ಚತಸ್ಸೋ ಅಕುಸಲಚೇತನಾ। **ಚತೂಸು ಅಕುಸಲಚೇತನಾಸೂತಿ** ಯಥಾವುತ್ತಾಸು ಏವ ಚತೂಸು ಅಕುಸಲಚೇತನಾಸು, ಇತರಾ ಪನ "ನ ಪಕಪ್ಪೇತೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ ನಿವತ್ತಾತಿ। **ಸುತ್ತೇ ಆಗತಂ ವಾರೇತ್ವಾತಿ** "ನೋ ಚ ಪಕಪ್ಪೇತೀ"ತಿ ಏವಂ ಪಟಿಕ್ಖೇಪವಸೇನ ಸುತ್ತೇ ಆಗತಂ ವಜ್ಜೇತ್ವಾ। "ನ ಪಕಪ್ಪೇತೀ"ತಿ ಹಿ ಇಮಿನಾ ಅಟ್ಠಸು ಲೋಭಸಹಗತಚಿತ್ತೇಸು ಸಹಜಾತಕೋಟಿಯಾ ಪವತ್ತಅನುಸಯೋ ನಿವತ್ತಿತೋ ತೇಸಂ ಚಿತ್ತಾನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತನತೋ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಠಾನಂ ಠಪೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪುರಿಮಸದಿಸೋವ** ಪುರಿಮನಯೇಸು ವುತ್ತನಯೇನ ಗಹೇತಬ್ಬೋ ಧಮ್ಮಪರಿಚ್ಛೇದತ್ತಾ।

ತದಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತೇತಿ ಸಮಾಸಭಾವತೋ ವಿಭತ್ತಿಲೋಪೋ, ಸನ್ಧಿವಸೇನ ದ-ಕಾರಾಗಮೋ, ತಸ್ಸ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಂ ತದಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಂ, ತಸ್ಮಿಂ ತದಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತೇತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಸಮಾಸಪದಸಿದ್ಧಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। **ಏತ್ಥಾತಿ** ಏತಸ್ಮಿಂ ತತಿಯವಾರೇ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚಂ ಕಥಿತಂ

ಸಬ್ಬಸೋ ಅನುಸಯನಿಬ್ಬತ್ತಿಭೇದನತೋ। **ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚಕರಣನ್ತಿಪಿ** ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ ಸಬ್ಬಸೋ ವೇದನಾದೀನಂ ಪಟಿಕ್ಖೇಪಭಾವತೋ। **ನವ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಾತಿಪಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ** ಮಗ್ಗಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಅನುಸಯಸಮುಗ್ಘಾಟನತೋ ಮಗ್ಗಾನನ್ತರಾನಿ ಫಲಾನಿ, ತದುಭಯಾರಮ್ಮಣಞ್ಚ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ। **ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸಾತಿ** ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ। ಪುನಬ್ಭವಸೀಸೇನ ಅನನ್ತರಭವಸಙ್ಗಹಿತಂ ನಾಮರೂಪಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಮೇವ ವಾ ಗಹಿತನ್ತಿ ಆಹ "**ಪುನಬ್ಭವಸ್ಸ ಚ ಅನ್ತರೇ ಏಕೋ ಸನ್ಧೀ**"ತಿ। **ಭವಜಾತೀನನ್ತಿ** ಏತ್ಥ "ದುತಿಯಭವಸ್ಸ ತತಿಯಭವೇ ಜಾತಿಯಾ"ತಿ ಏವಂ ಪರಮ್ಪರವಸೇನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಆಯತಿಂ ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿಗಹಣೇನ ಪನ ನಾನನ್ತರಿಯತೋ ಕಮ್ಮಭವೋ ಗಹಿತೋ, ಜಾತಿಹೇತುಫಲಸಿದ್ಧಿಪೇತ್ಥ ವುತ್ತಾ ಏವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏತ್ಥ ಚ "ನೋ ಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚೇತೇತಿ ನೋ ಚ ಪಕಪ್ಪೇತಿ, ಅಥ ಖೋ ಅನುಸೇತೀ"ತಿ ಏವಂ ಭಗವತಾ ದುತಿಯನಯೇ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಭವನಿಬ್ಬತ್ತಕಕುಸಲಾಕುಸಲಾಯೂಹನಂ, ಪಕಪ್ಪನಞ್ಚ ವಿನಾಪಿ ಭವೇಸು ದಿಟ್ಠಾದೀನವಸ್ಸ ಯೋಗಿನೋ ಅನುಸಯಪಚ್ಚಯಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಚೇತನಾಪಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಜನಕಾ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಕುಸಲಾಕುಸಲಸ್ಸ ಅಪ್ಪವತ್ತಿ ಚೇಪಿ, ತದಾ ವಿಜ್ಜಮಾನತೇಭೂಮಕವಿಪಾಕಾದಿಧಮ್ಮೇಸು ಅಪ್ಪಹೀನಕೋಟಿಯಾ ಅನುಸಯಿತಕಿಲೇಸಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಭವವಜ್ಜಸ್ಸ ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪತಿಟ್ಠಿತತಾ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಞ್ಚ ವುತ್ತೋ। "ನ ಚೇತೇತಿ ಪಕಪ್ಪೇತಿ ಅನುಸೇತೀ"ತಿ ಅಯಂ ನಯೋ ನ ಗಹಿತೋ ಚೇತನಂ ವಿನಾ ಪಕಪ್ಪನಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ।

ಚೇತನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ದುತಿಯಚೇತನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೯. **ವಿಞ್ಞಾಣನಾಮರೂಪಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಏಕೋ ಸನ್ಧೀತಿ** ಹೇತುಫಲಸನ್ಧಿ ವಿಞ್ಞಾಣಗ್ಗಹಣೇನ ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಗಹಿತತ್ತಾ। ನಾಮರೂಪಂ ಪನ ವಿಪಾಕನಾಮರೂಪಮೇವಾತಿ ಪಾಕಟಮೇವ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ದುತಿಯಚೇತನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ತತಿಯಚೇತನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೦. **ರೂಪಾದೀಸು** ಛಸು ಆರಮ್ಮಣೇಸು। ತೇನ ಚೇತ್ಥ ಭವತ್ತಯಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಛಳಾರಮ್ಮಣಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ। ತಸ್ಸೇವ ಭವತ್ತಯಸ್ಸ ಪತ್ಥನಾ ಪಣಿಧಾನಾದಿವಸೇನ **ನತಿ** ನಾಮ। **ಆಗತಿಮ್ಹಿ ಗತೀತಿ** ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನವಸೇನ ಅಭಿಮುಖಂ ಗತಿ ಪವತ್ತಿ ಏತಸ್ಮಾತಿ ಆಗತಿ, ಕಮ್ಮಾದಿನಿಮಿತ್ತಂ। ತಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಗತಿ ಪವತ್ತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ "**ಆಗತೇ**"ತಿಆದಿ। **ಚುತೂಪಪಾತೋತಿ** ಚವನಂ ಚುತಿ, ಮರಣಂ। ಉಪಪಜ್ಜನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ, ಉಪಪಾತೋ। ಚುತಿತೋ ಉಪಪಾತೋ ಪುನರುಪ್ಪಾದೋ। ತೇನಾಹ "**ಏವಂ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸಾ**"ತಿಆದಿ। **ಇತೋತಿ** ನಿಬ್ಬತ್ತಭವತೋ। **ತತ್ಥಾತಿ** ಪುನಬ್ಭವಸಞ್ಞಾತೇ ಆಯತಿಭವೇ। **ಏಕೋವ ಸನ್ಧೀತಿ** ಏಕೋ ಹೇತುಫಲಸನ್ಧಿ ಏವ ಕಥಿತೋ।

ತತಿಯಚೇತನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಕಳಾರಖತ್ತಿಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಗಹಪತಿವಗ್ಗೋ

೧. ಪಞ್ಚವೇರಭಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೧. **ಯತೋ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ। ಅಯಞ್ಹಿ **ತೋ**-ಸದ್ದೋ ದಾ-ಸದ್ದೋ ವಿಯ ಇಧ ಕಾಲವಿಸಯೋ। ತೇನಾಹ "**ಯದಾ**"ತಿ। **ಭಯವೇರಚೇತನಾಯೋ**ತಿ ಭಾಯಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ಭಯಂ, ವೇರಪಸವನಟ್ಠೇನ ವೇರನ್ತಿ ಚ ಲದ್ಧನಾಮಾ ಚೇತನಾಯೋ। ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಯೋ ಹಿ ಯಸ್ಸ ಪವತ್ತನ್ತಿ, ಯಞ್ಚ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಪವತ್ತಿಯನ್ತಿ, ಉಭಯೇ ಸಭಯಭೇರವಾತಿ ತೇ ಏವ ಭಾಯಿತಬ್ಬಭಯವೇರಜನಕಾವಾತಿ। ಸೋತಸ್ಸ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿಅಧಿಗಮೋ ಸೋತಾಪತ್ತಿ , ತದತ್ಥಾಯ ತತ್ಥ ಪತಿಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಚ ಅಙ್ಗಾನಿ **ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಙ್ಗಾನಿ,** ತದುಭಯಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ "**ದುವಿಧಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಾ ಅಙ್ಗ**"ನ್ತಿ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಅತ್ಥಂ ಅಙ್ಗನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ**ತಿ ಯಂ ಸಯಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಫಲಪಟಿಲಾಭತೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ತದತ್ಥಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ। ಕಿಂ ಪನ ತನ್ತಿ ಆಹ "ಸಪ್ಪುರಿಸಸಂಸೇವೋ"ತಿಆದಿ। ಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ಬುದ್ಧಾದೀನಂ ಅರಿಯಞಾಣಸಞ್ಞಾಣಜಾತಾ ಪಯಿರುಪಾಸನಾ, **ಸದ್ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ** ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ, ಯೋನಿಸೋ ಉಪಾಯೇನ ಅನಿಚ್ಚಾದಿತೋ ಮನಸಿ ಕರಣಂ **ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿಕಾರೋ,** ಉಸ್ಸುಕ್ಕಾಪೇನ್ತೇನ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಅನುಧಮ್ಮಪಟಿಪಜ್ಜನಂ **ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪಟಿಪತ್ತೀ**ತಿ ಏತಾನಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಯಾ ಅಙ್ಗಾನಿ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ಸೋತಾಪತ್ತಿಅಙ್ಗನ್ತಿ ಪದಂ ಅಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ "**ಏವಂ ಆಗತ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಠಿತಸ್ಸ** ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ **ಅಙ್ಗಂ**। ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಅಙ್ಗೀಯತಿ ಞಾಯತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ ಅಙ್ಗನ್ತಿ**ಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಇದಂ** ಪಚ್ಛಾ ವುತ್ತಂ ಅಙ್ಗಂ। ದೋಸೇಹಿ ಆರಕಾತಿ **ಅರಿಯೋ**ತಿ ಆಹ "**ನಿದ್ದೋಸೋ**"ತಿ। ಕಥಂ ಅವಿಜ್ಜಾ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಪಚ್ಚಯೋತಿಆದಿನಾ ಕೇನಚಿಪಿ ಅನುಪಾರಮ್ಭಿಯತ್ತಾ **ನಿರುಪಾರಮ್ಭೋ**। ಞಾಣಂ ಸನ್ಧಾಯ "ನಿದ್ದೋಸೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ಸನ್ಧಾಯ "ನಿರುಪಾರಮ್ಭೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಉಭಯಮ್ಪಿ ಪನ ಸನ್ಧಾಯ ಉಭಯಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ಅಪರೇ। **ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ** ಏತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತಥಾ ಹಿ ವುತ್ತಂ "**ಅಪರಾಪರಂ ಉಪ್ಪನ್ನಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯಾ**"ತಿ। ನ ಹಿ ಮಗ್ಗಞಾಣಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾತಿ। ಸಮ್ಮಾ ಉಪಾಯತ್ತಾ ತಸ್ಸ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನೇ ಯಾಥಾವತೋ ಞಾಯತೀತಿ **ಞಾಯೋ,** ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ। ಞಾಣಂ ಪನ ಞಾಯತಿ ಸೋ ಏತೇನಾತಿ **ಞಾಯೋ**।

ತತ್ಥಾತಿ ನಿರಯೇ। **ಮಗ್ಗಸೋತ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಸೋತಂ। **ಆಪನ್ನೋ**ತಿ ಅಧಿಗತೋ। ಅಪಾಯೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜನಸಙ್ಖಾತೋ ವಿನಿಪಾತಧಮ್ಮೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ ವಿನಿಪಾತಧಮ್ಮೋ, ನ ವಿನಿಪಾತಧಮ್ಮೋ **ಅವಿನಿಪಾತಧಮ್ಮೋ**। ಪರಂ ಅಯನನ್ತಿ ಅತಿವಿಯ ಸವಿಸಯೇ ಅಯಿತಬ್ಬಂ ಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬಂ। ಯೇಸಞ್ಹಿ ಧಾತೂನಂ ಗತಿಅತ್ಥೋ, ಬುದ್ಧಿಪಿ ತೇಸಂ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ "**ಅವಸ್ಸಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝನಕೋ**"ತಿ।

ಪಾಣಾತಿಪಾತಕಮ್ಮಕಾರಣಾತಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಪಾಪಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕರಣಹೇತು। **ವೇರಂ** ವುಚ್ಚತಿ ವಿರೋಧೋ, ತದೇವ ಭಾಯಿತಬ್ಬತೋ **ಭಯ**ನ್ತಿ ಆಹ "**ಭಯಂ ವೇರನ್ತಿ ಅತ್ಥತೋ ಏಕ**"ನ್ತಿ। **ಇದಂ ಬಾಹಿರಂ ವೇರಂ ನಾಮ** ತಸ್ಸ ವೇರಸ್ಸ ಮೂಲಭೂತತೋ ವೇರಕಾರಪುಗ್ಗಲತೋ ಬಹಿಭಾವತ್ತಾ। ತೇನೇವ ಹಿ ತಸ್ಸ ವೇರಕಾರಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ವೇರಂ ಸನ್ಧಾಯ "**ಇದಂ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕವೇರಂ ನಾಮಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ, ತನ್ನಿಸ್ಸಿತಸ್ಸ ವೇರಸ್ಸ ಮೂಲಭೂತಾ ವೇರಕಾರಪುಗ್ಗಲಚೇತನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಪಹರಿತುಂ ಅಸಮತ್ಥಸ್ಸಪೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ನ ಹಿ ನೇರಯಿಕಾ ನಿರಯಪಾಲೇಸು ಪಟಿಪಹರಿತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। **ನಿರಯಪಾಲಸ್ಸ ಚೇತನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ಏತೇನ "ಅತ್ಥಿ ನಿರಯೇ ನಿರಯಪಾಲಾ"ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಯಂ ಪನೇತಂ ಬಾಹಿರವೇರ**ನ್ತಿ ಯಮಿದಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಂ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಞ್ಚ ಬಾಹಿರಂ ವೇರಂ। **ಪುಗ್ಗಲವೇರನ್ತಿ ವುತ್ತಂ** ಅತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಕೇವಲಂ ಪರಪುಗ್ಗಲೇ ಉಪ್ಪನ್ನಮತ್ತಂ ವೇರನ್ತಿ ಕತ್ವಾ। **ಅತ್ಥತೋ ಏಕಮೇವ** "ಚೇತಸಿಕ"ನ್ತಿ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ವುತ್ತತ್ತಾ। **ಸೇಸಪದೇಸೂ**ತಿ "ಅದಿನ್ನಾದಾನಪಚ್ಚಯಾ"ತಿಆದಿನಾ ಆಗತೇಸು ಸೇಸಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು। **ಅತ್ಥೋ ಭಗ್ಗೋ**ತಿ ಅತ್ಥೋ ಧಂಸಿತೋ । **ಅಧಿಗತೇನಾ**ತಿ ಮಗ್ಗೇನ ಅಧಿಗತೇನ। "ಅಭಿಗತೇನಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ಅಧಿವುತ್ತೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ "**ಅಚಲಪ್ಪಸಾದೇನಾ**"ತಿ।

ಪಞ್ಚವೇರಭಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯಪಞ್ಚವೇರಭಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೧. **ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕಥಿತಭಾವಮತ್ತಮೇವ ವಿಸೇಸೋ**ತಿ ಏತೇನ ಯಾ ಸತ್ಥಾರಾ ಏಕಚ್ಚಾನಂ ದೇಸಿತದೇಸನಾ, ಪುನ ತದಞ್ಞೇಸಂ ವೇನೇಯ್ಯಾನಂ ವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನೇ ಕಾಲೇ ತೇನೇವ ದೇಸಿತಾ, ಸಾ ಧಮ್ಮಸಂಗಾಹಕೇಹಿ "ಮಾ ನೋ ಸತ್ಥುದೇಸನಾ ಸಮ್ಪಟಿಗ್ಗಹಂ ವಿನಾ ನಸ್ಸತೂ"ತಿ ವಿಸುಂ ಸಙ್ಗಹಂ ಆರೋಪಿತಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ದುತಿಯಪಞ್ಚವೇರಭಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ದುಕ್ಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೩. ಸಮುದಯನಂ **ಸಮುದಯೋ,** ಸಮುದೇತಿ ಏತಸ್ಮಾತಿ **ಸಮುದಯೋ,** ಏವಂ ಉಭಿನ್ನಂ ಸಮುದಯಾನಮತ್ಥತೋಪಿ ಭೇದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಪಚ್ಚಯಾವ **ಪಚ್ಚಯಸಮುದಯೋ।** ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕೋ "ಇಮಞ್ಚ ಇಮಞ್ಚ ಪಚ್ಚಯಸಾಮಗ್ಗಿಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಖಣೇ ಖಣೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀ"ತಿ ಪಸ್ಸನ್ತೋ **"ಪಚ್ಚಯಸಮುದಯಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋಪಿ ಭಿಕ್ಖು ಖಣಿಕಸಮುದಯಂ ಪಸ್ಸತೀ"**ತಿ ವುತ್ತೋ ಪಚ್ಚಯದಸ್ಸನಮುಖೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಕ್ಖಣಸ್ಸ ದಸ್ಸನತೋ। ಸೋ ಪನ ಖಣೇ ಖಣೇ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂ ಪಸ್ಸಿತುಂ ಆರದ್ಧೋ "ಇಮೇಹಿ ನಾಮ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತತೀ"ತಿ ಪಸ್ಸತಿ। "ಸೋ ಖಣಿಕಸಮುದಯಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಪಚ್ಚಯಂ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಪಚ್ಚಯತೋ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಉದಯಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಖಣತೋ ತೇಸಂ ಉದಯದಸ್ಸನಂ ಹೋತಿ, ಖಣತೋ ಏತೇಸಂ ಉದಯಂ ಪಸ್ಸತೋ ಪಗೇವ ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಸುಗ್ಗಹಿತತ್ತಾ ಪಚ್ಚಯತೋ ದಸ್ಸನಂ ಸುಖೇನ ಇಜ್ಝತಿ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಪಚ್ಚಯಸಮುದಯಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋಪೀ"**ತಿಆದಿ। ಅತ್ಥಙ್ಗಮದಸ್ಸನೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಅಚ್ಚನ್ತತ್ಥಙ್ಗಮೋ**ತಿ ಅಪ್ಪವತ್ತಿ ನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ। **ಭೇದತ್ಥಙ್ಗಮೋ**ತಿ ಖಣಿಕನಿರೋಧೋ। ತದುಭಯಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಉಗ್ಗಹಪರಿಪುಚ್ಛಾದಿವಸೇನ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ ದಸ್ಸನೇ ಇತರದಸ್ಸನಮ್ಪಿ ಸಿದ್ಧಮೇವ ಹೋತಿ, ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಚ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಖಯತೋ ವಯಸಮ್ಮಸನಾದಿಕಾಲೇ ಭೇದತ್ಥಙ್ಗಮಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಅತಿರೇಕವಸೇನ ಅನುಸ್ಸವಾದಿತೋ ಅಚ್ಚನ್ತಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಂ ಪಸ್ಸತಿ। ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಪನಾರಮ್ಮಣತೋ ಅಚ್ಚನ್ತಅತ್ಥಙ್ಗಮಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಅಸಮ್ಮೋಹತೋ ಇತರಮ್ಪಿ ಪಸ್ಸತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **"ಅಚ್ಚನ್ತತ್ಥಙ್ಗಮಂ ಪಸ್ಸನ್ತೋಪೀ"**ತಿಆದಿ। **ಸಮುದಯತ್ಥಙ್ಗಮಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಭೇದ**ನ್ತಿ ಸಮುದಯಸಙ್ಖಾತಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಸಙ್ಖಾತಂ ಭೇದಞ್ಚ। **ನಿಸ್ಸಯವಸೇನಾ**ತಿ ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಸನ್ನಿಸ್ಸಯವಸೇನ ಪಚ್ಚಯಂ ಕತ್ವಾ। **ಆರಮ್ಮಣವಸೇನಾ**ತಿ ರೂಪೇ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ **ಮಧುಪಿಣ್ಡಿಕಸುತ್ತಟೀಕಾಯಂ** ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ತಿಣ್ಣಂ ಸಙ್ಗತಿ ಫಸ್ಸೋ**ತಿ "ಚಕ್ಖು ರೂಪಾನಿ ವಿಞ್ಞಾಣ"ನ್ತಿ ಇಮೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ಸಙ್ಗತಿ ಸಮಾಗಮೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಫಸ್ಸೋತಿ ವುತ್ತೋತಿ ಆಹ **"ತಿಣ್ಣಂ ಸಙ್ಗತಿಯಾ ಫಸ್ಸೋ"**ತಿ। ತಿಣ್ಣನ್ತಿ ಚ ಪಾಕಟಪಚ್ಚಯವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ತದಞ್ಞೇಪಿ ಪನ ಮನಸಿಕಾರಾದಯೋ ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತಿಯೇವ। **ಏವನ್ತಿ** ತಣ್ಹಾದೀನಂ ಅಸೇಸವಿರಾಗನಿರೋಧಕ್ಕಮೇನ। **ಭಿನ್ನಂ ಹೋತೀ**ತಿ ಅನುಪ್ಪಾದನಿರೋಧೇನ ನಿರುದ್ಧಂ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ **"ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಯ"**ನ್ತಿ।

ದುಕ್ಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಲೋಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೪. **ಅಯಮೇತ್ಥ ವಿಸೇಸೋ**ತಿ "ಅಯಂ ಲೋಕಸ್ಸಾ"ತಿ ಸಮುದಯತ್ಥಙ್ಗಮಾನಂ ವಿಸೇಸದಸ್ಸನಂ। **ಏತ್ಥ** ಚತುತ್ಥಸುತ್ತೇ ತತಿಯಸುತ್ತತೋ **ವಿಸೇಸೋ।**

ಲೋಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಞಾತಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೫. ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಞಾತೀನಂ ಗಾಮೋ ಞಾತಿಕೋತಿ ವುತ್ತೋತಿ ಆಹ "**ದ್ವಿನ್ನಂ ಞಾತಕಾನಂ ಗಾಮೇ**"ತಿ। ಗಿಞ್ಜಕಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಇಟ್ಠಕಾ, ಗಿಞ್ಜಕಾಹಿ ಏವ ಕತೋ ಆವಸಥೋ **ಗಿಞ್ಜಕಾವಸಥೋ**। ಸೋ ಕಿರ ಆವಾಸೋ ಯಥಾ ಸುಧಾಪರಿಕಮ್ಮೇನ ಪಯೋಜನಂ ನತ್ಥಿ, ಏವಂ ಇಟ್ಠಕಾಹಿ ಏವ ಚಿನಿತ್ವಾ ಛಾದೇತ್ವಾ ಕತೋ। ತಾದಿಸಞ್ಹಿ ಛದನಂ ಸನ್ಧಾಯ ಭಗವತಾ ಇಟ್ಠಕಾಛದನಂ ಅನುಞ್ಞಾತಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "**ಇಟ್ಠಕಾಹಿ ಕತೇ ಮಹಾಪಾಸಾದೇ**"ತಿ। ತತ್ಥ ದ್ವಾರಬನ್ಧಕವಾಟಫಲಕಾದೀನಿ ಪನ ದಾರುಮಯಾನಿಯೇವ। ಪರಿಯಾಯತಿ ಅತ್ತನೋ ಫಲಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ವತ್ತತೀತಿ ಪರಿಯಾಯೋ, ಕಾರಣನ್ತಿ ಆಹ "**ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯನ್ತಿ ಧಮ್ಮಕಾರಣ**"ನ್ತಿ, ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಭೂತಂ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮಸ್ಸ ಹೇತುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಉಪೇಚ್ಚ ಸುಯ್ಯತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಉಪಸ್ಸುತೀತಿ ವುತ್ತಂ "**ಉಪಸ್ಸುತೀತಿ ಉಪಸ್ಸುತಿಟ್ಠಾನ**"ನ್ತಿ। **ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಯದತ್ಥಂ ತತ್ಥ ಗತೋ, ತಂ ಪರಿವೇಣಸಮಜ್ಜನಕಿರಿಯಂ। **ಪಹಾಯಾ**ತಿ ಅಕತ್ವಾ। ಏವಂ ಮಹತ್ಥಞ್ಹಿ ವಿಮುತ್ತಾಯತನಸೀಸೇ ಠತ್ವಾ ಸುಣನ್ತಸ್ಸ ಮಹತೋ ಅತ್ಥಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ। **ಏಕಙ್ಗಣಂ ಅಹೋಸೀ**ತಿ ಸಬ್ಬಂ ವಿವಟಂ ಅಹೋಸಿ। ತೀಸು ಹಿ ಭವೇಸು ಸಙ್ಖಾರಗತಂ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನವಸೇನ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಭಗವತೋ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಸೇಸೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ತಂ ಞಾಣಮುಖೇ ಆಪಾಥಂ ಉಪಗಚ್ಛಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "**ಯಾವಭವಗ್ಗಾ ಏಕಙ್ಗಣಂ ಅಹೋಸೀ**"ತಿ। ತನ್ನಿವಸೇನ ತಮತ್ಥಂ ವಾಚಾಯ ನಿಚ್ಛಾರೇನ್ತೋ "**ವಚಸಾ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಕರೋನ್ತೋ**"ತಿ ವುತ್ತೋ। ಪಚ್ಚಯಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನವಸೇನ ಚ ಅತ್ಥಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ತೇಸಂ ನಿರೋಧೇನ ವಿವಟ್ಟಸ್ಸ ಆಹತತ್ತಾ "**ಯಥಾನುಸನ್ಧಿನಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅದ್ದಸ** ಞಾಣಚಕ್ಖುನಾ।

ಮನಸಾ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಕರೋನ್ತೋ "**ತುಣ್ಹೀಭೂತೋವ ಪಗುಣಂ ಕರೋನ್ತೋ**"ತಿ ವುತ್ತೋ। **ಪದಾನುಪದ**ನ್ತಿ ಪದಞ್ಚ ಅನುಪದಞ್ಚ। ಪುರಿಮಞ್ಹಿ ಪದಂ ನಾಮ, ತದನನ್ತರಂ ಅನುಪದಂ। **ಘಟೇತ್ವಾ** ಸಮ್ಬನ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ। **ಪರಿಯಾಪುಣಾತೀ**ತಿ ಅಜ್ಝಯತಿ। **ಆಧಾರಪ್ಪತ್ತ**ನ್ತಿ ಆಧಾರಂ ಚಿತ್ತಸನ್ತಾನಪ್ಪತ್ತಂ ಅಪ್ಪಮುಟ್ಠಂ ಗತತ್ತಾ ಆಧಾರಪ್ಪತ್ತಂ ನಾಮ। **ಕಾರಣನಿಸ್ಸಿತೋ**ತಿ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಸ್ಸ ಕಾರಣಸನ್ನಿಸ್ಸಿತೋ। **ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಕೋ**ತಿ ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ, ತದೇವ **ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಕಂ**। ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯಾಪೇಕ್ಖಾಯ ಪುಲ್ಲಿಙ್ಗನಿದ್ದೇಸೋ। **ತೀಸುಪಿ ಇಮೇಸೂ**ತಿ ತತಿಯಚತುತ್ಥಪಞ್ಚಮೇಸು ತೀಸು ಸುತ್ತೇಸು।

ಞಾತಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಅಞ್ಞತರಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೬. **ನಾಮವಸೇನಾ**ತಿ ಗೋತ್ತನಾಮವಸೇನ ಚ ಕಿತ್ತಿವಸೇನ ಚ ಅಪಾಕಟೋ, ತಸ್ಮಾ "ಜಾತಿವಸೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಅಞ್ಞತರಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಜಾಣುಸ್ಸೋಣಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೭. **ಏವಂಲದ್ಧನಾಮೋ**ತಿ "ಜಾಣುಸ್ಸೋಣೀ"ತಿ ಏವಂಲದ್ಧನಾಮೋ ರಞ್ಞೋ ಸನ್ತಿಕಾ ಅಧಿಗತನಾಮೋ।

ಜಾಣುಸ್ಸೋಣಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಲೋಕಾಯತಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೮. ಆಯತಿಂ ಹಿತಂ ತೇನ ಲೋಕೋ ನ ಯತತಿ ನ ಈಹತೀತಿ ಲೋಕಾಯತಂ। ನ ಹಿ ತಂ ಲದ್ಧಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸತ್ತಾ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯಾಯ ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಿ, ಕುತೋ ಪಯೋಗೋ, ತಂ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ವಾ ನಿಯುತ್ತೋತಿ **ಲೋಕಾಯತಿಕೋ**। ಪಠಮಸದ್ದೋ ಆದಿಅತ್ಥವಾಚಕತ್ತಾ ಜೇಟ್ಠವೇವಚನೋತಿ ಆಹ "**ಪಠಮಂ ಲೋಕಾಯತ**"ನ್ತಿ। ಸಾಧಾರಣವಚನೋಪಿ ಲೋಕಸದ್ದೋ

ವಿಸಿಟ್ಠವಿಸಯೋ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ಆಹ **“ಬಾಲಪುಥುಜ್ಜನಲೋಕಸ್ಸಾ”**ತಿ। ಇತ್ತರಭಾವೇನ ಲಕುಣ್ಡಕಭಾವೇನ ತಸ್ಸ ವಿಪುಲಾದಿಭಾವೇನ ಬಾಲಾನಂ ಉಪಟ್ಠಾನಮತ್ತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಆಯತಂ ಮಹನ್ತ”**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಪರಿತ್ತನ್ತಿ** ಖುದ್ದಕಂ। **ಏಕಸಭಾವನ್ತಿ** ಏಕಂ ಸಭಾವಂ। ಅವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮತಾಯಾತಿ ಆಹ **“ನಿಚ್ಚಸಭಾವಮೇವಾತಿ ಪುಚ್ಛತೀ”**ತಿ। **ಪುರಿಮಸಭಾವೇನ ನಾನಾಸಭಾವನ್ತಿ** ಪುರಿಮಸಭಾವತೋ ಭಿನ್ನಸಭಾವಂ। **ಪಚ್ಛಾ ನ ಹೋತೀತಿ** ಪಚ್ಛಾ ಕಿಞ್ಚಿ ನ ಹೋತಿ ಸಬ್ಬಸೋ ಸಮುಚ್ಛಿಜ್ಜನತೋ। ತೇನಾಹ **“ಉಚ್ಛೇದಂ ಸನ್ಧಾಯ ಪುಚ್ಛತೀ”**ತಿ। **ಏಕತ್ತನ್ತಿ** ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ಅತ್ತಸಮ್ಭವಂ। ತಥಾ ಚೇವ ಗಹಣೇನ **ದ್ವೇಪಿ** ವಾದಾ **ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಯೋ** ಹೋನ್ತಿ। **ನತ್ಥಿ** ನ ಹೋತಿ। **ಪುಥುತ್ತಂ** ನಾನಾಸಭಾವಂ, ಏಕರೂಪಂ ನ ಹೋತೀತಿ ವಾ ಗಹಣೇನ **ದ್ವೇಪಿ** ವಾದಾ **ಉಚ್ಛೇದದಿಟ್ಠಿಯೋ**ತಿ।

ಲೋಕಾಯತಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಅರಿಯಸಾವಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೯. ಸಂಸಯುಪ್ಪತ್ತಿ ಆಕಾರದಸ್ಸನನ್ತಿ “ಕಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಕಿಂ ಹೋತೀ”ತಿ ಕಾರಣಸ್ಸ ಫಲಸ್ಸ ಚ ಪಚ್ಚಾಮಸನೇನ ವಿನಾ ಕೇವಲಂ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾಯ ಸಂಸಯಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾಕಾರದಸ್ಸನಂ। **ಸಮುದಯತಿ** ಸಮುದೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋತಿ ಆಹ **“ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ”**ತಿ।

ಅರಿಯಸಾವಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ದುತಿಯಅರಿಯಸಾವಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೦. ದ್ವೇಪಿ ನಯಾ ಏಕತೋ ವುತ್ತಾತಿ ಇದಂ “ವಿಞ್ಞಾಣೇ ಸತಿ ನಾಮರೂಪಂ ಹೋತೀ”ತಿಆದಿನಾ ನವಮೇ ವುತ್ತಸ್ಸ ನಯಸ್ಸ “ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಸತಿ ಸಙ್ಖಾರಾ ಹೋನ್ತೀ”ತಿಆದಿನಾ ದಸಮೇ ವುತ್ತನಯೇ ಅನ್ತೋಗಧತ್ತಾ। **ನಾನತ್ತನ್ತಿ** ಪುರಿಮತೋ ನವಮತೋ ದಸಮಸ್ಸ ನಾನತ್ತಂ।

ದುತಿಯಅರಿಯಸಾವಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಗಹಪತಿವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ದುಕ್ಖವಗ್ಗೋ

೧. ಪರಿವೀಮಂಸನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೧. ಉಪಪರಿಕ್ಖಮಾನೋತಿ ಪವತ್ತಿಪವತ್ತಿಹೇತುಂ, ನಿವತ್ತಿನಿವತ್ತಿಹೇತುಞ್ಚ ಪರಿತುಲೇನ್ತೋ। ಕುತೋ ಪನೇತನ್ತಿ? “ಸಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಾ”ತಿ ವಚನತೋ। ನ ಹಿ ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಪರಿವೀಮಂಸಂ ವಿನಾ ಸಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಕ್ಖಯೋ ಸಮ್ಭವತಿ। **ಕಸ್ಮಾ**ತಿಆದಿನಾ ಜರಾಮರಣಸ್ಸೇವ ಗಹಣೇ ಕಾರಣಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ಜಾತಿಆದೀನಮ್ಪಿ ಪವತ್ತಿ ದುಕ್ಖಭಾವಿನೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಯಸ್ಮಾ ಜರಾಮರಣೇ ಗಹಿತೇ ಸತಿ ಜಾತಿಪಿ ಗಹಿತಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸಾ ಅಭಾವೇ ಜರಾಮರಣಸ್ಸೇವ ಅಭಾವತೋ। ಏಸ ನಯೋ ಭವಾದೀಸುಪಿ। ಏವಂ ಯಾವ ಜಾತಿಧಮ್ಮೋ ಜರಾಮರಣೇ ಗಹಿತೇ ಗಹಿತೋವ ಹೋತಿ, ಜರಾಮರಣಪದೇಸೇನ ತಬ್ಬಿಕಾರವನ್ತೋ ಸಬ್ಬೇ ತೇಭೂಮಕಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ಗಹಿತಾತಿ ಏವಮ್ಪಿ ಜರಾಮರಣಗ್ಗಹಣೇನ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ಗಹಿತಮೇವ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ **“ತಸ್ಮಿಂ ಗಹಿತೇ ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಸ್ಸ ಗಹಿತತ್ತಾ”**ತಿ। **ಅನೇಕವಿಧನ್ತಿ** ಬಹುವಿಧಂ ಬಹುಕೋಟ್ಠಾಸಂ। “ಅನೇಕ”ನ್ತಿ ವಾ ಪಾಠೋ । **ಅನೇಕನ್ತಿ** ಬಹುಲವಚನಂ।

ವಿಧನ್ತಿ ಖಿಣ್ಡಿಚ್ಚಪಾಲಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ವಿಪರೀತಕೋಟ್ಠಾಸಂ। **ನಾನಪ್ಪಕಾರಕನ್ತಿ** ತತೋ ಏವ ನಾನಪ್ಪಕಾರಂ। **ನ್ಹತ್ವಾ ಠಿತಂ ಪುರಿಸಂ ವಿಯಾತಿ** ಬಾಲಾನಂ ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸ ಸುಭಾಕಾರೇನ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ।

"ಸಾರುಪ್ಪಭಾವೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಕಿಂ ಸಬ್ಬಥಾ ಸಾರುಪ್ಪಭಾವೇನಾತಿ ಆಹ **"ನಿಕ್ಕಿಲೇಸತಾಯ ಪರಿಸುದ್ಧತಾಯಾ"**ತಿ। ನ ಹಿ ತಸ್ಸೇಸಾ ಅಸಙ್ಖತತಾದಿಭಾವೇನ ಸದಿಸಾ। **ಪಟಿಪನ್ನೋ**ತಿ ಪಟಿಮುಖೋ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಮುಖೋ ಹುತ್ವಾ ಪನ್ನೋ ಅಧಿಗತೋ। **ಅನುಗತನ್ತಿ** ಅನುಚ್ಛವಿಕಭಾವೇನ ಗತಂ, ಯಥಾ ಚ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಅಧಿಗಮೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ತದನುರೂಪಭಾವೇನ ಗತಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಪಾಳಿಯಂ "ಪಜಾನಾತೀ"ತಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗವಸೇನ ಪಜಾನನಾ ವುತ್ತಾ, "ತಥಾ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಚ ಹೋತೀ"ತಿ ನಿಯತವಸೇನ। "ಅಪರಭಾಗವಸೇನಾ"ತಿ ಅಪರೇ। ಕೇಚಿ ಪನ "ಯಥಾ ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಜರಾಮರಣಂ ನಿರುಜ್ಝತಿ, ತಥಾ ಪಟಿಪನ್ನೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಪದವೀಮಂಸನಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ನ ಮಗ್ಗಕ್ಖಣವಸೇನ। **ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧಾಯಾತಿ** ಏತ್ಥ ನಯಿದಂ ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಸಙ್ಖಾರಗ್ಗಹಣಂ, ಅಥ ಖೋ ಸಙ್ಖತಸಙ್ಖಾರಗ್ಗಹಣನ್ತಿ ಆಹ **"ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖಸ್ಸ ನಿರೋಧತ್ಥಾಯಾ"**ತಿ। ತೇನಾಹ **"ಏತ್ತಾವತಾ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ದೇಸನಾ ಕಥಿತಾ"**ತಿ।

"ಪಚ್ಚತ್ತಂಯೇವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತೀ"ತಿಆದಿನಾ **ಅರಹತ್ತಫಲಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಂ,** "ಸೋ ಸುಖಞ್ಚೇ ವೇದನಂ ವೇದಯತೀ"ತಿಆದಿನಾ **ಸತತವಿಹಾರಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ದೇಸನಾ** ಸಬ್ಬಥಾವ ವಟ್ಟದೇಸನಾತೋ **ನಿವತ್ತೇತಬ್ಬಾ ಸಿಯಾ। ಅವಿಜ್ಜಾಗತೋತಿ** ಏತ್ಥ **ಇತಿ**-ಸದ್ದೋ ಆದಿಅತ್ಥೋ, ತೇನ ಏವಮಾದಿಕಂ ಇದಂ ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಕಥನಂ ಪುನ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಪುಗ್ಗಲಸದ್ದೋ ಇತರಾಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಕತೀನಂ ವಾಚಕೋತಿ ತತೋ ವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ಗಹಣೇ ಪರಮಪಕತಿಮೇವ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲೋ"ತಿ ಅವೋಚಾತಿ ಆಹ **"ಪುರಿಸೋಯೇವ ಪುಗ್ಗಲೋ"**ತಿ। **ಉಭಯೇನಾತಿ** ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲಗ್ಗಹಣೇನ। ಸಮ್ಮುತಿಯಾ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಾಯ ಕಥಾ ದೇಸನಾ **ಸಮ್ಮುತಿಕಥಾ।** ಪರಮತ್ಥಸ್ಸ ಕಥಾ ದೇಸನಾ **ಪರಮತ್ಥಕಥಾ। ತತ್ಥಾತಿ** ಸಮ್ಮುತಿಪರಮತ್ಥಕಥಾಸು, ನ ಸಮ್ಮುತಿಪರಮತ್ಥೇಸು। ತೇನಾಹ **"ಏವಂ ಪವತ್ತಾ ಸಮ್ಮುತಿಕಥಾ ನಾಮಾ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ರಿದಂ ಸಮ್ಮುತಿಪರಮತ್ಥಾನಂ ಲಕ್ಖಣಂ - ಯಸ್ಮಿಂ ಭಿನ್ನೇ ಬುದ್ಧಿಯಾ ವಾ ಅವಯವವಿನಿಬ್ಭೋಗೇ ಕತೇ ನ ತಂಸಮಞ್ಞಾ, ಸಾ ಘಟಪಟಾದಿಪ್ಪಭೇದಾ ಸಮ್ಮುತಿ, ತಬ್ಬಿಪರಿಯಾಯತೋ ಪರಮತ್ಥೋ। ನ ಹಿ ಕಕ್ಖಳಫುಸನಾದಿಸಭಾವೇ ಅಯಂ ನಯೋ ಲಬ್ಭತಿ। ತತ್ಥ ರೂಪಾದಿಧಮ್ಮೇ ಸಮೂಹಸನ್ತಾನವಸೇನ ಪವತ್ತಮಾನೇ ಉಪಾದಾಯ "ಸತ್ತೋ"ತಿಆದಿ ವೋಹಾರೋತಿ ಆಹ **"ಸತ್ತೋ ನರೋ...ಪೇ॰... ಸಮ್ಮುತಿಕಥಾ ನಾಮಾ"**ತಿ । ಯಸ್ಮಾ ರೂಪಾದಯೋ ಪರಮತ್ಥಧಮ್ಮಾ "ಖನ್ಧಾ ಧಾತುಯೋ"ತಿಆದಿನಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ನ ವೋಹಾರಮತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ **"ಖನ್ಧಾ...ಪೇ॰... ಪರಮತ್ಥಕಥಾ ನಾಮಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ನನು ಖನ್ಧಕಥಾಪಿ ಸಮ್ಮುತಿಕಥಾವ, ಸಮ್ಮುತಿ ಹಿ ಸಙ್ಕೇತೋ ಖನ್ಧಟ್ಠೋ ರಾಸಟ್ಠೋ ವಾ ಕೋಟ್ಠಾಸಟ್ಠೋ ವಾತಿ? ಸಚ್ಚಮೇತಂ, ಅಯಂ ಪನ ಖನ್ಧಸಮಞ್ಞಾ ಫಸ್ಸಾದೀಸು ತಜ್ಜಾಪಞ್ಞತ್ತಿ ವಿಯ ಪರಮತ್ಥಸನ್ನಿಸ್ಸಯಾ ತಸ್ಸ ಆಸನ್ನತರಾ ಪುಗ್ಗಲಸಮಞ್ಞಾದಯೋ ವಿಯ ನ ದೂರೇತಿ ಪರಮತ್ಥಸಙ್ಗಹತಾ ವುತ್ತಾ। ಖನ್ಧಸೀಸೇನ ವಾ ತದುಪಾದಾನಾ ಸಭಾವಧಮ್ಮಾ ಏವ ಗಹಿತಾ। ನನು ಚ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಸಭಾವಧಮ್ಮಾ ಸಮ್ಮುತಿಮುಖೇನೇವ ದೇಸನಂ ಆರೋಹನ್ತಿ, ನ ಸಮ್ಮುಖೇನಾತಿ ಸಬ್ಬಾಪಿ ದೇಸನಾ ಸಮ್ಮುತಿದೇಸನಾವ ಸಿಯಾತಿ? ನಯಿದಮೇವಂ ದೇಸೇತಬ್ಬಧಮ್ಮವಿಭಾಗೇನ ದೇಸನಾವಿಭಾಗಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ, ನ ಚ ಸದ್ದೋ ಕೇನಚಿ ಪವತ್ತಿನಿಮಿತ್ತೇನ ವಿನಾ ಅತ್ಥಂ ಪಕಾಸೇತೀತಿ। ತೇನಾಹ **"ಪರಮತ್ಥಂ ಕಥೇನ್ತಾಪಿ ಸಮ್ಮುತಿಂ ಅಮುಞ್ಚಿತ್ವಾವ ಕಥೇನ್ತೀ"**ತಿ। **ಸಚ್ಚಮೇವ** ಅವಿಪರೀತಮೇವ **ಕಥೇನ್ತಿ।**

ಸಮ್ಮುತೀತಿ ಸಮಞ್ಞಾ। ಪರಮೋ ಉತ್ತಮೋ ಅತ್ಥೋತಿ ಪರಮತ್ಥೋ, ಧಮ್ಮಾನಂ ಯಥಾಭೂತಸಭಾವೋ। ತಂ **ಪರಮತ್ಥಂ, ಸಮ್ಮುತಿ** ಪನ ಲೋಕಸ್ಸ ಸಙ್ಕೇತಮತ್ತಸಿದ್ಧಾ। ಯದಿ ಏವಂ ಕಥಂ ಸಮ್ಮುತಿಕಥಾಯ ಸಚ್ಚತಾತಿ ಆಹ **"ಲೋಕಸಮ್ಮುತಿಕಾರಣ"**ನ್ತಿ ಲೋಕಸಮಞ್ಞಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪವತ್ತನತೋ। ಲೋಕಸಮಞ್ಞಾಯ ಹಿ ಅಭಿನಿವೇಸನಂ ವಿನಾ ಪಞ್ಞಾಪನಾ ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಸುತಸ್ಸ ಸಾವನಾ ವಿಯ, ನ ಮುಸಾ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬತೋ ತಸ್ಸಾ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ "ಜನಪದನಿರುತ್ತಿಂ ನಾಭಿನಿವೇಸೇಯ್ಯ, ಸಮಞ್ಞಂ ನಾತಿಧಾವೇಯ್ಯಾ"ತಿ। **ಧಮ್ಮಾನಂ** ಸಭಾವಧಮ್ಮಾನಂ। **ಭೂತಲಕ್ಖಣಂ** ಭಾವಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣಂ ದೀಪೇನ್ತೀತಿ ಕತ್ವಾ।

ತೇರಸಚೇತನಾಭೇದನ್ತಿ ಅಟ್ಠಕಾಮಾವಚರಕುಸಲಚೇತನಾಪಞ್ಚರೂಪಾವಚರಕುಸಲಚೇತನಾಭೇದಂ। ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನಸ್ಸ ಪುನನತೋ ಪುಜ್ಜಭವಫಲಸ್ಸ ಅಭಿಸಙ್ಖರಣತೋ **ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರಂ। ಕಮ್ಮಪುಞ್ಞೇನಾತಿ** ಕಮ್ಮಭೂತೇನ। **ವಿಪಾಕಪುಞ್ಞೇನಾತಿ** ವಿಪಾಕಸಙ್ಖಾತೇನ। ಪುಞ್ಞಫಲಮ್ಪಿ ಹಿ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ "ಪುಞ್ಞ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ "ಏವಮಿದಂ ಪುಞ್ಞಂ ಪವಡ್ಢತೀ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। "ಅಪುಞ್ಞೂಪಗಂ ಹೋತಿ ವಿಞ್ಞಾಣ"ನ್ತಿ ಇದಂ "ಪುಞ್ಞೂಪಗಂ ಹೋತಿ ವಿಞ್ಞಾಣ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ ನ ಉದ್ಧತಂ। ಅಪುಞ್ಞಫಲಂ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ "ಅಪುಞ್ಞ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸಙ್ಖಾರನ್ತಿ** ಸಙ್ಖಾರಸ್ಸ ಗಹಿತತ್ತಾ "ಅವಿಜ್ಜಾಗತೋಯ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಙ್ಖಾರಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೋ ಗಹಿತೋ, "ಪುಞ್ಞೂಪಗಂ ಹೋತಿ ವಿಞ್ಞಾಣ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ। ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ಗಹಿತೇ ನಾಮರೂಪಾದಿ ಸಬ್ಬಂ ಗಹಿತಮೇವ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ **"ದ್ವಾದಸಪದಿಕೋ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೋ ಗಹಿತೋವ ಹೋತೀ"**ತಿ।

ವಿಜ್ಜಾತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣಂ ಉಕ್ಕಟ್ಠನಿದ್ದೇಸೇನ। ತಸ್ಸಾ ಹಿ ಉಪ್ಪಾದಾ ಸಬ್ಬಸೋ ಅವಿಜ್ಜಾ ಪಹೀನಾ ಹೋತಿ। **ಪಠಮಮೇವಾತಿ** ಇದಂ ಅವಿಜ್ಜಾಪಹಾನವಿಜ್ಜುಪ್ಪಾದಾನಂ ಸಮಾನಕಾಲತಾದಸ್ಸನಂ। ತೇನಾಹ **"ಯಥಾ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। **ಪದೀಪುಜ್ಜಲೇನಾತಿ** ಪದೀಪುಜ್ಜಲನಹೇತುನಾ ಸಹೇವ। **ವಿಜ್ಜುಪ್ಪಾದಾತಿ** ವಿಜ್ಜುಪ್ಪಾದಹೇತು, ಏವಂ ಸತೀಪಿ ಸಮಕಾಲತ್ತೇತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ನ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ** "ಏತಂ ಮಮಾ"ತಿಆದಿನಾ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ। **ನ ತಣ್ಹಾಯತಿ ನ ಭಾಯತಿ** ತಣ್ಹಾವುತ್ತಿನೋ ಅಭಾವಾ, ತತೋ ಏವ ಭಯವತ್ಥುನೋ ಚ ಅಭಾವಾ।

ಗಿಲಿತ್ವಾ ಪರಿನಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾತಿ ಗಿಲಿತ್ವಾ ವಿಯ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅವಿಸಯಂ ವಿಯ ಕರಣೇನ ಪರಿನಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ। ಸಾಮಿಸಸುಖಸ್ಸ ಅನೇಕದುಕ್ಖಾನುಬನ್ಧಭಾವತೋ, ಸುಖಾಭಿನನ್ದಸ್ಸ ದುಕ್ಖಹೇತುಭಾವತೋ ಚ **ಸುಖಂ ಅಭಿನನ್ದನ್ತೋಯೇವ ದುಕ್ಖಂ ಅಭಿನನ್ದತಿ ನಾಮ** ಅಗ್ಗಿಸನ್ತಾಪಸುಖಂ ಇಚ್ಛನ್ತೋ ಧೂಮದುಕ್ಖಾನುಞ್ಞಾತೋ ವಿಯ। **ದುಕ್ಖಂ ಪತ್ವಾ ಸುಖಂ ಪತ್ಥನತೋತಿ** ಏತ್ಥ ದುಬ್ಬಲಗಹಣಿಕಾದಯೋ ನಿದಸ್ಸನಭಾವೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತೇ ಹಿ ಯಾವ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯಾಪಿ ಅಭುತ್ವಾ ಸಾಯಮಾಸಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತೋ ಜಿಘಚ್ಛಾದಿಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜನಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತಿ। ಸುಖಸ್ಸ ವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖತೋ ಸುಖಂ ಅಭಿನನ್ದನ್ತೋ ದುಕ್ಖಂ ಅಭಿನನ್ದತಿ ನಾಮಾತಿ ಯೋಜನಾ। ಕೇಚಿ ಪನ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ವಿಪರಿಣಾಮಸುಖತೋ ತಂ ಸುಖಂ ಅಭಿನನ್ದನ್ತೋ ದುಕ್ಖಂ ಅಭಿನನ್ದತೀತಿ ವದನ್ತಿ। ತಂ ನ, ನ ಹಿ ತಾದಿಸಂ ಸುಖನಿಮಿತ್ತಂ ಕೋಚಿ ದುಕ್ಖಂ ಅಭಿನನ್ದನ್ತೋ ದಿಟ್ಠೋ, ದುಕ್ಖಹೇತುಂ ಪನ ಸಾಮಿಸಂ ಸುಖಂ ಅಭಿನನ್ದನ್ತೋ ದಿಟ್ಠೋ। ದುಕ್ಖಹೇತುಂ ಸಾಮಿಸಂ ಸುಖಂ ಅಭಿನನ್ದನ್ತೋ ಅತ್ಥತೋ ದುಕ್ಖಂ ಅಭಿನನ್ದತಿ ನಾಮಾತಿ ವುತ್ತೋವಾಯಮತ್ಥೋ। ಕಾಯೋತಿ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಕಾಯೋ, ಸೋ ಪರಿಯನ್ತೋ ಅವಸಾನಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಕಾಯಪರಿಯನ್ತಿಕಂ।** ತೇನಾಹ **"ಯಾವ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಕಾಯೋ ಪವತ್ತತಿ, ತಾವ ಪವತ್ತ"**ನ್ತಿ। **ಜೀವಿತಪರಿಯನ್ತಿಕನ್ತಿ** ಏತ್ಥಾಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಪಚ್ಛಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಠಮಂ ನಿರುಜ್ಝತೀತಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ಮನೋದ್ವಾರಿಕವೇದನಾತೋ ಪಚ್ಛಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತತೋ ಪಠಮಂ ನಿರುಜ್ಝತಿ, ತತೋ ಏವ ಸಿದ್ಧಮತ್ಥಂ ಸರೂಪೇನೇವ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಮನೋದ್ವಾರಿಕವೇದನಾ ಪಠಮಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ನಿರುಜ್ಝತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇದಾನಿ ತಮೇವ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ವುತ್ತಂ ವಿವರಿತುಂ **"ಸಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಯಾವ ತೇತ್ತಿಂಸವಸ್ಸಾಪಿ **ಪಠಮವಯೋ। ಪಣ್ಣಾಸವಸ್ಸಕಾಲೇತಿ** ಪಠಮವಯತೋ ಯಾವ ಪಞ್ಞಾಸವಸ್ಸಕಾಲಾ, ತಾವ **ಠಿತಾ ಹೋತೀತಿ** ವುಡ್ಢಿಹಾನಿಯೋ ಅನುಪಗನ್ತ್ವಾ ಸರೂಪೇನೇವ ಠಿತಾ ಹೋತಿ। **ಮನ್ದಾತಿ** ಮುದುಕಾ ಅತಿಖಿಣಾ। **ತದಾತಿ** ಅಸೀತಿನವುತಿವಸ್ಸಕಾಲೇ। ತಥಾ ಚಿರಪರಿಚಿತಕ್ಕೇಪಿ। **ಭಗ್ಗಾ** ನಿತ್ತೇಜಾ ಭಗ್ಗವಿಭಗ್ಗಾ ದುಬ್ಬಲಾ। **ಹದಯಕೋಟಿಂಯೇವಾತಿ** ಚಕ್ಖಾದಿವತ್ಥೂಸು ಅವತ್ತೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ಖೀಣತ್ತಾ ಕೋಟಿಭೂತಂ ಹದಯವತ್ಥುಂಯೇವ। **ಯಾವ ಏಸಾ** ವೇದನಾ ವತ್ತತಿ।

ವಾಪಿಯಾತಿ ಮಹಾತಳಾಕೇನ। **ಪಞ್ಚಉದಕಮಗ್ಗಸಮ್ಪನ್ನನ್ತಿ** ಪಞ್ಚಹಿ ಉದಕಸ್ಸ ಪವಿಸನನಿಕ್ಖಮನಮಗ್ಗೇಹಿ ಯುತ್ತಂ। **ತತೋ ತತೋ ವಿಸ್ಸನ್ದಮಾನಂ** ಸಬ್ಬಸೋ ಪುಣ್ಣತ್ತಾ।

ಪಠಮಂ ದೇವೇ ವಸ್ಸನ್ತೇತಿಆದಿ ಉಪಮಾಸಂಸನ್ದನಂ। **ಇಮಂ ವೇದನಂ ಸನ್ಧಾಯಾ**ತಿ ಇಮಂ ಯಥಾವುತ್ತಂ ಪರಿಯೋಸಾನಪ್ಪತ್ತಂ ಮನೋದ್ವಾರಿಕವೇದನಂ ಸನ್ಧಾಯ।

ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾತಿ ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸ ವಿನಾಸತೋ। "ಉದ್ಧಂ ಜೀವಿತಪರಿಯಾದಾನಾ"ತಿ ಪಾಳಿ, ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ ಜೀವಿತಪರಿಯಾದಾನಾ ಉದ್ಧನ್ತಿ ಪದುದ್ಧಾರೋ ಕತೋ। ಪರಲೋಕವಸೇನ **ಅಗನ್ತ್ವಾ**। ವೇದನಾನಂ ಸೀತಿಭಾವೋ ನಾಮ ಸಙ್ಖಾರದರಥಪರಿಳಾಹಭಾವೋ, ಸೋ ಪನಾಯಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿವಸೇನಾತಿ ಆಹ **"ಪವತ್ತಿ...ಪೇ॰... ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ"**ತಿ। **ಧಾತುಸರೀರಾನೀ**ತಿ ಅಟ್ಠಿಕಙ್ಕಲಸಙ್ಖಾತಧಾತುಸರೀರಾನಿ। ಸರೀರೇಕದೇಸೇ ಹಿ ಸರೀರಸಮಞ್ಞಾ।

ಕುಮ್ಭಕಾರಪಾಕಾತಿ ಕುಮ್ಭಕಾರಪಾಕತೋ। ಏತ್ಥ ಪಚ್ಚತೀತಿ ಪಾಕೋ, ಪಚನಟ್ಠಾನಂ। ತದೇವ ಪಾಚನವಸೇನ ಆವಸನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಆವಾಸೋ, ತಸ್ಮಾ ಕುಮ್ಭಕಾರಾವಾಸತೋ। ಅವಿಗತವೂಪಸಮಂ ಸಞ್ಚರಿತಂ ಕುಮ್ಭಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಠಪೇನ್ತೋ ಥಾರಿಕಾಯ ಸತಿ ಪಿಧಾನವಸೇನ ಠಪೇತಿ। ತಥಾ ಠಪನಂ ಪನ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ **"ಪಟಿಸಿಸ್ಸೇಯ್ಯಾ"**ತಿ। ಕುಮ್ಭಸ್ಸ ಪದೇಸಭೂತತಾಯ ಆಬದ್ಧಾ ಅವಯವಾ **"ಕುಮ್ಭಕಪಾಲಾನೀ"**ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾನಿ, ನ ಭಿನ್ನಭಿನ್ನಾನಿ। ಅವಯವಮುಖೇನ ಹಿ ಸಮುದಾಯೋ ವುತ್ತೋ। ತತ್ಥ ಕಪಾಲಸಮುದಾಯೋ ಹಿ ಘಟೋ। ತೇನಾಹ **"ಮುಖವಟ್ಟಿಯಾ ಏಕಬದ್ಧಾನೀ"**ತಿ। **ಅವಸಿಸ್ಸೇಯ್ಯುನ್ತಿ** ವಣ್ಣವಿಸೇಸಉಣ್ಹಭಾವಾಪಗತಾ ಘಟಕಾರಾನೇವ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯುನ್ತಿ। **ಆದಿತ್ತ...ಪೇ॰... ತಯೋ ಭವಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ** ಏಕಾದಸಹಿ ಅಗ್ಗೀಹಿ ಆದಿತ್ತಭಾವತೋ। ಯಥಾ ಕುಮ್ಭಕಾರೋ ಕುಮ್ಭಕಾರಾವಾಸಂ ಆದಿತ್ತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ, ಏವಂ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕೋಪೇಸ ಭವತ್ತಯಂ ರಾಗಾದೀಹಿ ಆದಿತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಕುಮ್ಭಕಾರೋ ವಿಯ ಯೋಗಾವಚರೋ"**ತಿ। **ನೀಹರಣದಣ್ಡಕೋ ವಿಯ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣಂ** ಭವತ್ತಯಪಾಕತೋ ನೀಹರಣತೋ। **ಸಮೋ ಭೂಮಿಭಾಗೋ ವಿಯ ನಿಬ್ಬಾನತಲಂ** ಸಬ್ಬವಿಸಮಾ ನಿವತ್ತನತೋ।

"ಆದಾನನಿಕ್ಖೇಪನತೋ, ವಯೋವುದ್ಧತ್ಥಙ್ಗಮತೋ, ಆಹಾರಮಯತೋ, ಉತುಮಯತೋ, ಚಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನತೋ, ಕಮ್ಮಜತೋ, ಧಮ್ಮತಾರೂಪತೋ"ತಿ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೭೦೬) ಇಮೇಹಿ ಸತ್ತಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ **ರೂಪಸತ್ತಕಂ** ವಿಪಸ್ಸತಿ ನಾಮ। "ಕಲಾಪತೋ, ಯಮಕತೋ, ಖಣಿಕತೋ, ಪಟಿಪಾಟಿತೋ, ದಿಟ್ಠಿಉಗ್ಘಾಟನತೋ, ಮಾನಸಮುಗ್ಘಾಟತೋ, ನಿಕನ್ತಿಪರಿಯಾದಾನತೋ"ತಿ (ವಿಸುದ್ಧಿ॰ ೧.೭೧೭) ಇಮೇಹಿ ಸತ್ತಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ **ಅರೂಪಸತ್ತಕಂ** ವಿಪಸ್ಸತಿ ನಾಮ, ತಸ್ಮಾ ಯಥಾವುತ್ತಂ ಇಮಂ **ರೂಪಸತ್ತಕಂ ಅರೂಪಸತ್ತಕಞ್ಚ** ನೀಹರಿತ್ವಾ **ವಿಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ**। ಯದಿಪಿ ಅರಹತೋ ಅತ್ತಭಾವೋ ಸಬ್ಬಭವೇಹಿಪಿ ಉದ್ಧಟೋ, ಯಾವ ಪನ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ, ತಾವ ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಸುಗತಿಭವೇ ಠಿತೋಯೇವಾತಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ಲಬ್ಭತೀತಿ **"ಚತೂಹಿ ಅಪಾಯೇಹಿ ಅತ್ತಭಾವಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ"**ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ **"ಖೀಣಾಸವೋ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ। ತಥಾ ಚ ವಕ್ಖತಿ "ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಸ್ಸ ವಟ್ಟವೂಪಸಮೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ"ತಿ। ನ **ಪರಿನಿಬ್ಬಾತಿ** ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ, ಸಉಪಾದಿಸೇಸಾಯ ಪನ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಿಯೇವ। ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಹೇತುತೋ ಹೇತ್ಥ ಪರಿಳಾಹವೂಪಸಮಸ್ಸ ಉಪಸಮಭಾವೇನ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ ಉಣ್ಹಕುಮ್ಭನಿಬ್ಬಾನನಿದಸ್ಸನಮ್ಪಿ ನ ವಿರುಜ್ಝತಿ। **ಅನುಪಾದಿನ್ನಕಸರೀರಾನೀ**ತಿ ಉತುಸಮುಟ್ಠಾನಿಕರೂಪಕಲಾಪೇ ವದನ್ತಿ। **ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಇತಿ**-ಸದ್ದೋ ಆದಿಅತ್ಥೋ। **ಇದಂ ಪನ** ವಚನಂ। **ಅನುಯೋಗಾರೋಪನತ್ಥನ್ತಿ** ಕಾಯಪರಿಯನ್ತಿಕಂ ವೇದನಂ ವೇದಯಮಾನೋ ಖೀಣಾಸವೋ ಅಪಿ ನು ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾದಿಕಮ್ಮಂ ಕರೇಯ್ಯಾತಿ ಪಞ್ಹಂ ಕಾತುಂ। ಅಥ ವಾ **ಅನುಯೋಗಾರೋಪನತ್ಥನ್ತಿ** "ಅಪಿ ನು ಖೋ ಖೀಣಾಸವೋ ಭಿಕ್ಖು ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರಂ ವಾ ಅಭಿಸಙ್ಖರೇಯ್ಯಾ"ತಿಆದಿನಾ ಅನುಯೋಗಂ ಆರೋಪೇತುಂ ವುತ್ತಂ, ನ ತಾವ ಯಥಾರದ್ಧದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇತುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣೇ ಸಿದ್ಧೇ ತಸ್ಮಿಂ ಭವೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಾರಹಾನಂ ವಿಞ್ಞಾಣಾನಂ ಸಿಯಾ ಸಮ್ಭವೋ, ನಾಸತೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪಞ್ಞಾಯೇಥಾತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪಞ್ಞಾಯೇಥಾ"**ತಿ। ಸಬ್ಬಸೋ ಸಙ್ಖಾರೇಸು ಅಸನ್ತೇಸು ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅಪಿ ನು ಖೋ ಪಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯ। ತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಅಪಞ್ಞಾಯಮಾನೇ ಸಬ್ಬಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ನ ಪಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯ। **ಥೇರಾನನ್ತಿ** "ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿ

ಆಲಪಿತತ್ಥೇರಾನಂ । ಪಞ್ಹಬ್ಯಾಕರಣಂ ಸಮ್ಪಹಂಸತಿ ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಸಂಸನ್ದನತೋ। **ಅಪ್ಪಞ್ಞಾಣನ್ತಿ** ಅಪ್ಪಞ್ಞಾಯನಂ। **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ವಿಞ್ಞಾಣೇ ಅಸತಿ ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ಅಪ್ಪಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ಏವಮಾದಿಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಸಞ್ಜಾತನ್ತಿ** ಸದ್ದಹನಾಕಾರೇನ ಪವತ್ತಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಸಞ್ಜಾತಂ। **ಅಧಿಮೋಕ್ಖನ್ತಿ** ನಿಚ್ಛಯಾಕಾರವಿಮೋಕ್ಖಂ ಸದ್ಧಾವಿಮೋಕ್ಖಞ್ಚ। ತೇನಾಹ ಪಾಳಿಯಂ "ಸದ್ದಹಥ ಮೇತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ"ತಿ। ಸದ್ಧಾಸಹಿತಞ್ಹಿ ನಿಚ್ಛಯಾಕಾರವಿಮೋಕ್ಖಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ "**ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಸಞ್ಜಾತಂ ಅಧಿಮೋಕ್ಖ**"ನ್ತಿ। **ಅನ್ತೋ**ತಿ ಪರಿಯನ್ತೋ। ಪರಿತೋ ಛಿಜ್ಜತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಪರಿಚ್ಛೇದೋ**।

ಪರಿವೀಮಂಸನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧. ಉಪಾದಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೨. ಆರಮ್ಮಣಾದಿಭಾವೇನ ಸಂವತ್ತನತೋ ಉಪಾದಾನಾನಂ ಹಿತಾನಿ ಉಪಾದಾನಿಯಾನಿ, ತೇಸು **ಉಪಾದಾನಿಯೇಸು**। ತೇನಾಹ "**ಚತುನ್ನಂ ಉಪಾದಾನಾನಂ ಪಚ್ಚಯೇಸೂ**"ತಿ। **ಅಸ್ಸಾದಂ ಅನುಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಅಸಾದೇತಬ್ಬಂ ಮಿಚ್ಛಾಞಾಣೇನ ಅನುಪಸ್ಸತೋ। **ತದಾಹಾರೋ**ತಿ ಸೋಳಸ ವಾ ವೀಸಂ ತಿಂಸಂ ಚತ್ತಾಲೀಸಂ ಪಞ್ಞಾಸಂ ವಾ ಆಹಾರೋ ಪಚ್ಚಯೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ ತದಾಹಾರೋ। **ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧೋ ವಿಯ ತಯೋ ಭವಾ** ಏಕಾದಸಹಿ ಅಗ್ಗೀಹಿ ಆದಿತ್ತಭಾವತೋ ಏತದೇವ ಭವತ್ತಯಂ। **ಅಗ್ಗಿ...ಪೇ॰... ಪುಥುಜ್ಜನೋ** ಅಗ್ಗಿಕ್ಖನ್ಧಸದಿಸಸ್ಸ ಭವತ್ತಯಸ್ಸ ಪರಿಬನ್ಧನತೋ।

ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸ್ಸಾತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸ್ಸ। ತೇನಾಹ "**ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮೇಸೂ**"ತಿ। **ಧಮ್ಮಪಾಸಾದನ್ತಿ** ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಪಾಸಾದಂ। ಸೋ ಹಿ ಅಚ್ಚುಗ್ಗತಟ್ಠೇನ "ಪಾಸಾದೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸತಿಪಟ್ಠಾನಮಹಾವೀಥಿಯಂ** ಫಲಕ್ಖಣೇ ಪವತ್ತಾಯಾತಿ।

ಉಪಾದಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩-೪. ಸಂಯೋಜನಸುತ್ತದ್ವಯವಣ್ಣನಾ

೫೩-೫೪. ಮಹನ್ತವಟ್ಟಪ್ಪಬನ್ಧಓಪಮ್ಮಭಾವೇನ ತೇಲಪದೀಪಸ್ಸ ಆಹತತ್ತಾ "**ಮಹನ್ತಞ್ಚ ವಟ್ಟಿಕಪಾಲಂ ಗಹೇತ್ವಾ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪುರಿಮನಯೇನೇವಾ**ತಿ ಪುರಿಮಸ್ಮಿಂ ಉಪಾದಾನಿಯಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ। ತಥಾ ವಿನೇತಬ್ಬಾನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಅಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ಹಿ ಇಮೇಸಂ ಸುತ್ತಾನಂ ಏವಂ ವಚನಂ ಏವಂ ದೇಸನಾ। ಏಸ ನಯೋ ಇತೋ ಪರೇಸುಪಿ।

ಸಂಯೋಜನಸುತ್ತದ್ವಯವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫-೬. ಮಹಾರುಕ್ಖಸುತ್ತದ್ವಯವಣ್ಣನಾ

೫೫-೫೬. **ಓಜಂ ಅಭಿಹರನ್ತೀ**ತಿ ರಸಹರಣಿಯೋ ವಿಯ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಸರೀರೇ ರುಕ್ಖಮೂಲಾನಿ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಪಥವೀಆಪೋರಸೇ ಉಪರಿ ಆರೋಪೇನ್ತಿ। ತೇಸಂ ತಥಾ ಆರೋಪನಂ "**ಓಜಾಯಾ**"ತಿಆದಿನಾ ವಿಭಾವೇತಿ। ಹತ್ಥಸತುಬ್ಬೇಧಮಸ್ಸಾತಿ **ಹತ್ಥಸತುಬ್ಬೇಧೋ,** ಹತ್ಥಸತಂ ಉಬ್ಬಿದ್ಧಸ್ಸಪಿ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಏತಿಸ್ಸಂ ವಟ್ಟಕಥಾಯಂ। **ಕಮ್ಮಾರೋಹನನ್ತಿ** ಕಮ್ಮಪಚ್ಚಯೋ।

ಪುನ **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ಏತಿಸ್ಸಂ ವಿವಟ್ಟಕಥಾಯಂ। ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ನಾಸೇತುಕಾಮಸ್ಸ ದಳ್ಹಂ ಉಪ್ಪನ್ನಸಂವೇಗಞಾಣಂ ಸನ್ಧಾಯ "**ಕುದ್ದಾಲೋ ವಿಯಾ**"ತಿ ಆಹ। ತತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಞಾಣಂ ಸಮಾಧಿಪಚ್ಛಿಯಾ ಠಿತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬವಿಪಸ್ಸನಾರಮ್ಭಞಾಣಂ। **ರುಕ್ಖಚ್ಛೇದನಫರಸು ವಿಯಾ**ತಿ ಏವಂಭೂತಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಏಕನ್ತತೋ ವಟ್ಟಚ್ಛೇದಾಯ ಹೋತಿಯೇವಾತಿ ಆಹ "**ರುಕ್ಖಸ್ಸ...ಪೇ॰...**

ಮನಸಿಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾ"ತಿ। ತತ್ಥ **ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ। ತಂ ಚತುಬ್ಬಿಧವವತ್ಥಾನವಸೇನ ವೀಸತಿ ಪಥವೀಕೋಟ್ಠಾಸಾ, ದ್ವಾದಸ ಆಪೋಕೋಟ್ಠಾಸಾ, ಚತ್ತಾರೋ ತೇಜೋಕೋಟ್ಠಾಸಾ, ಛ ವಾಯೋಕೋಟ್ಠಾಸಾತಿ **ದ್ವೇಚತ್ತಾಲೀಸಾಯ ಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು। ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಚಾತಿ ಇತಿ**-ಸದ್ದೋ ಆದಿಅತ್ಥೋ ಪಕಾರತ್ಥೋ ಚ। ತೇನ ಭೂತರೂಪಾನಿ ವಿಞ್ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮೇ ಚ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಸತ್ತಸು ಸಪ್ಪಾಯೇಸು ಯಸ್ಸ ಅಲಭನ್ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವಿಭೂತಂ ಹುತ್ವಾ ನ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ "**ಅಞ್ಞತರಂ ಸಪ್ಪಾಯ**"ನ್ತಿ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಮಹಾರುಕ್ಖಸುತ್ತದ್ವಯವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ತರುಣರುಕ್ಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೭-೫೯. ಪಲಿಮಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ ಅಲ್ಲಕರಣವಸೇನ ಪರಿತೋ ಪಾಳಿಂ ಬನ್ಧೇಯ್ಯ। ತಥಾ ಕರೋನ್ತೋ ಯಸ್ಮಾ ಚ ತತ್ಥ ತಿಣಗಚ್ಛಾದೀನಂ ಮೂಲಸನ್ತಾನಗ್ಗಹಣೇನ ತಂ ಠಾನಂ ಸೋಧೇತಿ ನಾಮ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ "**ಸೋಧೇಯ್ಯಾ**"ತಿ। **ಪಂಸು**ನ್ತಿ ಅಸ್ಸ ಪವಡ್ಢಕಾರಕಂ, ಆಗನ್ತುಕಂ ಪಂಸುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದದೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಪಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯ। ತೇನಾಹ "**ಥದ್ಧ**"ನ್ತಿಆದಿ। **ವುತ್ತನಯೇನೇವಾ**ತಿ "ರುಕ್ಖಂ ನಾಸೇತುಕಾಮೋ ಪುರಿಸೋ ವಿಯಾ"ತಿಆದಿನಾ ಪಞ್ಚಮಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನ। ಅಟ್ಠಮನವಮಾನಿ ಉತ್ತಾನತ್ಥಾನೇವ ವುತ್ತನಯತ್ತಾ।

ತರುಣರುಕ್ಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ನಿದಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೦. ಬಹುವಚನವಸೇನಾತಿ ಕುರೂ ನಾಮ ಜಾನಪದಿನೋ ರಾಜಕುಮಾರಾ, ತೇಸಂ ನಿವಾಸೋ ಏಕೋಪಿ ಜನಪದೋ ರುಳ್ಹೀವಸೇನ "**ಕುರೂ**"**ತಿ ಏವಂ ಬಹುವಚನವಸೇನ**। ಯತ್ಥ ಭಗವತೋ ವಸನೋಕಾಸಭೂತೋ ಕೋಚಿ ವಿಹಾರೋ ನ ಹೋತಿ, ತತ್ಥ ಕೇವಲಂ ಗೋಚರಗಾಮಕಿತ್ತನಂ ನಿದಾನಕಥಾಯ ಪಕತಿ ಯಥಾ "ಸಕ್ಕೇಸು ವಿಹರತಿ ದೇವದಹಂ ನಾಮ ಸಕ್ಯಾನಂ ನಿಗಮೋ"ತಿ। "ಆಯಸ್ಮಾ"ತಿ ವಾ "ದೇವಾನಂ ಪಿಯೋ"ತಿ ವಾ ಭವನ್ತಿ ವಾ ಪಿಯಸಮುದಾಹಾರೋ ಏಸೋತಿ ಆಹ "**ಆಯಸ್ಮಾತಿ ಪಿಯವಚನಮೇತ**"ನ್ತಿ। ತಯಿದಂ ಪಿಯವಚನಂ ಗಾರವವಸೇನ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ "**ಗರುವಚನಮೇತ**"ನ್ತಿ। ಅತಿದೂರಂ ಅಚ್ಚಾಸನ್ನಂ ಅತಿಸಮ್ಮುಖಾ ಅತಿಪಚ್ಛತೋ ಉಪರಿವಾತೋ ಉನ್ನತಪ್ಪದೇಸೋತಿ ಇಮೇ ಛ **ನಿಸಜ್ಜದೋಸಾ**। ನೀಲಪೀತಲೋಹಿತೋದಾತಮಞ್ಜಿಟ್ಠಪಭಸ್ಸರವಸೇನ **ಛಬ್ಬಣ್ಣಾನಂ**।

ಕುಲಸಙ್ಗಹತ್ಥಾಯಾತಿ ಕುಲಾನುದ್ದಯತಾವಸೇನ ಕುಲಾನುಗ್ಗಣ್ಹನತ್ಥಾಯ। **ಸಹಸ್ಸಭಣ್ಡಿಕಂ ನಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ವಿಯ** ಭಿಕ್ಖಾಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನೇನ ತೇಸಂ ಅಭಿವಾದನಾದಿಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನೇನ ಚ ಪುಞ್ಞಾಭಿಸನ್ದಸ್ಸ ಜನನೇನ। **ಪಟಿಸಮ್ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ**ತಿ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೇಹಿ ಸಮ್ಮಟ್ಠಟ್ಠಾನಂ ಸಕ್ಕಚ್ಚಕಾರಿತಾಯ ಪುನ ಸಮ್ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ। **ಉಭಯನ್ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಜ್ಝ**ನ್ತಿ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವೇದನಂ, ಜರಾಮರಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಚ ವೇದನಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಸಮ್ಮಸನಮಾಹ। **ತಿಕ್ಖತ್ತು**ನ್ತಿ "ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅನ್ತ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಚತುರಾಕಾರುಪಸಂಹಿತೇ ತಯೋ ವಾರೇ। ತೇನ ದ್ವಾದಸಕ್ಖತ್ತುಂ ಸಮ್ಮಸನಮಾಹ। ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತಾ ಗಮ್ಭೀರಭಾವೇನೇವ ಕಥಿತತ್ತಾ ಸೇಸಬುದ್ಧೇಹಿಪಿ ಏವಮೇವ ಕಥಿತೋತಿ ಧಮ್ಮನ್ವಯೇ ಠತ್ವಾ ವುತ್ತಂ "**ಸಬ್ಬಬುದ್ಧೇಹಿ...ಪೇ॰... ಕಥಿತೋ**"ತಿ।

ಪಮಾಣಾತಿಕ್ಕಮೇತಿ ಅಪರಿಮಾಣತ್ಥೇ "ಯಾವಞ್ಚಿದಂ ತೇನ ಭಗವತಾ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೩) ವಿಯ। ಅತಿರೇಕಭಾವಜೋತನೋ ಹಿ ಯಂ ಯಾವ-ಸದ್ದೋ। ತೇನಾಹ "**ಅತಿಗಮ್ಭೀರೋತಿ ಅತ್ಥೋ**"ತಿ। **ಅವಭಾಸತಿ** ಖಾಯತಿ ಉಪಟ್ಠಾತಿ ಞಾಣಸ್ಸ। ತಥಾ ಉಪಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಸನ್ಧಾಯ "**ದಿಸ್ಸತೀ**"ತಿ ವುತ್ತಂ। ನನು ಏಸ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ ಏಕನ್ತಗಮ್ಭೀರೋವ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಗಮ್ಭೀರಾವಭಾಸತಾ ಜೋತಿತಾತಿ? ಸಚ್ಚಮೇತಂ, ಏಕನ್ತಗಮ್ಭೀರತಾದಸ್ಸನತ್ಥಮೇವ ಪನಸ್ಸ ಗಮ್ಭೀರಾವಭಾಸಗ್ಗಹಣಂ, ತಸ್ಮಾ

ಅಞ್ಞತ್ಥ ಲಬ್ಭಮಾನಂ ಚಾತುಕೋಟಿಕಂ ಬ್ಯತಿರೇಕಮುಖೇನ ನಿದಸ್ಸೇತ್ವಾ ತಮೇವಸ್ಸ ಏಕನ್ತಗಮ್ಭೀರತಂ ವಿಭಾವೇತುಂ **"ಏಕಂ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಏತಂ ನತ್ಥೀ**ತಿ ಅಗಮ್ಭೀರೋ ಅಗಮ್ಭೀರಾವಭಾಸೋ ಚಾತಿ ಏತಂ ದ್ವಯಂ ನತ್ಥಿ। ತೇನ ಯಥಾದಸ್ಸಿತೇ ಚಾತುಕೋಟಿಕೇ ಪಚ್ಛಿಮಾ ಏಕಕೋಟಿ ಲಬ್ಭತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ತೇನಾಹ **"ಅಯಂ ಹೀ"**ತಿಆದಿ।

ಯೇಹಿ ಗಮ್ಭೀರಭಾವೇಹಿ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೋ "ಗಮ್ಭೀರೋ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತೇ ಚತೂಹಿ ಉಪಮಾಹಿ ಉಲ್ಲಿಙ್ಗೇನ್ತೋ **"ಭವಗ್ಗಗ್ಗಹಣಾಯಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಯಥಾ ಭವಗ್ಗಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ ಹತ್ಥಂ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ಗಹೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ದೂರಭಾವತೋ, ಏವಂ ಸಙ್ಖಾರಾದೀನಂ ಅವಿಜ್ಜಾದಿಪಚ್ಚಯಸಮ್ಭೂತಸಮುದಾಗತತ್ಥೋ ಪಕತಿಞಾಣೇನ ಗಹೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ। ಯಥಾ ಸಿನೇರುಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಮಿಞ್ಜಂ ಪಬ್ಬತರಸಂ ಪಾಕತಿಕಪುರಿಸೇನ ನೀಹರಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ಏವಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಗತೇ ಧಮ್ಮತ್ಥಾದಿಕೇ ಪಕತಿಞಾಣೇನ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ವಿಭಜ್ಜ ಪಟಿವಿಜ್ಝನವಸೇನ ಜಾನಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ। ಯಥಾ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಪಕತಿಪುರಿಸಸ್ಸ ಬಾಹುದ್ವಯವಸೇನ ಪಾರಂ ತರಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ। ಏವಂ ವೇಪುಲ್ಲಟ್ಠೇನ ಮಹಾಸಮುದ್ದಸದಿಸಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ಪಕತಿಞಾಣೇನ ದೇಸನಾವಸೇನ ಪರಿಹರಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ। ಯಥಾ ಪಥವಿಂ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಪಾಕತಿಕಪುರಿಸಸ್ಸ ಪಥವೋಜಂ ಗಹೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ಏವಂ ಇತ್ಥಂ ಅವಿಜ್ಜಾದಯೋ ಸಙ್ಖಾರಾದೀನಂ ಪಚ್ಚಯಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ತೇಸಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸಭಾವೋ ಪಾಕತಿಕಞಾಣೇನ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಗಹೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಏವಂ ಚತುಬ್ಬಿಧಗಮ್ಭೀರತಾವಸೇನ ಚತಸ್ಸೋ ಉಪಮಾ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾ। ಪಾಕತಿಕಞಾಣವಸೇನ ಚಾಯಮತ್ಥಯೋಜನಾ ಕತಾ ದಿಟ್ಠಸಚ್ಚಾನಂ ತತ್ಥ ಪಟಿವೇಧಸಬ್ಭಾವತೋ, ತಥಾಪಿ ಯಸ್ಮಾ ಸಾವಕಾನಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಞ್ಚ ತತ್ಥ ಸಪ್ಪದೇಸಮೇವ ಞಾಣಂ, ಬುದ್ಧಾನಂಯೇವ ನಿಪ್ಪದೇಸಂ। ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಬುದ್ಧವಿಸಯಂ ಪಞ್ಹ"**ನ್ತಿ।

ಮಾತಿ ಪಟಿಸೇಧೇ ನಿಪಾತೋ। ಸ್ವಾಯಂ "ಉತ್ತಾನಕುತ್ತಾನಕೋ ವಿಯ ಖಾಯತೀ"ತಿ ವಚನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತೋತಿ ಆಹ **"ಮಾ ಭಣೀತಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ। **ಉಸ್ಸಾದೇನ್ತೋ**ತಿ ಪಞ್ಞಾವಸೇನ ಉಕ್ಕಂಸನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಪಸಾದೇನ್ತೋ**ತಿ ನಿಬ್ಬಚ್ಛನ್ತೋ, ನಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತೇನಾ**ತಿ ಮಹಾಪಞ್ಞಭಾವೇನ।

ತತ್ಥಾತಿ ಥೇರಸ್ಸ ಸತಿಪಿ ಉತ್ತಾನಭಾವೇ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸ್ಸ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಗಮ್ಭೀರಭಾವೇ। **ಸುಭೋಜನರಸಪುಟ್ಠಸ್ಸಾ**ತಿ ಸುನ್ದರೇನ ಭೋಜನರಸೇನ ಪೋಸಿತಸ್ಸ। **ಕತಯೋಗಸ್ಸಾ**ತಿ ನಿಬ್ಬುದ್ಧಪಯೋಗೇ ಕತಪರಿಚಯಸ್ಸ। **ಮಲ್ಲಪಾಸಾಣ**ನ್ತಿ ಮಲ್ಲೇಹಿ ಮಹಾಬಲೇಹೇವ ಖಿಪಿತಬ್ಬಪಾಸಾಣಂ। **ಕುಹಿಂ ಇಮಸ್ಸ ಭಾರಿಯಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಕಸ್ಮಿಂ ಪಸ್ಸೇ ಇಮಸ್ಸ ಪಾಸಾಣಸ್ಸ ಗರುತರಪದೇಸೋತಿ ತಸ್ಸ ಸಲ್ಲಹುಕಭಾವಂ ದೀಪೇನ್ತೋ ವದತಿ।

ತಿಮಿರಪಿಙ್ಗಲೇನೇವ ದೀಪೇನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಮಹಾವಿಪ್ಫಾರಭಾವತೋ। ತೇನಾಹ **"ತಸ್ಸ ಕಿರಾ"**ತಿಆದಿ। **ಪಕ್ಕುಥತೀ**ತಿ ಪಕ್ಕುಥನ್ತಂ ವಿಯ ಪರಿವತ್ತತಿ ಪರಿತೋ ವತ್ತತಿ। ಲಕ್ಖಣವಚನಞ್ಹೇತಂ। ಪಿಟ್ಠಿಯಂ ಸಕಲಿಕಅಟ್ಠಿಕಾ ಪಿಟ್ಠಿಪತ್ತಂ। **ಕಾಯೂಪಪನ್ನಸ್ಸಾ**ತಿ ಮಹತಾ ಕಾಯೇನ ಉಪೇತಸ್ಸ, ಮಹಾಕಾಯಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಿಞ್ಛ ವಟ್ಟೀ**ತಿ ಪಿಞ್ಛ ಕಲಾಪೋ। **ಸುಪಣ್ಣವಾತ**ನ್ತಿ ನಾಗಗ್ಗಹಣಾದೀಸು ಪಕ್ಖಪಪ್ಫೋಟನವಸೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕವಾತಂ।

"ಪುಬ್ಬೂಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ"ತಿಆದಿನಾ ಉದ್ದಿಟ್ಠಕಾರಣಾನಿ ವಿತ್ಥಾರತೋ ವಿವರಿತುಂ **"ಇತೋ ಕಿರಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಇತೋ**ತಿ ಇತೋ ಭದ್ದಕಪ್ಪತೋ। **ಸತಸಹಸ್ಸಿಮೇ**ತಿ ಸತಸಹಸ್ಸಮೇ। **ಹಂಸವತೀ ನಾಮ ನಗರಂ ಅಹೋಸಿ** ಜಾತನಗರಂ। **ಧುರಪತ್ತಾನೀ**ತಿ ಬಾಹಿರಪತ್ತಾನಿ, ಯಾನಿ ದೀಘತಮಾನಿ।

ಕನಿಟ್ಠಭಾತಾತಿ ವೇಮಾತಿಕಭಾತಾ ಕನಿಟ್ಠೋ ಯಥಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ ನನ್ದತ್ಥೇರೋ। ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಸಹೋದರಾ ಭಾತರೋ ನಾಮ ನ ಹೋನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಜೇಟ್ಠಾ ತಾವ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಕನಿಟ್ಠಾನಂ ಪನ ಅಸಮ್ಭವೋ ಏವ। **ಭೋಗ**ನ್ತಿ ವಿಭವಂ। **ಉಪಸನ್ತೋ**ತಿ ಚೋರಜನಿತಸಙ್ಖೋಭವೂಪಸಮೇನ ಉಪಸನ್ತೋ ಜನಪದೋ।

ದ್ವೇ ಸಾಟಕೇ ನಿವಾಸೇತ್ವಾತಿ ಸಾಟಕದ್ವಯಮೇವ ಅತ್ತನೋ ಕಾಯಪರಿಹಾರಿಯಂ ಕತ್ವಾ, ಇತರಂ ಸಬ್ಬಸಮ್ಭಾರಂ ಅತ್ತನಾ ಮೋಚೇತ್ವಾ।

ಪತ್ತಗ್ಗಹಣತ್ಥನ್ತಿ ಅನ್ತೋಪಕ್ಖಿತ್ತಉಣ್ಹಭೋಜನತ್ತಾ ಪತ್ತಸ್ಸ ಅಪರಾಪರಂ ಹತ್ಥೇ ಪರಿವತ್ತೇನ್ತಸ್ಸ ಸುಖೇನ ಪತ್ತಗ್ಗಹಣತ್ಥಂ। **ಉತ್ತರಿಸಾಟಕನ್ತಿ** ಅತ್ತನೋ ಉತ್ತರಿಯಂ ಸಾಟಕಂ। **ಏತಾನಿ ಪಾಕಟಟ್ಠಾನಾನೀತಿ** ಏತಾನಿ ಯಥಾವುತ್ತಾನಿ ಭಗವತೋ ದೇಸನಾಯ ಪಾಕಟಾನಿ ಬುದ್ಧೇ ಬುದ್ಧಸಾವಕೇ ಚ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ಪುಞ್ಞಕರಣಟ್ಠಾನಾನಿ, ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಂ ಪನ ಬೋಧಿಸತ್ತಞ್ಚ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ಪುಞ್ಞಕರಣಟ್ಠಾನಾನಿ ಬಹೂನಿಯೇವ।

ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಹೇತ್ವಾತಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣದಿವಸೇಯೇವ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ।

ಉಗ್ಗಹನಂ ಪಾಳಿಯಾ ಉಗ್ಗಣ್ಹನಂ, **ಸವನಂ** ಅತ್ಥಸವನಂ, **ಪರಿಪುಚ್ಛನಂ** ಗಣ್ಠಿಟ್ಠಾನೇಸು ಅತ್ಥಪರಿಪುಚ್ಛನಂ, **ಧಾರಣಂ** ಪಾಳಿಯಾ ಪಾಳಿಅತ್ಥಸ್ಸ ಚ ಚಿತ್ತೇ ಠಪನಂ। ಸಬ್ಬಞ್ಚೇತಂ ಇಧ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ, ಸಬ್ಬಸ್ಸಪಿ ಬುದ್ಧವಚನಸ್ಸ ವಸೇನಾತಿಪಿ ವಟ್ಟತಿ। **ಸೋತಾಪನ್ನಾನಞ್ಚ...ಪೇ॰... ಉಪಟ್ಠಾತಿ** ತತ್ಥ ಸಮ್ಮೋಹವಿಗಮೇನ "ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖವಸೇನ ಉಪಟ್ಠಾನತೋ । **ನಾಮರೂಪಪರಿಚ್ಛೇದೋತಿ** ಸಹ ಪಚ್ಚಯೇನ ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ಪರಿಚ್ಛಿಜ್ಜ ಅವಬೋಧೋ। **ಚತೂಹೀತಿ** ಧಮ್ಮಗಮ್ಭೀರಾದೀಹಿ ಚತೂಹಿ ಗಮ್ಭೀರತಾಹಿ ಸಬ್ಬಾಪಿ **ಗಮ್ಭೀರತಾ।**

ಸಾವಕೇಹಿ ದೇಸಿತಾ ದೇಸನಾಪಿ ಪನ ಸತ್ಥು ಏವ ದೇಸನಾತಿ ಆಹ **"ಮಯಾ ದಿನ್ನನಯೇ ಠತ್ವಾ"**ತಿ। "ಸೇಕ್ಖೇನ ನಾಮ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಪಟಿವಿದ್ಧಂ ನ ಹೋತೀ"ತಿ ನ ತಸ್ಸ ಗಮ್ಭೀರತಾತಿ ತಸ್ಸ ಗಮ್ಭೀರಸ್ಸ ಉಪಾದಾನಸ್ಸ ಗಮ್ಭೀರತಾ ವಿಯ ಸುಟ್ಠು ದಿಟ್ಠಾ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಆಹ **"ಇದಂ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಗಮ್ಭೀರಂ, ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೋ ಪನ ಉತ್ತಾನಕೋ ಜಾತೋ"**ತಿ। ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಹಿ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅಸೇಕ್ಖಾ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಿ ನಿಪ್ಪದೇಸತ್ತಾ, ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ ಪನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾಯೇವ ಅನವಸೇಸತೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಿ, ನ ಇತರೇ। ತಸ್ಮಾ ಪಚ್ಚಯವಸೇನ "ಇದಂ ಅಪರದ್ಧ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಥೇರಂ ಅಪಸಾದೇನ್ತೇನ। ತಮೇವ ಹಿಸ್ಸ ಅನವಸೇಸತೋ ಪಟಿವೇಧಾಭಾವಂ ವಿಭಾವೇತುಂ **"ಅಥ ಕಸ್ಮಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅಸತಿಪಿ ಧಮ್ಮತೋ ಭೇದೇ ಸಂಯೋಜನತ್ಥಅನುಸಯತ್ಥವಸೇನ ಪನ ತೇಸಂ ಲಬ್ಭಮಾನಭೇದಂ ಗಹೇತ್ವಾ **"ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಕಿಲೇಸೇ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಅಞ್ಞೋ ಹಿ ತೇಸಂ ಬನ್ಧನತ್ಥೋ, ಅಞ್ಞೋ ಥಾಮಗಮನಟ್ಠೋತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। ಇತಿ ಇಮೇಸಂ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಅಪ್ಪಹೀನತ್ತಾ ತಥಾರೂಪಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪದಂ ಅಭಾವಯತೋವ ಅನುತ್ತಾನಮೇವ ಧಮ್ಮಂ ಉತ್ತಾನನ್ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಚತ್ತಾರಿ ಅಟ್ಠ ಸೋಳಸ ವಾ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನೀತಿ** ಇದಂ ಮಹಾಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಸನ್ತಾನೇ ಬೋಧಿಪರಿಪಾಚಕಧಮ್ಮಾನಂ ತಿಕ್ಖಮಜ್ಝಿಮಮುದುಭಾವಸಿದ್ಧಕಾಲವಿಸೇಸದಸ್ಸನಂ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಮಹಾಭಿನೀಹಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ ವದನ್ತಿ। **ಏತೇಹೀತಿ** ಯಥಾವುತ್ತಬುದ್ಧಸಾವಕಅಗ್ಗಸಾವಕಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾನಂ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮೇಹಿ। **ಪಚ್ಚನೀಕನ್ತಿ** ಪಟಿಕ್ಕೂಲಂ ವಿರುದ್ಧಂ। ಸಬ್ಬಥಾ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಪಟಿವೇಧೋ ನಾಮ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಯಾಧಿಗಮೋ ಏವಾತಿ ವುತ್ತಂ **"ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ವಾಯಮನ್ತಸ್ಸೇವಾ"**ತಿ। **ನವಹಿ ಆಕಾರೇಹೀತಿ** ಉಪ್ಪಾದಾದೀಹಿ ನವಹಿ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೇಹಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ **ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯಂ** (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೪೫) –

"ಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಉಪ್ಪಾದಟ್ಠಿತಿ ಚ ಪವತ್ತಟ್ಠಿತಿ ಚ ನಿಮಿತ್ತಟ್ಠಿತಿ ಚ ಆಯೂಹನಟ್ಠಿತಿ ಚ ಸಂಯೋಗಟ್ಠಿತಿ ಚ ಪಲಿಬೋಧಟ್ಠಿತಿ ಚ ಸಮುದಯಟ್ಠಿತಿ ಚ ಹೇತುಟ್ಠಿತಿ ಚ ಪಚ್ಚಯಟ್ಠಿತಿ ಚ, ಇಮೇಹಿ ನವಹಾಕಾರೇಹಿ ಅವಿಜ್ಜಾ ಪಚ್ಚಯೋ, ಸಙ್ಖಾರಾ ಪಚ್ಚಯಸಮುಪ್ಪನ್ನಾ"ತಿಆದಿ।

ತತ್ಥ **ನವಹಾಕಾರೇಹೀತಿ** ನವಹಿ ಪಚ್ಚಯಭಾವೂಪಗಮನೇಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ। ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಏತಸ್ಮಾ ಫಲನ್ತಿ **ಉಪ್ಪಾದೋ,** ಫಲುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಕಾರಣಭಾವೋ। ಸತಿ ಚ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಸಙ್ಖಾರಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ನಾಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅವಿಜ್ಜಾ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಉಪ್ಪಾದೋ

ಹೋತಿ। ತಥಾ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಸತಿ ಸಙ್ಖಾರಾ ಪವತ್ತನ್ತಿ ಚ ನಿಮಿಯನ್ತಿ ಚ। ಯಥಾ ಚ ಭವಾದೀಸು ಖಿಪನ್ತಿ, ಏವಂ ತೇಸಂ ಅವಿಜ್ಜಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ, ತಥಾ ಆಯೂಹನ್ತಿ ಫಲುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಘಟೇನ್ತಿ ಸಂಯುಜ್ಜನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಫಲೇನ। ಯಸ್ಮಿಂ ಸನ್ತಾನೇ ಸಯಂ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, ತಂ ಪಲಿಬುನ್ಧನ್ತಿ ಪಚ್ಚಯನ್ತರಸಮವಾಯೇ ಉದಯನ್ತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಹಿನೋತಿ ಚ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಕಾರಣಭಾವಂ ಉಪಗಚ್ಛತಿ। ಪಟಿಚ್ಚ ಅವಿಜ್ಜಂ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅಯನ್ತಿ ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ ಏವಂ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಕಾರಣಭಾವೂಪಗಮನವಿಸೇಸಾ ಉಪ್ಪಾದಾದಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾತಿ। **ಉಪ್ಪಾದಟ್ಠಿತೀ**ತಿ ಚ ತಿಟ್ಠತಿ ಏತೇನಾತಿ ಠಿತಿ, ಕಾರಣಂ। ಉಪ್ಪಾದೋ ಏವ ಠಿತಿ ಉಪ್ಪಾದಠಿತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। ಇದಞ್ಚ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರದಸ್ಸನಂ ಯಥಾ ಪುರಿಮೇಹಿ ಮಹಾಬೋಧಿಮೂಲೇ ಪವತ್ತಿತಂ, ತಥಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತಾಪಿ ಪವತ್ತಿತನ್ತಿ ಅಚ್ಛರಿಯವೇಗಾಭಿಹತಾ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತು ಸಙ್ಕಮ್ಪಿ ಸಮ್ಪಕಮ್ಪೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ದಿಟ್ಠಮತ್ತೇ"**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಏತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸಾತಿ ಏತಸ್ಸ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ। ಸೋ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಅತ್ಥತೋ ಹೇತುಪ್ಪಭವಾನಂ ಹೇತು। ತೇನಾಹ **"ಏತಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಸ್ಸಾ"**ತಿ । ಜಾತಿಆದೀನಂ ಜರಾಮರಣಪಚ್ಚಯತಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ನಾಮರೂಪಪರಿಚ್ಛೇದೋ ತಸ್ಸ ಚ ಪಚ್ಚಯಪರಿಗ್ಗಹೋ ನ ಪಠಮಾಭಿನಿವೇಸಮತ್ತೇನ ಹೋತಿ, ಅಥ ಖೋ ತತ್ಥ ಅಪರಾಪರಂ ಞಾಣುಪ್ಪತ್ತಿಸಙ್ಖಾತೇನ ಅನು ಅನು ಬುಜ್ಝನೇನ। ತದುಭಯಭಾವಂ ಪನ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾವಸೇನ ಅನನುಬುಜ್ಝನಾ"**ತಿ ಆಹ। ನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾದೀನಂ ಪಜಹನವಸೇನ ಪವತ್ತಮಾನಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಧಮ್ಮೇ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ ಏವ ನಾಮ ಹೋತಿ ಪಟಿಪಕ್ಖವಿಕ್ಖಮ್ಭನೇನ ತಿಕ್ಖವಿಸದಭಾವಾಪತ್ತಿತೋ, ತದಧಿಟ್ಠಾನಭೂತಾ ಚ ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಚ ಪರಿಞ್ಞಾಪಹಾನಾಭಿಸಮಯವಸೇನ ಪವತ್ತಿಯಾ ತೀರಣಪ್ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾಸಙ್ಗಹೋ ಚಾತಿ ತದುಭಯಪಟಿವೇಧಾಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ತೀರಣಪ್ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾವಸೇನ ಅಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝನಾ"**ತಿ ಆಹ। ತನ್ತಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪಟವೀನನತ್ಥಂ ತನ್ತವಾಯೇಹಿ ತನ್ತಂ ಆವಞ್ಛಿತ್ವಾ ಪಸಾರಿತಸುತ್ತವಟ್ಟಿತಂ ನೀಯತೀತಿ ಕತ್ವಾ, ತಂ ಪನ ತನ್ತಾಕುಲತಾಯ ನಿದಸ್ಸನಭಾವೇನ ಆಕುಲಮೇವ ಗಹಿತನ್ತಿ ಆಹ **"ತನ್ತಂ ವಿಯ ಆಕುಲಜಾತಾ"**ತಿ। ಸಙ್ಖೇಪತೋ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಯಥಾ ನಾಮಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಮಾನೇತು**ನ್ತಿ ಪುಬ್ಬೇನಾಪರಂ ಸಮಂ ಕತ್ವಾ ಆನೇತುಂ, ಅವಿಸಮಂ ಉಜುಂ ಕಾತುನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತನ್ತಮೇವ ವಾ ಆಕುಲಂ ತನ್ತಾಕುಲಂ, ತನ್ತಾಕುಲಂ ವಿಯ ಜಾತಾ ಭೂತಾ **ತನ್ತಾಕುಲಕಜಾತಾ**। ಮಜ್ಝಿಮಂ ಪಟಿಪದಂ ಅನುಪಗನ್ತ್ವಾ ಅನ್ತದ್ವಯಪಕ್ಖನ್ದೇನ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೇ ಖಲಿತ್ವಾ ಆಕುಲಬ್ಯಾಕುಲಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇನೇವ ಅನ್ತದ್ವಯಪಕ್ಖನ್ದೇನ ತಂತಂದಿಟ್ಠಿಗ್ಗಾಹವಸೇನ ಪರಿಬ್ಭಮನ್ತಾ ಉಜುಕಂ ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿತನ್ತಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ನ ಜಾನನ್ತಿ। ತೇನಾಹ **"ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ ಉಜುಂ ಕಾತು"**ನ್ತಿ। **ದ್ವೇ ಬೋಧಿಸತ್ತೇ**ತಿ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಸತ್ತಮಹಾಬೋಧಿಸತ್ತೇ। **ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಸಭಾವೇನ, ಪರೋಪದೇಸೇನ ವಿನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಗುಳಕಜಾತ**ನ್ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಜಾತಗುಳಕಂ ಪಿಣ್ಡಿಸುತ್ತಂ। ತತೋ ಏವ **ಗಣ್ಠಿಬದ್ಧ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪಚ್ಚಯೇಸು ಪಕ್ಖಲಿತ್ವಾ**ತಿ ಅನಿಚ್ಚದುಕ್ಖಾನತ್ತಾದಿಸಭಾವೇಸು ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮೇಸು ನಿಚ್ಚಾದಿಭಾವವಸೇನ ಪಕ್ಖಲಿತ್ವಾ। **ಪಚ್ಚಯೇ ಉಜುಂ ಕಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ನಿಚ್ಚಾದಿಗಾಹಸ್ಸ ಅವಿಸ್ಸಜ್ಜನತೋ ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮನಿಮಿತ್ತಂ ಅತ್ತನೋ ದಸ್ಸನಂ ಉಜುಂ ಕಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಇದಂಸಚ್ಚಾಭಿನಿವೇಸಕಾಯಗನ್ಥವಸೇನ ಗಣ್ಠಿಕಜಾತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಆಹ **"ದ್ವಾಸಟ್ಠಿ…ಪೇ॰… ಗಣ್ಠಿಬದ್ಧಾ"**ತಿ।

ಯೇ ಹಿ ಕೇಚಿ ಸಮಣಾ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವಾ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಆದಿ **ದಿಟ್ಠಿಯೋ ನಿಸ್ಸಿತಾ** ಅಲ್ಲೀನಾ, ವಿನನತೋ ಕುಲಾತಿ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗವಸೇನ ಲದ್ಧನಾಮಸ್ಸ ತನ್ತವಾಯಸ್ಸ ಗಣ್ಠಿಕಂ ನಾಮ ಆಕುಲಭಾವೇನ ಅಗ್ಗತೋ ವಾ ಮೂಲತೋ ವಾ ದುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾವಯವಂ ಖಲಿತಬನ್ಧಸುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಕುಲಾಗಣ್ಠಿಕಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪೇಸಕಾರಕಞ್ಜಿಯಸುತ್ತ"**ನ್ತಿ। **ಸಕುಣಿಕಾ**ತಿ ವಟ್ಟಚಾಟಕಸಕುಣಿಕಾ। ಸಾ ಹಿ ರುಕ್ಖಸಾಖಾಸು ಓಲಮ್ಬನಕುಲಾವಕಾ ಹೋತಿ। ತಞ್ಹಿ ಸಾ ಕುಲಾವಕಂ ತತೋ ತತೋ ತಿಣಹೀರಾದಿಕೇ ಆನೇತ್ವಾ ತಥಾ ತಥಾ ವಿನನ್ಧತಿ, ಯಥಾ ತೇಸಂ ಪೇಸಕಾರಕಞ್ಜಿಯಸುತ್ತಂ ವಿಯ ಅಗ್ಗೇನ ವಾ ಅಗ್ಗಂ, ಮೂಲೇನ ವಾ ಮೂಲಂ ಸಮಾನೇತುಂ ವಿವೇಚೇತುಂ ವಾ ನ ಸಕ್ಕಾ। ತೇನಾಹ **"ಯಥಾ"**ತಿಆದಿ। **ತದುಭಯಮ್ಪೀ**ತಿ ಕುಲಾಗಣ್ಠಿಕನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಕಞ್ಜಿಯಸುತ್ತಂ ಕುಲಾವಕಞ್ಚ। **ಪುರಿಮನಯೇನೇವಾ**ತಿ "ಏವಮೇವ ಸತ್ತಾ"ತಿಆದಿನಾ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ।

ಕಾಮಂ ಮುಞ್ಜಪಬ್ಬಜತಿಣಾನಿ ಯಥಾಜಾತಾನಿಪಿ ದೀಘಭಾವೇನ ಪತಿತ್ವಾ ಅರಞ್ಞಟ್ಠಾನೇ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಿನನ್ಧಿತ್ವಾ ಆಕುಲಾನಿ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ತಾನಿ ಪನ ತಥಾ ದುಬ್ಬಿವೇಚಿಯಾನಿ ಯಥಾ ರಜ್ಜುಭೂತಾನೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಥಾ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಅಪಾಯೋತಿ ಅಯೇನ ಸುಖೇನ, ಸುಖಹೇತುನಾ ವಾ ವಿರಹಿತೋ। **ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಗತಿಭಾವತೋ**ತಿ ಅಪಾಯಿಕಸ್ಸ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನಭಾವತೋ। **ಸುಖಸಮುಸ್ಸಯತೋ**ತಿ "ಅಬ್ಭುದಯತೋ ವಿನಿಪತಿತತ್ತಾ"ತಿ ವಿರೂಪಂ ನಿಪತಿತತತ್ತಾ ಯಥಾ ತೇನತ್ತಭಾವೇನ ಸುಖಸಮುಸ್ಸಯೋ ನ ಹೋತಿ, ಏವಂ ನಿಪತಿತತ್ತಾ। **ಇತರೋ**ತಿ ಸಂಸಾರೋ ನನು "ಅಪಾಯ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತೋಪಿ ಸಂಸಾರೋ ಏವಾತಿ? ಸಚ್ಚಮೇತಂ, ನಿರಯಾದೀನಂ ಪನ ಅಧಿಮತ್ತದುಕ್ಖಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಅಪಾಯಾದಿಗ್ಗಹಣಂ ಗೋಬಲಿಬದ್ದಞಾಯೇನ ಅಯಮತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಖನ್ಧಾನಞ್ಚ ಪಟಿಪಾಟೀ**ತಿ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಹೇತುಫಲಭಾವೇನ ಅಪರಾಪರುಪ್ಪತ್ತಿ। **ಅಬ್ಬೋಚ್ಛಿನ್ನಂ ವತ್ತಮಾನಾ**ತಿ ಅವಿಚ್ಛೇದೇನ ಪವತ್ತಮಾನಾ।

ತಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪೀತಿ ತಂ "ಅಪಾಯ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಅಪಾಯದುಕ್ಖಞ್ಚೇವ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಞ್ಚ। **ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ವಾತಕ್ಖಿತ್ತಾ ನಾವಾ ವಿಯಾ**ತಿ ಇದಂ ಪರಿಬ್ಭಮನಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಮಹನ್ತಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಞ್ಚೇವ ಪರಿಬ್ಭಮನಸ್ಸ ಅನವತ್ಥಿತದಸ್ಸನತ್ಥಞ್ಚ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ನಿದಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದುಕ್ಖವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಮಹಾವಗ್ಗೋ

೧. ಅಸ್ಸುತವಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೧. **"ಅಸ್ಸುತವಾ"**ತಿ ಸೋತದ್ವಾರಾನುಸಾರೇನ ಉಪಧಾರಿತಂ, ಉಪಧಾರಣಂ ವಾ ಸುತಂ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ ಸುತವಾ, ತಪ್ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ ನ ಸುತವಾತಿ ಅಸ್ಸುತವಾ। ವಾ-ಸದ್ದೋ ಚಾಯಂ ಪಸಂಸಾಯಂ, ಅತಿಸಯಸ್ಸ ವಾ ಬೋಧನಕೋ, ತಸ್ಮಾ ಯಸ್ಸ ಪಸಂಸಿತಂ, ಅತಿಸಯೇನ ವಾ ಸುತಂ ಅತ್ಥಿ, ಸೋ "ಸುತವಾ"ತಿ ಸಂಕಿಲೇಸವಿದ್ಧಂಸನಸಮತ್ಥೋ ಪರಿಯತ್ತಿಧಮ್ಮಪರಿಚಯೋ "ತಂ ಸುತ್ವಾ ತಥತ್ತಾಯ ಪಟಿಪತ್ತಿ ಚ ಸುತವಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ ಪಕಾಸಿತೋ। ಅಥ ವಾ ಸೋತಬ್ಬಯುತ್ತಂ ಸುತ್ವಾ ಕತ್ತಬ್ಬನಿಪ್ಫತ್ತಿಂ ಸುಣೀತಿ ಸುತವಾ। ತಪ್ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ ನ ಸುತವಾತಿ ಅಸ್ಸುತವಾ। ತೇನಾಹು **ಪೋರಾಣಾ** "ಆಗಮಾಧಿಗಮಾಭಾವಾ, ಞೇಯ್ಯೋ ಅಸ್ಸುತವಾ ಇತೀ"ತಿ। ತಥಾ ಚಾಹ "ಖನ್ಧಧಾತು...ಪೇ॰... ವಿನಿಚ್ಛಯರಹಿತೋ"ತಿ। ತತ್ಥ ವಾಚುಗ್ಗತಕರಣಂ **ಉಗ್ಗಹೋ,** ತತ್ಥ ಪರಿಪುಚ್ಛನಂ **ಪರಿಪುಚ್ಛಾ,** ಕುಸಲೇಹಿ ಸಹ ಚೋದನಾಪರಿಹರಣವಸೇನ ವಿನಿಚ್ಛಯಸ್ಸ ಕಾರಣಂ **ವಿನಿಚ್ಛಯೋ**। **ಪುಥೂನ**ನ್ತಿ ಬಹೂನಂ। **ಕಿಲೇಸಾದೀನಂ** ಕಿಲೇಸಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾನಂ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಂ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಮಗ್ಗನಿದ್ದೇಸೇಸು (ಮಹಾನಿ॰ ೫೧, ೯೪) ಆಗತನಯೇನ। **ಅನ್ಧಪುಥುಜ್ಜನೋ ಗಹಿತೋ** "ನಾಲಂ ನಿಬ್ಬಿನ್ದಿತು"ನ್ತಿಆದಿವಚನತೋ। ಆಸನ್ನಪಚ್ಚಕ್ಖವಾಚೀ **ಇದಂ**-ಸದ್ದೋತಿ ಆಹ **"ಇಮಸ್ಮಿನ್ತಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಪಚ್ಚಕ್ಖಕಾಯಂ ದಸ್ಸೇತೀ"**ತಿ। ಚತೂಸು ಮಹಾಭೂತೇಸು ನಿಯುತ್ತೋತಿ **ಚಾತುಮಹಾಭೂತಿಕೋ**। ಯಥಾ ಪನ ಮಹಾಮತ್ತಿಕಾಯ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಮತ್ತಿಕಾಮಯಂ, ಏವಮಯಂ ಚತೂಹಿ ಮಹಾಭೂತೇಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ **"ಚತುಮಹಾಭೂತಮಯೋ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ನಿಬ್ಬಿನ್ದೇಯ್ಯಾ**ತಿ ನಿಬ್ಬಿನ್ದನಮ್ಪಿ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ನಿಬ್ಬಿನ್ದನಾ ನಾಮ ಉಕ್ಕಣ್ಠನಾ ಅನಭಿರತಿಭಾವತೋತಿ ವುತ್ತಂ **"ಉಕ್ಕಣ್ಠೇಯ್ಯಾ"**ತಿ। **ವಿರಜ್ಜೇಯ್ಯಾ**ತಿ ವೀತರಾಗೋ ಭವೇಯ್ಯ। ತೇನಾಹ **"ನ ರಜ್ಜೇಯ್ಯಾ"**ತಿ। **ವಿಮುಚ್ಚೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಇಧ ಪನ ಅಚ್ಚನ್ತಾಯ ವಿಮುಚ್ಚನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ಆಹ **"ಮುಚ್ಚಿತುಕಾಮೋ ಭವೇಯ್ಯಾ"**ತಿ। ಚತೂಹಿ ಚ ರೂಪಜನಕಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಆಗತೋ

ಚಯೋತಿ, **ಆಚಯೋ,** ವುದ್ಧಿ। ಚಯತೋ ಅಪಕ್ಕಮೋತಿ **ಅಪಚಯೋ,** ಪರಿಹಾನಿ। **ಆದಾನ**ನ್ತಿ ಗಹಣಂ, ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। **ಭೇದೋತಿ** ಖನ್ಧಾನಂ ಭೇದೋ। ಸೋ ಹಿ ಕಳೇವರಸ್ಸ ನಿಕ್ಖೇಪೋತಿ ವುತ್ತೋತಿ ಆಹ **"ನಿಕ್ಖೇಪನನ್ತಿ ಭೇದೋ"**ತಿ।

ಪಞ್ಞಾಯನ್ತೀತಿ ಪಕಾರತೋ ಞಾಯನ್ತಿ। **ರೂಪಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತುಂ** ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನವಸೇನಪಿ ರೂಪಂ ಆಲಮ್ಬಿತುಂ। **ಅಯುತ್ತರೂಪಂ ಕತ್ವಾ** ತಣ್ಹಾದೀಹಿ ಪರಿಗ್ಗಹೇತುಂ ಅರೂಪಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಿತುಂ ಯುತ್ತರೂಪಂ ಕರೋತಿ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಪ್ಪಾಯಭಾವತೋ। ತೇನಾಹ **"ಕಸ್ಮಾ"**ತಿಆದಿ। **ನಿಕ್ಕಡ್ಢನ್ತೋ**ತಿ ತತೋ ಗಾಹತೋ ನೀಹರನ್ತೋ।

ಮನಾಯತನಸ್ಸೇವ ನಾಮಂ, ನ ಸಮಾಧಿಪಞ್ಞತ್ತೀನಂ "ಚಿತ್ತಂ ಪಞ್ಞಞ್ಚ ಭಾವಯಂ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩, ೧೯೨; ಪೇಟಕೋ॰ ೨೨; ಮಿ॰ ಪ॰ ೧.೯.೯), ಚಿತ್ತೋ ಗಹಪತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಧ॰ ಪ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೭೪) ವಿಯ। ಚಿತ್ತೀಕಾತಬ್ಬಭೂತಂ ವತ್ಥು ಏತಸ್ಸಾತಿ ಚಿತ್ತವತ್ಥು, ತಸ್ಸ ಭಾವೋ **ಚಿತ್ತವತ್ಥುತಾ,** ತೇನ ಕಾರಣೇನ ಚಿತ್ತಭಾವಮಾಹ। **ಚಿತ್ತಗೋಚರತಾಯಾ**ತಿ ಚಿತ್ತವಿಚಿತ್ತವಿಸಯತಾಯ। **ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಚಿತ್ತತಾಯಾ**ತಿ ರಾಗಾದಿಸದ್ಧಾದಿಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮವಸೇನ ಚಿತ್ತಸಭಾವತ್ತಾ। ತೇನ ಚಿತ್ತತಾಯ ಚಿತ್ತತ್ತಮಾಹ। **ವಿಜಾನನಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಬುಜ್ಝನಟ್ಠೇನ। **ಅಜ್ಝೋಸಿತ**ನ್ತಿ ಅಜ್ಝೋಸಾಭೂತಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ಗಹಿತಂ। ತೇನಾಹ **"ತಣ್ಹಾಯಾ"**ತಿಆದಿ। **ಪರಾಮಸಿತ್ವಾ**ತಿ ಧಮ್ಮಸಭಾವಂ ಅನಿಚ್ಚತಾದಿಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪರತೋ ನಿಚ್ಚಾದಿತೋ ಆಮಸಿತ್ವಾ। **ಅಟ್ಠಸತ**ನ್ತಿ ಅಟ್ಠಾಧಿಕಂ ಸತಂ। **ನವ ಮಾನಾ**ತಿ ಸೇಯ್ಯಸ್ಸ "ಸೇಯ್ಯೋಹಮಸ್ಮೀ"ತಿಆದಿನಾ ಆಗತಾ ನವವಿಧಮಾನಾ। ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲೇ ಆಗತಾ ಸಸ್ಸತವಾದಾದಯೋ **ದ್ವಾಸಟ್ಠಿದಿಟ್ಠಿಯೋ। ಏವ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಾಕಾರೇನ। ಯಸ್ಮಾ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಗ್ಗಾಹವಸೇನ ಪುಥುಜ್ಜನೇನ ದಳ್ಹಗ್ಗಾಹಂ ಗಹಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ಸೋ ತತ್ಥ **ನಿಬ್ಬಿನ್ದಿತುಂ** ನಿಬ್ಬಿದಾಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಾದೇತುಂ **ನ ಸಮತ್ಥೋ।**

ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ಏತ್ಥ **ಇತಿ**-ಸದ್ದೋ ಆದಿಅತ್ಥೋ, ತೇನ "ವರ"ನ್ತಿ ಏವಮಾದಿಕಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಇದಂ ಅನುಸನ್ಧಿವಚನಂ **"ಕಸ್ಮಾ ಆಹಾ"**ತಿ ಕಥೇತುಕಾಮತಾಯ ಕಾರಣಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ತೇನಾಹ **"ಪಠಮಂ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। ಅಸ್ಸುತವತಾ ಪುಥುಜ್ಜನೇನ। **ತೇನಾ**ತಿ ಭಗವತಾ। **ಅಯುತ್ತರೂಪಂ ಕತಂ** "ನಿಬ್ಬಿನ್ದೇಯ್ಯಾ"ತಿಆದಿನಾ ಆದೀನವಸ್ಸ ವಿಭಾವಿತತ್ತಾ। ಅರೂಪೇ ಪನ ತಥಾ ಆದೀನವಸ್ಸ ಅವಿಭಾವಿತತ್ತಾ ವುತ್ತಂ **"ಅರೂಪಂ** ಪರಿಗ್ಗಹೇತುಂ **ಯುತ್ತರೂಪ"**ನ್ತಿ, ಯುತ್ತರೂಪಂ ವಿಯ ಕತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಗಾಹೋ**ತಿ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಗ್ಗಾಹೋ। **"ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅರೂಪಂ ಗತೋ"**ತಿ ಇದಂ ಭಗವತಾ ಆದೀನವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ರೂಪೇ ಗಾಹೋ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತೋ, ನ ಅರೂಪೇ, ತಸ್ಮಾ "ಕಾತಬ್ಬೋ ನು ಖೋ ಸೋ ತತ್ಥಾ"ತಿ ಮಿಚ್ಛಾಗಣ್ಹನ್ತಾನಂ ಸೋ ತತೋ ರೂಪತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಅರೂಪಂ ಗತೋ ವಿಯ ಹೋತೀತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। **ತಿಟ್ಠಮಾನ**ನ್ತಿ ತಿಟ್ಠನ್ತಂ। "ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ವಿಯ ಹೋತೀ"ತಿ ಸಭಾವೇನ ಪವತ್ತಮಾನಂ **"ಪಠಮವಯೇ"**ತಿಆದಿನಾ ರೂಪಸ್ಸ ಭೇದಂ ವಯಾದೀಹಿ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಪಾದಸ್ಸ ಉದ್ಧರಣೇತಿ ಯಥಾ ಠಪಿತಸ್ಸ ಪಾದಸ್ಸ ಉಕ್ಖಿಪನೇ। **ಅತಿಹರಣ**ನ್ತಿ ಯಥಾಉದ್ಧತಂ ಯಥಾಟ್ಠಿತಟ್ಠಾನಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಹರಣಂ। **ವೀತಿಹರಣ**ನ್ತಿ ಉದ್ಧತೋ ಪಾದೋ ಯಥಾಟ್ಠಿತಂ ಪಾದಂ ಯಥಾ ನ ಘಟ್ಟೇತಿ, ಏವಂ ಥೋಕಂ ಪಸ್ಸತೋ ಪರಿಣಾಮೇತ್ವಾ ಹರಣಂ। **ವೋಸ್ಸಜ್ಜನ**ನ್ತಿ ತಥಾ ಪರಪಾದಂ ವೀತಿಸಾರೇತ್ವಾ ಭೂಮಿಯಂ ನಿಕ್ಖಿಪನತ್ಥಂ ಅವೋಸ್ಸಜ್ಜನಂ। **ಸನ್ನಿಕ್ಖೇಪನ**ನ್ತಿ ವೋಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಭೂಮಿಯಂ ಸಮಂ ನಿಕ್ಖಿಪನಂ ಠಪನಂ। **ಸನ್ನಿರುಜ್ಝನ**ನ್ತಿ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸೋ ನಿರುಜ್ಝನಂ ಉಪ್ಪೀಳನಂ। **ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಪಠಮವಯಾದಿಕೇ ಏವ। ಅವಧಾರಣೇನ ತೇಸಂ ಕೋಟ್ಠಾಸನ್ತರಸಙ್ಕಮನಾಭಾವಮಾಹ। **ಓಧೀ**ತಿ ಭಾವೋ, **ಪಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಸನ್ಧಿ। ಪಠಮವಯಾದಯೋ ಏವ ಹೇತ್ಥ ಓಧಿ ಪಬ್ಬನ್ತಿ ಚ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। **ಪಟಪಟಾಯನ್ತಾ**ತಿ "ಪಟಪಟಾ"ಇತಿ ಕರೋನ್ತಾ ವಿಯ, ತೇನ ನೇಸಂ ಪವತ್ತಿಕ್ಖಣಸ್ಸ ಇತ್ತರತಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಏತ**ನ್ತಿ ಏತಂ ರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ಯಥಾವುತ್ತಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಭಿಜ್ಜನಂ ಏವಂ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಮೇವ। **ವಟ್ಟಿಪ್ಪದೇಸ**ನ್ತಿ ವಟ್ಟಿಯಾ ಪುಲಕಂ ಬರಹಂ। ತಞ್ಹಿ ವಟ್ಟಿಯಾ ಪುಲಕಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾವ ಸಾ ದೀಪಜಾಲಾ ಭಿಜ್ಜತಿ। **ಪವೇಣಿಸಮ್ಬನ್ಧವಸೇನಾ**ತಿ ಸನ್ತತಿವಸೇನ।

ರತ್ತಿನ್ತಿ ರತ್ತಿಯಂ। ಛುಮ್ಮತ್ಥೇ ಹೇತಂ ಉಪಯೋಗವಚನಂ। **ಏವಂ ಪನ ಅತ್ಥೋ ನ ಗಹೇತಬ್ಬೋ** ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ನಿರೋಧಾಭಾವತೋ। **ಪುರಿಮಪವೇಣಿತೋ**ತಿ ರೂಪೇ ವುತ್ತಪವೇಣಿತೋ। **ಅನೇಕಾನಿ ಚಿತ್ತಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀ**ತಿ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ಥೇರವಾದೇನ ದೀಪೇತುಂ **"ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಡ್ಢಚೂಳ**ನ್ತಿ ಥೋಕೇನ ಊನಂ ಉಪಡ್ಢಂ, ತಸ್ಸ ಪನ ಉಪಡ್ಢಂ ಅಧಿಕಾರತೋ ವಾಹಸತಸ್ಸಾತಿ ವಿಞ್ಞಾಯತಿ। "ಅಡ್ಢಚುದ್ದಸ"ನ್ತಿ ಕೇಚಿ, "ಅಡ್ಢಚತುತ್ಥ"ನ್ತಿ ಅಪರೇ। "ಸಾಧಿಕಂ ದಿಯಡ್ಢಸತಂ ವಾಹಾ"ತಿ ದಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ವದನ್ತೀತಿ ವೀಮಂಸಿತಬ್ಬಂ। ಚತುನಾಳಿಕೋ ತುಮ್ಬೋ। ಮಹಾರಞ್ಞತಾಯ ಪವದ್ಧಂ ವನಂ **ಪವನ**ನ್ತಿ ಆಹ **"ಪವನೇತಿ ಮಹಾವನೇ"**ತಿ। **ತ**ನ್ತಿ ಪಠಮಂ ಗಹಿತಸಾಖಂ। **ಅಯಮತ್ಥೋ**ತಿ ಅಯಂ ಭೂಮಿಂ ಅನೋತರಿತ್ವಾ ಠಿತಸಾಖಾಯ ಏವ ಗಹಣಸಙ್ಖಾತೋ ಅತ್ಥೋ। ಏತದತ್ಥಮೇವ ಹಿ ಭಗವಾ "ಅರಞ್ಞೇ"ತಿ ವತ್ವಾಪಿ "ಪವನೇ"ತಿ ಆಹ।

ಅರಞ್ಞಮಹಾವನಂ ವಿಯಾತಿ ಅರಞ್ಞಟ್ಠಾನೇ ಬ್ರಹಾರಞ್ಞೇ ವಿಯ। **ಆರಮ್ಮಣೋಲಮ್ಬನ**ನ್ತಿ ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಅವಲಮ್ಬನಂ। **ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ** ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯೇನ ವಿನಾ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜನತೋ। **ಏಕಜಾತಿಯ**ನ್ತಿ ರೂಪಾದಿನೀಲಾದಿಏಕಸಭಾವಂ। "ದಿಸ್ಸತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮಸ್ಸ ಚಾತುಮಹಾಭೂತಿಕಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸ ಆಚಯೋಪಿ ಅಪಚಯೋಪೀ"ತಿ ವದನ್ತೇನ **ರೂಪತೋ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಅರೂಪೇ ಗಾಹೋ ಪತಿಟ್ಠಾಪಿತೋ** ನಾಮ, "ವರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ"ತಿಆದಿಂ ವದನ್ತೇನ **ಅರೂಪತೋ ನೀಹರಿತ್ವಾ ರೂಪೇ** ಗಾಹೋ ಪತಿಟ್ಠಾಪಿತೋ ನಾಮ।

ನನ್ತಿ ಗಾಹಂ। **ಉಭಯತೋ**ತಿ ರೂಪತೋ ಚ ಅರೂಪತೋ ಚ। **ಹರಿಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ನೀಹರಿಸ್ಸಾಮಿ। **ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ**ತಿ ಮನ್ತಂ ಜಪ್ಪಿತ್ವಾ। **ಕಣ್ಣೇ ಧುಮೇತ್ವಾ**ತಿ ಕಣ್ಣೇ ಧಮೇತ್ವಾ। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ವಿಸಸ್ಸ। **ನಿಮ್ಮಥೇತ್ವಾ**ತಿ ನಿಮ್ಮದ್ದಿತ್ವಾ, ನೀಹರಿತ್ವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಮಗ್ಗೋತಿ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗೋ। "ನಿಬ್ಬಿನ್ದ"ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಬಲವವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಥಿತಾ।

ಅಸ್ಸುತವಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯಅಸ್ಸುತವಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೨. ಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ ಸುಖವೇದನಾಯ ಹಿತನ್ತಿ **ಸುಖವೇದನಿಯಂ**। ತೇನಾಹ **"ಸುಖವೇದನಾಯ ಪಚ್ಚಯ"**ನ್ತಿ। ಪಚ್ಚಯಭಾವೋ ಚ ಉಪನಿಸ್ಸಯಕೋಟಿಯಾ, ನ ಸಹಜಾತಕೋಟಿಯಾ। ತೇನಾಹ "ನನು ಚಾ"ತಿಆದಿ। **ಜವನವೇದನಾಯಾ**ತಿ ಜವನಚಿತ್ತಸಹಗತಾಯ ವೇದನಾಯ। **ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾ**ತಿ ತಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯತಂ ಸನ್ಧಾಯ। **ಏತ**ನ್ತಿ ಏತಂ "ಸುಖವೇದನಾಯ ಪಚ್ಚಯ"ನ್ತಿ ವಚನಂ ವುತ್ತಂ। **ಏಸೇವ ನಯೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ "ನನು ಚ ಸೋತಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಸುಖವೇದನಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ ನ ಹೋತೀ"ತಿ ಏವಮಾದಿಂ ಅತಿದಿಸತಿ। ಸೋ ಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಜಾತಿ ಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಂ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ತಜ್ಜಾತಿಕಂ,** ವೇದಯಿತಂ। ತಂ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಫಸ್ಸಸ್ಸ ಅನುಚ್ಛವಿಕಮೇವ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ **ತಸ್ಸಾರುಪ್ಪಂ ತಸ್ಸ ಫಸ್ಸಸ್ಸ ಅನುರೂಪನ್ತಿ ಚ ಅತ್ಥೋ** ವುತ್ತೋ। **ವುತ್ತನಯೇನಾ**ತಿ "ಸುಖವೇದನಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತವಿಧಿಅನುಸಾರೇನ। ಅಧರಾರಣಿಯಂ ಉತ್ತರಾರಣಿಯಾ ಮನ್ಥನವಸೇನ ಘಟ್ಟನಂ ಇವ ಸಙ್ಘಟ್ಟನಂ ಫಸ್ಸೇನ ಯುಗಗ್ಗಾಹೋ, ತಸ್ಸ ಪನ ಘಟ್ಟನಸ್ಸ ನಿರನ್ತರಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಪಿಣ್ಡಿತಭಾವೋ ಇಧ ಸಮೋಧಾನಂ, ನ ಕೇಸಞ್ಚಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ತಿಣ್ಣಂ ವಾ ಸಹಾವಟ್ಠಾನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ **"ಸಙ್ಘಟ್ಟನಸಮ್ಪಿಣ್ಡನೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ। **ಅಗ್ಗಿಚುಣ್ಣೋ**ತಿ ವಿಪ್ಫುಲಿಙ್ಗಂ। **ವತ್ಥೂ**ತಿ ಚಕ್ಖಾದಿವತ್ಥು ವಿಸಯಸಙ್ಘಟ್ಟನತೋ। ಲಬ್ಭಮಾನೋವ ಧಮ್ಮೋ ಸಙ್ಘಟ್ಟನಂ ವಿಯ ಗಯ್ಹತೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ಸಙ್ಘಟ್ಟನಂ ವಿಯ ಫಸ್ಸೋ"**ತಿ। **ಉಸ್ಮಾಧಾತು ವಿಯ ವೇದನಾ** ದುಕ್ಖಸಭಾವತ್ತಾ।

ದುತಿಯಅಸ್ಸುತವಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಪುತ್ತಮಂಸೂಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೩. **ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ** ಹೇಟ್ಠಾ ಆಹಾರವಗ್ಗಸ್ಸ ಪಠಮಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯಮೇವ। **ಲಾಭಸಕ್ಕಾರೇನಾತಿ** ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಞ್ಜಾತಾಯ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಾತಿ ಕೇಚಿ। ಲಾಭಸಕ್ಕಾರೇ ವಾ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಯಾತಿ ಅಪರೇ। ಯೋ ಹಿ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರನಿಮಿತ್ತಂ ಪಚ್ಚಯೇಸು ಗೇಧೇನ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತಪರಿಭೋಗೋ ಜಾತೋ, ತಂ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಂ ಕತ್ವಾ ಭಗವಾ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ನಿಕ್ಖಿಪಿ। **ಯಮಕಮಹಾಮೇಘೋತಿ** ಹೇಟ್ಠಾ ಓಲಮ್ಬನಉಪರಿಉಗ್ಗಮನವಸೇನ ಸತಪಟಲಸಹಸ್ಸಪಟಲೋ ಯುಗಳಮಹಾಮೇಘೋ।

ತಿಟ್ಠನ್ತಿ ಚೇವ ಭಗವತಿ ಕತ್ಥಚಿ ನಿಬದ್ಧವಾಸಂ ವಸನ್ತೇ, ಚಾರಿಕಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಅನುಬನ್ಧನ್ತಿ ಚ। ಭಿಕ್ಖೂನಮ್ಪಿ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಂ ತತೋ ಭಿಯ್ಯೋಪಿ ಪೂರಿತದಾನಪಾರಮಿಸಞ್ಚಯತ್ತಾ ತದಾ ಮಹಾಲಾಭಸಕ್ಕಾರೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ವುತ್ತಂ **“ಏವಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸಪೀ”**ತಿ। **ಸಕ್ಕತೋತಿ** ಸಕ್ಕಾರಪ್ಪತ್ತೋ। **ಗರುಕತೋತಿ** ಗರುಕಾರಪ್ಪತ್ತೋ। **ಮಾನಿತೋತಿ** ಬಹುಮತೋ ಮನಸಾ ಪಿಯಾಯಿತೋ ಚ। **ಪೂಜಿತೋತಿ** ಮಾಲಾದಿಪೂಜಾಯ ಚೇವ ಚತುಪಚ್ಚಯಾಭಿಪೂಜಾಯ ಚ ಪೂಜಿತೋ। **ಅಪಚಿತೋತಿ** ಅಪಚಾಯನಪ್ಪತ್ತೋ। ಯಸ್ಸ ಹಿ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯೇ ಸಕ್ಕತ್ವಾ ಸುಅಭಿಸಙ್ಖತೇ ಪಣೀತಪಣೀತೇ ಉಪನೇನ್ತಿ, ಸೋ ಸಕ್ಕತೋ। ಯಸ್ಮಿಂ ಗರುಭಾವಂ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ದೇನ್ತಿ, ಸೋ ಗರುಕತೋ। ಯಂ ಮನಸಾ ಪಿಯಾಯನ್ತಿ ಬಹುಮಞ್ಞನ್ತಿ, ಸೋ ಬಹುಮತೋ। ಯಸ್ಸ ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಪೂಜಾವಸೇನ ಕರೋನ್ತಿ, ಸೋ ಪೂಜಿತೋ। ಯಸ್ಸ ಅಭಿವಾದನಪಚ್ಚುಟ್ಠಾನಞ್ಜಲಿಕಮ್ಮಾದಿವಸೇನ ಪರಮನಿಪಚ್ಚಕಾರಂ ಕರೋನ್ತಿ, ಸೋ ಅಪಚಿತೋ। ಭಗವತಿ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇ ಚ ಲೋಕೋ ಏವಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ...ಪೇ॰... ಪರಿಕ್ಖಾರಾನ”ನ್ತಿ (ಉದಾ॰ ೧೪; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೭೦)। **ಲಾಭಗ್ಗಯಸಗ್ಗಪ್ಪತ್ತನ್ತಿ** ಲಾಭಸ್ಸ ಚ ಯಸಸ್ಸ ಚ ಅಗ್ಗಂ ಉಕ್ಕಂಸಂ ಪತ್ತಂ।

ಪಠಮಾಹಾರವಣ್ಣನಾ

ಅಸ್ಸಾತಿ ಭಗವತೋ। ಧಮ್ಮಸಭಾವಚಿನ್ತಾವಸೇನ ಪವತ್ತಂ ಸಹೋತ್ತಪ್ಪಞಾಣಂ **ಧಮ್ಮಸಂವೇಗೋ**। ಧುವಪಟಿಸೇವನಟ್ಠಾನಞ್ಹೇತಂ ಸತ್ತಾನಂ, ಯದಿದಂ ಆಹಾರಪರಿಭೋಗೋ, ತಸ್ಮಾ ನ ತತ್ಥ ಅಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಮತ್ತೇನ ಪಾರಾಜಿಕಂ ಪಞ್ಞಪೇತುಂ ಸಕ್ಕಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಆಹಾರಾತಿ** “ಪಚ್ಚಯಾ”ತಿಆದಿನಾ ಪುಬ್ಬೇ ಆಹಾರೇಸು ವುತ್ತವಿಧಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ಆಹ **“ಆಹಾರಾ”**ತಿಆದಿ। ಇದಾನಿ ತತ್ಥ ಕತ್ತಬ್ಬಂ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಂ ಸನ್ಧಾಯ **“ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತತ್ಥಮೇವಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಆದೀನವನ್ತಿ ದೋಸಂ। **ಜಾಯಾತಿ** ಭರಿಯಾ। **ಪತೀತಿ** ಭತ್ತಾ। ಅಪೇಕ್ಖಾಸದ್ದಾ ಚೇತೇ ಪಿತಾಪುತ್ತಸದ್ದಾ ವಿಯ, ಪಾಳಿಯಂ ಪನ ಆ-ಕಾರಸ್ಸ ರಸ್ಸತ್ತಂ ಸಾನುನಾಸಿಕಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ **“ಜಾಯಮ್ಪತಿಕಾ”**ತಿ। ಸಮ್ಮಾ ಫಲಂ ವಹತೀತಿ ಸಮ್ಬಲಂ, ಸುಖಾವಹನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಥಾ ಹಿ ತಂ “ಪಥೇ ಹಿತನ್ತಿ ಪಾಥೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಕನ್ತಾರಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ವುತ್ತಂ **“ಕನ್ತಾರಭೂತಂ ಮಗ್ಗ”**ನ್ತಿ। ದುಲ್ಲಭತಾಯ ತಂ ಉದಕಂ ತತ್ಥ ತಾರೇತೀತಿ ಕನ್ತಾರಂ, ನಿರುದಕಂ ಮಹಾವನಂ। ರುಳ್ಹೀವಸೇನ ಇತರಮ್ಪಿ ಮಹಾವನಂ ತಥಾ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ **“ಚೋರಕನ್ತಾರ”**ನ್ತಿಆದಿ। ಪರರಾಜೂನಂ ವೇರಿಆದೀನಞ್ಚ ವಸೇನ ಸಪ್ಪಟಿಭಯಮ್ಪಿ ಅರಞ್ಞಂ ಏತ್ಥೇವ ಸಙ್ಗಹಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ ವುತ್ತಂ **“ಪಞ್ಚವಿಧ”**ನ್ತಿ।

ಘನಘನಟ್ಠಾನತೋತಿ ಮಂಸಸ್ಸ ಬಹಲಬಹಲಂ ಥೂಲಥೂಲಂ ಹುತ್ವಾ ಠಿತಟ್ಠಾನತೋ। “ತಾದಿಸಞ್ಹಿ ಮಂಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸುಕ್ಖಾಪಿತಂ **ವಲ್ಲೂರಂ**। ಸೂಲೇ ಆವುನಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಮಂಸಂ **ಸೂಲಮಂಸಂ**। **ವಿರಳಚ್ಛಾಯಾಯಂ ನಿಸೀದಿಂಸು** ಗನ್ತುಂ ಅಸಮತ್ಥೋ ಹುತ್ವಾ। **ಗೋವತಕುಕ್ಕುರವತದೇವತಾಯಾಚನಾದೀಹೀತಿ** ಗೋವತಕುಕ್ಕುರವತಾದಿವತಚರಣೇಹಿ ಚೇವ ದೇವತಾಯಾಚನಾದೀಹಿ ಪಣಿಧಿಕಮ್ಮೇಹಿ ಚ ಮಹನ್ತಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನುಭೂತಂ।

ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸಾಸನೇ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಆಹಾರಪರಿಭೋಗಸ್ಸ ಓಪಮ್ಮಭಾವೇನ ತೇಸಂ ಜಾಯಮ್ಪತಿಕಾನಂ ಪುತ್ತಮಂಸಪರಿಭೋಗೋ ಇಧ ಭಗವತಾ ಆನೀತೋ, ತಸ್ಮಾಸ್ಸ ನಾನಾಕಾರೇಹಿ ಓಪಮ್ಮತ್ತಂ ವಿಭಾವೇತುಂ **“ತೇಸಂ ಸೋ ಪುತ್ತಮಂಸಾಹಾರೋ”**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ **ಸಜಾತಿಮಂಸತಾಯಾತಿ** ಸಮಾನಜಾತಿಕಮಂಸಭಾವೇನ,

ಮನುಸ್ಸಮಂಸಭಾವೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಮನುಸ್ಸಮಂಸಞ್ಹಿ ಕುಲಪ್ಪಸುತಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಮನುಞ್ಞಂ ಹೋತಿ ಅಪರಿಚಿತಭಾವತೋ ಗಾರಯ್ಹಭಾವತೋ ಚ, ತತೋ ಏವ ಞಾತಿಆದಿಮಂಸತಾಯಾತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತರುಣಮಂಸತಾಯಾತಿಆದಿ ಪನ ಸಭಾವತೋ ಅನಭಿಸಙ್ಖಾರತೋ ಚ ಅಮನುಞ್ಞಾತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ। **ಅಧೂಪಿತತಾಯಾತಿ** ಅಧೂಪಿತಭಾವತೋ। **ಮಜ್ಝತ್ತಭಾವೇಯೇವ ಠಿತಾ**। ತತೋ ಏವ **ನಿಚ್ಛನ್ದರಾಗಪರಿಭೋಗೇ ಠಿತಾತಿ** ವುತ್ತಂ ಕನ್ತಾರತೋ ನಿತ್ಥರಣಜ್ಝಾಸಯತಾಯ। ಇದಾನಿ ಯೇ ಚ ತೇ ಅನಪನೀತಾಹಾರೋ, ನ ಯಾವದತ್ಥಪರಿಭೋಗೋ ವಿಗತಮಚ್ಛೇರಮಲತಾ ಸಮ್ಮೋಹಾಭಾವೋ ಆಯತಿಂ ತತ್ಥ ಪತ್ಥನಾಭಾವೋ ಸನ್ನಿಧಿಕಾರಾಭಾವೋ ಅಪರಿಚ್ಚಜನಮದತ್ಥಾಭಾವೋ ಅಹೀಳನಾ ಅವಿವಾದಪರಿಭೋಗೋ ಚಾತಿ ಉಪಮಾಯಂ ಲಬ್ಭಮಾನಾ ಪಕಾರವಿಸೇಸಾ, ತೇ ತಥಾ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಉಪಮೇಯ್ಯೇ ಯೋಜೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ನ ಅಟ್ಠಿನ್ಹಾರುಚಮ್ಮನಿಸ್ಸಿತಟ್ಠಾನಾನೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ತಂ ಕಾರಣನ್ತಿ** ತಂ ತೇಸಂ ಜಾಯಮ್ಪತೀನಂ ಯಾವದೇವ ಕನ್ತಾರನಿತ್ಥರಣತ್ಥಾಯ ಪುತ್ತಮಂಸಪರಿಭೋಗಸಙ್ಖಾತಂ ಕಾರಣಂ।

ನಿಸ್ಸನ್ದಪಾಟಿಕುಲ್ಯತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೋಪಿ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರಂ ಪರಿವೀಮಂಸತಿ। **ಯಥಾ ತೇ ಜಾಯಮ್ಪತಿಕಾತಿ**ಆದಿಪಿ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ। "ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋ ಆಹಾರೋ"ತಿ ಪದಂ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಂ। ಏಸ ನಯೋ ಇತೋ ಪರೇಸುಪಿ। **ಅಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾತಿ** ಅನಪನೇತ್ವಾ। **ವಟ್ಟಕೇನ ವಿಯ ಕುಕ್ಕುಟೇನ ವಿಯ ಚಾತಿ** ವಿಸದಿಸೂದಾಹರಣಂ। **ಓಧಿಂ ಅದಸ್ಸೇತ್ವಾತಿ** ಮಹನ್ತಗ್ಗಹಣವಸೇನ ಓಧಿಂ ಅಕತ್ವಾ। **ಸೀಹೇನ ವಿಯಾತಿ** ಸದಿಸೂದಾಹರಣಂ। ಸೋ ಕಿರ ಸಪದಾನಮೇವ ಖಾದತಿ।

ಅಗಧಿತಅಮುಚ್ಛಿತಾದಿಭಾವೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬತೋ **"ಅಮಚ್ಛರಾಯಿತ್ವಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಅತ್ತಾ ನಾಮ ಅತ್ಥೀತಿ ದಿಟ್ಠಿ **ಅತ್ತೂಪಲದ್ಧಿ,** ತಂಸಹಗತೇನ ಸಮ್ಮೋಹೇನ ಅತ್ತಾ ಆಹಾರಂ ಪರಿಭುಞ್ಜತೀತಿ। **ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞವಸೇನಪೀತಿ** "ಅಸಿತೇ ಪೀತೇ ಖಾಯಿತೇ ಸಾಯಿತೇ ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀ ಹೋತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞವಸೇನಪಿ।

"ಅಹೋ ವತ ಮಯಂ...ಪೇ॰... ಲಭೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಪತ್ಥನಂ ವಾ, "ಹಿಯ್ಯೋ ವಿಯ...ಪೇ॰... ನ ಲದ್ಧ"ನ್ತಿ ಅನುಸೋಚನಂ ವಾ ಅಕತ್ವಾತಿ ಯೋಜನಾ।

"ಸನ್ನಿಧಿಂ ನ ಅಕಂಸು, ಭೂಮಿಯಂ ವಾ ನಿಖಣಿಂಸು, ಅಗ್ಗಿನಾ ವಾ ಝಾಪಯಿಂಸೂ"ತಿ ನ-ಕಾರಂ ಆನೇತ್ವಾ ಯೋಜನಾ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ವಾ ಅಹೀಳೇನ್ತೇನ ದಾಯಕಂ ವಾ ಅಹೀಳೇನ್ತೇನ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋತಿ ಯೋಜನಾ। **ಸ ಪತ್ತಪಾಣೀತಿ** ಸೋ ಪತ್ತಹತ್ಥೋ। **ನಾವಜಾನಿಯಾತಿ** ನ ಅವಜಾನಿಯಾ। **ಅತಿಮಞ್ಞತೀತಿ** ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಮಞ್ಞತಿ, ಅವಜಾನಾತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

"ತೀಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾತೇ"ತಿ ವತ್ವಾ ತಾಹಿ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರಸ್ಸ ಪರಿಜಾನನವಿಧಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಕಥ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸವತ್ಥುಕವಸೇನಾತಿ** ಸಸಮ್ಭಾರವಸೇನ, ಸಭಾವತೋ ಪನ ರೂಪಾಹರಣಂ ಓಜಮತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಇದಞ್ಹಿ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣಂ। ಕಾಮಂ ರಸಾರಮ್ಮಣಂ ಜಿವ್ಹಾಪಸಾದೇ ಪಟಿಹಞ್ಞತಿ, ತೇನ ಪನ ಅವಿನಾಭಾವತೋ ಸಮ್ಪತ್ತವಿಸಯಗಾಹಿತಾಯ ಚ ಜಿವ್ಹಾಪಸಾದಸ್ಸ **"ಓಜಟ್ಠಮಕರೂಪಂ ಕತ್ಥ ಪಟಿಹಞ್ಞತೀ"**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತಸ್ಸಾತಿ** ಜಿವ್ಹಾಪಸಾದಸ್ಸ । **ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾತಿ** ಇಮೇ ಯಥಾವುತ್ತಭೂತುಪಾದಾಯಧಮ್ಮಾ। **ತನ್ತಿ** ರೂಪಕ್ಖನ್ಧಂ। **ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹತೋತಿ** ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ। **ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಫಸ್ಸಪಞ್ಚಮಕಾ ಧಮ್ಮಾತಿ** ಸಬ್ಬೇಪಿ ಯೇ ಯಥಾನಿದ್ಧಾರಿತಾ, ತೇಹಿ ಸಹಪ್ಪವತ್ತಾವ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಇಮೇ। **ಸರಸಲಕ್ಖಣತೋತಿ** ಅತ್ತನೋ ಕಿಚ್ಚತೋ ಲಕ್ಖಣತೋ ಚ। **ತೇಸಂ** ನಾಮರೂಪಭಾವೇನ ವವತ್ಥಪಿತಾನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಪಚ್ಚಯೋ ವಿಞ್ಞಾಣಂ। "ತಸ್ಸ ಸಙ್ಖಾರಾ ತೇಸಂ ಅವಿಜ್ಜಾ"ತಿ ಏವಂ ಉದ್ಧಂ ಆರೋಹನವಸೇನ **ಪಚ್ಚಯಂ।** ಅಧೋಓರೋಹನವಸೇನ ಪನ ಸಳಾಯತನಾದಿಕೇ **ಪರಿಯೇಸನ್ತೋ ಅನುಲೋಮಪಟಿಲೋಮಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂ ಪಸ್ಸತಿ।** ಸಳಾಯತನಾದಯೋಪಿ ಹಿ ರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮಾನಂ ಯಥಾರಹಂ ಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ ವವತ್ಥಪೇತಬ್ಬಾತಿ। **ಯಾಥಾವತೋ ದಿಟ್ಠತ್ತಾತಿ** "ಇದಂ ರೂಪಂ, ಏತ್ತಕಂ ರೂಪಂ, ನ ಇತೋ

ಭಿಯ್ಯೋ, ಇದಂ ನಾಮಂ, ಏತ್ತಕಂ ನಾಮಂ, ನ ಇತೋ ಭಿಯ್ಯೋ"ತಿ ಚ ಯಥಾಭೂತಂ ದಿಟ್ಠತ್ತಾ। ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾ, ದುಕ್ಖಾನುಪಸ್ಸನಾ, ಅನತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾ, ನಿಬ್ಬಿದಾನುಪಸ್ಸನಾ, ವಿರಾಗಾನುಪಸ್ಸನಾ, ನಿರೋಧಾನುಪಸ್ಸನಾ, ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಾನುಪಸ್ಸನಾತಿ ಇಮಾಸಂ **ಸತ್ತನ್ನಂ ಅನುಪಸ್ಸನಾನಂ ವಸೇನ**। **ಸೋತಿ** ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೋ। **ತಿಲಕ್ಖಣ...ಪೇ॰... ಸಙ್ಖಾತಾಯಾತಿ** ಅನಿಚ್ಚತಾದೀನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಲಕ್ಖಣಾನಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝನವಸೇನ ಲಕ್ಖಣವನ್ತಸಮ್ಮಸನವಸೇನ ಚ ಪವತ್ತಞಾಣಸಙ್ಖಾತಾಯ। **ಪರಿಞ್ಞಾತೋ ಹೋತಿ** ಅನವಸೇಸತೋ ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ಞಾತತ್ತಾ ತಪ್ಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ಚ ಆಹಾರಸ್ಸ। ತೇನಾಹ **"ತಸ್ಮಿಂ ಯೇವಾ"**ತಿಆದಿ। **ಛನ್ದರಾಗಾವಕಡ್ಢನೇನಾತಿ** ಛನ್ದರಾಗಸ್ಸ ಪಜಹನೇನ।

ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣಾ ಕಾರಣಭೂತಾ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಿಕೋ**। ತೇನಾಹ **"ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಸಮ್ಭವೋ"**ತಿ। ಏಕಿಸ್ಸಾ ತಣ್ಹಾಯ ಪರಿಞ್ಞಾ **ಏಕಪರಿಞ್ಞಾ**। ಸಬ್ಬಸ್ಸ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಿಕಸ್ಸ ರಾಗಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಾ, **ಸಬ್ಬಪರಿಞ್ಞಾ**। ತದುಭಯಸ್ಸಪಿ ಮೂಲಭೂತಸ್ಸ ಆಹಾರಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಾ **ಮೂಲಪರಿಞ್ಞಾ**। ಇದಾನಿ ಇಮಾ ತಿಸ್ಸೋಪಿ ಪರಿಞ್ಞಾಯೋ ವಿಭಾಗೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯೋ ಭಿಕ್ಖೂ"**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। **ಜಿವ್ಹಾದ್ವಾರೇ ಏಕರಸತಣ್ಹಂ ಪರಿಜಾನಾತೀತಿ** ಜಿವ್ಹಾಯ ರಸಂ ಸಾಯಿತ್ವಾ ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ "ಯೋ ಯಮೇತ್ಥ ರಸೋ, ಸೋ ವತ್ಥುಕಾಮವಸೇನ ಓಜಟ್ಠಮಕರೂಪಂ ಹೋತಿ ಜಿವ್ಹಾಯತನಂ ಪಸಾದೋ। ಸೋ ಕಿಂ ನಿಸ್ಸಿತೋ? ಚತುಮಹಾಭೂತನಿಸ್ಸಿತೋ। ತಂಸಹಜಾತೋ ವಣ್ಣೋ ಗನ್ಧೋ ರಸೋ ಓಜಾ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯನ್ತಿ ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ರೂಪಕ್ಖನ್ಧೋ ನಾಮ। ಯೋ ತಸ್ಮಿಂ ರಸೇ ಅಸ್ಸಾದೋ, ಅಯಂ ರಸತಣ್ಹಾ। ತಂಸಹಗತಾ ಫಸ್ಸಾದಯೋ ಧಮ್ಮಾ ಚತ್ತಾರೋ ಅರೂಪಕ್ಖನ್ಧಾ"ತಿಆದಿವಸೇನ। ಸಬ್ಬಂ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಆಗತವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹ **"ತೇನ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಿಕೋ ರಾಗೋ ಪರಿಞ್ಞಾತೋವ ಹೋತೀ"**ತಿ। ತತ್ಥ **ತೇನಾತಿ** ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಜಿವ್ಹಾದ್ವಾರೇ ರಸತಣ್ಹಂ ಪರಿಜಾನಾತಿ, ತೇನ। ಕಥಂ ಪನ ಏಕಸ್ಮಿಂ ದ್ವಾರೇ ತಣ್ಹಂ ಪರಿಜಾನತೋ ಪಞ್ಚಸು ದ್ವಾರೇಸು ರಾಗೋ ಪರಿಞ್ಞಾತೋ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಕಸ್ಮಾ"**ತಿಆದಿ। **ತಸ್ಸಾಯೇವಾತಿ** ತಣ್ಹಾಯ ಏವ ತಣ್ಹಾಸಾಮಞ್ಞತೋ ಏಕತ್ತನಯವಸೇನ ವುತ್ತಂ। **ತತ್ಥಾತಿ** ಪಞ್ಚಸು ದ್ವಾರೇಸು। **ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋತಿ** ರೂಪರಾಗಾದಿಭಾವೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ। ಲೋಭೋ ಏವ ಹಿ ತಣ್ಹಾಯನಟ್ಠೇನ "ತಣ್ಹಾ"ತಿಪಿ, ರಜ್ಜನಟ್ಠೇನ "ರಾಗೋ"ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನಾಹ **"ಸಾಯೇವ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। ಇದಾನಿ ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ **"ಯಥಾ"**ತಿಆದಿನಾ ಉಪಮಾಯ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತಿ। **ಪಞ್ಚಮಗ್ಗೇ ಹನತೋತಿ** ಪಞ್ಚಸು ಮಗ್ಗೇಸು ಸಞ್ಚರಿತ್ತಂ ಕರೋನ್ತೇನ ಮಗ್ಗಗಾಮಿನೋ ಹನನ್ತೋ "ಮಗ್ಗೇ ಹನತೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ।

ಸಬ್ಯಞ್ಜನೇ ಪಿಣ್ಡಪಾತಸಞ್ಞಿತೇ ಭತ್ತಸಮೂಹೇ ಮನುಞ್ಞೇ ರೂಪೇ ರೂಪಸದ್ದಾದಯೋ ಲಬ್ಭನ್ತಿ, ತತ್ಥ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣರಾಗಸ್ಸ ಸಮ್ಭವಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಕಥ"**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞೇನ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾತಿ** ಸಬ್ಬಭಾಗಿಯೇನ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಪರಿಪಾಲಕೇನ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ। **ನಿಚ್ಛನ್ದರಾಗಪರಿಭೋಗೇನಾತಿ** ಮಗ್ಗಾಧಿಗಮಸಿದ್ಧೇನ ನಿಚ್ಛನ್ದರಾಗಪರಿಭೋಗೇನ ಪರಿಭುತ್ತೇ। **ಸೋತಿ** ಕಾಮಗುಣಿಕೋ ರಾಗೋ।

ತಸ್ಮಿಂ ಸತೀತಿ ಕಬಳೀಕಾರಾಹಾರೇ ಸತಿ। **ತಸ್ಸಾತಿ** ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಿಕರಾಗಸ್ಸ। **ಉಪ್ಪತ್ತಿತೋತಿ** ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ। ನ ಹಿ ಆಹಾರಾಲಾಭೇನ ಜಿಘಚ್ಛಾದುಬ್ಬಲ್ಯಪರೇತಸ್ಸ ಕಾಮಪರಿಭೋಗಿಚ್ಛಾ ಸಮ್ಭವತಿ। **ಉಪನಿಜ್ಝಾನಚಿತ್ತನ್ತಿ** ರಾಗವಸೇನ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಓಲೋಕನಚಿತ್ತಂ।

ನತ್ಥಿ ತಂ ಸಂಯೋಜನನ್ತಿ ಪಞ್ಚವಿಧಮ್ಪಿ ಉದ್ಧಮ್ಭಾಗಿಯಸಂಯೋಜನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ **"ತೇನ ರಾಗೇನ...ಪೇ॰... ನತ್ಥೀ"**ತಿ। **ತೇನಾತಿ** ಕಾಮರಾಗೇನ। **ಏತ್ತಕೇನಾತಿ** ಯಥಾವುತ್ತಾಯ ದೇಸನಾಯ। **ಕಥೇತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ** ಇಮಂ ಪಠಮಾಹಾರಕಥಂ ಕಥೇನ್ತೇನ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೇನ।

ಪಠಮಾಹಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದುತಿಯಾಹಾರವಣ್ಣನಾ

ದುತಿಯೇತಿ ದುತಿಯೇ ಆಹಾರೇ। **ಉದ್ದಾಲಿತಚಮ್ಮಾತಿ** ಉಪ್ಪಾಟಿತಚಮ್ಮಾ, ಸಬ್ಬಸೋ ಅಪನೀತಚಮ್ಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ನ **ಸಕ್ಕೋತಿ** ದುಬ್ಬಲಭಾವತೋ, ತಥಾ ಹಿ ಇತ್ಥೀ "ಅಬಲಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸಿಲಾಕುಟ್ಟಾದೀನನ್ತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಇಟ್ಠಕಕುಟ್ಟಮತ್ತಿಕಾಕುಟ್ಟಾದೀನಂ ಸಙ್ಗಹೋ। **ಉಣ್ಣನಾಭೀತಿ** ಮಕ್ಕಟಕಂ। **ಸರಬೂತಿ** ಘರಗೋಳಿಕಾ । **ಉಚ್ಚಾಲಿಙ್ಗಪಾಣಕಾ** ನಾಮ ಲೋಮಸಾ ಪಾಣಕಾ। **ಆಕಾಸನಿಸ್ಸಿತಾತಿ** ಆಕಾಸಚಾರಿನೋ। **ಉಳ್ಳಿತ್ವಾತಿ** ಉಪ್ಪಾಟೇತ್ವಾ।

ತಿಸ್ಸೋ ಪರಿಞ್ಞಾತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಾ ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾದಯೋ ತಿಸ್ಸೋ ಪರಿಞ್ಞಾ। **ತಮ್ಮೂಲಕತ್ತಾತಿ** ಫಸ್ಸಮೂಲಕತ್ತಾ। **ದೇಸನಾ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಾ ಕಥಿತಾ** ಸಬ್ಬಸೋ ವೇದನಾಸು ಪರಿಞ್ಞಾತಾಸು ಕಿಲೇಸಾನಂ ಲೇಸಸ್ಸಪಿ ಅಭಾವತೋ।

ದುತಿಯಾಹಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ತತಿಯಾಹಾರವಣ್ಣನಾ

ಅಙ್ಗಾರಕಾಸುನ್ತಿ ಅಙ್ಗಾರರಾಸಿಂ। **ಫುಣನ್ತೀತಿ** ಅತ್ತನೋ ಉಪರಿ ಸಯಮೇವ ಆಕಿರನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ "ನರಾ ರುದನ್ತಾ ಪರಿದಡ್ಢಗತ್ತಾ"ತಿ। **ನರಾತಿ** ಪುರಿಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ನ ಮನುಸ್ಸಾ। **ಭಯಞ್ಹಿ ಮಂ ವಿನ್ದತೀತಿ** ಭಯಸ್ಸ ವಸೇನ ಕರೋನ್ತೋ ಭಯಂ ಲಭತಿ ನಾಮ। **ಸನ್ತರಮಾನೋವಾತಿ** ಸುಟ್ಠು ತರಮಾನೋ ಏವ ಹುತ್ವಾ। ಪೋರಿಸಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುರಿಸಪ್ಪಮಾಣಂ, ತಸ್ಮಾ **ಅತಿರೇಕಪೋರಿಸಾ** ಪುರಿಸಪ್ಪಮಾಣತೋ ಅಧಿಕಾ। ತೇನಾಹ **"ಪಞ್ಚರತನಪ್ಪಮಾಣಾ"**ತಿ। **ಅಸ್ಸಾತಿ** ಕಾಸುಯಾ। **ತದಭಾವೇತಿ** ತೇಸಂ ಜಾಲಾಧೂಮಾನಂ ಅಭಾವೇ। **ಆರಕಾವಸ್ಸಾತಿ** ಆರಕಾ ಏವ ಅಸ್ಸ।

ಅಙ್ಗಾರಕಾಸು ವಿಯ ತೇಭೂಮಕವಟ್ಟಂ ಏಕಾದಸನ್ನಂ ಅಗ್ಗೀನಂ ವಸೇನ ಮಹಾಪರಿಳಾಹತೋ। **ಜೀವಿ...ಪೇ॰... ಪುಥುಜ್ಜನೋ** ತೇಹಿ ಅಗ್ಗೀಹಿ ದಹಿತಬ್ಬತೋ। **ದ್ವೇ ಬಲ...ಪೇ॰... ಕಮ್ಮಂ** ಅನಿಚ್ಛನ್ತಸ್ಸೇವ ತಸ್ಸ ವಟ್ಟದುಕ್ಖೇ ಪಾತನತೋ। ಆಯೂಹನೂಪಕಡ್ಢನಾನಂ ಕಾಲಭೇದೋ ನ ಚಿನ್ತೇತಬ್ಬೋ ಏಕನ್ತಭಾವಿನೋ ಫಲಸ್ಸ ನಿಪ್ಫಾದಿತತ್ತಾತಿ ಆಹ **"ಕಮ್ಮಂ ಹೀ"**ತಿಆದಿ।

ಫಸ್ಸೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವಾತಿ ತತ್ಥ "ಫಸ್ಸೋ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ, ಇಧ "ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾ ಸಙ್ಖಾರಕ್ಖನ್ಧೋ"ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಂ **ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ**। "ತಣ್ಹಾಪಚ್ಚಯಾ ಉಪಾದಾನಂ, ಉಪಾದಾನಪಚ್ಚಯಾ ಭವೋ"ತಿ ವಚನತೋ ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಯ ತಣ್ಹಾ ಮೂಲಕಾರಣನ್ತಿ ಆಹ **"ತಣ್ಹಾಮೂಲಕತ್ತಾ ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಯಾ"**ತಿ। ತೇನಾಹ **"ನ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। ಕೇಚಿ ಪನ ಯಸ್ಮಾ ಮನೋಸಞ್ಚೇತನಾಯ ಫಲಭೂತಂ ವೇದನಂ ಪಟಿಚ್ಚ ತಣ್ಹಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವದನ್ತಿ।

ತತಿಯಾಹಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಚತುತ್ಥಾಹಾರವಣ್ಣನಾ

ಅನಿಟ್ಠಪಾಪನವಸೇನ ತಂಸಮಙ್ಗೀಪುಗ್ಗಲಂ ಆಗಚ್ಛತೀತಿ ಆಗು, ಪಾಪಂ, ತಂ ಚರತಿ ಸೀಲೇನಾತಿ **ಆಗುಚಾರೀ**। ತೇನಾಹ **"ಪಾಪಚಾರೀ"**ನ್ತಿ।

ರಾಜಾ ವಿಯ ಕಮ್ಮಂ ಪರಮಿಸ್ಸರಭಾವತೋ। **ಆಗುಚಾರೀ ಪುರಿಸೋ ವಿಯ...ಪೇ॰... ಪುಥುಜ್ಜನೋ** ದುಕ್ಖವತ್ಥುಭಾವತೋ। ಆದಿನ್ನಪ್ಪಹಾರವಣಾನಿ **ತೀಣಿ ಸತ್ತಿಸತಾನಿ ವಿಯ** ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಆತುರಮಾನಮಹಾದುಕ್ಖಪತಿಟ್ಠಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಂ। ತೇನಾಹ **ಸತ್ತಿ...ಪೇ॰... ದುಕ್ಖನ್ತಿ**।

ತಮ್ಮೂಲಕತ್ತಾತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಮೂಲಕತ್ತಾ ಇತೋ ಪರಂ ಪವತ್ತನಾಮರೂಪಸ್ಸ।

ಚತುತ್ಥಾಹಾರವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪುತ್ತಮಂಸೂಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಅತ್ಥಿರಾಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೪. ಚತುತ್ಥೇ **ಸೋತಿ** ಲೋಭೋ। **ರಞ್ಜನವಸೇನಾತಿ** ರಜ್ಜನಜಾತಂ ವಿಯ ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅನುರಞ್ಜನವಸೇನ। **ನನ್ದನವಸೇನಾತಿ** ಸಪ್ಪೀತಿಕತಾಯ ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಅಭಿನನ್ದನವಸೇನ। **ತಣ್ಹಾಯನವಸೇನಾತಿ** ವಿಸಯಕತ್ತುಕಾಮತಾಯ ವಸೇನ। ಏಕೋ ಏವ ಹಿ ಲೋಭೋ ಪವತ್ತಿಆಕಾರವಸೇನ ತಥಾ ವುತ್ತೋ। **ಪತಿಟ್ಠಿತನ್ತಿ** ಲದ್ಧಸಭಾವಂ। **ತತ್ಥಾತಿ** ವಟ್ಟೇ। ಆಹಾರೇತಿ ಕೇಚಿ। **ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ** ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಂ। **ವಿರುಳ್ಹನ್ತಿ** ಫಲನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಾ ವಿರುಳ್ಹಿಪ್ಪತ್ತಂ। ತೇನಾಹ **"ಕಮ್ಮಂ ಜವಾಪೇತ್ವಾ"**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ **ಜವಾಪೇತ್ವಾತಿ** ಫಲಂ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ। ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಹಿ ಅತ್ತನಾ ಸಹಜಾತಾನಂ ಸಹಜಾತಾದಿಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಚೇವ ಆಹಾರಪಚ್ಚಯೇನ ಚ ಪಚ್ಚಯೋ ಹುತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಫಲುಪ್ಪಾದನೇ ಸಾಮತ್ಥಿಯತ್ತಾ ವಿರುಳ್ಹಿಪ್ಪತ್ತಂ। ತೇನಾಹ "ಕಮ್ಮಂ ಸನ್ತಾನೇ ಲದ್ಧಭಾವಂ ವಿರುಳ್ಹಿಪ್ಪತ್ತಞ್ಚಸ್ಸ ಹೋತೀ"ತಿ। ವಟ್ಟಕಥಾ ಏಸಾತಿ ಕತ್ವಾ **"ಯತ್ಥಾತಿ ತೇಭೂಮಕವಟ್ಟೇ ಭುಮ್ಮ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಸಬ್ಬತ್ಥಾತಿ** ಸಬ್ಬೇಸು। **ಪುರಿಮಪದೇ ಏತಂ ಭುಮ್ಮನ್ತಿ** "ಯತ್ಥ ತತ್ಥಾ"ತಿ ಆಗತಂ ಏತಂ ಭುಮ್ಮವಚನಂ ಪುರಿಮಸ್ಮಿಂ ಪುರಿಮಸ್ಮಿಂ ಪದೇ ವಿಸಯಭೂತೇ। ತಞ್ಹಿ ಆರಬ್ಭ ಏತಂ "ಯತ್ಥ ತತ್ಥಾ"ತಿ ಭುಮ್ಮವಚನಂ ವುತ್ತಂ। **ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಿಪಾಕವಟ್ಟೇತಿ** ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ವಿಪಾಕವಟ್ಟೇ। ಆಯತಿಂ ವಟ್ಟಹೇತುಕೇ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ಯತ್ಥ ಅತ್ಥಿ ಆಯತಿಂ ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೀ"ತಿ ವಚನತೋ । **ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೀತಿ** ಚ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ ವುತ್ತಂ "ಯತ್ಥ ಅತ್ಥಿ ಆಯತಿಂ ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ, ಅತ್ಥಿ ತತ್ಥ ಆಯತಿಂ ಜಾತಿಜರಾಮರಣ"ನ್ತಿ। **ಜಾತೀತಿ** ಚೇತ್ಥ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖಮನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ಯಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇತಿ** ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾರಣೇ ಸತಿ।

ಕಾರಣಞ್ಚೇತ್ಥ ಸಙ್ಖಾರಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತೇ ಹಿ ಆಯತಿಂ ಪುನಬ್ಭವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಾ ಹೇತೂ, ತಣ್ಹಾಅವಿಜ್ಜಾಯೋ, ಕಾಲಗತಿಆದಯೋ ಚ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಸಮ್ಭಾರಾ। ಕೇಚಿ ಪನ ಕಿಲೇಸವಟ್ಟಕಮ್ಮಗತಿಕಾಲಾ ಚಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ "ಕಾಲಗತಿಆದಯೋ ಚ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಸಮ್ಭಾರಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ತಂತಂಭವಪತ್ಥನಾಯ ತಥಾ ತಥಾ ಗತೋ ತಿವಿಧೋ ಭವೋವ **ತೇಭೂಮಕವಟ್ಟಂ**। ತೇನಾಹ "ಯತ್ಥಾತಿ ತೇಭೂಮಕವಟ್ಟೇ"ತಿ। ತಥಾ ಚಾಹ **"ಸಸಮ್ಭಾರಕಕಮ್ಮಂ ಭವೇಸು ರೂಪಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತೀ"**ತಿ। **ರೂಪನ್ತಿ** ಅತ್ತಭಾವಂ।

ಸಙ್ಖಿಪಿತ್ವಾತಿ ತೀಸು ಅಕತ್ವಾ ವಿಞ್ಞಾಣೇನ ಏಕಸಙ್ಖೇಪಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏಕೋ ಸನ್ಧೀತಿ** ಏಕೋ ಹೇತುಫಲಸನ್ಧಿ। **ವಿಪಾಕವಿಧಿನ್ತಿ** ಸಳಾಯತನಾದಿಕಂ ವೇದನಾವಸಾನಂ ವಿಪಾಕವಿಧಿಂ। "ನಾಮರೂಪೇನ ಸದ್ಧಿ"ನ್ತಿ ಪದಂ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ನಾಮರೂಪೇನಾತಿ** ವಾ ಸಹಯೋಗೇ ಕರಣವಚನಂ। ಇಧ **ಏಕೋ ಸನ್ಧೀತಿ** ಏಕೋ ಹೇತುಫಲಸನ್ಧಿ। **ಆಯತಿಭವಸ್ಸಾತಿ** ಆಯತಿಂ ಉಪಪತ್ತಿಭವಸ್ಸ। ತೇನ ಚೇತ್ಥ ಏಕೋ ಸನ್ಧಿ ಹೇತುಫಲಸನ್ಧಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಾಧಿಗಮನತೋವ ಪವತ್ತಕಮ್ಮಸ್ಸ ಮಗ್ಗೇನ ಸಹಾಯವೇಕಲ್ಲಸ್ಸ ಕತತ್ತಾ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಂ। **ಸೂರಿಯರಸ್ಮಿಸಮನ್ತಿ** ತತೋ ಏವ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಸೂರಿಯರಸ್ಮಿಸಮಂ। **ಸಾತಿ** ರಸ್ಮಿ। **ಕಾಯಾದಯೋತಿ** ಕಾಯದ್ವಾರಾದಯೋ। **ಕತಕಮ್ಮನ್ತಿ** ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಕತಭಾವಂ ಉಪಾದಾಯ ವುತ್ತಂ, ನ ಕಮ್ಮಲಕ್ಖಣಪತ್ತತೋ। ತೇನಾಹ **"ಕುಸಲಾಕುಸಲಂ ನಾಮ ನ ಹೋತೀ"**ತಿ। **ಕಿರಿಯಮತ್ತೇತಿ** ಅವಿಪಾಕಧಮ್ಮತ್ತಾ ಕಾಯಿಕಾದಿಪಯೋಗಮತ್ತೇ ಠತ್ವಾ। **ಅವಿಪಾಕಂ ಹೋತಿ** ತೇಸಂ ಅವಿಪಾಕಧಮ್ಮತ್ತಾ।

ಅತ್ಥಿರಾಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ನಗರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೫. ಪಞ್ಚಮಸುತ್ತೇ “ಪುಬ್ಬೇವ ಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮ್ಬೋಧಾ”ತಿಆದಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಸಂವಣ್ಣಿತಮೇವಾತಿ ಅವುತ್ತಮೇವ ಸಂವಣ್ಣೇತುಂ **“ನಾಮರೂಪೇ ಖೋ ಸತೀ”**ತಿ ಆರದ್ಧೋ । ತತ್ಥ ದ್ವಾದಸಪದಿಕೇ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಯಾನಿ ದ್ವೇ ಪದಾನಿ ಅಗ್ಗಹಿತಾನಿ, ನೇಸಂ ಅಗ್ಗಹಣೇ ಕಾರಣಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತುಕಾಮೋ ತೇಸಂ ಗಹೇತಬ್ಬಕಾರಣಂ ತಾವ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಏತ್ಥಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಪಚ್ಚಕ್ಖಭೂತಂ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಭವಂ ಪಠಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತದನನ್ತರಂ ಅನಾಗತಸ್ಸ “ದುತಿಯ”ನ್ತಿ ಗಹಣೇ ಅತೀತೋ ತತಿಯೋ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **“ಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾರಾ ಹಿ ತತಿಯೋ ಭವೋ”**ತಿ। ನನು ಚೇತ್ಥ ಅನಾಗತಸ್ಸ ಭವಸ್ಸ ಗಹಣಂ ನ ಸಮ್ಭವತಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಭವವಸೇನ ಅಭಿನಿವೇಸಸ್ಸ ಜೋತಿತತ್ತಾತಿ? ಸಚ್ಚಮೇತಂ, ಕಾರಣೇ ಪನ ಗಹಿತೇ ಫಲಂ ಗಹಿತಮೇವ ಹೋತೀತಿ ತಥಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಅಪಿಚೇತ್ಥ ಅನಾಗತೋ ಅದ್ಧಾ ಅತ್ಥತೋ ಸಙ್ಗಹಿತೋ ಏವ ಯತೋ “ನಾಮರೂಪಪಚ್ಚಯಾ ಸಳಾಯತನ”ನ್ತಿಆದಿನಾ ಅನಾಗತದ್ಧಸಂಗಾಹಿತಾ ದೇಸನಾ ಪವತ್ತಾ, ಚತುವೋಕಾರವಸೇನ ವಿಞ್ಞಾಣಪಚ್ಚಯಾ ನಾಮನ್ತಿ ವಿಸೇಸೋ ಅತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ **“ಪಞ್ಚವೋಕಾರವಸೇನಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ತೇಹೀ**ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾರೇಹಿ ಆರಮ್ಮಣಭೂತೇಹಿ। **ಅಯಂ ವಿಪಸ್ಸನಾ**ತಿ ಅದ್ಧಾಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನವಸೇನ ಉದಯಬ್ಬಯಂ ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಪವತ್ತವಿಪಸ್ಸನಾ। **ನ ಘಟೀಯತೀ**ತಿ ನ ಸಮಿಜ್ಝತಿ। **ಮಹಾ...ಪೇ॰... ಅಭಿನಿವಿಟ್ಠೋ**ತಿ ನ ಘಟನೇ ಕಾರಣಮಾಹ, ಹೇಟ್ಠಾ ಗಹಿತತ್ತಾ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಂ ಸಮ್ಮಸನೀಯಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಅದಿಟ್ಠೇಸೂತಿ ಅನವಬುದ್ಧೇಸು। ಚತುಸಚ್ಚಸ್ಸ ಅನುಬೋಧೇನ ನ ಭವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಆಹ **“ನ ಸಕ್ಕಾ ಬುದ್ಧೇನ ಭವಿತು”**ನ್ತಿ। **ಇಮಿನಾ**ತಿ ಮಹಾಸತ್ತೇನ। **ತೇ**ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾರಾ। **ಭವಉಪಾದಾನತಣ್ಹಾವಸೇನಾ**ತಿ ಭವಉಪಾದಾನತಣ್ಹಾದಸ್ಸನವಸೇನ। **ದಿಟ್ಠಾವ** “ತಂಸಹಗತಾ”ತಿ ಸಮಾನಯೋಗಕ್ಖಮತ್ತಾ। **ನ ಪರಭಾಗಂ ಖನೇಯ್ಯ** ಅತ್ತನಾ ಇಚ್ಛಿತಸ್ಸ ಗಹಿತತ್ತಾ ಪರಭಾಗೇ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ ಚ। ತೇನಾಹ **“ಕಸ್ಸಚಿ ನತ್ಥಿತಾಯಾ”**ತಿ। **ಪಟಿನಿವತ್ತತೇಸೀ**ತಿ ಪಟಿಸಂಹರಿ। ಪಟಿನಿವತ್ತನೇ ಪನ ಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **“ತದೇತ”**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಭಿನ್ನಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಅಖಣಿತಟ್ಠಾನಂ।

ಪಚ್ಚಯತೋತಿ ಹೇತುತೋ, ಸಙ್ಖಾರತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। “ಕಿಮ್ಹಿ ನು ಖೋ ಸತಿ ಜರಾಮರಣಂ ಹೋತೀ”ತಿಆದಿನಾ ಹೇತುಪರಮ್ಪರವಸೇನ ಫಲಪರಮ್ಪರಾಯ ಕಿತ್ತಮಾನಾಯ, ಕಿಮ್ಹಿ ನು ಖೋ ಸತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಹೋತೀತಿ ಚ ವಿಚಾರಣಾಯ ಸಙ್ಖಾರೇ ಖೋ ಸತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ವಿಸೇಸತೋ ಕಾರಣಭೂತೋ ಸಙ್ಖಾರೋ ಅಗ್ಗಹಿತೋ, ತತೋ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪಟಿನಿವತ್ತತಿ ನಾಮ, ನ ಸಬ್ಬಪಚ್ಚಯತೋ। ತೇನೇವಾಹ “ನಾಮರೂಪೇ ಖೋ ಸತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಹೋತೀ”ತಿ। ಕಿಂ ನಾಮ ಹೇತ್ಥ ಸಹಜಾತಾದಿವಸೇನೇವ ಪಚ್ಚಯಭೂತಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ನ ಕಮ್ಮೂಪನಿಸ್ಸಯವಸೇನ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನವಸೇನ ಅಭಿನಿವೇಸಸ್ಸ ಜೋತಿತತ್ತಾ। **ಆರಮ್ಮಣತೋ**ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾರಸಙ್ಖಾತಆರಮ್ಮಣತೋ, ಅತೀತಭವಸಙ್ಖಾತಆರಮ್ಮಣತೋ। ಅತೀತದ್ಧಪರಿಯಾಪನ್ನಾ ಹಿ ಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾರಾ। ತತೋ ಪಟಿನಿವತ್ತಮಾನಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅತೀತಭವೋಪಿ ಪಟಿನಿವತ್ತತಿ ನಾಮ। **ಉಭಯಮ್ಪೀ**ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಂ ವಿಪಸ್ಸನಾವಿಞ್ಞಾಣಮ್ಪಿ। **ನಾಮರೂಪಂ ನ ಅತಿಕ್ಕಮತೀ**ತಿ ಪಚ್ಚಯಭೂತಂ ಆರಮ್ಮಣಭೂತಞ್ಚ ನಾಮರೂಪಂ ನ ಅತಿಕ್ಕಮತಿ ತೇನ ವಿನಾ ಅವತ್ತನತೋ। ತೇನಾಹ **“ನಾಮರೂಪತೋ ಪರಂ ನ ಗಚ್ಛತೀ”**ತಿ। **ವಿಞ್ಞಾಣೇ ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೇ ಹೋನ್ತೇ**ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣೇ ನಾಮರೂಪಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೇ ಹೋನ್ತೇ। **ನಾಮರೂಪೇ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೇ ಹೋನ್ತೇ**ತಿ ನಾಮರೂಪೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯೇ ಹೋನ್ತೇ। ಚತುವೋಕಾರಪಞ್ಚವೋಕಾರಭವವಸೇನ ಯಥಾರಹಂ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ದ್ವೀಸುಪಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪಚ್ಚಯೇಸು ಹೋನ್ತೇಸೂ**ತಿ ಪನ ಪಞ್ಚವೋಕಾರಭವವಸೇನ। **ಏತ್ತಕೇನಾ**ತಿ ಏವಂ ವಿಞ್ಞಾಣನಾಮರೂಪಾನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಉಪತ್ಥಮ್ಭವಸೇನ ಪವತ್ತಿಯಾ। **ಜಾಯೇಥ ವಾ ಉಪಪಜ್ಜೇಥ ವಾ**ತಿ “ಸತ್ತೋ ಜಾಯತಿ ಉಪಪಜ್ಜತೀ”ತಿ ಸಮಞ್ಞಾ ಹೋತಿ ವಿಞ್ಞಾಣನಾಮರೂಪವಿನಿಮುತ್ತಸ್ಸ ಸತ್ತಪಞ್ಞತ್ತಿಯಾ ಉಪಾದಾನಭೂತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। ತೇನಾಹ **“ಇತೋ ಹೀ”**ತಿಆದಿ। **ಏತದೇವಾ**ತಿ “ವಿಞ್ಞಾಣಂ ನಾಮರೂಪ”ನ್ತಿ ಏತಂ ದ್ವಯಮೇವ।

ಅಪರಾಪರಚುತಿಪಟಿಸನ್ಧೀಹೀತಿ ಅಪರಾಪರಚುತಿಪಟಿಸನ್ಧಿದೀಪಕೇಹಿ “ಚವತಿ, ಉಪಪಜ್ಜತೀ”ತಿ ದ್ವೀಹಿ ಪದೇಹಿ। **ಪಞ್ಚ ಪದಾನೀ**ತಿ “ಜಾಯೇಥ ವಾ”ತಿಆದೀನಿ ಪಞ್ಚ ಪದಾನಿ। ನನು ತತ್ಥ ಪಠಮತತಿಯೇಹಿ ಚತುತ್ಥಪಞ್ಚಮಾನಿ ಅತ್ಥತೋ ಅಭಿನ್ನಾನೀತಿ? ಸಚ್ಚಂ, ವಿಞ್ಞಾಣನಾಮರೂಪಾನಂ ಅಪರಾಪರುಪ್ಪತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ **“ಅಪರಾಪರಚುತಿಪಟಿಸನ್ಧೀಹೀ”**ತಿ।

ಏತ್ತಾವತಾತಿ ವುತ್ತಮೇವತ್ಥನ್ತಿ ಯೋ "ಏತ್ತಾವತಾ"ತಿ ಪದೇನ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತೋ, ತಮೇವ ಯಥಾವುತ್ತಮತ್ಥಂ "ಯದಿದ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಿಯ್ಯಾತೇನ್ತೋ ಪುನ ವತ್ವಾ। **ಅನುಲೋಮಪಚ್ಚಯಾಕಾರವಸೇನಾತಿ** ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮದಸ್ಸನಪುಬ್ಬಕಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಧಮ್ಮದಸ್ಸನವಸೇನ। ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಾನಞ್ಹಿ ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭಾವೋ ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರೋ, ಸೋ ಚ "ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತೋ ಸಙ್ಖಾರುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅನುಲೋಮನತೋ ಅನುಲೋಮಪಚ್ಚಯಾಕಾರೋ, ತಸ್ಸ ವಸೇನ।

ಆಪತೋತಿ ಪರಿಖಾಗತಉದಕತೋ। ದ್ವಾರಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ತತ್ಥ ವಸನ್ತಾನಂ ಪವೇಸನನಿಗ್ಗಮನಫಾಸುತಾಯ ಉಪಭೋಗಪರಿಭೋಗವತ್ಥುಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸರೀರಚಿತ್ತಸುಖತಾಯ ನಗರಸ್ಸ ಮನುಞ್ಞತಾತಿ ವುತ್ತಂ **"ಸಮನ್ತಾ ...ಪೇ॰... ರಮಣೀಯ"**ನ್ತಿ। ಪುಬ್ಬೇ ಸುಞ್ಞಭಾವೇನ ಅರಞ್ಞಸದಿಸಂ ಹುತ್ವಾ ಠಿತಂ ಜನವಾಸಂ ಕರೋನ್ತೇ ನಗರಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣಪ್ಪತ್ತಂ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ತಂ ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಇದ್ಧಞ್ಚೇವ ಅಸ್ಸ ಫೀತಞ್ಚಾ"**ತಿ।

"ಪುಬ್ಬೇವ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ ಆಜೀವೋ ಚ ಸುಪರಿಸುದ್ಧೋ"ತಿ ವಚನತೋ ತೀಹಿ ವಿರತೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗಮಗ್ಗೋಪಿ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕವೋಹಾರಂ ಲದ್ಧುಂ ಅರಹತೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಸ್ಸಾ"**ತಿ। **ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಚಿಣ್ಣನ್ತೇತಿ** ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಸಞ್ಚರಿತತಾಯ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ತಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ತೀರಿತೇ ಪರಿಯೇಸಿತೇ। **ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗದಸ್ಸನನ್ತಿ** ಅನುಮಾನಾದಿವಸೇನ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗಸ್ಸ ದಸ್ಸನಂ। ತಥಾ ಹಿ ನಿಬ್ಬಾನನಗರಸ್ಸ ದಸ್ಸನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ದಿಟ್ಠಕಾಲೋತಿ** ಅಧಿಗಮವಸೇನ ದಿಟ್ಠಕಾಲೋ। ಮಗ್ಗಫಲವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಾ **ಪರೋಪಣ್ಣಾಸ** ಅನವಜ್ಜಧಮ್ಮಾ, ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣಂ ಪನ ತೇಸಂ ವವತ್ಥಾಪಕಂ। ಯಾಪೇತ್ವಾತಿ **ಚರಾಪೇತ್ವಾ**।

ಅವತ್ತಮಾನಕಟ್ಠೇನಾತಿ ಬುದ್ಧಸುಞ್ಞೇ ಲೋಕೇ ಕಸ್ಸಚಿ ಸನ್ತಾನೇ ಅಪ್ಪವತ್ತನತೋವ ಉಪ್ಪಾದಾದಿವಸೇನ ವತ್ತಮಾನವಸೇನ। ತಥಾ ಹಿ ಭಗವಾ "ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೇತಾ, ಅಸಞ್ಜಾತಸ್ಸ ಸಞ್ಜನೇತಾ"ತಿಆದಿಕೇಹಿ ಥೋಮಿತೋ। ಪುಬ್ಬಕೇಹಿ ಮಹೇಸೀಹಿ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಇತರೇಹಿ ಅನ್ತರಾ ಕೇಹಿಚಿ ಅವಳಞ್ಜಿತೋತಿ ವುತ್ತಂ **"ಅವಳಞ್ಜನಟ್ಠೇನ ಪುರಾಣಮಗ್ಗೋ"**ತಿ। **ಝಾನಸ್ಸಾದೇನಾತಿ** ಝಾನಸುಖೇನ ಝಾನಪೀತಿಯಾ। **ಸುಭಿಕ್ಖಂ** ಪಣೀತಧಮ್ಮಾಮತತಾಯ ತಿತ್ತಿಆವಹಂ। **ಪುಪ್ಫಿತಂ** ಉಪಸೋಭಿತಂ। **ಯಾವ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇತಿ** ವುತ್ತಂ "ಏಕಿಸ್ಸಾ ಲೋಕಧಾತುಯಾ"ತಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಬುದ್ಧಖೇತ್ತತ್ತಾ। ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಿತಾಯ ಹಿ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಅತ್ಥಿ। **ಏತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತರೇತಿ** ಏತಸ್ಮಿಂ ಓಕಾಸೇ।

ನಗರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಸಮ್ಮಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೬. ಛಟ್ಠೇ **ಅಸ್ಸಾತಿ** ಭಗವತೋ। ಸಣ್ಹಸುಖುಮಧಮ್ಮಪರಿದೀಪನತೋ **ಸುಖುಮಾ**। ತೀಹಿ ಲಕ್ಖಣೇಹಿ ಅಙ್ಕಿಯತ್ತಾ **ತಿಲಕ್ಖಣಾಹತಾ,** ಅನಿಚ್ಚಾದಿಲಕ್ಖಣಪರಿದೀಪಿನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅರಿಯಧಮ್ಮಾಧಿಗಮಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯಭೂತೇನ ಹೇತುನಾ **ಸಹೇತುಕಾ**। ತಿಹೇತುಕಪಟಿಸನ್ಧಿಪಞ್ಞಾಯ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಪಞ್ಞಾಯ ಚ ಅತ್ಥಿತಾಯ **ಪಞ್ಞವನ್ತೋ** ನ ಕೇವಲಂ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಅಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯೇವ, ಬಾಹಿರಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿಪಿ ನೇಸಮತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಸಿನಿದ್ಧಾನೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಬ್ಭನ್ತರನ್ತಿ** ಅಜ್ಝತ್ತಂ। **ಪಚ್ಚಯಸಮ್ಮಸನನ್ತಿ** ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಪಚ್ಚಯವೀಮಂಸಂ।

ಆರಮ್ಭಾನುರೂಪಾ ಅನುಸನ್ಧಿ **ಯಥಾನುಸನ್ಧಿ**। **ನ ಗತಾತಿ** ನ ಸಮ್ಪತ್ತಾ। **ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಪದನ್ತಿ** ಅವೋಮಿಸ್ಸಕಪದಂ, ಅಞ್ಞತ್ಥ ಏವಂ ಅನಾಗತಂ ವಾಕ್ಯನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ಅಞ್ಞತ್ಥ ಹಿ ಏವಂ ವುತ್ತಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀ"**ತಿ। ಏವನ್ತಿ "ತೇನಹಾನನ್ದಾ"ತಿ ಏಕವಚನಂ, "ಸುಣಾಥ ಮನಸಿ ಕರೋಥಾ"ತಿ ಬಹುವಚನಂ ಕತ್ವಾ **ವುತ್ತಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ** ಅತ್ಥೋ। ಕೇಚಿ ಪನ "ತೇನಹಾನನ್ದಾ"ತಿ ಇಧಾಪಿ

ಬಹುವಚನಮೇವ ಕತ್ವಾ ಪಠನ್ತಿ “ಸಾಧು ಅನುರುದ್ಧಾ”ತಿಆದೀಸು ವಿಯ। **ಉಪಧೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ** ಉಪಧೀಯತಿ ಏತ್ಥ ದುಕ್ಖನ್ತಿ। **ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ** ಉಪ್ಪಾದಕ್ಖಣಂ ಉದಯಂ ಪಟಿಲಭತಿ “ಪಾಕಟಭಾವೋ ಠಿತಿಕೋ, ಅತ್ತಲಾಭೋ ಉದಯೋ”ತಿ। **ನಿವಿಸತಿ** ನಿವೇಸಂ ಓಕಾಸಂ ಪಟಿಲಭತಿ। ಏಕವಾರಮೇವ ಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನಮತ್ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ದುಬ್ಬಲತ್ತೇನ ಓಕಾಸೇ ವಿಯ ಪತಿಟ್ಠಹನಂ ನತ್ಥಿ, ಪುನಪ್ಪುನಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ಪವತ್ತಮಾನಂ ನಿವಿಟ್ಠಂ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ **“ನಿವಿಸತೀತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಪವತ್ತಿವಸೇನ ಪತಿಟ್ಠಹತೀ”**ತಿ।

ಪಿಯಸಭಾವನ್ತಿ ಪಿಯಾಯಿತಬ್ಬಜಾತಿಕಂ। **ಮಧುರಸಭಾವನ್ತಿ** ಇಟ್ಠಜಾತಿಕಂ। **ಅಭಿನಿವಿಟ್ಠಾತಿ** ತಣ್ಹಾಭಿನಿವೇಸೇನ ಓತಿಣ್ಣಾ। **ಸಮ್ಪತ್ತಿಯನ್ತಿ** ಭವಸಮ್ಪತ್ತಿಯಂ। **ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಹಣಾನುಸಾರೇನಾತಿ** ಪಟಿಬಿಮ್ಬಗ್ಗಹಣಾನುಸಾರೇನ। ಕಣ್ಣಸ್ಸ ಛಿದ್ದಪದೇಸಂ **ರಜತನಾಳಿಕಂ ವಿಯ,** ಕಣ್ಣಬದ್ಧಂ ಪನ ಪಾಮಙ್ಗಸುತ್ತಂ ವಿಯ। ತುಙ್ಗಾ ಉಚ್ಚಾ ದೀಘಾ ನಾಸಿಕಾ **ತುಙ್ಗನಾಸಾ।** ಏವಂ ಲದ್ಧವೋಹಾರಂ ಅತ್ತನೋ **ಘಾನಂ।** “ಲದ್ಧವೋಹಾರಾ”ತಿ ವಾ ಪಾಠೋ। ತಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ತುಙ್ಗಾ ನಾಸಾ ಯೇಸಂ ತೇ ತುಙ್ಗನಾಸಾ। ಏವಂ ಲದ್ಧವೋಹಾರಾ ಸತ್ತಾ ಅತ್ತನೋ ಘಾನನ್ತಿ ಯೋಜನಾ ವಣ್ಣಸಣ್ಠಾನತೋ **ರತ್ತಕಮ್ಬಲಪಟಲಂ ವಿಯ।** ಸಮ್ಫಸ್ಸತೋ **ಮುದುಸಿನಿದ್ಧಂ** ಕಿಚ್ಚತೋ **ಸಿನಿದ್ಧಮಧುರರಸದಂ। ಸಾಲಲಟ್ಠಿನ್ತಿ** ಸಾಲಕ್ಖನ್ಧಂ।

ಅದ್ದಸಂಸೂತಿ ಪಸ್ಸಿಂಸು। **ಏವಂ ವುತ್ತನ್ತಿ** “ಕಂಸೇ”ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನವೋಹಾರೇನ।

ಸಮ್ಪತ್ತಿನ್ತಿ ವಣ್ಣಾದಿಗುಣಂ। **ಆದೀನವನ್ತಿ** ಮರಣಗ್ಗತತೋ।

ಸತ್ತುಪಾನೀಯೇನಾತಿ ಸತ್ತುಂ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಆಲೋಲಿತಪಾನೀಯೇನ। **ಚತ್ತಾರಿ ಪಾನಾನಿ ವಿಯ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಾ** ತಣ್ಹಾಪಿಪಾಸಾವೂಪಸಮನತೋ।

ಸಮ್ಮಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ನಳಕಲಾಪೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೭. ಸತ್ತಮೇ **ಕಸ್ಮಾ ಪುಚ್ಛತೀತಿ** ಮಹಾಕೋಟ್ಠಿಕತ್ಥೇರೋ ಸಯಂ ತತ್ಥ ನಿಕ್ಕಙ್ಖೋ ಸಮಾನೋ ಕಸ್ಮಾ ಪುಚ್ಛತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಅಜ್ಝಾಸಯಜಾನನತ್ಥನ್ತಿ** ಇದಮ್ಪಿ ತಸ್ಸ ಮಹಾಸಾವಕಸ್ಸ ಪರಚಿತ್ತಜಾನನೇನ ಅಪ್ಪಾಟಿಹೀರಂ ಸಿಯಾ, ತೇನ ತಂ ಅಪರಿತುಸ್ಸನ್ತೋ **“ಅಪಿಚಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾತಿ** ಸೀಲಾದಿಗುಣೇಹಿ ಉತ್ತಮಸಾವಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ನ ಹಿ ಮಹಾಕೋಟ್ಠಿಕತ್ಥೇರೋ ಅಗ್ಗಸಾವಕಲಕ್ಖಣಪ್ಪತ್ತೋ, ಅಥ ಖೋ ಮಹಾಸಾವಕಲಕ್ಖಣಪ್ಪತ್ತೋ। **ಇದಾನೇವ ಖೋ ಮಯನ್ತಿ**ಆದಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಂ ಅನಾಲೋಳೇನ್ತೇನ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ದೇಸನಾ ಆಹಟಾ, ನ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಪಚ್ಚಯತಾವಸೇನ, ಇಧ ಪನ ಯೇನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ತಂ ಆಲೋಳೇತ್ವಾ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಕಥಿತಂ ಮಹಾಥೇರೇನ, ತಮೇವಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ತೇನೇವ ಪಕಾಸೇತುಕಾಮೋ ಮಹಾಕೋಟ್ಠಿಕತ್ಥೇರೋ ಆಹ “ಇದಾನೇವ ಖೋ ಮಯ”ನ್ತಿಆದಿ। ತೇನಾಹ **“ಇದಂ ಥೇರೋ”**ತಿಆದಿ।

ಏತ್ತಕೇ ಠಾನೇತಿ “ಕಿಂ ನು ಖೋ ಆವುಸೋ”ತಿಆದಿನಾ ಪರಮಾರಮ್ಭತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ “ನಿರೋಧೋ ಹೋತೀ”ತಿ ಪದಂ, ಏತ್ತಕೇ ಠಾನೇ। ಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾರೇ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ “ನಾಮರೂಪಪಚ್ಚಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣ”ನ್ತಿ ದೇಸನಾಯ ಪವತ್ತತ್ತಾ **“ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಪಞ್ಚವೋಕಾರಭವವಸೇನ ದೇಸನಾ ಕಥಿತಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ। “ಫಲೇ ಗಹಿತೇ ಕಾರಣಂ ಗಹಿತಮೇವಾ”ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣೇ ಗಹಿತೇ ಸಙ್ಖಾರಾ, ತೇಸಞ್ಚ ಕಾರಣಭೂತಾ ಅವಿಜ್ಜಾ ಗಹಿತಾ ಏವ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ **“ಹೇಟ್ಠಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತೇಸು ದ್ವಾದಸಸು ಪದೇಸೂ”**ತಿ। **ಏಕೇಕಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಪದೇ। **ತಿಣ್ಣಂ ತಿಣ್ಣಂ ವಸೇನಾತಿ** “ನಿರೋಧಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ, ನಿರೋಧಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತಿ, ನಿರೋಧಾ ಅನುಪಾದಾವಿಮುತ್ತೋ ಹೋತೀ”ತಿ ಏವಮಾಗತಾನಂ ತಿಣ್ಣಂ ತಿಣ್ಣಂ ವಾರಾನಂ ವಸೇನ। “ಅಟ್ಠಾರಸಹಿ ವತ್ಥೂಹೀ”ತಿಆದೀಸು (ಮಹಾವ॰ ೪೬೮) ವಿಯ ಇಧ ವತ್ಥುಸದ್ದೋ ಕಾರಣಪರಿಯಾಯೋತಿ ಆಹ **“ಛತ್ತಿಂಸಾಯ

ಕಾರಣೇಹೀ"ತಿ। **ಪರಮೋ** ಅನುಮೋದನಾವಿಧಿ। **ಧಮ್ಮಕಥಿಕಗುಣೋ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾವಿಸಯೋ ಅಭೇದೋಪಚಾರೇನ ವುತ್ತೋ। ಸೇಸದ್ವಯೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ದುತಿಯೋ** ಅನುಮೋದನಾ, **ತತಿಯಂ** ಅನುಮೋದನನ್ತಿ ಅಭಿಧೇಯ್ಯಾನುರೂಪಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ। **ದೇಸನಾಸಮ್ಪತ್ತಿ ಕಥಿತಾ** "ನಿಬ್ಬಿದಾಯ…ಪೇ॰… ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। **ಸೇಕ್ಖಭೂಮಿ** ಕಥಿತಾ "ನಿಬ್ಬಿದಾಯ…ಪೇ॰… ಪಟಿಪನ್ನೋ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ। **ಅಸೇಕ್ಖಭೂಮಿ** ಕಥಿತಾ "ನಿಬ್ಬಿದಾ …ಪೇ॰… ಅನುಪಾದಾವಿಮುತ್ತೋ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತತ್ತಾ।

ನಳಕಲಾಪೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಕೋಸಮ್ಬಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೮. ಅಟ್ಠಮೇ **ಪರಸ್ಸ ಸದ್ದಹಿತ್ವಾ**ತಿ ಪರಸ್ಸ ವಚನಂ ಸದ್ದಹಿತ್ವಾ। ತೇನಾಹ **"ಯಂ ಏಸ ಭಣತಿ, ತಂ ಭೂತನ್ತಿ ಗಣ್ಹಾತೀ"**ತಿ। ಪರಪತ್ತಿಯೋ ಹಿ ಏಸೋ ಪರನೇಯ್ಯಬುದ್ಧಿಕೋ। **ಯಂ ಕಾರಣ**ನ್ತಿ ಯಂ ಅತ್ತನಾ ಚಿನ್ತಿತವತ್ಥು। **ರುಚ್ಚತೀ**ತಿ "ಏವಮೇತಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ಮತಿಯಾ ಚಿನ್ತೇನ್ತಸ್ಸ ರುಚ್ಚತಿ। **ರುಚಿಯಾ ಗಣ್ಹಾತೀ**ತಿ ಪರಪತ್ತಿಯೋ ಅಹುತ್ವಾ ಸಯಮೇವ ತಥಾ ರೋಚೇನ್ತೋ ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಅನುಸ್ಸವೋ**ತಿ "ಅನು ಅನು ಸುತ"ನ್ತಿ **ಏವಂ** ಚಿರಕಾಲಗತಾಯ ಅನುಸ್ಸುತಿಯಾ ಲಬ್ಭಮಾನಂ "ಕಥಮಿದಂ ಸಿಯಾ, ಕಸ್ಮಾ ಭೂತಮೇತ"ನ್ತಿ ಅನುಸ್ಸವೇನ ಗಣ್ಹಾತಿ। **ವಿತಕ್ಕಯತೋ**ತಿ "ಏವಮೇತಂ ಸಿಯಾ"ತಿ ಪರಿಕಪ್ಪೇನ್ತಸ್ಸ। **ಏಕಂ ಕಾರಣಂ ಉಪಟ್ಠಾತೀ**ತಿ ಯಥಾಪರಿಕಪ್ಪಿತವತ್ಥು ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾತಿ। **ಆಕಾರಪರಿವಿತಕ್ಕೇನಾ**ತಿ ಅತ್ತನಾ ಕಪ್ಪಿತಾಕಾರೇನಾ ತಂ **ಗಣ್ಹಾತಿ**। **ಏಕಾ ದಿಟ್ಠಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ**ತಿ "ಯಥಾಪರಿಕಪ್ಪಿತಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅತ್ಥಂ ಏವಮೇತಂ, ನಾಞ್ಞಥಾ"ತಿ ಅಭಿನಿವಿಸನ್ತಸ್ಸ ಏಕೋ ಅಭಿನಿವೇಸೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ಯಾಯಸ್ಸಾ**ತಿ ಯಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಅಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ। **ನಿಜ್ಝಾಯನ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ವಿಯ ನಿರೂಪೇತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇನ್ತಸ್ಸ। **ಖಮತೀ**ತಿ ತಥಾ ಗಹಣಕ್ಖಮೋ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ **"ಸೋ…ಪೇ॰… ಗಣ್ಹಾತೀ"**ತಿ। **ಏತಾನೀ**ತಿ ಸದ್ಧಾದೀನಿ। ತಾನಿ ಹಿ ಸದ್ಧೇಯ್ಯಾನಂ ವತ್ಥೂನಂ ಗಹಣಹೇತುಭಾವತೋ "ಕಾರಣಾನೀ"ತಿ ವುತ್ತಾನಿ। **ಭವನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಬಾನ**ನ್ತಿ ನವವಿಧೋಪಿ ಭವೋ ನಿರುಜ್ಝತಿ ಏತ್ಥ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅಧಿಗತೇತಿ ಭವನಿರೋಧೋ, ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಸ್ವಾಯಂ ಭವೋ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಸಙ್ಗಹೋ ತಬ್ಬಿನಿಮುತ್ತೋ ನತ್ಥೀತಿ ಆಹ **"ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಬಾನ"**ನ್ತಿ। **ಭವನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ ನಾಮಾ**ತಿ "ನಿಬ್ಬಾನಂ ನಾಮ ಭವನಿರೋಧೋ"ತಿ ಏಸ ಪಞ್ಹೋ ಸೇಕ್ಖೇಹಿಪಿ ಜಾನಿತಬ್ಬೋ, ನ ಅಸೇಕ್ಖೇಹೇವ। **ಇಮಂ ಠಾನ**ನ್ತಿ ಇಮಂ ಯಾಥಾವಕಾರಣಂ।

ಸುಟ್ಠು ದಿಟ್ಠನ್ತಿ "ಭವನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಬಾನ"ನ್ತಿ ಮಯಾ ಸುಟ್ಠು ಯಾಥಾವತೋ ದಿಟ್ಠಂ, ಭವಸ್ಸ ಪೀಳನಸಙ್ಖತಸನ್ತಾಪವಿಪರಿಣಾಮಟ್ಠಾನಂ, ಭವನಿರೋಧಸ್ಸ ಚ ನಿಸ್ಸರಣವಿವೇಕಾಸಙ್ಖತಾಮತಟ್ಠಾನಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ದಿಟ್ಠತ್ತಾ। ಅನಾಗಾಮಿಫಲೇ ಠಿತೋ ಹಿ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇ ಠಿತೋ ಏವ ನಾಮ ಉಪರಿಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅನಧಿಗತತ್ತಾತಿ ವುತ್ತಂ **"ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇ ಠಿತತ್ತಾ"**ತಿ। ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆರಬ್ಭ ಪವತ್ತಮ್ಪಿ ಥೇರಸ್ಸೇತಂ ಞಾಣಂ "ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೀ"ತಿ ವುತ್ತಞಾಣಂ ವಿಯ ನ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ಏಕೂನವೀಸತಿಯಾ…ಪೇ॰… ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣ"**ನ್ತಿ। ಏತೇನ ಏತಂ ನಿಬ್ಬಾನಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ವಿಯ ನ ಹೋತಿ ಸಪ್ಪದೇಸಭಾವತೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಏವಞ್ಚ ಕತ್ವಾ ಇಧ ಉದಪಾನನಿದಸ್ಸನಮ್ಪಿ ಸಮತ್ಥಿತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣೇನಾ**ತಿ ಅವಸೇಸಕಿಲೇಸಾನಂ, ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸೇವ ವಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಞಾಣೇನ। **ಉಪರಿ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಯೋ**ತಿ ಉಪರಿ ಸಿಜ್ಝನತೋ ಅರಹತ್ತಪಟಿಲಾಭೋ ತಥಾ **ಅತ್ಥಿ**। "ಯೇನಾಹಂ ತಂ ಪರಿಯೇಸತೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಚ್ಛಿಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ **ಜಾನಾತಿ**।

ಕೋಸಮ್ಬಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಉಪಯನ್ತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೯. ನವಮೇ **ಉದಕವಡ್ಢನಸಮಯೇತಿ** ಸಬ್ಬದಿವಸೇಸು ಮಹಾಸಮುದ್ದಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಮಹನ್ತಚನ್ದಕನ್ತಮಣಿಪಬ್ಬತಾನಂ ಜುಣ್ಹಸಮ್ಫಸ್ಸೇನ ಪಹತತ್ತಾ ಜಲಾಭಿಸನ್ದನವಸೇನ ಉದಕಸ್ಸ ವಡ್ಢನಸಮಯೇ। **ಉಪರಿ ಗಚ್ಛನ್ತೋತಿ** ಪಕತಿಯಾ ಉದಕಸ್ಸ ತಿಟ್ಠಟ್ಠಾನಸ್ಸ ತತೋ ಉಪರಿ ಗಚ್ಛನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಪರಿ ಯಾಪೇತೀತಿ** ಉದಕಂ ತತ್ಥ ಉಪರೂಪರಿ ವಡ್ಢೇತಿ। ತಥಾಭೂತೋ ಚ ತಂ ಬ್ರೂಹೇನ್ತೋ ಪೂರೇನ್ತೋತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ "**ವಡ್ಢೇತಿ ಪೂರೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ**"ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪಚ್ಚಯಧಮ್ಮಾ ಅತ್ತನೋ ಫಲಸಮವಾಯಪಚ್ಚಯೇ ಹೋನ್ತೇ ತಸ್ಸ ಉಪರಿ ಠಿತೋ ವಿಯ ಹೋತಿ ತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ವಸೇ ವತ್ತಾಪನತೋ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ "**ಅವಿಜ್ಜಾ ಉಪರಿ ಗಚ್ಛನ್ತೀ**"ತಿ। ಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ ಹಿ ಸಾ ತಥಾ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನಾಹ "**ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಪಚ್ಚಯೋ ಭವಿತುಂ ಸಕ್ಕುಣನ್ತೀ**"ತಿ। **ಅಪಗಚ್ಛನ್ತೋ** ಯಾಯನ್ತೋ। ತೇನಾಹ "**ಓಸರನ್ತೋ**"ತಿ, ಅವಡ್ಢನ್ತೋ ಪರಿಹೀಯಮಾನೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಉಪಯನ್ತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಸುಸಿಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೦. ದಸಮೇ **ಗರುಕತೋತಿ** ಗರುಭಾವಹೇತೂನಂ ಉತ್ತಮಗುಣಾನಂ ಮತ್ಥಕಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅನಞ್ಞಸಾಧಾರಣೇನ ಗರುಕಾರೇನ ಗರುಕತೋ। **ಮಾನಿತೋತಿ** ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಮಾನಿತೋ। ತಾಯ ಹಿ ವಿಞ್ಞೂನಂ ಮನಾಪತಾತಿ ಆಹ "**ಮನೇನ ಪಿಯಾಯಿತೋ**"ತಿ। **ಚತುಪಚ್ಚಯಪೂಜಾಯ ಚ ಪೂಜಿತೋತಿ** ಇದಂ ಅತ್ಥವಚನಂ। ಯದತ್ಥಂ ಸಂಗೀತಿಕಾರೇಹಿ "ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ ಭಗವಾ ಸಕ್ಕತೋ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿನಾ ಇಮಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ನಿದಾನಂ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಂ, ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಉಲ್ಲಿಙ್ಗವಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ। **ಅಂಸಕೂಟತೋತಿ** ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗೇನ ಉಭೋ ಅಂಸಕೂಟೇ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಠಿತಾ ದಕ್ಖಿಣಅಂಸಕೂಟತೋ, ಉಭಯತೋ ವಾ ಅಪನೇನ್ತಿ। ಪರಿಚಿತಗನ್ಥವಸೇನ **ಪಣ್ಡಿತಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ,** ಯತೋ ಪಚ್ಛಾ ವಿಸೇಸಭಾಗೀ ಜಾತೋ। ವಿಚಿತ್ತನಯಾಯ ಧಮ್ಮಕಥಾಯ ಕಥನತೋ "**ಕವಿಸೇಟ್ಠೋ**"ತಿ ಆಹಂಸು।

ತೇಜುಸ್ಸದೋತಿ ಮಹಾತೇಜೋ। ಪುರೇಭತ್ತಕಿಚ್ಚಾದೀನಂ ನಿಯತಭಾವೇನ **ನಿಯಮಮನುಯುತ್ತೋ। ವಿಪಸ್ಸನಾಲಕ್ಖಣಮ್ಹೀತಿ** ಞಾಣಂ ತತ್ಥ ಕಥಿತಂ। **ಧಮ್ಮನ್ತಿ** ತಸ್ಸಂ ತಸ್ಸಂ ಪರಿಸಾಯಂ ಥೇರಸ್ಸ ಅಸಮ್ಮುಖಾ ದೇಸಿತಂ ಧಮ್ಮಂ। **ಆಹರಿತ್ವಾ ಕಥೇತಿ** ತಥಾ ವರಸ್ಸ ದಿನ್ನತ್ತಾ।

ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಸುಸಿಮೋ ಪೂರಣಾದಯೋ ವಿಯ ಸತ್ಥುಪಟಿಞ್ಞೋ ನ ಹೋತಿ, ತಿತ್ಥಿಯೇಹಿ ಪನ "ಅಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪಬ್ಬಜಿತೋ ಪಞ್ಞವಾ ವೇದಙ್ಗಕುಸಲೋ"ತಿ ಗಣಾಚರಿಯಟ್ಠಾನೇ ಠಪಿತೋ, ತಥಾ ಚಸ್ಸ ಸಮ್ಭಾವಿತೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "**ಅಹಂ ಸತ್ಥಾತಿ ಪಟಿಜಾನನ್ತೋ**"ತಿ, ನ ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಕತ್ತಾ। ತಥಾ ಹೇಸ ಭಗವತೋ ಸಮ್ಮುಖಾ ಉಪಗನ್ತುಂ ಅಸಕ್ಖಿ।

ಅಞ್ಞಾತಿ ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ನಾಮಂ ಅಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ ಚಿಣ್ಣನ್ತೇ ಪವತ್ತತ್ತಾ। **ತಂ ಪವತ್ತಿನ್ತಿ** ಯಂ ಅಞ್ಞಬ್ಯಾಕರಣಂ ವುತ್ತಂ, ತಂ ಸುತ್ವಾ। **ಅಸ್ಸ** ಸುಸಿಮಸ್ಸ, **ಪರಮಪ್ಪಮಾಣನ್ತಿ** ಉತ್ತಮಕೋಟಿ। **ಆಚರಿಯಮುಟ್ಠೀತಿ** ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಮುಟ್ಠಿಕತಧಮ್ಮೋ।

ಅಙ್ಗಸನ್ತತಾಯಾತಿ ನೀವರಣಾದೀನಂ ಪಚ್ಚನೀಕಧಮ್ಮಾನಂ ವಿದೂರಭಾವೇನ ಝಾನಙ್ಗಾನಂ ವೂಪಸನ್ತತಾಯ। ನಿಬ್ಬುತಸಬ್ಬದರಥಪರಿಳಾಹತಾಯ ಹಿ ತೇಸಂ ಝಾನಾನಂ ಪಣೀತತರಭಾವೋ। **ಆರಮ್ಮಣಸನ್ತತಾಯಾತಿ** ರೂಪಪತಿಭಾಗವಿಗಮೇನ ಸಣ್ಹಸುಖುಮಾದಿಭಾವಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಸನ್ತಭಾವೇನ। ಯದಗ್ಗೇನ ಹಿ ತೇಸಂ ಭಾವನಾತಿಸಯಸಮ್ಭಾವಿತಸಣ್ಹಸುಖುಮಪ್ಪಕಾರಾನಿ ಆರಮ್ಮಣಾನಿ ಸನ್ತಾನಿ, ತದಗ್ಗೇನ ಝಾನಙ್ಗಾನಂ ಸನ್ತತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಆರಮ್ಮಣಸನ್ತತಾಯ** ವಾ ತದಾರಮ್ಮಣಧಮ್ಮಾನಂ ಸನ್ತತಾ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣಾಹಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಹಿ ದೀಪೇತಬ್ಬಾ। **ಆರುಪ್ಪವಿಮೋಕ್ಖಾತಿ** ಅರೂಪಜ್ಝಾನಸಞ್ಞಿತವಿಮೋಕ್ಖಾ। **ಪಞ್ಞಾಮತ್ತೇನೇವ ವಿಮುತ್ತಾ,** ನ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತಾ। ಧಮ್ಮಾನಂ

ಠಿತತಾ ತಂಸಭಾವತಾ ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿ, ಅನಿಚ್ಚದುಕ್ಖಾನತ್ತತಾ, ತತ್ಥ ಞಾಣಂ **ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿಞಾಣ**ನ್ತಿ ಆಹ “**ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣ**”ನ್ತಿ। **ಏವಮಾಹಾ**ತಿ “ಪುಬ್ಬೇ ಖೋ, ಸುಸಿಮ, ಧಮ್ಮಟ್ಠಿತಿಞಾಣಂ, ಪಚ್ಛಾ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಞಾಣ”ನ್ತಿ ಏವಮಾದಿ।

ವಿನಾಪಿ ಸಮಾಧಿನ್ತಿ ಸಮಥಲಕ್ಖಣಪ್ಪತ್ತಂ ಪುರಿಮಸಿದ್ಧಂ ವಿನಾಪಿ ಸಮಾಧಿನ್ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಯಾನಿಕಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। **ಏವ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಾಕಾರೇನ। ನ **ಸಮಾಧಿನಿಸ್ಸನ್ದೋ** ಅನುಪುಬ್ಬವಿಹಾರಾ ವಿಯ। **ನ ಸಮಾಧಿಆನಿಸಂಸೋ** ಲೋಕಿಯಾಭಿಞ್ಞಾ ವಿಯ। **ನ ಸಮಾಧಿಸ್ಸ ನಿಪ್ಫತ್ತಿ** ಸಬ್ಬಭವಗ್ಗಂ ವಿಯ। ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ನಿಪ್ಫತ್ತಿ ಮಗ್ಗೋ ವಾ ಫಲಂ ವಾತಿ ಯೋಜನಾ।

ರೂಪಾದೀಸು ಚೇತೇಸು ತಿಣ್ಣಂ ಲಕ್ಖಣಾನಂ ಪರಿವತ್ತನವಸೇನ ದೇಸನಾ **ತೇಪರಿವಟ್ಟದೇಸನಾ**। **ಅನುಯೋಗಂ ಆರೋಪೇನ್ತೋ**ತಿ ನನು ವುತ್ತಂ, ಸುಸಿಮ, ಇದಾನಿ ಅರಹತ್ತಾಧಿಗಮೇನ ಸಬ್ಬಸೋ ಪಚ್ಚಯಾಕಾರಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ವಿಗತಸಮ್ಮೋಹೋತಿ ಅನುಯೋಗಂ ಕರೋನ್ತೋ। **ಪಾಕಟಕರಣತ್ಥ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ತ್ವಂ, ಸುಸಿಮ, ನಿಜ್ಝಾನಕೋ ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕೋ ಚ ಹುತ್ವಾ ಆಸವಾನಂ ಖಯಸಮ್ಮಸನೇ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತೋ, ಏವಮೇತೇಪಿ ಭಿಕ್ಖೂ, ತಸ್ಮಾ “ಅಪಿ ಪನ ತುಮ್ಹೇ ಆಯಸ್ಮನ್ತೋ”ತಿಆದಿನಾ ನ ತೇ ತಯಾ ಅನುಯುಞ್ಜಿತಬ್ಬಾತಿ।

ಸುಸಿಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಮಹಾವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣವಗ್ಗೋ

೧. ಜರಾಮರಣಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೭೧-೭೨. **ಏಕೇಕಂ** ಸುತ್ತಂ **ಕತ್ವಾ ಏಕಾದಸ ಸುತ್ತಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ** ಅವಿಜ್ಜಾಯ ವಸೇನ ದೇಸನಾಯ ಅನಾಗತತ್ತಾ, ತಥಾನಾಗಮನಞ್ಚಸ್ಸಾ ಚತುಸಚ್ಚವಸೇನ ಏಕೇಕಸ್ಸ ಪದಸ್ಸ ಉದ್ಧಟತ್ತಾ। ಕಾಮಞ್ಚ “ಆಸವಸಮುದಯಾ ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುದಯೋ”ತಿ ಅತ್ಥೇವ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಸುತ್ತಪದಂ, ಇಧ ಪನ ವೇನೇಯ್ಯಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ತಥಾ ನ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಜರಾಮರಣಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಅನ್ತರಪೇಯ್ಯಾಲವಗ್ಗೋ

೧. ಸತ್ಥುಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೭೩. **ಅಯಂ ಸತ್ಥಾ ನಾಮಾ**ತಿ ಅಯಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ ಸಾಸತಿ ವಿಮುತ್ತಿಧಮ್ಮಂ ಅನುಸಾಸತೀತಿ ಸತ್ಥಾ ನಾಮ। ಅಧಿಸೀಲಾದಿವಸೇನ **ತಿವಿಧಾಪಿ ಸಿಕ್ಖಾ**। **ಯೋಗೋ**ತಿ ಭಾವನಾನುಯೋಗೋ। **ಛನ್ದೋ**ತಿ ನಿಯ್ಯಾನೇತಾ **ಕತ್ತುಕಮ್ಯತಾಕುಸಲಚ್ಛನ್ದೋ**। ಸಬ್ಬಂ ಭಾವನಾಯ ಪರಿಸ್ಸಯಂ ಸಹತಿ, ಸಬ್ಬಂ ವಾಸ್ಸ ಉಪಕಾರಾವಹಂ ಸಹತಿ ವಾಹೇತೀತಿ **ಸಬ್ಬಸಹಂ**। **ಅಪ್ಪಟಿವಾನೀ**ತಿ ನ ಪಟಿನಿವತ್ತತೀತಿ ಅಪ್ಪಟಿವಾನೀ। ಅನ್ತರಾಯ ಸಹನಂ ಮೋಹನಾಸನವೀರಿಯಂ ಆತಪ್ಪತಿ ಕಿಲೇಸೇತಿ **ಆತಪ್ಪಂ**। ವಿಧಿನಾ ಈರೇತಬ್ಬತ್ತಾ ಪವತ್ತೇತಬ್ಬತ್ತಾ **ವೀರಿಯಂ**। ಸತತಂ ಪವತ್ತಿಯಮಾನಭಾವನಾನುಯೋಗಕಮ್ಮಂ **ಸಾತಚ್ಚ**ನ್ತಿ ಆಹ “**ಸತತಕಿರಿಯ**”ನ್ತಿ। **ತಾದಿಸಮೇವಾ**ತಿ ಯಾದಿಸೀ ಸತಿ ವುತ್ತಾ, ತಾದಿಸಮೇವ ಞಾಣಂ, ಜರಾಮರಣಾದಿವಸೇನ ಚತುಸಚ್ಚಪರಿಗ್ಗಾಹಕಂ ಞಾಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅನ್ತರಪೇಯ್ಯಾಲವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ನಿದಾನಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೧. ಅಭಿಸಮಯಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ನಖಸಿಖಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೪. **ಸುಖುಮಾ**ತಿ ತರುಣಾ ಪರಿತ್ತಾ ಕೇಸಗ್ಗಮತ್ತಭಾವತೋ। ಯಥಾ ಕೇಸಾ ದೀಘಸೋ ದ್ವಙ್ಗುಲಮತ್ತಾಯ ಸಬ್ಬಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಏತಪ್ಪಮಾಣಾವ, ನ ತಚ್ಛಿನ್ದನಂ, ಏವಂ ನಖಗ್ಗಾಪಿ ಕೇಸಗ್ಗಮತ್ತಾವ, ನ ತೇಸಂ ಛಿನ್ದನಂ ಅವಡ್ಢನತೋ। **ಪರತೋ**ತಿ "ಸಹಸ್ಸಿಮಂ ಸತಸಹಸ್ಸಿಮ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಟ್ಠಾನೇ। **ಅಭಿಸಮೇತ್ವಾ**ತಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ, ತಸ್ಮಾ ಅಭಿಸಮೇತಾವಿನೋ ಪಟಿವಿದ್ಧಸಚ್ಚಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಾಮಂ ಪುರಿಮಪದಂ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಅತೀತಭಾವಂ ಉಪಾದಾಯಪಿ ವತ್ತುಂ ಯುತ್ತಂ। ಪುರೇತರಂಯೇವ ಪನ ವುತ್ತಭಾವಂ ಉಪಾದಾಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಪುರಿಮಂ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧ**"ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಪುರಿಮಂ** ನಾಮ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಅಪೇಕ್ಖಿತ್ವಾ। ಪುರಿಮಪಚ್ಛಿಮತಾ ಹಿ ತಂ ತಂ ಉಪಾದಾಯ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಂ ಪುರಿಮಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಕತಮಂ ಪನಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। "ಅತೀತಮ್ಪಿ ಪರಿಕ್ಖೀಣ"ನ್ತಿ ಇಧಾಧಿಪ್ಪೇತಂ ಪರಿಕ್ಖೀಣಮೇವ ವಿಭಾವೇತುಂ "**ಕತಮಂ ಪನ ಪರಿಕ್ಖೀಣ**"ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖಯೋ ಇಧ ಚೋದಿತೋತಿ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಪಠಮಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಭಾವಿತತ್ತಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ**"ತಿ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಂ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ ಪುನ "**ಕತಮ**"ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಸತ್ತಸು ಅತ್ತಭಾವೇಸು ಯಂ ಅಪಾಯೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ ಅಟ್ಠಮಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ** ಅಪಾಯೇಸು ಚಾತಿ ಯಂ ದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಪರಿಕ್ಖೀಣನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಸೋತಾಪನ್ನಸ್ಸ, ಯಂ ಪರಿಮಾಣಂ, ತತೋ ಉದ್ಧಙ್ಗ ಉಪಪಾತಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಮಹಾ ಅತ್ಥೋ ಗುಣೋ ಮಹತ್ಥೋ, ಸೋ ಏತಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಮಹತ್ಥಿಯೋ** ಕ-ಕಾರಸ್ಸ ಯ-ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ। ತೇನಾಹ "**ಮಹತೋ ಅತ್ಥಸ್ಸ ನಿಪ್ಫಾದಕೋ**"ತಿ।

ನಖಸಿಖಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಪೋಕ್ಖರಣೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೫. **ಉಬ್ಬೇಧೇನಾ**ತಿ ಅವವೇಧೇನ ಅಧೋದಿಸತಾಯ। ತೇನಾಹ "**ಗಮ್ಭೀರತಾಯಾ**"ತಿ।

ಪೋಕ್ಖರಣೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಸಂಭೇಜ್ಜಉದಕಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೭೬-೭೭. **ಸಮ್ಭಿಜ್ಜಟ್ಠಾನೇ**ತಿ ಸಮ್ಭಿಜ್ಜಸಮೋಧಾನಗತಟ್ಠಾನೇ। **ಸಮೇನ್ತಿ** ಸಮೇತಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇನಾಹ "**ಸಮಾಗಚ್ಛನ್ತೀ**"ತಿ। ಪಾಳಿಯಂ ವಿಭತ್ತಿಲೋಪೇನ ನಿದ್ದೇಸೋತಿ ತಮತ್ಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "**ತೀಣಿ ವಾ**"ತಿ ಆಹ। ಸಮ್ಭಿಜ್ಜತಿ ಮಿಸ್ಸೀಭಾವಂ ಗಚ್ಛತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಸಮ್ಭೇಜ್ಜಂ, ಮಿಸ್ಸಿತಟ್ಠಾನಂ। ತತ್ಥ ಉದಕಂ **ಸಮ್ಭೇಜ್ಜಉದಕಂ**। ತೇನಾಹ "**ಸಮ್ಭಿನ್ನಟ್ಠಾನೇ ಉದಕ**"ನ್ತಿ।

ಸಂಭೇಜ್ಜಉದಕಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಪಥವೀಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೭೮-೮೪. **ಚಕ್ಕವಾಳಬ್ಭನ್ತರಾಯಾ**ತಿ ಚಕ್ಕವಾಳಪಬ್ಬತಸ್ಸ ಅನ್ತೋಗಧಾಯ।

ಛಟ್ಠಾದೀಸು ವುತ್ತನಯೇನೇವಾತಿ ಇಧ ಛಟ್ಠಸುತ್ತಾದೀಸು ಪಠಮಸುತ್ತಾದೀಸು ವುತ್ತನಯೇನೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ವಿಸೇಸಾಭಾವತೋ।

ಪರಿಯೋಸಾನೇತಿ ಇಮಸ್ಸ ಅಭಿಸಮಯಸಂಯುತ್ತಸ್ಸ ಓಸಾನಟ್ಠಾನೇ। **ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾನನ್ತಿ** ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾನಂ। **ಗುಣಾಧಿಗಮೋತಿ** ಝಾನಾಭಿಞ್ಞಾಸಹಿತೋ ಗುಣಾಧಿಗಮೋ। **ಸತಭಾಗಮ್ಪಿ...ಪೇ॰... ನ ಉಪಗಚ್ಛತಿ** ಸಚ್ಚಪಟಿವೇಧಸ್ಸ ಮಹಾನುಭಾವತ್ತಾ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ ಪಚ್ಚಕ್ಖಸಬ್ಬಧಮ್ಮೋ ‘‘ಏವಂ ಮಹಾಧಿಗಮೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಏವಂ ಮಹಾಭಿಞ್ಞೋ’’ತಿ।

ಪಥವೀಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಅಭಿಸಮಯಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೩. ಧಾತುಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ನಾನತ್ತವಗ್ಗೋ

೧. ಧಾತುನಾನತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೫. ಪಠಮನ್ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ನಿದಾನವಗ್ಗೇ ಸಂಯುತ್ತಾನಂ ಪಠಮಂ ಸಂಗೀತತ್ತಾ। **ನಿಸ್ಸತ್ತಟ್ಠಸುಞ್ಞತಟ್ಠಸಙ್ಖಾತೇನಾತಿ** ಧಮ್ಮಮತ್ತತಾಯ ನಿಸ್ಸತ್ತತಾಸಙ್ಖಾತೇನ ನಿಚ್ಚಸುಭಸುಖಅತ್ತಸುಞ್ಞತಟ್ಠಸಙ್ಖಾತೇನ। **ಸಭಾವಟ್ಠೇನಾತಿ** ಯಥಾಭೂತಸಭಾವಟ್ಠೇನ। ತತೋ ಏವ ಸಭಾವಸ್ಸ ಧಾರಣಟ್ಠೇನ **ಧಾತೂತಿ ಲದ್ಧನಾಮಾನಂ। ನಾನಾಸಭಾವೋ** ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವಿಸದಿಸತಾ **ಧಾತುನಾನತ್ತಂ।** ಚಕ್ಖುಸಙ್ಖಾತೋ ಪಸಾದೋ **ಚಕ್ಖುಪಸಾದೋ।** ಸೋ ಏವ ಚಕ್ಖನಟ್ಠೇನ ಚಕ್ಖು, ನಿಸ್ಸತ್ತಸುಞ್ಞತಟ್ಠೇನ ಧಾತು ಚಾತಿ **ಚಕ್ಖುಧಾತು।** ಚಕ್ಖುಪಸಾದವತ್ಥುಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ಕತ್ವಾ ಪವತ್ತಂ **ಚಕ್ಖುಪಸಾದವತ್ಥುಕಂ।** ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ದ್ವೇ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಮನೋಧಾತುಯೋ, ಏಕಾ ಕಿರಿಯಾ ಮನೋಧಾತೂತಿ **ತಿಸ್ಸೋ ಮನೋಧಾತುಯೋ ಮನೋಧಾತು** ''ಮನನಮತ್ತಾ ಧಾತೂ''ತಿ ಕತ್ವಾ। **ವೇದನಾದಯೋ...ಪೇ॰... ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ಧಮ್ಮಧಾತು** ವಿಸೇಸಸಞ್ಞಾಪರಿಹಾರೇನ ಸಾಮಞ್ಞಸಞ್ಞಾಯ ಪವತ್ತನತೋ। ತಥಾ ಹೇತೇ ಧಮ್ಮಾ ಆಯತನದೇಸನಾಯ ''ಧಮ್ಮಾಯತನ''ನ್ತೇವ ದೇಸಿತಾ। ನ ಹಿ ನೇಸಂ ರೂಪಾಯತನಾದೀನಂ ವಿಯ ವಿಞ್ಞಾಣೇಹಿ ಅಞ್ಞವಿಞ್ಞಾಣೇನ ಗಹೇತಬ್ಬತಾಕಾರೋ ಅತ್ಥಿ। **ಸಬ್ಬಮ್ಪೀತಿ** ಛಸತ್ತತಿವಿಧಂ **ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಂ। ಕಾಮಾವಚರಾ** ಕಾಮಧಾತುಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ। **ಅವಸಾನೇ ದ್ವೇತಿ** ಧಮ್ಮಧಾತುಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತುಯೋ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ತಂಸಂವಣ್ಣನಾಸು ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಧಾತುನಾನತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಫಸ್ಸನಾನತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೬. ಜಾತಿಪಸುತಿಆರಮ್ಮಣಾದಿಭೇದೇನ ನಾನಾಭಾವೋ **ಫಸ್ಸೋ।** ಜಾತಿಪಚ್ಚಯಭೇದೇನ ಹಿ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಭೇದೋ ಹೋತಿಯೇವ। ಧಮ್ಮಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ ಧಾತುದೇಸನಾಯಂ ತಿಸ್ಸೋ ಮನನಮತ್ತಾ ಧಾತುಯೋವ ಮನೋಧಾತುಯೋ। ಕಿರಿಯಾಮಯಸ್ಸ ಚಿತ್ತುಪ್ಪತ್ತಿವಿಭಾಗೇನ ಪಚ್ಚಯುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಸೇನ ಧಾತುದೇಸನಾಯಂ ಮನನಟ್ಠೇನ ಧಾತುತಾಯ ಸಾಮಞ್ಞತೋ ಮನೋದ್ವಾರಾವಜ್ಜನಂ ''ಮನೋಧಾತೂ''ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ **''ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಮನೋದ್ವಾರೇ ಪಠಮಜವನಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ''**ತಿಆದಿ। **ತಸ್ಮಾತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಕಾಮಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಮನೋಧಾತುಅನನ್ತರಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಸನ್ತೀರಣವಿಞ್ಞಾಣಧಾತುಯಾ ಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ಫಸ್ಸೋಪಿ ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಏವ ನಾಮ, ದುಬ್ಬಲತ್ತಾ ಪನ ಸೋ ಸಬ್ಬಭವೇಸು ಅಸಮ್ಭವತೋ ಚ ಗಹಿತೋ ಅನವಸೇಸತೋ ಗಹಣಂ ನ ಹೋತೀತಿ ಮನೋದ್ವಾರೇ ಜವನಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ। **ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋತಿ** ಅಯಂ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಾನುಗತೋ ಅತ್ಥೋ।

ಫಸ್ಸನಾನತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ನೋಫಸ್ಸನಾನತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೭. ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿಚ್ಚಾತಿ ಮನೋದ್ವಾರೇ ಪಠಮಜವನಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ಫಸ್ಸೋ ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸೋ, ತಂ ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿಚ್ಚ। **ಮನೋಧಾತೂತಿ** ಆವಜ್ಜನಕಿರಿಯಮನೋಧಾತು। ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು ಮನೋಧಾತೂತಿ

ವೇನೇಯ್ಯಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ತೇನಾಹ **“ಮನೋದ್ವಾರೇ…ಪೇ॰… ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ”**ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ವಕ್ಖತಿ “ಸಬ್ಬಾನಿ ಚೇತಾನೀ”ತಿಆದಿ।

ನೋಫಸ್ಸನಾನತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ವೇದನಾನಾನತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೮. **ಸಬ್ಬಾಪಿ ತಸ್ಮಿಂ ದ್ವಾರೇ ವೇದನಾ ವತ್ತೇಯ್ಯುಂ** ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸವೇದನಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯಪಚ್ಚಯಭಾವಿತಾ। **ನಿಬ್ಬತ್ತಿಥಾಸುಕತ್ಥನ್ತಿ** ನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯಭಾವೇನ ಪವತ್ತಿಯಾ ದಸ್ಸನಸುಖತ್ಥಂ। **ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನವೇದನಮೇವ ಗಹೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ,** ತಾಯ ಗಹಿತಾಯ ಇತರಾಸಂ ಗಹಣಂ ಞಾಯಾಗತಮೇವಾತಿ। **ವುತ್ತಂ** ಪೋರಾಣಟ್ಠಕಥಾಯಂ। **ಆವಜ್ಜನಸಮ್ಫಸ್ಸನ್ತಿ** ಆವಜ್ಜನಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸಂ। ಅನನ್ತರೂಪನಿಸ್ಸಯಭೂತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಪಠಮಜವನವಸೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಅಯಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ** ಉಪನಿಸ್ಸಯಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ।

ವೇದನಾನಾನತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ದುತಿಯವೇದನಾನಾನತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೯. **ತತಿಯಚತುತ್ಥೇಸು ವುತ್ತನಯಾವಾತಿ** “ನೋ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಚಕ್ಖುಧಾತೂ”ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತನಯೋ, ಚತುತ್ಥೇ “ಚಕ್ಖುಧಾತುಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸೋ”ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತನಯೋ ಚ। **ಏಕತೋ ಕತ್ವಾತಿ** ಏಕಜ್ಝಂ ಕತ್ವಾ ದೇಸಿತಾ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ತೇಸು ಸುತ್ತೇಸು ಏವಂ ದೇಸನಾ ಪವತ್ತಾತಿ ಆಹ **“ಸಬ್ಬಾನಿ ಚೇತಾನೀ”**ತಿಆದಿ। ಪಟಿಸೇಧೋ ಪನ ತೇಸಂ ವೇದನಾನಾನತ್ತಾದೀನಂ ಫಸ್ಸನಾನತ್ತಾದಿಕಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭಾವತೋ ತಥಾಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅಸಮ್ಭವತೋ। **ಇತೋ ಪರೇಸೂತಿ** “ನೋ ಪರಿಯೇಸನಾನಾನತ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಪರಿಳಾಹನಾನತ್ತ”ನ್ತಿಆದೀಸು।

ದುತಿಯವೇದನಾನಾನತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಬಾಹಿರಧಾತುನಾನತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೦. **ಪಞ್ಚ ಧಾತುಯೋ ಕಾಮಾವಚರಾ** ರೂಪಸಭಾವತ್ತಾ।

ಬಾಹಿರಧಾತುನಾನತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸಞ್ಞಾನಾನತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೧. **ಆಪಾಥೇ ಪತಿತನ್ತಿ** ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಆಪಾಥಗತಂ ಸಾಟಕವೇಠನಾದಿಸಞ್ಞಿತಂ ಭೂತಸಙ್ಘಾತಂ ಸಮ್ಮಾ ನಿಸ್ಸಿತಂ। ಚಕ್ಖುದ್ವಾರೇ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನಾದಿಸಮ್ಪಯುತ್ತಸಞ್ಞಾನಂ ಸಙ್ಕಪ್ಪಗತಿಕತ್ತಾ, ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಸಞ್ಞಾಗಹಣೇನೇವ ವಾ ಗಹೇತಬ್ಬತೋ **“ರೂಪಸಞ್ಞಾತಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಸಞ್ಞಾ”**ತಿ ವುತ್ತಂ ತತ್ಥ ಸಞ್ಞಾಯ ಏವ ಲಬ್ಭನತೋ। ಏತೇನೇವ ಹಿ ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ಸಙ್ಕಪ್ಪೋತಿ ಇದಮ್ಪಿ ಸಂವಣ್ಣಿತನ್ತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತೇನಾಹ **“ಸಞ್ಞಾಸಙ್ಕಪ್ಪಛನ್ದಾ ಏಕಜವನವಾರೇಪಿ ನಾನಾಜವನವಾರೇಪಿ ಲಬ್ಭನ್ತೀ”**ತಿ। ಜವನಸಮ್ಪಯುತ್ತಸ್ಸ ವಿತಕ್ಕಸ್ಸ ಛನ್ದಗತಿಕತ್ತಾ ವುತ್ತಂ **“ತೀಹಿ ಚಿತ್ತೇಹಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ಸಙ್ಕಪ್ಪೋ”**ತಿ। **ಛನ್ದಿಕತಟ್ಠೇನಾತಿ** ಛನ್ದಕರಣಟ್ಠೇನ, ಇಚ್ಛಿತಟ್ಠೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನುಡಹನಟ್ಠೇನಾತಿ** ಪರಿಡಹನಟ್ಠೇನ। ಸನ್ನಿಸ್ಸಯದಾಹರಸಾ ಹಿ ರಾಗಗ್ಗಿಆದಯೋ “ರೂಪೇ”ತಿ ಪನ ತಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣದಸ್ಸನಮೇತಂ। **ಪರಿಳಾಹೋತಿ** ಪರಿಳಾಹಸೀಸೇನ ಅಪೇಕ್ಖಂ ವದತಿ। ತೇನಾಹ **“ಪರಿಳಾಹೇ**

ಉಪ್ಪನ್ನೇ"ತಿಆದಿ। "ಪರಿಳಾಹೋ"ತಿ ದಳ್ಹಜ್ಝೋಸಾನಾ ಬಲವಾಕಾರಪ್ಪತ್ತಾ ವುತ್ತಾತಿ ಆಹ "**ಪರಿಳಾಹಪರಿಯೇಸನಾ ಪನ ನಾನಾಜವನವಾರೇಯೇವ ಲಬ್ಭನ್ತೀ**"ತಿ। ತಾಸಂ ಲದ್ಧೂಪನಿಸ್ಸಯಭಾವತೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಇಮಿನಾ ನಯೇನಾ**ತಿ "ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಸಞ್ಞಾನಾನತ್ತ"ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। "ರೂಪಸಞ್ಞಾದಿನಾನಾಸಭಾವಂ ಸಞ್ಞಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಕಾಮಸಙ್ಕಪ್ಪಾದಿನಾನಾಸಭಾವೋ ಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಸಞ್ಞಾನಾನತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ನೋಪರಿಯೇಸನಾನಾನತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೨. **ಪಟಿಸೇಧಮತ್ತಮೇವ ನಾನಂ,** ಸೇಸಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯಮೇವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ನೋಪರಿಯೇಸನಾನಾನತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಬಾಹಿರಫಸ್ಸನಾನತ್ತಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೯೩. **ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇ ಆರಮ್ಮಣೇ**ತಿ "ಆಪಾಥೇ ಪತಿತ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇ ರೂಪಾರಮ್ಮಣೇ। **ಸಞ್ಞಾ**ತಿ ರೂಪಸಞ್ಞಾವ। ಅರೂಪಧಮ್ಮೋಪಿ ಸಮಾನೋ ಯಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ಪವತ್ತತಿ, ತಂ ಫುಸನ್ತೋ ವಿಯ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ "**ಆರಮ್ಮಣಂ ಫುಸಮಾನೋ**"ತಿ। ತಣ್ಹಾಯ ವತ್ಥುಭೂತಂಯೇವ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ಲಬ್ಭತೀತಿ ಕತ್ವಾ "ರೂಪಲಾಭೋ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ಆಹ "**ಸಹ ತಣ್ಹಾಯ ಆರಮ್ಮಣಂ ರೂಪಲಾಭೋ**"ತಿ। **ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕನಯೋ**ತಿ ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಆರಮ್ಮಣೇ ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸಞ್ಞಾದೀನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಣ್ಹನವಸೇನ ದಸ್ಸಿತನಯೋ। ತೇನಾಹ "**ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವಾ**"ತಿಆದಿ। **ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕನಯೋ**ತಿ ವಾ ಧುವಪರಿಭೋಗವಸೇನ ನಿಬದ್ಧಾರಮ್ಮಣನ್ತಿ ವಾ ಆಗನ್ತುಕಾರಮ್ಮಣನ್ತಿ ವಾ ವಿಭಾಗಂ ಅಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕನಯೋ। **ಅಪರೋ** ನಯೋ। **ಮಿಸ್ಸಕೋ**ತಿ ಆಗನ್ತುಕಾರಮ್ಮಣೇ ನಿಬದ್ಧಾರಮ್ಮಣೇ ಚ ವಿಸಯತೋ ನಿಬದ್ಧಾರಮ್ಮಣೇನ ಮಿಸ್ಸಕೋ। **ನಿಬದ್ಧಾರಮ್ಮಣೇ** ಸತ್ತಾನಂ ಕಿಲೇಸೋ ಮನ್ದೋ ಹೋತಿ। ತಥಾ ಹಿ ಸಞ್ಞಾಸಙ್ಕಪ್ಪಫಸ್ಸವೇದನಾವ ದಸ್ಸಿತಾ। **ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ವಿಯಾ**ತಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಿಯ। **ಖೋಭೇತ್ವಾ**ತಿ ಕುತೂಹಲುಪ್ಪಾದನವಸೇನ ಚಿತ್ತಂ ಖೋಭೇತ್ವಾ।

ಉಪಾಸಿಕಾತಿ ತಸ್ಸ ಅಮಚ್ಚಪುತ್ತಸ್ಸ ಭರಿಯಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। **ತಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಆಗನ್ತುಕಾರಮ್ಮಣೇ। **ಲಾಭೋ** ನಾಮ "ಲಬ್ಭತೀ"ತಿ ಕತ್ವಾ।

ಉರುವಲ್ಲಿಯವಾಸೀತಿ ಉರುವಲ್ಲಿಯಲೇಣವಾಸೀ, ಉರುವಲ್ಲಿಯವಿಹಾರವಾಸೀತಿ ವದನ್ತಿ। **ಪಾಳಿಯಾ**ತಿ "ಧಾತುನಾನತ್ತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿಆದಿನಯಪವತ್ತಾಯ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಸುತ್ತಪಾಳಿಯಾ। **ಪರಿವಟ್ಟೇತ್ವಾ**ತಿ ಮಜ್ಝೇ ಗಹಿತಫಸ್ಸವೇದನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಠಪನವಸೇನ ಪಾಳಿಂ ಪರಿವಟ್ಟೇತ್ವಾ। **ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇ**ತಿಆದಿ ಪರಿವತ್ತೇತಬ್ಬಾಕಾರದಸ್ಸನಂ। ತತ್ಥ **ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇ**ತಿ ಆಪಾಥಗತರೂಪಾರಮ್ಮಣೇ। **ಅವಿಭೂತವಾರ**ನ್ತಿ ಅವಿಭೂತಾರಮ್ಮಣವಾರಂ। ಅಯಮೇವ ವಾ ಪಾಠೋ। **ಗಣ್ಹನ್ತಿ** ಕಥೇನ್ತಿ। **ಏಕಜವನವಾರೇಪಿ ಲಬ್ಭನ್ತಿ** ಚಿರತರನಿವೇಸಾಭಾವಾ। **ನಾನಾಜವನವಾರೇಯೇವ** ದಳ್ಹತರನಿವೇಸತಾಯ।

೯೪. **ದಸಮಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ** ನವಮೇ ವುತ್ತನಯತ್ತಾ। ಪಟಿಸೇಧಮತ್ತಮೇವ ಹೇತ್ಥ ನಾನತ್ತನ್ತಿ।

ಬಾಹಿರಫಸ್ಸನಾನತ್ತಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ನಾನತ್ತವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯವಗ್ಗೋ

೧. ಸತ್ತಧಾತುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೫. ಆಭಾತೀತಿ ಆಭಾ, ಆಲೋಕಭಾವೇನ ನಿಪ್ಫಜ್ಜತಿ, ಉಪಟ್ಠಾತೀತಿ ವಾ ಅತ್ಥೋ। ಸೋ ಏವ ನಿಜ್ಜೀವಟ್ಠೇನ ಧಾತೂತಿ **ಆಭಾಧಾತು। ಆಲೋಕಸ್ಸಾತಿ** ಆಲೋಕಕಸಿಣಸ್ಸ। ಸುಟ್ಠು, ಸೋಭನಂ ವಾ ಭಾತೀತಿ **ಸುಭಂ।** ಕಸಿಣಸಹಚರಣತೋ ಝಾನಂ **ಸುಭಂ।** ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಸುಪರಿಸುದ್ಧವಣ್ಣಂ **ಕಸಿಣಂ।** ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾದಯೋಪಿ ಸುಭಾರಮ್ಮಣಂ ಏವಾತಿ ಕೇಚಿ। **ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸೀತಿ** ದೇಸನಂ ಉದ್ದೇಸಮತ್ತೇ ಏವ ಠಪೇಸಿ। ಪಾಳಿಯಂ "ಅನ್ಧಕಾರಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಪಞ್ಞಾಯತೀ"ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಆರಮ್ಮಣಮೇವ ಗಹಿತಂ, ತಥಾ "ಅಯಂ ಧಾತು ಅಸುಭಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಪಞ್ಞಾಯತೀ"ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಇಧ ಸುವಣ್ಣಂ ಕಸಿಣಂ ಸುಭನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ಏವಂ ದುಬ್ಬಣ್ಣಂ ಅಸುಭನ್ತಿ।

ಅನ್ಧಕಾರಂ ಪಟಿಚ್ಚಾತಿ ಅನ್ಧಕಾರಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದಕಪಚ್ಚಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ। **ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ** ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ। ತೇನಾಹ **"ಅನ್ಧಕಾರೋ ಹೀ"**ತಿಆದಿ। ಆಲೋಕೋಪಿ, ಅನ್ಧಕಾರೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋ ಹೋತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ಅನ್ಧಕಾರೋ ತಾವ ಆಲೋಕೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋ ಹೋತು "ಯತ್ಥ ಆಲೋಕೋ ನತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ಅನ್ಧಕಾರೋ"ತಿ ಆಲೋಕೋ ಕಥಂ ಅನ್ಧಕಾರೇನ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಅನ್ಧಕಾರೇನ ಹಿ ಸೋ ಪಾಕಟೋ ಹೋತೀ"**ತಿ। ಪರಿಚ್ಛೇದಲೇಖಾಯ ವಿಯ ಚಿತ್ತರೂಪಂ ಅನ್ಧಕಾರೇನ ಹಿ ಪರಿತೋ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋ ಹುತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಯಥಾ ತಂ ಛಾಯಾಯ ಆತಪೋ। **ಏಸೇವ ನಯೋತಿ** ಅಸುಭಸುಭಾನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಪರಿಚ್ಛಿನ್ನತಂ ಅತಿದಿಸಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪೇತಮೇವ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಅಸುಭೇ ಸತಿ ಸುಭಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀ"**ತಿ ಆಹ। **ಏವಮಾಹಾತಿ** "ಅಸುಭಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಸುಭಂ ಪಞ್ಞಾಯತೀ"ತಿ ಅವೋಚ। "ರೂಪೀ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನಾಯಂ ನಿದ್ದೇಸೋತಿ ಆಹ **"ರೂಪಂ ಪಟಿಚ್ಚಾತಿ ರೂಪಾವಚರಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಚ್ಚಾ"**ತಿ। ತಾಯ ಹಿ ಸತಿ ಅಧಿಗತಾಯ। **ರೂಪಸಮತಿಕ್ಕಮಾ ವಾ ಹೋತೀತಿ** ಸಭಾವಾರಮ್ಮಣಾನಂ ರೂಪಜ್ಝಾನಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏಸೇವ ನಯೋತಿ** ಇಮಿನಾ "ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಸಮತಿಕ್ಕಮಾ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿ ನಾಮ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿನಾ ದ್ವೇಪಿ ಪಕಾರೇ ಅತಿದಿಸತಿ। **ಪಟಿಸಙ್ಖಾತಿ** ಪಟಿಸಙ್ಖಾಞಾಣೇನ। **ಅಪ್ಪವತ್ತಿನ್ತಿ** ಯಥಾಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಕಾಲಂ ಅಪ್ಪವತ್ತನಂ। ಏತೇನ ಖಣನಿರೋಧಾದಿಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ।

ಕಥಂ ಸಮಾಪತ್ತಿ ಪತ್ತಬ್ಬಾತಿ ಇಮಾಸು ಸತ್ತಸು ಧಾತೂಸು ಕಾ ಪಕಾರಾ ಸಞ್ಞಾಸಮಾಪತ್ತಿ ನಾನಾ ಹುತ್ವಾ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಾ। ತೇನಾಹ **"ಕೀದಿಸಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ"**ತಿಆದಿ। **ಸಞ್ಞಾಯ ಅತ್ಥಿಭಾವೇನಾತಿ** ಪಟುಕಿಚ್ಚಾಯ ಸಞ್ಞಾಯ ಅತ್ಥಿಭಾವೇನ। **ಸುಖುಮಸಙ್ಖಾರಾನಂ** ತತ್ಥ ಸಮಾಪತ್ತಿಯಂ ಅವಸಿಸ್ಸತಾಯ। **ನಿರೋಧೋವಾತಿ** ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ನಿರೋಧೋ ಏವ।

ಸತ್ತಧಾತುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಸನಿದಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೬. **ಭಾವನಪುಂಸಕಮೇತಂ** "ವಿಸಮಂ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ ಪರಿವತ್ತನ್ತೀ"ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೭೦) ವಿಯ। **ಸನಿದಾನನ್ತಿ** ಅತ್ತನೋ ಫಲಂ ನಿದದಾತೀತಿ ನಿದಾನಂ, ಕಾರಣನ್ತಿ ಆಹ **"ಸನಿದಾನೋ ಸಪ್ಪಚ್ಚಯೋ"**ತಿ। **ಕಾಮಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋತಿ** ಕಾಮರಾಗಸಙ್ಖಾತೇನ ಕಾಮೇನ ಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ವಾ ಕಾಮಪಟಿಬದ್ಧೋ ವಾ। ತಕ್ಕೇತೀತಿ **ತಕ್ಕೋ।** ಅಭೂತಕಾರಂ ಸಮಾರೋಪೇತ್ವಾ ಕಪ್ಪೇತೀತಿ **ಸಙ್ಕಪ್ಪೋ।** ಆರಮ್ಮಣೇ ಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪೇತೀತಿ **ಅಪ್ಪನಾ।** ವಿಸೇಸೇನ ಅಪ್ಪೇತೀತಿ **ಬ್ಯಪ್ಪನಾ।** ಆರಮ್ಮಣೇ ಚಿತ್ತಂ ಅಭಿನಿರೋಪೇನ್ತಂ ವಿಯ ಪವತ್ತತೀತಿ **ಚೇತಸೋ ಅಭಿನಿರೋಪನಾ।** ಮಿಚ್ಛಾ ವಿಪರೀತೋ ಪಾಪಕೋ ಸಙ್ಕಪ್ಪೋತಿ **ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ।** ಅಞ್ಞೇಸು ಚ ಕಾಮಪಟಿಸಂಯುತ್ತೇಸು ವಿಜ್ಜಮಾನೇಸು ವಿತಕ್ಕೋ ಏವ ಕಾಮಧಾತುಸದ್ದೇನ ನಿರುಳ್ಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ

ವಿತಕ್ಕಸ್ಸ ಕಾಮಪಸಙ್ಗಪ್ಪತ್ತಿಸಾತಿಸಯತ್ತಾ। ಏಸ ನಯೋ ಬ್ಯಾಪಾದಧಾತುಆದೀಸುಪಿ। **ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಕಾಮಧಾತು** ಹೀನಜ್ಝಾಸಯೇಹಿ ಕಾಮೇತಬ್ಬಧಾತುಭಾವತೋ।

ಕಿಲೇಸಕಾಮಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಭಾವತ್ತಾ ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಸಂಗಾಹಿಕಾಯ ಕಾಮಧಾತುಯಾ ಇತರಾ ದ್ವೇ ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ ಕಥನಂ **ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕಾ**। ತಿಸ್ಸನ್ನಂ ಧಾತೂನಂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅಸಙ್ಕರತೋ ಕಥಾ **ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಾ**। **ಇಮಂ** ಕಾಮಾವಚರಸಙ್ಖಾತಂ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಸಙ್ಖಾತಞ್ಚ **ಕಾಮಧಾತುಂ**। **ಪಟಿಚ್ಚಾತಿ** ಪಚ್ಚಯಭೂತಂ ಲಭಿತ್ವಾ। **ತೀಹಿ ಕಾರಣೇಹೀತಿ** ತೀಹಿ ಸಾರಭೂತೇಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ।

ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕೋ ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಉತ್ತರಪದಲೋಪೇನ, ಸೋ ಏವ ನಿಜ್ಜೀವಟ್ಠೇನ ಸಭಾವಧಾರಣಟ್ಠೇನ ಧಾತೂತಿ **ಬ್ಯಾಪಾದಧಾತು**। ಬ್ಯಾಪಜ್ಜತಿ ಚಿತ್ತಂ ಏತೇನಾತಿ **ಬ್ಯಾಪಾದೋ,** ದೋಸೋ। ಬ್ಯಾಪಾದೋಪಿ ಧಾತೂತಿ ಯೋಜನಾ। **ಸಹಜಾತಪಚ್ಚಯಾದಿವಸೇನಾತಿ** ಸಹಜಾತಅಞ್ಞಮಞ್ಞನಿಸ್ಸಯಸಮ್ಪಯುತ್ತಅತ್ಥಿಅವಿಗತಪಚ್ಚಯವಸೇನ। ವಿಸೇಸೇನ ಹಿ ಪರಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಚ ದುಕ್ಖಾಪನಂ ವಿಹಿಂಸಾ, ಸಾ ಏವ ಧಾತು, ಅತ್ಥತೋ ರೋಸನಾ ಪರೂಪಘಾತೋ, ತಥಾ ಪವತ್ತೋ ವಾ ದೋಸಸಹಗತಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ।

ತಿಣಗಹನೇ ಅರಞ್ಞೇತಿ ತಿಣೇಹಿ ಗಹನಭೂತೇ ಅರಞ್ಞೇ। **ಅನಯಬ್ಯಸನನ್ತಿ** ಅಪಾಯಬ್ಯಸನಂ, ಪರಿಹರಣೂಪಾಯರಹಿತಂ ವಿಪತ್ತಿನ್ತಿ ವಾ ಅತ್ಥೋ। **ಅವಡ್ಢಿಂ ವಿನಾಸನ್ತಿ** ಅವಡ್ಢಿಞ್ಚೇವ ವಿನಾಸಞ್ಚಾತಿ ವದನ್ತಿ ಸಬ್ಬಸೋ ವಡ್ಢಿರಹಿತಂ। **ಸುಕ್ಖತಿಣದಾಯೋ ವಿಯ ಆರಮ್ಮಣಂ** ಕಿಲೇಸಗ್ಗಿಸಂವದ್ಧನಟ್ಠೇನ। **ತಿಣುಕ್ಕಾ ವಿಯ ಅಕುಸಲಸಞ್ಞಾ** ಅನುದಹನಟ್ಠೇನ। **ತಿಣಕಟ್ಠ...ಪೇ॰... ಸತ್ತಾ** ಅನಯಬ್ಯಸನಾಪತ್ತಿತೋ। "ಇಮೇ ಸತ್ತಾ"ತಿ ಹಿ ಅಯೋನಿಸೋ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ತೇನಾಹ **"ಯಥಾ ಸುಕ್ಖತಿಣದಾಯೇ"**ತಿಆದಿ।

ಸಮತಾಭಾವತೋ ಸಮತಾವಿರೋಧತೋ ವಿಸಮತಾಹೇತುತೋ ಚ ವಿಸಮಾ ರಾಗಾದಯೋತಿ ಆಹ **"ರಾಗವಿಸಮಾದೀನಿ ಅನುಗತ"**ನ್ತಿ। **ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ** ಅವಸ್ಸಂಭಾವಿನಿಭಾವೇನ।

ಸಂಕಿಲೇಸತೋ ನಿಕ್ಖಮನಟ್ಠೇನ ನೇಕ್ಖಮ್ಮೋ, ಸೋ ಏವ ನಿಜ್ಜೀವಟ್ಠೇನ ಧಾತೂತಿ **ನೇಕ್ಖಮ್ಮಧಾತು**। ಸ್ವಾಯಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸದ್ದೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾದೀಸು ಕುಸಲವಿತಕ್ಕೇ ಚ ನಿರುಳ್ಹೋತಿ ಆಹ **"ನೇಕ್ಖಮ್ಮವಿತಕ್ಕೋಪಿ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಧಾತೂ"**ತಿ। **ಇತರಾಪಿ ದ್ವೇ ಧಾತುಯೋತಿ** ಅಬ್ಯಾಪಾದಅವಿಹಿಂಸಾಧಾತುಯೋ ವದತಿ। **ವಿಸುಂ ದೀಪೇತಬ್ಬಾ** ಸರೂಪೇನ ಆಗತತ್ತಾ। **ವಿತಕ್ಕಾದಯೋತಿ** ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಙ್ಕಪ್ಪಚ್ಛನ್ದಪರಿಳಾಹಪರಿಯೇಸನಾ। **ಯಥಾನುರೂಪಂ** ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಚಯಾನುರೂಪಂ। ಕಥಂ ಪನೇತ್ಥ ಕುಸಲಧಮ್ಮೇಸು ಪರಿಳಾಹೋ ವುತ್ತೋತಿ? ಸಙ್ಖಾರಪರಿಳಾಹಮತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ, ಸೋಳಸಸು ಆಕಾರೇಸು ದುಕ್ಖಸಚ್ಚೇ ಸನ್ತಾಪಟ್ಠೋ ವಿಯ ವುತ್ತೋ, ಯಸ್ಸ ವಿಗಮೇನ ಅರಹತೋ ಸೀತಿಭಾವಪ್ಪತ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಸಯಂ ನ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜತಿ, ತೇನ ವಾ ತಂಸಮಙ್ಗೀಪುಗ್ಗಲೋ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಬ್ಯಾಪಾದೇತೀತಿ **ಅಬ್ಯಾಪಾದೋ,** ವಿಹಿಂಸಾಯ ವುತ್ತವಿಪರಿಯಾಯೇಹಿ ಸಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಹಿತೇಸಿಭಾವೇನ ಮಿಜ್ಜತಿ ಸಿನಿಯ್ಹತೀತಿ **ಮಿತ್ತೋ,** ಮಿತ್ತಸ್ಸ ಏಸಾತಿ **ಮೇತ್ತಿ,** ಅಬ್ಯಾಪಾದೋ। **ಮೇತ್ತಾಯನಾತಿ** ಮೇತ್ತಾಕಾರಣಂ, ಮೇತ್ತಾಯ ವಾ ಅಯನಾ ಪವತ್ತನಾ। **ಮೇತ್ತಾಯಿತತ್ತನ್ತಿ** ಮೇತ್ತಾಯಿತಸ್ಸ ಮೇತ್ತಾಯ ಪವತ್ತಸ್ಸ ಭಾವೋ। **ಮೇತ್ತಾಚೇತೋವಿಮುತ್ತೀತಿ** ಮೇತ್ತಾಯನವಸೇನ ಪವತ್ತೋ ಚಿತ್ತಸಮಾಧಿ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಸನಿದಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಗಿಞ್ಜಕಾವಸಥಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೭. **ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ** “ಧಾತುಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ”ತಿ ಇಮಸ್ಮಾ ತತಿಯಸುತ್ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ। ಯಾವ ಕಮ್ಮವಗ್ಗೋ, ತಾವ ನೇತ್ವಾ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಸೇತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಆಸಯೋ, ಹೀನಾದಿಭಾವೇನ ಅಧೀನೋ ಆಸಯೋ ಅಜ್ಝಾಸಯೋ, ತಂ **ಅಜ್ಝಾಸಯಂ,** ಅಧಿಮುತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಞ್ಞಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ**ಆದೀಸು ಹೀನಾದಿಭೇದಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಹೀನಾದಿಭೇದಾ ಸಞ್ಞಾ, ತನ್ನಿಸ್ಸಯದಿಟ್ಠಿವಿಕಪ್ಪನಾ, ವಿತಕ್ಕೋ ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಸಹಜಾತಕೋಟಿಯಾ ಉಪನಿಸ್ಸಯಕೋಟಿಯಾ ಚ। **ಸತ್ಥಾರೇಸೂತಿ** ತೇಸಂ ಸತ್ಥುಪಟಿಞ್ಞತಾಯ ವುತ್ತಂ, ನ ಸತ್ಥುಲಕ್ಖಣಸಬ್ಭಾವತೋ। **ಅಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇಸೂತಿ** ಆಧಾರೇ ವಿಸಯೇ ಚ ಭುಮ್ಮಂ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ಪಠಮಂ ತಾವ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “ಮಯಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ”ತಿಆದಿಂ ವತ್ವಾ ಇತರಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ “ತೇಸು ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಏತೇ”ತಿಆದಿಮಾಹ। ತೇಸಂ “ಮಯಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ”ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನದಿಟ್ಠಿ ಇಧ ಮೂಲಭಾವೇನ ಪುಚ್ಛಿತಾ, ಇತರಾ ಅನುಸಙ್ಗಿತಾತಿ **ಪುಚ್ಛತಿಯೇವಾತಿ** ಸಾಸಙ್ಕಂ ವದತಿ।

“ಮಹತೀ”ತಿ ಏತ್ಥ ಮಹಾಸದ್ದೋ “ಮಹಾಜನೋ”ತಿಆದೀಸು ವಿಯ ಬಹುಅತ್ಥವಾಚಕೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಅವಿಜ್ಜಾಪಿ ಹೀನಹೀನತರಹೀನತಮಾದಿಭೇದೇನ ಬಹುಪಕಾರಾ। **ತಸ್ಸಾತಿ** ದಿಟ್ಠಿಯಾ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ “ಯದಿದಂ ಅವಿಜ್ಜಾ ಧಾತೂ”ತಿ ಅವಿಜ್ಜಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ “ಹೀನಂ ಧಾತುಂ ಪಟಿಚ್ಚಾ”ತಿ ಅಜ್ಝಾಸಯಧಾತು ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾತಿ? ನ ಖೋ ಪನೇತಂ ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ, “ಅಞ್ಞಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಾ”ತಿ, ಯತೋ ಅವಿಜ್ಜಾಸೀಸೇನ ಅಜ್ಝಾಸಯಧಾತು ಏವ ಗಹಿತಾ। ಅವಿಜ್ಜಾಗಹಿತೋ ಹಿ ಪುರಿಸಪುಗ್ಗಲೋ ದಿಟ್ಠಜ್ಝಾಸಯೋ ಹೀನಾದಿಭೇದಂ ಅವಿಜ್ಜಾಧಾತುಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ತತೋ ಸಞ್ಞಾದಿಟ್ಠಿಆದಿಕೇ ಸಙ್ಕಪ್ಪೇತಿ। **ಪಣಿಧಿ** ಪತ್ಥನಾ, ಸಾ ಪನ ತಥಾ ತಥಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಠಪನವಸೇನ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **“ಚಿತ್ತಟ್ಠಪನ”**ನ್ತಿ। ತೇನಾಹ **“ಸಾ ಪನೇಸಾ”**ತಿಆದಿ। **ಏತೇತಿ** ಹೀನಪಚ್ಚಯಾ ಸಞ್ಞಾದಿಟ್ಠಿವಿತಕ್ಕಚೇತನಾ ಪತ್ಥನಾ ಪಣಿಧಿಸಙ್ಖಾತಾ ಹೀನಾ ಧಮ್ಮಾ। **ಹೀನೋ** ನಾಮ ಹೀನಧಮ್ಮಸಮಾಯೋಗತೋ। **ಸಬ್ಬಪದಾನೀತಿ** “ಪಞ್ಞಪೇತೀ”ತಿಆದೀನಿ ಪದಾನಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾನಿ ಹೀನಸದ್ದೇನ ಮಜ್ಝಿಮುತ್ತಮಟ್ಠಾನನ್ತರಸ್ಸ ಅಸಮ್ಭವತೋ। ಉಪಪಜ್ಜನಂ “ಉಪಪತ್ತೀ”ತಿ ಆಹ **“ದ್ವೇ ಉಪಪತ್ತಿಯೋ ಪಟಿಲಾಭೋ ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಚಾ”**ತಿ। ತತ್ಥ **ಹೀನಕುಲಾದೀತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಹೀನರೂಪಭೋಗಪರಿಸಾದೀನಂ ಸಙ್ಗಹೋ। **ಹೀನತ್ತಿಕವಸೇನಾತಿ** ಹೀನತ್ತಿಕೇ ವುತ್ತತ್ತಿಕಪದವಸೇನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಕ್ಖಣೇತಿ** ಇದಂ ಹೀನತ್ತಿಕಪರಿಯಾಪನ್ನಾನಂ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾನಂ ವಸೇನ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಲದ್ಧತ್ತಾ ವುತ್ತಂ। **ಪಞ್ಚಸು ನೀಚಕುಲೇಸೂತಿ** ಚಣ್ಡಾಲವೇನನೇಸಾದರಥಕಾರಪುಕ್ಕುಸಕುಲೇಸು। ದ್ವಾದಸಅಕುಸಲಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾನಂ ಪನ ಯೋ ಕೋಚಿ ಪಟಿಲಾಭೋ ಹೀನೋತಿ ಯೋಜನಾ। ಸೇಸದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇತಿ** “ಯಾಯಂ, ಭನ್ತೇ, ದಿಟ್ಠೀ”ತಿಆದಿನಾ ಆಗತೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ। “ಧಾತುಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ”ತಿಆದಿನಾ ಆಗತತ್ತಾ **ನಿಬ್ಬತ್ತಿಯೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ,** ನ ಪಟಿಲಾಭೋ।

ಗಿಞ್ಜಕಾವಸಥಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಹೀನಾಧಿಮುತ್ತಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೮. **ಏಕತೋ ಹೋನ್ತೀತಿ** ಸಮಾನಚ್ಛನ್ದತಾಯ ಅಜ್ಝಾಸಯತೋ ಏಕತೋ ಹೋನ್ತಿ। **ನಿರನ್ತರಾ ಹೋನ್ತೀತಿ** ತಾಯ ಏವ ಸಮಾನಚ್ಛನ್ದತಾಯ ಚಿತ್ತೇನ ನಿಬ್ಬಿಸೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ। ಇಧ ಅಧಿಮುತ್ತಿ ನಾಮ ಅಜ್ಝಾಸಯಧಾತೂತಿ ಆಹ **“ಹೀನಾಧಿಮುತ್ತಿಕಾತಿ ಹೀನಜ್ಝಾಸಯಾ”**ತಿ।

ಹೀನಾಧಿಮುತ್ತಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಚಙ್ಕಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೯. **ಮಹಾಪಞ್ಞೇಸೂ**ತಿ ವಿಪುಲಪಞ್ಞೇಸು। ನನ್ತಿ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಂ। **ಖನ್ಧನ್ತರ**ನ್ತಿ ಖನ್ಧವಿಭಾಗಂ, ಖನ್ಧಾನಂ ವಾ ಅನ್ತರಂ ವಿಸೇಸೋ ಅತ್ಥೀತಿ **ಖನ್ಧನ್ತರೋ**। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸುಪಿ। **ಪರಿಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಇದ್ಧಿವಿಧಾಧಿಗಮಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪರಿಕಮ್ಮಞ್ಚೇವ ಉತ್ತರಪರಿಕಮ್ಮಞ್ಚ। **ಆನಿಸಂಸ**ನ್ತಿ ಇದ್ಧಾನಿಸಂಸಞ್ಚೇವ ಆನಿಸಂಸಞ್ಚ। **ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ವಿಕುಬ್ಬನ**ನ್ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನವಿಧಾನಞ್ಚೇವ ವಿಕುಬ್ಬನವಿಧಾನಞ್ಚ। **ವುತ್ತನಯೇನೇವಾ**ತಿ "ಪಥವಿಂ ಪತ್ಥರನ್ತೋ ವಿಯಾ"ತಿಆದಿನಾ।

ಧುತಙ್ಗಪರಿಹಾರನ್ತಿ ಧುತಙ್ಗಾನಂ ಪರಿಹರಣವಿಧಿಂ। ಪರಿಹರಣಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಸಮಾದಾನಂ ಸಿದ್ಧಂ ಹೋತೀತಿ ತಂ ನ ಗಹಿತಂ। **ಆನಿಸಂಸ**ನ್ತಿ ತಂತಂಧುತಙ್ಗಪರಿಹರಣೇ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ ಆನಿಸಂಸಮೇವ। **ಸಮೋಧಾನ**ನ್ತಿ "ಏತ್ತಕಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾ, ಏತ್ತಕಾ ಸೇನಾಸನಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾ"ತಿ ಪಚ್ಚಯವಸೇನ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಞ್ಚ ಅನ್ತೋಗಧತ್ತಾ। **ಅಧಿಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನವಿಧಿಂ। **ಭೇದ**ನ್ತಿ ಉಕ್ಕಟ್ಠಾದಿಭೇದಞ್ಚೇವ ಭಿನ್ನಾಕಾರಞ್ಚ।

ಪರಿಕಮ್ಮನ್ತಿ "ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು ಏವಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ವಿಸೋಧೇತಬ್ಬ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಪರಿಕಮ್ಮವಿಧಾನಂ। **ಆನಿಸಂಸ**ನ್ತಿ ಪರೇಸಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಾನುರೂಪಾಯತನಾದಿಆನಿಸಂಸಪಭೇದಂ। **ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸ**ನ್ತಿ ಸಾಧಾರಣಂ ಅಸಾಧಾರಣಂ ದುವಿಧಂ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಂ। ವಿಪಸ್ಸನಾಭಾವನುಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ ಹಿ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಸಙ್ಖೇಪವಿತ್ಥಾರಗಮ್ಭೀರುತ್ತಾನವಿಚಿತ್ರಕಥಾದೀಸೂತಿ ಸಙ್ಖೇಪೋ ವಿತ್ಥಾರೋ ಗಮ್ಭೀರತಾ ಉತ್ತಾನತಾ ವಿಚಿತ್ರಭಾವೋ ನೇಯ್ಯತ್ಥತಾ ನೀತತ್ಥತಾತಿ ಏವಮಾದೀಸು ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಕಥೇತಬ್ಬಪ್ಪಕಾರೇಸು ತಂ ತಂ ಕಥೇತಬ್ಬಾಕಾರಂ।

ಇತಿ-ಸದ್ದೋ ಆದಿಅತ್ಥೋ, ಪಕಾರತ್ಥೋ ವಾ। ತೇನ -

> "ಆದಿಮ್ಹಿ ಸೀಲಂ ದೇಸೇಯ್ಯ, (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೧೯೦; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೨೯೧)
> ಮಜ್ಝೇ ಚಿತ್ತಂ ವಿನಿದ್ದಿಸೇ।
> ಅನ್ತೇ ಪಞ್ಞಾ ಕಥೇತಬ್ಬಾ,
> ಏಸೋ ಧಮ್ಮಕಥಾವಿಧೋ"ತಿ॥ -

ಏವಂ ಕಥೇತಬ್ಬಾಕಾರಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

> "ಸಿಥಿಲಂ ಧನಿತಞ್ಚ ದೀಘರಸ್ಸಂ, ಗರುಕಂ ಲಹುಕಞ್ಚ ನಿಗ್ಗಹೀತಂ।
> ಸಮ್ಬನ್ಧಂ ವವತ್ಥಿತಂ ವಿಮುತ್ತಂ, ದಸಧಾ ಬ್ಯಞ್ಜನಬುದ್ಧಿಯಾ ಪಭೇದೋ"ತಿ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೯೦; ಮ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೧.೨೯೧; ಪರಿ॰ ೪೮೫) -

ಏವಂ ವುತ್ತಂ ದಸವಿಧಂ **ಬ್ಯಞ್ಜನಬುದ್ಧಿಂ। ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಜಾತಕಸ್ಸ ಚ ಅಟ್ಠುಪ್ಪತ್ತಿಂ। **ಅನುಸನ್ಧಿ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಛಾನುಸನ್ಧಿಆದಿಅನುಸನ್ಧಿಂ। **ಪುಬ್ಬಾಪರ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧಂ। **ಇದಂ** ಪದಂ **ಏವಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಇದಂ** ಪುಬ್ಬಾಪರಂ **ಏವಂ ಗಹೇತಬ್ಬ**ನ್ತಿ।

ಕುಲಸಙ್ಗಣ್ಹನಪರಿಹಾರನ್ತಿ ಲಾಭುಪ್ಪಾದನತ್ಥಂ ಕುಲಾನಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹನವಿಧಿನೋ ಪರಿಹರಣಂ ತನ್ನಿಯಮಿತಂ ಏಕನ್ತಿಕಂ ಕುಲಸಙ್ಗಹಣವಿಧಿಂ।

ಚಙ್ಕಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಸಗಾಥಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೦. “ಧಾತುಸೋ ಸಂಸನ್ದನ್ತೀ”ತಿ ಇದಂ ಅಜ್ಝಾಸಯತೋ ಸರಿಕ್ಖತಾದಸ್ಸನಂ, ನ ಕಾಯೇನ ಮಿಸ್ಸೀಭಾವದಸ್ಸನನ್ತಿ ಆಹ “**ಸಮುದ್ದನ್ತರೇ**”ತಿಆದಿ। **ನಿರನ್ತರೋತಿ** ನಿಬ್ಬಿಸೇಸೋ। **ಸಂಸಗ್ಗಾತಿ** ಪಞ್ಚವಿಧಸಂಸಗ್ಗಹೇತು। ಸಂಸಗ್ಗಗಹಣೇನ ಚೇತ್ಥ ಸಂಸಗ್ಗವತ್ಥುಕಾ ತಣ್ಹಾ ಗಹಿತಾ। ತೇನಾಹ “**ದಸ್ಸನ...ಪೇ॰... ಸ್ನೇಹೇನಾ**”ತಿ।

ವನತಿ ಭಜತಿ ಸಜ್ಜತಿ ತೇನಾತಿ ವನಂ, ವನಥೋತಿ ಚ ಕಿಲೇಸೋ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ “**ವನಥೋ ಜಾತೋತಿ ಕಿಲೇಸವನಂ ಜಾತ**”ನ್ತಿ। ಇತರೇ ಸಂಸಗ್ಗಮೂಲಕಾತಿ ತಮೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ಆಹ “**ಅದಸ್ಸನೇನಾ**”ತಿ। **ಸಾಧುಜೀವೀತಿ** ಸಾಧು ಸುಟ್ಠು ಜೀವೀ, ತಂಜೀವನಸೀಲೋ। ತೇನಾಹ “**ಪರಿಸುದ್ಧಜೀವಿತಂ ಜೀವಮಾನೋ**”ತಿ।

ಸಗಾಥಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಅಸ್ಸದ್ಧಸಂಸನ್ದನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೧. **ನಿರೋಜಾತಿ** ಸದ್ಧಾಸ್ನೇಹಾಭಾವೇನ ನಿಸ್ನೇಹಾ। ತತೋ ಏವ ಅರಸಭಾವೇನ **ನಿರಸಾ। ಏಕಸದಿಸಾತಿ** ಸಮಸಮಾ ನಿಬ್ಬಿಸೇಸಾ। ತೇನಾಹ “**ನಿರನ್ತರಾ**”ತಿ। ಅಲಜ್ಜಿತಾಯ ಏಕಸೀಮಕತಾ **ಭಿನ್ನಮರಿಯಾದಾ।** ಸದ್ಧಾ ತೇಸಂ ಅತ್ಥೀತಿ **ಸದ್ಧಾ। ತನ್ತಿಪಾಲಕಾತಿ** ಸದ್ಧಮ್ಮತನ್ತಿಯಾ ಪಾಲಕಾ। **ವಂಸಾನುರಕ್ಖಕಾತಿ** ಅರಿಯವಂಸಸ್ಸ ಅನುರಕ್ಖಕಾ। **ಆರದ್ಧವೀರಿಯಾತಿ** ಪಗ್ಗಹಿತವೀರಿಯಾ। ಯಸ್ಮಾ ತಾದಿಸಾನಂ ವೀರಿಯಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ನಾಮ ಹೋತಿ ಕಿಚ್ಚಸಿದ್ಧಿಯಾ, ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ “**ಪರಿಪುಣ್ಣಪರಕ್ಕಮಾ**”ತಿ। **ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾಯಾತಿ** ಚತುನ್ನಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾನಂ ಭಾವನಾಕಿಚ್ಚಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾಯ।

ಅಸ್ಸದ್ಧಸಂಸನ್ದನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮-೧೨. ಅಸ್ಸದ್ಧಮೂಲಕಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೦೨-೧೦೬. **ಅಟ್ಠಮಾದೀನೀತಿ** ಅಟ್ಠಮಂ ನವಮಂ ದಸಮಂ ಏಕಾದಸಮಂ ದ್ವಾದಸಮನ್ತಿ ಇಮಾನಿ ಪಞ್ಚ ಸುತ್ತಾನೀತಿ ಏಕೇ। ಅಪರೇ ಪನ ನವ ಸುತ್ತಾನೀತಿ ಇಚ್ಛನ್ತಿ। ಸ್ವಾಯಮತ್ಥೋ ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ವುತ್ತೋಯೇವ। ಪಾಳಿಯಞ್ಚ ಕೇಸುಚಿ ಪೋತ್ಥಕೇಸು ಲಿಖೀಯತಿ।

ಅಸ್ಸದ್ಧಮೂಲಕಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದುತಿಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಕಮ್ಮಪಥವಗ್ಗೋ

೧-೨. ಅಸಮಾಹಿತಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೦೭-೧೦೮. **ಇತೋ ಪರೇಸೂತಿ** ಇತೋ ದುತಿಯವಗ್ಗತೋ ಪರೇಸು ಸುತ್ತೇಸು। **ಪಠಮನ್ತಿ** ಪಠಮವಗ್ಗೇ ಪಠಮಂ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಏವಂ ದೇಸನಾ ಪವತ್ತಾತಿ ಆಹ “**ಏವಂ ವುಚ್ಚಮಾನೇ**”ತಿಆದಿ।

ಅಸಮಾಹಿತಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩-೫. ಪಞ್ಚಸಿಕ್ಖಾಪದಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೦೯-೧೧೧. **ಸುರಾಮೇರಯಸಜ್ಞಾತನ್ತಿ** ಪಿಟ್ಠಸುರಾದಿಸುರಾಸಜ್ಞಾತಂ ಪುಪ್ಫಾಸವಾದಿಮೇರಯಸಜ್ಞಾತಞ್ಚ। ಮಜ್ಜನಟ್ಠೇನ **ಮಜ್ಜಂ। ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪ್ಪಮಾದೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ** "ಮಜ್ಜತಿ ತೇನಾ"ತಿ ಕತ್ವಾ। **ತಸ್ಮಿಂ ತಿಟ್ಠನ್ತೀತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಪಮಾದೇ ಪಮಜ್ಜನವಸೇನ ತಿಟ್ಠನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಂ ತತಿಯಚತುತ್ಥೇಸು ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವಾತಿ।

ಪಞ್ಚಮೇ ತಾನಿ ಪದಾನಿ ಸಂವಣ್ಣೇತುಂ **"ಪಞ್ಚಮೇ"**ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। ತತ್ಥ ಪಾಣೋ ನಾಮ ವೋಹಾರತೋ ಸತ್ತೋ, ಪರಮತ್ಥತೋ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ತಂ **ಪಾಣಂ ಅತಿಪಾತೇನ್ತಿ** ಅತಿಚ್ಚ ಅನ್ತರೇಯೇವ, ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ವಾ ಸತ್ಥಾದೀಹಿ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಪಾತೇನ್ತಿ ಸಣಿಕಂ ಪತಿತುಂ ಅದತ್ವಾ ಸೀಘಂ ಪಾತೇನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಾಯೇನ ವಾಚಾಯ ವಾ **ಅದಿನ್ನಂ** ಪರಸನ್ತಕಂ। **ಆದಿಯನ್ತೀತಿ** ಗಣ್ಹನ್ತಿ। **ಮಿಚ್ಛಾತಿ** ನ ಸಮ್ಮಾ, ಗಾರಯ್ಹವಸೇನ। **ಮುಸಾತಿ** ಅತಥಂ ವತ್ಥು। **ವದನ್ತೀತಿ** ವಿಸಂವಾದನವಸೇನ ವದನ್ತಿ। ಪಿಯಸುಞ್ಞಕರಣತೋ **ಪಿಸುಣಾ,** ಪಿಸತಿ ವಾ ಪರೇ ಸತ್ತೇ, ಹಿಂಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಮ್ಮಚ್ಛೇದಿಕಾತಿ** ಏತೇನ ಪರಸ್ಸ ಮಮ್ಮಚ್ಛೇದವಸೇನ ಏಕನ್ತಫರುಸಸಞ್ಚೇತನಾ **ಫರುಸವಾಚಾ** ನಾಮಾತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಭಿಜ್ಝಾ**ಸದ್ದೋ ಲುಬ್ಭನೇ ನಿರುಳ್ಹೋತಿ ಆಹ **"ಪರಭಣ್ಡೇ ಲುಬ್ಭನಸೀಲಾತಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ। **ಬ್ಯಾಪನ್ನನ್ತಿ** ದೋಸವಸೇನ ವಿಪನ್ನಂ। ಪಕತಿವಿಜಹನೇನ **ಪೂತಿಭೂತಂ।** ಸಾಧೂಹಿ ಗರಹಿತಬ್ಬತಂ ಪತ್ತಾ "ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿಆದಿನಯಪ್ಪವತ್ತಾ ನತ್ಥಿಕಾಹೇತುಕಅಕಿರಿಯದಿಟ್ಠಿ **ಕಮ್ಮಪಥಪರಿಯಾಪನ್ನಾ** ನಾಮ। ಮಿಚ್ಛತ್ತಪರಿಯಾಪನ್ನಾ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗಪಟಿಪಕ್ಖಾ ವಿಪರೀತದಿಟ್ಠಿ।

ತೇಸನ್ತಿ ಕಮ್ಮಪಥಾನಂ। **ವೋಹಾರತೋತಿ** ಇನ್ದ್ರಿಯಬದ್ಧಂ ಉಪಾದಾಯ ಪಞ್ಞತ್ತಿಮತ್ತತೋ। **ತಿರಚ್ಛಾನಗತಾದೀಸೂತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಪೇತಾನಂ ಸಙ್ಗಹೋ। ಪಯೋಗವತ್ಥುಮಹನ್ತತಾದೀಹಿ **ಮಹಾಸಾವಜ್ಜತಾ** ತೇಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾಯ ಚೇತನಾಯ ಬಲವಭಾವತೋ। ಯಥಾವುತ್ತಪಚ್ಚಯವಿಪರಿಯಾಯೇಪಿ ತಂತಂಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಚೇತನಾಯ ಬಲವಭಾವವಸೇನ **ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜಮಹಾಸಾವಜ್ಜತಾ** ವಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಇದ್ಧಿಮಯೋತಿ** ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಿದ್ಧಿಮಯೋ ದಾಠಾಕೋಟನಾದೀನಂ ವಿಯ।

ಮೇಥುನಸಮಾಚಾರೇಸೂತಿ ಸದಾರಪರದಾರಗಮನವಸೇನ ದುವಿಧೇಸು ಮೇಥುನಸಮಾಚಾರೇಸು। ತೇಪಿ ಹೀನಾಧಿಮುತ್ತಿಕೇಹಿ ಕತ್ತಬ್ಬತೋ ಕಾಮಾ ನಾಮ। **ಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋತಿ** ಗಾರಯ್ಹಾಚಾರೋ। ಗಾರಯ್ಹತಾ ಚಸ್ಸ ಏಕನ್ತನಿಹೀನತಾಯಾತಿ ಆಹ **"ಏಕನ್ತನಿನ್ದಿತೋ ಲಾಮಕಾಚಾರೋ"**ತಿ **ಅಸದ್ಧಮ್ಮಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನಾತಿ** ಅಸದ್ಧಮ್ಮಸೇವನಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ। **ಗೋತ್ತರಕ್ಖಿತಾತಿ** ಸಗೋತ್ತೇಹಿ ರಕ್ಖಿತಾ। **ಧಮ್ಮರಕ್ಖಿತಾತಿ** ಸಹಧಮ್ಮೇಹಿ ರಕ್ಖಿತಾ। ಸಸ್ಸಾಮಿಕಾ ನಾಮ **ಸಾರಕ್ಖಾ।** ಯಸ್ಸಾ ಗಮನೇ ದಣ್ಡೋ ಠಪಿತೋ, ಸಾ **ಸಪರಿದಣ್ಡಾ।** ಭರಿಯಭಾವಾಯ ಧನೇನ ಕೀತಾ **ಧನಕ್ಕೀತಾ।** ಛನ್ದೇನ ವಸತೀತಿ **ಛನ್ದವಾಸಿನೀ।** ಭೋಗತ್ಥಂ ವಸತೀತಿ **ಭೋಗವಾಸಿನೀ।** ಪಟತ್ಥಂ ವಸತೀತಿ **ಪಟವಾಸಿನೀ।** ಉದಕಪತ್ತಂ ಆಮಸಿತ್ವಾ ಗಹಿತಾ **ಓದಪತ್ತಕಿನೀ।** ಚುಮ್ಬಟಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಗಹಿತಾ **ಓಭಟಚುಮ್ಬಟಾ।** ಕರಮರಾನೀತಾ **ಧಜಾಹಟಾ।** ತಙ್ಖಣಿಕಂ ಗಹಿತಾ **ಮುಹುತ್ತಿಕಾ।** ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ವೀತಿಕ್ಕಮೋ ಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ **ಮಹಾಸಾವಜ್ಜೋ,** ನ ತಥಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಮಾನಚ್ಛನ್ದತಾಯ। ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ವೀತಿಕ್ಕಮನೇ ಸತಿಪಿ ಮಗ್ಗೇನಮಗ್ಗಪಟಿಪತ್ತಿಅಧಿವಾಸನೇ ಪುರಿಮುಪ್ಪನ್ನಸೇವನಾಭಿಸನ್ಧಿಪಯೋಗಾಭಾವತೋ ಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ ನ ಹೋತಿ ಅಭಿಭುಯ್ಯಮಾನಸ್ಸಾತಿ ವದನ್ತಿ। ಸೇವನಾಚಿತ್ತೇ ಸತಿ ಪಯೋಗಾಭಾವೋ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಇತ್ಥಿಯಾ ಸೇವನಾಪಯೋಗಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। ತಥಾ ಸತಿ ಪುರೇತರಂ ಸೇವನಾಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಟ್ಠಾನೇಪಿ ತಸ್ಸಾ ಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ ನ ಸಿಯಾ, ತಥಾ ಪುರಿಸಸ್ಸಪಿ ಸೇವನಾಪಯೋಗಾಭಾವೇ। ತಸ್ಮಾ ಅತ್ತನೋ ರುಚಿಯಾ ಪವತ್ತಿತಸ್ಸ ವಸೇನ ತಯೋ, ಬಲಕ್ಕಾರೇನ ಪವತ್ತಿತಸ್ಸ ವಸೇನ ತಯೋತಿ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅಗ್ಗಹಿತಗ್ಗಹಣೇನ **"ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಭಾರಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಆಸೇವನಮನ್ದತಾಯಾತಿ ಯಾಯ ಅಕುಸಲಚೇತನಾಯ ಸಮ್ಮಂ ಪಲಪತಿ, ತಸ್ಸಾ ಇತ್ತರಕಾಲತಾಯ ಪವತ್ತಿಯಾ ಅನಾಸೇವನಾತಿ ಪರಿದುಬ್ಬಲಾ ಹೋತಿ ಚೇತನಾ।

ಉಪಸಗ್ಗವಸೇನ ಅತ್ಥವಿಸೇಸವಾಚಿನೋ ಧಾತುಸದ್ದಾತಿ **ಅಭಿಜ್ಝಾಯತೀತಿ** ಪದಸ್ಸ **ಪರಭಣ್ಡಾಭಿಮುಖೀ**ತಿಆದಿಅತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ। **ತನ್ನಿನ್ನತಾಯಾತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಪರಭಣ್ಡೇ ಲುಬ್ಭನವಸೇನ ನಿನ್ನತಾಯ। ಅಭಿಪುಬ್ಬೋ ಝೇ-ಸದ್ದೋ ಲುಬ್ಭನೇ ನಿರುಳ್ಹೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಯಸ್ಸ ಭಣ್ಡಂ ಅಭಿಜ್ಝಾಯತಿ, ತಸ್ಸ ಅಪ್ಪಗುಣತಾಯ **ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜಾ,** ಮಹಾಗುಣತಾಯ **ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಾ**ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ತತ್ಥ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜಮಹಾಸಾವಜ್ಜವಿಭಾಗೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತೇನಾಹ **"ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ವಿಯಾ"**ತಿಆದಿ। **ಅತ್ತನೋ ಪರಿಣಾಮನಂ** ಚಿತ್ತೇನೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಹಿತಸುಖಂ ಬ್ಯಾಪಾದಯತೀತಿ ಯೋ ನಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ಯಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ, ತಸ್ಸ ಸತಿ ಸಮವಾಯೇ ಹಿತಸುಖಂ ವಿನಾಸೇತಿ। **ಅಹೋ ವತಾತಿ** ಇಮಿನಾ ಯಥಾ ಅಭಿಜ್ಝಾನೇ ವತ್ಥುನೋ ಏಕನ್ತತೋ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಣಾಮನಂ ದಸ್ಸಿತಂ , ಏವಮಿಧಾಪಿ ವತ್ಥುನೋ "ಅಹೋ ವತಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಪರಸ್ಸ ವಿನಾಸಚಿನ್ತಾಯ ಏಕನ್ತತೋ ನಿಯಮಿತಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಏವಞ್ಹಿ ನೇಸಂ ದಾರುಣಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ ಕಮ್ಮಪಥಪ್ಪವತ್ತಿ।

ಯಥಾಭುಚ್ಚಗಹಣಾಭಾವೇನಾತಿ ಯಥಾತಚ್ಛಗಹಣಸ್ಸ ಅಭಾವೇನ ಅನಿಚ್ಚಾದಿಸಭಾವಸ್ಸ ನಿಚ್ಚಾದಿತೋ ಗಹಣೇನ। **ಮಿಚ್ಛಾ ಪಸ್ಸತೀತಿ** ವಿತಥಂ ಪಸ್ಸತಿ। **ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೋ ವಿಯಾತಿ** ಇಮಿನಾ ಆಸೇವನಸ್ಸ ಅಪ್ಪಮಹನ್ತತಾಹಿ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜಮಹಾಸಾವಜ್ಜತಾ। **ವತ್ಥುನೋತಿ** ಗಹಿತವತ್ಥುನೋ। **ಗಹಿತಾಕಾರವಿಪರೀತತಾತಿ** ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಗಹಿತಾಕಾರಸ್ಸ ವಿಪರೀತತಾ। **ತಥಾಭಾವೇನಾತಿ** ಅತ್ತನೋ ಗಹಿತಾಕಾರೇನೇವ ತಸ್ಸಾ ದಿಟ್ಠಿಯಾ, ಗಹಿತಸ್ಸ ವಾ ವತ್ಥುನೋ **ಉಪಟ್ಠಾನಂ** "ಏವಮೇತಂ, ನ ಇತೋ ಅಞ್ಞಥಾ"ತಿ।

ಧಮ್ಮತೋತಿ ಸಭಾವತೋ। **ಕೋಟ್ಠಾಸತೋತಿ** ಚಿತ್ತಙ್ಗಕೋಟ್ಠಾಸತೋ, ಯಂಕೋಟ್ಠಾಸಾ ಹೋನ್ತಿ, ತತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಚೇತನಾಧಮ್ಮಾವಾತಿ** ಚೇತನಾಸಭಾವಾ ಏವ। **ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಸತ್ತಾತಿ** ಏತ್ಥ ನನು ಚೇತನಾ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಕಮ್ಮಪಥೇಸು ನ ವುತ್ತಾತಿ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಸತ್ತನ್ನಂ ಕಮ್ಮಪಥಭಾವೋ ನ ಯುತ್ತೋತಿ? ನ, ಅವಚನಸ್ಸ ಅಞ್ಞಹೇತುಕತ್ತಾ। ನ ಹಿ ತತ್ಥ ಚೇತನಾಯ ಅಕಮ್ಮಪಥತ್ತಾ ಕಮ್ಮಪಥರಾಸಿಮ್ಹಿ ಅವಚನಂ, ಕದಾಚಿ ಪನ ಕಮ್ಮಪಥೋ ಹೋತಿ, ನ ಸಬ್ಬದಾತಿ ಕಮ್ಮಪಥಭಾವಸ್ಸ ಅನಿಯತತ್ತಾ ಅವಚನಂ। ಯದಾ, ಪನಸ್ಸ ಕಮ್ಮಪಥಭಾವೋ ಹೋತಿ, ತದಾ ಕಮ್ಮಪಥರಾಸಿಸಙ್ಗಹೋ ನ ನಿವಾರಿತೋ। ಏತ್ಥಾಹ - ಯದಿ ಚೇತನಾಯ ಸಬ್ಬದಾ ಕಮ್ಮಪಥಭಾವಾಭಾವತೋ ಅನಿಯತೋ ಕಮ್ಮಪಥಭಾವೋತಿ ಕಮ್ಮಪಥರಾಸಿಮ್ಹಿ ಅವಚನಂ, ನನು ಅಭಿಜ್ಝಾದೀನಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಪಥಭಾವಂ ಅಪ್ಪತ್ತಾನಂ ಅತ್ಥಿತಾಯ ಅನಿಯತೋ ಕಮ್ಮಪಥಭಾವೋತಿ ತೇಸಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಪಥರಾಸಿಮ್ಹಿ ಅವಚನಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ? ನಾಪಜ್ಜತಿ, ಕಮ್ಮಪಥತಾತಂಸಭಾಗತಾಹಿ ತೇಸಂ ತತ್ಥ ವುತ್ತತ್ತಾ। ಯದಿ ಏವಂ ಚೇತನಾಪಿ ತತ್ಥ ವತ್ತಬ್ಬಾ ಸಿಯಾ? ಸಚ್ಚಮೇತಂ। ಸಾ ಪನ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿಕಾತಿ ಪಾಕಟೋ ತಸ್ಸಾ ಕಮ್ಮಪಥಭಾವೋತಿ ನ ವುತ್ತಾ ಸಿಯಾ। ಚೇತನಾಯ ಹಿ "ಚೇತನಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಮ್ಮಂ ವದಾಮಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೬೩; ಕಥಾ॰ ೫೩೯) ತಿವಿಧಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಯಸಞ್ಚೇತನಾ ಅಕುಸಲಂ ಕಾಯಕಮ್ಮ"ನ್ತಿಆದಿವಚನತೋ (ಕಥಾ॰ ೫೩೯) ಕಮ್ಮಭಾವೋ ಪಾಕಟೋ। ಕಮ್ಮಂಯೇವ ಚ ಸುಗತಿದುಗ್ಗತೀನಂ ತತ್ಥುಪ್ಪಜ್ಜನಕಸುಖದುಕ್ಖಾನಞ್ಚ ಪಥಭಾವೇನ ಪವತ್ತಂ ಕಮ್ಮಪಥೋತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಪಾಕಟೋ, ತಸ್ಸಾ ಕಮ್ಮಪಥಭಾವೋ। ಅಭಿಜ್ಝಾದೀನಂ ಪನ ಚೇತನಾಸಮೀಹನಭಾವೇನ ಸುಚರಿತದುಚ್ಚರಿತಭಾವೋ, ಚೇತನಾಜನಿತಪಿಟ್ಠಿವಟ್ಟಕಭಾವೇನ ಸುಗತಿದುಗ್ಗತಿತದುಪ್ಪಜ್ಜನಕಸುಖದುಕ್ಖಾನಂ ಪಥಭಾವೋ ಚಾತಿ, ನ ತಥಾ ಪಾಕಟೋ ಕಮ್ಮಪಥಭಾವೋತಿ, ತೇ ಏವ ತೇನ ಸಭಾವೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಕಮ್ಮಪಥರಾಸಿಭಾವೇನ ವುತ್ತಾ। ಅತಥಾಜಾತಿಯಕತ್ತಾ ವಾ ಚೇತನಾ ತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ನ ವುತ್ತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಮೂಲಂ ಪತ್ವಾತಿ** ಮೂಲದೇಸನಂ ಪತ್ವಾ, ಮೂಲಸಭಾವೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ದೇಸಿಯಮಾನೇಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ ಸತ್ತಾರಮ್ಮಣನ್ತಿ ಇದಂ "ಪಞ್ಚ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾ ಪರಿತ್ತಾರಮ್ಮಣಾ ಏವಾ"ತಿ ಇಮಾಯ ಪಾಳಿಯಾ ವಿರುಜ್ಝತಿ। ಯಞ್ಹಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿದುಸ್ಸೀಲ್ಯಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಂ, ತದೇವ ತಂ ವೇರಮಣಿಯಾ ಆರಮ್ಮಣಂ। ವೀತಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬವತ್ಥುತೋ ಏವ ಹಿ ವಿರತೀತಿ। "ಸತ್ತಾರಮ್ಮಣ"ನ್ತಿ ವಾ ಸತ್ತಸಙ್ಖಾತಂ ಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣಮೇವ ಉಪಾದಾಯ ವುತ್ತತ್ತಾ ನ ಕೋಚಿ ವಿರೋಧೋ। ತಥಾ

ಹಿ ವುತ್ತಂ **ಸಮ್ಮೋಹವಿನೋದನಿಯಂ** (ವಿಭಂ ಅಟ್ಠಂ ೭೧೪) "ಯಾನಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಏತ್ಥ 'ಸತ್ತಾರಮ್ಮಣಾನೀ'ತಿ ವುತ್ತಾನಿ, ತಾನಿ ಯಸ್ಮಾ 'ಸತ್ತೋ'ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗತೇ ಸಙ್ಖಾರೇಯೇವ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕರೋನ್ತೀ"ತಿ। ಇತೋ ಪರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ವಿಸಭಾಗವತ್ಥುನೋ "ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಾ"ತಿ ಗಹೇತಬ್ಬತೋ **ಸತ್ತಾರಮ್ಮಣೋತಿಪಿ ಏಕೇ।** "ಏಕೋ ದಿಟ್ಠೋ, ದ್ವೇ ಸುತಾ"ತಿಆದಿನಾ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಪನೇ **ದಿಟ್ಠಸುತಮುತವಿಞ್ಞಾತವಸೇನ। ತಥಾ ಅಭಿಜ್ಝಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ತಥಾ**-ಸದ್ದೋ "ದಿಟ್ಠಸುತಮುತವಿಞ್ಞಾತವಸೇನಾ"ತಿ ಇದಮ್ಪಿ ಉಪಸಂಹರತಿ, ನ ಸತ್ತಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣತಂ ಏವ ದಸ್ಸನಾದಿವಸೇನ ಅಭಿಜ್ಝಾಯನತೋ। "ನತ್ಥಿ ಸತ್ತಾ ಓಪಪಾತಿಕಾ"ತಿ ಪವತ್ತಮಾನಾಪಿ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣಾ ಏವಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ತಸ್ಸಾ ಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣತಾ ವುತ್ತಾ। ಕಥಂ ಪನ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಮಹಗ್ಗತಪ್ಪತ್ತಾ ಧಮ್ಮಾ ಆರಮ್ಮಣಂ ಹೋನ್ತೀತಿ? ಸಾಧಾರಣತೋ। ನತ್ಥಿ ಸುಕಟದುಕ್ಕಟಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಫಲಂ ವಿಪಾಕೋತಿ ಹಿ ಪವತ್ತಮಾನಾಯ ಅತ್ಥತೋ ರೂಪಾರೂಪಾವಚರಧಮ್ಮಾಪಿ ಗಹಿತಾವ ಹೋನ್ತೀತಿ।

ಸುಖಬಹುಲತಾಯ ರಾಜಾನೋ ಹಸಮಾನಾಪಿ "ಚೋರಂ ಘಾತೇಥಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ, ಹಾಸೋ ಪನ ತೇಸಂ ಅಞ್ಞವಿಸಯೋತಿ ಆಹ **"ಸನ್ನಿಟ್ಠಾಪಕಚೇತನಾ ಪನ ನೇಸಂ ದುಕ್ಖಸಮ್ಪಯುತ್ತಾವ ಹೋತೀ"**ತಿ। **ಮಜ್ಝತ್ತವೇದನೋ ನ ಹೋತಿ,** ಸುಖವೇದನೋವ। ತತ್ಥ "ಕಾಮಾನಂ ಸಮುದಯಾ"ತಿಆದಿನಾ ವೇದನಾಭೇದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಲೋಭಸಮುಟ್ಠಾನೋ ಮುಸಾವಾದೋ ಸುಖವೇದನೋ ವಾ ಸಿಯಾ ಮಜ್ಝತ್ತವೇದನೋ ವಾ, ದೋಸಸಮುಟ್ಠಾನೋ ದುಕ್ಖವೇದನೋ ವಾತಿ **ಮುಸಾವಾದೋ ತಿವೇದನೋ** ಸಿಯಾ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸೇಸೇಸುಪಿ ಯಥಾರಹಂ ವೇದನಾನಂ "ಲೋಭೋ ನಿದಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯಾಯಾ"ತಿಆದಿನಾ ಭೇದೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ದೋಸಮೋಹವಸೇನ ದ್ವಿಮೂಲಕೋತಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಮೂಲಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಮೂಲಟ್ಠೇನ ಉಪಕಾರಭಾವೋ ದೋಸವಿಸೇಸೋ, ನಿದಾನಮೂಲೇ ಪನ ಗಯ್ಹಮಾನೇ ಲೋಭಮೋಹವಸೇನಪಿ ವಟ್ಟತಿ। ಸಮ್ಮೂಳ್ಹೋ ಆಮಿಸಕಿಞ್ಜಕ್ಖಕಾಮೋಪಿ ಹಿ ಪಾಣಂ ಹನತಿ। ತೇನೇವಾಹ "ಲೋಭೋ ನಿದಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯಾಯಾ"ತಿಆದಿ (ಅಂ ನಿಂ ೩.೩೪)। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಅಸಮಾದಿನ್ನಸೀಲಸ್ಸ ಸಮ್ಪತ್ತತೋ ಯಥಾಉಪಟ್ಠಿತವೀತಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬವತ್ಥುತೋ ವಿರತಿ **ಸಮ್ಪತ್ತವಿರತಿ।** ಸಮಾದಾನೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ವಿರತಿ **ಸಮಾದಾನವಿರತಿ।** ಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದನವಸೇನ ಪವತ್ತಾ ಮಗ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ವಿರತಿ **ಸಮುಚ್ಛೇದವಿರತಿ।** ಕಾಮಞ್ಚೇತ್ಥ ಪಾಳಿಯಂ ವಿರತಿಯೋವ ಆಗತಾ, ಸಿಕ್ಖಾಪದವಿಭಙ್ಗೇ ಪನ ಚೇತನಾಪಿ ಆಹರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಾತಿ ತದುಭಯಮ್ಪಿ ಗಣ್ಹನ್ತೋ **"ಚೇತನಾಪಿ ವಟ್ಟನ್ತಿ ವಿರತಿಯೋಪೀ"**ತಿ ಆಹ।

ಅದುಸ್ಸೀಲ್ಯಾರಮ್ಮಣಾ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಾದಿಆರಮ್ಮಣಾ ಕಥಂ ದುಸ್ಸೀಲ್ಯಾನಿ ಪಜಹನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಥಾ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀಹಿ ವಿರಮಣವಸೇನ ಪವತ್ತನತೋ ತದಾರಮ್ಮಣಭಾವೇನೇವ ತಾನಿ ಪಜಹನ್ತಿ। ನ ಹಿ ತದೇವ ಆರಬ್ಭ ತಂ ಪಜಹಿತುಂ ಸಕ್ಕಾ ತತೋ ಅನಿಸ್ಸಟಭಾವತೋ।

ಅನಭಿಜ್ಝಾ...ಪೇ... ವಿರಮನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಅಭಿಜ್ಝಂ ಪಜಹನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ನ ಹಿ ಮನೋದುಚ್ಚರಿತತೋ ವಿರತಿ ಅತ್ಥಿ ಅನಭಿಜ್ಝಾದೀಹೇವ ತಪ್ಪಹಾನಸಿದ್ಧಿತೋ।

ಪಞ್ಚಸಿಕ್ಖಾಪದಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ದಸಙ್ಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೩. **ಮಿಚ್ಛತ್ತಸಮ್ಮತ್ತವಸೇನಾತಿ** ಏತ್ಥ ಮಿಚ್ಛಾಭಾವೋ **ಮಿಚ್ಛತ್ತಂ,** ತಥಾ ಸಮ್ಮಾಭಾವೋ **ಸಮ್ಮತ್ತಂ**। ತಥಾ ತಥಾ ಪವತ್ತಾ ಅಕುಸಲಕ್ಖನ್ಧಾವ ಮಿಚ್ಛಾಸತಿ, ಏವಂ ಮಿಚ್ಛಾಞಾಣಮ್ಪಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ನ ಹಿ ಞಾಣಸ್ಸ ಮಿಚ್ಛಾಭಾವೋ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ **ಮಿಚ್ಛಾಞಾಣೇನೋತಿ** ಮಿಚ್ಛಾಸಞ್ಞಾಣಾತಿ ಅತ್ಥೋ, ಅಯೋನಿಸೋ ಪವತ್ತಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಮಿಚ್ಛಾಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇನಾತಿ** ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಆದೀನಂ ಮಿಚ್ಛಾ ಅಯೋನಿಸೋ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣೇನ। **ಕುಸಲವಿಮುತ್ತೀತಿ** ಪಕತಿಪುರಿಸನ್ತರಜಾನನಂ, ಗುಣವಿಯುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಸಕತ್ತನಿ ಅವಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಏವಮಾದಿಂ ಅಕುಸಲಪವತ್ತಿಂ "ಕುಸಲವಿಮುತ್ತೀ"ತಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಠಿತಾ ಮಿಚ್ಛಾವಿಮುತ್ತಿಕಾ। **ಸಮ್ಮಾಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾತಿ** ಝಾನವಿಮೋಕ್ಖಾದೀಸು ಸಮ್ಮಾ ಅವಿಪರೀತಂ ಪವತ್ತಾ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ।

ದಸಙ್ಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ತತಿಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಚತುತ್ಥವಗ್ಗೋ

೧. ಚತುಧಾತುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೪. **ಪತಿಟ್ಠಾಧಾತೂತಿ** ಸಹಜಾತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪತಿಟ್ಠಾಭೂತಾ ಧಾತು। **ಆಬನ್ಧನಧಾತೂತಿ** ನಹಾನಿಯಚುಣ್ಣಸ್ಸ ಉದಕಂ ವಿಯ ಸಹಜಾತಧಮ್ಮಾನಂ ಆಬನ್ಧನಭೂತಾ ಧಾತು। **ಪರಿಪಾಚನಧಾತೂತಿ** ಸೂರಿಯೋ ಫಲಾದೀನಂ ವಿಯ ಸಹಜಾತಧಮ್ಮಾನಂ ಪರಿಪಾಚನಭೂತಾ ಧಾತು। **ವಿತ್ಥಮ್ಭನಧಾತೂತಿ** ದುತಿಯೋ ವಿಯ ಸಹಜಾತಧಮ್ಮಾನಂ ವಿತ್ಥಮ್ಭನಭೂತಾ ಧಾತು। ಕೇಸಾದಯೋ **ವೀಸತಿ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ। ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಪಿತ್ತಾದಯೋ ಸನ್ತಪ್ಪನಾದಯೋ ಉದ್ಧಙ್ಗಮಾ ವಾತಾದಯೋ ಗಹಿತಾ। **ಏತಾತಿ** ಧಾತುಯೋ।

ಚತುಧಾತುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಪುಬ್ಬೇಸಮ್ಬೋಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೫. ಅಯಂ ಪಥವೀಧಾತುಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ತಂ ಆರಬ್ಭ ಪವತ್ತೋ **ಅಸ್ಸಾದೋ। ಏವಂ ಪವತ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಕಾಯೇ ಪಭಾವಸ್ಸ ಪವೇದನವಸೇನೇವ ಪವತ್ತಾನಂ। **ಹುತ್ವಾ ಅಭಾವಾಕಾರೇನಾತಿ** ಪುಬ್ಬೇ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಾ ಪಚ್ಚಯಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ ಹುತ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪುನ ಭಙ್ಗುಪಗಮನತೋ ಉದ್ಧಂ ಅಭಾವಾಕಾರೇನ। ನ ನಿಚ್ಚಾತಿ **ಅನಿಚ್ಚಾ** ಅದ್ಧುವತ್ತಾ, ಧುವಂ ನಿಚ್ಚಂ। **ಪಟಿಪೀಳನಾಕಾರೇನಾತಿ** ಉದಯಬ್ಬಯವಸೇನ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಪೀಳನಾಕಾರೇನ ದುಕ್ಖಟ್ಠೇನ। **ಸಭಾವವಿಗಮಾಕಾರೇನಾತಿ** ಅತ್ತನೋ ಸಭಾವಸ್ಸ ವಿಗಚ್ಛನಾಕಾರೇನ। ಸಭಾವಧಮ್ಮಾ ಹಿ ಅಪ್ಪಮತ್ತಂ ಖಣಂ ಪತ್ವಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತೇ "ಜರಾಯ ಮರಣೇನ ಚಾ"ತಿ ದ್ವೇಧಾ ವಿಪರಿಣಮನ್ತಿ। ತೇನಾಹ "**ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮಾ**"ತಿ। ಆದೀನಂ ವಾತಿ ಪವತ್ತೇತೀತಿ **ಆದೀನವೋ,** ಪರಮಕಾಪಞ್ಞತಾ। **ವಿನೀಯತೀತಿ** ವೂಪಸಮೀಯತಿ। ಅಚ್ಚನ್ತಪ್ಪಹಾನವಸೇನ ನಿಸ್ಸರತಿ ಏತೇನಾತಿ **ನಿಸ್ಸರಣಂ**।

ಸಾಯಂ ನಿಪನ್ನಾ ಸಬ್ಬರತ್ತಿಂ ಖೇಪೇತ್ವಾ **ಪಾತೋ ಉಟ್ಠಹಾಮ, ಮಾಸಪುಣ್ಣಘಟೋ ವಿಯ ನೋ ಸರೀರಂ** ನಿಸ್ಸನ್ದಾಭಾವತೋ।

ಫುಸಿತಮತ್ತೇಸುಪೀತಿ ಉದಕಸ್ಸ ಫುಸಿತಮತ್ತೇಸುಪಿ।

ಅತಿನಾಮೇನ್ತಿ ಕಾಲಂ। **ಏವಂ** ವುತ್ತನಯೇನ **ಪವತ್ತಾ** ಪುಗ್ಗಲಾ **ಏತಾ** ಪಥವೀಧಾತುಆದಯೋ **ಅಸ್ಸಾದೇನ್ತಿ ನಾಮ** ಅಭಿರತಿವಸೇನ ತತ್ಥ ಆಕಙ್ಖುಪ್ಪಾದನತೋ।

ಅಭಿವಿಸಿಟ್ಠೇನ ಞಾಣೇನಾತಿ ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಞಾಣೇನ। ರುಕ್ಖೋ **ಬೋಧಿ** “ಬುಜ್ಝತಿ ಏತ್ಥಾ”ತಿ ಕತ್ವಾ। ಮಗ್ಗೋ **ಬೋಧಿ** “ಬುಜ್ಝತಿ ಏತೇನಾ”ತಿ ಕತ್ವಾ। ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ **ಬೋಧಿ** ಸಮ್ಮಾ ಸಾಮಞ್ಚ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ಬುಜ್ಝನತೋ। ನಿಬ್ಬಾನಂ **ಬೋಧಿ** ಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬತೋ। **ತೇಸನ್ತಿ** ನಿದ್ಧಾರಣೇ ಸಾಮಿವಚನಂ। **ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣನ್ತಿ** ಸಾವಕಪಾರಮೀಞಾಣಂ ಯಾಥಾವತೋ ದಸ್ಸನವತ್ಥು।

ಅಕುಪ್ಪಾತಿ ಪಟಿಪಕ್ಖೇಹಿ ಅಕೋಪೇತಬ್ಬೋ। **ಕಾರಣತೋ**ತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗತೋ। ತತೋ ಹಿಸ್ಸ ಅಕುಪ್ಪತಾ। ತೇನಾಹ “**ಸಾ ಹೀ**”ತಿಆದಿ। **ಆರಮ್ಮಣತೋ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣತೋ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣಾನಂ ಲೋಕಿಯಸಮಾಪತ್ತೀನಂ ಅಭಾವತೋ।

ವಿತ್ಥಾರವಸೇನಾತಿ ಏಕೇಕಧಾತುವಸೇನಾತಿ ವದನ್ತಿ, ಏಕೇಕಿಸ್ಸಾ ಪನ ಧಾತುಯಾ ಲಕ್ಖಣವಿಭತ್ತಿದಸ್ಸನವಸೇನ। **ಯನ್ತಿ** ಹೇತುಅತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ, ಯಂ ನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಸ್ಸಾದೇತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಅಸ್ಸಾದೋ,** ತಣ್ಹಾ। **ಅಯಂ ಪಥವೀಧಾತುಯಾ ಅಸ್ಸಾದೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅಯಂ-ಸದ್ದೋ “ಪಹಾನಪಟಿವೇಧೋ”ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬೋ “ಅಯಂ ಪಹಾನಪಟಿವೇಧೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ಸಮುದಯಸಚ್ಚ”ನ್ತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸಸಚ್ಚೇಸುಪಿ। **ಯಾ**ತಿ ಯಥಾವುತ್ತೇಸು ಅಸ್ಸಾದೋ ಆದೀನವೋ ನಿಸ್ಸರಣನ್ತಿ ಇಮೇಸು ತೀಸು ಠಾನೇಸು ಪವತ್ತಾ ಯಾ ದಿಟ್ಠಿ…ಪೇ॰… ಯೋ ಸಮಾಧಿ, ಅಯಂ ಭಾವನಾಪಟಿವೇಧೋ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚನ್ತಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ।

ಪುಬ್ಬೇಸಮ್ಬೋಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಅಚರಿಂಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೯. ಯಥಾ ಯಾವತಾ ನಿಸ್ಸರಣಪರಿಯೇಸನಟ್ಠಾನೇ ಆದೀನವಪರಿಯೇಸನಾ, ಏವಂ ಯಾವತಾ ಆದೀನವಪರಿಯೇಸನಟ್ಠಾನೇ ಅಸ್ಸಾದಪರಿಯೇಸನಾ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸಾತಿ ವುತ್ತಂ “**ಅಚರಿನ್ತಿ ಞಾಣಚಾರೇನ ಅಚರಿಂ, ಅನುಭವನಚಾರೇನಾ**”ತಿ।

ಅಚರಿಂಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ನೋಚೇದಂಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೭. **ನಿಸ್ಸಟಾತಿಆದೀನಿ** ಪದಾನಿ, **ಆದಿತೋ ವುತ್ತಪಟಿಸೇಧೇನಾ**ತಿ “ನೇವಾ”ತಿ ಏತ್ಥ ವುತ್ತೇನ ನಕಾರೇನ। ತೇನಾಹ “**ನ ನಿಸ್ಸಟಾ**”ತಿಆದಿ। **ವಿಮರಿಯಾದಿಕತೇನಾ**ತಿಆದಿ ಚ ಏತ್ಥ ವಿಹರಣಪೇಕ್ಖಣೇ ಕರಣವಚನಂ। **ದುತಿಯನಯೇ**ತಿ “ಯತೋ ಚ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ”ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತನಯೇ। ಕಿಲೇಸವಟ್ಟಮರಿಯಾದಾಯ ಸಬ್ಬಸೋ ಅಭಾವತೋ **ನಿಮ್ಮರಿಯಾದಿಕತೇನ** ಚಿತ್ತೇನ। ತೇನಾಹ “**ತತ್ಥಾ**”ತಿಆದಿ। **ತೀಸೂ**ತಿ ದುತಿಯಾದೀಸು ತೀಸು।

ನೋಚೇದಂಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಏಕನ್ತದುಕ್ಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೮. **ಏಕನ್ತೇನೇವ ದುಕ್ಖಾ**ತಿ ಅವೀಚಿಮಹಾನಿರಯೋ ವಿಯ ಏಕನ್ತತೋ ದುಕ್ಖಾ ಏವ ಸುಖೇನ ಅವೋಮಿಸ್ಸಾ। **ದುಕ್ಖೇನ ಅನುಪತಿತಾ**ತಿ ದುಕ್ಖೇನೇವ ಸಬ್ಬಸೋ ಉಪಗತಾ। **ದುಕ್ಖೇನ ಓಕ್ಕನ್ತಾ**ತಿ ಬಹಿದ್ಧಾ ವಿಯ ಅನ್ತೋಪಿ ದುಕ್ಖೇನ ಅವಕ್ಕನ್ತಾ ಅನುಪವಿಟ್ಠಾ। ಸುಖವೇದನಾಪಚ್ಚಯತಾಯ ಇಮಾಸಂ ಧಾತೂನಂ ಸುಖತಾ ವಿಯ ದುಕ್ಖವೇದನಾಪಚ್ಚಯತಾಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖತಾ

ಪನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಚರಿತಾ ಏವ । **ಸಬ್ಬತ್ಥಾತಿ** ಸಬ್ಬಾಸು ಧಾತೂಸು, ಸಬ್ಬಟ್ಠಾನೇಸು ವಾ। ಪರಮಂ ಸುಖಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾಪಿ ಪಚ್ಛಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಕಥಿತತ್ತಾ "**ದುಕ್ಖಲಕ್ಖಣಂ ಕಥಿತ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಏಕನ್ತದುಕ್ಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯-೧೦. ಅಭಿನನ್ದಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೧೯-೧೨೩. ಛಟ್ಠಸತ್ತಮೇಸು ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಂ ಕಥಿತಂ। ಅಟ್ಠಕಥಾಯಂ ಪನ "**ವಿವಟ್ಟಂ ಕಥಿತ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ । **ತೀಸು** ಸುತ್ತೇಸು। **ಚತುಸಚ್ಚಮೇವಾತಿ** ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಸಮಾಹಟಾನಿ ಚತುಸಚ್ಚನ್ತಿ ತೇಸಂ ಏಕಜ್ಝಂ ಗಹಣಂ, ನಿಯಮೋ ಪನ ತಬ್ಬಿನಿಮುತ್ತಸ್ಸ ಪರಮತ್ಥಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ।

ಅಭಿನನ್ದಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಚತುತ್ಥವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಧಾತುಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೪. ಅನಮತಗ್ಗಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಪಠಮವಗ್ಗೋ

೧. ತಿಣಕಟ್ಠಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೪. ಉಪಸಗ್ಗೋ ಸಮಾಸವಿಸಯೇ ಸಸಾಧನಂ ಕಿರಿಯಂ ದಸ್ಸೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ "**ಞಾಣೇನ ಅನುಗನ್ತ್ವಾಪೀ**"ತಿ। **ವಸ್ಸಸತಂ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸನ್ತಿ** ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಮೇತಂ, ತತೋ ಭಿಯ್ಯೋಪಿ ಅನುಗನ್ತ್ವಾ ಅನಮತಗ್ಗೋ ಏವ ಸಂಸಾರೋ। **ಅಗ್ಗ**-ಸದ್ದೋ ಇಧ ಮರಿಯಾದವಚನೋ, ಅನುದ್ದೇಸಿಕಞ್ಚೇತಂ ವಚನನ್ತಿ ಆಹ "**ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಪುಬ್ಬಾಪರಕೋಟಿಕೋ**"ತಿ। ಅಞ್ಞಥಾ ಅನ್ತಿಮಭವಿಕಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಕತವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನೀಯಧಮ್ಮಾದೀನಂ ವಸೇನ ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಪುಬ್ಬಾಪರಕೋಟಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ। ಸಂಸರಣಂ **ಸಂಸಾರೋ। ಪಚ್ಛಿಮಾಪಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ** ಅನ್ಧಬಾಲಾನಂ ವಸೇನಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ "ದೀಘೋ ಬಾಲಾನ ಸಂಸಾರೋ"ತಿ (ಧ॰ ಪ॰ ೬೦)। **ವೇಮಜ್ಝೇಯೇವ ಪನ ಸತ್ತಾ ಸಂಸರನ್ತಿ** ಪುಬ್ಬಾಪರಕೋಟೀನಂ ಅಲಬ್ಭನೀಯತ್ತಾ। **ಅತ್ಥೋ ಪರಿತ್ತೋ ಹೋತಿ** ಯಥಾಭೂತಾವಬೋಧಾಭಾವತೋ। **ಬುದ್ಧಸಮಯೇ**ತಿ ಸಾಸನೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅತ್ಥೋ ಮಹಾ** ಯಥಾಭೂತಾವಬೋಧಿಸಮ್ಭವತೋ, ಅತ್ಥಸ್ಸ ವಿಪುಲತಾಯ ತಂಸದಿಸಾ ಉಪಮಾ ನತ್ಥೀತಿ ಪರಿತ್ತಂಯೇವ ಉಪಮಂ ಆಹರನ್ತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಇದಾನಿ ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ "**ಪಾಳಿಯಂ ಹೀ**"ತಿಆದಿನಾ ಸಮತ್ಥೇತಿ। **ಮಾತು ಮಾತರೋ**ತಿ ಮಾತು ಮಾತಾಮಹಿಯೋ। **ತಸ್ಸೇವಾ**ತಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸೇವ। **ತಿಬ್ಬ**ನ್ತಿ ದುಕ್ಖಪರಿಯಾಯೋತಿ।

ತಿಣಕಟ್ಠಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಪಥವೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೫. **ಮಹಾಪಥವಿ**ನ್ತಿ ಅವಿಸೇಸೇನ ಅನವಸೇಸಪರಿಯಾದಾಯಿನೀತಿ ಆಹ "**ಚಕ್ಕವಾಳಪರಿಯನ್ತ**"ನ್ತಿ। ಪರಿಕಪ್ಪವಚನಞ್ಚೇತಂ।

ಪಥವೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಅಸ್ಸುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೬. ಕನ್ದನಂ ಸಸದ್ದಂ, ರೋದನಂ ಪನ ಕೇವಲಮೇವಾತಿ ಆಹ "**ಕನ್ದನ್ತಾನನ್ತಿ ಸಸದ್ದಂ ರುದಮಾನಾನ**"ನ್ತಿ। **ಪವತ್ತ**ನ್ತಿ ಸನ್ದನವಸೇನ ಪವತ್ತಂ। "ಸಿನೇರುರಸ್ಮೀಹಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೇಸೂ"ತಿ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ವಿವರನ್ತೋ "**ಸಿನೇರುಸ್ಸಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಮಣಿಮಯ**ನ್ತಿ ಇನ್ದನೀಲಮಣಿಮಯಂ। ಸಿನೇರುಸ್ಸ ಪುಬ್ಬದಕ್ಖಿಣಕೋಣಸಮಪದೇಸಾ "ಪುಬ್ಬದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸಾ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ತೇಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತರಜತರಸ್ಮಿಯೋ ಇನ್ದನೀಲರಸ್ಮಿಯೋ ಚ **ಏಕತೋ ಹುತ್ವಾ। ತಾಸಂ ರಸ್ಮೀನಂ ಅನ್ತರೇಸೂ**ತಿ ತಾಸಂ ಚತೂಹಿ ಕೋಣೇಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತರಸ್ಮೀನಂ ಚತೂಸು ಅನ್ತರೇಸು। **ಚತ್ತಾರೋ**ತಿ ದಕ್ಖಿಣಾದಿಭೇದಾ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾಸಮುದ್ದಾ ಹೋನ್ತಿ। **ವಿಲಸನ**ನ್ತಿ ವಿಸೇಸೇನ ಖೇಪನಂ। ಕಿಂ ಪನ ತನ್ತಿ ಆಹ "**ವಿನಾಸೋತಿ ಅತ್ಥೋ**"ತಿ।

ಅಸ್ಸುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಖೀರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೭. **ಮಾತುಥಞ್ಞನ್ತಿ** ಪೀತಂ ಮಾತುಯಾ ಥನತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಖೀರಂ ಬಹುತರನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಖೀರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಪಬ್ಬತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೮. "ಅನಮತಗ್ಗಸ್ಸ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ದೀಘತಮತ್ತಾ ನ ಸುಕರಂ ನಸುಕರ"ನ್ತಿ ಅಟ್ಠಕಥಾಪಾಠೋ। **ಕಥಂ ನಚ್ಛಿನ್ದತೀತಿ** ಕಥಂ ನ ಪರಿಯೋಸಾಪೇತಿ, ಕಾಯಚಿಪಿ ಗಹಣತಾಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ತಯೋ ಕಪ್ಪಾಸಂಸೂತಿ** ತಯೋ ಏಕಕಪ್ಪಾಸಂಸೂ। ಯೇಹಿ ನಂ ಫುಟ್ಠಂ, ತತೋಪಿ ಸುಖುಮತರಂ **ಸಾಸಪಮತ್ತಂ** ಖೀಯೇಯ್ಯ ಪಬ್ಬತಂ ಸಬ್ಬಭಾಗೇಹಿ ಅತಿಚಿರವೇಲಂ ಪರಿಮಜ್ಜನ್ತೇ।

ಪಬ್ಬತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಸಾಸಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೯. **ನಗರನ್ತಿ** ನಗರಸಙ್ಖೇಪೇನ ಪಾಕಾರೇನ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಅನ್ತೋ ಪನ ಸಬ್ಬಸೋ ವಿಚಿತ್ತಸಾಸಪೇಹಿ ಏವ ಪುಣ್ಣಂ, ಏವಂ ಚುಣ್ಣಿಕಾಬದ್ಧಂ। ತೇನಾಹ **"ನ ಪನ...ಪೇ॰... ದಟ್ಠಬ್ಬ"**ನ್ತಿ।

ಸಾಸಪಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸಾವಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೦. **ತಸ್ಸ ಠಿತಟ್ಠಾನತೋತಿ** ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅನುಸ್ಸರಿತ್ವಾ ಠಿತಟ್ಠಾನತೋ, ತೇನ ಅನುಸ್ಸರಿತಸ್ಸ ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪಸ್ಸ ಅನನ್ತರಕಪ್ಪತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏವನ್ತಿ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ। **ಚತ್ತಾರೋಪಿ** ಭಿಕ್ಖೂ ಅಭಿಞ್ಞಾಲಾಭಿನೋ। **ಚತ್ತಾರಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ** ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ **ಅನುಸ್ಸರೇಯ್ಯುನ್ತಿ** ಪರಿಕಪ್ಪನವಸೇನ ವದನ್ತಿ।

ಸಾವಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಗಙ್ಗಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೧. **ಏತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತರೇತಿ** ಏತಸ್ಮಿಂ ಪಭವಸಮುದ್ದಪದೇಸಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೇ ಆಯಾಮತೋ ಪಞ್ಚಯೋಜನಸತಿಕೇ ಅತಿರೇಕಯೋಜನಸತಿಕೇ ವಾ ಠಾನೇ।

ಗಙ್ಗಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ದಣ್ಡಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೨. ನವಮೇ **ಖಿತ್ತೋತಿ** ಪುನಪ್ಪುನಂ ಖಿತ್ತೋ। ಏಕವಾರಞ್ಹಿ ಖಿತ್ತೋ ಮೂಲಾದೀಸು ಏಕೇನೇವ ನಿಪತೇಯ್ಯ। ತಥಾ ಸತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ ಪಾತಸ್ಸ ಅನಿಯಮೋ ನ ನಿದಸ್ಸಿತೋ ಸಿಯಾ। ತತ್ಥ ಚ ಧಮ್ಮಂ ಸುಣನ್ತಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ, ತೇ ಸನ್ಧಾಯ **"ಅಸ್ಮಾ ಲೋಕಾ"**ತಿ ಆಹ, ತದಞ್ಞಂ ಸನ್ಧಾಯ **"ಪರಲೋಕ"**ನ್ತಿ। ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ವಾ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಯಥಾಧಿಪ್ಪೇತೋ ಅಯಂ ಲೋಕೋ, ತದಞ್ಞೋ ಪರಲೋಕೋ।

ದಣ್ಡಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಪುಗ್ಗಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೩. **ಸಮಟ್ಠಿಕಾಲೋ**ತಿ ಸಮೇನ ಆಕಾರೇನ ಲದ್ಧಬ್ಬಅಟ್ಠಿಕಾಲೋ। **ಗಿರಿಪರಿಕ್ಖೇಪೇ**ತಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಗಿರೀಹಿ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತತ್ತಾ "ಗಿರಿಪರಿಕ್ಖೇಪೋ"ತಿ ಲದ್ಧನಾಮೇ ರಾಜಗಹೇ।

ಪುಗ್ಗಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಠಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯವಗ್ಗೋ

೧. ದುಗ್ಗತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೪. **ದುಗ್ಗತ**ನ್ತಿ ಕಿಚ್ಛಜೀವಿಕತ್ತಾ ಸಬ್ಬಥಾ ದುಕ್ಖಂ ಗತಂ ಉಪಗತಂ। ತಥಾಭೂತೋ ಪನ ದಲಿದ್ದೋ ವರಾಕೋ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ **"ದಲಿದ್ದಂ ಕಪಣ"**ನ್ತಿ। **ಹತ್ಥಪಾದೇಹೀ**ತಿ ನಿದಸ್ಸನಮತ್ತಂ, ಅಞ್ಞೇಹಿಪಿ ಸರೀರಾವಯವೇಹಿ ದುಸ್ಸಣ್ಠಾನೇಹಿ ಉಪೇತೋ ದುರುಪೇತೋ ಏವಾತಿ।

ದುಗ್ಗತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಸುಖಿತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೫. **ಸುಖಿತ**ನ್ತಿ ಸಞ್ಜಾತಸುಖಂ। ತೇನಾಹ **"ಸುಖಸಮಪ್ಪಿತ"**ನ್ತಿಆದಿ। **ಸುಸಜ್ಜಿತ**ನ್ತಿ ಸುಖುಮುಪಕರಣೇಹಿ ಸಬ್ಬಥಾ ಸಜ್ಜಿತಂ।

ಸುಖಿತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ತಿಂಸಮತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೬. **ಧುತಙ್ಗಸಮಾದಾನವಸೇನ,** ನ ಅರಞ್ಞವಾಸಾದಿಮತ್ತೇನ। **ಸಸಂಯೋಜನಾ** ಸಬ್ಬಸೋ ಸಂಯೋಜನಾನಂ ಅಪ್ಪಹೀನತ್ತಾ, ನ ಪುಥುಜ್ಜನಭಾವತೋ। **ಏಕೇಕವಣ್ಣಕಾಲೋವ ಗಹೇತಬ್ಬೋ**ತಿ ಏತೇನ ಮಹಿಂಸಾದೀನಂ ರಸ್ಸದೀಘಪಿಙ್ಗಲಾದೀಸು ಏಕೇಕಾನೇವ ಗಹೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ।

ತಿಂಸಮತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪-೯. ಮಾತುಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೩೭-೧೪೨. **ಲಿಙ್ಗನಿಯಮೇನ ಚೇವ ಚಕ್ಕವಾಳನಿಯಮೇನ ಚಾ**ತಿ "ಪುರಿಸಾನಞ್ಹಿ ಮಾತುಗಾಮಕಾಲೋ, ಮಾತುಗಾಮಾನಞ್ಚ ಪುರಿಸಕಾಲೋ"ತಿ ಯಥಾ ಸತ್ತಸನ್ತಾನೇ ಲಿಙ್ಗನಿಯಮೋ ನತ್ಥಿ, ಏವಂ ಕದಾಚಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ, ಕದಾಚಿ ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿನ್ತಿ ಚಕ್ಕವಾಳನಿಯಮೋಪಿ ನತ್ಥಿ। ಏವಮೇವ ರಿತೇ

ಚಕ್ಕವಾಳೇ ಮಾತುಗಾಮಕಾಲೇ ನಮಾತಾಭೂತಪುಬ್ಬೋ ನತ್ಥೀತಿಆದಿನಾ ಲಿಙ್ಗನಿಯಮೇನ ಚಕ್ಕವಾಳನಿಯಮೋ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತೇನಾಹ **''ತೇಸೂ''**ತಿಆದಿ।

ಮಾತುಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ವೇಪುಲ್ಲಪಬ್ಬತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೩. **ಏಕಂ ಅಪದಾನಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ** ''ಏವಂ ಸಂವೇಗಂ ಜನೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ವಿಸೇಸಂ ಪಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ''ತಿ। **ಚತೂಹೇನ ಆರೋಹನ್ತಿ** ಚತುಯೋಜನುಬ್ಬೇಧತ್ತಾ। **ದ್ವಿನ್ನಂ ಬುದ್ಧಾನನ್ತಿ** ಕಕುಸನ್ಧಸ್ಸ ಕೋಣಾಗಮನಸ್ಸ ಚಾತಿ ಇಮೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಬುದ್ಧಾನಂ। ''ತಿವರಾ ರೋಹಿತಸ್ಸಾ ಸುಪ್ಪಿಯಾ''ತಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಸಮಞ್ಞಾ ತತ್ಥ ದೇಸನಾಮವಸೇನ ಜಾತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ಯಥಾ ಏತರಹಿ ಮಾಗಧಾತಿ।

ಪುನ ವಸ್ಸಸತನ್ತಿ ಪಠಮವಸ್ಸಸತತೋ ಉಪರಿವಸ್ಸಸತಂ ಜೀವನಕೋ ನಾಮ ಮನುಸ್ಸೋ ನತ್ಥಿ। **ಪರಿಹೀನಸದಿಸಂ ಕತಂ** ದೇಸನಾಯ। **ವಡ್ಢಿತ್ವಾತಿ** ದಸವಸ್ಸಾಯುಕಭಾವತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾಯುಕಭಾವಾ ವಡ್ಢಿತ್ವಾ। ''ಪರಿಹೀನ''ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ತಂ ಪರಿಹೀನಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **''ಕಥ''**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಯಂ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣೇಸೂತಿ** ಯತ್ತಕಂ ಆಯುಪ್ಪಮಾಣೇಸೂತಿ।

ವೇಪುಲ್ಲಪಬ್ಬತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದುತಿಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಅನಮತಗ್ಗಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೫. ಕಸ್ಸಪಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಸನ್ತುಟ್ಠಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೪. **ಸನ್ತುಟ್ಠೋ**ತಿ ಸಕೇನ ಉಚ್ಚಾವಚೇನ ಪಚ್ಚಯೇನ ಸಮಮೇವ ಚ ತುಸ್ಸನಕೋ। ತೇನಾಹ **“ಇತರೀತರೇನಾ”**ತಿಆದಿ। ತತ್ಥ ದುವಿಧಂ ಇತರೀತರಂ - ಪಾಕತಿಕಂ, ಞಾಣಸಞ್ಞಿತಞ್ಚಾತಿ। ತತ್ಥ ಪಾಕತಿಕಂ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಞಾಣಸಞ್ಞಿತಮೇವ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಥೂಲಸುಖುಮಾ”**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಇತರಂ ವುಚ್ಚತಿ ಹೀನಂ ಪಣೀತತೋ ಅಞ್ಞತ್ತಾ। ತಥಾ ಪಣೀತಮ್ಪಿ ಇತರಂ ಹೀನತೋ ಅಞ್ಞತ್ತಾ। ಅಪೇಕ್ಖಾಸದ್ದಾ ಹಿ ಇತರೀತರಾತಿ। ಇತಿ ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಹೀನೇನ ವಾ ಪಣೀತೇನ ವಾ ಚೀವರಾದಿಪಚ್ಚಯೇನ ಸನ್ತುಸ್ಸಿತೋ ತಥಾಪವತ್ತೋ ಅಲೋಭೋ ಇತರೀತರಪಚ್ಚಯಸನ್ತೋಸೋ, ತಂಸಮಙ್ಗಿತಾಯ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ। ಯಥಾಲಾಭಂ ಅತ್ತನೋ ಲಾಭಾನುರೂಪಂ ಸನ್ತೋಸೋ **ಯಥಾಲಾಭಸನ್ತೋಸೋ**। ಸೇಸಪದದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಲಬ್ಭತೀತಿ ವಾ ಲಾಭೋ, ಯೋ ಯೋ ಲಾಭೋ ಯಥಾಲಾಭೋ, ತೇನ ಸನ್ತೋಸೋ **ಯಥಾಲಾಭಸನ್ತೋಸೋ**। **ಬಲ**ನ್ತಿ ಕಾಯಬಲಂ। **ಸಾರುಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅನುಚ್ಛವಿಕತಾ।

ಯಥಾಲದ್ಧತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅಪತ್ಥನಾ ನಾಮ ಸಿಯಾ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛತಾಯ ಪವತ್ತಿಆಕಾರೋತಿ ತತೋ ವಿನಿವತ್ತಿತಮೇವ ಸನ್ತೋಸಸ್ಸ ಸರೂಪಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **“ಲಭನ್ತೋಪಿ ನ ಗಣ್ಹಾತೀ”**ತಿ ಆಹ। **ತಂ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ**ತಿ ಪಕತಿದುಬ್ಬಲಾದೀನಂ ಗರುಚೀವರಂ ನ ಫಾಸುಭಾವಾವಹಂ ಸರೀರಬಾಧಾವಹಞ್ಚ ಹೋತೀತಿ ಪಯೋಜನವಸೇನ, ನಾತ್ರಿಚ್ಛತಾದಿವಸೇನ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ। ಲಹುಕಚೀವರಪರಿಭೋಗೇ ಸನ್ತೋಸವಿರೋಧಿ ನ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **“ಲಹುಕೇನ ಯಾಪೇನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತೀ”**ತಿ। ಮಹಗ್ಘಚೀವರಂ ಬಹೂನಿ ವಾ ಚೀವರಾನಿ ಲಭಿತ್ವಾ ತಾನಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಗಹಣಂ ಯಥಾಸಾರುಪ್ಪನಯೇ ಠಿತತ್ತಾ ನ ಸನ್ತೋಸವಿರೋಧೀತಿ ಆಹ **“ತೇಸಂ...ಪೇ... ಧಾರೇನ್ತೋಪಿ ಸನ್ತುಟ್ಠೋವ ಹೋತೀ”**ತಿ। ಏವಂ ಸೇಸಪಚ್ಚಯೇಸು ಯಥಾಬಲಯಥಾಸಾರುಪ್ಪನಿದ್ದೇಸೇಸು **ಅಪಿ**-ಸದ್ದಗ್ಗಹಣೇ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಪಕತೀತಿ ವಾಚಾಪಕತಿಆದಿಕಾ। ಅವಸೇಸನಿದ್ದಾಯ ಅಭಿಭೂತತ್ತಾ ಪಟಿಬುಜ್ಝತೋ ಸಹಸಾ ಪಾಪಕಾ ವಿತಕ್ಕಾ ಪಾತುಭವನ್ತೀತಿ।

ಮುತ್ತಹರೀತಕನ್ತಿ ಗೋಮುತ್ತಪರಿಭಾವಿತಂ, ಪೂತಿಭಾವೇನ ವಾ ಛಡ್ಡಿತತ್ತಾ ಮುತ್ತಹರೀತಕಂ। **ಬುದ್ಧಾದೀಹಿ ವಣ್ಣಿತ**ನ್ತಿ “ಪೂತಿಮುತ್ತಭೇಸಜ್ಜಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಯಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ”ತಿಆದಿನಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾದೀಹಿ ಪಸತ್ಥಂ।

ಏಕೋ ಏಕಚ್ಚೋ **ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ, ಸನ್ತೋಸಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ನ ಕಥೇತಿ** ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಬಾಕುಲತ್ಥೇರೋ। **ನ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ, ಸನ್ತೋಸಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇತಿ** ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಥೇರೋ ಉಪನನ್ದೋ ಸಕ್ಯಪುತ್ತೋ। **ನೇವ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ, ನ ಸನ್ತೋಸಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇತಿ** ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಥೇರೋ ಲಾಳುದಾಯೀ। **ಅಯ**ನ್ತಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ। **ಅನೇಸನ**ನ್ತಿ ಅಯೋನಿಸೋ ಮಿಚ್ಛಾಜೀವವಸೇನ ಪಚ್ಚಯಪರಿಯೇಸನಂ। **ಉತ್ತಸತೀ**ತಿ “ಕಥಂ ನು ಖೋ ಲಭೇಯ್ಯ”ನ್ತಿ ಜಾತುತ್ತಾಸೇನ ಉತ್ತಸತಿ। ತಥಾ **ಪರಿತಸ್ಸತಿ**। **ಅಯ**ನ್ತಿ ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರೋ। **ಏವಂ** ಯಥಾವುತ್ತಏಕಚ್ಚಭಿಕ್ಖು ವಿಯ **ನ ಪರಿತಸ್ಸತಿ,** ಅಲಾಭಪರಿತ್ತಾಸೇನ ವಿಘಾತಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ನ ಪರಿತ್ತಾಸಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಲೋಭೋಯೇವ ಆರಮ್ಮಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಗನ್ಥನಟ್ಠೇನ ಬಜ್ಝನಟ್ಠೇನ ಗೇಧೋ **ಲೋಭಗೇಧೋ**। **ಮುಚ್ಛ**ನ್ತಿ ಗೇಧಂ ಮೋಮೂಹತ್ತಭಾವಂ। **ಆದೀನವ**ನ್ತಿ ದೋಸಂ। **ನಿಸ್ಸರಣಮೇವಾ**ತಿ ಚೀವರೇ ಇದಮತ್ಥಿತಾದಸ್ಸನಪುಬ್ಬಕಂ ಅಲಗ್ಗಭಾವಸಞ್ಞಾತನಿಯ್ಯಾನಮೇವ ಪಜಾನನ್ತೋ। **ಯಥಾಲದ್ಧಾದೀನ**ನ್ತಿ ಯಥಾಲದ್ಧಪಿಣ್ಡಪಾತಾದೀನಂ। ನಿದ್ಧಾರಣೇ ಚೇತಂ ಸಾಮಿವಚನಂ।

ಯಥಾ ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರೋತಿ ಅತ್ತನಾ ವತ್ತಬ್ಬನಿಯಾಮೇನ ವದತಿ, ಭಗವತಾ ಪನ ವತ್ತಬ್ಬನಿಯಾಮೇನ "ಯಥಾ ಕಸ್ಸಪೋ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಭವಿತಬ್ಬಂ। **ಕಸ್ಸಪೇನ** ನಿದಸ್ಸನಭೂತೇನ। **ಕಥನಂ ನಾಮ ಭಾರೋ** "ಮುತ್ತೋ ಮೋಚೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಪಟಿಞ್ಞಾನುರೂಪತ್ತಾ। **ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪರಿಪೂರಂ ಕತ್ವಾ ಪೂರಣಂ ಭಾರೋ** ಸತ್ಥು ಆಣಾಯ ಸಿರಸಾ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತಬ್ಬತೋ।

ಸನ್ತುಟ್ಠಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಅನೋತ್ತಪ್ಪೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೫. ತೇನ ರಹಿತೋತಿ ತೇನ ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೇನ ರಹಿತೋ। **ನಿಬ್ಭಯೋತಿ** ಭಯರಹಿತೋ। ಕುಸಲಾನುಪ್ಪಾದನಮ್ಪಿ ಹಿ ಸಾವಜ್ಜಮೇವ ಅಞ್ಞಾಣಾಲಸಿಯಹೇತುಕತ್ತಾ। **ಸಮ್ಬುಜ್ಝನತ್ಥಾಯಾತಿ** ಅರಿಯಮಗ್ಗೇಹಿ ಸಮ್ಬುಜ್ಝನಾಯ। **ಯೋಗೇಹಿ ಖೇಮಂ** ತೇಹಿ ಅನುಪದ್ದುತತ್ತಾ।

ಮನುಞ್ಞವತ್ಥುನ್ತಿ ಮನೋರಮಂ ಲೋಭುಪ್ಪತ್ತಿಕಾರಣಂ। **ಯಥಾ ವಾ ತಥಾ ವಾತಿ** ಸುಭಸುಖಾದಿವಸೇನ। **ತೇತಿ** ಲೋಭಾದಯೋ। **ಅನುಪ್ಪನ್ನಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ** ತಥಾರೂಪೇ ವತ್ಥಾರಮ್ಮಣೇ ತಥಾ ಅನುಪ್ಪನ್ನಪುಬ್ಬತ್ತಾ। **ಅಞ್ಞಥಾತಿ** ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವತ್ಥಾರಮ್ಮಣೇಹಿ ಅಯೋಜೇತ್ವಾ ಗಯ್ಹಮಾನೇ। **ವತ್ಥುಮ್ಹೀತಿ** ಉಪಟ್ಠಾಕಾದಿಚೀವರಾದಿವತ್ಥುಮ್ಹಿ। **ಆರಮ್ಮಣೇತಿ** ಮನಾಪಿಯಾದಿಭೇದೇ ಆರಮ್ಮಣೇ। **ತಾದಿಸೇನ ಪಚ್ಚಯೇನಾತಿ** ಅಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಸತಿವೋಸ್ಸಗ್ಗಾದಿಪಚ್ಚಯೇನ । **ಇಮೇತಿ** ವುತ್ತನಯೇನ ಪಚ್ಚಯಲಾಭೇನ ಪಚ್ಛಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಪಾಳಿಯಂ ತಥಾ ವುತ್ತಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನತಾಯ **ನಪ್ಪಹೀಯನ್ತಿ ನಾಮ**। ಅನುಪ್ಪಾದೋ ಹಿ ಪರಮತ್ಥತೋ ಪಹಾನಂ ಕಥಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ಕಥಿತನಯೇನೇವ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಅಪ್ಪಟಿಲದ್ಧಾತಿ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ। **ತೇತಿ** ಯಥಾವುತ್ತಸೀಲಾದಿಅನವಜ್ಜಧಮ್ಮಾ। **ಪಟಿಲದ್ಧಾತಿ** ಅಧಿಗತಾ। "ಸೀಲಾದಿಧಮ್ಮಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಯದಿ ಮಗ್ಗಫಲಾನಿಪಿ ಗಹಿತಾನಿ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ "ಪರಿಹಾನಿವಸೇನಾ"ತಿ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಏತ್ಥ ಚಾ"**ತಿಆದಿ। **ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಸ್ಸಾತಿ** ಚತುತ್ಥಸ್ಸ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಸ್ಸ ವಸೇನ। **ಅಯಂ ದೇಸನಾತಿ** "ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಮೇ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ನಿರುಜ್ಝಮಾನಾ ಅನತ್ಥಾಯ ಸಂವತ್ತೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ ಅಯಂ ದೇಸನಾ ಕತಾ। **ದುತಿಯಮಗ್ಗೋ ವಾ...ಪೇ॰... ಸಂವತ್ತೇಯ್ಯಾತಿ** ಇದಂ ಆಯತಿಂ ಸತ್ತಸು ಅತ್ತಭಾವೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನದುಕ್ಖಸಙ್ಖಾತಅನತ್ಥುಪ್ಪತ್ತಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। "ಆತಾಪೀ ಓತ್ತಪ್ಪೀ ಭಬ್ಬೋ ಸಮ್ಬೋಧಾಯಾ"ತಿಆದಿವಚನತೋ **"ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಕಥಿತಾ"**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಅನೋತ್ತಪ್ಪೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಚನ್ದೂಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೬. ಪಿಯಮನಾಪನಿಚ್ಚನವಕಾದಿಗುಣೇಹಿ ಚನ್ದೋ ಉಪಮಾ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಚನ್ದೂಪಮಾ**। ಸನ್ಥವಾದೀನಿ ಪದಾನಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವೇವಚನಾನಿ। **ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಂ** ಪುನ ಚಿತ್ತೇ ಕಿಲೇಸಾಧಿಗಮೋ। ಸಬ್ಬೇಹಿಪಿ ಪದೇಹಿ ಕತ್ಥಚಿ ಸತ್ತೇ ಅನುರೋಧರೋಧಾಭಾವಮಾಹ। ಅತ್ತನೋ ಪನ ಸೋಮ್ಮಭಾವೇನ **ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಪಿಯೋ ಮನಾಪೋ**। ಯದತ್ಥಮೇತ್ಥ ಚನ್ದೂಪಮಾ ಆಹಟಾ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ಏವ"**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ನ ಕೇವಲಂ ಚನ್ದೂಪಮತಾಯ ಏತ್ತಕೋ ಏವ ಗುಣೋ, ಅಥ ಖೋ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಸನ್ತೀತಿ ತೇ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಅಪಿಚಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। **ಏವಮಾದೀಹೀತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಯಥಾ। ಚನ್ದೋ ಲೋಕಾನುಗ್ಗಹೇನ ಅಜವೀಥಿಆದಿಕಾ ನಾನಾವೀಥಿಯೋ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ಏವಂ ಭಿಕ್ಖು ತಂ ತಂ ದಿಸಂ ಉಪಗಚ್ಛತಿ ಕುಲಾನುದ್ದಯಾಯ। ಯಥಾ ಚನ್ದೋ ಕಣ್ಹಪಕ್ಖತೋ ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖಂ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತೋ ಕಲಾಹಿ ವಡ್ಢಮಾನೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಚ್ಚನವೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಭಿಕ್ಖು ಕಣ್ಹಪಕ್ಖಂ ಪಹಾಯ

ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಗುಣೇಹಿ ವಡ್ಢಮಾನೋ ಲೋಕಸ್ಸ ವಾ ಪಾಮೋಜ್ಜಪಾಸಂಸತ್ಥೋ ನಿಚ್ಚನವತಾಯ ಚನ್ದಸಮಚಿತ್ತೋ ಅಧುನುಪಸಮ್ಪನ್ನೋ ವಿಯ ಚ ನಿಚ್ಚನವೋ ಹುತ್ವಾ ಚರತಿ।

ಅಪಕಸ್ಸಿತ್ವಾತಿ ಕಿಲೇಸಕಾಮವತ್ಥುಕಾಮೇಹಿ ವಿವೇಚೇತ್ವಾ। ತಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಾಭಿಮುಖಂ ಕಾಯಚಿತ್ತಾನಂ ಆಕಡ್ಢನಂ ಕಾಯತೋ ಅಪನಯನಞ್ಚ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಆಕಡ್ಢಿತ್ವಾ ಅಪನೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ। ಚತುಕ್ಕಞ್ಚೇತ್ಥ ಸಮ್ಭವತೀತಿ ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯೋ ಹಿ ಭಿಕ್ಖೂ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ನಿಚ್ಚನವಯಾತಿ "ನಿಚ್ಚನವಕಾ"ಇಚ್ಚೇವ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಕ-ಸದ್ದೇನ ಹಿ ಪದಂ ವಡ್ಢಿತಂ, ಕ-ಕಾರಸ್ಸ ಚ ಯ-ಕಾರಾದೇಸೋ। **ಏವಂ ವಿಚರಿಂಸೂತಿ** ಕಿಞ್ಚಕ್ಖವಸೇನ ಪರಿಗ್ಗಹಾಭಾವೇನ ಯಥಾ ಇಮೇ, ಏವಂ ವಿಚರಿಂಸು ಅಞ್ಞೇತಿ ಅನುಕಮ್ಪಮಾನಾ।

ದ್ವೇಭಾತಿಕವತ್ಥೂತಿ ದ್ವೇಭಾತಿಕತ್ಥೇರಪಟಿಬದ್ಧಂ ವತ್ಥುಂ। **ಅಪ್ಪತಿರೂಪಕರಣನ್ತಿ** ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅಸಾರುಪ್ಪಕರಣಂ। **ಆಧಾಯಿತ್ವಾತಿ** ಆರೋಪನಂ ಠಪೇತ್ವಾ। **ತಥಾತಿ** ಯಥಾ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಗಣಮಜ್ಝೇ ಚ, ತಥಾ ವುಡ್ಢತರೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಅಪ್ಪತಿರೂಪಕರಣಂ। **ಏವಮಾದೀತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಅನ್ತರಘರಪ್ಪವೇಸನೇ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಚ ಯಥಾವುತ್ತತೋ ಅಞ್ಞಂ ಅಸಾರುಪ್ಪಕಿರಿಯಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। **ತತ್ಥೇವಾತಿ** ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಗಣಮಜ್ಝೇ **ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಚ** ವುಡ್ಢಸ್ಸ **ಸನ್ತಿಕೇ**।

ಯಥಾವುತ್ತೇಸು ಅಞ್ಞೇಸು ಚ **ತೇಸು ಠಾನೇಸು**। **ಪಾಪಿಚ್ಛತಾಪಿ ಮನೋಪಾಗಬ್ಭಿಯನ್ತಿ** ಏತೇನೇವ ಕೋಧೂಪನಾಹಾದೀನಂ ಸಮುದಾಚಾರೋ ಮನೋಪಾಗಬ್ಭಿಯನ್ತಿ ದಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ।

ಏಕತೋ ಭಾರಿಯನ್ತಿ ಪಿಟ್ಠಿಪಸ್ಸತೋ ಓನತಂ। **ವಾಯುಪತ್ಥಮ್ಭನ್ತಿ** ಚಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನವಾಯುನಾ ಉಪತ್ಥಮ್ಭನಂ। ಅನುಬ್ಬೇಜೇತ್ವಾ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಹಿ ತತೋ ಅನುಬ್ಬೇಜನಂ ತದನುನಯನಂ। ತೇನಾಹ **"ಸಮ್ಪಿಯಾಯಮಾನೋ ಓಲೋಕೇತೀ"**ತಿ। **ವಾಯುಪತ್ಥಮ್ಭಕಂ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾತಿ** ಕಾಯಂ ತಥಾ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಕಂ ಕತ್ವಾ।

ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ। ಕಾಮಗಿದ್ಧತಾಯ **ಹೀನಾಧಿಮುತ್ತಿಕೋ,** ಅವಿಸುದ್ಧಸೀಲಾಚಾರತಾಯ **ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪನ್ನೋ**।

ಅಙ್ಗುಲೀಹಿ ನಿಕ್ಖನ್ತಪಭಾ ಆಕಾಸಸಞ್ಚಲನೇನ ದಿಗುಣಾ ಹುತ್ವಾ ಆಕಾಸೇ ವಿಚರಿಂಸೂತಿ ಆಹ **"ಯಮಕವಿಜ್ಜುತಂ ಚಾರಯಮಾನೋ ವಿಯಾ"**ತಿ। "ಆಕಾಸೇ ಪಾಣಿಂ ಚಾಲೇಸೀ"ತಿ ಪದಸ್ಸ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಅನಾಗತತ್ತಾ **"ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಪದ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅತ್ತಮನೋತಿ** ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸೇಹಿ ಗಹಿತಮನೋ। ಯಞ್ಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಅನವಜ್ಜಂ ಪೀತಿಸೋಮನಸ್ಸಸಹಿತಂ, ತಂ ಸಸನ್ತಕಂ ಹಿತಸುಖಾವಹತ್ತಾ। ತೇನಾಹ **"ಸಕಮನೋ"**ತಿಆದಿ। **ನ ದೋಮನಸ್ಸೇನ...ಪೇ... ಗಹಿತಮನೋ** ಸಕಚಿತ್ತಸ್ಸ ತಬ್ಬಿರುದ್ಧತ್ತಾ। **ಪುರಿಮನಯೇನೇವಾತಿ** "ಇದಾನಿ ಯೋ ಹೀನಾಧಿಮುತ್ತಿಕೋ"ತಿಆದಿನಾ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ।

ಪಸನ್ನಾಕಾರನ್ತಿ ಪಸನ್ನೇಹಿ ಕಾತಬ್ಬಕಿರಿಯಂ। ತಂ ಸರೂಪತೋ ದಸ್ಸೇತಿ **"ಚೀವರಾದಯೋ ಪಚ್ಚಯೇ ದದೇಯ್ಯು"**ನ್ತಿ। **ತಥಭಾವಾಯಾತಿ** ಯದತ್ಥಂ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮೋ ದೇಸಿತೋ, ಯದತ್ಥಞ್ಚ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ, ತದತ್ಥಾಯ । **ರಕ್ಖಣಭಾವನ್ತಿ** ಅಪಾಯಭಯತೋ ಚ ರಕ್ಖಣಜ್ಝಾಸಯಂ। **ಚನ್ದೋಪಮಾದಿವಸೇನಾತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಆಕಾಸೇ ಚಲಿತಪಾಣಿ ವಿಯ ಕತ್ಥಚಿ ಅಲಗ್ಗತಾಯ ಪರಿಸುದ್ಧಜ್ಝಾಸಯತಾ ಸತ್ತೇಸು ಕಾರುಞ್ಞನ್ತಿ ಏವಮಾದೀನಂ ಸಙ್ಗಹೋ।

ಚನ್ದೂಪಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಕುಲೂಪಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೭. ಕುಲಾನಿ ಉಪಗಚ್ಛತೀತಿ **ಕುಲೂಪಕೋ। ಸನ್ದೀಯತೀತಿ** ಸಬ್ಬಸೋ ದೀಯತಿ, ಅವಖಣ್ಡೀಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಾ ಪನ ಅವಖಣ್ಡಿಯನಾ ದುಕ್ಖಾಪನಾ ಅಟ್ಟಿಯನಾ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ "**ಅಟ್ಟೀಯತೀ**"ತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ "ಸೋ ತತೋನಿದಾನಂ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಟಿಸಂವೇದಯತೀ"ತಿ। **ವುತ್ತನಯಾನುಸಾರೇನ** ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯಸ್ಸ ಅನುಸರಣೇನ।

ಕುಲೂಪಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಜಿಣ್ಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೮. **ಭಿನ್ನಭಿನ್ನಟ್ಠಾನೇ** ಭಿದ್ದಸ್ಸ ಅಪುಥುಲತ್ತಾ ಅಗ್ಗಳಂ ಅದತ್ವಾವ ಸುತ್ತೇನ ಸಂಸಿಬ್ಬನಮತ್ತೇನ ಅಗ್ಗಳದಾನೇನ ಚ ಭಿದ್ದೇ ಪುಥುಲೇ। **ನಿಬ್ಬಸನಾನೀ**ತಿ ಚಿರನಿಸೇವಿತವಸನಕಿಚ್ಚಾನಿ, ಪರಿಭೋಗಜಿಣ್ಣಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ "**ಪುಬ್ಬೇ...ಪೇ॰... ಲದ್ಧನಾಮಾನೀ**"ತಿ, ಸಞ್ಞಾಪುಬ್ಬಕೋ ವಿಧಿ ಅನಿಚ್ಚೋತಿ "**ಗಹಪತಾನೀ**"ತಿ ವುತ್ತಂ ಯಥಾ "ವೀರಿಯ"ನ್ತಿ।

ಸೇನಾಪತಿನ್ತಿ ಸೇನಾಪತಿಭಾವಿನಂ, ಸೇನಾಪಚ್ಚಾರಹನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮೇನಾ**ತಿ ಅತ್ತನಾ ಕಾತಬ್ಬಕಮ್ಮೇನ। **ಸೋ**ತಿ ಸತ್ಥಾ। **ತಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರೇ ಕರೋತೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ನ ಕರೋತೀ**ತಿ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ವಿವರನ್ತೋ "**ಕಸ್ಮಾ**"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಯದಿ ಸತ್ಥಾ ಧುತಙ್ಗಾನಿ ನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಾಪೇತುಕಾಮೋ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ "ಜಿಣ್ಣೋಸಿ ದಾನಿ ತ್ವ"ನ್ತಿಆದಿಮವೋಚಾತಿ ಆಹ "**ಯಥಾ ಪನಾ**"ತಿಆದಿ।

ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರನ್ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ ಫಾಸುವಿಹಾರಂ। **ಅಮಾನುಸಿಕಾ ಸವನರತೀ**ತಿ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮಾನುಸಿಕಾಯ ಅರಞ್ಞಸದ್ದುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅರಞ್ಞೇಹಂ ವಸಾಮೀತಿ ವಿವೇಕವಾಸೂಪನಿಸ್ಸಯಾಧೀನಸದ್ದಸವನಪಚ್ಚಯಾ ಧಮ್ಮರತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ಅಪರೋ**ತಿ ಅಞ್ಞೋ, ದುತಿಯೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತತ್ಥೇವಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಏಕಸ್ಸ ವಿಹರಣಟ್ಠಾನೇ ವಿಹರಣಸಮಯೇ ಚ ಫಾಸು ಭವತಿ ಚಿತ್ತವಿವೇಕಸಮ್ಭವತೋ। ತೇನಾಹ "**ಏಕಸ್ಸ ರಮತೋ ವನೇ**"ತಿ।

ತಥಾತಿ ಯಥಾ ಆರಞ್ಞಿಕಸ್ಸ ರತಿ, ತಥಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಸ್ಸ ಲಬ್ಭತಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸೇಸು। ಅಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಾಧೀನೋ ಇತರಸ್ಸ ವಿಸೇಸಜೋತಕೋತಿ ತಮೇವಸ್ಸ ವಿಸೇಸಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "**ಅಕಾಲಚಾರೀ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸಲಾಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಭತ್ತತ್ಥಾಯ ಗೇಹಂ ಅನಾಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಸತ್ತಾಹಂ ನ ಪಾತೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಸಾಮಿಕೇಹಿ ದಿನ್ನತ್ತಾ **ಸತ್ತಾಹಂ ಸಲಾಕಂ ನ ಲಭತಿ,** ನ ಕತಿಕವಸೇನ। ಪಿಣ್ಡಚಾರಿಕವತ್ತೇ ಅವತ್ತನತೋ "**ಯಸ್ಸ ಚೇಸಾ**"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಪಠಮತರಂ ಕಾತಬ್ಬಂ ಯಂ, ತಂ **ವತ್ತಂ,** ಇತರಂ **ಪಟಿವತ್ತಂ**। ಮಹನ್ತಂ ವಾ **ವತ್ತಂ,** ಖುದ್ದಕಂ **ಪಟಿವತ್ತಂ**। ಕೇಚಿ "ವತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿ"ನ್ತಿ ಪಠನ್ತಿ, ವತ್ತಸ್ಸ ಕರಣನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಉದ್ಧರಣ-ಅತಿಹರಣ-ವೀತಿಹರಣವೋಸ್ಸಜ್ಜನ-ಸನ್ನಿಕ್ಖೇಪನ-ಸನ್ನಿರುಮ್ಭನಾನಂ ವಸೇನ **ಛ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ। ಗರುಭಾವೇನಾ**ತಿ ಥಿರಭಾವೇನ।

"ಅಮುಕಸ್ಮಿಂ ಸೇನಾಸನೇ ವಸನ್ತಾ ಬಹುಂ ವಸ್ಸವಾಸಿಕಂ ಲಭನ್ತೀ"ತಿ ತಥಾ **ನ ವಸ್ಸವಾಸಿಕಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತೋ ಚರತಿ** ವಸ್ಸವಾಸಿಕಸ್ಸೇವ ಅಗ್ಗಹಣತೋ। ತಸ್ಮಾ ಸೇನಾಸನಫಾಸುಕಂಯೇವ ಚಿನ್ತೇತಿ। **ತೇನ** ಬಹುಪರಿಕ್ಖಾರಭಾವೇನ **ಫಾಸುವಿಹಾರೋ ನತ್ಥಿ** ಪರಿಕ್ಖಾರಾನಂ ರಕ್ಖಣಪಟಿಜಗ್ಗನಾದಿದುಕ್ಖಬಹುಲತಾಯ। **ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಾದೀನ**ನ್ತಿ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛಸನ್ತುಟ್ಠಾದೀನಂಯೇವ ಲಬ್ಭತಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರೋ।

ಜಿಣ್ಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಓವಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೯. **ಅತ್ತನೋ ಠಾನೇ**ತಿ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಓವಾದಕವಿಞ್ಞಾಪಕಭಾವೇನ ಅತ್ತನೋ ಮಹಾಸಾವಕಟ್ಠಾನೇ ಠಪನತ್ಥಂ। ಅಥ ವಾ ಯಸ್ಮಾ "ಅಹಂ ದಾನಿ ನ ಚಿರಂ ಠಸ್ಸಾಮಿ, ತಥಾ ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಾ, ಅಯಂ ಪನ ವೀಸಂವಸ್ಸಸತಾಯುಕೋ, ಓವದನ್ತೋ ಅನುಸಾಸನ್ತೋ ಮಮಚ್ಚಯೇನ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಮಯಾ ಕಾತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಂ ಕರಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಭಗವಾ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತಸ್ಮಾ **ಅತ್ತನೋ ಠಾನೇ**ತಿ ಸತ್ಥಾರಾ ಕಾತಬ್ಬಓವಾದದಾಯಕಟ್ಠಾನೇ। ತೇನಾಹ **"ಏವಂ ಪನಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ। ಯಥಾಹ ಭಗವಾ "ಓವದ, ಕಸ್ಸಪ…ಪೇ॰… ತ್ವಂ ವಾ"ತಿ। **ದುಕ್ಖೇನ ವತ್ತಬ್ಬಾ** ಅಪ್ಪದಕ್ಖಿಣಗ್ಗಾಹಿಭಾವತೋ। **ದುಬ್ಬಚಭಾವಕರಣೇಹೀ**ತಿ ಕೋಧೂಪನಾಹಾದೀಹಿ। ಅನುಸಾಸನಿಯಾ ಪದಕ್ಖಿಣಗ್ಗಹಣಂ ನಾಮ ಅನುಧಮ್ಮಚರಣಂ, ಛಿನ್ನಪಟಿಪತ್ತಿ ಕತಾ ವಾಮಗ್ಗಾಹೋ ನಾಮಾತಿ ಆಹ **"ಅನುಸಾಸನಿ"**ನ್ತಿಆದಿ। **ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ವದನ್ತೇ**ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಅತಿಮಞ್ಞಿತ್ವಾ ವದನ್ತೇ। **ಬಹುಂ ಭಾಸಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಕೋ ವಿಪುಲಂ ಕತ್ವಾ ಕಥೇಸ್ಸತಿ। **ಅಸಹಿತ**ನ್ತಿ ಪುಬ್ಬೇನಾಪರಂ ನಸಹಿತಂ ಹೇತುಪಮಾವಿರಹಿತಂ। **ಅಮಧುರ**ನ್ತಿ ನ ಮಧುರಂ ನ ಕಣ್ಣಸುಖಂ ನ ಪೇಮನೀಯಂ। **ಲಹುಞ್ಞೇವ ಉಟ್ಠಾತಿ** ಅಪ್ಪವತ್ತನೇನ ಕೂಲಟ್ಠಾನಂ ವಿಯ ತಸ್ಸ ಕಥನಂ।

ಓವಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ದುತಿಯಓವಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೦. **ಓಕಪ್ಪನಸದ್ಧಾ**ತಿ ಸದ್ಧೇಯ್ಯವತ್ಥುಂ ಓಗಾಹಿತ್ವಾ "ಏವಮೇತ"ನ್ತಿ ಕಪ್ಪನಸದ್ಧಾ। **ಕುಸಲಧಮ್ಮಜಾನನಪಞ್ಞಾ**ತಿ ಅನವಜ್ಜಧಮ್ಮಾನಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಜಾನನಪಞ್ಞಾ। **ಪರಿಹಾನ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಾಹಿ ಸಮ್ಪತ್ತೀಹಿ ಪರಿಹಾನಂ। ನ ಹಿ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತರಹಿತಸ್ಸ ಕಾಚಿ ಸಮ್ಪತ್ತಿ ನಾಮ ಅತ್ಥೀತಿ।

ದುತಿಯಓವಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ತತಿಯಓವಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೧. **ಪುಬ್ಬೇ**ತಿ ಪಠಮಬೋಧಿಯಂ। **ಏತರಹೀ**ತಿ ತತೋ ಪಚ್ಛಿಮೇ ಕಾಲೇ। **ಕಾರಣಪಟ್ಠಪನೇ**ತಿ ಕಾರಣಾರಮ್ಭೇ। **ತೇಸು** ವುತ್ತಗುಣಯುತ್ತೇಸು **ಥೇರೇಸು**। **ತಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಯಥಾವುತ್ತಗುಣಯುತ್ತೇ ಪುಗ್ಗಲೇ। **ಏವಂ ಸಕ್ಕಾರೇ ಕಯಿರಮಾನೇ**ತಿ "ಭದ್ದಕೋ ವತಾಯಂ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ಆದರಜಾತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸಕ್ಕಾರೇ ಕಯಿರಮಾನೇ। **ಇಮೇ** ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ। "ಏಹಿ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿ ತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅತ್ತನೋ ಮುಖಾಭಿಮುಖಂ ಕರೋನ್ತಾ ವದನ್ತಿ। **ಯಞ್ಹಿ ತ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ತನ್ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ **ಉಪದ್ದವೋ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಅನತ್ಥಜನನತೋ। ಪತ್ಥಯತಿ ಭಜತಿ ಬಜ್ಝತೀತಿ **ಪತ್ಥನಾ,** ಅಭಿಸಙ್ಗೋತಿ ಆಹ **"ಅಭಿಪತ್ಥನಾತಿ ಅಧಿಮತ್ತಪತ್ಥನಾ"**ತಿ।

ತತಿಯಓವಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಝಾನಾಭಿಞ್ಞಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೨. **ಯಾವದೇವಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮಾನತ್ಥಂ "ಯಾವದೇ"ತಿ ಇದಂ ಪದನ್ತಿ ಆಹ **"ಯಾವದೇ ಆಕಙ್ಖಾಮೀತಿ ಯಾವದೇವ ಇಚ್ಛಾಮೀ"**ತಿ। ಯದಿಚ್ಛಕಂ ಝಾನಸಮಾಪತ್ತೀಸು ವಸೀಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ತದೇತಂ ಆರದ್ಧಂ। **ವಿತ್ಥಾರಿತಮೇವ,** ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ವಿತ್ಥಾರಿತಮೇವ ಗಹೇತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ**ತಿ ಆಸವಾನಂ ಖಯಹೇತು ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಸಬ್ಬಸೋ ಆಸವಾನಂ ಖೇಪಿತತ್ತಾ। **ಅಪಚ್ಚಯಭೂತ**ನ್ತಿ ಆರಮ್ಮಣಪಚ್ಚಯಭಾವೇನ ಅಪಚ್ಚಯಭೂತಂ।

ಝಾನಾಭಿಞ್ಞಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಉಪಸ್ಸಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೩. ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಹೇತುಪಿ ಏಕಚ್ಚೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಓವದನ್ತಿ, ಏವಮೇವಂ ಅಯಂ ಪನ ಥೇರೋ ನ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಹೇತು ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯಗಮನಂ ಯಾಚತಿ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾತಿ ಆಹ **"ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನತ್ಥಿಕಾ"**ತಿಆದಿ। ಏಸೋ ಹಿ ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಾಪೇತ್ವಾ ಪಟಿಪತ್ತಿಗುಣಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಯಸ್ಮಾ ತಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಚತುಸಚ್ಚಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಿಕಾ, ತಸ್ಮಾ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾನಂ ಉದಯಬ್ಬಯಾದಿಪಕಾಸನಿಯಾ ಧಮ್ಮಕಥಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಟಿಪತ್ತಿಸಮ್ಪದಂ ದಸ್ಸೇಸಿ। ಅನಿಚ್ಚಾದಿಲಕ್ಖಣಾನಿ ಚೇವ ಉದಯಬ್ಬಯಾದಿಕೇ ಚ ಸಮ್ಮಾ ದಸ್ಸೇಸಿ। ಹತ್ಥೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಯ ಪಚ್ಚಕ್ಖತೋ ದಸ್ಸೇಸಿ। **ಸಮಾದಪೇಸೀ**ತಿ ತತ್ಥ ಲಕ್ಖಣಾರಮ್ಮಣಿಕವಿಪಸ್ಸನಂ ಸಮಾದಪೇಸಿ। ಯಥಾ ವೀಥಿಪಟಿಪನ್ನೋ ಹುತ್ವಾ ಪವತ್ತತಿ, ಏವಂ **ಗಣ್ಹಾಪೇಸಿ। ಸಮುತ್ತೇಜೇಸೀ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಆರದ್ಧಾಯ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಉದಯಬ್ಬಯಾದೀಸು ಉಪಟ್ಠಹನ್ತೇಸು ಯಥಾಕಾಲಂ ಪಗ್ಗಹಸಮುಪೇಕ್ಖಣೇಹಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾನಂ ಅನುಪವತ್ತನೇನ ಭಾವನಾಮಜ್ಝಿಮವೀಥಿಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಯಥಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಂ ಸುಪ್ಪಸನ್ನಂ ಹುತ್ವಾ ವಹತಿ, ಏವಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ವಿಸದಭಾವಕರಣೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಚಿತ್ತಂ ಸಮ್ಮಾ ಉತ್ತೇಜೇಸಿ, ನಿಬ್ಬಾನವಸೇನ ವಾ ಸಮಾದಪೇಸಿ। **ಸಮ್ಪಹಂಸೇಸೀ**ತಿ ತಥಾ ಪವತ್ತಿಯಮಾನಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಸಮಪ್ಪವತ್ತಭಾವನಾವಸೇನ ಉಪರಿ ಲದ್ಧಬ್ಬಭಾವನಾವಸೇನ ಚಿತ್ತಂ ಸಮ್ಪಹಂಸೇಸಿ, ಲದ್ಧಸ್ಸಾದವಸೇನ ಸುಟ್ಠು ತೋಸೇಸಿ। ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಮನುತೇ ಪರಿಞ್ಞಾದಿವಸೇನ ಸಚ್ಚಾನಿ ಬುಜ್ಝತೀತಿ **ಮುನಿ। ತೇ**ತಿ ತಂ। ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಹಿ ಇದಂ ಸಾಮಿವಚನಂ। **ಉತ್ತರೀ**ತಿ ಉಪರಿ, ತವ ಯಥಾಭೂತಸಭಾವತೋ ಪರತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಕ್ಖಪತಿತೋ ಅಗತಿಗಮನಂ **ಅತಿರೇಕಟಕಾಸೋ। ಉಪಪರಿಕ್ಖೀ**ತಿ ಅನುವಿಚ್ಚ ನಿವಾರಕೋ ನ ಬಹುಮತೋ। **ಬುದ್ಧಪಟಿಭಾಗೋ** ಥೇರೋ। "ಬಾಲಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ ದುಬ್ಭಾಸಿತಂ ಆಹಾ"ತಿ ಅವತ್ವಾ "ಖಮಥ, ಭನ್ತೇ"ತಿ ವದನ್ತೇನ ಪಕ್ಖಪಾತೇನ ವಿಯ ವುತ್ತಂ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **"ಏಕಾ ಭಿಕ್ಖುನೀ ನ ವಾರಿತಾ"**ತಿಆದಿ।

ಚುತಾ ಸಲಿಙ್ಗತೋ ನಟ್ಠಾ, ದೇಸನ್ತರಪಕ್ಕಮೇನ ಅದಸ್ಸನಂ ನ ಗತಾ। **ಕಣ್ಟಕಸಾಖಾ ವಿಯಾ**ತಿ ಕುರಣ್ಟಕಅಪಾಮಗ್ಗಕಣ್ಟಕಲಸಿಕಾಹಿ ಸಾಖಾ ವಿಯ।

ಉಪಸ್ಸಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ಚೀವರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೪. ರಾಜಗಹಸ್ಸ ದಕ್ಖಿಣಭಾಗೇ ಗಿರಿ ದಕ್ಖಿಣಾಗಿರಿ ಣ-ಕಾರೇ ಅ-ಕಾರಸ್ಸ ದೀಘಂ ಕತ್ವಾ, ತಸ್ಸ ದಕ್ಖಿಣಭಾಗೇ ಜನಪದೋಪಿ **"ದಕ್ಖಿಣಾಗಿರೀ"**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ, "ಗಿರಿತೋ ದಕ್ಖಿಣಭಾಗೋ"ತಿ ಕತ್ವಾ। **ಏಕದಿವಸೇನಾ**ತಿ ಏಕೇನ ದಿವಸೇನ ಉಪ್ಪಬ್ಬಾಜೇಸುಂ ತೇಸಂ ಸದ್ಧಾಪಬ್ಬಜಿತಾಭಾವತೋ।

ಯತ್ಥ ಚತ್ತಾರೋ ವಾ ಉತ್ತರಿ ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಕಪ್ಪಿಯನಿಮನ್ತನಂ ಸಾದಿಯಿತ್ವಾ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭೋಜನಾನಂ ಅಞ್ಞತರಂ ಭೋಜನಂ ಏಕತೋ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಭುಞ್ಜನ್ತಿ, ಏತಂ ಗಣಭೋಜನಂ ನಾಮ, ತಂ ತಿಣ್ಣಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭುಞ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ **"ತಿಕಭೋಜನಂ ಪಞ್ಞತ್ತ"**ನ್ತಿ ವಚನೇನ ಗಣಭೋಜನಂ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಯೋ ಅತ್ಥವಸೇ ಪಟಿಚ್ಚ ಅನುಞ್ಞಾತತ್ತಾಪಿ **"ತಿಕಭೋಜನ"**ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ।

"ದುಮ್ಮಙ್ಕೂನಂ ನಿಗ್ಗಹೋ ಏವ ಪೇಸಲಾನಂ ಫಾಸುವಿಹಾರೋ"ತಿ ಇದಂ ಏಕಂ ಅಙ್ಗಂ। ತೇನೇವಾಹ **"ದುಮ್ಮಙ್ಕೂನಂ ನಿಗ್ಗಹೇನೇವಾ"**ತಿಆದಿ। "ಯಥಾ ದೇವದತ್ತೋ…ಪೇ॰… ಸಙ್ಘಂ ಭಿನ್ದೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ **ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ** ತಿಕಭೋಜನಂ ಪಞ್ಞತ್ತಂ।

ಅಥ ಕಿಞ್ಚರಹೀತಿ ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ತ್ವಂ ಅಸಮ್ಪನ್ನಗಣಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಚರಸೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ಅಸಮ್ಪನ್ನಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಚಾರಿಕಾಚರಣಂ ಕುಲಾನುದ್ದಯಾಯ ನ ಹೋತಿ, ಕುಲಾನಂ ಘಾತಿತತ್ತಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ಥೇರೋ "**ಸಸ್ಸಘಾತಂ ಮಞ್ಞೇ ಚರಸೀ**"ತಿಆದಿಮವೋಚ।

ಸೋಧೇನ್ತೋ ತಸ್ಸಾ ಅತಿವಿಯ ಪರಿಸುದ್ಧಭಾವದಸ್ಸನೇನ। **ಉದ್ದಿಸಿತುಂ ನ ಜಾನಾಮಿ** ತಥಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸೇವ ಅನುಪ್ಪನ್ನಪುಬ್ಬತ್ತಾ। **ಕಿಞ್ಚನಂ** ಕಿಲೇಸವತ್ಥು। ಸಙ್ಗಹೇತಬ್ಬಖೇತ್ತವತ್ಥು **ಪಲಿಬೋಧೋ,** ಆಲಯೋ ಅಪೇಕ್ಖಾ। **ಓಕಾಸಾಭಾವತೋತಿ** ಬಹುಕಿಚ್ಚಕರಣೀಯತಾಯ ಕುಸಲಕಿರಿಯಾಯ ಓಕಾಸಾಭಾವತೋ। **ಸನ್ನಿಪಾತಟ್ಠಾನತೋತಿ** ಸಙ್ಕೇತಂ ಕತ್ವಾ ವಿಯ ಕಿಲೇಸರಜಾನಂ ತತ್ಥ ಸನ್ನಿಪತನತೋ।

ಸಿಕ್ಖತ್ತಯಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯನ್ತಿ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾದಿಸಿಕ್ಖತ್ತಯಸಙ್ಗಹಂ ಬ್ರಹ್ಮಂ ಸೇಟ್ಠಂ ಚರಿಯಂ। ಖಣ್ಡಾದಿಭಾವಾಪಾದನೇನ **ಅಖಣ್ಡಂ ಕತ್ವಾ**। ಲಕ್ಖಣವಚನಞ್ಹೇತಂ। ಕಿಞ್ಚಿ ಸಿಕ್ಖೇಕದೇಸಂ ಅಸೇಸೇತ್ವಾ ಏಕನ್ತೇನೇವ ಪರಿಪೂರೇತಬ್ಬತಾಯ **ಏಕನ್ತಪರಿಪುಣ್ಣಂ**। ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಮತ್ತಮ್ಪಿ ಸಂಕಿಲೇಸಮಲಂ ಅನುಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಅಚ್ಚನ್ತಮೇವ ವಿಸುದ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ಪರಿಹರಿತಬ್ಬತಾಯ **ಏಕನ್ತಪರಿಸುದ್ಧಂ**। ತತೋ ಏವ ಸಙ್ಖಂ ವಿಯ ಲಿಖಿತನ್ತಿ **ಸಙ್ಖಲಿಖಿತಂ**। ತೇನಾಹ "**ಲಿಖಿತಸಙ್ಖಸದಿಸ**"ನ್ತಿ। ದಾಠಿಕಾಪಿ ತಗ್ಗಹಣೇನೇವ ಗಹೇತ್ವಾ "ಮಸ್ಸು"ತ್ವೇವ ವುತ್ತಂ, ನ ಏತ್ಥ ಕೇವಲಂ ಮಸ್ಸುಯೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಸಾಯೇನ ರತ್ತಾನಿ **ಕಾಸಾಯಾನಿ**।

ವಙ್ಗಸಾಟಕೋತಿ ವಙ್ಗದೇಸೇ ಉಪ್ಪನ್ನಸಾಟಕೋ। **ಏಸಾತಿ** ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರೋ। **ಅಭಿನೀಹಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ** ಪಣಿಧಾನತೋ ಪಭುತಿ, ಅಯಂ ಇದಾನಿ ವುಚ್ಚಮಾನಾ। ಅಗ್ಗಸಾವಕದ್ವಯಂ ಉಪಾದಾಯ ತತಿಯತ್ತಾ "**ತತಿಯಸಾವಕ**"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಟ್ಠಸಟ್ಠಿಭಿಕ್ಖುಸತಸಹಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸತಸಹಸ್ಸಞ್ಚೇವ ಸಟ್ಠಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ಚ ಅಟ್ಠ ಚ ಸಹಸ್ಸಾನಿ।

ಅಯಞ್ಚ ಅಯಞ್ಚ ಗುಣೋತಿ ಸೀಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಅಗ್ಗಫಲಾ ಗುಣೋತಿ ಕಿತ್ತೇನ್ತೋ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಪೂರಯಮಾನೋ ವಿಯ ಕಥೇಸಿ।

ಕೋಲಾಹಲನ್ತಿ ದೇವತಾಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತೋ ಕೋಲಾಹಲೋ।

ಖುದ್ದಕಾದಿವಸೇನ **ಪಞ್ಚವಣ್ಣಾ**। **ತರಣಂ ವಾ ಹೋತು ಮರಣಂ ವಾತಿ** ಮಹೋಘಂ ಓಗಾಹನ್ತೋ ಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಮಚ್ಛೇರಸಮುದ್ದಂ ಉತ್ತರನ್ತೋ **ಪಟ್ಠಾಪಿ...ಪೇ॰... ಪಾದಮೂಲೇ ಠಪೇಸಿ** ಭಗವತೋ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಮಚ್ಛೇರಪಹಾನಸ್ಸ ಕಥಿತತ್ತಾ।

ಸತ್ಥು ಗುಣಾ ಕಥಿತಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ "**ಸತ್ಥು ಗುಣೇ ಕಥೇನ್ತಸ್ಸಾ**"ತಿ। **ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯಾತಿ** ತದಾ ಸತ್ಥು ಸಮ್ಮುಖಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ।

ತಥಾಗತಮಞ್ಚಸ್ಸಾತಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪರಿಭೋಗಮಞ್ಚಸ್ಸ। **ದಾನಂ ದತ್ವಾ** ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ **ಪುರೋಹಿತಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇಸಿ**। **ತಾದಿಸಸ್ಸೇವ** ಸೇಟ್ಠಿನೋ **ಧೀತಾ ಹುತ್ವಾ**।

ಅದಿನ್ನವಿಪಾಕಸ್ಸಾತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಕತೂಪಚಿತಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸೋ ನ ದಿನ್ನವಿಪಾಕಸ್ಸ। **ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸಾತಿ** ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪತ್ತೇ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಕಲಲಪೂರಣಕಮ್ಮಸ್ಸ। ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ **ಸತ್ತಸು ಠಾನೇಸು** ದುಗ್ಗನ್ಧಸರೀರತಾಯ **ಪಟಿನಿವತ್ತಿತಾ**। **ಇಟ್ಠಕಪನ್ತೀತಿ** ಸುವಣ್ಣಿಟ್ಠಕಪನ್ತಿ। **ಘಟನಿಟ್ಠಕಾಯಾತಿ** ತಸ್ಸ ಪನ್ತಿಯಂ ಪಠಮಂ ಠಪಿತಇಟ್ಠಕಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಘಟೇತಬ್ಬಇಟ್ಠಕಾಯ ಊನಾ ಹೋತಿ। **ಭದ್ದಕೇ ಕಾಲೇತಿ** ಈದಿಸಿಯಾ ಇಟ್ಠಕಾಯ ಇಚ್ಛಿತಕಾಲೇಯೇವ ಆಗತಾಸಿ। **ತೇನ ಬನ್ಧನೇನಾತಿ** ತೇನ ಸಿಲೇಸಸಮ್ಬನ್ಧೇನ।

ಓಲಮ್ಬಕಾತಿ ಮುತ್ತಾಮಣಿಮಯಾ ಓಲಮ್ಬಕಾ। **ಪುಞ್ಞನ್ತಿ** ನತ್ಥಿ ನೋ ಪುಞ್ಞಂ ತಂ, ಯಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಯಂ ಕಾರಣಾ ಇತೋ ಸುಖುಮತರಸ್ಸ ಪಟಿಲಾಭೋ ಸಿಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪುಞ್ಞನಿಯಾಮೇನಾತಿ** ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವಸಿದ್ಧೇನ ನಿಯಾಮೇನ। ಸೋ ಚ **ಅಸ್ಸ** ಬಾರಾಣಸಿರಜ್ಜಂ ದಾತುಂ ಕತೋಕಾಸೋ।

ಫುಸ್ಸರಥನ್ತಿ ಮಙ್ಗಲರಥಂ। ಉಣ್ಹೀಸಂ ವಾಲಬೀಜನೀ ಖಗ್ಗೋ ಮಣಿಪಾದುಕಾ ಸೇತಚ್ಛತ್ತನ್ತಿ **ಪಞ್ಚವಿಧಂ ರಾಜಕಕುಧಭಣ್ಡಂ** । ಸೇತಚ್ಛತ್ತಂ ವಿಸುಂ ಗಹಿತಂ। ದಿಬ್ಬವತ್ಥಂ ಸಾದಿಯಿತುಂ ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವಚೋದಿತೋ "ನನು ತಾತಾ ಥೂಲ"ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಪಞ್ಚ ಚಙ್ಕಮನಸತಾನೀತಿ ಏತ್ಥ **ಇತಿ**-ಸದ್ದೇನ ಆದಿಅತ್ಥೇನ ಅಗ್ಗಿಸಾಲಾದೀನಿ ಪಬ್ಬಜಿತಸಾರುಪ್ಪಟ್ಠಾನಾನಿ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

ಸಾಧುಕೀಳಿತನ್ತಿ ಅರಿಯಾನಂ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಟ್ಠಾನೇ ಕಾತಬ್ಬಸಕ್ಕಾರಂ ವದತಿ।

ನಪ್ಪಮಜ್ಜಿ ನಿರೋಗಾ ಅಯ್ಯಾತಿ ಪುಚ್ಛಿತಾಕಾರದಸ್ಸನಂ। **ಪರಿನಿಬ್ಬುತಾ ದೇವಾತಿ** ದೇವೀ ಪಟಿವಚನಂ ಅದಾಸಿ। **ಪಟಿಯಾದೇತ್ವಾತಿ** ನಿಯ್ಯಾತೇತ್ವಾ। **ಸಮಣಕಪಬ್ಬಜ್ಜನ್ತಿ** ಸಮಿತಪಾಪೇಹಿ ಅರಿಯೇಹಿ ಅನುಟ್ಠಾತಬ್ಬಪಬ್ಬಜ್ಜಂ। ಸೋ ಹಿ ರಾಜಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ವೇಸಸ್ಸ ದಿಟ್ಠತ್ತಾ "ಇದಮೇವ ಭದ್ದಕ"ನ್ತಿ ತಾದಿಸಂಯೇವ ಲಿಙ್ಗಂ ಗಣ್ಹಿ।

ತತ್ಥೇವಾತಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇಯೇವ। ವೀಸತಿಮೇ ವಸ್ಸೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇತಿ ಆಹರಿತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕತೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತತ್ತಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಾಧಿಕಾರಸ್ಸ ಚಿರಕಾಲಂ ಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಾ **"ಏವರೂಪಂ ಕಥಂ ಮಾ ಕಥೇಥಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ವೀಸತಿ ಧರಣಾನಿ "ನಿಕ್ಖ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ಅಲಭನ್ತೋ ನ ವಸಾಮೀತಿ ಸಞ್ಞಾಪೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಇತ್ಥಾಕರೋತಿ ಇತ್ಥಿರತನಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಟ್ಠಾನಂ। **ಅಯ್ಯಧೀತಾತಿ** ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅಯ್ಯಸ್ಸ ಧೀತಾ, ಭದ್ದಕಾಪಿಲಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಸಾದರೂಪೇನ ನಿಬ್ಬಿಸಿಟ್ಠತಾಯ "ಮಹಾಗೀವ"ನ್ತಿ ಪಟಿಮಾಯ ಸದಿಸಭಾವಮಾಹ। ತೇನಾಹ **"ಅಯ್ಯಧೀತಾಯಾ"**ತಿಆದಿ।

ಸಮಾನಪಣ್ಣನ್ತಿ ಸದಿಸಪಣ್ಣಂ, ಕುಮಾರಸ್ಸ ಕುಮಾರಿಯಾ ಚ ವುತ್ತನ್ತಪಣ್ಣಂ। **ಇತೋ ಚ ಏತ್ತೋ ಚಾತಿ** ತೇ ಪುರಿಸಾ ಸಮಾಗಮಟ್ಠಾನತೋ ಮಗಧರಟ್ಠೇ ಮಹಾತಿತ್ಥಗಾಮಂ ಮದ್ದರಟ್ಠೇ ಸಾಗಲನಗರಞ್ಚ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಪಕ್ಕಮನ್ತಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತೀತಿ "ಇತೋ ಚ ಏತ್ತೋ ಚ ಪೇಸೇಸು"ನ್ತಿ ವುತ್ತಾ।

ಪುಪ್ಫದಾಮನ್ತಿ ಹತ್ಥಿಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣಂ ಪುಪ್ಫದಾಮಂ। **ತಾನಿ** ಪುಪ್ಫದಾಮಾನಿ। **ತೇತಿ** ಉಭೋ ಭದ್ದಾ ಚೇವ ಪಿಪ್ಪಲಿಕುಮಾರೋ ಚ। **ಲೋಕಾಮಿಸೇನಾತಿ** ಗೇಹಸ್ಸಿತಪೇಮೇನ, ಕಾಮಸ್ಸಾದೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಸಂಸಟ್ಠಾತಿ** ನ ಸಂಸಟ್ಠಾ । ವಿಚಾರಯಿಂಸು ಘಟೇ ಜಲನ್ತೇನ ವಿಯ ಪದೀಪೇನ ಅಜ್ಝಾಸಯೇನ ಸಮುಜ್ಜಲನ್ತೇನ ವಿಮೋಕ್ಖಬೀಜೇನ ಸಮುಸ್ಸಾಹಿತಚಿತ್ತಾ। **ಯನ್ತಬದ್ಧಾನೀತಿ** ಸಸ್ಸಸಮ್ಪಾದನತ್ಥಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಇಟ್ಠಕದ್ವಾರಕವಾಟಯೋಜನವಸೇನ ಯನ್ತಬದ್ಧಉದಕನಿಕ್ಖಮನತುಮ್ಬಾನಿ। **ಕಮ್ಮನ್ತೋತಿ** ಕಸಿಕಮ್ಮಕರಣಟ್ಠಾನಂ। **ದಾಸಗಾಮಾತಿ** ದಾಸಾನಂ ವಸನಗಾಮಾ।

ಓಸಾಪೇತ್ವಾತಿ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ। **ಆಕಪ್ಪಕುತ್ತವಸೇನಾತಿ** ಆಕಾರವಸೇನ ಕಿರಿಯಾವಸೇನ ಚ। **ಅನನುಚ್ಛವಿಕನ್ತಿ** ಪಬ್ಬಜಿತವೇಸಸ್ಸ ಅನನುರೂಪಂ। **ತಸ್ಸ ಮತ್ಥಕೇತಿ** ದ್ವೇಧಾಪಥಸ್ಸ ದ್ವಿಧಾಭೂತಟ್ಠಾನೇ।

ಏತೇಸಂ ಸಙ್ಗಹಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ನಿಸೀದೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। ಸಾ ಪನ ಸತ್ಥು ತತ್ಥ ನಿಸಜ್ಜಾ ಏದಿಸೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ನಿಸೀದನ್ತೋ ಪನಾ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಯಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ಅಪರಿಮಿತಕಾಲಸಙ್ಗಹಿತಾ ಅಚಿನ್ತೇಯ್ಯಾಪರಿಮೇಯ್ಯಪುಞ್ಞಸಮ್ಭಾರೂಪಚಯನಿಬ್ಬತ್ತಾ ನಿರೂಪಿತಸಭಾವಬುದ್ಧಗುಣವಿಜ್ಜೋತಿತಾ ಲಕ್ಖಣಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಸಮುಜ್ಜಲಾ

ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾಕೇತುಮಾಲಾಲಙ್ಕತಾ ಸಭಾವಸಿದ್ಧತಾಯ ಅಕಿತ್ತಿಮಾ ರೂಪಕಾಯಸಿರೀ, ತಂಯೇವ ಮಹಾಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಅದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬಂ ಪಸಾದಸಂವಡ್ಢನತ್ಥಂ ಅನಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ಭಗವಾ "ಬುದ್ಧವೇಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ...ಪೇ॰... ನಿಸೀದೀ"ತಿ ವುತ್ತೋ। ಅಸೀತಿಹತ್ಥಂ ಪದೇಸಂ ಬ್ಯಾಪೇತ್ವಾ ಪವತ್ತಿಯಾ "ಅಸೀತಿಹತ್ಥಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ। **ಸತಸಾಖೋತಿ** ಬಹುಸಾಖೋ ಅನೇಕಸಾಖೋ। **ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ ಅಹೋಸಿ** ನಿರನ್ತರಂ ಬುದ್ಧರಸ್ಮೀಹಿ ಸಮನ್ತತೋ ಸಮೋಕಿಣ್ಣತ್ತಾ। **ಏವಂ** ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರೇನ **ವೇದಿತಬ್ಬಾ**।

ರಾಜಗಹಂ ನಾಳನ್ದನ್ತಿ ಚ ಸಾಮಿಅತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ ಅನ್ತರಾಸದ್ದಯೋಗತೋತಿ ಆಹ **"ರಾಜಗಹಸ್ಸ ನಾಳನ್ದಾಯ ಚಾ"**ತಿ। **ನ ಹಿ ಮೇ ಇತೋ ಅಞ್ಞೇನ ಸತ್ಥಾರಾ ಭವಿತುಂ ಸಕ್ಕಾ** ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಪರಮತ್ಥೇಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ಯಥಾರಹಂ ಅನುಸಾಸನಸಮತ್ಥಸ್ಸ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಸದೇವಕೇ ಅಭಾವತೋ। **ನ ಹಿ ಮೇ ಇತೋ ಅಞ್ಞೇನ ಸುಗತೇನ ಭವಿತುಂ ಸಕ್ಕಾ** ಸೋಭನಗಮನಗುಣಗಣಯುತ್ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। **ನ ಹಿ ಮೇ ಇತೋ ಅಞ್ಞೇನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಭವಿತುಂ ಸಕ್ಕಾ** ಸಮ್ಮಾ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ಸಯಮ್ಭುಞಾಣೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। **ಇಮಿನಾತಿ** "ಸತ್ಥಾ ಮೇ, ಭನ್ತೇ"ತಿ ಇಮಿನಾ ವಚನೇನ।

ಅಜಾನಮಾನೋವ ಸಬ್ಬಞ್ಞೇಯ್ಯನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಸಬ್ಬಚೇತಸಾತಿ** ಸಬ್ಬಅಜ್ಝತ್ತಿಕಙ್ಗಪರಿಪುಣ್ಣಚೇತಸಾ। **ಸಮನ್ನಾಗತನ್ತಿ** ಸಮ್ಪನ್ನಂ ಸಮ್ಮದೇವ ಅನು ಅನು ಆಗತಂ ಉಪಗತಂ। **ಫಲೇಯ್ಯಾತಿ** ವಿದಾಲೇಯ್ಯ। **ವಿಲಯನ್ತಿ** ವಿನಾಸಂ।

ಏವಂ ಸಿಕ್ಖಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಇದಾನಿ ವುಚ್ಚಮಾನಾಕಾರೇನ। ಹಿರೋತ್ತಪ್ಪಸ್ಸ ಬಹಲತಾ ನಾಮ ವಿಪುಲತಾತಿ ಆಹ **"ಮಹನ್ತ"**ನ್ತಿ। **ಪಠಮತರಮೇವಾತಿ** ಪಗೇವ ಉಪಸಙ್ಕಮನತೋ। ತಥಾ ಅತಿಮಾನಪಹೀನೋ ಅಸ್ಸ, ಹಿರಿಓತ್ತಪ್ಪಂ ಯಥಾ ಸಣ್ಠಾತಿ। **ಕುಸಲಸನ್ನಿಸ್ಸಿತನ್ತಿ** ಅನವಜ್ಜಧಮ್ಮನಿಸ್ಸಿತಂ। **ಅಟ್ಠಿಕನ್ತಿ** ತೇನ ಧಮ್ಮೇನ ಅಟ್ಠಿಕಂ। ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಪರಿಯೋಸಾನಾ ಸವನಚಿತ್ತಂ "ಸಬ್ಬಚೇತೋ"ತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ಆಹ **"ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಥೋಕಮ್ಪಿ ಬಹಿ ಗನ್ತುಂ ಅದೇನ್ತೋ"**ತಿ। ತೇನ ಸಮೋಧಾನಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸಬ್ಬೇನ...ಪೇ॰... ಸಮನ್ನಾಹರಿತ್ವಾ** ಆರಮ್ಭತೋ ಪಭುತಿ ಯಾವ ದೇಸನಾ ನಿಪ್ಫನ್ನಾ, ತಾವ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಪವತ್ತೇನ ಸಬ್ಬೇನ ಸಮನ್ನಾಹಾರಚಿತ್ತೇನ ಧಮ್ಮಂಯೇವ ಸಮನ್ನಾಹರಿತ್ವಾ। **ಠಪಿತಸೋತೋತಿ** ಧಮ್ಮೇ ನಿಹಿತಸೋತೋ। **ಓದಹಿತ್ವಾತಿ** ಅಪಿಹಿತಂ ಕತ್ವಾ। **ಪಠಮಜ್ಝಾನವಸೇನಾತಿ** ಇದಂ ಅಸುಭೇಸು ತಸ್ಸೇವ ಇಜ್ಝತೋ, ಇತರತ್ಥಞ್ಚ ಸುಖಸಮ್ಪಯುತ್ತತಾ ವುತ್ತಾ।

ಸಂಸಾರಸಾಗರೇ ಪರಿಬ್ಭಮನ್ತಸ್ಸ ಇಣಟ್ಠಾನೇ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಾ ಆಸವಸಭಾವಾಪಾದನತೋತಿ ಆಹ **"ಸರಣೋತಿ ಸಕಿಲೇಸೋ"**ತಿ। **ಚತ್ತಾರೋ ಹಿ ಪರಿಭೋಗಾತಿ**ಆದೀಸು ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗತ್ತಂ ಸಂವಣ್ಣನಾಸು ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಭಗವಾ ಪಠಮಂ ಓವಾದಂ ಥೇರಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಾತಿಕತ್ತಾ ಜಾತಿಮಾನಪಹಾನತ್ಥಮಭಾಸಿ, ದುತಿಯಂ ಬಾಹುಸಚ್ಚಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಅಹಂಕಾರಪಹಾನತ್ಥಂ, ತತಿಯಂ ಉಪಧಿಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಅತ್ತಸಿನೇಹಪಹಾನತ್ಥಂ। **ಅಟ್ಠಮೇ ದಿವಸೇತಿ** ಭಗವತಾ ಸಮಾಗತದಿವಸತೋ ಅಟ್ಠಮೇ ದಿವಸೇ।

ಮಗ್ಗತೋ ಓಕ್ಕಮನಂ ಪಠಮತರಂ ಭಗವತಾ ಸಮಾಗತದಿವಸೇಯೇವ ಅಹೋಸಿ। ಯದಿ ಅರಹತ್ತಾಧಿಗಮೋ ಪಚ್ಛಾ, ಅಥ ಕಸ್ಮಾ ಪಾಳಿಯಂ ಪಗೇವ ಸಿದ್ಧಂ ವಿಯ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ದೇಸನಾವಾರಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿ। "ಸತ್ತಾಹಮೇವ ಖ್ವಾಹಂ, ಆವುಸೋ ಸರಣೋ, ರಟ್ಠಪಿಣ್ಡಂ ಭುಞ್ಜಿ"ನ್ತಿ ವತ್ವಾ ಅವಸರಪ್ಪತ್ತಂ ಅರಹತ್ತಂ ಪವೇದೇನ್ತೋ "ಅಟ್ಠಮಿಯಾ ಅಞ್ಞಾ ಉದಪಾದೀ"ತಿ ಆಹ। ಅಯಮೇತ್ಥ ದೇಸನಾವಾರಸ್ಸ ಆಗಮೋ। ತತೋ ಪರಂ ಭಗವತಾ ಅತ್ತನೋ ಕತಂ ಅನುಗ್ಗಹಂ ಚೀವರಪರಿವತ್ತನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಅಥ ಖೋ, ಆವುಸೋ"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಅನನ್ತೇನಾತಿ ಚತುಗ್ಗುಣಂ ಕತ್ವಾ ಪಞ್ಞತ್ತಾಯ ಸಙ್ಘಾಟಿಯಾ ಅನನ್ತೇನ। **ಜಾತಿಪಂಸುಕೂಲಿಕೇನ...ಪೇ॰... ಭವಿತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ** ಏತೇನ ಪುಬ್ಬೇ ಜಾತಿಆರಞ್ಞಕಗ್ಗಹಣೇನ ಚ ತೇರಸ ಧುತಙ್ಗಾ ಗಹಿತಾ ಏವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ ಕಾತು**ನ್ತಿ ಅನುರೂಪಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಿತುಂ। ಥೇರೋ ಪಾರುಪೀತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

ಭಗವತೋ ಓವಾದಂ ಭಗವತೋ ವಾ ಧಮ್ಮಕಾಯಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉರಸ್ಸ ವಸೇನ ಜಾತೋತಿ **ಓರಸೋ**। ಭಗವತೋ ವಾ ಧಮ್ಮಸರೀರಸ್ಸ ಮುಖತೋ ಸತ್ತತಿಂಸಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯತೋ ಜಾತೋ। ತೇನೇವ ಧಮ್ಮಜಾತಧಮ್ಮನಿಮ್ಮಿತಭಾವೋಪಿ ಸಂವಣ್ಣಿತೋತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ಓವಾದಧಮ್ಮೋ ಏವ ಸತ್ಥಾರಾ ದಾತಬ್ಬತೋ ಥೇರೇನ ಆದಾತಬ್ಬತೋ **ಓವಾದಧಮ್ಮದಾಯಾದೋ,** ಓವಾದಧಮ್ಮದಾಯಜ್ಜೋತಿ ಅತ್ಥೋ, ತಂ ಅರಹತೀತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ।

“ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಚ ಪರಿಸೋಧಿತಾ”ತಿ ವತ್ವಾ ತಸ್ಸಾ ಸಮ್ಮದೇವ ಸೋಧಿತಭಾವಂ ಬ್ಯತಿರೇಕಮುಖೇನ ದಸ್ಸೇತುಂ, **“ಆವುಸೋ, ಯಸ್ಸಾ”**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಏವನ್ತಿ** ಯಥಾ ಅಹಂ ಲಭಿಂ, ಏವಂ ಸೋ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಾ ಲಭತೀತಿ ಯೋಜನಾ। **ಸೀಹನಾದಂ ನದಿತು**ನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಸೀಹನಾದನದನಾ ನಾಮ ದೇಸನಾವ, ಥೇರೋ ಸತ್ಥಾರಾ ಅತ್ತನೋ ಕತಾನುಗ್ಗಹಮೇವ ಅನನ್ತರಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನ ಉಲ್ಲಿಙ್ಗೇತಿ, ನ ಅಞ್ಞಥಾ। ನ ಹಿ ಮಹಾಥೇರೋ ಕೇವಲಂ ಅತ್ತನೋ ಗುಣಾನುಭಾವಂ ವಿಭಾವೇತಿ। **ಸೇಸ**ನ್ತಿ ಯಂ ಇಧ ಅಸಂವಣ್ಣಿತಂ। **ಪುರಿಮನಯೇನೇವಾ**ತಿ ಅನನ್ತರಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ।

ಚೀವರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೨. ಪರಂಮರಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೫. ಯಥಾ ಅತೀತಕಪ್ಪೇ ಅತೀತಾಸು ಜಾತೀಸು ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸವಸೇನ ಆಗತೋ, ತಥಾ ಏತರಹಿಪಿ ಆಗತೋತಿ **ತಥಾಗತೋ,** ಯಥಾ ಯಥಾ ವಾ ಪನ ಕಮ್ಮಂ ಕತೂಪಚಿತಂ, ತಥಾ ತಂ ತಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ಆಗತೋ ಉಪಗತೋ ಉಪಪನ್ನೋತಿ **ತಥಾಗತೋ,** ಸತ್ತೋತಿ ಆಹ **“ತಥಾಗತೋತಿ ಸತ್ತೋ”**ತಿ। **ಏತ**ನ್ತಿ “ಏವಂ ಹೋತಿ ಭವತಿ ತಿಟ್ಠತಿ ಸಸ್ಸತಿಸಮ”ನ್ತಿ ಏವಂ ಪವತ್ತಂ ದಿಟ್ಠಿಗತಂ। **ಅತ್ಥಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ ನ ಹೋತೀ**ತಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಪರಮತ್ಥತೋ ಸುಖನ್ತಿ ಪಸತ್ಥಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ ನ ಹೋತಿ। **ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಕ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ ತಸ್ಸ ಪಧಾನಭಾವತೋ। ತಸ್ಸ ಪನ ಏತಂ ದಿಟ್ಠಿಗತಂ ಆದಿಪಟಿಪದಾಮತ್ತಂ ನ ಹೋತಿ ಅನುಪಕಾರಕತ್ತಾ ವಿಲೋಮನತೋ ಚ। ತತೋ ಏವ ಇತರಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸಪಿ ಅನಿಸ್ಸಯೋವ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ಪರಂಮರಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೩. ಸದ್ಧಮ್ಮಪ್ಪತಿರೂಪಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೬. ಆಜಾನಾತಿ ಹೇಟ್ಠಿಮಮಗ್ಗೇಹಿ ಞಾತಮರಿಯಾದಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾವ ಜಾನಾತಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝತೀತಿ **ಅಞ್ಞಾ,** ಅಗ್ಗಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾ। ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅಯನ್ತಿ **ಅಞ್ಞಾ,** ಅರಹತ್ತಫಲಂ। ತೇನಾಹ **“ಅರಹತ್ತೇ”**ತಿ।

ಓಭಾಸೇತಿ ಓಭಾಸನಿಮಿತ್ತಂ। “ಚಿತ್ತಂ ವಿಕಮ್ಪತೀ”ತಿ ಪದದ್ವಯಂ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಓಭಾಸೇ**ತಿ ವಿಸಯಭೂತೇ। ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಕಮ್ಪತೀತಿ ಯೋಜನಾ। ತೇನಾಹ **“ಯೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಪವೇಧತೀ”**ತಿ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಉಪಟ್ಠಾನೇತಿ ಸತಿಯಂ। **ಉಪೇಕ್ಖಾಯ ಚಾ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನುಪೇಕ್ಖಾಯ ಚ। ಏತ್ಥ ಚ ವಿಪಸ್ಸನಾಚಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನಸನ್ತಾನವಿನಿಮುತ್ತಂ ಪಭಾಸನಂ ರೂಪಾಯತನಂ **ಓಭಾಸೋ**। **ಞಾಣಾ**ದಯೋ ವಿಪಸ್ಸನಾಚಿತ್ತಸಮ್ಪಯುತ್ತಾವ। ಸಕಸಕಕಿಚ್ಚೇ ಸವಿಸೇಸೋ ಹುತ್ವಾ ಪವತ್ತೋ **ಅಧಿಮೋಕ್ಖೋ** ಸದ್ಧಾಧಿಮೋಕ್ಖೋ। **ಉಪಟ್ಠಾನಂ** ಸತಿ। **ಉಪೇಕ್ಖಾ**ತಿ ಆವಜ್ಜನುಪೇಕ್ಖಾ। ಸಾ ಹಿ ಆವಜ್ಜನಚಿತ್ತಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಚೇತನಾ। ಆವಜ್ಜನಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನವಸೇನ ಪವತ್ತಿಯಾ ಇಧ “ಆವಜ್ಜನುಪೇಕ್ಖಾ”ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಪುನ **ಉಪೇಕ್ಖಾಯಾ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನುಪೇಕ್ಖಾವ ಅನೇನ ಸಮುಜ್ಜುತ್ತತಾಯ ಏವಂ ವುತ್ತಾ। **ನಿಕನ್ತಿ** ನಾಮ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ನಿಕಾಮನಾ ಅಪೇಕ್ಖಾ। ಸುಖುಮತರಕಿಲೇಸೋ ವಾ ಸಿಯಾ ದುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೋ।

ಇಮಾನಿ ದಸ ಠಾನಾನೀತಿ ಇಮಾನಿ ಓಭಾಸಾದೀನಿ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಠಾನಾನಿ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸವತ್ಥೂನಿ। **ಪಞ್ಞಾ ಯಸ್ಸ ಪರಿಚಿತಾತಿ** ಯಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾ ಪರಿಚಿತವತೀ ಯಾಥಾವತೋ ಜಾನಾತಿ। "ಇಮಾನಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅದ್ಧಾ ಮಗ್ಗಪ್ಪತ್ತೋ ಫಲಪ್ಪತ್ತೋ ಅಹ"ನ್ತಿ ಪವತ್ತಅಧಿಮಾನೋ **ಧಮ್ಮುದ್ಧಚ್ಚಂ** ಧಮ್ಮೋಪನಿಸ್ಸಯೋ ವಿಕ್ಖೇಪೋ। ತತ್ಥ ಕುಸಲೋ ಹಿ ತಂ ಯಾಥಾವತೋ ಜಾನನ್ತೋ **ನ ಚ ತತ್ಥ ಸಮ್ಮೋಹಂ ಗಚ್ಛತಿ**।

ಅಧಿಗಮಸದ್ಧಮ್ಮಪ್ಪತಿರೂಪಕಂ ನಾಮ ಅನಧಿಗತೇ ಅಧಿಗತಮಾನಿಭಾವಾವಹತ್ತಾ। ಯದಗ್ಗೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ, ತದಗ್ಗೇನ ಪಟಿಪತ್ತಿಸದ್ಧಮ್ಮಪ್ಪತಿರೂಪಕೋತಿಪಿ ಸಕ್ಕಾ ವಿಞ್ಞಾತುಂ। **ಧಾತುಕಥಾತಿ** ಮಹಾಧಾತುಕಥಂ ವದತಿ। **ವೇದಲ್ಲಪಿಟಕನ್ತಿ** ವೇತುಲ್ಲಪಿಟಕಂ। ತಂ ನಾಗಭವನತೋ ಆನೀತನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ವಾದಭಾಸಿತನ್ತಿ ಅಪರೇ। **ಅಬುದ್ಧವಚನಂ** ಬುದ್ಧವಚನೇನ ವಿರುಜ್ಝನತೋ। ನ ಹಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಪುಬ್ಬಾಪರವಿರುದ್ಧಂ ವದತಿ। ತತ್ಥ ಸಲ್ಲಂ ಉಪಟ್ಠಪೇನ್ತಿ ಕಿಲೇಸವಿನಯಂ ನ ಸನ್ದಿಸ್ಸತಿ, ಅಞ್ಞದತ್ಥು ಕಿಲೇಸುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತೀತಿ।

ಅವಿಕ್ಕಯಮಾನನ್ತಿ ವಿಕ್ಕಯಂ ಅಗಚ್ಛನ್ತಂ। **ತನ್ತಿ** ಸುವಣ್ಣಭಣ್ಡಂ।

ನ ಸಕ್ಖಿಂಸು ಞಾಣಸ್ಸ ಅವಿಸದಭಾವತೋ। ಏಸ ನಯೋ ಇತೋ ಪರೇಸುಪಿ।

ಇದಾನಿ "ಭಿಕ್ಖೂ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪ್ಪತ್ತಾ ಅಹೇಸು"ನ್ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಮೇವ ಅತ್ಥಂ ಕಾರಣತೋ ವಿಭಾವೇತುಂ ಪುನ **"ಪಠಮಬೋಧಿಯಂ ಹೀ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪೂರಯಿಂಸೂತಿ** ಅತೀತೇ ಕದಾ ತೇ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾವಹಂ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪೂರಯಿಂಸು? ಪಠಮಬೋಧಿಕಾಲಿಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ। ನ ಹಿ ಅತ್ತಸಮ್ಮಾಪಣಿಧಿಯಾ ಪುಬ್ಬೇಕತಪುಞ್ಞತಾಯ ಚ ವಿನಾ ತಾದಿಸಂ ಭವತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಇತೋ ಪರೇಸುಪಿ। **ತದಾ ಪಟಿಪತ್ತಿಸದ್ಧಮ್ಮೋ ಅನ್ತರಹಿತೋ ನಾಮ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ** ಏತೇನ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಆಸನ್ನಾ ಏವ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾ ಪಟಿಪತ್ತಿಸದ್ಧಮ್ಮೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ।

ದ್ವೀಸೂತಿ ಸುತ್ತಾಭಿಧಮ್ಮಪಿಟಕೇಸು ಅನ್ತರಹಿತೇಸುಪಿ। **ಅನನ್ತರಹಿತಮೇವ** ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾಯಂ ಠಿತಸ್ಸ ಇತರಸಿಕ್ಖಾದ್ವಯಸಮುಟ್ಠಾಪಿತತೋ। **ಕಿಂ ಕಾರಣಾತಿ** ಕೇನ ಕಾರಣೇನ, ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ಅನ್ತರಹಿತೇ ಅಞ್ಞತರಸ್ಸ ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅನನ್ತರಧಾನಂ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿ** ಅನವಸೇಸತೋ ಪಟಿಪತ್ತಿಕ್ಕಮಸ್ಸ ಪರಿದೀಪನತೋ। **ಪಟಿಪತ್ತಿ ಅಧಿಗಮಸ್ಸ** ಪಚ್ಚಯೋ ವಿಸೇಸಲಕ್ಖಣಪಟಿವೇಧಭಾವತೋ। **ಪರಿಯತ್ತಿಯೇವ ಪಮಾಣಂ** ಸಾಸನಸ್ಸ ಠಿತಿಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ನನು ಚ ಸಾಸನಂ ಓಸಕ್ಕಿತಂ ಪರಿಯತ್ತಿಯಾ ವತ್ತಮಾನಾಯಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಅನಾರಾಧಕಭಿಕ್ಖೂತಿ** ಸೀಲಮತ್ತಸ್ಸಪಿ ನ ಆರಾಧಕೋ ದುಸ್ಸೀಲೋ। **ಇಮಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ। **ವತ್ತನ್ತಾತಿ** "ಸೀಲಂ ಅಕೋಪೇತ್ವಾ ಠಿತಾ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ।

ಏತೇಸೂತಿ ಏವಂ ಮಹನ್ತೇಸು ಸಕಲಂ ಲೋಕಂ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತುಂ ಸಮತ್ಥೇಸು ಚತೂಸು ಮಹಾಭೂತೇಸು। **ತಸ್ಮಾತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞೇನ ಕೇನಚಿ ಅತಿಮಹನ್ತೇನಪಿ ಸದ್ಧಮ್ಮೋ ನ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ, ಸಮಯನ್ತರೇನ ಪನ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ। **ಏವಮಾಹಾತಿ** ಇದಾನಿ ವುಚ್ಚಮಾನಾಕಾರಂ ವದತಿ।

ಆದಾನಂ ಆದಿ, ಆದಿ ಏವ **ಆದಿಕನ್ತಿ** ಆಹ **"ಆದಿಕೇನಾತಿ ಆದಾನೇನಾ"**ತಿ। **ಹೇಟ್ಠಾಗಮನೀಯಾತಿ** ಅಧೋಭಾಗಗಮನೀಯಾ, ಅಪಾಯದುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಗಾರವರಹಿತಾತಿ** ಗರುಕಾರರಹಿತಾ। ಪತಿಸ್ಸಯನಂ ನೀಚಭಾವೇನ ಪತಿಬದ್ಧವುತ್ತಿತಾ, ಪತಿಸ್ಸೋ ಪತಿಸ್ಸಯೋತಿ ಅತ್ಥತೋ ಏಕಂ, ಸೋ ಏತೇಸಂ ನತ್ಥೀತಿ ಆಹ **"ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸಾತಿ ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸಯಾ ಅನೀಚವುತ್ತಿಕಾ"**ತಿ। ಸೇಸಂ ಸುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಮೇವ।

ಸದ್ಧಮ್ಮಪ್ಪತಿರೂಪಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಕಸ್ಸಪಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೬. ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಪಠಮವಗ್ಗೋ

೧. ದಾರುಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೭. **ಥದ್ಧೋ**ತಿ ಕಕ್ಖಳೋ ಅನಿಟ್ಠಸ್ಸ ಪದಾನತೋ। **ಚತುಪಚ್ಚಯಲಾಭೋ**ತಿ ಚತುನ್ನಂ ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಪಟಿಲಾಭೋ। **ಸಕ್ಕಾರೋ**ತಿ ತೇಹಿಯೇವ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಸುಸಙ್ಖತೇಹಿ ಪೂಜನಾ, ಸೋ ಪನ ಅತ್ಥತೋ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೇವಾತಿ ಆಹ **''ತೇಸಂಯೇವ... ಪೇ॰... ಲಾಭೋ''**ತಿ। **ವಣ್ಣಘೋಸೋ**ತಿ ಗುಣಕಿತ್ತನಾ। ಅನ್ತರಾಯಸ್ಸ ಅನತಿವತ್ತನತೋ **ಅನ್ತರಾಯಿಕೋ** ಅನತ್ಥಾವಹತ್ತಾ।

ದಾರುಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಬಳಿಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೮. ಬಳಿಸೇನ ಚರತಿ, ತೇನ ವಾ ಜೀವತೀತಿ **ಬಾಳಿಸಿಕೋ**। ತೇನಾಹ **''ಬಳಿಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಚರಮಾನೋ''**ತಿ। **ಆಮಿಸಗತ**ನ್ತಿ ಆಮಿಸೂಪಗತಂ ಆಮಿಸಪತಿತಂ। ತೇನಾಹ **''ಆಮಿಸಮಕ್ಖಿತ''**ನ್ತಿ। ಭಿನ್ನಾಧಿಕರಣಾನಮ್ಪಿ ಬಾಹಿರತ್ಥಸಮಾಸೋ ಹೋತೇವಾತಿ ಆಹ **''ಆಮಿಸೇ ಚಕ್ಖುದಸ್ಸನ''**ನ್ತಿ। ಅಯೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸುಖಂ, ತಬ್ಬಿಧುರತಾಯ **ಅನಯೋ,** ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಆಹ **''ದುಕ್ಖಂ ಪತ್ತೋ''**ತಿ। **ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಏತೇನ। ಕತ್ತುಅತ್ಥೇ ಹಿ ಏತಂ ಸಾಮಿವಚನಂ। ಯಥಾ ಕಿಲೇಸಾ ವತ್ತನ್ತಿ, ಏವಂ ಪವತ್ತಮಾನೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಿಲೇಸವಿಪ್ಪಯೋಗೋ ನ ಹೋತೀತಿ ವುತ್ತಂ **''ಯಥಾ ಕಿಲೇಸಮಾರಸ್ಸ ಕಾಮೋ, ಏವಂ ಕತ್ತಬ್ಬೋ''**ತಿ।

ಬಳಿಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩-೪. ಕುಮ್ಮಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೫೯-೧೬೦. ಅಟ್ಠಿಕಚ್ಛಪಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಯೇಸಂ ಕಪಾಲಮತ್ಥಕೇ ತಿಖಿಣಾ ಅಟ್ಠಿಕೋಟಿ ಹೋತಿ, ತೇಸಂ ಸಮೂಹೋ **ಅಟ್ಠಿಕಚ್ಛಪಕುಲಂ**। ಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪಾದೀನಂ ಸರೀರೇ ಲಮ್ಬನ್ತೀ ಪಪತತೀತಿ **ಪಪತಾ,** ವುಚ್ಚಮಾನಾಕಾರೋ ಅಯಕಣ್ಟಕೋ। **ಅಯಕೋಸಕೇ**ತಿ ಅಯೋಮಯಕೋಸಕೇ। **ಕಣ್ಣಿಕಸಲ್ಲಸಣ್ಠಾನೋ**ತಿ ಅತ್ತನಿಕಾಪನಸಲ್ಲಸಣ್ಠಾನೋ। **ಅಯಕಣ್ಟಕೋ**ತಿ ಅಯೋಮಯವಙ್ಕಕಣ್ಟಕೋ। **ನಿಕ್ಖಮತಿ** ಏತ್ಥ ಅಥಾವರತೋ। ಪವೇಸಿತಮತ್ತೋ ಹಿ ಸೋ। **ಇದಾನಿ ತ್ವಂ** ''ಅಮ್ಹಾಕ''ನ್ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ। **ಇತೋ ಅನನ್ತರಸುತ್ತೇ**ತಿ ಚತುತ್ಥಸುತ್ತಮಾಹ।

ಕುಮ್ಮಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಮೀಳ್ಹಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬೧. **ಮೀಳ್ಹಕಾ**ತಿ ಏವಂ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗವಸೇನ ವುಚ್ಚಮಾನಾ। **ಗೂಥಪಾಣಕಾ**ತಿ ಗೂಥಭಕ್ಖಪಾಣಕಾ। **ಅನ್ತೋ**ತಿ ಕುಚ್ಛಿಯಂ।

ಮೀಳ್ಹಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಅಸನಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೧. “ಇಮೇ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಂ ಅನಾಹರನ್ತಾ ಜಿಘಚ್ಛಾದಿದುಕ್ಖಂ ಪಾಪುಣನ್ತೂ”ತಿ ಏವಂ ನ ಸತ್ತಾನಂ ದುಕ್ಖಕಾಮತಾಯ ಏವಮಾಹಾತಿ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ। **ಅನನ್ತದುಕ್ಖಂ ಅನುಭೋತಿ** ಅಪರಾಪರಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಅಕುಸಲಚಿತ್ತಾನಂ ಬಹುಭಾವತೋ।

ಅಸನಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ದಿದ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೩. ಅಚ್ಛವಿಸಯುತ್ತಾತಿ ವಾ ದಿದ್ಧೇ ಗತೇನ **ಗತದಿದ್ಧೇನ**। ತೇನಾಹ **“ವಿಸಮಕ್ಖಿತೇನಾ”**ತಿ।

ದಿದ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಸಿಙ್ಗಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೪. **ಜರಸಿಙ್ಗಾಲೋತ್ವೇವ** ವುಚ್ಚತಿ ಸರೀರಸೋಭಾಯ ಅಭಾವತೋ। ಸರೀರಸ್ಸ ಉಗ್ಗತಕಣ್ಟಕತ್ತಾ **ಉಕ್ಕಣ್ಟಕೇನ ನಾಮ**। **ಫುಟತೀ**ತಿ ಫಲತಿ ಭಿಜ್ಜತಿ।

ಸಿಙ್ಗಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ವೇರಮ್ಭಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೫. **ಕಾಯಂ ನ ರಕ್ಖತಿ ನಾಮ** ಛಬ್ಬೀಸತಿಯಾ ಸಾರುಪ್ಪಾನಂ ಪರಿಚ್ಚಜನತೋ। **ವಾಚಂ ನ ರಕ್ಖತಿ ನಾಮ** ರಾಗಸಾಮನ್ತಾ ಚ ಕೋಧಸಾಮನ್ತಾ ಚ ಯಾವ ನಿಚ್ಛಾರಣತೋ।

ವೇರಮ್ಭಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಸಗಾಥಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೬. **“ಯಸ್ಸ ಸಕ್ಕರಿಯಮಾನಸ್ಸಾ”**ತಿ ಏತ್ಥ **ಅಸಕ್ಕಾರೇನ ಚೂಭಯ**ನ್ತಿ ಅಸಕ್ಕಾರೇನ ಚ ಉಭಯಞ್ಚ, ಕದಾಚಿ ಸಕ್ಕಾರೇನ, ಕದಾಚಿ ಅಸಕ್ಕಾರೇನ ಕದಾಚಿ ಉಭಯೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **“ಅಸಕ್ಕಾರೇನಾ”**ತಿಆದಿ। ಸತತವಿಹಾರಾನಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ **ಸಾತತಿಕೋ**ತಿ ಆಹ **“ಅರಹತ್ತ…ಪೇ॰… ಸುಖುಮದಿಟ್ಠೀ”**ತಿಆದಿ। ತಥಾ ಹಿ ಸಾ “ವಜಿರೂಪಮಞಾಣ”ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಆಗತತ್ತಾ**ತಿ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತುಂ ತಸ್ಸಾ ಪುಬ್ಬಪರಿಕಮ್ಮಂ ಉಪಗತತ್ತಾ।

ಸಗಾಥಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಠಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯವಗ್ಗೋ

೧-೨. ಸುವಣ್ಣಪಾತಿಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೬೭-೧೬೮. **ಚಾಲೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ** ಸೀಲಪಬ್ಬತಸನ್ನಿಸ್ಸಿತತ್ತಾ। **ಅಙ್ಗಂ ವಾ ಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋತಿ** ಪಗೇವ ಸೀಲಸ್ಸ ಛಡ್ಡಿತತ್ತಾ। ತತಿಯಾದೀಸು ಅಪುಬ್ಬಂ ನತ್ಥಿ।

ಸುವಣ್ಣಪಾತಿಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದುತಿಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ತತಿಯವಗ್ಗೋ

೧. ಮಾತುಗಾಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೦. ಯಂ ವಿಸಭಾಗವತ್ಥು ಪುರಿಸಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ಠಾತುಂ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ತತೋ ವಿಸೇಸತೋ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರೋವ ಸತ್ತಾನಂ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ಠಾತುಂ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಭಗವಾ ''ನ ತಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ''ತಿಆದಿಮವೋಚಾತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **''ನ ತಸ್ಸಾ''**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಮಾತುಗಾಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಕಲ್ಯಾಣೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೧. **ದುತಿಯಂ ಉತ್ತಾನಮೇವ,** ತಸ್ಸೇವ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಕೇವಲಂ ಜನಪದಕಲ್ಯಾಣೀವಸೇನ ವುತ್ತಂ।

ಕಲ್ಯಾಣೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩-೬. ಏಕಪುತ್ತಕಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೭೨-೧೭೫. **ಸದ್ಧಾ**ತಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇನ ಆಗತಸದ್ಧಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾತಿ ಆಹ **''ಸೋತಾಪನ್ನಾ''**ತಿ।

ಏಕಪುತ್ತಕಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ತತಿಯಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೬. **ಏವಮಾದೀತಿ ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ಬಾಹುಸಚ್ಚಸಂವರಸೀಲಾದೀನಂ ಸಙ್ಗಹೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸ್ಸ ಸಮುದಯಂ** ಉಪ್ಪತ್ತಿಕಾರಣಂ ಸಮುದಯಸಚ್ಚವಸೇನ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಹೇತುತಾವಸೇನ।

ತತಿಯಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಛವಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೭. **ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕೋ ನರಕಾದೀಸು ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತೋ**ತಿ ಇದಂ ತನ್ನಿಸ್ಸಯಂ ಕಿಲೇಸಗಣಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। **ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತೋ**ತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಾಪೇನ್ತೋ। **ಇಮಂ** ಮನುಸ್ಸ**ಅತ್ತಭಾವಂ ನಾಸೇತಿ** ಮನುಸ್ಸತ್ತಂ ಪುನ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತುಂ ಅಪ್ಪದಾನವಸೇನ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ದುಗ್ಗತಿನಿಬ್ಬತ್ತಾಪನತೋ ಇಧ ಮರಣದುಕ್ಖಾವಹನತೋ ಚ।

ಛವಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ರಜ್ಜುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೮. **ಖರಾ ಫರುಸಾ** ಛವಿಆದೀನಿ ಛಿನ್ದನೇ ಸಮತ್ಥಾ।

ರಜ್ಜುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಭಿಕ್ಖುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೯. **ತಂ ಸನ್ಧಾಯಾತಿ** ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಸ್ಸ ಓಕಾಸಾಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ।

ಭಿಕ್ಖುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ತತಿಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಚತುತ್ಥವಗ್ಗೋ

೧-೪. ಭಿನ್ದಿಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೮೦-೧೮೩. **ದೇವದತ್ತೋ ಸಗ್ಗೇ ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಯ್ಯಾತಿ**ಆದಿ ಪರಿಕಪ್ಪವಚನಂ। ನ ಹಿ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಯಂ ನಿಯತಗತಿಕೋ ಅನ್ತರಾ ಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ಅಧಿಗನ್ತುಂ ಭಬ್ಬೋತಿ। **ಸೋತಿ** ಅನವಜ್ಜಧಮ್ಮೋ। **ಅಸ್ಸಾತಿ** ದೇವದತ್ತಸ್ಸ। **ಸಮುಚ್ಛೇದಮಗಮಾ** ಕತೂಪಚಿತಸ್ಸ ಮಹತೋ ಪಾಪಧಮ್ಮಸ್ಸ ಬಲೇನ ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ಸಮುಚ್ಛೇದಭಾವತೋ, ನ ಅಚ್ಚನ್ತಾಯ। ಅಕುಸಲಂ ನಾಮೇತಂ ಅಬಲಂ, ಕುಸಲಂ ವಿಯ ನ ಮಹಾಬಲಂ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ ತಾದಿಸಾನಂ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಅತೇಕಿಚ್ಛತಾ, ಅಞ್ಞಥಾ ಸಮ್ಮತ್ತನಿಯಾಮೋ ವಿಯ ಮಿಚ್ಛತ್ತನಿಯಾಮೋ ಅಚ್ಚನ್ತಿಕೋ ಸಿಯಾ। ಯದಿ ಏವಂ ವಟ್ಟಖಾಣುಕಜೋತನಾ ಕಥನ್ತಿ? ಆಸೇವನಾವಸೇನ, ತಸ್ಮಾ ಯಥಾ ''ಸಕಿಂ ನಿಮುಗ್ಗೋ ನಿಮುಗ್ಗೋ ಏವ ಬಾಲೋ''ತಿ ವುತ್ತಂ, ಏವಂ ವಟ್ಟಖಾಣುಕಜೋತನಾ। ಯಾದಿಸೇ ಹಿ ಪಚ್ಚಯೇ ಪಟಿಚ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ತಂ ದಸ್ಸನಂ ಗಣ್ಹಿ, ತಥಾ ಚ ಪಟಿಪನ್ನೋ, ಪುನ ಅಚಿನ್ತಪ್ಪತಿವತ್ತೇ ಪಚ್ಚಯೇ ಪತಿತತೋ ಸೀಸುಕ್ಖಿಪನಮಸ್ಸ ನ ಹೋತೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ।

ಭಿನ್ದಿಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಅಚಿರಪಕ್ಕನ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೪. **ಕಾಲೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇತಿ** ಗಬ್ಭಸ್ಸ ಪರಿಪಾಕಗತತ್ತಾ ವಿಜಾಯನಕಾಲೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ। **ಪೋತನ್ತಿ** ಅಸ್ಸತರಿಯಾ ಪುತ್ತಂ। **ಏತನ್ತಿ** ''ಗಬ್ಭೋ ಅಸ್ಸತರಿಂ ಯಥಾ''ತಿ ಏತಂ ವಚನಂ।

ಅಚಿರಪಕ್ಕನ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಪಞ್ಚರಥಸತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೫. ಅಭಿಹರೀಯತೀತಿ ಅಭಿಹಾರೋ, ಭತ್ತಂಯೇವ ಅಭಿಹಾರೋ **ಭತ್ತಾಭಿಹಾರೋ**ತಿ ಆಹ **"ಅಭಿಹರಿತಬ್ಬಂ ಭತ್ತ**"ನ್ತಿ। **ಮಚ್ಛಪಿತ್ತ**ನ್ತಿ ವಾಳಮಚ್ಛಪಿತ್ತಂ। **ಪಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯು**ನ್ತಿ ಉರಗಾದಿನಾ ಓಸಿಞ್ಚೇಯ್ಯುಂ।

ಪಞ್ಚರಥಸತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭-೧೩. ಮಾತುಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೮೬-೧೮೭. **ಮಾತುಪಿ ಹೇತೂ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಮಾತುಯಾ ಉಪ್ಪನ್ನಅನತ್ಥಾವಹಸ್ಸ ಪಹಾನಹೇತುಪಿ। **ಇತೋ ಪರೇಸೂ**ತಿ "ಪಿತುಪಿ ಹೇತೂ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು।

ಮಾತುಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೭. ರಾಹುಲಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಪಠಮವಗ್ಗೋ

೧-೮. ಚಕ್ಖುಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೧೮೮-೧೯೫. **ಏಕವಿಹಾರೀತಿ** ಚತೂಸುಪಿ ಇರಿಯಾಪಥೇಸು ಏಕಾಕೀ ಹುತ್ವಾ ವಿಹರನ್ತೋ। **ವಿವೇಕಟ್ಠೋತಿ** ವಿವಿತ್ತಟ್ಠೋ, ತೇನಾಹ **"ನಿಸ್ಸದ್ದೋ"**ತಿ। **ಸತಿಯಾ ಅವಿಪ್ಪವಸನ್ತೋತಿ** ಸತಿಯಾ ಅವಿಪ್ಪವಾಸೇನ ಠಿತೋ, ಸಬ್ಬದಾ ಅವಿಜಹನವಸೇನ ಪವತ್ತೋ। **ಆತಾಪೀತಿ ವೀರಿಯಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ** ಸಬ್ಬಸೋ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಆತಾಪನಪರಿತಾಪನವಸೇನ ಪವತ್ತವೀರಿಯಸಮಙ್ಗೀಭೂತೋ। **ಪಹಿತತ್ತೋತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ವಿಸೇಸಾಧಿಗಮೇ ಪೇಸಿತಚಿತ್ತೋ, ತತ್ಥ ನಿನ್ನೋ ತಪ್ಪಬ್ಭಾರೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಹುತ್ವಾ ಅಭಾವಾಕಾರೇನಾತಿ** ಉಪ್ಪತ್ತಿತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅವಿಜ್ಜಮಾನೋ ಪಚ್ಚಯಸಮವಾಯೇನ ಹುತ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಭಙ್ಗುಪರಮಸಙ್ಖಾತೇನ ಅಭಾವಾಕಾರೇನ। **ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿ** ನಿಚ್ಚಧುವತಾಭಾವತೋ। **ಉಪ್ಪಾದವಯವನ್ತತಾಯಾತಿ** ಖಣೇ ಖಣೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿರುಜ್ಝನತೋ। **ತಾವಕಾಲಿಕತಾಯಾತಿ** ತಙ್ಖಣಿಕತಾಯ। **ವಿಪರಿಣಾಮಕೋಟಿಯಾತಿ** ವಿಪರಿಣಾಮವನ್ತತಾಯ। ಚಕ್ಖುಞ್ಹಿ ಉಪಾದಾಯ ವಿಕಾರಾಪಜ್ಜನೇನ ವಿಪರಿಣಮನ್ತಂ ವಿನಾಸಂ ಪಟಿಪೀಳಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। **ನಿಚ್ಚಪಟಿಕ್ಖೇಪತೋತಿ** ನಿಚ್ಚತಾಯ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬತೋ ಲೇಸಮತ್ತಸ್ಸಪಿ ಅನುಪಲಬ್ಭನತೋ। **ದುಕ್ಖಮನಟ್ಠೇನಾತಿ** ನಿರನ್ತರದುಕ್ಖತಾಯ ದುಕ್ಖೇನ ಖಮಿತಬ್ಬತೋ। **ದುಕ್ಖವತ್ಥುಕಟ್ಠೇನಾತಿ** ನಾನಪ್ಪಕಾರದುಕ್ಖಾಧಿಟ್ಠಾನತೋ। **ಸತತಸಮ್ಪೀಳನಟ್ಠೇನಾತಿ** ಅಭಿಣ್ಹತಾಪಸಭಾವತೋ। **ಸುಖಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನಾತಿ** ಸುಖಭಾವಸ್ಸ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತಬ್ಬತೋ। **ತಣ್ಹಾಗಾಹೋ** ಮಮಂಕಾರಭಾವತೋ। **ಮಾನಗಾಹೋ** ಅಹಂಕಾರಭಾವತೋ। **ದಿಟ್ಠಿಗಾಹೋ** "ಅತ್ತಾ ಮೇ"ತಿ ವಿಪಲ್ಲಾಸಭಾವತೋ। **ವಿರಾಗವಸೇನಾತಿ** ವಿರಾಗಗ್ಗಹಣೇನ। ತಥಾ **ವಿಮುತ್ತಿವಸೇನಾತಿ** ವಿಮುತ್ತಿಗ್ಗಹಣೇನ।

ಪಸಾದಾವ ಗಹಿತಾ ದ್ವಾರಭಾವಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ। **ಸಮ್ಮಸನಚಾರಚಿತ್ತಂ** ದ್ವಾರಭೂತಮನೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಛಟ್ಠೇ ಆರಮ್ಮಣೇ **ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಾ** ಸಮ್ಮಸನಚಾರಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ। ಯಥಾ ಪಠಮಸುತ್ತೇ ಪಞ್ಚ ಪಸಾದಾ ಗಹಿತಾ, ನ ಸಸಮ್ಭಾರಚಕ್ಖುಆದಯೋ, ಏವಂ ತತಿಯಸುತ್ತೇ ನ ಪಸಾದವತ್ಥುಕಚಿತ್ತಮೇವ ಗಹಿತಂ। ನ ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಧಮ್ಮಾ। ಏವಞ್ಹಿ ಅವಧಾರಣಂ ಸಾತ್ಥಕಂ ಹೋತಿ ಅಞ್ಞಥಾ ತೇನ ಅಪನೇತಬ್ಬಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। **ಸಬ್ಬತ್ಥಾತಿ** ಸಬ್ಬೇಸು ಚತುತ್ಥಸುತ್ತಾದೀಸು। **ಜವನಪ್ಪತ್ತಾತಿ** ಜವನಚಿತ್ತಸಂಯುತ್ತಾ।

ಚಕ್ಖುಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಧಾತುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೬. ಆಕಾಸಧಾತು ರೂಪಪರಿಚ್ಛೇದತಾಯ ರೂಪಪರಿಯಾಪನ್ನನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ **"ಸೇಸಾಹಿ ರೂಪ"**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ನಾಮರೂಪನ್ತಿ** ತೇಭೂಮಕಂ ನಾಮಂ ರೂಪಞ್ಚ ಕಥಿತಂ।

ಧಾತುಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಖನ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೭. **ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಿಕಪರಿಚ್ಛೇದೇನಾತಿ** ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಣ್ಹನಪರಿಯಾಯೇನ। **ಇಧಾತಿ** ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ। **ತೇಭೂಮಕಾತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಾ** ಸಮ್ಮಸನಚಾರಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪೇತತ್ತಾ।

ಖನ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಠಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯವಗ್ಗೋ

೧೧. ಅನುಸಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೦. ದುತಿಯವಗ್ಗೇ **ಅತ್ತನೋತಿ** ಆಯಸ್ಮಾ ರಾಹುಲೋ ಅತ್ತನೋ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕಂ ಕಾಯಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಪರಸ್ಸಾತಿ** ಪರಸ್ಸ ಅವಿಞ್ಞಾಣಕಕಾಯಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ಪರಸನ್ತಾನೇ ವಾ ಅರೂಪೇ ಧಮ್ಮೇ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ರೂಪಕಾಯಮೇವ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ವದತಿ। ಅಪರೇ "ಅಸಞ್ಞಸತ್ತಾನಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ ತಥಾ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಪುರಿಮೇನಾತಿ** "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕೇ ಕಾಯೇ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ। **ಪಚ್ಛಿಮೇನಾತಿ** "ಬಹಿದ್ಧಾ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಪದೇನ। **ಏತೇ ಕಿಲೇಸಾತಿ** ಏತೇ ದಿಟ್ಠಿತಣ್ಹಾಮಾನಸಞ್ಞಿತಾ ಕಿಲೇಸಾ। **ಏತೇಸು ವತ್ಥೂಸೂತಿ** ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾವತ್ಥೂಸು। **ಸಮ್ಮ...ಪೇ॰... ಪಸ್ಸತೀತಿ** ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇನ ಸಮ್ಮಸನವಸೇನ, ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಅಭಿಸಮಯವಸೇನ ಸುಟ್ಠು ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖೇನ ಞಾಣೇನ ಪಸ್ಸತಿ।

ಅನುಸಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೨. ಅಪಗತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೧. "ಅಹಮೇತ"ನ್ತಿ ಅಹಂಕಾರಾದೀನಂ ಅನವಸೇಸಪ್ಪಹಾನೇನ ಅಚ್ಚನ್ತಮೇವ **ಅಪಗತಂ**।

ಅಪಗತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದುತಿಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದ್ವೀಸೂತಿ ಪಠಮವಗ್ಗಾದೀಸು। ದೇಸನಾಯ ಅಸೇಕ್ಖಭೂಮಿಯಾ ದೇಸಿತತ್ತಾ **ಅಸೇಕ್ಖಭೂಮಿ ಕಥಿತಾ**। **ಪಠಮೋತಿ** ಪಠಮವಗ್ಗೋ "ಸಾಧು ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ"ತಿಆದಿನಾ **ಆಯಾಚನ್ತಸ್ಸ, ದುತಿಯೋ ಅನಾಯಾಚನ್ತಸ್ಸ** ಥೇರಸ್ಸ ಅಜ್ಝಾಸಯವಸೇನ ಕಥಿತೋ। **ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನೀಯಧಮ್ಮಾ** ನಾಮ ವಿವಟ್ಟಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಾ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಾದಯೋ। ತೇನ ಪನ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಕಥಿತತ್ತಾ ಕಥಿತಾ ಏವಾತಿ। ತಂತಂದೇಸನಾನುಸಾರೇನ ಹಿ ಥೇರೋ ತೇ ಧಮ್ಮೇ ಪರಿಪಾಕಂ ಪಾಪೇಸಿ। ತಥಾ ಹಿ ಭಗವಾ ದುತಿಯವಗ್ಗಂ ಅನಾಯಾಚಿತೋಪಿ ದೇಸೇಸಿ।

ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ರಾಹುಲಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೮. ಲಕ್ಖಣಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಪಠಮವಗ್ಗೋ

೧. ಅಟ್ಠಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೦೨. **ಆಯಸ್ಮಾ ಚ ಲಕ್ಖಣೋ**ತಿಆದೀಸು ''ಕೋ ನಾಮಾಯಸ್ಮಾ ಲಕ್ಖಣೋ, ಕಸ್ಮಾ ಚ 'ಲಕ್ಖಣೋ'ತಿ ನಾಮಂ ಅಹೋಸಿ, ಕೋ ಚಾಯಸ್ಮಾ ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ, ಕಸ್ಮಾ ಚ ಸಿತಂ ಪಾತ್ವಾಕಾಸೀ''ತಿ ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಪಕಾಸೇತುಂ **''ಯ್ವಾಯ''**ನ್ತಿಆದಿ ಆರದ್ಧಂ। **ಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪನ್ನೇನಾ**ತಿ ಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪನ್ನೇನ।

ಈಸಂ ಹಸಿತಂ ''ಸಿತ''ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ **''ಮನ್ದಹಸಿತ''**ನ್ತಿ। **ಅಟ್ಠಿಸಙ್ಖಲಿಕ**ನ್ತಿ ನಯಿದಂ ಅವಿಞ್ಞಾಣಕಂ ಅಟ್ಠಿಸಙ್ಖಲಿಕಮತ್ತಂ, ಅಥ ಖೋ ಏಕೋ ಪೇತೋತಿ ಆಹ **''ಪೇತಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತ''**ನ್ತಿ। **ಏತೇ ಅತ್ತಭಾವಾ**ತಿ ಪೇತತ್ತಭಾವಾ। **ನ ಆಪಾಥಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತೀ**ತಿ ದೇವತ್ತಭಾವಾ ವಿಯ ನ ಆಪಾಥಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ ಪಕತಿಯಾ। ತೇಸಂ ಪನ ರುಚಿಯಾ ಆಪಾಥಂ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯುಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ। ದುಕ್ಖಾಭಿಭೂತಾನಂ ಅನಾಥಭಾವದಸ್ಸನಪದಟ್ಠಾನಾ ಕರುಣಾತಿ ಆಹ **''ಕಾರುಞ್ಞಂ ಕತ್ತಬ್ಬ''**ತಿ। ಅತ್ತನೋ ಚ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಬುದ್ಧಞಾಣಸ್ಸ ಚ ಸಮ್ಪತ್ತಿನ್ತಿ ಪಚ್ಚೇಕಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಸದ್ದೋ ಯೋಜೇತಬ್ಬೋ। ತದುಭಯಂ ವಿಭಾವೇತುಂ **''ತಂ ಹೀ''**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ಅತ್ತನೋ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಸ್ಸರಿತ್ವಾ ಸಿತಂ ಪಾತ್ವಾಕಾಸೀತಿ ಪದಂ ಆನೇತ್ವಾ ಸಮ್ಬನ್ಧಿತಬ್ಬಂ। **ಧಮ್ಮಧಾತೂ**ತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ಧಮ್ಮಧಾತೂ**ತಿ ವಾ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಭಾವೋ।

ಇತರೋತಿ ಲಕ್ಖಣತ್ಥೇರೋ। **ಉಪಪತ್ತೀ**ತಿ ಜಾತಿ। ಉಪಪತ್ತಿಸೀಸೇನ ಹಿ ತಥಾರೂಪಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ವದತಿ। **ಲೋಹತುಣ್ಡಕೇಹೀ**ತಿ ಲೋಹಮಯೇಹೇವ ತುಣ್ಡಕೇಹಿ। **ಚರನ್ತೀ**ತಿ ಆಕಾಸೇನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। **ಅಚ್ಛರಿಯಂ ವತಾ**ತಿ ಗರಹಚ್ಛರಿಯಂ ನಾಮೇತಂ। **ಚಕ್ಖುಭೂತಾ**ತಿ ಸಮ್ಪತ್ತದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಕಾ, ಲೋಕಸ್ಸ ಚಕ್ಖುಭೂತಾತಿ ಏವಂ ವಾ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ।

ಯತ್ರಾತಿ ಹೇತುಅತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋತಿ ಆಹ **''ಯತ್ರಾತಿ ಕಾರಣವಚನ''**ನ್ತಿ। ಅಞ್ಞತ್ರ ಹಿ ''ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮಾ''ತಿ ಅತ್ಥೋ ವುಚ್ಚತಿ। **ಅಪ್ಪಮಾಣೇ ಸತ್ತನಿಕಾಯೇ** ತೇ ಚ ಖೋ ವಿಭಾಗೇನ ಕಾಮಭವಾದಿಭೇದೇ ಭವೇ, ನಿರಯಾದಿಭೇದಾ ಗತಿಯೋ, ನಾನತ್ತಕಾಯನಾನತ್ತಸಞ್ಞೀಆದಿವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ, ತಥಾರೂಪೇ ಸತ್ತಾವಾಸೇ ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಞ್ಚ ಮೇ ಉಪನೇತುಂ **ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕರೋನ್ತೇನ**।

ಗೋಘಾತಕೋತಿ ಗುನ್ನಂ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಹನನಕೋ। ತೇನಾಹ **''ವಧಿತ್ವಾ ವಧಿತ್ವಾ''**ತಿ। **ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಗುನ್ನಂ ವಧಕಕಮ್ಮಸ್ಸ। **ಅಪರಾಪರಿಯಕಮ್ಮಸ್ಸಾ**ತಿ ಅಪರಾಪರಿಯವೇದನೀಯಕಮ್ಮಸ್ಸ। ಬಲವತಾ ಗೋಘಾತಕಕಮ್ಮೇನ ವಿಪಾಕೇ ದೀಯಮಾನೇ ಅಲದ್ಧೋಕಾಸಂ ಅಪರಾಪರಿಯವೇದನೀಯಂ ತಸ್ಮಿಂ ವಿಪಕ್ಕವಿಪಾಕೇ ಇದಾನಿ ಲದ್ಧೋಕಾಸಂ **''ಅವಸೇಸಕಮ್ಮ''**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪಟಿಸನ್ಧೀ**ತಿ ಪಾಪಕಮ್ಮಜನಿತಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿ। **ಕಮ್ಮಸಭಾಗತಾಯಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಸದಿಸಭಾವೇನ। **ಆರಮ್ಮಣಸಭಾಗತಾಯಾ**ತಿ ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಸಭಾಗಭಾವೇನ ಸದಿಸಭಾವೇನ। ಯಾದಿಸೇ ಹಿ ಆರಮ್ಮಣೇ ಪುಬ್ಬೇ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ತಸ್ಸ ಚ ವಿಪಾಕೋ ಪವತ್ತೋ, ತಾದಿಸೇಯೇವ ಆರಮ್ಮಣೇ ಇದಂ ಕಮ್ಮಂ ಇಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕೋ ಚ ಪವತ್ತೋತಿ ಕತ್ವಾ ವುತ್ತಂ **''ತಸ್ಸೇವ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕಾವಸೇಸೇನಾ''**ತಿ। ಭವತಿ ಹಿ ತಂಸದಿಸೇಪಿ ತಬ್ಬೋಹಾರೋ ಯಥಾ ''ಸೋ ಏವ ತಿತ್ತಿರೋ, ತಾನಿಯೇವ ಓಸಧಾನೀ''ತಿ। **ನಿಮಿತ್ತಂ ಅಹೋಸೀ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಕತೂಪಚಿತಸ್ಸ ಪೇತೂಪಪತ್ತಿನಿಬ್ಬತ್ತನವಸೇನ ಕತೋಕಾಸಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ನಿಮಿತ್ತಭೂತಂ ಇದಾನಿ ತಥಾ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಂ ತಸ್ಸ ವಿಪಾಕಸ್ಸ ನಿಮಿತ್ತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಅಹೋಸಿ। **ಸೋ**ತಿ ಗೋಘಾತಕೋ। **ಅಟ್ಠಿಸಙ್ಖಲಿಕಪೇತೋ ಜಾತೋ** ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖಕವಿಪಾಕತಾವಸೇನ।

ಅಟ್ಠಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಪೇಸಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೩. **ಗೋಮಂಸಪೇಸಿಯೋ ಕತ್ವಾ**ತಿ ಗಾವಿಂ ವಧಿತ್ವಾ ವಧಿತ್ವಾ ಗೋಮಂಸಂ ಫಾಲೇತ್ವಾ ಪೇಸಿಯೋ ಕತ್ವಾ। **ಸುಕ್ಖಾಪೇತ್ವಾ**ತಿ ಕಾಲನ್ತರಂ ಠಪನತ್ಥಂ ಸುಕ್ಖಾಪೇತ್ವಾ। ಸುಕ್ಖಾಪಿಯಮಾನಾನಂ ಮಂಸಪೇಸೀನಞ್ಹಿ ವಲ್ಲೂರಸಮಞ್ಞಾ।

ಪೇಸಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಪಿಣ್ಡಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೪. **ನಿಪ್ಪಕ್ಖಚಮ್ಮೋ**ತಿ ವಿಗತಪಕ್ಖಚಮ್ಮೋ।

೪. ನಿಚ್ಛವಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೫. ಉರಬ್ಭೇ ಹನತೀತಿ **ಓರಬ್ಭಿಕೋ। ಏಳಕೇ**ತಿ ಅಜೇ।

೫. ಅಸಿಲೋಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೬. **ನಿವಾಪಪುಟ್ಠೋ**ತಿ ಅತ್ತನಾ ದಿನ್ನನಿವಾಪೇನ ಪೋಸಿತೇ। **ಅಸಿನಾ ವಧಿತ್ವಾ ವಧಿತ್ವಾ** ವಿಕ್ಕಿಣನ್ತೋ।

೬. ಸತ್ತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೭. **ಏಕಂ ಮಿಗ**ನ್ತಿ ಏಕಂ ದೀಪಕಮಿಗಂ।

೭. ಉಸುಲೋಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೮. **ಕಾರಣಾಹೀ**ತಿ ಯಾತನಾಹಿ। **ಇತ್ವಾ**ತಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಇತ್ವಾ।

೮. ಸೂಚಿಲೋಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೯. ಸುಣೋತಿ ಪೂರೇತೀತಿ **ಸೂತೋ,** ಅಸ್ಸದಮಕಾದಿಕೋ।

೯. ದುತಿಯಸೂಚಿಲೋಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೦. ಪೇಸುಞ್ಞೂಪಸಂಹಾರವಸೇನ ಇತೋ ಸುತಂ ಅಮುತ್ರ, ಅಮುತ್ರ ವಾ ಸುತಂ ಇಧ ಸೂಚೇತೀತಿ **ಸೂಚಕೋ।** ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಪಾಪೇಸಿ ಮನುಸ್ಸೇತಿ ಸಮ್ಬನ್ಧೋ।

೧೦. ಕುಮ್ಭಣ್ಡಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೧. **ವಿನಿಚ್ಛಯಾಮಚ್ಚೋ**ತಿ ರಞ್ಞೋ ಅಡ್ಡಕರಣೇ ಠಪಿತೋ ವಿನಿಚ್ಛಯಮಹಾಮತ್ತೋ। ಸೋ ಹಿ ಗಾಮಜನಕಾಯಂ ಕೂಟೇತಿ ವಞ್ಚೇತೀತಿ **ಗಾಮಕೂಟಕೋ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕೇಚಿ "ತಾದಿಸೋ ಏವ ಗಾಮಜೇಟ್ಠಕೋ ಗಾಮಕೂಟಕೋ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಸಮೇನ**

ಭವಿತಬ್ಬಂ, “ಧಮ್ಮಟ್ಠೋ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬತೋ। ರಹಸ್ಸಙ್ಗೇ ನಿಸೀದನವಸೇನ **ವಿಸಮಾ ನಿಸಜ್ಜಾವ ಅಹೋಸಿ।**

ಕುಮ್ಭಣ್ಡಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಠಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ದುತಿಯವಗ್ಗೋ

೧. ಸಸೀಸಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೧೨. **ಫುಸನ್ತೋ**ತಿ ಥೇಯ್ಯಾಯ ಫುಸನ್ತೋ।

೩. ನಿಚ್ಛವಿತ್ಥಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೧೪. **ಮಾತುಗಾಮೋ** ಸಸ್ಸಾಮಿಕೋ **ಅತ್ತನೋ ಫಸ್ಸೇ ಅನಿಸ್ಸರೋ। ವಟ್ಟಿತ್ವಾ**ತಿ ಭಸ್ಸಿತ್ವಾ ಅಪರಂ ಗನ್ತ್ವಾ।

೪. ಮಙ್ಗುಲಿತ್ಥಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೧೫. ಮಙ್ಗನವಸೇನ ಉಲತೀತಿ **ಮಙ್ಗುಲಿ,** ವಿರೂಪಬೀಭಚ್ಛಭಾವೇನ ಪವತ್ತತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **“ವಿರೂಪಂ ದುದ್ದಸಿಕಂ ಬೀಭಚ್ಛ”**ನ್ತಿ।

೫. ಓಕಿಲಿನೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೧೬. ಉದ್ಧಂ ಉದ್ಧಂ ಅಗ್ಗಿನಾ ಪಕ್ಕಸರೀರತಾಯ **ಉಪ್ಪಕ್ಕಂ।** ಹೇಟ್ಠತೋ ಪಗ್ಘರಣವಸೇನ ಕಿಲಿನ್ನಸರೀರತಾಯ **ಓಕಿಲಿನೀ।** ಇತೋ ಚಿತೋ ಚ ಅಙ್ಗಾರಸಮ್ಪರಿಕಿಣ್ಣತಾಯ **ಓಕಿರಿನೀ।** ತೇನಾಹ **“ಸಾ ಕಿರಾ”**ತಿಆದಿ। **ಅಙ್ಗಾರಚಿತಕೇ**ತಿ ಅಙ್ಗಾರಸಞ್ಚಯೇ। **ಸರೀರತೋ ಪಗ್ಘರನ್ತಿ** ಅಸುಚಿದುಗ್ಗನ್ಧಜೇಗುಚ್ಛಾನಿ ಸೇದಗತಾನಿ। **ತಸ್ಸ ಕಿರ ರಞ್ಞೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಕಾಲಿಙ್ಗಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ। **ನಾಟಕಿನೀ**ತಿ ನಚ್ಚೇ ಅಧಿಕತಾ ಇತ್ಥೀ। **ಸೇದನ್ತಿ** ಸೇದನಂ, ತಾಪನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಓಕಿಲಿನೀಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಅಸೀಸಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೧೭. **ಅಸೀಸಕಂ ಕಬನ್ಧಂ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ** ಕಮ್ಮಾಯೂಹನಕಾಲೇ ತಥಾ ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಹಣಪರಿಚಯತೋ।

೭-೧೧. ಪಾಪಭಿಕ್ಖುಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ

೨೧೮-೨೨೨. **ಲಾಮಕಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಹೀನಾಚಾರತಾಯ ಲಾಮಕೋ, ಭಿಕ್ಖುವೇಸತಾಯ, ಭಿಕ್ಖಾಹಾರೇನ ಜೀವನತೋ ಚ ಭಿಕ್ಖು। **ಚಿತ್ತಕೇಳಿ**ನ್ತಿ ಚಿತ್ತರುಚಿಯಂ ತಂ ತಂ ಕೀಳನ್ತೋ। **ಅಯಮೇವಾ**ತಿ ಭಿಕ್ಖುವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ವುತ್ತನಯೋ ಏವ।

ಪಾಪಭಿಕ್ಖುಸುತ್ತಾದಿವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಲಕ್ಖಣಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೯. ಓಪಮ್ಮಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಕೂಟಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೨೩. **ಕೂಟಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ**ತಿ ಕೂಟಚ್ಛಿದ್ದಸ್ಸ ಅನುಪವಿಸನವಸೇನ ಕೂಟಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಯಾ ಚ ಗೋಪಾನಸಿಯೋ ಗೋಪಾನಸನ್ತರಗತಾ, ತಾಪಿ ಕೂಟಂ ಆಹಚ್ಚ ಠಾನೇನ **ಕೂಟಙ್ಗಮಾ**। ದುವಿಧಾಪಿ ಕೂಟೇ ಸಮೋಸರಣಾ। **ಕೂಟಸ್ಸ ಸಮುಗ್ಘಾತೇನ** ವಿನಾಸೇನ ಭಿಜ್ಜನೇನ। **ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಸಮುಗ್ಘಾತೇನಾ**ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಅಚ್ಚನ್ತಮೇವ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಯಾ। ತೇನ ಚ ಮೋಕ್ಖಧಮ್ಮಾಧಿಗಮೇನ ತದನುರೂಪಧಮ್ಮಾಧಿಗಮೋ ದಸ್ಸಿತೋ। **ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ**ತಿ ಪನ ಇಮಿನಾ ತಸ್ಸ ಉಪಾಯೋ ದಸ್ಸಿತೋ।

ಕೂಟಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ನಖಸಿಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೨೪. **ಏವಂ ಅಪ್ಪಕಾ** ಯಥಾ ನಖಸಿಖಾಯ ಆರೋಪಿತಪಂಸು, ಸುಗತಿಸಂವತ್ತನಿಯಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಅಪ್ಪಕತ್ತಾ **ಏವಂ ದೇವೇಸುಪೀ**ತಿ ಹೀನೂದಾಹರಣವಸೇನ ವುತ್ತಂ। ಅಪ್ಪತರಾ ಹಿ ಸತ್ತಾ ಯೇ ದೇವೇಸು ಜಾಯನ್ತಿ, ತಞ್ಚ ಖೋ ಕಾಮದೇವೇಸು। ಇತರೇಸು ಪನ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥಿ।

ನಖಸಿಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಕುಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೨೫. **ವಿಧಂಸಯನ್ತಿ** ವಿಹೇಠಯನ್ತಿ। **ವಡ್ಢಿತಾ**ತಿ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿವಸೇನ ಪರಿಬ್ರೂಹಿತಾ। **ಪುನಪ್ಪುನಂ ಕತಾ**ತಿ ಭಾವನಾಯ ಬಹುಲೀಕರಣೇನ ಅಪರಾಪರಂ ಪವತ್ತಿತಾ **ಯುತ್ತಯಾನಂ ವಿಯ ಕತಾ**ತಿ ಯಥಾ ಯುತ್ತಂ ಆಜಞ್ಞರಥಂ ಛೇಕೇನ ಸಾರಥಿನಾ ಅಧಿಟ್ಠಿತಂ ಯಥಾರುಚಿ ಪವತ್ತತಿ, ಏವಂ ಯಥಾರುಚಿ ಪವತ್ತಿಯಾ ಗಮಿತಾ। **ಪತಿಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನಾ**ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನ। **ವತ್ಥು ವಿಯ ಕತಾ** ಸಬ್ಬಸೋ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸವಿಸೋಧನೇನ ಸುವಿಸೋಧಿತಮರಿಯಾದಂ ವಿಯ ಕತಾ। **ಅಧಿಟ್ಠಿತಾ**ತಿ ಪಟಿಪಕ್ಖದೂರೀಭಾವತೋ ಸುಭಾವಿತಭಾವೇನ ಅವಿಕಮ್ಪನೇಯ್ಯತಾಯ ಠಪಿತಾ । **ಸಮನ್ತತೋ ಚಿತಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಭಾಗೇನ ಭಾವನೂಪಚಯಂ ಗಮಿತಾ। ತೇನಾಹ "**ಸುವಡ್ಢಿತಾ**"ತಿ । **ಸುಟ್ಠು ಸಮಾರದ್ಧಾ**ತಿ ಮೇತ್ತಾಭಾವನಾಯ ಮತ್ಥಕಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಸಮ್ಮದೇವ ಸಮ್ಪಾದಿತಾ।

ಕುಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಓಕ್ಖಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೨೬. **ಮಹಾಮುಖಉಕ್ಖಲೀನ**ನ್ತಿ ಮಹಾಮುಖಾನಂ ಮಹನ್ತಕೋಳುಮ್ಬಾನಂ ಸತಂ। **ಪಣೀತಭೋಜನಭರಿತಾನ**ನ್ತಿ ಸಪ್ಪಿಮಧುಸಕ್ಕರಾದೀಹಿ ಉಪನೀತಪಣೀತಭೋಜನೇಹಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಾನಂ। **ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಪಾಠಸ್ಸ। **ಗೋದುಹನಮತ್ತ**ನ್ತಿ ಗೋದೋಹನವೇಲಾಮತ್ತಂ। ತಂ ಪನ ಕಿತ್ತಕಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತನ್ತಿ ಆಹ "**ಗಾವಿಯಾ**"ತಿಆದಿ। **ಸಬ್ಬಸತ್ತೇಸು ಹಿತಫರಣ**ನ್ತಿ ಅನೋಧಿಸೋಮೇತ್ತಾಭಾವನಮಾಹ - ಮೇತ್ತಚಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪನಾಪ್ಪತ್ತಂ ಭಾವೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। ತಮ್ಪಿ ತತೋ ಯಥಾವುತ್ತದಾನತೋ **ಮಹಪ್ಫಲತರ**ನ್ತಿ।

ಓಕ್ಖಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಸತ್ತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೭. **ಅಗ್ಗೇ ಪಹರಿತ್ವಾ**ತಿ ತಿಣ್ಹಫಲಸತ್ತಿಯಾ ಅಗ್ಗೇ ಹತ್ಥೇನ ವಾ ಮುಟ್ಠಿನಾ ವಾ ಪಹಾರಂ ದತ್ವಾ। **ಕಪ್ಪಾಸವಟ್ಟಿಂ ವಿಯಾ**ತಿ ಪಹತಕಪ್ಪಾಸಪಿಣ್ಡಂ ವಿಯ। **ನಿಯ್ಯಾಸವಟ್ಟಿಂ ವಿಯಾ**ತಿ ಫಲಸಣ್ಠಾನಂ ನಿಯ್ಯಾಸಪಿಣ್ಡಂ ವಿಯ। **ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ**ತಿ ಕಲಿಕಾದಿಭಾವೇನ ವೀಸತಿಂಸಪಿಣ್ಡಾನಿ ಏಕಜ್ಝಂ ಕತ್ವಾ। **ಅಲ್ಲಿಯಾಪೇನ್ತೋ** ಪಿಣ್ಡಂ ಕರೋನ್ತೋ। **ಪಟಿಲೇಣೇತೀ**ತಿ ಪಟಿಲೀನಯತಿ ನಾಮೇತಿ। **ಅಲ್ಲಿಯಾಪೇನ್ತೋ** ತೇ ದ್ವೇಪಿ ಧಾರಾ ಏಕತೋ ಸಮ್ಫುಸಾಪೇನ್ತೋ। **ಪಟಿಕೋಟ್ಟೇತೀ**ತಿ ಪಟಿಪಹರತಿ। ತತ್ಥ ಖಣ್ಡಂ ವಿಯ ನಿಯ್ಯಾಸೋ। **ಕಪ್ಪಾಸವಟ್ಟನಕರಣೀಯ**ನ್ತಿ ವಿಹತಸ್ಸ ಕಪ್ಪಾಸಸ್ಸ ಪಟಿಸಂಹರಣವಸೇನ ಬನ್ಧನದಣ್ಡಂ। **ಪವತ್ತೇನ್ತೋ**ತಿ ಕಪ್ಪಾಸಸ್ಸ ಸಂವೇಲ್ಲನವಸೇನ ಪವತ್ತೇನ್ತೋ।

ಸತ್ತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಧನುಗ್ಗಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೮. **ದಳ್ಹಧನುನೋ**ತಿ ಥಿರತರಧನುನೋ। ಇದಾನಿ ತಸ್ಸ ಥಿರತರಭಾವಂ ಪರಿಚ್ಛೇದತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ದಳ್ಹಧನೂ"**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ದ್ವಿಸಹಸ್ಸಥಾಮ**ನ್ತಿ ಪಲಾನಂ ದ್ವಿಸಹಸ್ಸಥಾಮಂ। ವುತ್ತಮೇವತ್ಥಂ ಪಾಕಟತರಂ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಯಸ್ಸಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಯಸ್ಸಾ**ತಿ ಧನುನೋ। **ಆರೋಪಿತಸ್ಸಾ**ತಿ ಜಿಯಂ ಆರೋಪಿತಸ್ಸ। **ಜಿಯಾಬದ್ಧೋ**ತಿ ಜಿಯಾಯ ಬದ್ಧೋ। ಪಥವಿತೋ ಮುಚ್ಚತಿ, ಏತಂ "ದ್ವಿಸಹಸ್ಸಥಾಮ"ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ । **ಲೋಹಸೀಸಾದೀನ**ನ್ತಿ ಕಾಳಲೋಹತಮ್ಬಲೋಹಸೀಸಾದೀನಂ। **ಭಾರೋ**ತಿ ಪುರಿಸಭಾರೋ, ಸೋ ಪನ ಮಜ್ಝಿಮಪುರಿಸಸ್ಸ ವಸೇನ ಏದಿಸಂ ತಸ್ಸ ಬಲಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। **ಉಗ್ಗಹಿತಸಿಪ್ಪಾ** ಧನುವೇದಸಿಕ್ಖಾವಸೇನ। **ಚಿಣ್ಣವಸೀಭಾವಾ** ಲಕ್ಖೇಸು ಅವಿರಜ್ಝನಸರಕ್ಖೇಪವಸೇನ। ಕತಂ ರಾಜಕುಲಾದೀಸು ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಅಸನಂ ಸರಕ್ಖೇಪೋ ಏತೇಹೀತಿ **ಕತೂಪಸನಾ**ತಿ ಆಹ **"ರಾಜಕುಲಾದೀಸು ದಸ್ಸಿತಸಿಪ್ಪಾ"**ತಿ।

"ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಚತ್ತಾರಿ ಕಣ್ಡಾನಿ ಆಹರೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ತಮೇವ ಅತ್ಥಂ ವಿತ್ಥಾರತೋ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **"ತದಾ ಕಿರಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಜವಿಸ್ಸಾಮಾ**ತಿ ಧಾವಿಸ್ಸಾಮ। **ಅಗ್ಗಿ ಉಟ್ಠಹೀ**ತಿ ಸೀಘಪತನಸನ್ತಾಪೇನ ಚ ಸೂರಿಯರಸ್ಮಿಸನ್ತಾಪಸ್ಸ ಆಸನ್ನಭಾವೇನ ಚ ಉಸುಮಾ ಉಟ್ಠಹಿ। **ಪಕ್ಖಪಞ್ಜರೇನಾ**ತಿ ಪಕ್ಖಜಾಲನ್ತರೇನ।

ನಿವತ್ತಿತ್ವಾತಿ "ನಿಪ್ಪಯೋಜನಮಿದಂ ಜವನ"ನ್ತಿ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ। **ಪತ್ತಕಟಾಹೇನ ಓತ್ಥಟಪತ್ತೋ ವಿಯಾ**ತಿ ಪಿಹಿತಪತ್ತೋ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ, ವೇಗಸಾ ಪತನೇನ ನಗರಸ್ಸ ಉಪರಿ ಆಕಾಸಸ್ಸ ನಿರಿಕ್ಖಣಂ ಅಹೋಸಿ। ಸಞ್ಚಾರಿತತ್ತಾ **ಅನೇಕಹಂಸಸಹಸ್ಸಸದಿಸೋ ಪಞ್ಞಾಯಿ** ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಧನುಗ್ಗಹಕಾಲೇ ಸರಕೂಟಾದಿದಸ್ಸನೇ।

ದುಕ್ಕರನ್ತಿ ತಸ್ಸ ಅದಸ್ಸನಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ, ನ ಅತ್ತನೋ ಪತನಂ। ಸೂರಿಯಮಣ್ಡಲಞ್ಹಿ ಅತಿಸೀಘೇನ ಜವೇನ ಗಚ್ಛನ್ತಮ್ಪಿ ಪಞ್ಞಾಸಯೋಜನಾಯಾಮವಿತ್ಥತಂ ಅತ್ತನೋ ವಿಪುಲತಾಯ ಪಭಸ್ಸರತಾಯ ಚ ಸತ್ತಾನಂ ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಗೋಚರಭಾವಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಜವನಹಂಸೋ ಪನ ತಾದಿಸೇನ ಸೂರಿಯೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಜವೇನ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ನ ಪಞ್ಞಾಯೇಯ್ಯ। ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ನ ಸಕ್ಕಾ ತಯಾ ಪಸ್ಸಿತು"**ನ್ತಿ। **ಚತ್ತಾರೋ** ಅಕ್ಖಣವೇಧಿನೋ। ಗನ್ತ್ವಾ ಗಹಿತೇ ಸೋತುಂ ಘಣ್ಡಂ ಪಿಳನ್ಧಾಪೇತ್ವಾ ಸಯಂ ಪುರತ್ಥಾಭಿಮುಖೋ ನಿಸಿನ್ನೋ। ಪುರತ್ಥಿಮದಿಸಾಭಿಮುಖಂ ಗತಕಣ್ಡಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ **"ಪಠಮಕಣ್ಡೇನೇವ ಸದ್ಧಿಂ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ"**ತಿ। ತೇ ಚತ್ತಾರಿ ಕಣ್ಡಾನಿ ಏಕಕ್ಖಣೇಯೇವ ಖಿಪಿಂಸು।

ಆಯುಂ ಸಙ್ಖರೋತಿ ಏತೇನಾತಿ **ಆಯುಸಙ್ಖಾರೋ**। ಯಥಾ ಹಿ ಕಮ್ಮಜರೂಪಾನಂ ಪವತ್ತಿ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಪಟಿಬದ್ಧಾ, ಏವಂ ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸ ಪವತ್ತಿ ತಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಾತಿ। ಬಹುವಚನನಿದ್ದೇಸೋ ಪನ ಪಾಳಿಯಂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಅನೇಕಸತಸಙ್ಖಸ್ಸ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಸ್ಸ

ಉಪಲಬ್ಭನತೋ। **ತಂ** ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಂ। **ತತೋ** ಯಥಾವುತ್ತದೇವತಾನಂ ಜವತೋ **ಸೀಘತರಂ ಖೀಯತಿ** ಇತ್ತರಖಣತ್ತಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

"ಜೀವಿತಂ ಅತ್ತಭಾವೋ ಚ, ಸುಖದುಕ್ಖಾ ಚ ಕೇವಲಾ।
ಏಕಚಿತ್ತಸಮಾಯುತ್ತಾ, ಲಹುಸೋ ವತ್ತತೇ ಖಣೋ"ತಿ॥ (ಮಹಾನಿ॰ ೧೦)।

ಭೇದೋತಿ ಭಙ್ಗೋ। **ನ ಸಕ್ಕಾ ಪಞ್ಞಾಪೇತುಂ** ತತೋಪಿ ಅತಿವಿಯ ಇತ್ತರಖಣತ್ತಾ।

ಧನುಗ್ಗಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಆಣಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೨೯. ಅಞ್ಞೇ ರಾಜಾನೋ ಚ ಭಾಗಂ ಗಣ್ಹನ್ತಾ ಇಮೇ ವಿಯ ದಸಭಾಗಂ ಗಣ್ಹನ್ತೀತಿ ತೇಸಮಯಂ ಅನುಗತಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಆನಯನತೋ **ಆನಕೋ**ತಿ ಆಹ **"ಏವಂಲದ್ಧನಾಮೋ"**ತಿ। ಇದಾನಿ ತಂ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಆಗಮನಾನುಕ್ಕಮಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **"ಹಿಮವನ್ತೇ ಕಿರಾ"**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಕರೇಣು**ನ್ತಿ ಕರೇಣುಕಂ, ಹತ್ಥಿನಿನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಕ್ಕರಿಂಸೂ**ತಿ ಅನತ್ಥಪರಿಹರಣವಸೇನ ಪಸತ್ಥೂಪಹಾರವಸೇನ ಚ ಪೂಜೇಸುಂ। **ಓತರೀ**ತಿ ಕುಳೀರದಹಂ ಪಾವಿಸಿ। **ಪಟಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ** ಠಪನವಸೇನ ಅಪಕ್ಕಮಿತ್ವಾ **ಪತಿ**।

ಸುವಣ್ಣರಜತಾದಿಮಯನ್ತಿ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಛಿದ್ದೇ ಸುವಣ್ಣಮಯಂ, ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ರಜತಮಯಂ, ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಫಲಿಕಮಯಂ **ಆಣಿಂ ಘಟಯಿಂಸು** ಬನ್ಧಿಂಸು। ಪುಬ್ಬೇ ಫರಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಸ್ಸ ದ್ವಾದಸ ಯೋಜನಾನಿ ಪಮಾಣೋ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ದ್ವಾದಸಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣೋ,** ಸದ್ದೋ। ಅಥಸ್ಸ ಅನೇಕಸತಕಾಲೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇ **ಅನ್ತೋಸಾಲಾಯಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖೇನ ಸುಯ್ಯಿತ್ಥ** ಆಣಿಸಙ್ಘಾಟಮತ್ತತ್ತಾ।

ಗಮ್ಭೀರಾತಿ ಅಗಾಧಾ ದುಕ್ಖೋಗಾಳ್ಹಾ। ಸಲ್ಲಸುತ್ತಞ್ಚ "ಅನಿಮಿತ್ತಮನಞ್ಞಾತ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ಪಾಳಿವಸೇನ ಗಮ್ಭೀರಂ, ನ ಅತ್ಥಗಮ್ಭೀರಂ। ತಥಾ ಹಿ ತತ್ಥ ತಾ ತಾ ಗಾಥಾ ದುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯರೂಪಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ದುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ಞಾಣೇನ ದುಕ್ಖೋಗಾಹನ್ತಿ ಕತ್ವಾ "ಗಮ್ಭೀರ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಪುಬ್ಬಾಪರಮ್ಪೇತ್ಥ ಕಾಸಞ್ಚಿ ಗಾಥಾನಂ ದುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯತಾಯ ದುಕ್ಖೋಗಾಹಮೇವ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಪಾಳಿವಸೇನ "ಗಮ್ಭೀರ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ **"ಪಾಳಿವಸೇನ ಗಮ್ಭೀರಾ ಸಲ್ಲಸುತ್ತಸದಿಸಾ"**ತಿ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ "ಅತ್ಥವಸೇನ ಗಮ್ಭೀರಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಮಹಾವೇದಲ್ಲಸುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥವಸೇನ ಗಮ್ಭೀರತಾ ಪಾಕಟಾಯೇವ। ಲೋಕಂ ಉತ್ತರತೀತಿ ಲೋಕುತ್ತರೋ, ನವವಿಧಅಪ್ಪಮಾಣಧಮ್ಮೋ, ಸೋ ಅತ್ಥಭೂತೋ ಏತೇಸಂ ಅತ್ಥೀತಿ **ಲೋಕುತ್ತರಾ**। ತೇನಾಹ **"ಲೋಕುತ್ತರಅತ್ಥದೀಪಕಾ"**ತಿ। **ಸತ್ತಸುಞ್ಞತಧಮ್ಮಮತ್ತಮೇವಾ**ತಿ ಸತ್ತೇನ ಅತ್ತನಾ ಸುಞ್ಞತಂ ಕೇವಲಂ ಧಮ್ಮಮತ್ತಮೇವ। **ಉಗ್ಗಹೇತಬ್ಬಂ ಪರಿಯಾಪುಣಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಚ ಲಿಙ್ಗವಚನವಿಪಲ್ಲಾಸೇನ ವುತ್ತನ್ತಿ ಆಹ **"ಉಗ್ಗಹೇತಬ್ಬೇ ಚ ಪರಿಯಾಪುಣಿತಬ್ಬೇ ಚಾ"**ತಿ। **ಕವಿತಾ**ತಿ ಕವಿನೋ ಕಮ್ಮಂ ಕವಿಕತಾ। ಯಸ್ಸ ಪನ ಯಂ ಕಮ್ಮಂ, ತಂ ತೇನ ಕತನ್ತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ **"ಕವಿತಾತಿ ಕವೀಹಿ ಕತಾ"**ತಿ। **ಇತರಂ** "ಕಾವೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಪದಂ, ಕಬ್ಬನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। "ಕಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಚ ಕವಿನಾ ವುತ್ತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನಾಹ **"ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನ"**ನ್ತಿ। **ಚಿತ್ತಕ್ಖರಾ**ತಿ ವಿಚಿತ್ರಾಕಾರಅಕ್ಖರಾ। **ಸಾಸನತೋ ಬಹಿಭೂತಾ**ತಿ ನ ಸಾಸನಾವಚರಾ। **ತೇಸಂ ಸಾವಕೇಹೀ**ತಿ "ಬುದ್ಧಾನಂ ಸಾವಕಾ"ತಿ ಅಪಞ್ಞಾತಾನಂ ಯೇಸಂ ಕೇಸಞ್ಚಿ ಸಾವಕೇಹಿ। **ಅನುಗ್ಗಯ್ಹಮಾನಾ**ತಿ ನ ಉಗ್ಗಯ್ಹಮಾನಾ ಸವನಧಾರಣಪರಿಚಯಅತ್ಥೂಪಪರಿಕ್ಖಾದಿವಸೇನ ಅನುಗ್ಗಯ್ಹಮಾನಾ। **ಅನ್ತರಧಾಯನ್ತಿ** ಅದಸ್ಸನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ।

ಆಣಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಕಲಿಙ್ಗರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೦. ಕಲಿಙ್ಗರಂ ವುಚ್ಚತಿ ಖುದ್ದಕದಾರುಖಣ್ಡಂ, ತಂ ಉಪಧಾನಂ ಏತೇಸನ್ತಿ **ಕಲಿಙ್ಗರೂಪಧಾನಾ**। ಲಿಚ್ಛವೀ ಪನ ಖದಿರದಣ್ಡಂ ಉಪಧಾನಂ ಕತ್ವಾ ತದಾ ವಿಹರಿಂಸು। ತಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ **"ಖದಿರಘಟಿಕಾಸೂ"**ತಿಆದಿ। ಪಕತಿವಿಜ್ಝನಸಙ್ಖಾತೋ ನತ್ಥಿ ಏತೇಸಂ ಖಣೋ ವಿಜ್ಝನೇತಿ **ಅಕ್ಖಣವೇಧಿನೋ** ತತೋ ಸೀಘತರಂ ವಿಜ್ಝನತೋ। "ಅಕ್ಖಣ"ನ್ತಿ ವಿಜ್ಜು ವುಚ್ಚತಿ ಇತ್ತರಖಣತ್ತಾ। ಅಕ್ಖಣೋಭಾಸೇನ ಲಕ್ಖಣವೇಧಕಾ **ಅಕ್ಖಣವೇಧಿನೋ**। ಅನೇಕಧಾ ಭಿನ್ನಸ್ಸ ವಾಲಸ್ಸ ವಿಜ್ಝನೇನ **ವಾಲವೇಧಿನೋ**। ವಾಲೇಕದೇಸೋ ಹಿ ಇಧ "ವಾಲೋ"ತಿ ಗಹಿತೋ।

ಬಹುದೇವ ದಿವಸಭಾಗಂ ಪಧಾನಾನುಯೋಗತೋ ಉಪ್ಪನ್ನದರಥಪರಿಸ್ಸಮವಿನೋದನತ್ಥಂ **ನ್ಹಾಯಿತ್ವಾ**। **ತೇ ಸನ್ಧಾಯಾ**ತಿ ತೇ ತಥಾರೂಪೇ ಪಧಾನಕಮ್ಮಿಕಭಿಕ್ಖೂ ಸನ್ಧಾಯ। **ಇದಂ** ಇದಾನಿ ವುಚ್ಚಮಾನಂ ಅತ್ಥಜಾತಂ **ವುತ್ತಂ** ಪೋರಾಣಟ್ಠಕಥಾಯಂ। **ಅಯಮ್ಪಿ ದೀಪೋ**ತಿ ತಮ್ಬಪಣ್ಣಿದೀಪಮಾಹ। ಪಧಾನಾನುಯುಞ್ಜನವೇಲಾಯ ನಿವೇದನವಸೇನ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಏಕಜ್ಝಂ ಪಹತಘಣ್ಡಿನಿಗ್ಘೋಸೇನೇವ **ಏಕಘಣ್ಡಿನಿಗ್ಘೋಸೋ,** ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಣ್ಣಸಾಲಾದೀಸು ವಸನ್ತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಸೇನ ಏಕಪಧಾನಭೂತೋ। ನಾನಾಮುಖೋತಿ ಅನುರಾಧಪುರಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿಮದಿಸಾಯಂ ಏಕೋ ವಿಹಾರೋ, **ಪಿಲಿಚ್ಛಿಕೋಳಿ**ನಗರಸ್ಸ ಪುರತ್ಥಿಮದಿಸಾಯಂ। ಉಭಯತ್ಥ ಪವತ್ತಘಣ್ಡಿಸದ್ದಾ ಅನ್ತರಾಪವತ್ತಘಣ್ಡಿಸದ್ದೇಹಿ ಮಿಸ್ಸೇತ್ವಾ ಓಸರನ್ತಿ। **ಕಲ್ಯಾಣಿಯಂ** ಪವತ್ತಘಣ್ಡಿಸದ್ದೋ ತಥಾ ನಾಗದೀಪೇ।

ಕಲಿಙ್ಗರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ನಾಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೧. **ಅತಿಕ್ಕನ್ತವೇಲ**ನ್ತಿ ಭತ್ತಾನುಮೋದನಉಪನಿಸಿನ್ನಕಥಾವೇಲತೋ ಅತಿಕ್ಕನ್ತವೇಲಂ। **ಅಸಮ್ಭಿನ್ನೇನಾ**ತಿ ಸರಸಮ್ಪತ್ತಿತೋ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನೇನ, ಸರಸ್ಸ ಉಚ್ಚಾರಣಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅಪರಿಹಾಪೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಪರಿಸುದ್ಧಾಸಯತಾಯ **ನೇವ ಗುಣವಣ್ಣಾಯ ನ ಞಾಣಬಲಾಯ ಹೋತಿ**। **ತ**ನ್ತಿ ತಂ ತಥಾ ಪಚ್ಚಯಾನಂ ಪರಿಭುಞ್ಜನಂ, ತಂ ತಥಾ ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪಜ್ಜನಂ।

ನಾಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಬಿಳಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೨. **ಘರಾನಂ ಸನ್ಧೀ**ತಿ ಘರೇನ ಘರಸ್ಸ ಸಮ್ಬನ್ಧಟ್ಠಾನಂ। ಸಹ ಮಲೇನ ವತ್ತತೀತಿ **ಸಮಲಂ**। ಗೇಹತೋ ಗಾಮತೋ ಚ ನಿಕ್ಖಮನಚನ್ದನಿಕಟ್ಠಾನಂ। **ಸಙ್ಕಾರಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಸಙ್ಕಾರಕೂಟಂ। ಕೇಚಿ "ಸನ್ಧಿಸಙ್ಕಾರಕೂಟಟ್ಠಾನ"ನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। **ವುಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಆಪನ್ನಆಪತ್ತಿತೋ, ನ ಕಿಲೇಸತೋ ವುಟ್ಠಾನಂ, ಸುದ್ಧನ್ತೇ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ। ತಂ ಪನ ಯಥಾಆಪನ್ನಾಯ ಆಪತ್ತಿಯಾ "ದೇಸನಾ"ತ್ವೇವ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಆಹ **"ದೇಸನಾ ಪಞ್ಞಾಯತೀ"**ತಿ।

ಬಿಳಾರಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ಸಿಙ್ಗಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೩. **ಏತ್ತಕಮ್ಪೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಜರಸಿಙ್ಗಾಲೇನ ಲದ್ಧಬ್ಬಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸಾದಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಲಭಿಸ್ಸತಿ ಸಕಲಮೇವ ಕಪ್ಪಂ ಸಬ್ಬಸೋ ಅವೀಚಿಜಾಲಾಹಿ ನಿರನ್ತರಂ ಝಾಯಮಾನತಾಯ ನಿಚ್ಚದುಕ್ಖಾತುರಭಾವತೋ।

ಸಿಙ್ಗಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೨. ದುತಿಯಸಿಙ್ಗಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೪. **ಕತಜಾನನ**ನ್ತಿ ಕತೂಪಕಾರಜಾನನಂ। **ಕತವೇದಿತಾ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ಪರೇಸಂ ಪಾಕಟಕರಣವಸೇನ ಜಾನನಮೇವ। **ಆಚಾರಮೇವಾ**ತಿ ಕತಾಪರಾಧಮೇವ।

ದುತಿಯಸಿಙ್ಗಾಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಓಪಮ್ಮಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

೧೦. ಭಿಕ್ಖುಸಂಯುತ್ತಂ

೧. ಕೋಲಿತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೫. **ಸಾವಕಾನಂ ಆಲಾಪೋ**ತಿ ಸಾವಕಾನಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಆಲಾಪೋ। **ಬುದ್ಧೇಹಿ ಸದಿಸಾ ಮಾ ಹೋಮಾ**ತಿ ಬುದ್ಧಾಚಿಣ್ಣಂ ಸಮುದಾಚಾರಂ ಅಕಥೇನ್ತೇಹಿ ಸಾವಕೇಹಿ, ‘‘ಆವುಸೋ ಭಿಕ್ಖವೇ’’ತಿ ಆಲಪಿತಾ ಭಿಕ್ಖೂ, ‘‘ಆವುಸೋ’’ತಿ ಪಟಿವಚನಂ ದೇನ್ತಿ, ನ, ‘‘ಭನ್ತೇ’’ತಿ। **ದುತಿಯಜ್ಝಾನೇ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ** ತೇಸಂ ನಿರೋಧೇನೇವ ತಸ್ಸ ಝಾನಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬತೋ। **ಯೇಸಂ ನಿರೋಧಾ**ತಿ ಯೇಸಂ ವಚೀಸಙ್ಖಾರಾನಂ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾನಂ ನಿರುಜ್ಝನೇನ ಸುವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಭಾವೇನ ಸದ್ದಾಯತನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ ಕಾರಣಸ್ಸ ದೂರತೋ ಪಸ್ಸಮ್ಭಿತತ್ತಾ। **ಅರಿಯೋ**ತಿ ನಿದ್ದೋಸೋ। ಪರಿಸುದ್ಧೋ **ತುಣ್ಹೀಭಾವೋ,** ನ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಮೂಗಬ್ಬತಗ್ಗಹಣಂ ವಿಯ ಅಪರಿಸುದ್ಧೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ಪಠಮಜ್ಝಾನಾದೀನೀ**ತಿ **ಆದಿ**-ಸದ್ದೇನ ತತಿಯಜ್ಝಾನಾದೀನಿ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ।

ಆರಮ್ಮಣಭೂತೇನ ವಿತಕ್ಕೇನ ಸಹ ಗತಾ ಪವತ್ತಾತಿ **ವಿತಕ್ಕಸಹಗತಾ**ತಿ ಆಹ **‘‘ವಿತಕ್ಕಾರಮ್ಮಣಾ’’**ತಿ। ವಿತಕ್ಕಾರಮ್ಮಣತಾ ಚ ಸಞ್ಞಾಮನಸಿಕಾರಾನಂ ಸುಖುಮಆರಮ್ಮಣಗ್ಗಹಣವಸೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ತೇನಾಹ **‘‘ನ ಸನ್ತತೋ ಉಪಟ್ಠಹಿಂಸೂ’’**ತಿ। **ನ ಪಗುಣಂ** ಸಮ್ಮದೇವ ವಸೀಭಾವಸ್ಸ ಅನಾಪಾದಿತತ್ತಾ। **ಸಞ್ಞಾಮನಸಿಕಾರಾಪೀ**ತಿ ತತಿಯಜ್ಝಾನಾಧಿಗಮಾಯ ಪವತ್ತಿಯಮಾನಾ ಸಞ್ಞಾಮನಸಿಕಾರಾಪಿ ಹಾನಭಾಗಿಯಾವ ಅಹೇಸುಂ, ನ ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯಾ। **ಸಮ್ಮಾ ಠಪೇಹೀ**ತಿ ಬಹಿದ್ಧಾ ವಿಕ್ಖೇಪಂ ಪಹಾಯ ಸಮ್ಮಾ ಅಜ್ಝತ್ತಮೇವ ಚಿತ್ತಂ ಠಪೇಹಿ। **ಏಕಗ್ಗಂ ಕರೋಹೀ**ತಿ ತೇನೇವ ವಿಕ್ಖೇಪಪಟಿಬಾಹನೇನ ಅವಿಹತಮಾನಸತಾಯ ಚಿತ್ತಸಮಾಧಾನವಸೇನ ಏಕಗ್ಗಂ ಕರೋಹಿ। **ಆರೋಪೇಹೀ**ತಿ ಈಸಕಮ್ಪಿ ಬಹುಮ್ಪಿ ಅಪತಿತಂ ಕತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾರಮ್ಮಣೇ ಆರೋಪೇಹಿ। ದುತಿಯಅಗ್ಗಸಾವಕಭೂಮಿಯಾ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಭಿಞ್ಞೋ, ನ ಯಥಾ ತಥಾತಿ ಆಹ **‘‘ಮಹಾಭಿಞ್ಞತನ್ತಿ ಛಳಭಿಞ್ಞತ’’**ನ್ತಿ। **ಇಮಿನಾ ಉಪಾಯೇನಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ‘‘ಅಥ ಖೋ ಮಂ, ಆವುಸೋ’’ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತೇನ ಉಪಾಯೇನ। **ವಡ್ಢೇತ್ವಾ**ತಿ ಉತ್ತರಿ ಉತ್ತರಿ ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯಭಾವಾಪಾದನೇನ ಸಮಾಧಿಂ ಪಞ್ಞಞ್ಚ ಬ್ರೂಹೇತ್ವಾ ಬ್ರೂಹೇತ್ವಾ।

ಕೋಲಿತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಉಪತಿಸ್ಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೬. **ಅತಿಉಳಾರಮ್ಪಿ ಸತ್ಥಂ ವಾ ಸಙ್ಖಾರಂ ವಾ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ** ಸಬ್ಬತ್ಥಮೇವ ಸಬ್ಬಸೋ ಛನ್ದರಾಗಸ್ಸ ಸುಪ್ಪಹೀನತ್ತಾ। **ಜಾನನತ್ಥಂ ಪುಚ್ಛತಿ** ಸತ್ಥುಗುಣಾನಂ ಅತಿವಿಯ ಉಳಾರತಮಭಾವತೋ।

ಉಪತಿಸ್ಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಘಟಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೭. **ಪರಿವೇಣಗ್ಗೇನಾ**ತಿ ಪರಿವೇಣಭಾಗೇನ। ಕೇಚಿ **‘‘ಏಕವಿಹಾರೇ**ತಿ ಏಕಚ್ಛನ್ನೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಆವಾಸೇ’’ತಿ ವದನ್ತಿ। **ತೇ**ತಿ ತೇ ದ್ವೇಪಿ ಥೇರಾ। **ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕೇಸು ಠಾನೇಸೂ**ತಿ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಠಾನೇಸು। **ನಿಸೀದನ್ತೀ**ತಿ ದಿವಾವಿಹಾರಂ ನಿಸೀದನ್ತಿ। **ಓಳಾರಿಕೋ ನಾಮ ಜಾತೋ** ಪರಿತ್ತಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣತ್ತಾ ತಸ್ಸ। **ತೇ**ತಿ ಥೇರೋ ಭಗವಾ ಚ।

ಪರಿಪುಣ್ಣವೀರಿಯೋತಿ ಚತುಕಿಚ್ಚಸಾಧನವಸೇನ ಸಮ್ಪುಣ್ಣವೀರಿಯೋ। **ಪಗ್ಗಹಿತವೀರಿಯೋ**ತಿ ಈಸಕಮ್ಪಿ ಸಙ್ಕೋಚಂ ಅನಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪವತ್ತಿತವೀರಿಯೋ। **ಉಪನಿಕ್ಖೇಪನಮತ್ತಸ್ಸೇವಾ**ತಿ ಸಮೀಪೇ ಠಪನಮತ್ತಸ್ಸೇವ।

ಚತುಭೂಮಕಧಮ್ಮೇಸು ಲಬ್ಭಮಾನತ್ತಾ ಪಞ್ಞಾಯ “**ಚತುಭೂಮಕಧಮ್ಮೇ ಅನುಪವಿಸಿತ್ವಾ ಠಿತಟ್ಠೇನಾ**”ತಿ ವುತ್ತಂ। ಲಕ್ಖಿತಬ್ಬಟ್ಠೇನ ಸಮಾಧಿ ಏವ **ಸಮಾಧಿಲಕ್ಖಣಂ**। ಏವಂ **ವಿಪಸ್ಸನಾಲಕ್ಖಣಂ** ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸಾ**ತಿ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ನಾನಾಲಕ್ಖಣಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಅಞ್ಞಸ್ಸಾ**ತಿ ಇತರಸ್ಸ। **ಧುರ**ನ್ತಿ ವಹಿತಬ್ಬಭಾರಂ। **ದ್ವೀಸುಪಿ ಏತೇಸೂ**ತಿ ಸಮಾಧಿಲಕ್ಖಣವಿಪಸ್ಸನಾಲಕ್ಖಣೇಸು ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ನಿಪ್ಫತ್ತಿಂ ಗತೋ।

ಘಟಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ನವಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೮. ಅಭಿಚೇತಸಿ ನಿಸ್ಸಿತಾ **ಆಭಿಚೇತಸಿಕಾ**। ಪಟಿಪಕ್ಖವಿಧಮನೇನ ಅಭಿವಿಸಿಟ್ಠಂ ಚಿತ್ತಂ **ಅಭಿಚಿತ್ತಂ**। ಯಸ್ಮಾ ಝಾನಾನಂ ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಚಿತ್ತಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪಚ್ಚಯೋ ಹೋತಿಯೇವ, ತಸ್ಮಾ “**ನಿಸ್ಸಿತಾನ**”ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ನಿಕಾಮಲಾಭೀ**ತಿ ಯಥಿಚ್ಛಿತಲಾಭೀ । **ಯಥಾಪರಿಚ್ಛೇದೇನಾ**ತಿ ಯಥಾಕತೇನ ಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದೇನ। **ವಿಪುಲಲಾಭೀ**ತಿ ಅಪ್ಪಮಾಣಲಾಭೀ। “ಕಸಿರ”ನ್ತಿ ಹಿ ಪರಿತ್ತಂ ವುಚ್ಚತಿ, ತಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖೇನ **ಅಕಸಿರಂ** ಅಪ್ಪಮಾಣಂ। ತೇನಾಹ “**ಪಗುಣಜ್ಝಾನೋತಿ ಅತ್ಥೋ**”ತಿ। **ಸಿಥಿಲಮಾರಬ್ಭಾ**ತಿ ಸಿಥಿಲಂ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋತಿ ಆಹ “**ಸಿಥಿಲಂ ವೀರಿಯಂ ಪವತ್ತೇತ್ವಾ**”ತಿ।

ನವಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಸುಜಾತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೯. **ಅಞ್ಞಾನಿ ರೂಪಾನೀ**ತಿ ಪರೇಸಂ ರೂಪಾನಿ। **ಅತಿಕ್ಕನ್ತರೂಪೋ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ರೂಪಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ರೂಪಸೋಭಾಯ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಠಿತರೂಪೋ, ಸುಚಿರಮ್ಪಿ ವೇಲಂ ಓಲೋಕೇನ್ತಸ್ಸ ತುಟ್ಠಿಆವಹೋ। ದಸ್ಸನಸ್ಸ ಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಹಿತೋತಿ **ದಸ್ಸನೀಯೋ**। ಪಸಾದಂ ಆವಹತೀತಿ **ಪಾಸಾದಿಕೋ**। **ಛವಿವಣ್ಣಸುನ್ದರತಾಯಾ**ತಿ ಛವಿವಣ್ಣಸ್ಸ ಚೇವ ಸರೀರಸಣ್ಠಾನಸ್ಸ ಚ ಸೋಭನಭಾವೇನ।

ಸುಜಾತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಲಕುಣ್ಡಕಭದ್ದಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೦. **ವಿರೂಪಸರೀರವಣ್ಣ**ನ್ತಿ ಅಸುನ್ದರಛವಿವಣ್ಣಞ್ಚೇವ ಅಸುನ್ದರಸಣ್ಠಾನಞ್ಚ। **ಪಮಾಣವಸೇನಾ**ತಿ ಸರೀರಪ್ಪಮಾಣವಸೇನ। **ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನಾ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಂ। **ಮಹಾಸಾರಜ್ಜ**ನ್ತಿ ಮಹನ್ತೋ ಮಙ್ಕುಭಾವೋ।

ಗುಣೇ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ತನಾ ಜಾನನಕನಿಯಾಮೇನ ಸತ್ಥುನೋ ಕಾಯಗುಣೇ ಚ ಚಾರಿತ್ತಗುಣೇ ಚ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಮನಸಿ ಕತ್ವಾ।

ಯೋಜನಾವಟ್ಟನ್ತಿ ಯೋಜನಪರಿಕ್ಖೇಪಂ।

“ಕಾಯಸ್ಮಿ”ತಿ ಗಾಥಾಸುಖತ್ಥಂ ನಿರನುನಾಸಿಕಂ ಕತ್ವಾ ನಿದ್ದೇಸೋತಿ ವುತ್ತಂ “**ಕಾಯಸ್ಮಿ**”ನ್ತಿ। **ಅಕಾರಣಂ ಕಾಯಪ್ಪಮಾಣ**ನ್ತಿ ಸರೀರಪ್ಪಮಾಣಂ ನಾಮ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ, ಸೀಲಾದಿಗುಣಾವ ಪಮಾಣನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ।

ಲಕುಣ್ಡಕಭದ್ದಿಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ವಿಸಾಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೧. ಪುರಸ್ಸ ಏಸಾತಿ **ಪೋರೀ,** ಚಾತುರಿಯಯುತ್ತತಾ। ತೇನಾಹ **“ಪುರವಾಸೀನ”**ನ್ತಿಆದಿ। ಸಾ ಪನ ದುತವಿಲಮ್ಬಿತಖಲಿತವಸೇನ ಅಪ್ಪಸನ್ನಲೂಖತಾದಿದೋಸರಹಿತಾ ಹೋತೀತಿ ಆಹ **“ಪುರ…ಪೇ॰… ವಾಚಾಯಾ”**ತಿ। **ಅಸನ್ದಿದ್ಧಾಯಾ**ತಿ ಮುತ್ತವಾಚಾಯ। ತೇನಾಹ **“ಅಪಲಿಬುದ್ಧಾಯಾ”**ತಿಆದಿ। ನ ಏಲಂ ದೋಸಂ ಗಲೇತೀತಿ **ಅನೇಲಗಲಾ,** ಅವಿರುಜ್ಝನವಾಚಾ। ತೇನಾಹ **“ನಿದ್ದೋಸಾಯಾ”**ತಿ। ಚತುಸಚ್ಚಸ್ಸ ಪಕಾಸಕಾ, ನ ಕದಾಚಿ ಸಚ್ಚವಿಮುತ್ತಾತಿ ಆಹ **“ಚತುಸಚ್ಚಪರಿಯಾಪನ್ನಾಯಾ”**ತಿ। ತಾ ಹಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಪರಿಚ್ಛಿಜ್ಜ ಆಪಾದೇನ್ತಿ ಪಟಿಪಾದೇನ್ತಿ ಪವತ್ತೇನ್ತಿ। ತೇನಾಹ **“ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಪವತ್ತಾಯಾ”**ತಿ। **ಧಜೋ ನಾಮ** ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮುಸ್ಸಿತಟ್ಠೇನ।

ವಿಸಾಖಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ನನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೨. **ಆರಞ್ಞಿಕೋ**ತಿಆದೀಸು ಅರಞ್ಞಕಥಾಸೀಸೇನ ಸೇನಾಸನಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾನಂ ಧುತಙ್ಗಾನಂ, ಪಿಣ್ಡಪಾತಕಥಾಸೀಸೇನ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾನಂ, ಪಂಸುಕೂಲಿಕಸೀಸೇನ ಚೀವರಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾನಂ, ತಗ್ಗಹಣೇನೇವ ವೀರಿಯನಿಸ್ಸಿತಧುತಙ್ಗಸ್ಸ ಚ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತನಂ ದೀಪಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಆಗತೇನ** ಭಗವತಾ **ಅಪರಭಾಗೇ ಕಥಿತಂ**।

ನನ್ದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ತಿಸ್ಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೩. **ಭಣ್ಡಕ**ನ್ತಿ ಪತ್ತಚೀವರಂ। **ನಿಸೀದಿಯೇವ** ವತ್ತಸ್ಸ ಅಸಿಕ್ಖಿತತ್ತಾ। ತುಜ್ಜನತ್ಥೇನ ವಾಚಾ ಏವ ಸತ್ತಿಯೋತಿ ಆಹ **“ವಾಚಾಸತ್ತೀಹೀ”**ತಿ।

ವಾಚಾಯ ಸನ್ನಿತೋದಕೇನಾತಿ ವಚನಸಙ್ಖಾತೇನ ಸಮನ್ತತೋ ನಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಉಪತುದನತೋ ಸನ್ನಿತುದಕೇನ। ವಿಭತ್ತಿಅಲೋಪೇನ ಸೋ ನಿದ್ದೇಸೋ। ತೇನಾಹ **“ವಚನಪತೋದೇನಾ”**ತಿ।

ಉಚ್ಚಕುಲೇ ಜಾತಿ ಏತಸ್ಸಾತಿ **ಜಾತಿಮಾ,** ಬ್ರಹ್ಮಜಾತಿಕೋ ಇಸಿ। **ಮಾತಙ್ಗೋ**ತಿ ಚಣ್ಡಾಲೋ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ಕುಮ್ಭಕಾರಸಾಲಾಯಂ। **ಓಕಾಸಂ ಯಾಚಿ** ಕುಮ್ಭಕಾರಂ। ಮಹನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಆಹ - **“ಪಠಮತರಂ ಪವಿಟ್ಠೋ ಪಬ್ಬಜಿತೋ”**ತಿ। **ತತ್ಥೇವಾ**ತಿ ತಸ್ಸಾಯೇವ ಸಾಲಾಯ ದ್ವಾರಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ದ್ವಾರಸಮೀಪೇ। **ಮೇ**ತಿ ಮಯಾ। **ಖಮ ಮಯ್ಹ**ನ್ತಿ ಮಯ್ಹಂ ಅಪರಾಧಂ ಖಮಸ್ಸು। **ತೇ**ತಿ ತಯಾ। ಪುನ **ತೇ**ತಿ ತವ। **ಗಣ್ಹಿ** ಉಗ್ಗನ್ತುಂ ಅಪ್ಪದಾನವಸೇನ। ತೇನಾಹ **“ನಾಸ್ಸ ಉಗ್ಗನ್ತುಂ ಅದಾಸೀ”**ತಿ। **ಪಬುಜ್ಝಿಂಸೂ**ತಿ ನಿದ್ದಾಯ ಪಬುಜ್ಝಿಂಸು ಪಕತಿಯಾ ಪಬುಜ್ಝನವೇಲಾಯ ಉಪಗತತ್ತಾ।

ಭವೋತಿ ನಿಹೀನೋ। **ಅನನ್ತಮಾಯೋ**ತಿ ವಿವಿಧಮಾಯೋ ಮಾಯಾವೀ।

ಸೋತಿ ಮತ್ತಿಕಾಪಿಣ್ಡೋ। “ಸತ್ತಧಾ ಭಿಜ್ಜೀ”ತಿ ಏತ್ಥಾಯಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಯಂ ತೇನ ತಾಪಸೇನ ಪಾರಮಿತಾಪರಿಭಾವನಸಮಿದ್ಧಾಹಿ ನಾನಾವಿಹಾರಸಮಾಪತ್ತಿಪರಿಪೂರಿತಾಹಿ ಸೀಲದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪದಾದೀಹಿ ಸುಸಙ್ಖತಸನ್ತಾನೇ ಮಹಾಕರುಣಾಧಿವಾಸೇ ಮಹಾಸತ್ತೇ ಬೋಧಿಸತ್ತೇ ಅರಿಯೂಪವಾದಕಮ್ಮಂ ಅಭಿಸಪಸಙ್ಖಾತಂ ಫರುಸವಚನಂ ಪವತ್ತಿತಂ, ತಂ ಮಹಾಸತ್ತಸ್ಸ ಖೇತ್ತವಿಸೇಸಭಾವತೋ ತಸ್ಸ ಚ ಅಜ್ಝಾಸಯಫರುಸತಾಯ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಂ ಹುತ್ವಾ ಸಚೇ ಸೋ ಮಹಾಸತ್ತಂ

ನ ಖಮಾಪೇತಿ, ತಂ ಕಕ್ಖಳಂ ಹುತ್ವಾ ವಿಪಚ್ಚನಸಭಾವಂ ಜಾತಂ, ಖಮಾಪಿತೇ ಪನ ಮಹಾಸತ್ತೇ ಪಯೋಗಸಮ್ಪತ್ತಿಪಟಿಬಾಹಿತತ್ತಾ ಅವಿಪಾಕಧಮ್ಮತಂ ಆಪಜ್ಜತಿ ಅಹೋಸಿಕಮ್ಮಭಾವತೋ। ಅಯಞ್ಹಿ ಅರಿಯೂಪವಾದಪಾಪಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಸ್ಸ ಚ ಧಮ್ಮತಾ। ಯಂ ತಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೇನ ಸೂರಿಯುಗ್ಗಮನನಿವಾರಣಂ ಕತಂ, ಅಯಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೇನ ದಿಟ್ಠೋ ಉಪಾಯೋ। ತೇನ ಹಿ ಉಬ್ಬಾಳ್ಹಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ತಾಪಸಂ ಆನೇತ್ವಾ ಖಮಾಪೇಸುಂ। ಸೋಪಿ ಚ ಮಹಾಸತ್ತಸ್ಸ ಗುಣೇ ಜಾನಿತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದೇಸಿ। ಯಂ ಪನಸ್ಸ ಮತ್ಥಕೇ ಮತ್ತಿಕಾಪಿಣ್ಡಸ್ಸ ಠಪನಂ ತಸ್ಸ ಸತ್ತಧಾ ಫಾಲನಂ ಕತಂ, ತಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಚಿತ್ತಾನುರಕ್ಖಣತ್ಥಂ। ಅಞ್ಞಥಾ ಹಿ ಇಮೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಸಮಾನಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಸಂ ವತ್ತನ್ತಿ, ನ ಪನ ಚಿತ್ತಮತ್ತನೋ ವಸೇ ವತ್ತಾಪೇನ್ತೀತಿ ಮಹಾಸತ್ತಮ್ಪಿ ತೇನ ಸದಿಸಂ ಕತ್ವಾ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯುಂ, ತದಸ್ಸ ನೇಸಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯಾತಿ। **ಪತಿರೂಪ**ನ್ತಿ ಯುತ್ತಂ।

ತಿಸ್ಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಥೇರನಾಮಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೪. **ಅತೀತೇ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕೇ**ತಿ ಅತೀತೇ ಅತ್ತಭಾವೇ। **ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನೇನಾ**ತಿ ಛನ್ದರಾಗಸ್ಸ ಅಚ್ಚನ್ತಮೇವ ಜಹನೇನ। **ಪಹೀನಂ ನಾಮ ಹೋತಿ** ಅನಪೇಕ್ಖಪರಿಚ್ಚಾಗತೋ। **ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠಂ ನಾಮ ಹೋತಿ** ಸಬ್ಬಸೋ ಛಡ್ಡಿತತ್ತಾ। **ತಯೋ ಭವೇ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಉಪಾದಿಣ್ಣಕಧಮ್ಮಾನಂಯೇವ ಗಹಣಂ। **ಸಬ್ಬಾ ಖನ್ಧಾಯತನಧಾತುಯೋ ಚಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಉಪಾದಿಣ್ಣಾನಮ್ಪಿ ಅನುಪಾದಿಣ್ಣಾನಮ್ಪಿ ದ್ವಿಧಾ ಪವತ್ತಲೋಕಿಯಧಮ್ಮಾನಂ ಗಹಣಂ ಅವಿಸೇಸೇತ್ವಾ ವುತ್ತತ್ತಾ। **ವಿದಿತಂ ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ ಠಿತಂ** ಪರಿಞ್ಞಾಭಿಸಮಯವಸೇನ। **ತೇಸ್ವೇವಾ**ತಿ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮೇಸು ಏವ। **ಅನುಪಲಿತ್ತಂ** ಅಮಥಿತಂ ಅಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಂ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಸಂಕಿಲೇಸಾಭಾವತೋ। **ತದೇವ ಸಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ತೀಸುಪಿ ಪದೇಸು ಇಧ ಸಬ್ಬಗ್ಗಹಣೇನ ಗಹಿತಂ ತೇಭೂಮಕವಟ್ಟಂ। **ಜಹಿತ್ವಾ**ತಿ ಪಹಾನಾಭಿಸಮಯವಸೇನ। ತಣ್ಹಾ ಖೀಯತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ತಣ್ಹಕ್ಖಯ**ಸಙ್ಖಾತೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ **ವಿಮುತ್ತಂ**। **ತಮಹ**ನ್ತಿ ತಂ ಉತ್ತಮಪುಗ್ಗಲಂ ಏಕವಿಹಾರಿಂ ಬ್ರೂಮಿ ತಣ್ಹಾದುತಿಯಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಪರಿಞ್ಞಾಪಹಾನಾಭಿಸಮಯಕಥನೇನ ಇತರಮ್ಪಿ ಅಭಿಸಮಯಂ ಅತ್ಥತೋ ಕಥಿತಮೇವಾತಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

ಥೇರನಾಮಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ಮಹಾಕಪ್ಪಿನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೫. **ಮಹಾಕಪ್ಪಿನೋ**ತಿ ಪೂಜಾವಚನಮೇತಂ ಯಥಾ "ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ"ತಿ। **ತಥಾರೂಪ**ನ್ತಿ "ಬುದ್ಧೋ ಧಮ್ಮೋ"ತಿಆದಿಕಂ ಗುಣವಿಸೇಸವನ್ತಪಟಿಬದ್ಧಂ। **ಸಾಸನ**ನ್ತಿ ದೇಸನ್ತರತೋ ಆಗತವಚನಂ। **ಜಙ್ಘವಾಣಿಜಾ**ತಿ ಜಙ್ಘಚಾರಿನೋ ವಾಣಿಜಾ। **ಕಿಞ್ಚಿ ಸಾಸನ**ನ್ತಿ ಅಪುಬ್ಬಪವತ್ತಿದೀಪಕಂ ಕಿಞ್ಚಿ ವಚನನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। **ಪೀತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ** ಯಥಾ ತಂ ಸುಚಿರಂ ಕತಾಭಿನೀಹಾರತಾಯ ಪರಿಪಕ್ಕಞಾಣಸ್ಸ। **ಅಪರಿಮಾಣಂ** ಗುಣಸ್ಸ ಅಪರಿಮಾಣತೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಗುಣಪರಿದೀಪನತೋ, ಸೇಸರತನದ್ವಯೇ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಭಾವದೀಪನತೋ ದಿಟ್ಠಿಸೀಲಸಾಮಞ್ಞೇನ ಸಂಹತಭಾವದೀಪನತೋತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೇ ಅಪಾಯದುಕ್ಖತೋ ಸಂಸಾರದುಕ್ಖತೋ ಚ ಅಪತನ್ತೇ ಧಾರೇತೀತಿ **ಧಮ್ಮೋ**। ಸುಪರಿಸುದ್ಧದಿಟ್ಠಿಸೀಲಸಾಮಞ್ಞೇನ ಸಂಹತೋತಿ **ಸಙ್ಘೋ**ತಿ। ರತನತ್ಥೋ ಪನ ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಸದಿಸೋ ಏವಾತಿ।

ನವಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅದಾಸಿ ದೇವೀ। **ತುಮ್ಹೇ**ತಿ ರಾಜಿನಿಂ ಗಾರವೇನ ಬಹುವಚನೇನ ವದತಿ। **ರಾಗೋ**ತಿ ಅನುಗಚ್ಛನ್ತರಾಗೋ।

ಜನಿತೇತಿ ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸೇಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತೇ। ಕಮ್ಮಕಿಲೇಸೇಹಿ ಪಜಾತತ್ತಾ ಪಜಾತಿ ಪಜಾಸದ್ದೋ ಜನಿತಸದ್ದೇನ ಸಮಾನತ್ಥೋತಿ ಆಹ – **"ಜನಿತೇ, ಪಜಾಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ"**ತಿ। **ಅಟ್ಠಹಿ ವಿಜ್ಜಾಹೀತಿ ಅಮ್ಬಟ್ಠಸುತ್ತೇ** (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೨೭೮) ಆಗತನಯೇನ। ತತ್ಥ ಹಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಮನೋಮಯಿದ್ಧೀಹಿ ಸಹ ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾ "ಅಟ್ಠ ವಿಜ್ಜಾ"ತಿ ಆಗತಾ । **ತಪತಿ** ಪಟಿಪಕ್ಖವಿಧಮನೇನ ವಿಜ್ಜೋತತಿ, ತಂ

ಸೂರಿಯಸ್ಸ ವಿರೋಚನನ್ತಿ ಆಹ - **“ತಪತೀತಿ ವಿರೋಚತೀ”**ತಿ। ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸಮಾಹಿತೇನ ಚಿತ್ತೇನ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋತಿ ಆಹ - **“ದುವಿಧೇನ ಝಾನೇನ ಝಾಯಮಾನೋ”**ತಿ। **ಸಬ್ಬಮಙ್ಗಲಗಾಥಾತಿ** ಸಬ್ಬಮಙ್ಗಲಾವಿರೋಧೀ ಗಾಥಾತಿ ವದನ್ತಿ। ತಥಾ ಹಿ ವದನ್ತಿ -

“ಮಙ್ಗಲಂ ಭಗವಾ ಬುದ್ಧೋ, ಧಮ್ಮೋ ಸಙ್ಘೋ ಚ ಮಙ್ಗಲಂ।
ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಚ ಸತ್ತಾನಂ, ಸ ಪುಞ್ಞವಿತಮಙ್ಗಲ”ನ್ತಿ॥

ಪೂಜಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಏಕಂ ಅಗಾರಿಕಧಮ್ಮಕಥಿಕಂ ಉಪಾಸಕಂ ಆಹ। ಏತ್ಥ ಚ “ಝಾಯೀ ತಪತೀ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಆರಮ್ಮಣೂಪನಿಜ್ಝಾನಾನಂ ಗಹಿತತ್ತಾ ಧಮ್ಮರತನಂ ಗಹಿತಮೇವ। “ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ”ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಙ್ಘರತನಂ ಗಹಿತಮೇವ। ಬುದ್ಧರತನಂ ಪನ ಸರೂಪೇನೇವ ಗಹಿತನ್ತಿ।

ಮಹಾಕಪ್ಪಿನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೨. ಸಹಾಯಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೪೯. ಸಮ್ಮಾ ಸಂಸನ್ದನವಸೇನ ಏತಿ ಪವತ್ತತೀತಿ ಸಮೇತಿ, ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಆದಿ। ಸಮ್ಮಾ ಚಿರರತ್ತಂ ಚಿರಕಾಲಂ ಸಮೇತಿ ಏತೇಸಂ ಅತ್ಥೀತಿ **ಚಿರರತ್ತಂಸಮೇತಿಕಾ**। ತೇನಾಹ **“ದೀಘರತ್ತ”**ನ್ತಿಆದಿ। **ಇದಾನಿ ಇಮೇಸ**ನ್ತಿ ಏತರಹಿ ಏತೇಸಂ। **ಅಯಂ ಸಾಸನಧಮ್ಮೋ** ಅಜ್ಝಾಸಯತೋ ಪಯೋಗತೋ ಚ ಸಮ್ಮಾ **ಸಂಸನ್ದತಿ ಸಮೇತಿ,** ತಸ್ಮಾ ಮಜ್ಝೇ ಭಿನ್ನಂ ವಿಯ ಸಮಮೇವ ನ ವಿಸದಿಸಂ। ಕಿಞ್ಚ ತತೋ ಏವ **ಬುದ್ಧೇನ** ಭಗವತಾ ಪವೇದಿತಧಮ್ಮವಿನಯೇ **ಏತೇಸಂ** ಪಟಿಪತ್ತಿ**ಸಾಸನಧಮ್ಮೋ ಸೋಭತಿ** ವಿರೋಚತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅರಿಯಪ್ಪವೇದಿತೇ**ತಿ ಅರಿಯೇನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಸಮ್ಮದೇವ ಪಕಾಸಿತೇ ಅರಿಯಧಮ್ಮೇ। ಸಮ್ಮದೇವ ಸಮುಚ್ಛೇದಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಿನಯಾನಂ ವಸೇನ **ಸುಟ್ಠು ವಿನೀತಾ** ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸದರಥಪರಿಳಾಹಾನಂ ವೂಪಸಮೇನ।

ಸಹಾಯಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ

ಭಿಕ್ಖುಸಂಯುತ್ತವಣ್ಣನಾಯ ಲೀನತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನಾ ಸಮತ್ತಾ।

ನಿಟ್ಠಿತಾ ಚ ಸಾರತ್ಥಪ್ಪಕಾಸಿನಿಯಾ

ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯ-ಅಟ್ಠಕಥಾಯ ನಿದಾನವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ।